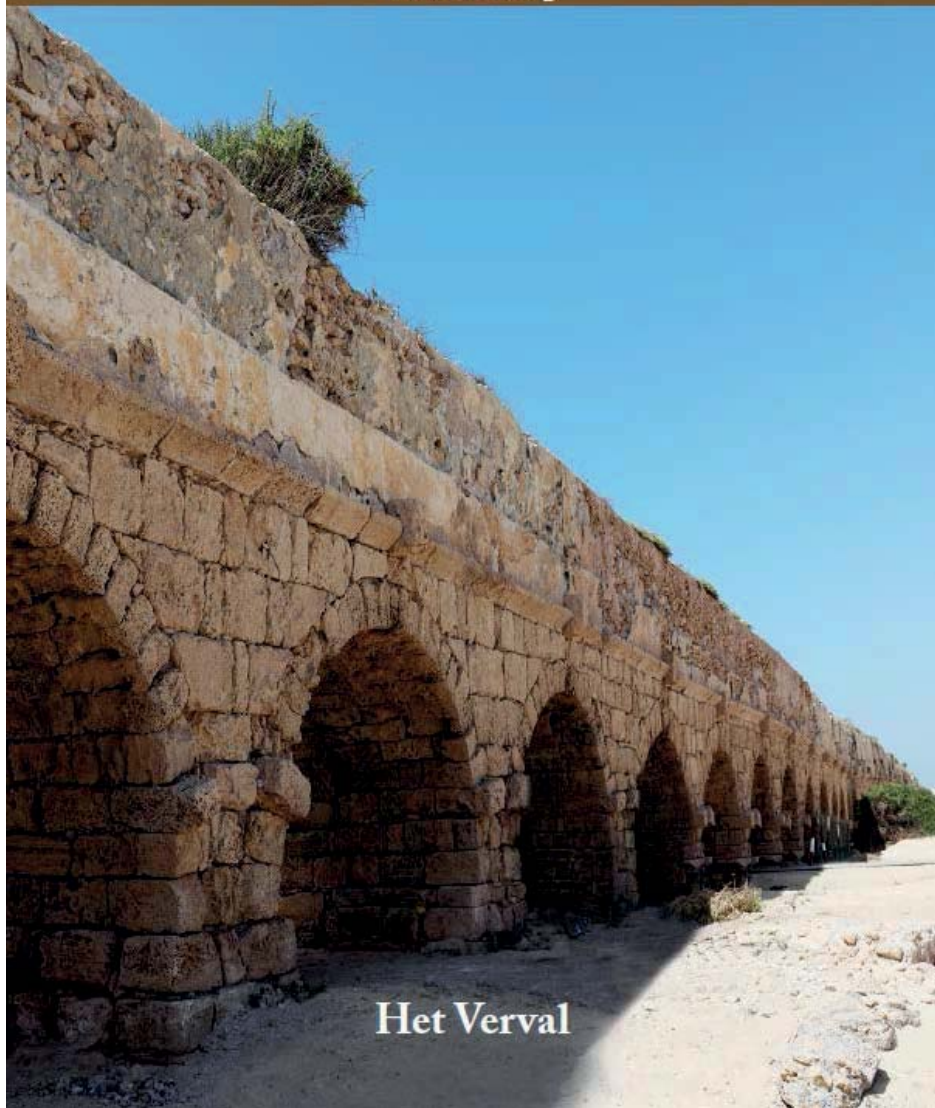

Richteren Toegelicht & toegepast 07

Ger de Koning

Het Verval

Richteren

Toegelicht & toegepast

RICHTEREN

Toegelicht & toegepast

Het Verval

Ger de Koning

uitgeverij **Daniël**

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

- © Vierde druk 2020 Uitgeverij Daniël, Zwolle, ISBN/EAN 978-90-7971-877-1 (hardcover)
- © Derde druk 2017 Uitgeverij Daniël, Zwolle, ISBN 978-90-7971-839-9 (paperback)
- © Tweede druk 2010 Uitgeverij Daniël, Zwolle, ISBN 978-90-7971-806-1 (paperback)
- © Eerste druk 1997 Uitgeverij Initiaal, Den Haag, ISBN 90-74319-30-0 (paperback)

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard; beeld: Depositphotos
Lay-out: Jan Noordhoek

© Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Uitgeverij Daniël' of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

De bijbelteksten in deze uitgave uit Nieuwe Testament zijn ontleend aan de TELOS-vertaling. Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

© Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik	14	
Afkorting bijbelboeken	14	
Vertalingen	14	
Verwijzingen	15	
Haakjes	15	
Vooraf	17	
Het boek Richteren	18	
Het belang van dit bijbelboek voor de gemeente	18	
De les voor de gemeente	18	
Een korte terugblik	20	
Waarom strijd?	20	
De uiteindelijke zegen	21	
Het verval voorzegd	21	
Een profetische toepassing	22	
De geschiedenis van de gemeente op aarde	23	
De mens bederft alles	23	
Een geestelijke strijd	24	
Wie richters waren	25	
Wie vandaag richters zijn	26	
Afnemend succes van de richters	27	
De periode dat de richters richten	28	
Indeling	28	
De onderverdeling per hoofddeel	29	
Namen	30	
Richteren 1	31	
vers 1	De opvolger van Jozua	32
vers 2	Juda eerst	32
vers 3	Juda en Simeon	33
verzen 4-5	De HEERE helpt	34
verzen 6-7	Vergelding	35
vers 8	Jeruzalem	36
vers 9	De Kanaänieten	37

verzen 10-12	Kaleb	38
vers 13	Othniël	40
vers 14	Achsa	40
vers 15	Achsa vraagt om en krijgt waterbronnen	41
vers 16	De Kenieten	43
vers 17	Staan in de overwinning	44
vers 18	Gaza, Askelon en Ekron	45
vers 19	De zwakte van Juda	45
vers 20	Nog eens Kaleb	46
vers 21	Benjamin	46
verzen 22-26	Jozef	47
verzen 27-28	Manasse en de Kanaänieten	49
verzen 29-30	Efraïm en Zebulon	50
verzen 31-33	Aser en Naftali	51
verzen 34-36	Dan, de Amorieten en het huis van Jozef	51

Richteren 2 54

vers 1	De HEERE gaat van Gilgal naar Bochim	54
vers 2	Waarom hebt u dit gedaan?	57
vers 3	Wie niet horen wil ...	58
vers 4	De reactie van het volk	59
vers 5	Offers	60
vers 6	Ieder zijn erfdeel	61
vers 7	De eerste tijd in het land	61
verzen 8-10	Het verval wordt zichtbaar	62
verzen 11-13	Afgoderij	63
verzen 14-15	In de hand van vijanden	64
vers 16	De HEERE doet richters opstaan	65
verzen 17-19	Een neerwaartse spiraal	66
verzen 20-21	De toorn van de HEERE	68
verzen 22-23	Op de proef gesteld	69

Richteren 3 71

verzen 1-2	Leren strijden	72
vers 3	De vijanden	73
vers 4	Luisteren naar de geboden	76
vers 5	Te midden van de heidenen	76
vers 6	Trouwen en aanbidden	81

vers 7	Slecht in de ogen van de HEERE	81
vers 8	Cusjan Risjataïm	82
vers 9	Othniël	84
verzen 10-11	De vijand verslagen	85
vers 12	Moab en Eglon	85
vers 13	Ammon en Amalek	86
vers 14	Periode van onderdrukking	87
vers 15	Ehud	87
vers 16	Een tweesnijdend zwaard	89
vers 17	Een zeer zwaarlijvig man	90
verzen 18-19	Een geheime boodschap	90
verzen 20-23	Het oordeel over Eglon	91
verzen 24-25	De dienaren van Eglon	92
verzen 26-30	De overwinning van het volk	93
vers 31	Samgar	94
 Richteren 4		 97
vers 1	Na de dood van Ehud	97
vers 2	Jabin en Sisera	97
vers 3	Roepen tot de HEERE	99
vers 4	Debora, de profetes	99
vers 5	Debora, de richter	100
verzen 6-7	De opdracht van de HEERE aan Barak	102
verzen 8-10	Debora moet mee	103
vers 11	De Kenieten	104
verzen 12-13	De vijand wordt actief	105
verzen 14-16	De vijand verslagen	105
verzen 17-22	Jaël	106
verzen 23-24	De vijand omgebracht	109
 Richteren 5		 110
verzen 1-5	1. De HEERE wordt geprezen	111
verzen 6-8	2. Israëel tijdens de bezetting	114
verzen 9-11	3. Oproep om te getuigen	117
verzen 12-18	4. De rol van de afzonderlijke stammen	119
verzen 19-23	5. Beschrijving van de strijd	123
verzen 24-27	6. Jaël wordt geroemd	126

verzen 28-30	7. De moeder van Sisera wacht tevergeefs	128
vers 31	8. Omkomen en opgaan	129

Richteren 6 131

vers 1	In de hand van Midian	131
vers 2	In de holen en de grotten	132
vers 3	Wanneer Israël gezaaid had	133
verzen 4-5	Geen schaap, rund of ezel	133
vers 6	Zeer verarmd	134
verzen 7-10	Een profeet en zijn boodschap	135
vers 11	Gideon	136
vers 12	De HEERE is met u	138
vers 13	Waar zijn al Gods wonderen?	138
vers 14	De opdracht	140
vers 15	Een nieuwe tegenwerping	141
vers 16	Ik ben met u	142
vers 17	De vraag om een teken	142
vers 18	Ik zal blijven	144
verzen 19-20	Het offer	144
vers 21	God neemt het offer aan	145
vers 22	Wee mij	146
verzen 23-24	Vrede	147
vers 25	De eerste opdracht: afbreken en omhakken	148
vers 26	De tweede opdracht: bouwen en offeren	149
vers 27	Gideon doet het in de nacht	150
verzen 28-32	De tegenstand bezworen	151
verzen 33-35	De Geest bekleedt Gideon	153
verzen 36-40	De vacht	154

Richteren 7 158

vers 1	Harod en More	158
vers 2	Te veel soldaten	159
vers 3	De eerste selectie	160
vers 4	De tweede selectie	161
verzen 5-6	De drinkhouding	162
verzen 7-8	De driehonderd man	164
vers 9	De opdracht	165

verzen 10-14	Een droom ter bemoediging	166
vers 15	De reactie van Gideon	168
vers 16	Vreemd wapentuig	169
verzen 17-18	Kijk naar mij en doe net zo	170
verzen 19-20	De strijd brandt los	171
verzen 21-22	Ieder op zijn plaats	173
verzen 23-24	Anderen in de strijd betrokken	175
vers 25	Oreb en Zeëb	175
Richteren 8		177
vers 1	Jaloersheid	177
verzen 2-3	Het zachte antwoord van Gideon	178
vers 4	Vermoeid en toch doorgaan	179
verzen 5-9	Weigering mee te werken	179
verzen 10-12	Het restant verslagen	181
verzen 13-17	De vergelding	182
verzen 18-21	Zebah en Zalmuna gedood	184
verzen 22-23	Een valstrik ontlopen	185
verzen 24-27	De efod	187
verzen 28-31	Gideons verdere leven	188
verzen 32-35	Gideons einde en daarna	190
Richteren 9		192
verzen 1-6	De greep naar de macht	193
	Inleiding op de gelijkenis van Jotham	195
vers 7	Waar en waarom Jotham gaat spreken	195
verzen 8-9	De olijfboom	196
verzen 10-11	De vijgenboom	198
verzen 12-13	De wijnstok	199
verzen 14-15	De doornstruik	200
verzen 16-20	De uitleg van de gelijkenis	201
vers 21	Jotham vlucht	203
verzen 22-25	God gaat vergelden	203
verzen 26-29	Gaäl	204
verzen 30-33	Zebul	205
verzen 34-49	Het verzet gebroken	206
verzen 50-57	Het einde van Abimelech	208

Richteren 10		210
verzen 1-2	Tola	210
verzen 3-5	Jair	211
verzen 6-9	Een nieuwe afwijking	213
verzen 10-16	De echtheid van de belijdenis getoetst	214
verzen 17-18	De roep om een bevrijder	215
Richteren 11		217
verzen 1-3	Jefta	218
verzen 4-7	Jefta als aanvoerder gevraagd	219
verzen 8-11	Jefta tot aanvoerder benoemd	221
verzen 12-13	Het eerste contact met de vijand	222
verzen 14-26	Het tweede gesprek	223
verzen 27-29	Slotsom van het betoog	225
verzen 30-36	De gelofte van Jefta	226
verzen 37-40	Hoe heeft Jefta zijn gelofte voltrokken?	228
Richteren 12		231
vers 1	De aanleiding tot het conflict	231
verzen 2-3	De reactie van Jefta	231
vers 4	De aanleiding van de broederstrijd	233
verzen 5-6	Bij de doorwaadbare plaatsen	234
vers 7	Het einde van Jefta	236
verzen 8-10	Ebzan	237
verzen 11-12	Elon	239
verzen 13-15	Abdon	239
Richteren 13		241
	Inleiding op de geschiedenis van Simson	241
vers 1	De Filistijnen	243
vers 2	God gaat werken	245
vers 3	Onvruchtbaar	246
vers 4	Aanwijzingen voor de vrouw	246
vers 5	De nazireeër	248
verzen 6-7	Het verslag van de vrouw	250
vers 8	Manoachs gebed	251
verzen 9-14	Antwoord op het gebed	251
verzen 15-21	Het offer van Manoach	254

verzen 22-23	Reactie van Manoach en zijn vrouw	256
verzen 24-25	Simsons geboorte en eerste optreden	257
Richteren 14		258
verzen 1-2	Eerste contact van Simson met de vijand	258
vers 3	De ouders van Simson	260
vers 4	Dit was van de HEERE	261
verzen 5-7	Simson doodt een leeuw	262
verzen 8-9	Honing uit de dode leeuw	264
verzen 10-11	Het feest begint	266
verzen 12-14	Het raadsel	267
verzen 15-18	Hoe het raadsel is opgelost	269
verzen 19-20	De beloning	270
Richteren 15		272
verzen 1-2	De verbinding verbroken	272
verzen 3-5	De wraak van Simson	273
verzen 6-8	Wraak beantwoord met wraak	274
verzen 9-13	De Filistijnen en de mannen van Juda	275
vers 14	Bevrijd van de nieuwe touwen	278
verzen 15-17	Een verse ezelskaak	279
verzen 18-19	Bron van de roepende	280
vers 20	Duur van Simsons richterschap	281
Richteren 16		283
verzen 1-3	Simson in Gaza	283
vers 4	Simsons nieuwe liefde	285
vers 5	De vijand ziet zijn kans	286
verzen 6-9	Eerste fase in het prijsgeven van het geheim	286
verzen 10-12	Tweede fase in het prijsgeven van het geheim	288
verzen 13-14	Derde fase in het prijsgeven van het geheim	289
verzen 15-17	Vierde fase: het geheim prijsgegeven	290
verzen 18-21	Simson overmeesterd	291
verzen 22-24	Begin van het herstel tot eer van God	294
vers 25	Simson, een schouwspel	295
verzen 26-30	Nog eenmaal gesterkt	296
vers 31	Simsons begrafenis en slotmededeling	297

Richteren 17		299
vers 1	Micha	300
vers 2	Micha en zijn moeder	301
verzen 3-4	Gegoten en gesneden beelden	302
vers 5	Micha's godshuis	304
vers 6	Eenieder doet wat juist is in zijn ogen	304
verzen 7-13	De Leviet uit Bethlehem	305
Richteren 18		307
verzen 1-2	Op zoek naar een erfdeel	307
verzen 3-4	Vraag en antwoord	308
verzen 5-6	Nog eens vraag en antwoord	309
vers 7	Een voorspoedige tocht	310
verzen 8-10	Het verslag van de verspieders	311
verzen 11-21	De promotie van Micha's priester	312
verzen 22-26	Micha's protest	314
verzen 27-31	De verovering van Laïs	316
Richteren 19		318
vers 1	Geen gezag meer in Israël	319
vers 2	De ontrouw van de bijvrouw	319
verzen 3-10	De hereniging en het vertrek	320
verzen 11-14	De overnachting: Jebus of Gibea	321
verzen 15-21	Onderdak in Gibea	323
verzen 22-26	De schanddaad te Gibea	324
verzen 27-29	De reactie van de man	327
vers 30	De reactie in Israël	328
Richteren 20		330
verzen 1-2	Het volk van God als één man	330
verzen 3-7	Het verslag van de Leviet	331
verzen 8-10	De reactie	332
verzen 11-14	Eis aan Gibea en de reactie daarop	333
verzen 15-21	Het eerste treffen	335
verzen 22-25	Het tweede treffen	337
verzen 26-28	De voorbereiding tot het derde treffen	338
verzen 29-48	Het derde treffen	341

Richteren 21		345
verzen 1-4	Zorg om het voortbestaan van Benjamin	345
verzen 5-14	Benjamin van vrouwen voorzien	346
verzen 15-23	Nog meer vrouwen voor Benjamin	348
verzen 24-25	Eenieder doet wat juist is in zijn ogen	350
Andere publicaties		352

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggai
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Richteren* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; ze geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst cursief wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Het boek *Richteren* heeft door zijn indrukwekkende verhalen, die heel realistisch worden beschreven, altijd een grote aantrekkingskracht op de lezer uitgeoefend, ook op mij. Toen ik mij, ter voorbereiding van bijbelstudies en bijbellezingen intensief met dit bijbelboek ging bezighouden, ervoer ik opnieuw de grote kracht en actualiteit die van dit deel van Gods Woord uitgaat.

Bij deze voorbereiding heb ik dankbaar gebruik gemaakt van wat anderen al over dit boek, in woord en geschrift, hebben doorgegeven. Dit commentaar pretendeert dus niet in alles origineel te zijn. Wel heb ik getracht de gebeurtenissen van het boek *Richteren* te ‘vertalen’ naar onze tijd.

Om dit op een verantwoorde wijze te kunnen doen heb ik zoveel mogelijk geprobeerd mijn commentaar vanuit het Nieuwe Testament te onderbouwen. De Schrift bestaat uit het Oude Testament én het Nieuwe Testament en kan niet gebroken worden (*Jh 10:35*). De uitleg en toepassing van een vers (of gedeelte) moeten door een ander Schriftgedeelte worden bevestigd (*vgl. 2Pt 1:20*).

Ik hoop dat u bij het lezen aan de Heer vraagt om de voorlichting van de Heilige Geest en dat u onderzoekt of de dingen zijn zoals ze in dit commentaar staan (*Hd 17:11*). Mijn gebed is dat u zich ervoor openstelt de krachtige werking van dit deel van Gods Woord te ondergaan en dat de uitwerking daarvan in uw leven te zien zal zijn. Alles tot eer van God en tot zegen van Zijn volk en uzelf.

Ger de Koning

Middelburg, herzien i.v.m. heruitgave april 2020; herzien mei 2023

Het boek Richteren

Het boek *Richteren* beschrijft het falen van het volk Israël bij het in bezit nemen van het land dat het van God heeft gekregen, het land Kanaän. Maar dat is niet het enige. We lezen ook over de tussenkomst van de God van de barmhartigheden Die het voor Zijn falende volk opneemt als het een beroep op Hem doet. Hij laat Zijn volk niet zitten met de resultaten van hun ontrouw.

Kort gezegd laat dit bijbelboek ons de ontrouw van het volk van God en de trouw van God zien. De geschiedenis van de christenheid, waarvan wij deel uitmaken, laat hetzelfde zien. Omdat de mens niet is veranderd en God evenmin, blijkt dit boek voor onze tijd actueel te zijn.

Het belang van dit bijbelboek voor de gemeente

Het boek *Richteren* beschrijft het falen van Gods aardse volk, het volk Israël. Wat nu zijn de betekenis en de waarde van het boek *Richteren* voor de gelovigen van de gemeente? De Bijbel geeft zelf aan dat wij lessen mogen ontleen aan de geschiedenis van het volk van God die in het Oude Testament staat opgetekend. De Bijbel roept ons daartoe zelfs op. Er staat geschreven dat alles wat Israël is overkomen, hun is overkomen *“tot voorbeelden voor ons”* (1Ko 10:6) en dat die dingen hun zijn overkomen *“als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen”* (1Ko 10:11). Op een andere plaats staat: *“Want alles wat tevoren geschreven is, is tot onze lering geschreven”* (Rm 15:4). *“Tevoren”* wil zeggen in het Oude Testament.

Het is Gods bedoeling dat wij, gelovigen van het Nieuwe Testament, de gebeurtenissen die in dit boek worden beschreven, toepassen op de tijd waarin wij leven. Daarvoor heeft Hij zelfs Israël alles laten overkomen. Hij wil ons daardoor waarschuwen om niet in dezelfde fouten als Israël te vallen.

De les voor de gemeente

Dat het met de gemeente als geheel net zo gegaan als met Israël, laat de geschiedenis van de gemeente wel zien. De gemeente heeft ook veel ze-

gingen van God gekregen. Dat zijn geen aardse zegeningen, zoals dat bij Israël het geval is. Israël heeft een stuk land boordevol met schatten gekregen (*Dt 8:7-10*). De zegeningen die de gemeente heeft ontvangen, zijn geestelijke, hemelse zegeningen. We kunnen die vooral vinden in de *brief aan de Efeziërs*. Daarin lezen we dat God de gelovige heeft uitverkoren “*tot [het] zoonschap voor Zichzelf*” (*Ef 1:5*) en dat alle gelovigen van de gemeente samen met de Heer Jezus boven alles verheven zijn (*Ef 1:10*) en nog veel meer.

Die zegeningen heeft de gemeente ontvangen op grond van het werk van de Heer Jezus op het kruis en Zijn verheerlijking in de hemel. Nadat Hij was teruggekeerd in de hemel, heeft Hij de Heilige Geest naar de aarde gezonden. Daardoor zijn alle gelovigen een eenheid geworden, met elkaar en met de Heer Jezus in de hemel. Die hemelse zegeningen heeft God aan de gemeente gegeven vanaf het ogenblik dat de gemeente door de uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag is ontstaan (*Hd 2:1-4; 1Ko 12:13*).

Toen wist de gemeente nog niet hoe rijk zij was. Vooral de apostel Paulus is door God gebruikt om haar die zegeningen bekend te maken. Paulus heeft daarover geschreven in verschillende brieven, maar vooral in die aan de gemeente in Efeze. Om die zegeningen te leren kennen is het daarom van belang dat de gelovige de Bijbel leest en zijn leven daarnaar inricht. Dat wil zeggen dat hij op aarde leeft in het bewustzijn dat zijn echte leven boven is, “*met Christus verborgen in God*” (*Ko 3:3*).

Maar wat heeft de gemeente gedaan met al die zegeningen? De gemeente is al vrij snel vergeten dat ze verbonden is met de Heer Jezus in de hemel en dat ze zulke hemelse zegeningen heeft. Ze is zich steeds meer gaan bezighouden met de dingen van de wereld, alsof ze hier op aarde thuis hoort en niet in de hemel. “*De eerste liefde*”, de belangrijkste liefde, de liefde tot de Heer Jezus aan Wie ze alles te danken heeft, is “*verlaten*” (*Op 2:4*). Daardoor is ze in een neerwaartse spiraal terechtgekomen en gaat er nu zo weinig meer uit van de gemeente.

Toch is het nog steeds mogelijk de zegeningen van God te genieten. Dat is het geval als er belijdenis van ontrouw komt en als er een beroep wordt gedaan op de genade van God. Dan geeft Hij uitkomst, net als destijds bij Israël. Niet dat de gemeente in haar geheel weer hersteld wordt. Dat is ook

in *Richteren* ten aanzien van Israël niet het geval geweest. Wat we echter zien, is dat God door de trouw van enkelingen toch zegen geeft aan het hele volk of een deel daarvan. Dat geldt ook voor de gemeente vandaag. De trouw van een enkeling heeft positieve gevolgen voor velen.

Een korte terugblik

Om aan te geven in welke periode van de geschiedenis van Gods volk de gebeurtenissen in *Richteren* plaatsvinden, is het goed om terug te blikken naar het boek dat hieraan voorafgaat, het boek *Jozua*. Daarin wordt verteld hoe het volk onder aanvoering van Jozua het land is binnengetrokken. In *Jozua 1-12* wordt ons verteld over de vorderingen die worden gemaakt bij de inbezitneming van het land. Veel vijanden worden overwonnen en veel land wordt in bezit genomen.

Maar na *Jozua 12* zegt God tegen Jozua: *“Er is [nog] zeer veel land overgebleven om dat in bezit te nemen”* (Jz 13:1). Vanaf *Jozua 13* wordt het land verdeeld en krijgt elke stam zijn erfdeel toegewezen. Uit het voorgaande volgt dat het volk twee opdrachten heeft:

1. er moet verdedigd worden wat al veroverd is en
2. er moet in bezit worden genomen wat nog in handen van de vijand is.

Daarvoor moet strijd worden geleverd, want de vijand is niet van plan om zijn gebied zonder slag of stoot prijs te geven. Het boek *Jozua* toont ons het erfdeel en de zegen van Gods aardse volk, Israël. Het boek *Richteren* geeft ons de geschiedenis van dat volk, hoe het in de praktijk met de verkregen zegen omgaat.

Waarom strijd?

Had God er niet voor kunnen zorgen dat de vijand zich bij voorbaat zou overgeven? Zeker had God dat kunnen doen. In *Genesis 35* lezen we: *“Gods verschrikking lag over de steden die hen omringden, zodat zij de zonen van Jakob niet achtervolgden”* (Gn 35:5). Iets dergelijks had Hij hier kunnen doen. Hij had Zijn schrik op de vijanden kunnen laten vallen. Hij had hen ook gewoon kunnen *“verteren door de adem van Zijn mond”* (2Th 2:8) of door *“een scherp zwaard”* dat *“uit Zijn mond komt”* (Op 19:15).

Maar God heeft in elke tijd Zijn specifieke handelwijze met de mensen in het algemeen en met Zijn volk in het bijzonder. Zijn doel daarmee is dat Hij graag aan de mens wil laten zien dat deze Hem nodig heeft. Alleen door alles met en voor God te doen kan de mens echt gelukkig zijn. Zo heeft God er een speciale bedoeling mee dat Hij vijandige volken in het land laat wonen: Hij doet dat om Zijn volk op de proef te stellen.

De proef is of ze in de strijd op eigen kracht zullen vertrouwen of dat ze op Hem vertrouwen. Uit de proef zal blijken of ze zich willen inspannen om in bezit te nemen wat Hij hun heeft geschonken of dat ze geen interesse hebben in wat God gegeven heeft. In het eerste geval laten ze zien dat ze Zijn zegeningen waarderen. In het tweede geval zullen ze de vijand toestaan in hun midden te wonen, met als gevolg dat de vijand hun de zegen ontroofd. De proef toont aan waar hun hart naar uitgaat.

De uiteindelijke zegen

Als nu blijkt dat het volk door zijn ontrouw alle zegen verspeelt, hoe zal dan ten slotte de trouw van God blijken? Duidelijk zal worden dat Israël alleen gezegend wordt onder de heerschappij van zijn Messias, de Heer Jezus Christus, Die door Zijn macht de zegen zal invoeren en door diezelfde macht de zegen in stand zal houden. De vijand zal geen schijn van kans hebben die zegen aan het volk te ontroven.

Het boek *Ruth*, dat in de tijd van *Richteren* speelt (*Ru 1:1*), besluit met de naam "*David*" (*Ru 4:22*). Als David koning wordt, rekt hij met de vijanden af en stelt hij de zegen voor het volk veilig. In David zien we een prachtige verwijzing naar de Heer Jezus, Die hetzelfde zal doen voor Zijn volk Israël wanneer Hij op aarde terugkomt.

Het verval voorzegd

Het verval waarin het volk van God is terechtgekomen en dat in *Richteren* wordt beschreven, is door Jozua voorzegd. Jozua heeft ervoor gewaarschuwd in zijn afscheidsrede tot Israël, tot "*zijn oudsten, zijn stamhoofden, zijn rechters en zijn beambten*", dat zijn de mensen met verantwoordelijkheid binnen het volk (*Jz 23:2*). Hij zegt tegen hen: "*Want als u zich op enigerlei wijze [hiervan] afkeert en u vastklampt aan de rest van deze volken, deze [hier] die bij u overgebleven zijn, en u huwelijksbanden met hen aangaat, en u zich met hen zult inlaten en zij met u, weet [dan] zeker dat de HEERE, uw God, niet zal*

doorgaan met het verdrijven van deze volken uit [hun] bezit van voor uw [ogen]. Maar zij zullen een strik en een val voor u zijn, een gesel op uw zijden en prikkels in uw ogen, tot u verdwenen bent uit dit goede land, dat de HEERE, uw God, u gegeven heeft" (Jz 23:12-13).

Deze profetische woorden lijken op wat Paulus zegt tegen de oudsten van de gemeente in Efeze (*Hd* 20:29-30). Hij waarschuwt hen voor de afwijkingen die na zijn heengaan zullen komen. Efeze is de gemeente aan wie hij heeft uitgelegd met welke bijzondere zegeningen God de afzonderlijke gelovige en de gemeente als geheel heeft gezegend.

In de laatst geschreven brief die we van Paulus in het Nieuwe Testament hebben, zijn *tweede brief aan Timotheüs*, spreekt hij over dezelfde dingen met betrekking tot het verval dat zich zal voltrekken na zijn heengaan. Opmerkelijk is dat Timotheüs zich (mogelijk) dan in datzelfde Efeze bevindt (*1Tm* 1:3). We zien hoe er steeds een parallel te trekken is tussen Israël toen en de gemeente nu.

Een profetische toepassing

Na de periode die in het boek *Richteren* beschreven wordt, volgen de geschiedenissen van de koningen Saul, David en Salomo. We vinden die in de boeken *Samuel* en *Koningen*. Voor de christenheid is de periode van het boek *Richteren* te vergelijken met de periode die aanbreekt na het heengaan van de apostelen, het na-apostolische tijdperk. Deze periode zal eindigen met de opname van de gemeente.

Als we de gebeurtenissen die na de opname van de gemeente plaatsvinden, vergelijken met Saul, David en Salomo krijgen we het volgende beeld. Na de opname van de gemeente zal de antichrist, van wie Saul een beeld is, zich openbaren. De antichrist zal het volk in het verderf storten. Maar de Heer Jezus, de ware David, zal verschijnen en voor allen die naar Hem hebben uitgekeken de langverwachte vrede brengen. Om dat te bereiken zal Hij de vijanden oordelen. Direct daarop aansluitend zal Hij als de ware Salomo het duizendjarig vrederijk oprichten. Deze gebeurtenissen, die zullen plaatsvinden *na* de opname van de gemeente, worden in het boek *Openbaring* vanaf *hoofdstuk 6* beschreven.

De geschiedenis van de gemeente op aarde

Een beschrijving van de geschiedenis van de gemeente op aarde voordat zij wordt opgenomen, wordt ons in *Openbaring* 2-3 gegeven. In de zeven zendbrieven die daarin geschreven staan, vinden we een profetische schets van de geschiedenis van de gemeente op aarde. Daaruit wordt duidelijk dat ook de gemeente, Gods volk van het Nieuwe Testament, net als Israël, Gods volk van het Oude Testament, steeds verder van haar hoge roeping afwijkt en in verval raakt. Uiteindelijk spuugt de Heer Jezus haar als iets walgelijks Zijn mond (*Op* 3:16).

Het is treffend hoe de beschrijving van het verval in *Openbaring* 2-3 begint met de zendbrief aan Efeze – aan wie Paulus eerder de volle raad van God over de hemelse positie van de gemeente heeft kunnen meedelen – en eindigt met Laodicéa en haar toestand. Bij dit alles is het belangrijk eraan te blijven denken dat het hier gaat over de gemeente in haar verantwoordelijkheid op aarde en niet over de gemeente naar het raadsbesluit van God.

De mens bederft alles

Wat met de gemeente gebeurt, is niet nieuw. Het is gebeurd met alles wat God aan de verantwoordelijkheid van de mens heeft toevertrouwd. Hieruit blijkt hoe ontrouw de mens van nature is. Het is nuttig en noodzakelijk hiervan doordrongen te zijn. Dat zal onze hoogmoed en aanmatiging verminderen en onze nederigheid en afhankelijkheid laten toenemen.

Alles wat door God goed is gemaakt, is door de mens verdorven. Een kleine opsomming toont dat aan.

1. Kijk naar Adam. Adam wordt in een prachtige tuin geplaatst, een paradijs met schitterde zegeningen. Maar Adam zondigt en de vloek komt over de schepping.
2. Kijk naar Noach. Noach wordt gered van de zondvloed en komt op een gereinigde aarde. Maar Noach drinkt zich dronken, waardoor hij zich het gezag dat God hem heeft gegeven, onwaardig maakt.
3. Kijk naar Israël. Het volk is nog maar net bevrijd uit de Egyptische slavernij of het maakt een gouden kalf en Gods toorn moet het treffen.

4. Met het priesterschap gaat het niet anders. Bijna direct nadat God het heeft ingesteld, komen twee zonen van Aäron met vreemd vuur en God moet hen doden.
5. Het koningschap laat hetzelfde beeld zien. De eerste koning, Saul, blijkt een ongehoorzame koning te zijn die er niet in slaagt zijn opdracht te vervullen en uiteindelijk zelfmoord pleegt.

Alles wat aan de mens is toevertrouwd, raakt door de ontrouw van de mens in verval. Dit beginsel maakt duidelijk wat er in de mens is, wat er in ieder van ons is. Gelukkig zien we telkens ook wat er in God is, welke bronnen van genade er in Hem aanwezig zijn. Deze bronnen staan ons altijd ter beschikking en we kunnen ze altijd aanboren, juist in tijden van verval. Als we dat doen, gaat God Zichzelf in zulke donkere tijden verheerlijken door mensen die niets meer van zichzelf, maar alles van Hem verwachten.

Daarom bevat dit boek een enorme stimulans voor mensen die niet bij de pakken van het verval gaan neerzitten, maar zich aan God aanbieden om door Hem gebruikt te worden. Zij zullen tot welzijn voor Zijn volk zijn en in Zijn kracht de strijd met de vijand aanbinden.

Een geestelijke strijd

Aan het begin en aan het einde van dit boek wordt eenzelfde vraag gesteld. Het is de vraag wie het eerst zal optrekken om te strijden (*Ri 1:1; 20:18*). Tussen deze twee vragen in speelt het boek zich af. De eerste keer heeft deze vraag betrekking op het bestrijden van de vijanden van het volk. De tweede keer heeft deze vraag betrekking op het ten strijde trekken tegen een broeder van het volk. Ze beginnen met samen de strijd aan te binden tegen een gemeenschappelijke vijand en eindigen met het bestrijden van elkaar.

Het is een variant op wat Paulus tegen de Galaten zegt: *“U bent in [de] Geest begonnen, wilt u nu in [het] vlees volmaakt worden?”* (*Gl 3:3*). Toegepast op Israël kunnen we zeggen dat Israël in de Geest begint, maar in het vlees eindigt. Er moet wel bij worden gezegd dat de strijd van Israël tegen hun broeder Benjamin noodzakelijk is vanwege de zonde die daar heeft plaatsgevonden en hoe hun broeder daarmee is omgegaan.

Dat brengt ons in deze inleiding op nog een belangrijk punt bij de toepassing van dit boek in onze tijd. Onze strijd niet is namelijk niet tegen vijanden van “bloed en vlees”, maar tegen onzichtbare, geestelijke vijanden. Onze strijd is een geestelijke strijd “tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke [machten] van de boosheid in de hemelse [gewesten]” (Ef 6:12). Onze vijanden zijn niet zichtbaar en tastbaar, maar ze zijn net zo werkelijk en veel verderfelijker dan zichtbare en tastbare vijanden.

De verschillende vijanden in het boek *Richteren* stellen verschillende vormen van het boze, zondige vlees en van de vleselijke lusten in de gelovige voor. We zien hoe de satan en zijn boze engelen daarop inspelen om de gelovige ertoe te brengen zich door het vlees te laten leiden.

Een kind van God mag weten dat de Heer Jezus het oordeel over de zonde heeft gedragen en dat Hij op het kruis de satan van zijn macht heeft beroofd. Iets anders is, dat de gelovige dat in zijn leven ook moet waarmaken. Hij moet zich in het geloof voor de zonde dood houden (Rm 6:11). Telkens als de satan, de overste van de boze machten in de hemelse gewesten, ons wil aanzetten tot een zondige manier van leven of een zondige manier van denken, moeten we hem weerstaan. Dat kan door in de kracht van de Heilige Geest te wijzen op de Heer Jezus en op het Woord van God. Als we niet in de Geest wandelen, zullen we door deze dingen worden overwonnen.

Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. (Rm 6:11)

In de praktijk werkt dat als volgt. Er kan een verlangen zijn om de zegeningen in Christus te genieten. Toch worden die zegeningen niet genoten als de christen in gevangenschap wordt gehouden door zondige begeerten die hij in zijn leven heeft toegelaten. Het is onmogelijk om te genieten van de hemelse zegeningen als er wereldse of vleselijke dingen worden nagestreefd. Deze zaken maken hem tot een gevangene, waardoor hij geen oog en tijd heeft voor de dingen die met God en de Heer Jezus te maken hebben.

Wie richters waren

Wat voor soort mensen zijn de richters, waar komen ze vandaan, wanneer leven ze en hoe worden ze richter? Er is een groot verschil in de persoon-

lijkheid van de richters die we in dit boek tegenkomen. Zo komen ze uit verschillende stammen: Juda, Benjamin, Naftali, Manasse, Issaschar, Zebulon, Dan. Daarbij hebben ze allen een verschillende maatschappelijke achtergrond: de een is een boer, de ander een diplomaat, weer een ander een vagebond. Sommigen zijn bekend, anderen onbekend, sommigen zijn rijk, anderen arm. Een van hen is een vrouw. Haar speciale bediening zullen we in *Richteren 4-5* nader bezien.

Deze verschillen maken duidelijk dat God in Zijn vrijmacht bepaalt wie richter kan zijn en Hij geeft daarbij aan ieder zijn of haar eigen plaats. Hij doet dat naar aanleiding van hun omgang met Hem en niet naar aanleiding van een bepaalde, al of niet godsdienstige, opleiding of behaalde diploma's. De school van God is gegarandeerd de beste opleiding die er is.

Wie vandaag richters zijn

Als we dit boek lezen, zien we dat de richters allemaal persoonlijk door God worden verwekt, met uitzondering van Abimelech die zichzelf tot richter uitroept (*Ri 9:1-6*). Ze zijn dus niet door Jozua aangesteld. Ze worden het ook niet doordat een comité van richters hen uitnodigt zich bij hen te voegen. Familieopvolging is evenmin aan de orde.

Richters zijn een beeld van oudsten en opzieners die in onze dagen in de plaatselijke gemeente hun taak uitoefenen. [Het feit dat er een vrouw als richter is opgetreden, betekent niet dat vrouwen ook oudsten of opzieners in de gemeente kunnen zijn. Deze taak in de gemeente heeft God uitsluitend aan mannen toebedeeld. We zullen dat bij de geschiedenis van Debora nader bezien.]

Deze oudsten of opzieners zijn net zomin als de richters door mensen aangesteld. In de Bijbel gebeurt de aanstelling van oudsten door een apostel of een gevolmachtigde van een apostel (*Hd 14:23; 20:28; Tt 1:5*). Aangezien er nu geen apostelen meer zijn en als gevolg daarvan ook geen personen die namens hen kunnen optreden, kan er geen aanstelling van oudsten meer plaatsvinden. Er is geen aanstelling door mensen en ook geen natuurlijke opvolging.

Dat wil echter niet zeggen dat er geen oudsten meer zijn. Paulus spreekt tot Timotheüs over de kenmerken waaraan iemand moet voldoen die "streeft naar [het] opzienschap" (*1Tm 3:1*). Hij laat het 'profiel' zien waaraan

een opziener behoort te voldoen en waaraan hij daardoor te herkennen is (1Tm 3:1-7).

Er zijn gelukkig nog steeds mensen die gehoor geven aan het verlangen dat de Heer in hen werkt om als oudste of opziener te functioneren. Ze hebben een speciaal oog voor de gevaren van de tijd waarin we leven. Zij zullen zich ervoor inzetten dat de vijand geen kans krijgt de gelovigen van hun zegeningen te beroven. Hun taak is de gelovigen te wijzen op terreinen in hun leven waar de vijand winst heeft geboekt. Ook geven zij aanwijzingen hoe het verloren terrein weer kan worden teruggewonnen.

Afnemend succes van de richters

De overwinningen die richters behalen, zijn niet het gevolg van een aanvallende strijd. Zij bestrijden vijanden die door de ontrouw van het volk erin zijn geslaagd het volk te beroven van het erfdeel dat God hun heeft gegeven. Het gaat de richters erom het nationale bestaan te handhaven en Gods volk opnieuw te laten genieten van wat het toebehoort. God wil dat Zijn volk een overwinnend volk is. Maar het volk keert zich telkens van Hem af en volgt de zonden en goden van de naties om hen heen en wordt zo telkens een volk van slaven. Het gevolg is dat alle dienst en getuigenis ophouden.

Richteren is een boek waarin steeds sprake is van opstand tegen God. Bij elke keer dat er van opstand sprake is, verliest het volk iets meer van zijn zegen. Dat is te merken aan de mate van verlossing die door een richter tot stand wordt gebracht. Elke volgende verlossing strekt minder ver dan de vorige. Na elke overheersing krijgt het volk minder terug dan het heeft verloren. De laatste richter in dit boek, Simson, laat het volk zelfs in gevangenschap. Door persoonlijke ontrouw is hij, ondanks zijn grote kracht, niet in staat de vijand definitief te verjagen. Integendeel, hij wordt zelf een gevangene.

Maar ondanks het groter worden van het verlies is de genade van God zo groot, dat zelfs een tijd van verval tot een tijd van bijzondere zegen kan worden voor de enkeling of voor een overblijfsel.

Elke bevrijding is steeds gedeeltelijk, totdat de Heer Jezus komt. Wanneer Hij komt, zal Hij een volkomen bevrijding tot stand brengen.

De periode dat de richters richtten

Tussen de uittocht uit Egypte en de bouw van de tempel door Salomo ligt 480 jaar (1Kn 6:1). Volgens *Handelingen 13* beslaat deze periode ca. 570 jaar (*Hd 13:17-22*). Dat levert een verschil op van 90 jaar. Dit verschil is als volgt te verklaren. De periode van 570 jaar in *Handelingen 13* is als volgt opgebouwd:

Tijdvak	Jaar	Tekst
In de woestijn	± 40	<i>Hd 13:18</i>
Inbezitname en richtertijd	± 450	<i>Hd 13:20</i>
Regering van Saul	40	<i>Hd 13:21</i>
Regering van David	40	<i>1Kn 2:11</i>
Totaal	± 570	

Het verschil van ongeveer 90 jaar is de optelsom van de vijf perioden van slavernij in *Richteren*:

Slavernij onder	Jaar	Tekst
Cusjan Risjataïm van Mesopotamië	8	<i>Ri 3:8</i>
Eglon van Moab	18	<i>Ri 3:14</i>
Jabin van de Kanaänieten	20	<i>Ri 4:3</i>
de Midianieten	7	<i>Ri 6:1</i>
de Filistijnen	40	<i>Ri 13:1</i>
Totaal	93	

De geestelijke les die wij hieruit kunnen trekken, is de volgende. God telt de dagen en uren waarin we in slavernij leven niet mee, omdat deze tijd niet voor Hem is geleefd. Die tijd heeft voor Hem geen waarde. Voor de rechterstoel van Christus zal dit openbaar worden.

Een indeling van het boek

De hoofdingeling van het boek kan als volgt worden gegeven:

1. De opstandigheid van het uitverkoren volk - *Richteren 1:1-3:4*
2. Slavernij en bevrijding - *Richteren 3:5-16:31*
3. Het verdorven hart geopenbaard - *Richteren 17:1-21:25*

De onderverdeling per hoofddeel

1. *Richteren 1:1-3:4* wordt weer onderverdeeld in twee delen:
 - a. De vermenging met de naties – *Richteren 1:1-2:5*
 - b. De openlijke breuk met de HEERE en het vervallen tot afgoderij – *Richteren 2:6-3:4*

Over deze onderverdeling kan nog worden gezegd dat deel b. voortvloeit uit deel a. Als het volk van God niet meer afgezonderd blijft van de wereld, is het automatische gevolg dat er een breuk met God komt en dat het de goden van de wereld gaat dienen. Dit is een vervulling van de hierboven geciteerde waarschuwing van de HEERE uit de mond van Jozua (*Jz 23:12-13*). De vervulling van die woorden zien we in het boek dat we nader gaan bekijken. We zullen zien dat God gerechtvaardigd wordt in Zijn woorden.

2. Het tweede deel (*Richteren 3:5-16:31*) valt in dertien gedeelten uiteen, naar het aantal richters dat erin optreedt. We lezen daarin de geschiedenis van Israëls zonden, welke vijanden door God worden gebruikt om hen tot inkeer te brengen en welke richters God verwekt om hen van hun vijanden te bevrijden.
3. In de slothoofdstukken, die het derde deel vormen (*Richteren 17:1-21:25*), kunnen we, net als in het eerste deel, twee delen onderscheiden:
 - a. *Richteren 17-18* laten het godsdienstige verval zien, het loslaten van de band met God en het naar eigen idee invullen van het dienen van God.
 - b. *Richteren 19-21* laten het morele verval zien, het loslaten van de onderlinge band en het handelen naar eigen inzicht zonder rekening te houden met de ander.

Evenals in het eerste deel vloeit ook hier deel b. voort uit deel a. Als de band met God wordt losgelaten, wordt ook de band met elkaar losgelaten. Waar de liefde tot God verkoelt, verkoelt ook de broederliefde.

Namen

Voordat we *Richteren 1* nader gaan bekijken, is het goed nog iets te zeggen over de namen die in de Bijbel genoemd worden. Niets van wat in de Bijbel staat, is zonder betekenis. God heeft alles met een speciale bedoeling laten opschrijven. *“Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust”* (2Tm 3:16-17). Dat geldt ook voor alle namen die genoemd worden. Deze namen hebben een betekenis. Dat wil niet zeggen dat de betekenis van een naam altijd duidelijk is. Soms ook zijn er meerdere betekenissen van een naam mogelijk. Toch kunnen we vaak door de betekenis van de naam een duidelijker inzicht krijgen in de bedoeling van een bepaald gedeelte.

In het boek *Richteren* worden veel namen genoemd. Ik wil proberen in mijn toepassing van de betekenis zo dicht mogelijk bij die betekenis te blijven. Als er meerdere betekenissen zijn, zal ik een toepassing maken die mij het meest aanspreekt. Het gevaar bij zulke verklaringen is altijd dat de fantasie een rol gaat spelen. Het is aan de lezer om kritisch te lezen, op de manier van de Joden in Beréa van wie wordt vermeld: *“Zij ontvoingen het Woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren”* (Hd 17:11).

Een belangrijke aanwijzing in verbinding met de betekenis van namen vinden we in de Schrift zelf en wel in verbinding met de naam ‘Melchizedek’: *“Want deze Melchizedek, ... is in de eerste plaats naar de uitleg van zijn naam: koning van de gerechtigheid, en vervolgens ook: koning van Salem, dat is koning van de vrede”* (Hb 7:1-2). Hier geeft de Bijbel zelf het bewijs dat uit de betekenis van de naam van een persoon bepaalde conclusies zijn te trekken die ons iets leren over die persoon of over de Persoon Die hij voorstelt.

Er zijn verschillende boeken met verklaringen van de namen. Ik heb er enkele geraadpleegd. Ik ga niet in op namen waarvan ik de betekenis niet weet. Die namen hebben wel een betekenis die iets voorstelt, alleen weet ik niet welke. Het is goed dat wij onze beperkingen onderkennen. Laten we nu met *Richteren 1* beginnen.

Richteren 1

Inleiding

God heeft Israël nog niet verlaten. Zijn kracht is nog steeds aanwezig. De vraag is alleen of er geloof aanwezig is om er gebruik van te maken. De oorzaak van alle verval is gelegen in het feit dat het volk van God de aanwezigheid van de levende, heilige God in zijn midden vergeet. Als het bewustzijn van de waarde van de tegenwoordigheid van God afneemt, vermindert ook de toewijding aan Hem. Als gevolg daarvan wordt het volk ongevoelig voor het kwaad dat bij de vijanden huist.

Als ze de aanwezigheid van God in hun midden echt zouden hebben ervaren, zouden ze de vijand niet in hun midden hebben geduld. Ze zouden zich bewust zijn geweest dat het zonde is en een oneer voor God om de vijanden ongestraft te laten wonen in het land van God. God en de vijand kunnen nooit samengaan. Wanneer dat vergeten wordt, betekent dat het verlies van de zegeningen van het land. In dit eerste hoofdstuk wordt dit verlies in toenemende mate beschreven.

Er zijn vijf opeenvolgende fasen te ontdekken in de manier waarop de achteruitgang zich voltrekt:

1. ongehoorzaamheid aan wat God heeft gezegd (*vers 3*);
2. gebrek aan vertrouwen op God (*vers 19*);
3. onverschilligheid (*verzen 21,27,28,29,30*);
4. krachteloosheid (*verzen 31-33*);
5. overwonnen worden (*vers 34*).

De oorsprong van alle verval is ongehoorzaamheid aan wat God heeft gezegd. God heeft antwoord gegeven op de vraag van het volk wie het eerst zal optrekken. Dat antwoord is niet voor tweeërlei uitleg vatbaar. Juda moet het eerst optrekken. Dat moet hij alleen doen. Toch vraagt Juda aan Simeon om met hem mee te gaan.

Juda zou voor dit verzoek aan Simeon allerlei acceptabele en geloofwaardige redenen hebben kunnen aanvoeren. Ze zouden bijvoorbeeld kunnen zeggen dat het erfdeel van Simeon nauw aan dat van hen verbonden is, of

dat het toch mooi is om anderen te betrekken in een werk voor de HEERE. Maar al dit soort redeneringen, hoe goed misschien ook bedoeld, kunnen niets afdoen van de eenvoudige opdracht van God dat Juda het eerst moet optrekken. Op de fasen in de achteruitgang die hiervan het gevolg zijn, komen we in de loop van dit hoofdstuk vanzelf terecht.

De opvolger van Jozua | vers 1

1 *Het gebeurde na de dood van Jozua dat de Israëlieten de HEERE vroegen: Wie van ons zal het eerst optrekken tegen de Kanaänieten om tegen hen te strijden?*

In het eerste vers wordt de verbinding met het voorgaande boek, *Jozua*, aangegeven. Het is eenzelfde verbinding als die in het eerste vers van dat boek gelegd wordt met het boek dat daaraan voorafgaat, *Deuteronomium*. Het boek *Jozua* begint met de woorden: “*Het gebeurde na de dood van Mozes, de dienaar van de HEERE, dat de HEERE tegen Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van Mozes, zei:*” (Jz 1:1). Daar is sprake van opvolging en daar valt, om zo te zeggen, de mantel van Mozes op een andere dienaar van de HEERE, die Zijn werk voortzet in de geest en de kracht van Mozes (vgl. 2Kn 2:12-14).

Het boek *Richteren* begint met de woorden: “*Het gebeurde na de dood van Jozua.*” Dat wil zeggen dat het voorbeeld van de krachtig werkzame Geest van Christus, van Wie Jozua een beeld is, er niet meer is. Dit keer is er ook geen opvolger. Hetzelfde geldt voor de tijd die volgt op de periode die in het boek *Handelingen* beschreven wordt. Nadat de apostel Paulus van het toneel is verdwenen, horen we niet van andere apostelen die zijn positie hebben ingenomen.

De vraag die Israël hier stelt, laat zien dat het volk nog een eenheid is. Het is een vraag van hen allen aan God. Er is hier nog geen sprake van dat iedereen doet wat goed is in zijn ogen. De HEERE wordt nog erkend als hun Leider.

Juda eerst | vers 2

2 *En de HEERE zei: Juda zal optrekken. Zie, Ik heb dat land in mijn hand gegeven.*

Als het volk moet optrekken nadat het uit Egypte is bevrijd en in de woestijn zijn kamp heeft opgeslagen, is Juda de eerste die moet optrekken (Nm 2:9; 10:14). Juda heeft in de woestijn een leiderspositie. Nu het land verder moet worden veroverd, zien we hetzelfde. Ook hier moet Juda vooropgaan.

Allen die geteld waren van het kamp van Juda waren honderdzesentachtigduizend vierhonderd [man, ingedeeld] naar hun legers. Zij moesten als eerste opbreken. (Nm 2:9)

Dat past bij de profetie die Jakob heeft uitgesproken. Juda is de stam van de leeuw, waaruit de door God gegeven Koning zal voortkomen: *“Juda is een leeuwenwelp; van [je] prooi ben je opgestaan, mijn zoon. Hij heeft zich gekromd, zich als een leeuw neergelegd, als een leeuwin; wie zal hem doen opstaan? De scepter zal van Juda niet wijken en evenmin de heersersstaf van tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en Hem zullen de volken gehoorzamen”* (Gn 49:9-10).

De naam Juda betekent ‘lofprijzing’. Hierin zit de aanwijzing dat een geest van lofprijzing de belangrijkste voorwaarde is om het land te veroveren. Lofprijzing stelt namelijk God op de eerste plaats en houdt toewijding aan Hem in. Vreugde in gehoorzaamheid geeft moed en enthousiasme.

Juda en Simeon | vers 3

3 Toen zei Juda tegen zijn broeder Simeon: Trek met mij op naar [het gebied] dat mij door het lot toeviel, en laten wij tegen de Kanaänieten strijden. Dan zal ook ik met u optrekken naar [het gebied] dat u door het lot toeviel. Zo trok Simeon met hem op.

Zoals al is opgemerkt, is Juda niet gehoorzaam in het uitvoeren van Gods opdracht. In plaats van te rekenen op de hulp en trouw van God en te steunen op Zijn beloften roept Juda de hulp van Simeon in om zijn erfdeel in bezit te nemen. Simeon lijkt de meest aangewezen partner voor Juda. Hij is door God, via het erfdeel, nauw aan hem verbonden.

Simeon betekent ‘horen’ en ziet op gemeenschap. Maar echte gemeenschap is er alleen als die is gegrond op het Woord van God. Het ontbreekt Juda aan eenvoudig geloof. Menselijke overeenkomsten bevorderen Gods werk nooit. God heeft gezegd: *“Ik heb dat land in zijn hand gegeven”* (vers 2). Dat had genoeg moeten zijn.

Hoe vaak al is God door Zijn volk oneer aangedaan doordat het heeft vertrouwd op iets of iemand buiten Hem. In *vers 19b* van dit hoofdstuk komt de zwakheid van de verbintenis die Juda met Simeon is aangegaan aan het licht. Ondanks de steun van Simeon is er geen kracht om de vijand, die in het bezit van ijzeren wagens is, te verdrijven.

Samen iets doen heeft positieve kanten als dat gebeurt in opdracht van God. Dan komt daarin tot uiting dat God ons aan elkaar heeft gegeven en dat we elkaar nodig hebben. Samen sta je sterker: *“Twee zijn beter dan één, want [samen] krijgen zij een goede beloning voor hun zwoegen”* (Pr 4:9). Het eendrachtig, samen de vijand bestrijden zien we ook in de eindtijd, als Juda en Efraïm samen de vijanden te lijf gaan (Js 11:14).

Zij zullen op de schouder van de Filistijnen neerstrijken in het westen, samen zullen zij de mensen van het oosten uitplunderen. Zij zullen hun hand uitstrekken tegen Edom en Moab, en de Ammonieten zullen hun gehoorzaam zijn. (Js 11:14)

De HEERE helpt | verzen 4-5

4 En Juda trok op en de HEERE gaf de Kanaänieten en de Ferezieten in hun hand. Zij versloegen hen bij Bezek: tienduizend man. 5 Zij troffen Adoni-Bezek in Bezek aan, streden tegen hem en versloegen de Kanaänieten en de Ferezieten.

Ondanks gebrek aan geloof bij Juda helpt de HEERE toch en geeft hem de overwinning. Hierin kunnen we de genade van God opmerken. Hij schuift Juda niet aan de kant als deze stam in een bepaalde zaak faalt. Het gaat er wel om hoeveel wij van God verwachten. Hij wil ons volledige overwinningen geven. Ook wij behalen slechts gedeeltelijke overwinningen als we ons niet helemaal en in alles afhankelijk van Hem opstellen.

De overwinning wordt behaald bij Bezek. De naam Bezek betekent ‘breuk’. Als ergens een breuk in zit, is het niet meer heel, waardoor de kracht eruit is. Het kan in het leven van een gelovige zo worden, dat hij niet meer helemaal voor de Heer Jezus leeft. Er is een breuk gekomen in zijn omgang met Hem, misschien door een zonde, misschien door de drukte van het leven. Ook in een plaatselijke gemeente kan het voorkomen dat tussen gelovigen een breuk ontstaat. Paulus vermaant de gelovigen in Korinthe dat ze allen hetzelfde moeten spreken *“en dat er onder u geen scheuringen zijn; maar dat u vast aaneengesloten bent, één van denken en één van bedoeling”* (1Ko 1:10).

Bezək wordt geregeerd door Adoni-Bezək, dat ‘heer van de breuk’ betekent. Elke breuk in het leven van de gelovige of in een plaatselijke gemeente komt tot stand omdat de duivel, de echte ‘heer van de breuk’, de kans heeft gekregen zijn slag te slaan. Het is opmerkelijk dat Israël als eerste vijand deze Adoni-Bezək ontmoet. Is het ook niet opmerkelijk dat Paulus zijn vermaningen aan de Korinthiërs begint met hen te wijzen op de breuk die er in hun midden is?

De vijand wordt overwonnen als er gehandeld wordt in gehoorzaamheid aan het Woord van God. Zó doet Israël dat en zó moeten wij dat doen. In het vervolg van *1 Korinthiërs 1* wordt duidelijk gemaakt op welke manier de vijand kan worden verslagen. Het is door “*het woord van het kruis*” (*1Ko 1:18*). Dat wil zeggen dat we moeten teruggaan naar het kruis om opnieuw onder de indruk te komen van wat de Heer Jezus daar heeft gedaan. Op het kruis heeft Hij elke breuk hersteld, zowel in het persoonlijke leven van de gelovige als in het leven van de plaatselijke gemeente. Als we belijden waarin we fout zijn geweest, zal de breuk tenietgedaan worden, hoe en waar die ook is ontstaan en volgt er herstel in het leven van de gelovige en in de plaatselijke gemeente.

Vergelding | verzen 6-7

6 Adoni-Bezək vluchtte echter, maar zij achtervolgden hem, grepen hem en hakten de duimen van zijn handen en zijn grote tenen af. 7 Toen zei Adoni-Bezək: Zeventig koningen, van wie de duimen van hun handen en hun grote tenen afgehakt waren, zaten onder mijn tafel en raaptten [de kruimels] op. Zoals ik [met anderen] gedaan heb, zo heeft God mij vergolden. En zij brachten hem naar Jeruzalem en hij stierf daar.

Dat Juda en Simeon niet helemaal in de weg van God zijn en niet helemaal naar Zijn gedachten handelen, is ook te zien aan de wijze waarop ze Adoni-Bezək behandelen. Ze doen iets wat God hun niet geboden heeft. Jozua heeft iets dergelijks ook nooit gedaan met de koningen van Kanaän. Het is een daad van menselijke vergelding. Nergens in het Oude Testament staat een opdracht van God aan Zijn volk om hun vijanden te martelen. Inderdaad, ze mogen geen medelijden met hen hebben en moesten hen zonder pardon doden, maar een wrede behandeling wordt niet voorgeschreven. Wat het volk hier doet, spreekt niet in hun voordeel.

Wat Adoni-Bezek ervan zegt, is een andere zaak. Adoni-Bezek heeft zo gehandeld om daardoor zijn macht en roem te vermeerderen. God gebruikt het falen van Juda en Simeon om hem te vergelden. Het pleit voor hem dat hij in de behandeling die hij ondergaat de rechtvaardige straf van God ziet. Hij erkent dat dit oordeel hem terecht treft. Zoals hij gedaan heeft, zo wordt hem vergolden.

In zijn geval wordt het woord vervuld: *“Wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten”* (Gl 6:7). In meerdere geschiedenissen van de Bijbel komen we de waarheid van dit woord tegen. En hoe vaak zijn we zelf hiermee al in aanraking gekomen? De mens ontmoet wat hij doet.

Met het antwoord dat Adoni-Bezek geeft op de straf die hij krijgt, kan mensen de mond worden gesnoerd die kritiek hebben op de verdelging door Israël van de inwoners van Kanaän. Zij moeten maar eens goed naar Adoni-Bezek luisteren. Het oordeel over de inwoners van Kanaän is rechtvaardig en verdiend.

Jeruzalem | vers 8

8 De Judeeërs hadden namelijk tegen Jeruzalem gestreden, het ingenomen, [de inwoners] met de scherpte van het zwaard gedood en de stad in brand gestoken.

Na een verwijzing naar Jeruzalem in *Genesis 14* – waar de stad nog Salem wordt genoemd – wordt in *Jozua 10* en de verzen die daarop volgen voor de tweede keer in de Bijbel iets over Jeruzalem gezegd en wel in verbinding met oorlog (*Gn 14:18; Jz 10:1*). Ook hier in *Richteren* wordt de naam Jeruzalem vermeld in verbinding met strijd. Oorlog is kenmerkend voor de hele geschiedenis van deze stad en zal dat zijn *“totdat [de] tijden van [de] volken zijn vervuld”* (*Lk 21:24*).

Als de Heer Jezus terugkeert uit de hemel om Zijn uitgestelde koningschap over Israël te aanvaarden, zullen die tijden voorbij zijn. Dan zal de stad gaan beantwoorden aan de betekenis van haar naam. Jeruzalem betekent ‘grondslag of bezit van vrede’ – *salem* betekent ‘vrede’ – omdat Jezus Christus daar als de Vredevorst zal regeren.

De verovering van Jeruzalem door Juda is niet volledig. Ondanks de verwoesting van Jeruzalem ziet de vijand kans zich te hergroeperen en tegenstand te bieden (*vers 21*).

De Kanaänieten | vers 9

9 Daarna waren de Judeeërs afgedaald om tegen de Kanaänieten te strijden die in het Bergland, het Zuiderland en het Laagland woonden.

Kanaän is een zoon van Cham, de zoon van Noach (Gn 10:6). Noach vervloekt Cham in zijn zoon Kanaän. De geschiedenis van de nakomelingen van Kanaän maakt duidelijk hoe die vloek gestalte heeft gekregen. Zij bewonen het land dat God Zijn volk als erfdeel heeft gegeven, maar zij hebben dat land verdorven door hun onreinheid. Zij gebruiken het land van God voor hun eigen genoegens.

In *Genesis 15* worden de Kanaänieten samen met negen andere volken genoemd als inwoners van het land (Gn 15:18-21; vgl. Dt 7:1; Jz 3:10). Zij vormen in het land dus een aparte groep bewoners onder de andere bewoners. In andere teksten lijkt de naam Kanaänieten een verzamelnaam te zijn voor alle bewoners van het land (Gn 12:6; Jz 17:12-13; Ne 9:24).

Wat de Kanaänieten voorstellen

Het Hebreeuwse woord *kanaän* is op enkele plaatsen vertaald door 'kooplieden' (Jb 40:25; Sp 31:24; Js 23:8). Dit maakt meteen de geestelijke betekenis van dit woord duidelijk. Kanaänieten stellen mensen voor die de dingen van God maken tot een koophandel waaraan je wat kunt verdienen. Het is dat soort mensen van wie we lezen: *"Mensen die verdorven zijn in hun denken en van de waarheid beroofd zijn, die menen dat de Godsvrucht een winst[bron] is"* (1Tm 6:5). Kanaän stelt een manier van denken voor waarbij iemand alleen op eigen voordeel uit is, terwijl er geen plaats is voor de wil van God. Het is puur de eigen wil die gericht is op het bevredigen van de eigen lusten.

Deze vijand is moeilijk uit te roeien. Hij schuilt in het hart van ieder die deel uitmaakt van het volk van God. Ieder lid van Gods volk moet ervoor op zijn hoede zijn. Hij doet zich bijvoorbeeld gelden als we iets hebben gedaan wat bewondering bij anderen oproept. Daar kunnen we munt uit slaan door anderen aan ons te verplichten. Het eerbetoon dat ons wordt gegeven, gaan we gebruiken om anderen te bespelen en hen voor onze eigen doeleinden te laten werken. Dan wordt, om zo te zeggen, God er niet beter van, maar wijzelf. Wat wij doen, moet tot resultaat hebben dat anderen God gaan verheerlijken en niet ons.

Deze 'koophandel-mentaliteit' komt sterk tot uiting in de rooms-katholieke kerk. We lezen van deze kerk zelfs dat zij handelt in *"lichamen en zielen van mensen"* (Op 18:13). Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan de aflaten, waarbij er in de roomse kerk inderdaad handel wordt gedreven in zielen. God zal dit koopmansstelsel, dat de naam 'kerk' draagt, oordelen.

Zoals gezegd, moet ieder kind van God rekening houden met de activiteit van deze vijand in zijn eigen hart en leven. We mogen geen medelijden met hem hebben. Hij moet radicaal worden geoordeeld. Dat gebeurt door hem de plaats te geven waar hij hoort, in de dood. Dan beantwoorden we aan de opdracht dat we onze leden die op de aarde zijn, moeten doden. Die leden zijn *"hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is"* (Ko 3:5). We kunnen die leden zien als een uitwerking van het verdorven denken dat in het zojuist geciteerde vers uit 1 *Timotheüs 6* genoemd wordt (1Tm 6:5). Dat liegt er niet om.

Elk lid is een vijand. Wie meent met één zo'n lid goede maatjes te kunnen zijn, wordt erdoor verslagen. De Kanaäniet slaat zijn slag. Er gaat terrein verloren. De zegeningen van God worden niet meer genoten. De Kanaänieten zullen ervoor zorgen dat wij niet in onze steden wonen, dat wil zeggen dat wij niet het genot zullen hebben van een bepaalde waarheid van Christus of iets waardevols van Hem dat ons toebehoort. De weg naar slaaf zijn van de zonde is ingeslagen, totdat we weer volledig slaaf zijn.

Kaleb | *verzen 10-12*

10 Vervolgens trok Juda op tegen de Kanaänieten die in Hebron woonden. De naam van Hebron was vroeger Kirjath-Arba. Zij versloegen Sesai, Ahiman en Talmai. 11 En daarvandaan trok hij op tegen de inwoners van Debir. De naam van Debir was vroeger Kirjath-Sefer. 12 En Kaleb zei: Wie Kirjath-Sefer zal verslaan en het zal innemen, die zal ik mijn dochter Achsa tot vrouw geven.

Juda trekt verder op. Zijn volgende doel is Hebron. De betekenis van deze naam is 'gemeenschap'. Deze stad is eerst in handen van de Kanaänieten geweest die de stad de naam Kirjath-Arba hebben gegeven. Kirjath-Arba betekent 'stad van reuzen'. In werkelijkheid heeft niet de stam Juda, maar de enkeling Kaleb deze stad veroverd (Jz 15:14-15). Dat de inname van Hebron toch aan de stam wordt toegeschreven, betekent dat Kaleb het

stempel van zijn persoonlijke trouw, kracht, volharding en geloof op de hele stam drukt. Het geloof van de enkeling wordt het geheel toegerekend.

Kaleb is niet bang voor de reuzen. Dat heeft hij al getoond als hij als een van de twaalf verspieters terugkomt bij Mozes met zijn verslag van wat hij in het land heeft gezien (*Nm 13:30; 14:6-10,24,38*). Tien verspieters zijn onder de indruk gekomen van de geweldig sterke muren van de steden en van de geweldige reuzen die er wonen. Daarvan kunnen ze het, volgen hen, nooit winnen. Maar de taal van Kaleb is anders. De oorzaak daarvan is dat hij de muren en de reuzen niet vergelijkt met zichzelf en zijn eigen kracht, maar met God. Wat betekenen nu dikke muren en reuzen voor de almachtige God?

Dit geloofsvertrouwen schittert tussen zoveel ongelooft en afwijking. Zo is het ook vandaag in de gemeente, waar te midden van algemeen verval persoonlijke trouw voorkomt. Die trouw wordt gevonden bij mannen en vrouwen die de moeilijkheden niet vergelijken met zichzelf, maar ze rustig in de hand van de Heer leggen en erop vertrouwen dat Hij boven de omstandigheden staat en daarin een weg van overwinning aanwijst. Persoonlijke trouw komt ook vandaag nog aan het geheel ten goede. Een 'stad van reuzen' wordt dan veranderd in een stad van 'gemeenschap'. Waar het geloof de vijand verjaagt, komt er gemeenschap met God en Zijn volk voor in de plaats.

De verovering van Kirjath-Sefer sluit hierop aan. Kirjath-Sefer betekent 'de stad van het boek'. Dit is de naam van de stad als zij in handen van de vijand is. Mogelijk is het een centrum van Kanaänitische geleerdheid. Wij zouden vandaag misschien van een 'universiteitsstad' spreken. De nieuwe naam die deze stad krijgt, is Debir dat '(een levend) orakel' of 'spreken van God' betekent.

Hieruit valt ook een les te leren. De Bijbel is voor ongelovigen, of mensen die zich wel voor christen uitgeven, maar geen leven uit God hebben, alleen maar een boek. Zodra iemand echter nieuw leven krijgt door bekeering en wedergeboorte, wordt dit boek "*het Woord van God*" dat "*levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard*" is (*Hb 4:12*). Velen hebben ervan getuigd dat ze door het nieuwe leven de Bijbel anders zijn gaan zien en lezen. Wat eerst een dode letter leek, is gaan leven.

We zullen ‘de Bijbel’, het Woord van God, in het boek *Richteren* nog in heel wat beelden tegenkomen. Overwinningen over onze geestelijke vijanden worden slechts behaald als wij het Woord van God tot ons eigendom maken door ernaar te leven. Vooral voor oudsten of opzieners, van wie de richters ook een beeld zijn, geldt dat zij het Woord van God moeten kennen. Zij moeten geschikt zijn om te leren (1Tm 3:2).

Othniël | vers 13

13 Othniël, de zoon van Kenaz, de broer van Kaleb, die jonger was dan hij, nam [de stad] in en hij gaf hem Achsa, zijn dochter, tot vrouw.

Er is nog een belangrijk aspect verbonden aan de houding en het optreden van Kaleb en dat is dat hij anderen aanzet tot eenzelfde gedrag. Door zijn voorbeeld maakt hij dat in anderen wakker. Zo werkt dat nog steeds. De trouw van de enkeling wekt anderen op om ook zo te handelen. De naam Kaleb betekent onder andere ‘van ganser harte’. Het komt altijd aan op een ongedeeld hart. Wie met zijn hele hart God dient en vertrouwt, behaalt geloofsoverwinningen. De vonk van dit geloofsenthouziasme springt vervolgens over op anderen, zoals hier bij Othniël.

De naam Othniël betekent ‘leeuw van God’ of ‘mijn kracht is God’. In hem zien we een voorbeeld van de heldhaftigheid van het geloof. De oorzaak daarvan ligt niet in zijn eigen kracht maar in de kracht van God. Daarop steunt hij. Wat Kaleb voorstelt, vindt bij hem aansluiting door het voorbeeld dat hij in Kaleb heeft gezien.

Een extra aansporing is de beloning die Kaleb in het vooruitzicht stelt. Hij belooft dat wie Kirjath-Sefer inneemt, zijn dochter Achsa tot vrouw krijgt. Dat is bij Othniël niet tegen dovemansoren gezegd.

Achsa | vers 14

14 En het gebeurde, toen zij [bij hem] kwam, dat zij hem aanspoorde om een akker van haar vader te vragen. Toen zij van de ezel afsprong, zei Kaleb tegen haar: Wat is er met je?

Achsa zal zeker een aantrekkelijke vrouw zijn geweest. Toch zal Othniël haar niet in de eerste plaats om haar uiterlijke schoonheid hebben gewaardeerd. Wat voor soort vrouw zij is, blijkt uit haar naam en haar instelling,

haar gedrag. Haar naam betekent ‘enkelsieraad’. Dat geeft aan dat haar wandel, haar manier van leven, tot eer van God is. Zij lijkt op vrouw die in 1 Petrus 3 genoemd wordt (1Pt 3:1-6). Daar wordt enkele keren over versiering gesproken. Zij is iemand die wat God gezegd heeft, in haar wandel waarmaakt.

In het Nieuwe Testament staat van de slaven dat zij *“de leer van God, onze Heiland, in alles versieren”* (Tt 2:9-10). Om ‘de leer van God’, dat is het onderwijs dat God geeft door Zijn Woord, te kunnen versieren, moeten we die leer ook kennen. Achsa heeft belangstelling voor wat God heeft gezegd en beloofd. Dat bepaalt haar houding en gedrag. Het is te wensen dat iedere christenvrouw aan haar een voorbeeld neemt.

Dat geldt ook voor iedere christenman. Het is eveneens te wensen dat hij zijn winst doet met wat zij uitstraalt. Niet alleen de christenvrouw, ook de christenman is verantwoordelijk ‘de leer van God’ met zijn leven te versieren. Door onze manier van leven versieren of ontsieren wij ‘de leer van God’. Het gaat erom dat wij in praktijk brengen wat wij uit Gods Woord hebben geleerd.

Kaleb, Achsa en Othniël behoren alle drie tot de stam Juda, dat wil zeggen dat zij alle drie horen tot de stam waarvan de naam ‘Godlover’ of ‘lofprijzing’ betekent. Een wandel in geloof en vertrouwen vloeit voort uit het prijzen van God. Wie God dankbaar is voor Zijn grote goedheid, zal door zijn leven laten zien dat die dankbaarheid echt is. Zijn leven zal als het ware één grote lofprijzing aan God worden. Hij zal zijn leven steeds meer in overeenstemming met het Woord van God brengen. Dat is het onvermijdelijke gevolg in het leven van iemand van wie het hart uitgaat naar God en naar wat Hij heeft gezegd.

Achsa vraagt om en krijgt waterbronnen | vers 15

15 Daarop zei zij tegen hem: Geef mij een zegen. Omdat u mij een dor [stuk] land gegeven hebt, geef mij [dan] ook waterbronnen. Toen gaf Kaleb haar hooggelegen bronnen en laaggelegen bronnen.

Achsa is een prachtvrouw, niet alleen door haar uiterlijke schoonheid. Dat komt niet alleen in de betekenis van haar naam tot uiting. Wat haar ook zo aantrekkelijk maakt, is haar instelling, haar gedrag. Daaruit blijkt haar

eigenlijke, innerlijke schoonheid. Juist door haar instelling is zij een geweldige aanvulling voor Othniël.

Achsa bezit iets van de geest van haar vader. Zij is niet tevreden met zomaar het bezit van een eigendom. Ze wil dat het een vruchtbaar eigendom is. Het Zuiderland (*vers 9*) is een land van zonneschijn en warmte, van vruchtbaarheid en schoonheid, maar zij wil er iets bij hebben wat haar in staat stelt ten volle van dat stuk land te genieten en dat zijn waterbronnen. Kaleb geeft waar ze om vraagt. Hij geeft haar hoog- en laaggelegen waterbronnen.

Ook wij kunnen weten dat we 'een stuk land bezitten'. Bij ons staat dat in verbinding met *geestelijke* zegeningen in de hemelse gewesten. Ervan genieten is echter iets anders dan alleen het bezit. Een voorbeeld vinden we in het leven van de apostel Paulus. Hij spreekt over de 'hooggelegen bronnen' als hij het heeft over 'overvloed'. Zo heeft hij het in de *brief aan de Romeinen* over "de gave in genade die door de ene Mens Jezus Christus is, overvloedig geweest over de velen" (Rm 5:15,20). Ook heeft hij het in die brief over "opdat u overvloedig bent in de hoop" (Rm 15:13). In zijn *tweede brief aan de Korinthiërs* schrijft hij dat "door Christus ook onze vertroosting overvloedig" is (2Ko 1:5) en even verderop zegt hij: "Ik vloeï over van blijdschap" (2Ko 7:4).

Genade, hoop, vertroosting, blijdschap, het is allemaal te vinden in Christus in de hemel. Uit deze bronnen kan de gelovige altijd putten, zelfs als het hem in zijn leven op aarde niet voor de wind gaat. Dan weet hij dat er in Christus, de hooggelegen Bron, verkwikking te vinden is die door geen tegenspoed kan worden aangetast.

Er zijn ook de laaggelegen bronnen. Daarover spreekt Paulus als hij het heeft over 'gebrek lijden', over de tijden van beproeving. Een voorbeeld daarvan zien we ook in de *tweede brief aan de Korinthiërs* als hij zegt: "Want in mijn gebrek voorzagen de broeders die van Macedonië kwamen" (2Ko 11:9). Het is een verkwikking als er broeders zijn die ons helpen in onze nood. Dat is een verkwikking uit een lagergelegen bron dan de verkwikking die we van de Heer Zelf ontvangen. Toch is het resultaat van de verkwikking hetzelfde. We ervaren de zegen van het land bij het drinken uit beide bronnen.

De verkwikking die wij ontvangen zowel uit de hooggelegen als uit de laaggelegen bronnen, maakt de Heer Jezus groter. God wordt verheerlijkt

als wij grote en goede dingen van Hem vragen. We moeten Hem niet verkleinen tot de beperktheid van *onze* gedachten. Hij heeft Zijn volk in een goed land gebracht en het is Zijn verlangen het daar te zegenen. God heeft ook ons gebracht in een goed land en Hij wil niets liever dan ons daar zegenen.

Helaas zien we dat ook in onze tijd slechts weinig gelovigen de belangstelling en inzet voor de zegen tonen die we in Achsa voorgesteld zien. Daar komt nog een toepassing bij. Achsa is de vrouw van Othniël, die in onze tijd een opziener in de gemeente voorstelt, iemand die het volk van God leidt. Opzieners zijn mensen die pas goed functioneren als zij een vrouw van het kaliber van Achsa aan hun zijde hebben. Zij is iemand die aanspoort tot geestelijke activiteit.

De Kenieten | *vers 16*

16 En de nakomelingen van de Keniet, de schoonvader van Mozes, trokken met de Judeeërs op vanuit de Palmstad naar de woestijn van Juda, die in het Zuiderland van Harad ligt. Zij gingen erheen en woonden onder het volk.

Tegenover de “geest ... van kracht, liefde en bezonnenheid” (2Tm 1:7) van Kaleb, Achsa en Othniël staan de Kenieten. De Kenieten komen uit Midian, waartoe ook de vrouw van Mozes behoorde (Ex 2:15-21). Midian is een afstameling van Abraham via zijn vrouw Ketura (Gn 25:1-2). Hierdoor is Midian op een dubbele wijze met Israël verbonden, namelijk zowel via Mozes als via Abraham. Het lijkt erop dat de Kenieten op uitnodiging van Mozes met het volk zijn meegegaan als Israël uit Egypte vertrekt (1Sm 15:6). Toch hebben zij zich nooit een gemaakt met het volk van God. Het kan zijn dat Israël voor de Kenieten een soort nest is, maar dan ook niet meer dan dat (Nm 24:21).

Dit vers lijkt dat te bevestigen (vgl. Ri 4:17). Ze trekken wel met de Judeeërs op, maar gaan wonen bij Harad, zonder dat er van strijd sprake is. Zij gaan er gewoon “onder het volk” wonen. Het zijn mensen die hun woestijngewoonten aanhouden, terwijl ze in het land van de zegen verblijven. Ze profiteren van de zekerheid die het land hun geeft, zonder zich druk te maken om de zegeningen die het land in zich bergt. Ze passen zich met gemak aan hun omgeving aan.

De betekenis van de naam Harad sluit hierbij aan. Harad betekent 'plaats van de woudezel'. Een woudezel stelt een mens voor die volgens zijn eigen natuur denkt en handelt, zonder verbinding met God te hebben. Op die plaats gaan de Kenieten wonen.

In de christenheid komen we mensen tegen die op de Kenieten lijken. Het zijn mensen die de mond vol hebben van de dingen van God, terwijl hun dagelijks leven laat zien dat ze druk in de weer zijn met de dingen van de mensen. Zij bedenken "*niet de dingen van God, maar de dingen van de mensen*" (Mt 16:23).

Laten wij oppassen dat we niet op hen gaan lijken. Dat kan gebeuren als we ons wel lekker voelen bij het volk van God omdat het een beetje bescherming biedt, maar ons er verder niet te veel mee willen vereenzelvigen. We voelen ons ook wel thuis bij de mensen van de wereld. Dit soort halfslachtigheid is geen sieraad voor iemand die weet met welke zegeningen God hem in Christus heeft gezegend. Daarom zien we dit contrast tussen de Kenieten en Kaleb met zijn familie.

Staan in de overwinning | vers 17

17 En Juda trok met zijn broeder Simeon mee en zij versloegen de Kanaänieten die in Zefath woonden, en sloegen het met de ban. En men gaf de stad de naam Horma.

Na dit stukje over de Kenieten volgen we opnieuw Juda in zijn strijd om het hem toegewezen stuk land in bezit te nemen. Nu lijkt het zelfs zo te zijn, dat Simeon het initiatief heeft genomen, want, zo lezen we, "*Juda trok met zijn broeder Simeon mee*". Samen met zijn broer Simeon trekt hij op tegen de Kanaänieten die in Zefath wonen. Nadat deze stad is ingenomen, krijgt zij de naam Horma dat 'banvloek' of 'totale vernietiging' betekent. Uit de betekenis van die naam blijkt de handelwijze van Juda en Simeon met deze stad. Hierin handelen zij in overeenstemming met Gods wil en tevens tot hun eigen bestwil.

Van een vijand die volkomen vernietigd is, zullen we geen last meer hebben. Ons probleem is, dat wij vaak niet radicaal genoeg met de wereld breken. Dat zal ons op een gegeven moment opbreken. De vijand krijgt van ons maar al te vaak gelegenheid zich van een nederlaag te herstellen.

Als de Heer Jezus zegt: *“In de wereld hebt u verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen”* (Jh 16:33), dan mogen wij de wereld als een overwonnen vijand beschouwen. Wij mogen in de overwinning staan. De oude apostel Johannes bemoedigt zijn lezers hiermee: *“Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof”* (1Jh 5:4). Door het geloof dat in de nieuwe natuur werkt, zullen wij niet toegeven aan de verleidingen van de wereld. Ons geloof richt zich op Hem Die de wereld heeft overwonnen.

Gaza, Askelon en Ekron | vers 18

18 Verder nam Juda Gaza met zijn gebied in, alsook Askelon met zijn gebied en Ekron met zijn gebied.

Gaza betekent ‘de sterke’, Askelon betekent waarschijnlijk ‘trektocht’ en Ekron betekent ‘onvruchtbaarheid’. Deze drie steden met de daarbij behorende gebieden worden ook door Juda ingenomen. Deze drie steden zijn drie van de vijf hoofdsteden van de Filistijnen. De Filistijnen zullen in de loop van dit boek nog uitvoerig worden besproken.

De zwakte van Juda | vers 19

19 En de HEERE was met Juda, zodat hij [de bewoners van] het Bergland verdreef. [Het lukte hem] echter niet de bewoners van het dal te verdrijven, omdat zij ijzeren strijdwapens hadden.

Juda overwint en neemt gebied in bezit omdat God met hem is en hij op Hem vertrouwt. Dat is een bemoediging voor allen die de geestelijke strijd durven aan te gaan. De Heer is altijd met hen die met Hem gaan. Doen wat Hij zegt, betekent Hem bij ons hebben. En welke vijand is dan tegen ons opgewassen? Met de Heer zijn wij sterker dan welke vijand ook. Zonder de Heer verliezen we het van de zwakste vijand.

Toch ontbreekt er nog iets aan het geloofsvertrouwen van Juda. *“[Het lukte hem] echter niet de bewoners van het dal te verdrijven, omdat zij ijzeren strijdwapens hadden.”* Wat is dat nu? God is met Juda als hij zich houdt aan het woord dat God gesproken heeft om alle vijanden te doden. Helaas vertrouwt Juda niet ten volle op God. Hij wordt bang voor de ijzeren wapens. Dat komt voort uit een gebrek aan vertrouwen op Hem, wat al gebleken is

uit het feit dat hij Simeon heeft gevraagd om met hem mee te gaan (*vers 3*). Voor God vormen ijzeren wagens geen enkel probleem (*Jz 11:4,6,9; 17:18*).

Wie Gods kracht niet voldoende acht, beperkt zijn overwinning. Het is net als met de muren van de steden en de reuzen in het land. Wie die vergelijkt met zijn eigen kracht, blijft nergens, maar wie die vergelijkt met God, ziet geen enkele moeilijkheid. Dit is geen kleineren van het probleem, maar het terugbrengen ervan naar de verhoudingen zoals die voor het geloof gelden.

In *Daniël 2* wordt de kracht van ijzer beschreven (*Dn 2:40*). Niets is tegen de kracht van ijzer bestand als we die kracht vergelijken met menselijke kracht. Maar wat is de kracht van ijzer voor God? God verbreekt het ijzer met

En het vierde koninkrijk zal sterk zijn als ijzer, want het ijzer verbrijzelt en vergruist alles. Juist zoals het ijzer alles verplettert, zo verbrijzelt en verplettert dit [koninkrijk] alles. (Dn 2:40)

Zijn machtige arm. Voor Hem is het niet meer dan “*kaf op een zomerdorsvloer. De wind voerde ze weg, zodat er geen spoor van [terug]gevonden werd*” (*Dn 2:35*). Ons probleem is vaak dat we te klein van God denken, waardoor we alles gaan afmeten aan onze eigen capaciteiten. Dan blijkt dat we niet in staat zijn een bepaald probleem de baas te worden, wat is tot oneer van God en tot schade en schande voor onszelf.

Nog eens Kaleb | *vers 20*

20 En zij gaven Hebron aan Kaleb, zoals Mozes gesproken had. En hij verdreef vandaar de drie zonen van Enak.

De houding van Kaleb vormt hier een contrast met Juda zoals eerder met de Kenieten. Waar Juda faalt, overwint het geloof van de enkeling. Kaleb is niet bang voor de reuzen, zoals de tien verkenners destijds. Hij voelt zich geen sprinkhaan in hun ogen, maar hij draait het om: de reuzen zijn sprinkhanen in Góds ogen.

Benjamin | *vers 21*

21 Maar de Benjaminieten hebben de Jebusieten, die in Jeruzalem wonen, niet verdreven. De Jebusieten wonen tot op deze dag met de Benjaminieten in Jeruzalem.

Na de uitvoerige beschrijving van de lotgevallen van Juda en Simeon volgt nu in snel tempo een beschrijving van de successen, of eerder, het falen

van de andere stammen. Nadat Juda niet in staat is gebleken de vijand te verdrijven (*vers 19*), klinkt het als een telkens terugkerend refrein in de *verzen 21-36* dat zij de vijanden “niet verdreven” (*verzen 21,27,28,29,30,31,32,33*).

De eerstvolgende is Benjamin. De vijand die in *vers 8* is verslagen, blijkt niet volledig verslagen te zijn. Er is een deel overgebleven en dat deel biedt grote tegenstand. Misschien is dit mogelijk geweest doordat Juda alleen zijn eigen deel van de stad heeft veroverd. Jeruzalem ligt namelijk op de grens van Juda en Benjamin, waardoor elk van die stammen een deel van de stad toekomt. Hoe het ook zij, de vijand houdt zich nooit voor verslagen en ziet zelfs kans zich te handhaven door de ontrouw van Gods volk.

Het is louter onverschilligheid waardoor Benjamin de vijand in zijn midden laat wonen. Benjamin is immers de oorlogsstam. In zijn profetie beschrijft Jakob hem zo: “Benjamin is een verscheurende wolf; ‘s morgens verslindt hij [zijn] prooi, en ‘s avonds deelt hij buit uit” (*Gn 49:27*). De naam Benjamin betekent ‘zoon van mijn rechterhand’ en de rechterhand spreekt van kracht. Christus zal straks als de ware Benjamin, als de ware Zoon van Gods rechterhand, op aarde regeren. Daartoe zal Hij ten oordeel verschijnen. Nu is Hij nog in de hemel. Hij is “gaan zitten aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge” (*Hb 1:3; 8:1; 10:12; 12:2*).

Benjamin is vergeten wat er over hem is gezegd. Hij is ontrouw aan zijn roeping door onverschilligheid. Benjamin stelt onze plaats in Christus voor. Als we vergeten dat we in Christus gezet zijn in de hemelse gewesten en dat wij in Hem een plaats hebben aan Gods rechterhand, worden we onverschillig tegenover de wereld om ons heen en ongevoelig voor het kwaad dat er heerst. We verliezen aan kracht en de vijand kan zijn invloed op ons blijven uitoefenen.

Jozef | *verzen 22-26*

22 En het huis van Jozef trok ook op naar Bethel. En de HEERE was met hen. 23 Verder stuurde het huis van Jozef verkenneren naar Bethel. De naam van deze stad was vroeger Luz. 24 Toen de wachters een man de stad uit zagen komen, zeiden zij tegen hem: Laat ons de ingang van de stad toch zien, dan zullen wij u goedertierenheid bewijzen. 25 Toen hij hun de ingang van de stad had laten zien, sloegen zij de stad met de scherpte van het zwaard. Maar de

man en zijn hele gezin lieten zij gaan. 26 Daarop ging de man naar het land van de Hethieten, bouwde [er] een stad en gaf die de naam Luz. Dit is haar naam tot op deze dag.

Hier lezen we over Jozef. Hoewel de HEERE met hem is, net als bij Juda, hebben we ook hier aanwijzingen dat hij niet volledig op de HEERE vertrouwt. Hij trekt in geloof op tegen Bethel en daarom is de HEERE met hem. Maar dan gaat hij verkenners uitzenden. Heeft de HEERE dat opgedragen? Dit herinnert aan de geschiedenis in *Jozua 2*, waar Jozua opdracht geeft het land te verkennen. Het verschil is, dat het daar een werk van geloof is en dat wordt hier gemist. De man uit Luz blijkt een verrader te zijn. In plaats van zich bij Gods volk aan te sluiten, zoals Rachab, bouwt hij de door de HEERE verwoeste stad weer op.

Telkens weer worden we eraan herinnerd dat we geen enkele vijand moeten vertrouwen of laten ontkomen. We kunnen in geestelijke zaken geen winst doen met ideeën van de wereld, waarvan de onderhandelingen van Jozef met de man uit Luz een beeld zijn. Daar komen we op den duur bedrogen mee uit. Het lijkt erop dat we er profijt van hebben, maar dat is slechts van korte duur. Alles wat we in ons leven goedpraten, terwijl het iets van de vijand, van het vlees of van de eigen wil is, zal zich op een zeker moment tegen ons keren. Net zoals hier bij die man uit Luz. De hele stad wordt verwoest, maar die man en zijn gezin laten ze gaan.

De namen laten ons in hun betekenis de les zien. Bethel betekent 'huis van God', Luz betekent 'afzondering' en Hethieten staat voor 'kinderen van de verschrikking'. De naam van de stad is eerst Luz, dat betekent 'afzondering'. Als zodanig is ze in het bezit van de vijand. Afzondering is een bijbelse waarheid, maar ze kan op een verkeerde, onbijbelse manier worden onderwezen en in praktijk worden gebracht. Zo wordt deze bijbelse waarheid 'eigendom' van de vijand.

Een voorbeeld daarvan zien we bij de farizeeën. Hun naam betekent 'afgescheiden'. Er zijn onder hen gunstige uitzonderingen, maar in het algemeen vormen de farizeeën een groep binnen het Joodse volk die zich van het gewone volk heeft afgescheiden. Zij vinden zichzelf heiliger dan de rest. Enkele keren noemt de Heer Jezus hen huichelaars. In *Mattheüs 23* stelt Hij in scherpe bewoordingen hun huichelarij aan de kaak. Zij ken-

merken zich door “zware <en moeilijk te dragen> lasten ... op de schouders van de mensen” te leggen, “maar zijzelf willen ze met hun vinger niet verroeren” (Mt 23:4). Dit farizeïsme zit ons allemaal in het bloed.

Er moet met deze vijand worden afgerekend. Dan kan Luz een andere naam krijgen: Bethel, dat ‘huis Gods’ betekent. In het tegenwoordige huis van God, de gemeente, woont God (1Tm 3:15). Allen die leven uit God hebben, wonen er ook. Als de verkeerde afzondering uit ons leven is verdwenen, kunnen we de goede afzondering in praktijk brengen. Goede afzondering is afzondering tot God, Hem toegewijd dienen in Zijn huis. In Zijn tegenwoordigheid zijn betekent, dat we er rekening mee houden dat Hij de heilige God is, Die geen enkel kwaad kan dulden. De psalmist zegt over Gods huis: “De heiligheid is een sieraad voor Uw huis, HEERE, tot in lengte van dagen” (Ps 93:5b).

Maar als ik uitblijf, [schrijf ik] opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Een ander voorbeeld van verkeerde afzondering is te gaan leven als een kloosterling. Zonder te oordelen over de motieven die iemand tot zo’n leven brengen, is het principe van het kloosterleven vreemd aan de Schrift. Het veronderstelt een bijzondere heiliging aan God die zo ver gaat, dat men zich van de gewone zaken van het leven in de wereld afzondert om zich te wijden aan de hogere dingen. Wat men vergeet, is dat de zonde in het hart van de mens zit. Deze verkeerde, uiterlijke vorm van afzondering moet worden overwonnen.

Het is te betreuren als we in bepaalde opzichten die verkeerde afzondering toch in stand houden. Dit verkeerde zal na verloop van tijd zeker weer sterker worden. Een voedingsbodem vindt het bij de Hethieten dat ‘de kinderen van de verschrikking’ betekent. Wie geen korte metten maakt met het farizeïsme in zijn leven, zal vroeg of laat door het farizeïsme worden beheerst. Het gevolg daarvan zal zijn, dat er van zijn leven een verschrikkelijke invloed naar anderen uitgaat.

Manasse en de Kanaänieten | verzen 27-28

27 Manasse verdreef [de inwoners van] Beth-Sean en de bijbehorende [plaatsen] niet, en evenmin [die] van Taänach en de bijbehorende [plaatsen], de in-

woners van Dor en de bijbehorende [plaatsen], de inwoners van Jibleam en de bijbehorende [plaatsen] en de inwoners van Megiddo en de bijbehorende [plaatsen]; de Kanaänieten wilden in dit land blijven wonen. 28 Toen Israël echter sterker werd, gebeurde het dat het de Kanaänieten herendienst oplegde, maar het verdreef hen niet helemaal.

Uit wat over Manasse wordt gezegd, krijgen we de indruk dat hij geen enkele plaats volledig in bezit heeft genomen. De hele streek die hem is toebedeeld, blijft de Kanaänitische sfeer uitademen. Hoewel de Kanaänieten knechten zijn geworden en hun macht in zeker opzicht is gebroken, zijn ze er toch in geslaagd zich te handhaven. Hun wil is sterker dan de wil van Manasse. De wil van de heidense volken heeft nog een sterke invloed op het zwakke volk van God.

De invloed van de wereld is een gevaar dat alle christenen bedreigt. De vijand kan verplicht zijn in de gelovige zijn meerdere te erkennen, maar als we met hem gaan 'onderhandelen', blijft hij in leven. Wij kunnen ons bewust zijn dat het vlees zich niet mag laten gelden, terwijl we het toch gebruiken om ons doel te bereiken. Een zeker christen kan bijvoorbeeld goed praten. Door allerlei oorzaken komt hij in een kwaad daglicht te staan, zonder daar zelf schuld aan te hebben. Zal hij nu al zijn redenaarstalent uit de kast halen om zijn onschuld te bewijzen, of geeft hij het over "aan Hem Die rechtvaardig oordeelt"? (1Pt 2:23).

We kunnen ook kijken naar onze reactie als ons door een broeder onrecht is aangedaan. Stappen we dan naar de wereldse rechter of lijden we liever onrecht (1Ko 6:6-7)?

Maar een broeder voert met een broeder een rechtsgeding, en dat bij ongelovigen! Reeds in het algemeen <nu> is het een gebrek bij u, dat u rechtszaken met elkaar hebt. Waarom lijdt u niet liever onrecht? Waarom laat u zich niet liever tekortdoen? (1Ko 6:6-7)

Efraïm en Zebulon | verzen 29-30

29 Ook heeft Efraïm de Kanaänieten die in Gezer woonden, niet verdreven, maar de Kanaänieten bleven te midden van hen in Gezer wonen. 30 Zebulon heeft de inwoners van Kitron en de inwoners van Nahalol niet verdreven. De Kanaänieten bleven te midden van hen wonen en werden tot herendienst [gedwongen].

Efraïm en Zebulon laten de vijanden ook in hun midden wonen, ze dulden hun aanwezigheid. Ze geven zich geen rekenschap van het feit dat het verdragen van hun vijanden tot oneer van God is. Het is zonde. Het betekent gewoon een onverschillige houding ten opzichte van Gods land dat Hij aan heel Israël heeft gegeven.

Aser en Naftali | verzen 31-33

31 Aser heeft de inwoners van Acco en de inwoners van Sidon, Achlab, Achzib, Chelba, Afik en Rehob niet verdreven. 32 De Aserieten bleven echter te midden van de Kanaänieten wonen, de bewoners van het land, want zij verdreven hen niet. 33 Naftali heeft de inwoners van Beth-Semes en de inwoners van Beth-Anath niet verdreven. Zij bleven te midden van de Kanaänieten wonen, de bewoners van het land. De inwoners van Beth-Semes en Beth-Anath werden echter tot herendienst voor hen [gedwongen].

Aser en Naftali maken het nog bonter. Zij wonen zelf te midden van de vijanden en gaan dus zo'n beetje in de heidenen op. Hier zijn de rollen omgedraaid. De ontrouw van het volk krijgt steeds grotere gevolgen. Niet de vijanden wonen te midden van de Israëlieten, wat ook al ontrouw aan God betekent, maar de Israëlieten wonen nu te midden van de vijanden. De vijanden blijven de zeggenschap over het land houden en dulden de Israëlieten in hun midden. Wat een zwakheid bij het volk!

Het lijkt op iemand die wel een christen is, het nieuwe leven heeft, maar in zijn leven gedichteerd wordt door zijn vlees, door zijn eigen gedachten. Deze gedachten zijn niet gevormd door omgang met God, maar door omgang met mensen en meningen van de wereld.

Dan, de Amorieten en het huis van Jozef | verzen 34-36

34 En de Amorieten drongen de Daniëten het Bergland in, want zij lieten hun niet toe af te dalen naar het dal. 35 Verder wilden de Amorieten in Har-Heres, in Ajalon en in Saälbim blijven wonen. De hand van het huis van Jozef drukte echter zwaar op hen en zij werden tot herendienst [gedwongen]. 36 En het gebied van de Amorieten [strekte zich uit] vanaf de Schorpioenenpas, vanaf Sela en hoger.

De stam Dan brengt het er het slechtst vanaf. Hij kan de vijanden niet verdrijven, integendeel, de vijanden verdrijven de Daniëten uit hun erfdeel. Het is de laatste fase van de achteruitgang die in dit hoofdstuk wordt beschreven. Er wordt op geen enkele wijze meer genoten van de zegen van het land.

De houding van de stam Dan komt overeen met die van de christen die helemaal door de dingen van de wereld in beslag wordt genomen. Zeker, hij zegt nog wel een christen te zijn, is ook nog wel eens in een christelijke samenkomst, maar uit zijn leven en spreken blijkt er nauwelijks iets van dat hij echt christen is. Er is niets waaruit blijkt dat hij het fijn vindt om over de dingen van God en de Heer Jezus te horen of er zelf over te praten. Thuis blijft zijn Bijbel dicht en aan bidden denkt hij niet.

De Amorieten zijn de eerste vijanden die Israël op zijn weg naar het beloofde land heeft ontmoet en verslagen. In verbinding met de Amoriet zegt God tegen Zijn volk: *“Begin het in bezit te nemen en ga met hén de strijd aan”* (Dt 2:24). Deze strijd speelt zich af voordat het volk door de Jordaan is gegaan. Het is een terrein dat zich niet in het beloofde land bevindt, maar aan de andere kant van de Jordaan.

Het spreekt dan ook niet van de geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten, maar van aardse zegeningen. Ook die zegeningen moeten veroverd worden; ook voor alle aardse zegeningen behoren wij God te danken. Onder aardse zegeningen kunnen we dingen verstaan als gezondheid, een goed huwelijk, een voldoening gevende baan, een verkwikkende tijd van ontspanning. Dat zijn niet onze eigenlijke geestelijke, hemelse en eeuwige zegeningen. Aardse zegeningen bezitten we gemeenschappelijk met ongelovigen. Alleen is er dit verschil dat de christen deze dingen uit Gods hand aanvaardt en Hem ervoor dankt, terwijl de ongelovige dat niet doet.

Maar als de christen zulke zegeningen als vanzelfsprekend gaat beschouwen en er zelfs voor gaat leven, wordt hij in geestelijk opzicht door de Amorieten uit zijn erfdeel verdreven. Hij doet er alles aan om gezond te blijven en vergeet dat hij in Gods hand is; hij doet alles om zijn huwelijk goed te houden en heeft nooit tijd om een ander geestelijk te dienen; zijn baan is hem alles, hij is een echte workaholic, wat ten koste gaat van het bezoeken van de christelijke samenkomsten; hij doet alles om van zijn vol-

gende vakantie een nog groter succes te maken dan de vorige: reisgidsen bestuderen, de verschillende vakantiebestemmingen afwegen, zoveel mogelijk informatie tot zich nemen, om geheel voorbereid naar de uitverkoren bestemming te gaan. Maar er is geen belangstelling, geen inzet, geen tijd voor wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben.

Gelukkig is het huis van Jozef zo oplettend, dat het de Amorieten een halt toeroept. Gelukkig zijn er nog mensen in het volk van God die oog hebben voor de gevaren van de aardse zegeningen. Laten we naar hen luisteren en onze winst ermee doen.

Richteren 2

Inleiding

Richteren 1 handelt over het verval van de Israëlieten met betrekking tot de volken om hen heen, de wereld. Ze zijn ontrouw geweest in het in bezit nemen van het land en hebben de vijanden niet verdreven.

In *Richteren 2* gaat het over het verval tegenover God. Ze hebben God de rug toegekeerd en zijn de afgoden gaan dienen. In dit hoofdstuk wordt een samenvatting van het hele boek gegeven. In deze samenvatting wordt aangetoond dat we te maken hebben met een soort vicieuze cirkel, een cyclus die in de volgende hoofdstukken steeds terugkeert. Deze cyclus bestaat uit de volgende stappen:

1. Het volk verlaat God.
2. God gebruikt vijanden om hun geweten wakker te schudden.
3. Het volk roept tot de HEERE.
4. De HEERE geeft hun in Zijn barmhartigheid een richter om hen te bevrijden.

Daarna begint de cyclus opnieuw:

1. Het volk verlaat God.
2. God gebruikt enzovoort.

In *Psalms 107* treffen we iets dergelijks aan. We lezen eerst over nood, dan het roepen tot de HEERE, waarop hun uitredding volgt, waarna Hij geprezen wordt. Het refrein in die psalm wordt gevormd door de woorden “toen riepen zij tot de HEERE” (*Ps 107:6,13,19,28*).

De HEERE gaat van Gilgal naar Bochim | vers 1

1 En een Engel van de HEERE ging van Gilgal naar Bochim en zei: Ik heb u uit Egypte geleid en u in het land gebracht dat Ik aan uw vaders gezwooren heb. En Ik heb gezegd: Ik zal Mijn verbond met u niet verbreken, voor eeuwig.

In het algemeen wordt in het Oude Testament de benaming “Engel van de HEERE” gebruikt om daarmee de verschijning van God in een zichtbare

gestalte aan te duiden. Pas in het Nieuwe Testament is God “geopenbaard in het vlees” (1Tm 3:16). Hij is zichtbaar geworden in de Heer Jezus. Als de Heer Jezus geboren wordt, is God zichtbaar voor de mensen. Zij die in Hem geloven, zien in Hem God (1Jh 1:1). De Heer Jezus is het vleesgeworden Woord (Jh 1:14). De eeuwige Zoon is Mens geworden (1Jh 5:20).

Ook in het Oude Testament is God in Christus aan mensen verschenen. Daar neemt Hij de gestalte van een Engel aan. Er zijn enkele Schriftgedeelten waaruit duidelijk wordt dat met ‘de Engel van de HEERE’ God bedoeld wordt (Gn 16:7-14; 22:11,15,16). Uit wat de Engel van de HEERE in die gedeelten zegt, blijkt dat Hij niemand anders is dan God Zelf.

Als we de eerste verzen van *Jesaja 6* vergelijken met het citaat van deze verzen in *Johannes 12*, zien we nog iets bijzonders (Js 6:1-5; Jh 12:37-41). Dan zien we dat *Jahweh*, de HEERE van het Oude Testament, Dezelfde is als de Heer Jezus in het Nieuwe Testament. Als uit het verband blijkt dat ‘de Engel van de HEERE’ een verschijning van God is, dan is dit in werkelijkheid de Heer Jezus.

De plaats Gilgal is in het boek *Jozua* van groot strategisch belang. Zij vormt de uitvalsbasis, de plaats vanwaar de Israëlieten telkens optrekken om het land te veroveren. Naar die plaats keren ze ook steeds terug. Kort nadat ze door de Jordaan het land Kanaän zijn binnengetrokken, vindt in Gilgal de besnijdenis plaats. Door deze daad is de smaad van Egypte afgewenteld (Jz 5:2-9).

De betekenis die de besnijdenis voor ons heeft, vinden we in *Kolossenzen 2* (Ko 2:11). In dit vers zien we duidelijk dat voor de christen de besnijdenis geen letterlijke zaak is, maar dat deze een geestelijke betekenis heeft. Wij zijn niet besneden met een besnijdenis “met handen verricht” – dat zou een letterlijke besnijdenis hebben betekend –, maar wij zijn besneden “in de besnijdenis van Christus”. Dit laatste spreekt niet van wat met Christus is gebeurd toen Hij acht dagen oud was (Lk 2:21), maar van wat er met Hem is gebeurd op het kruis, als Hij het oordeel van God over de zonde ontvangt. Op het kruis is in Hem het vlees geoordeeld met het oordeel van de dood.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

Net zoals Israël telkens is teruggekeerd naar Gilgal om daar als het ware steeds herinnerd te worden aan het oordeel van God over het 'ik', de natuur van de mens, zo moeten wij telkens terug naar het kruis om ons steeds opnieuw te realiseren wie wij van nature zijn. In ons is geen kracht om het land te veroveren. De kracht daarvoor is alleen te vinden in een gestorven en opgewekte Christus. Dat houdt in dat de dood van Christus telkens moet worden toegepast, dat wil zeggen dat we allerlei uitingen van het vlees die bij ons kunnen opkomen, moeten veroordelen (Ko 3:5).

Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is, ... (Ko 3:5)

Gilgal stelt de geestelijke besnijdenis van het hart voor die aan de overwinning voorafgaat en die aan het hart nieuwe krachten geeft om in de strijd te overwinnen. Gilgal spreekt van een voortdurend zelfoordeel. Tot dit zelfoordeel worden we opgeroepen. Als we dat niet doen, zullen we door de Heer geoordeeld worden, dat wil zeggen, door Hem getuchtigd. *"Als wij echter onszelf beoordelen, zouden wij niet geoordeeld worden; maar als wij geoordeeld worden, dan worden wij door <de> Heer getuchtigd, opdat wij niet met de wereld veroordeeld worden"* (1Ko 11:31-32).

De Engel van de HEERE vertrekt uit Gilgal en gaat naar Bochim. Bochim betekent 'huilen'. Het is een plaats van tranen. Het zijn tranen om verloren zegeningen. Maakt het niet verdrietig om te zien hoe het volk van God is afgeweken en Hem heeft verlaten? Wie dat verdriet niet kent, weet niet waar de Geest van God woont. Bochim geeft het karakter weer van de gemeente in verval. Het is aanmatigend te veronderstellen dat men in onze tijd grote kracht bezit. De dagen van Jozua en Gilgal zijn dagen van kracht en vreugde geweest, maar die zijn nu voorgoed voorbij. De geest van Laodicéa treedt aan het licht als we roepen dat we rijk en verrijkt zijn, terwijl we in werkelijkheid blind, naakt en arm zijn (Op 3:17).

Maar een plaats van huilen kan een plaats van zegen worden. Dan moeten we wel die plaats van verdriet, van verootmoediging vanwege onze ontrouw, innemen. Dan kan het dal Baca *"tot [hun] bron"* worden, zoals dat zo mooi in *Psalm 84* staat (Ps 84:7). Het woord *baca* is verwant met Bochim en betekent ook 'tranen'.

De Heer Jezus is als het ware in 'Bochim' als Hij bij het graf van Lazarus staat. We lezen van Hem dat Hij daar "weenede" (Jh 11:35). Paulus kent die plaats ook (Ep 3:18; vgl. 2Ko 2:4). De HEERE wijst Ezechiël op mensen die in 'Bochim' wonen. Hij zegt van hen dat het mensen zijn "die zuchten en kermen over al de gruweldaden die in het midden ervan [dat is in Jeruzalem] gedaan worden" (Ez 9:4).

Want velen wandelen, van wie ik u dikwijls heb gezegd en nu ook weened zeg, dat zij de vijanden van het kruis van Christus zijn; ... (Ep 3:18)

De Engel van de HEERE legt een plechtige verklaring af voor de reden van Zijn vertrek uit Gilgal. Deze verklaring maakt diepe indruk op het volk. Hij begint met hen eraan te herinneren dat Hij hen uit Egypte heeft bevrijd. Dat de Engel des HEEREN zegt dat Hij dit heeft gedaan, onderstreept dat de Engel God Zelf is. Hij gaat terug naar de oorsprong van hun bestaan als volk. Zij zijn in Egypte een slavenvolk geweest, maar God heeft hen verlost uit de macht van de farao. Dat laat Zijn grote liefde voor hen zien.

Als wij afwijkingen in ons persoonlijk leven kennen, zal God ook ons steeds herinneren aan onze verlossing uit de macht van de zonde. De belangrijkste oorzaak van elke afwijking is, dat we vergeten welke verlossing God voor ons heeft bewerkt in de overgave van Zijn Zoon aan het kruis.

De herinnering aan de verlossing uit Egypte wordt vaker in dit boek aangehaald (vers 12; Ri 6:8; 10:11). God doet dat om Zijn volk wakker te schudden. De Engel van de HEERE spreekt ook over het land waarin ze nu wonen. Daarheen heeft Hij hen gebracht vanwege de eed die Hij hun vaders heeft gezworen (Gn 17:7-8). Wat Hij beloofd heeft, heeft Hij gedaan.

Dit is ook een grote zekerheid voor ons. God zal waarmaken wat Hij heeft gezegd. Hij doet dat niet vanwege onze trouw, maar op grond van wat de Heer Jezus heeft gedaan. Wij zijn gezegend met alle geestelijke zegening in Christus.

Waarom hebt u dit gedaan? | vers 2

2 En wat u betreft, u mag geen verbond sluiten met de inwoners van dit land. Hun altaren moet u afbreken. U bent Mijn stem echter niet gehoorzaam geweest. Waarom hebt u dit gedaan?

God heeft gedaan wat Hij heeft beloofd, maar het volk is ongehoorzaam geworden. De voorwaarden om van Gods zegeningen te kunnen genieten

zijn door Israël niet nagekomen. Zij hebben zich niet afgezonderd gehouden van de volken van Kanaän, maar zich met hen vermengd door met de inwoners van het land te trouwen. Ze hebben de altaren van de volken laten staan, met als gevolg dat ze daarop aan de goden van die volken zijn gaan offeren, wat betekent dat ze aan de boze geesten zijn gaan offeren (*Dt 32:17; 1Ko 10:20*).

Indringend komt de vraag tot hen: *“Waarom hebt u dit gedaan?”* Deze vraag moet hun door merg en been gaan. Het moet hen tot bezinning brengen, tot berouw en erkenning van schuld. Zulk soort vragen stelt God vaker in de Bijbel. Hij zegt tegen Adam: *“Waar bent u?”* (*Gn 3:9*) en Adam moet voor de dag komen. Aan Hagar vraagt God: *“Waar komt u vandaan en waar gaat u heen?”* (*Gn 16:8*).

God heeft ook voor ons Zijn vragen als we zijn afgeweken. Daarmee wil Hij ons weer bij de les halen, dat we het zinloze of zondige inzien van onze bezigheden of van de weg die we gaan. We kunnen het dan belijden en ons opnieuw richten op wat God ons wil geven. Daarmee eren we Hem en Hij vult ons leven weer met vreugde en vrede.

God heeft een dubbele reden voor de totale vernietiging van Israëls vijanden. De eerste reden is de straf voor hun zonden. De tweede reden is Zijn volk te beschermen tegen de onvermijdelijke invloed van de afgoden van Kanaän. Dit laatste is ook de reden waarom wij ons niet moeten inlaten met de wereld en zijn denken. Ook wij worden gemakkelijk beïnvloed door alle contacten die we hebben (*1Ko 15:33*). Als wij ons minder bewust worden van Gods aanwezigheid in ons leven, komt dat doordat de wereld en zijn geest invloed op ons hebben gekregen.

Wie niet horen wil ... | vers 3

3 Daarom heb Ik ook gezegd: Ik zal hen niet van voor uw [ogen] verdrijven, maar zij zullen u [tot prikfels] in uw zijden zijn, en hun goden zullen u tot een valstrik zijn.

Als het volk zich een heeft gemaakt met de volken om hen heen, geeft God het over aan die volken. Het zal door ondervinding moeten leren wat de gevolgen zijn van het verlaten van Hem. Deze ervaring moet het volk ook opdoen onder koning Rehabeam, de zoon van Salomo. Omdat hij de wet

van de HEERE heeft verlaten en heel Israël met hem, stuurt de HEERE Sisak, de koning van Egypte, om het volk te tuchtigen (2Kr 12:8; 2Kr 12:1-5). Door de macht van de vijand aan den lijve te ondervinden ervaren we hoe wreed die vijand is en gaan we weer terugverlangen naar de omgang met God.

Zij zullen hem echter tot dienaren zijn, zodat zij [het verschil tussen] Mijn dienst en de dienst van de koninkrijken van de landen leren kennen. (2Kr 12:8)

Het is net als met de jongste zoon uit de gelijkenis die de Heer Jezus in *Lukas 15* vertelt. Die jongen denkt dat hij het ergens anders beter kan krijgen dan bij zijn vader. Hij verlaat zijn vader, maar in het verre land ontdekt hij dat de wereld hard is. Dan verlangt hij weer naar zijn vader. We zien daar hoe het gaat als God ons niet meer op een andere manier kan bereiken om ons tot inkeer te brengen. Hij zal ons in Zijn liefde het verschil laten ervaren tussen aan de ene kant het dienen van Hem en het doen van Zijn wil en aan de andere kant het dienen van de wereld en het doen van onze eigen wil.

De reactie van het volk | vers 4

4 En toen de Engel van de HEERE deze woorden tot alle Israëlieten gesproken had, gebeurde het dat het volk luid begon te huilen.

De HEERE heeft gesproken en het volk reageert met huilen. Ze zien in dat ze verkeerd gehandeld hebben. De vermaning is duidelijk overgekomen en ze erkennen hun ontrouw. Toch is er van echt berouw niet veel te merken. Wat ze uiten, is meer het verdriet over de verloren zegeningen.

Iemand die de Heer verlaten heeft, kan erkennen dat hij gezondigd heeft zonder echt berouw te hebben over zijn daden. Meerdere keren lezen we in de Bijbel over mensen die zeggen *“ik heb gezondigd”*. Dat klinkt bijvoorbeeld uit de mond van de farao en uit die van Judas (*Ex 10:16; Mt 27:3-4*). Het blijkt echter dat zij alleen spijt betuigen vanwege de gevolgen die hun daden voor hen hebben. Ze geven er geen blijk van dat zij berouw hebben over wat zij God ermee hebben aangedaan. De Bijbel spreekt in dit verband over het verschil tussen *“droefheid in overeenstemming met God”* en *“droefheid van de wereld”* (*2Ko 7:10*).

Offers | vers 5

5 *Daarom gaven zij die plaats de naam Bochim. En zij brachten daar offers aan de HEERE.*

Over Bochim is al wat gezegd bij de bespreking van vers 1. Nu wordt vermeld dat ze die plaats Bochim noemen omdat het volk daar heeft gehuild. Dit maakt nog eens duidelijk dat de namen in de Bijbel een betekenis hebben. Ook wordt hier vermeld dat zij op die plaats de HEERE offeren. Ondanks de weinige diepgang in hun verdriet over het verkeerde is er behoefte in hun hart om Hem te offeren.

Dat is toch iets wat verheugt. Anders dan bij de farao en Judas is er bij de Israëlieten wel een band met de HEERE. Hoeveel dankbaarheid door die offers tot uiting komt, is niet duidelijk. Gezien het verval is het misschien niet veel. Toch hebben ze het gedaan. Ze hebben de plaats van tranen gemaakt tot een plaats van offeranden.

Deze combinatie van tranen en offeren komt ook prachtig tot uiting bij de *“vrouw die in de stad een zondares was”* (Lk 7:37). Zij maakt met haar tranen de voeten van de Heer Jezus nat en zalft ze daarna met balsem. In de tranen zien we het verdriet over haar zonden en in de balsem zien we een offer aan de Heer, omdat ze inziet Wie Hij is. Wat de Heer Jezus van haar zegt, laat zien hoezeer Hij waardeert wat zij heeft gedaan. Ook komt uit Zijn woorden duidelijk haar zondebesef naar voren. Juist daardoor heeft zij een grote liefde voor de Heiland opgevat (Lk 7:38-50).

De Heer verbindt aan haar gedrag een les voor de farizeeër Simon en over zijn hoofd heen voor ons allemaal. Hij vertelt over twee schuldenaars van wie de ene een kleine en de andere een grote schuld heeft. Aan allebei wordt die schuld kwijtgescholden. Als de vraag komt wie het dankbaarst zal zijn, is het antwoord niet moeilijk: uiteraard degene van wie de grootste schuld is kwijtgescholden. De les is dat uit onze liefde tot de Heer en onze toewijding aan Hem blijkt hoe groot het besef is van de zondeschuld die ons is kwijtgescholden.

Paulus kent als geen ander de genade die God hem heeft bewezen. Hij noemt zich *“de voornaamste”* van de zondaars (1Tm 1:15). Dat heeft hem tot de meest toegewijde dienaar gemaakt die ooit heeft geleefd. We zullen in

zijn voetsporen wandelen als we ons steeds realiseren wat ons allemaal is vergeven. Ons hele leven zal dan een offer aan de Heer worden (*Rm 12:1*).

Ik vermaan u dan, broeders, door de ontfermingen van God, dat u uw lichamen stelt tot een levende offerande, heilig, voor God welbehaaglijk, [dat is] uw redelijke dienst. (Rm 12:1)

Ieder zijn erfdeel | vers 6

6 Toen Jozua het volk had laten gaan, waren de Israëlieten weggegaan, ieder naar zijn erfelijk bezit, om het land in bezit te nemen.

De schrijver van *Richteren* vertelt vervolgens een stuk van de geschiedenis van Israël. Die vertelling loopt vanaf hier tot *Richteren 3:6*. Hij begint met de gelukkige situatie die er is, wanneer elke stam zijn erfdeel heeft ontvangen en er is gaan wonen (*Jz 21:43-45*). Het is prachtig om daar te lezen hoe de HEERE hun aan alle zijden rust heeft gegeven. Hij heeft alle goede beloften vervuld die Hij heeft toegezegd. Het ontbreekt het volk in die tijd werkelijk aan niets.

Ook iedere christen is volledig in de zegen geplaatst die God hem heeft willen geven. Niets is hem onthouden. We kunnen het lezen in *Efeziërs 1 (Ef 1:3-14)*. Als we pas de Heer Jezus kennen, zullen we daar volop van genieten. Net als bij Israël is in het begin alles fris en levend. Hetzelfde geldt voor de christenheid als geheel.

In *Handelingen* lezen we hoe de eerste christenen leven, waarvan ze vol zijn, wat ze voor de Heer Jezus en elkaar over hebben. Dan weten ze nog niet veel van de zegeningen die de gemeente in Christus heeft ontvangen. Dat is pas later door Paulus bekendgemaakt. Maar door hun manier van leven zijn ze geestelijk in staat om het onderwijs over die zegeningen te begrijpen en ervan te genieten. Ze zijn er blij over en laten dit in hun leven blijken. Het sluit aan bij hun gericht zijn op God en Zijn Woord.

De eerste tijd in het land | vers 7

7 En het volk diende de HEERE al de dagen van Jozua en al de dagen van de oudsten die lang geleefd hadden na Jozua [en] die alle grote daden van de HEERE gezien hadden, die Hij voor Israël verricht had.

Na dit schitterende begin blijft de glans van de zegeningen nog enige tijd zichtbaar. Het volk dient de HEERE in de dagen van Jozua en in de dagen

van de oudsten die Jozua overleefd hebben (*Jz 24:31*). Er zijn echter ook in de dagen van Jozua al afgoden, waardoor de kiem voor latere afdwaling aanwezig is (*Jz 24:14*). Over een dergelijke kiem spreekt Paulus met betrekking tot de gemeente als hij schrijft dat in zijn dagen “*de verborgenheid van de wetteloosheid*” al werkt (*2Th 2:7*). In de dagen van Johannes zien we hoe deze kiem zich al heeft ontwikkeld tot “*vele antichristen*” (*1Jh 2:18*), een ontwikkeling die zich tot op vandaag voortzet.

Toch heeft dat stralende begin ook nog effect in de volgende generatie van Israël. De daden die de HEERE heeft verricht, worden doorgegeven aan het volgende geslacht, hoewel dit geslacht zelf niet heeft meegedaan aan het veroveren van het land. Het is belangrijk de daden van de Heer in het leven van ouderen op te merken en daaruit te zien hoe Hij werkt. Dat zal ons helpen Gods handelen in ons eigen leven te zien. We blijven met Hem in verbinding en bouwen daardoor een eigen omgang met Hem op.

Het verval wordt zichtbaar | *verzen 8-10*

8 Maar toen Jozua, de zoon van Nun, de dienaar van de HEERE, gestorven was, honderdtien jaar oud, 9 en zij hem begraven hadden in het gebied [dat] zijn erfelijk bezit [was], in Timnath-Heres, op een berg van Efraïm, ten noorden van de berg Gaäs, 10 en ook heel die generatie met zijn vaders verenigd was, stond er na hen een andere generatie op, die de HEERE niet kende, en evenmin de daden die Hij voor Israël verricht had.

Het verval in Israël komt op gang als Jozua en de oudsten gestorven zijn, hoewel er ook in hun dagen al tekenen van verval worden waargenomen. Zo is het ook met de gemeente gegaan. In de dagen van de apostelen wordt het verval nog tegengehouden, maar vlak daarna wordt het steeds meer zichtbaar. Paulus en Petrus hebben ervoor gewaarschuwd dat na hun heengaan de kwade gevolgen van ontrouw en opstand in de gemeente openbaar zullen worden (*Hd 20:29-30; 2Pt 1:12-14; 2:1-3*). Vermenging met ongelovigen is het middel waardoor het kwaad zich in het midden van de gemeente kan ontwikkelen om haar later te overweldigen, zoals ook bij Israël het geval is geweest.

Als we de naam die het volk hier aan de begraafplaats van Jozua geeft, vergelijken met de naam die zijn begraafplaats in *Jozua 24* heeft (*Jz 24:30*), blijkt dat de eerste indrukken van de zegen aan het vervagen zijn. De naamsver-

andering laat zien dat andere dingen belangrijker zijn geworden dan de zegen van het land. Daarmee is de kiem van het verval aangetoond.

De betekenis van Timnath-Heres is 'een deel van aarde'. In *Jozua 24* wordt deze plaats Timnath-Serah, dat is 'een overvloedig deel', genoemd (*Jz 24:30*). Zo kan onze waardering voor ons overvloedige, hemelse deel verworden tot niet meer dan een stukje aarde. De aardse dingen worden gezocht en het hemelse erfdeel wordt gering geacht. In volgende hoofdstukken komt deze verschuiving in belangstelling nog uitvoerig aan de orde.

Nadat Jozua en de oudsten na hem gestorven zijn, houdt de goede invloed op. Door hun persoonlijke trouw en geloof hebben zij die invloed op het volk gehad. Nu die invloed is verdwenen, ontpopt zich een generatie van wie blijkt dat zij de HEERE alleen uiterlijk dient. De mensen van deze generatie hebben niet zelf een band met Hem. Hun voorouders hebben gevochten om het land. Die hebben hun kinderen verteld van het werk dat de HEERE had gedaan. Maar het is voor de kleinkinderen te lang geleden om nog echt enthousiast te worden voor wat God Zijn volk heeft gegeven en wat door hun grootouders onder veel strijd is verworven. Zij lijdten aan, wat wel eens is genoemd, de ziekte van het derde geslacht: de grootvader *ververft*, de zoon *erft*, de kleinzoon *verderft*.

Om echt te kunnen genieten van de zegeningen die God aan Zijn volk heeft gegeven, moeten we in een persoonlijke en levende verbinding met God staan. We kunnen van onze ouders en grootouders horen over geweldige dingen die God heeft gedaan, maar als we niet onze eigen relatie met de Heer Jezus hebt opgebouwd, zullen die verhalen uiteindelijk geen betekenis voor ons hebben. Onze interesse is oppervlakkig en vervliegt als een damp.

Ook wij zullen moeten strijden om de zegeningen die God ons heeft gegeven in bezit te nemen. Het is niet noodzakelijk dat wij het erfdeel verderven omdat onze ouders en/of grootouders strijd hebben geleverd en wij niet of in mindere mate. Het is zo, dat elke generatie opnieuw volledig die strijd moet aangaan. Er ligt een enorme uitdaging voor ons.

Afgoderij | verzen 11-13

11 Toen deden de Israëlieten wat slecht was in de ogen van de HEERE en zij dienden de Baäls. 12 Zij verlieten de HEERE, de God van hun vaders, Die

hen uit het land Egypte had geleid, en gingen achter andere goden aan, goden van de volken die rondom hen woonden. Zij bogen zich voor hen neer en verwekten de HEERE tot toorn. 13 Want zij verlieten de HEERE en dienden de Baäl en de Astartes.

Het is een opmerkelijk verschijnsel dat, als de mens God verlaat, hij God inruilt voor andere goden. Het is niet zo, dat een mens God opgeeft om verder zijn eigen gang te gaan. De mens moet een voorwerp van verering hebben. Iemand heeft eens gezegd: 'Als er geen God was, zou het nodig zijn er een uit te vinden of te verzinnen. De mens lijkt een religieus instinct te hebben dat om een hogere macht of machten vraagt.' Ieder mens heeft dat 'instinct' in zich, ook de atheïst die het bestaan van God loochent. Als je met zo iemand doorpraat, blijkt vaak dat hij in zichzelf gelooft, en dus dat hij zijn eigen god is.

Het schrijnende in *Richteren* is echter dat het om een volk gaat dat God Zichzelf tot Zijn volk heeft gemaakt en waaraan Hij zoveel goeds heeft gedaan. De oorzaak is dat zij de HEERE, de God van hun vaders, Die hen uit het land Egypte heeft geleid, vergeten. Voor ons betekent het dat de deur voor het kwaad wordt geopend als de persoonlijke kennis van Christus en Zijn werk en het Woord van God naar de achtergrond verdwijnen. De satan ziet zijn kans en vult de ontstane leegte met zijn middelen.

Twee afgoden worden bij name genoemd, een mannelijke, Baäl, en een vrouwelijke, Astarte. Baäl betekent 'man' of 'heer' met de gedachte aan bezitter, eigenaar. Astarte, de vrouwelijke afgod, spreekt van vruchtbaarheid in natuurlijke zin. Beide afgoden worden op perverse wijze met elkaar verbonden en laten iets zien van de verborgenheid van de wetteloosheid. Wetteloosheid betekent dat er geen gezag wordt erkend. Het is het doen van de eigen wil, het bevredigen van de eigen lusten. Dat is het resultaat als God en Zijn Woord uit het blikveld verdwijnen.

In de hand van vijanden | *verzen 14-15*

14 Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël en Hij gaf hen over in de hand van plundersers, die hen plunderden. Hij leverde hen over in de hand van hun vijanden van rondom, zodat zij niet meer konden standhouden tegen hun vijanden. 15 Overal waarheen zij uittrokken, was de hand van de

HEERE tegen hen, ten kwade, zoals de HEERE gesproken en zoals de HEERE hun gezworen had. Zij zaten zeer in het nauw.

God houdt te veel van Zijn volk om hen op de verkeerde weg te laten voortgaan. Het middel dat Hij gebruikt, mag vreemd lijken, maar het is wel effectief. Het staat er sterk: *“Hij gaf hen over in de hand van plunderaars, die hen plunderden.”* Als je geplunderd bent, wil dat zeggen dat je niets meer over hebt. Alles is van je afgenomen, je bent het kwijt. We moeten steeds bedenken dat het gaat om het volk van God dat woont in het beloofde land en daar mag genieten van alles wat God het heeft gegeven. Al die zegeningen worden aan het volk ontfroefd, ze raken ze kwijt vanwege hun ontrouw en het verlaten van de HEERE.

Met ons gaat het net zo. Als wij ontrouw worden en de Heer verlaten, geen rekening meer met Hem houden, zullen we niet meer kunnen genieten van de hemelse zegeningen. Andere dingen zijn belangrijker voor ons geworden zoals geld verdienen, carrière maken, luxe vakantieën. Het kan allemaal zo belangrijk voor ons worden, dat we er totaal door in beslag worden genomen. Het gaat ons zo beheersen, dat het ons uiteindelijk overheerst.

Het geeft geen vrede aan de ziel, geen echt geluk voor het hart. Het is schijn geluk dat een juk is. Pas als we de slavernij ervan inzien en merken dat we onze hemelse zegeningen kwijt zijn, kan er verandering komen. Tot dat moment zijn ze uit ons leven verdwenen, geroofd door de vijand. Deze vijand laat ons niet met rust, hij jaagt ons op naar meer en hoger.

God heeft dat toegelaten, ja, Hij heeft het zelfs bewerkt. Hij heeft Zich uit ons leven teruggetrokken om de vijand de vrije hand te geven zodat deze met ons zijn gang kan gaan. Hij wil dat wij weer gaan verlangen naar Hem en wat Hij geeft. Dat kunnen we leren uit de wijze waarop Hij hier met Israël handelt.

De HEERE doet richters opstaan | vers 16

16 En de HEERE deed richters opstaan, die hen verlostten uit de hand van hen die hen plunderden.

Verderop in dit boek staat een prachtig woord over de gevoelens van God ten aanzien van Zijn volk als Hij het vanwege hun ontrouw in de hand

van hun vijanden heeft moeten overgeven: *“Toen kon Zijn ziel de moeite van Israël niet langer verdragen”* (Ri 10:16). Wat een God vol ontferming en barmhartigheid! We lezen zoiets ook in *vers 18* van ons hoofdstuk. Hij gaat werken aan de bevrijding van Zijn volk en daarvoor gebruikt Hij mensen die Hem dienen en het kwaad oordelen.

De naam ‘richter’ of ‘rechter’ zegt dat al. Een richter of een rechter is iemand die het kwade aanwijst en er recht over spreekt. Hij spreekt zijn oordeel en vonnis erover uit. De richter is niet iemand die alleen maar richt of rechtsprekt tussen mensen, maar hij is ook namens het volk de leider in het schuld belijden aan God. Daardoor herstelt hij de band tussen God en Zijn volk. Hij vormt de nieuwe verbinding tussen de HEERE en Zijn volk.

Voor ons, die leven in de tijd van de gemeente, is een richter niet in de eerste plaats een persoon, maar een beginsel. Dat wil zeggen dat God ons tot zelfoordeel wil brengen als wij door onze ontrouw weer een slaaf van een begeerte geworden zijn. Hij wil dat wij het verkeerde bij onszelf richten of oordelen. Hij wekt in ons het verlangen om met de zonde, die weer de baas over ons is gaan spelen, af te rekenen.

Dit is hetzelfde als met de vijand. Dat is voor ons ook geen letterlijke vijand, maar een geestelijke macht die zich opnieuw wil laten gelden, zoals we eerder hebben gelezen: *“Onze strijd is niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke [machten] van de boosheid in de hemelse [gewesten]”* (Ef 6:12).

Dat God richters geeft, spreekt van een opwekking die is gebaseerd op oordeel. Dat wil zeggen het zelfoordeel waartoe iemand komt na een juiste beoordeling van de ware toestand van de dingen. Zelfoordeel is het verkeerde bij zichzelf de juiste plaats geven door het te veroordelen. Daardoor kan de Heer weer Zijn juiste plaats in het leven krijgen. De Heer is met die nederige geest, die geest van zelfoordeel, en Hij bevrijdt de persoon. Hetzelfde geldt voor een plaatselijke gemeenschap van gelovigen.

Een neerwaartse spiraal | *verzen 17-19*

17 Zij luisterden echter ook niet naar hun richters, maar gingen als in hoerij achter andere goden aan en bogen zich voor hen neer. [Al] snel waren zij afgeweken van de weg die hun vadersen gegaan waren, toen die luisterden naar

de geboden van de HEERE. Zij deden zo niet. 18 En wanneer de HEERE voor hen richters liet opstaan, was de HEERE met de richter en verlost Hij hen uit de hand van hun vijanden, al de dagen van de richter, want het berouwde de HEERE vanwege hun gekerm over hen die hen onderdrukten en die hen in het nauw brachten. 19 Maar bij het sterven van de richter gebeurde het dat zij zich [weer] afkeerden en [nog] verderfelijker handelden dan hun vadersen, door achter andere goden aan te gaan, die te dienen en zich daarvoor neer te buigen. Zij gaven geen van hun daden op en evenmin hun halsstarrige levenswandel.

Als we deze verzen lezen, kan ons misschien wel een gevoel van moedeloosheid en neerslachtigheid bekruipt. Is er dan geen kruid gewassen tegen de dwaalziekte van dit volk? God wil ons met de steeds terugkerende ontrouw van het volk een spiegel voorhouden, want wij zijn niet beter. Voor het volk ligt de redding in het luisteren naar de richter. Zolang hij leeft, dat wil zeggen zolang hij het voor het zeggen heeft, gaat het goed. Als hij sterft, dat wil zeggen als het kwaad niet langer wordt geoordeeld, gaat het verkeerd.

Dat betekent voor ons dat wij de weg van de Heer en van het genieten van de zegen alleen kunnen gaan als wij het vlees in ons voor geoordeeld houden. *Romeinen 6* zegt ons hoe wij in zelfoordeel kunnen leven: “Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus” (*Rm 6:11*).

We hebben een machtig wapen in handen, namelijk het Woord van God. We lezen daarin dat we onszelf mogen zien als dood ten opzichte van de zonde. De zonde heeft geen recht meer op ons omdat we ons einde hebben gevonden in de dood van Christus. “Onze oude mens”, wat wij van nature zijn, is “met [Hem] gekruisigd” zo lezen we in hetzelfde *Romeinen 6* (*Rm 6:6*). In dat bewustzijn leven garandeert het genieten van de zegen in gemeenschap met God. Het geheim van de richter in ons leven of in het leven van een plaatselijke gemeenschap is dat we kijken naar de Heer Jezus en wat Hij op het kruis heeft gedaan.

De geschiedenis van Israël leert dat na de dood van een richter er telkens een toename van het kwaad wordt gevonden. Als gevolg daarvan worden ook de bevrijdingen geringer en minder volledig. De karakters van de bevrijders worden ook minder sterk. Deze neerwaartse spiraal vindt zijn

dieptepunt in Simson, de laatste richter die in dit boek wordt genoemd. Hij sterft als een gevangene van de vijand die hij moet verjagen en het volk bevindt zich na zijn dood nog steeds in gevangenschap.

De toorn van de HEERE | verzen 20-21

20 Daarom ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël, en Hij zei: Omdat dit volk Mijn verbond heeft overtreden, dat Ik hun vadersen geboden heb, en zij naar Mijn stem niet geluisterd hebben, 21 zal Ik ook geen enkel van de heidenvolken meer voor hun [ogen] verdrijven die Jozua heeft overgelaten toen hij stierf,

Als het volk van de HEERE afwijkt, wekt dat terecht Zijn toorn op. Dat de toorn van de HEERE tegen Israël ontbrandt, is ook al in *vers 14* gezegd. God is niet alleen verdrietig, Hij is ook boos. Hij is heilig en kan de zonde in Zijn volk niet verdragen. Het boek *Leviticus* spreekt regelmatig over de heiligheid van God. Hij verlangt ernaar deze heiligheid ook bij Zijn volk te zien (*Lv 11:44-45; 19:2; 20:7,26*). Hij kan niet met zonde in verbinding staan. Daarom moet alles in Israël in overeenstemming zijn met Zijn heilige aanwezigheid. Wat daar inbreuk op maakt, moet uit het midden van het volk worden weggedaan.

God staat niet onverschillig tegenover de zonde in ons leven. Hij wil dat wij uit ons leven alles wegdoen, waarmee Hij geen omgang kan hebben, waarbij Hij niet betrokken kan zijn. Iets van de zonde in ons leven laten bestaan of weer toelaten, is ontrouw tegenover Hem.

Israël heeft het verbond geschonden dat God met hun vadersen heeft gesloten. Daarbij hebben de vadersen zich verplicht om de HEERE te dienen. Ze hebben het gezegd, tot drie keer toe: *“Alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen!”* (*Ex 19:8; 24:3,7*), één keer voordat God de wet geeft en twee keer daarna.

Maar zij hebben keer op keer Zijn verbond overtreden. Ze zijn hun verplichtingen niet nagekomen. Ze hebben niet geluisterd naar de stem van God. Daarom is God niet kunnen doorgaan met hen te zegenen en heeft Hij hen moeten tuchtigen. De omringende volken die na de dood van Jozua nog zijn overgebleven, zal God niet meer voor hen uit verdrijven. Zij zullen Zijn tuchtroede zijn.

Als de Israëlieten de HEERE verlaten om de afgoden te gaan dienen, zullen zij door de HEERE worden overgegeven om de afgodendienaars te dienen. Deze afgodendienaars zijn een middel in Zijn hand om Zijn volk te tuchtigen, opdat ze tot Hem terugkeren.

Op de proef gesteld | verzen 22-23

22 opdat Ik door hen Israël op de proef stel, [om te zien] of zij de weg van de HEERE in acht zullen nemen door daarin te gaan, zoals hun vaders [die] in acht genomen hebben, of niet. 23 Zo liet de HEERE deze heidenvolken blijven, door hen niet onmiddellijk te verdrijven en hen niet in de hand van Jozua over te geven.

God laat de volken niet alleen in het land om Zijn volk te tuchtigen. Het wonderlijke is dat God deze volken ook gebruikt om Zijn volk op de proef te stellen. God kan met een bepaalde daad meerdere doelen op het oog hebben. Een van de redenen om de vijanden niet volledig uit te roeien is om bij Zijn volk te kunnen nagaan of zij de weg van de HEERE zullen bewandelen of niet.

Het is niet moeilijk om blijvend in de weg van de Heer te zijn als iedereen om ons heen ook in de weg van de Heer is. Er is dan geen gevaar dat iemand ons op een dwaalspoor zal brengen. De zaak wordt anders als we leven te midden van mensen die geen rekening met God houden. Om dan onze koers recht voor God te houden vraagt heel wat meer inspanning. We moeten tegen de stroom in. Juist dan kunnen we laten zien dat we serieus naar Gods Woord en tot Zijn eer willen leven.

Hetzelfde geldt voor ons leven te midden van mensen die wel zeggen dat ze christen zijn, maar hun christen-zijn op hun eigen manier invullen. Hoe ze hun leefwijze goedpraten, kan soms heel aannemelijk klinken. Hun manier van denken overnemen zal betekenen dat de vijand zijn slag heeft geslagen. Het kan een beproeving van ons geloof betekenen als we ontdekken wat de Bijbel daarover zegt. Als we tot de conclusie komen dat Gods Woord iets anders zegt dan zij doen en wij gehoorzamen de Bijbel, dan hebben we de vijand verslagen. Dat is tot eer van God.

Ook in plaatselijke gemeenten komen situaties voor waardoor het geloof op de proef wordt gesteld en zij die naar Gods Woord willen leven, open-

baar worden. Een voorbeeld hebben we in de gemeente in Korinthe. De gelovigen komen wel samen in één gebouw, maar vormen niet een echte eenheid; er is verdeeldheid onder hen. Er zijn veel oorzaken waardoor verdeeldheid kan ontstaan. Zulke situaties laat God soms toe om te zien wie trouw zijn aan Hem en Zijn Woord. De beproefden worden op die manier zichtbaar (*1Ko 11:17-19*).

Aan Timotheüs schrijft Paulus over een dergelijke situatie. Hij vergelijkt de christenheid met een groot huis waarin allerlei vaten zijn. Er zijn vaten van verschillend materiaal en er is onderscheid tussen vaten tot eer en vaten tot oneer. Alles staat door elkaar. God gebruikt de vermenging van de eervolle vaten met de vaten tot oneer om de eersten openbaar te maken (*2Tm 2:21*). De vaten tot eer zijn de trouwe gelovigen die zich afzonderen van het kwaad en de weg gaan die God in Zijn Woord aangeeft.

Richteren 3

Inleiding

In *Richteren 3* maken we kennis met de eerste drie richters en hun optreden. Van alle drie lezen we iets wat hun persoon een lager aanzien geeft. Othniël is de zoon van Kenaz, een *jongere* broer van Kaleb (*vers 9; Jz 15:17; Ri 1:13*), Ehud is *linkshandig* (*vers 15*) en Samgar gebruikt een *prikstok voor ossen* in de strijd (*vers 31*). In het algemeen krijgen zulke mannen niet de meeste stemmen in een verkiezingsstrijd. Het maakt wel duidelijk dat het mannen van *Gods* keuze zijn en niet die van het volk, van de mens. Deze keuze behoort bij de wegen die God gaat in gebroken situaties, als de glans van het begin is verbleekt.

Kijk ook maar naar het ontstaan van de gemeente met haar grote apostelen en vergelijk dit met de latere situatie, die van verval. In het begin kan de Geest machtig werken als een antwoord op de verheerlijking van Christus. Na het intreden van het verval worden ook de instrumenten gekenmerkt door bepaalde vormen van zwakheid. Luther en Calvijn, Darby en Kelly, allen grote Godsmannen in hun tijd, bereiken niet de hoogte van een Paulus en een Petrus. Toch heeft God hen voor Zijn gemeente willen gebruiken, in de reformatie van zestiende eeuw en in het reveil van de negentiende eeuw. Zo wil God steeds, ook vandaag, zwakke, beperkte en onaanzienlijke mensen gebruiken voor de bevrijding van Zijn volk.

Algemeen gesproken is de reformatie de bevrijding van het juk van Rome, het ritualisme; het reveil is de bevrijding van de dode orthodoxie, het rationalisme, in de protestantse kerken. De bevrijding die vandaag nodig is, is de bevrijding van de geest van Laodicéa, de geest van zelfgenoegzaamheid, het willen bezitten van een geestelijk leven zonder leven uit de Geest. Het gaat dan om de beleving: waar voel ik mij goed bij?

Geestelijk leven en gevoel liggen in elkaars verlengde. De dingen van God worden beoordeeld naar onze smaak en gevoelens en niet aan de hand van het Woord van God. Dat vandaag vooral deze vijanden werkzaam zijn, wil niet zeggen dat de oude vijanden, ritualisme en rationalisme, voorgoed overwonnen zijn. Deze vijanden zullen voortdurend proberen Gods volk

weer in hun greep te krijgen. Deze toestand zorgt ervoor dat we steeds opnieuw met deze vijanden moeten afrekenen en als richter moeten optreden.

Leren strijden | *verzen 1-2*

1 Dit nu zijn de volken die de HEERE liet blijven om Israël door hen op de proef te stellen, [dat wil zeggen] alle [Israëlieten] die niet wisten van al de oorlogen met Kanaän, 2 alleen opdat de [jongere] generaties van de Israëlieten [daarvan] zouden weten, om hun de oorlog te leren, alleen hun die er tevoren niet van wisten: ...

De *verzen 1-6* van dit hoofdstuk horen bij het vorige hoofdstuk. Ze beschrijven nog andere redenen waarvoor God de vijanden in het land heeft gelaten. God doet nooit iets zonder bedoeling. Hij heeft voor heel Zijn handelen Zijn eigen redenen. Soms heeft Hij zelfs meerdere doeleinden in gedachten. Hij kan met een bepaalde handeling of een bepaald woord verschillende dingen bewerken. Waar het God uiteindelijk om gaat, is Zichzelf te verheerlijken in het geluk en de zegen van de mens in het algemeen en van Zijn volk in het bijzonder. De reden die hier wordt genoemd, is dat God door de aanwezigheid van de vijanden Zijn volk het strijden wil leren.

Als het een mens voor de wind gaat, zijn leven verloopt voorspoedig en zonder tegenslagen, wordt niet zo duidelijk wat er voor God in zijn hart aanwezig is. Voorspoed neemt de ontrouw die in het hart aanwezig is niet weg. Als alles voor de wind gaat, zijn er geen oefeningen en worstelingen om te leren Wie God is en hoe er gebruikgemaakt kan worden van Zijn kracht om tegenstand te overwinnen. Het is niet Gods bedoeling dat wij ons laten overwinnen door de vijand, door het kwaad, maar dat wij het kwaad overwinnen in Zijn kracht.

God weet wat er in de mens is, maar door de achtergelaten vijanden zal de mens dat ook zelf gaan ontdekken. Zijn reactie op het kwaad toont aan wat er in zijn hart is. Als er een echte verbinding met God is, zal hij tot God gaan als er gevaar dreigt.

Wat door ontrouw ontstaat – het volk is immers ontrouw geweest en heeft nagelaten alle vijanden uit te roeien –, wordt door God ten goede gebruikt. De vijanden die zijn gespaard, dienen om generaties die niet aan de verovering van Kanaän hebben deelgenomen, te leren strijden voor de zege-

ningen die God heeft geschonken. Door de aanwezigheid van de vijanden kunnen ze laten zien of ze het land van God waarderen.

Wie prijs stelt op wat God heeft gegeven, zal niet toelaten dat de vijand die gave van God in bezit zal nemen of houden. Hij zal ervoor vechten. Wat op die wijze aan de macht van de vijand wordt ontrukkt, zal een extra waardevolle betekenis hebben. In het dagelijks leven is dat ook zo. Het geeft immers meerwaarde aan ons bezit als we er zelf voor hebben gewerkt? Het is veel meer ons eigendom. We genieten er intenser van dan van dingen die ons zo in de schoot zijn geworpen.

Tijden van verval zijn tijden van strijd voor iemand die trouw wil zijn aan de Heer. In de *tweede brief aan Timotheüs*, die de tijd van het verval in de christenheid beschrijft, wordt verschillende keren over strijd gesproken (2Tm 2:3-4; 4:7). Op die plaatsen wordt de enkeling opgeroepen om trouw te blijven te midden van het verval. Strijd maakt overwinnaars openbaar (Op 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

Lijd mee verdrukking als een goed soldaat van Christus Jezus. Niemand die als soldaat dient, wikkelt zich in de zorgen van het leven, opdat hij hem behaagt die hem in dienst genomen heeft. (2Tm 2:3-4)

Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. (2Tm 4:7)

Bij dit alles moeten we steeds voor ogen houden dat onze strijd zich in de hemelse gewesten afspeelt en niet een strijd is tegen vlees en bloed. De volken die overgelaten zijn, zijn een beeld van het vlees in ons. Het vlees is niet in ons gelaten opdat wij het zouden dienen, maar opdat we leren het te oordelen. Deze volken kunnen ook een beeld zijn van een “doorn voor het vlees” zoals Paulus die heeft gehad (2Ko 12:7). Het doel van die doorn was niet om hem in zijn dienst voor God lam te leggen, maar om hem klein en afhankelijk te houden.

Zo kunnen er ook in ons leven dingen zijn, waar we graag vanaf zouden willen, maar die we toch moeten meedragen. Dat zijn geen zonden, want die moeten we veroordelen. Het gaat meestal om onaangename zaken die, naar onze mening, ons functioneren beperken. Maar God heeft die dingen toegelaten om ons klein te houden, zodat we beter voor Hem gaan functioneren.

De vijanden | vers 3

... 3 vijf vorsten van de Filistijnen, en al de Kanaänieten, de Sidoniërs en de Hevieten, die in het bergland van de Libanon woonden, van de berg Baäl-Hermon af tot aan Lebo-Hamath.

De vijanden die bij name worden genoemd, zijn de Filistijnen, de Kanaänieten, de Sidoniërs en de Hevieten. Ook wordt het gebied van de vijanden beschreven. Elke vijand heeft zijn eigen werkterrein. De Filistijnen worden als eerste genoemd. Zo vinden we het ook in *Jozua 13* (*Jz 13:1-2*). Daar zegt de HEERE dat er nog veel land is overgebleven om dat in bezit te nemen. Als het niet veroverde land wordt opgesomd, wordt het gebied van de Filistijnen het eerst genoemd.

De Filistijnen nemen onder de vijanden van Israël een bijzondere plaats in. Zij zijn de hardnekkigste vijanden. Pas als David koning is, zal hij deze vijand zijn kracht ontnemen, maar ook dan wordt hij niet volkomen uitgeschakeld. Ook dan nog blijft hij actief, al is het niet meer als overheerser van het volk.

Opmerkelijk is dat hier niet het Filistijnse volk wordt genoemd, maar “*vijf vorsten van de Filistijnen*”. In het zojuist aangehaalde *Jozua 13* lezen we over dezelfde vijf vorsten en worden de namen van de plaatsen opgesomd waarover zij heersen (*Jz 13:3*). Drie van die plaatsen heeft Juda ingenomen (*Ri 1:18*). Maar hier blijkt dat ze dat niet afdoende hebben gedaan.

De Filistijnen vormen een volk dat zich in het land heeft genesteld en het voor zichzelf opeist. In *Exodus 13* lezen we dat God Zijn volk uit Egypte laat trekken en dat Hij “*hen niet leidde [langs] de weg door het land van de Filistijnen, hoewel dat korter was*” (*Ex 13:17*). Via het land van de Filistijnen zou de kortste weg naar Kanaän geweest zijn. Toch is dat niet de weg die God Zijn volk heeft aangewezen. Hij heeft een andere weg voor hen in gedachten gehad, een weg waarop ze ervaringen met Hem hebben opgedaan en waardoor ze Hem beter hebben leren kennen en ook zichzelf.

De Filistijnen zijn het land via een andere weg binnengekomen. Zij zijn een beeld van een volk dat niet de verlossing uit Egypte kent, hoewel ze er wel mee verbonden zijn, want ze komen oorspronkelijk uit Egypte. In *Genesis 10* wordt Mizraïm genoemd als een voorvader van de Filistijnen, en Mizraïm is Egypte (*Gn 10:13-14*). Dit betekent dat zowel Israël als de Filistijnen met Egypte te maken hebben gehad.

Het verschil is dat Israël daar in slavernij is geweest en door God is verlost, terwijl de Filistijnen een zwervend volk zijn dat Egypte wel heeft verlaten, maar nooit de verlossing heeft gekend. Ook weten zij niets van ervaringen

met God in de woestijn en van een doortocht door de Jordaan om in het beloofde land te komen.

De Filistijnen stellen mensen voor die zeggen dat ze christenen zijn, die zeggen dat ze recht hebben op de zegeningen van God, maar die geen leven uit God hebben. Ze hebben nooit hun zonden oprecht voor God beleden en hebben geen deel aan de verlossing door het geloof in de Heer Jezus. Het zijn naamchristenen. Het zijn mensen die zich in hun zogenaamde christen zijn laten leiden door hun eigen gedachten en gevoelens.

Naamchristenen zetten de Bijbel naar hun hand. God dienen doen ze op de manier die hun het beste lijkt. Hun godsdienst wordt bepaald door de 'vijf vorsten'. We kunnen dit vergelijken met de vijf zintuigen van de mens. De naamchristen laat zich in het dienen van God leiden door wat hij hoort, ziet, ruikt, voelt en proeft, dat wil zeggen zuiver door eigen waarneming en niet door de Geest van God, want Die bezit hij niet.

Deze manier van godsdienst komt in de christenheid algemeen voor. Niet wat God zegt, is bepalend, maar wat de mens vindt. Als de mening van naamchristenen doorslaggevend wordt in de dingen van God, hebben als het ware de Filistijnen de touwtjes in handen en wordt het volk van God beroofd van Gods zegen en het genieten daarvan.

Over de tweede hier genoemde vijand, de Kanaänieten, is al het een en ander geschreven bij de bespreking van *Richteren 1:8-9*. Verderop, bij *vers 5* van dit hoofdstuk, zal er nog wat aan worden toegevoegd.

De derde vijand komt uit Sidon. Dat ligt in het gebied van Aser (*Ri 1:31*). Door de ontrouw van Aser is ook deze vijand nog in leven en oefent zijn invloed uit. Daardoor zijn de Israëlieten de goden van Sidon gaan dienen (*Ri 10:6*). Uit de oordeelsprofetie over Sidon (*Ez 28:21-24*) blijkt dat Sidon voor Israël een 'wondende doorn' en een 'pijndoende doorn' is geweest. God verwijt deze stad dat de inwoners zichzelf hebben verrijkt met *Zijn* zilver en goud en dat zij *Zijn* volk als koopwaar hebben verhandeld (*Jl 3:4-6*).

De vijand die Sidon ons voorstelt, is de zucht naar rijkdom. Als de geldzucht gaat heersen over het volk van God, wordt hij een plaag, waardoor niet genoten kan worden van Gods zegeningen. De relatie tussen de geldzucht van Sidon en de pijn die Sidon het volk van God in alle tijden bezorgt, komt treffend tot uitdrukking in *1 Timotheüs 6*. Daar lezen we: "Want

de geldzucht is een wortel van alle kwaad. Door daarnaar te streven zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord" (1Tm 6:10). Kan het duidelijker?

De Hevieten komen bij de bespreking van vers 5 aan bod.

Luisteren naar de geboden | vers 4

4 Zij waren er om Israël door hen op de proef te stellen, opdat men zou weten of zij naar de geboden van de HEERE zouden luisteren, die Hij hun vaders door de dienst van Mozes geboden had.

In vers 22 van het vorige hoofdstuk staat dat Israël op de proef wordt gesteld om te zien "of zij de weg van de HEERE in acht zullen nemen". Nu zien we een andere invalshoek waarom de vijanden in het land zijn gebleven. Het doel is hier "om Israël door hen op de proef te stellen, opdat men zou weten of zij naar de geboden van de HEERE zouden luisteren, die Hij hun vaders door de dienst van Mozes geboden had". De aanwezigheid van de vijanden is dus ook een test of zij zich aan het Woord van God zullen houden.

Kort gezegd, gaat het om de weg van de HEERE (Ri 2:22) en om de wet van de HEERE (Ri 3:4; vgl. Dt 8:2).

Ook moet u heel de weg in gedachten houden waarop de HEERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn geleid heeft, opdat Hij u zou verootmoedigen, en u op de proef zou stellen om te weten wat er in uw hart was, of u Zijn geboden in acht zou nemen of niet. (Dt 8:2)

Op de weg die wij gaan, gebeuren allerlei dingen waarop wij reageren, bewust of onbewust. Door onze reactie laten we zien of we rekening houden met God en Zijn belangen of dat wij bezig zijn met onszelf en onze eigen belangen.

Te midden van de heidenen | vers 5

5 Toen nu de Israëlieten te midden van de Kanaänieten, de Hethieten, de Amoriteten, de Ferezieten, de Hevieten en de Jebusieten woonden,

De aanwezigheid van de volken te midden waarvan Israël woont, is veroorzaakt door de ontrouw van Israël in het verleden. Maar God laat het daar niet bij. Hij gebruikt deze volken om de trouw van Zijn volk op de proef te stellen. Hij levert hen over aan de resultaten van hun ongehoorzaamheid, maar doet dat, opdat ze weer naar Hem gaan vragen.

Dag aan dag leven ze te midden van deze heidenen. Ze worden daardoor voortdurend op de proef gesteld of zij de HEERE trouw en gehoorzaam zullen blijven en deze vijanden alsnog zullen verjagen. Hun aanwezigheid vormt aan de ene kant een getuigenis van hun ontrouw in het verleden en aan de andere kant is het een uitdaging hun vijanden te verdrijven en in bezit te nemen wat God hun geschonken heeft, of te herstellen wat ze zijn kwijtgeraakt.

Wat stellen deze vijanden voor? Ze zijn een beeld van geestelijke machten die het gedrag van Gods volk willen beïnvloeden. Welke soort invloeden dat zijn, kunnen we opmaken uit de betekenis van hun namen. Aan deze invloeden staat iedere christen of gemeenschap van christenen bloot. De grote vraag is hoe we erop reageren. Geven we eraan toe, laten we ons beïnvloeden door deze vijanden, of gaan we erop af en verslaan we ze met Gods Woord? Dat is de test voor ons in geestelijke zin zoals het voor Israël in letterlijke zin is.

Kanaänieten

Over de betekenis van de naam Kanaän ('koopman') is nog een toepassing te maken die we wellicht herkennen. Soms kunnen we ons, zonder dat we het zelf weten of willen, gemakkelijk door deze vijand laten beïnvloeden. Het gaat daarbij niet om financieel voordeel. Er is namelijk ook voordeel te halen in sociaal opzicht. Iets kan een bepaalde status aan iemand geven.

Sommige groten der aarde laten zich erop voorstaan dat ze christen zijn. Wie bij zulke vooraanstaande heren in het gevele wil komen, zal zich moeten uitgeven voor christen en zich christelijke waarden moeten aanmeten. Het christelijk goed wordt op die manier tot koophandel gemaakt. Het gaat niet om de vraag of iemand echt christen is of alleen in naam. In veel gevallen kan alleen God die vraag beantwoorden. Waar het om gaat, is de handelwijze, de manier waarop met de dingen van God wordt omgegaan.

Ik las daarvan eens een illustratie in de krant. Er werd een lijst gepubliceerd van de top zes van favoriete predikers van de Amerikaanse president Bill Clinton (president van 20-01-1993 tot 20-01-2001). Je vraagt je af, waar dat nu goed voor is. Als je daarbij hoort, scoort dat natuurlijk goed, zeker als je nummer één voor hem bent. Het zet de persoon van de prediker in het zonnetje en ook zijn achterban. Dat levert winst op. Als je voor

Clinton nummer 1 of 5 of 6 bent, zullen er veel meer komen die zich bij jou en jouw groep willen aansluiten. Velen identificeren zich veel liever met een gevierd en invloedrijk persoon in de wereld dan met een verworpen en verachte Christus in de hemel. Hoe God de waarde en winst van zo'n top zes beoordeelt, zullen we maar aan Hem overlaten.

Hethieten

Hun naam betekent 'zonen van de verschrikking'. De invloed die zij uitoefenen ligt in de sfeer van het inboezemen van angst. Deze vijand is erop uit om de monden van de christenen te snoeren. Zijn beproefde wapen is angst. Veel christenen zijn bang om hun mond open te doen om van hun Heer te getuigen. Het kan daarbij gaan om een woord tegenover onbekeerde mensen, maar ook om een woord te midden van gelovigen.

Waarom doen zo weinig gelovigen aan evangelisatie? Waarom doen zo weinig kinderen van God in de gemeente hun mond open om God te danken of om te bidden? Angst heeft het volk van God in zijn greep. Bang om af te gaan, bang om je gezicht te verliezen. Bang, omdat je teveel met jezelf bezig bent. Als het hart vol is van de Heer Jezus, worden schroom en angst overwonnen, want waar het hart vol van is, daar loopt de mond van over (Mt 12:34b). De aanwezigheid van deze vijand is de uitdaging om je bezig te houden met de Heer Jezus. Dan kun je hem verslaan.

Amorieten

Zij zijn de 'pratens', dat is een van de betekenissen van hun naam. Het is een heel andere vijand dan de vorige die je de mond snoert. Iemand kan veel praten, maar zonder echt iets te zeggen. Een gemakkelijke pratener gebruikt veel woorden. Let wel, het gaat hier om een vijand. Het gaat om praten als een negatief kenmerk.

Er zijn christenen die bang zijn om te getuigen van de Heer Jezus, maar die wel hele verhalen kunnen ophangen over christelijke waarden. Kijk maar eens naar de 'christelijke' politiek. Deze vijand moet worden overwonnen door gemeenschap met de Heer. Wanneer het "*denken van Christus*" (1Ko 2:16) het gedachteleven gaat besturen, worden de 'pratens' verslagen. Dan krijgen de woorden inhoud en werken ze iets uit in hen die ze horen.

Ferezieten

Ferezieten betekent onder andere 'regeerders'. Zij stellen een geestelijke klasse voor die boven het gewone volk staat. Zij zijn de mensen die het kunnen weten, want zij hebben er per slot van rekening voor gestudeerd. Het gaat niet om wat zij zeggen, maar om wat zij zijn. Iemand die niet gestudeerd heeft, geen titel voor zijn naam heeft, kan niet met gezag spreken. In een gemeenschap waar dit geldt, zijn de Ferezieten de baas.

Het onderwijs van de Heer Jezus dat Hij geeft als Hij op aarde is, wordt onder andere niet geaccepteerd, omdat Hij niet de papieren bezit die men nodig oordeelt (*Jh 7:15*). Vandaag werkt dat nog steeds zo. Iemand die geen erkende godsdienstige opleiding heeft gevolgd, wordt in grote delen van de christenheid niet serieus genomen, hoezeer hij ook Gods waarheid spreekt. Er wordt gewoon niet naar hem geluisterd, want hij is geen 'vakgenoot'. Deze vijand wordt overwonnen door te luisteren naar wat de Heer Jezus in *Lukas 22* zegt (*Lk 22:25-27*).

Hevieten

De Hevieten vormen de tegenhangers van de Ferezieten. In tegenstelling tot de Ferezieten, de 'regeerders', zien we in de Hevieten de 'dorpsbewoners'. Dat is de betekenis van hun naam. Zij zijn de gewone mensen, de leken. Zij maken zich niet druk om de uitleg van de Bijbel. Daar hebben ze hun 'regeerders' voor die door hen worden betaald. Het gemak dient de mens, en als men er ook nog voor betaalt, kan men daarmee het geweten geruststellen. Veel christenen vinden het wel fijn als ze geen verantwoordelijkheid hoeven te dragen en onthouden zich van elke activiteit.

In *1 Korinthiërs 12* komen we zowel de Ferezieten als de Hevieten tegen. Daar horen we iemand zeggen dat hij "*niet van het lichaam*" is (*1Ko 12:15-16*). Het lijkt erop dat hier een 'Heviet' aan het woord is. Hoewel het gaat om iemand die ontevreden is over de plaats die hij in het lichaam heeft, kan het wel worden toegepast op deze vijand. Het resultaat van gemakzucht en ontevredenheid is namelijk hetzelfde: er gebeurt niets.

Ieder kind van God heeft zijn eigen, unieke plaats in het lichaam (de gemeente) en mag, ja *moet* zelfs de functie die daarbij hoort, uitoefenen. Zijn functie is tot nut van het hele lichaam (de hele gemeente).

We beluisteren ook een 'Fereziet' (1Ko 12:21-22). Hij kan het alleen wel af en heeft de anderen niet nodig. Hij staat erboven.

Beide vijanden worden overwonnen door te letten op wat God heeft gewild (1Ko 12:18,25). God wil dat dit zichtbaar wordt in de plaatselijke gemeente (1Ko 12:27) en daarom moeten deze vijanden worden 'verjaagd'.

Jebusieten

De Jebusieten sluiten de rij. De betekenis van hun naam, 'vertrappers', laat het eindresultaat zien van wat we in de vorige vijanden hebben opgemerkt. Zij vertrappen alles wat van God is. Ze lopen het onder de voet. Ze lijken op de honden en de varkens van *Mattheüs 7 (Mt 7:6)*. De Heer Jezus waarschuwt daar Zijn discipelen dat ze "het heilige" en "uw parels" niet aan hen zullen geven, want ze zullen het vertrappen en verscheuren.

Bij 'het heilige' kunnen we denken aan het avondmaal. Dat is niet voor onbekeerde mensen, maar alleen voor hen die door bekering tot God en geloof in de Heer Jezus tot de gemeente behoren. Ongelovigen begrijpen niets van de betekenis ervan. Ze hebben geen deel aan het verlossingswerk van de Heer Jezus. Het enige wat ze met het avondmaal kunnen doen, is het met hun voeten vertrappen.

Bij 'uw parels' kunnen we denken aan de kostbare waarheden die in de Bijbel staan over de gemeente en over zoveel zegeningen van de gelovige. Al deze waarheden zijn niet bestemd voor ongelovigen, maar voor gelovigen. Onbekeerde mensen kunnen deze kostbare waarheden niet waarderen. Ze maken ze belachelijk en bespotten ze. Daarom moeten we daarover niet met hen spreken.

Deze vijand kan overwonnen worden door erop toe te zien, dat geen onbekeerde toegelaten wordt aan de tafel van de Heer. We mogen niet toelaten dat iemand die geen leven uit God heeft, deel kan nemen aan de dienst in de gemeente. Dit kan door het handhaven van tucht in de gemeente, zoals de Schrift dat aangeeft onder andere in *1 Korinthiërs 5*. Dit kan ook door ons te houden aan wat Paulus zegt in *2 Korinthiërs 6-7* en in *2 Timotheüs 2 (2Ko 6:14-18; 2Ko 7:1; 2Tm 2:16-22)*.

Trouwen en aanbidden | vers 6

6 namen zij hun dochters voor zich tot vrouwen en gaven zij hun [eigen] dochters aan hun zonen. En zij dienden hun goden.

De vijand weet hoe hij de Israëlieten aan zich kan onderwerpen. Dat lukt het beste via de liefde. Hij redeneert als volgt: 'Laat onze meisjes maar trouwen met mannen uit Israël en laat de meisjes uit Israël maar trouwen met onze mannen. Na een poosje zullen de Israëlieten dan wel onze gewoonten overnemen. Ze zullen ten slotte zelfs onze goden gaan aanbidden.'

Deze manier is altijd succesvol gebleken. Als niet in gehoorzaamheid aan Gods Woord met de vijand wordt afgerekend, zal er een liefdesrelatie ontstaan met de wereld die de ondergang van Gods volk betekent. Het is onmogelijk om neutraal met de vijand om te gaan. De vijand houdt zich nooit voor verslagen en zal elke gelegenheid te baat nemen om Gods volk aan zich te onderwerpen.

Hetzelfde geldt voor ons. Als we ons thuis voelen in het gezelschap van de wereld, zullen we ons ermee verbinden, terwijl christenen een volk zijn dat, net als Israël, alleen, dat is afgezonderd van de wereld, moet wonen (Jh 17:16; Nm Zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben. (Jh 17:16) 23:9b). De volgende en laatste stap is dat de goden van de wereld worden gediend. We zien dat de volgorde is: eerst samen eten en drinken, dan trouwen ofwel een verbintenis aangaan en ten slotte samen aanbidden.

In Numeri 25 en in 1 Korinthiërs 10 staan verschillende negatieve geschiedenissen die ook te maken hebben met eten en drinken en die hetzelfde resultaat laten zien (Nm 25:1-3; 1Ko 10:7-8). Eten en drinken zijn in deze gevallen geen op zichzelf staande bezigheden. Ze worden door de vijand gebruikt om contacten te leggen. Deze contacten voeren geleidelijk tot nauwere banden, totdat de nauwste band, die van het huwelijk, wordt aangegaan. Een volgende, onvermijdelijke stap is het dienen van de goden van de huwelijks-partner.

Slecht in de ogen van de HEERE | vers 7

7 En de Israëlieten deden wat slecht was in de ogen van de HEERE, en zij vergaten de HEERE, hun God, en dienden de Baäls en de gewijde palen.

Zeven keer lezen we in dit boek dat *“de Israëlieten deden wat slecht was in de ogen van de HEERE”* (Ri 2:11; 3:7,12; 4:1; 6:1; 10:6; 13:1). Deze woorden luiden telkens een nieuwe periode van verval in. Het vergeten van de HEERE hun God en het dienen van de afgoden zijn de twee aspecten van het kwaad, die hier beide zichtbaar worden. Het tweede kwaad vloeit uit het eerste voort. Dat kan ook niet anders. Wie God vergeet, houdt geen rekening meer met Zijn geboden en luistert niet meer naar Hem. Er ontstaat een leegte.

Als er geen plaats is voor God, komt er plaats voor een afgod. Die zal de leegte die is ontstaan, opvullen met allerlei andere dingen waaraan iemand zijn aandacht, tijd en energie gaat wijden. Dat andere wordt dan een afgod. Bij de uitleg van *Richteren 2:13* is al over de Baäl gesproken. De *“gewijde palen”* zijn mogelijk een soort schutting om de afgod heen, om hem te beschermen (vgl. Ri 6:25).

Cusjan Risjataïm | vers 8

8 Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël en Hij leverde hen over in de hand van Cusjan Risjataïm, de koning van Mesopotamië. En de Israëlieten dienden Cusjan Risjataïm acht jaar.

“Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël.” God is diep gegriefd door de handelwijze van Zijn volk. Hij kan niet werkeloos blijven toezien. Vanuit een diepe verontwaardiging gaat God nu met Zijn volk handelen op een wijze die niet bepaald past bij de verkeerde indrukken die wij van een liefdevolle God kunnen hebben. God is niet de grootmoedige Vader van Wie wij soms denken dat Hij de zonde door de vingers ziet. Alsof Hij de handelwijze van Zijn volk zou vergelijken met kwajongensstreken, die je ook niet al te serieus moet beoordelen. Nee, God neemt de daden van Zijn volk hoogst ernstig. Hij moet hen hiervoor tuchtigen.

God handelt echter nooit vanuit een gevoel van irritatie, zoals wij dat wel kunnen doen. Als God Zijn volk moet tuchtigen, doet Hij dat met het oog op hun herstel. Hij wil dat zij tot inkeer en belijdenis komen, opdat Hij hen tot Zichzelf terug kan brengen en hen weer kan zegenen. Daarom worden ze door Hem overgeleverd in de hand van de vijand. God zegt als het ware tegen Zijn volk: ‘Jullie willen de wereld dienen? Goed, dan zul je weten

hoe de wereld is.' Wie als gelovige de wereld wil, zal de wereld krijgen, maar dan wel als meester.

Mesopotamië betekent 'land van de twee rivieren' en is een beeld van de wereld. Vermaak en genot aan de ene kant en godsdienst aan de andere kant zijn de twee rivieren die de wereld maken tot een aangename verblijfplaats voor de mens zonder God. Dat Mesopotamië een beeld van de wereld is, kunnen we afleiden uit *Genesis 12* en *Handelingen 7* (*Gn 12:1; Hd 7:2*). Het is een gebied waar de afgoden worden gediend (*Jz 24:2*). Uit die streek is Abraham geroepen om de stamvader van Israël te worden.

Iedere gelovige is door God geroepen om op dezelfde wijze als Abraham de wereld op te geven. Nergens lezen we in de Bijbel een oproep om in de wereld te blijven en die te verbeteren (vgl. *Gl 1:4*). De gelovige is "niet van de wereld" (*Jh 17:16*). Natuurlijk heeft hij er wel een taak, zoals de Heer er ook een taak heeft gehad, zoals Hij dat duidelijk zegt (*Jh 20:21b*), maar de wereld heeft geen recht meer op ons.

..., Die Zichzelf heeft gegeven voor onze zonden, opdat Hij ons zou trekken uit de tegenwoordige boze eeuw, naar de wil van onze God en Vader, ... (Gl 1:4)

Zoals de Vader Mij heeft gezonden, zend ook Ik u. (Jh 20:21b)

De koning van Mesopotamië heet Cusjan Risjataïm. Zijn naam betekent 'zwartheid (of: duisternis) van dubbele boosheid'. Dit spreekt van de duisternis waarin de wereld gehuld is. De wereld sluit zich af voor het licht van God, ze verwerpt zelfs het licht (*Jh 1:5; 3:19*). Als het licht schijnt, maar het wordt toch verworpen, ontstaat de grootste duisternis.

Wie belijdt een christen te zijn, maar God de rug toekeert en de afgoden gaat dienen, zal alle licht verliezen dat hij eens heeft gehad. God zal moeten toelaten dat zo iemand het zicht heeft op Hem, de Bron van het licht, en op de Heer Jezus, het Licht van de wereld, kwijtraakt (*1Jh 1:5; Jh 8:12*). Van zo iemand geldt: "Als het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot is de duisternis!" (*Mt 6:23*).

Pas als deze toestand acht jaar heeft geduurd, gaat het volk tot God roepen. Het getal acht spreekt van een nieuw begin na een afgesloten volkomen periode van zeven jaar. Pas als iemand volledig is vast komen te zitten en er zelf niet meer uitkomt, gaat hij tot God roepen en is hij bereid om een nieuwe start met God te maken.

Othniël | vers 9

9 Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE. En de HEERE deed voor de Israëlieten een verlosser opstaan, die hen verlostte: Othniël, de zoon van Kenaz, de broer van Kaleb, die jonger was dan hij.

Uit deze situatie kan Israël alleen worden bevrijd door een man als Othniël. We hebben hem al ontmoet in *Richteren 1* (Ri 1:13-15). Daar komt hij naar voren als een man die trouw is en een overwinnaar binnen de eigen kring. Hij is iemand die belangstelling heeft voor de zegen van God. Hij laat zich aanvuren tot handelen in geloof. Het uitgangspunt van zijn leven is het Woord van God. Hij heeft immers Debir ingenomen (Ri 1:12-13)? Debir betekent 'spreken van God'.

We hebben ook in *Richteren 1* gezien hoe belangrijk zijn relatie met Achsa is. Zijn huwelijk met Achsa toont aan dat hij niet meedoet met de algemene zonde van Israël die in de *verzen 5-6* van dit hoofdstuk wordt genoemd. Hij heeft geen vrouw uit de volken genomen, maar een uit het volk van God. Hij houdt zich aan Gods Woord. Om het met een woord uit *1 Korinthiërs 7* te zeggen, hij trouwt "in [de] Heer" (1Ko 7:39). Omdat hij persoonlijk vrij is van de zonden van het volk, kan God hem gebruiken. Al deze dingen maken duidelijk hoe het er in het persoonlijke leven van Othniël voorstaat.

Wie zijn zaken thuis niet inricht naar Gods Woord, moet niet denken dat hij iets kan doen ten gunste van het hele volk. "Wie trouw is in [het] minste, is ook in veel trouw" (Lk 16:10). De vorming thuis, in het gezin, is nog steeds de beste voorbereiding om de Heer in de gemeente te gaan dienen.

Zoals al is opgemerkt, herkennen we richters vandaag vooral in de opziëners of oudsten in de gemeente. Van een opziener staat geschreven dat het iemand moet zijn "die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, – maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God?" (1Tm 3:4-5). Dit zijn de mensen die vandaag andere gelovigen kunnen helpen te ontkomen aan de greep van de wereld waardoor zij weer gevangen zijn. Door hun hulp kunnen die gelovigen weer gaan genieten van Gods zegeningen.

De vijand verslagen | verzen 10-11

10 En de Geest van de HEERE was op hem en hij gaf leiding aan Israël en trok ten strijde. En de HEERE gaf Cusjan Risjataïm, de koning van Syrië, in zijn hand, zodat hij de overhand kreeg op Cusjan Risjataïm. 11 Toen had het land veertig jaar rust. En Othniël, de zoon van Kenaz, stierf.

Othniël heeft de overwinning die hij behaalt niet aan zichzelf te danken. Hoewel hij een geschikt instrument is, bezit hij in zichzelf geen kracht om de vijand te verslaan. Daarvoor is de kracht van “de Geest van de HEERE” nodig. Alleen de Heilige Geest kan ervoor zorgen dat de verkeerde elementen uit het leven van Gods volk worden weggedaan.

De eerste activiteit waarover we lezen, is dat Othniël leiding geeft aan Israël. Pas daarna trekt hij ten strijde. Hij houdt zich eerst bezig met de toestand van Gods volk. Hij maakt duidelijk waar ze fout zitten. Dat moet tot zelfveroordeling leiden. Niet-beleden zonden verzwakken het volk van God. Er is geen kracht om te strijden. Het eerste werk van de Geest is dat Hij ons bij onszelf laat ontdekken wat er mis is, zodat wij dit wegdoen uit ons leven. Op die manier worden we vrijgemaakt en kan de Geest ons vullen.

Vervolgens kan plaatsvinden wat als tweede wordt genoemd, namelijk optrekken voor de strijd. Het kenmerk van de jongelingen, dat zij de boze hebben overwonnen (1Jh 2:14-17), wordt in Othniël zichtbaar. Hij bezit de kracht van God – zijn naam betekent ‘leeuw van God’ –, en het Woord van God verblijft in hem – hij heeft eerder Kirjath-Sefer ingenomen en er Debir van gemaakt (Ri 1:11-13).

Na zijn overwinning heeft het land veertig jaar rust. Als de kracht van God regeert, is er een situatie waar de vijand geen kans krijgt om zijn boos werk te doen. Maar na veertig jaar sterft Othniël, dat wil zeggen dat de kracht van God is verdwenen. Het gevolg daarvan laat zich snel merken.

Moab en Eglon | vers 12

12 Maar de Israëlieten deden opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE. Toen maakte de HEERE Eglon, de koning van Moab, sterk tegen Israël, omdat zij deden wat slecht was in de ogen van de HEERE.

Als Othniël is gestorven, duurt het niet land of de Israëlieten doen opnieuw wat slecht is in de ogen van de HEERE. Het lijkt of ze niets hebben geleerd van de vorige keer. Zijn ze daarmee niet een schrijnend voorbeeld van wie wij zijn? Veelzeggend is dat er staat dat *de HEERE* de vijand sterk maakt. Gods kracht is niet bij Zijn ongehoorzame volk Israël, maar bij de vijand Moab. Is Moab dan beter dan Israël? Nee, dat is hij niet, maar God wil Moab als een tuchtroede gebruiken om Zijn volk ertoe te brengen naar Hem terug te keren.

Ook deze vijand stelt iets voor. Wat dat is, kunnen we afleiden uit zijn naam en uit zijn geschiedenis. Zijn naam betekent ‘van de vader’. Wie is zijn vader? Dat is Lot (*Gn 19:36-37*). We zien in Lot een man die de wereld liefheeft. Hij ziet aan wat voor ogen is. Hij laat zich leiden door de begeerten van het vlees, dat is de oude natuur die iedere gelovige nog steeds in zich heeft. In *Genesis 13* komt dat tot uiting in de keus die hij maakt (*Gn 13:8-11*).

In de geschiedenis van Moab worden twee kenmerken zichtbaar die voortkomen uit de begeerten van het vlees, namelijk gemakzucht en hoogmoed (*Jr 48:11,29; Js 16:6*). Moab stelt de werken van het vlees voor, waarvan er een aantal in *Galaten 5* worden genoemd (*Gl 5:19-21*).

De man die over Moab regeert, heet Eglon. Eglon betekent ‘rond’ of ‘kring’. We zouden kunnen zeggen dat bij Moab (het vlees) zich alles afspeelt binnen de kring van eigen belang. ‘Ik’ staat centraal, en in die kring is voor God geen plaats. De vorige vijand, Cusjan Risjataïm, die een beeld is van de wereld, wordt opgevolgd door een vijand die een beeld is van het vlees. Aan deze vijand wordt nu de macht over Gods volk gegeven.

In het leven van een afgeweken gelovige betekent dit, dat hij zich vleselijk gaat gedragen, dat hij uit is op de bevrediging van zijn eigen begeerten. Dat geeft nooit echte voldoening.

Ammon en Amalek | vers 13

13 En hij verzamelde de Ammonieten en de Amalekieten bij zich en ging [op weg]. Hij versloeg Israël en zij namen de Palmstad in bezit.

Moab roept de hulp in van Ammon en Amalek. Ammon heeft dezelfde gruwelijke oorsprong als Moab (*Gn 19:38*). Zijn naam betekent ‘zelfstandig’

en laat de eigenwilligheid van het vlees zien. Amalek is een afstammeling van Ezau (*Gn 36:12*). Zijn naam betekent 'heersersvolk'. Hierin komt de geldingsdrang, de heerszucht van het vlees naar voren. "De Palmstad" is Jericho, de stad die de toegang tot het land vormt en door Israël is ingenomen (*Jz 6:1,20*). De vijand neemt die stad nu weer in bezit en heeft daardoor een strategisch punt in handen.

Als een gelovige ontrouw is, neemt het vlees bezit van belangrijke uitgangspunten in zijn leven. Hij laat zich bijvoorbeeld bij het nemen van belangrijke beslissingen niet leiden door de Geest, maar door het vlees. Als in een plaatselijke gemeente het vlees het voor het zeggen krijgt, komt er strijd en verwarring.

In de Bijbel is de gemeente in Korinthe daarvan een voorbeeld. Paulus moet hen vermanen omdat ze vleselijk zijn (*1Ko 3:1*). Door die toestand kan hij niet met hen spreken over de zegeningen die het deel zijn van de christen. Hij moet hun weer de meest elementaire dingen van het geloof voorhouden, "Jezus Christus, en Die gekruisigd" (*1Ko 2:2*).

Periode van onderdrukking | vers 14

| 14 En de Israëlieten dienden Eglon, de koning van Moab, achttien jaar.

Tijdens de vorige overheersing heeft het acht jaar geduurd voordat Israël tot de HEERE is gaan roepen (*verzen 8-9*). Nu verstrijkt er een periode van achttien jaar van overheersing voordat het volk zover komt. Het lijkt erop dat het opnieuw afwijken van de HEERE het volk ongevoeliger maakt voor de tucht die God stuurt. Pas na achttien jaar begint het besef door te dringen dat ze slaven zijn geworden en verlangen ze terug naar hun vrijheid. Dat is de ervaring die ook wij kunnen opdoen. Naarmate we God vaker vergeten, duurt het langer voordat we weer naar Hem terugkeren.

Ehud | vers 15

| 15 Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE, en de HEERE deed voor hen een verlosser opstaan: Ehud, de zoon van Gera, een Benjaminit, een man die linkshandig was. De Israëlieten stuurden door zijn dienst schatting aan Eglon, de koning van Moab.

Ehud is de man die God laat opstaan om Zijn volk te bevrijden. Zijn naam betekent 'de daadkrachtige', 'de sterke'. Hij is de zoon van Gera, dat 'overdenking' betekent. Hij komt uit de stam van Benjamin, dat 'zoon van mijn rechterhand' betekent. Als we deze namen overdenken, kunnen we in Ehud de volgende kenmerken waarnemen. Hij komt uit Benjamin, wat laat zien dat hij verbonden is met een positie van kracht, want daarvan spreekt de naam Benjamin. Het is echter niet voldoende alleen te *weten* dat we een bepaalde positie innemen. Het is ook de bedoeling dat we die positie tot ons eigendom maken. Dat wil zeggen dat we erover nadenken wat het betekent dat we die plaats hebben gekregen. Dat is terug te vinden in de naam Gera, 'overdenking'. Het gevolg van deze 'overdenking' is dat er een krachtdadig optreden plaatsvindt.

Ehud is linkshandig. Daarom draagt hij zijn zwaard rechts (*vers 16*). Dat is een ongebruikelijke plaats, maar voor hem de beste. Zo kan hij zijn wapen gebruiken op de manier die het beste bij hem past. Hieruit kunnen we leren dat we de Bijbel moeten gebruiken op de wijze die bij ons past en dat we in het gebruik ervan niet anderen moeten nadoen. Dat werkt niet. Zo heeft David niets aan het harnas en het zwaard van Saul. Hij weet wel hoe hij moet omgaan met een slinger en een steen en daarmee velt hij de vijand (*1Sm 17:38-39,49-50*).

De letterlijke vertaling van de woorden 'die links was' is 'afgesloten van zijn rechterhand'. Hij kan zijn rechterhand blijkbaar niet gebruiken.

In het leven van een gelovige kan iets fout gaan waardoor hij zijn greep op de dingen van God verliest. Iemand kan bijvoorbeeld de zegeningen kennen die in de *brief aan de Efeziërs* beschreven staan, maar zo druk zijn met de dingen van het aardse leven, dat hij geen tijd en aandacht meer heeft voor die zegeningen. Zo worden er 'cadeautjes aan het vlees' gegeven, wat we ook zien bij Israël, dat door de hand van Ehud schatting brengt aan Eglon.

Voor ons kan deze schatting bestaan uit het voorbij laten gaan van gelegenheden om meer van Gods zegeningen te leren kennen. Die gelegenheden krijgen we nooit meer terug. We leven voor onszelf. We worden in beslag genomen door aardse zorgen en denken niet aan "de dingen die boven zijn" (*Ko 3:1*).

Een tweesnijdend zwaard | vers 16

16 Ehud maakte voor zichzelf een zwaard dat twee scherpe kanten had, met de lengte van een el, en hij gordde het aan onder zijn kleren, aan zijn rechterheup.

Hier zien we de basis voor de overwinning. Deze wordt behaald doordat Ehud voor zichzelf een zwaard met *“twee scherpe kanten”* maakt. Daarmee overwint hij zijn persoonlijke handicap en wordt hij bruikbaar voor God tot zegen voor Zijn volk. Op verschillende plaatsen in het Nieuwe Testament kunnen we lezen dat dit tweesnijdende zwaard een beeld is van het Woord van God (*Hb 4:12; Ef 6:17; Op 1:16; 2:12; 19:15*). Het Woord van God is het wapen waarmee elke vijand kan worden verslagen. Maar we moeten het wel weten te hanteren, dat wil zeggen we moeten het Woord leren kennen zodat we het kunnen gebruiken.

De Heer Jezus hanteert dit ‘zwaard’ tegenover de duivel als Hij verzocht wordt in de woestijn. Hij pareert elke aanval van de tegenstander met *“er staat geschreven”* en citeert vervolgens een vers uit het boek *Deuteronomium* (*Mt 4:4,7,10*).

Het is een tweesnijdend zwaard, het heeft *“twee scherpe kanten”*, dat wil zeggen dat het naar twee kanten snijdt. Dit betekent voor ons dat wij het Woord eerst moeten toepassen op onszelf en daarna pas op de tegenstander. Deze volgorde houdt Paulus Timotheüs voor als hij tegen hem zegt: *“Geef acht op jezelf en op de leer”* (*1Tm 4:16*). We kunnen de tegenstander niet verslaan als wij in ons leven dingen toelaten die in strijd zijn met de Bijbel. We moeten eerst zelf naar de Bijbel luisteren en wegdoen wat daarmee in strijd is.

Het zwaard is een el lang. Het is een precies afgemeten maat, niet te groot en niet te klein. We mogen niets aan het Woord toevoegen en niets ervan afdoen. We hebben het hele Woord nodig, niet alleen onze favoriete gedeelten. Niets is onbelangrijk. Ook moeten we onze ideeën of tradities er niet aan toevoegen. Een el spreekt ook van iets onbetekenends (*Lk 12:25-26*). Het Woord van God doet armoedig aan voor mensen die op zijn eigen verstand vertrouwen en bouwen. Maar de eenvoudigste waarheden van het Woord van God zijn in staat het vlees in al zijn verdorvenheid te treffen als ze in daadwerkelijk geloof worden gebruikt.

Ehud draagt het zwaard onder zijn kleren. Niemand ziet het. Dat doet denken aan het woord van de psalmist: *“Ik heb Uw belofte in mijn hart opgeborgen, opdat ik tegen U niet zondig”* (Ps 119:11). Tegelijk geeft het Woord kracht aan zijn wandel: hij draagt het *“aan zijn rechterheup”*.

Een zeer zwaarlijvig man | vers 17

17 Hij bood Eglon, de koning van Moab, de schatting aan. Nu was Eglon een zeer zwaarlijvig man.

Gewapend met zijn pasgemaakte zwaard gaat Ehud voor de laatste keer de schatting aan Eglon brengen. Eglon is een vet man. Zoals gezegd, is deze vijand een beeld van het vlees, waarbij alles draait om het eigen ‘ik’. Dat kan niet anders dan vadsigheid tot gevolg hebben. Alles wordt bekeken vanuit de gedachte hoe ‘ik’ er beter van kan worden. Aan anderen wordt niet gedacht. Het egoïsme viert hoogtij. ‘Ik’ wordt groot en omvangrijk. In het vlees is voor de geestelijk gezinde gelovige niets aantrekkelijks te vinden.

Een geheime boodschap | verzen 18-19

18 En het gebeurde, toen hij gereed was met het aanbieden van de schatting, dat hij de mensen die de schatting gedragen hadden, wegstuurde. 19 Zelfkeerde hij echter vanaf de [afgods]beelden die in Gilgal waren terug en zei: Ik heb een geheime zaak voor u, koning. Deze zei: Stilte! En allen die om hem heen stonden, gingen bij hem weg.

God heeft Ehud als een verlosser voor Zijn volk doen opstaan (vers 15). Na zijn persoonlijke voorbereiding is hij klaar voor zijn eigenlijke taak. Nadat hij samen met anderen aan zijn verplichting heeft voldaan, stuurt hij de anderen weg. De opdracht van God is aan hem persoonlijk gericht. Hij moet die in zijn eentje vervullen, zonder verdere aanwezigheid. Hij behaalt zijn overwinning in het verborgene, zonder uiterlijk vertoon. De uitwerking van zijn geloofsdaad is wel openbaar en het hele volk heeft er voordeel van. Anderen, het volk, zullen van zijn daad mogen profiteren.

Gilgal neemt in zijn missie een belangrijke plaats in, daarvandaan vertrekt hij. Gilgal zijn we al eerder tegengekomen (Ri 2:1). Daar hebben we gezien dat het de plaats is vanwaar Israël steeds is vertrokken om het land te

veroveren en waarnaar het volk ook weer is teruggekeerd na een veroveringsstrijd. Dat doet Ehud ook (*verzen 19,26*).

Bij Gilgal heeft ook de besnijdenis van het volk plaatsgevonden (*Jz 5:2-9*). De geestelijke betekenis hiervan is het oordeel over het zondige vlees. De besnijdenis leert ons dat elke te voeren strijd nooit kan worden aangegaan in eigen kracht, in de kracht van ons vlees. Als we gaan in het bewustzijn dat in ons geen kracht is, kan God ons met Zijn kracht vullen.

De stenen van *vers 19* zijn waarschijnlijk die, welke Jozua als gedenkteken op de oever heeft opgericht nadat het volk door de Jordaan is gegaan (*Jz 4:20*). Maar hier zijn het gebeeldhouwde stenen. Het gedenkteken is verfraaid, misschien zelfs tot een 'afgod' vervormd. Ook met inzetten die de Heer gegeven heeft, zoals doop en avondmaal, is dat gebeurd. De Bijbel verklaart dat beide te maken hebben met de dood van de Heer Jezus. Omdat in delen van de christenheid die gedachte is losgelaten, zijn het voor de roomse-katholieke kerk sacramenten geworden met een afgodische betekenis. Het zijn zelfs middelen geworden waardoor men, als men er gebruik van maakt, meent eeuwig leven te ontvangen.

Het oordeel over Eglon | *verzen 20-23*

20 En Ehud kwam naar hem toe, terwijl hij in het koele bovenvertrek zat, dat hij voor zich alleen had. Toen zei Ehud: Ik heb een woord van God voor u. En hij stond op van de troon. 21 Toen strekte Ehud zijn linkerhand uit, nam het zwaard van zijn rechterheup en stak het in zijn buik, 22 zodat zelfs het heft achter het lemmet erin ging. Het vet sloot zich om het lemmet (hij trok het zwaard namelijk niet uit zijn buik) en de darminhoud kwam eruit. 23 Toen ging Ehud naar buiten de galerij op. De deuren van het bovenvertrek sloot hij achter zich en deed [ze] op slot.

Eglon is alleen, in een omgeving die helemaal aan zijn wensen is aangepast. Hij zit daar op zijn gemak, om aan al zijn begeerten te voldoen. We zien hier een sprekend beeld van het egoïsme van het vlees dat alles voor zich alleen wil hebben. Op zo'n houding is maar één antwoord en dat is het woord Gods dat Ehud spreekt. Hierdoor wordt het oordeel over Eglon voltrokken (*Hb 4:12; Op 19:13-15*). Het vlees kan alleen worden gedood in de tegenwoordigheid van God.

Dat Eglon opstaat, lijkt een zekere eerbied voor het Woord van God aan te geven, maar het is slechts een uiterlijke vorm. Er is niets in zijn hart dat echt voor dit Woord openstaat. Zulke mensen zijn er altijd geweest en ze zijn er nog steeds. Dat verandert echter niets aan het oordeel dat het Woord over hen uitspreekt. Hoe ze van nature zijn, blijkt zonneklaar als het Woord in zijn volle scherpte wordt toegepast. Zo gaat dat bij Eglon. Het zwaard gaat in zijn buik en *“de darminhoud”*, dat is zijn drek, komt eruit. Het verderf dat in hem is, komt door het zwaard naar buiten.

De verdorvenheid van het vlees wordt door Gods Woord openbaar gemaakt. Schrikken we soms ook niet van onszelf als er plotseling van die walgelijke gedachten in ons opkomen? Dat is het enige wat het vlees kan voortbrengen. Het vlees van een ongelovige en het vlees van een gelovige zijn precies gelijk. Het Woord maakt het openbaar en velt daarover zijn oordeel.

Nadat Ehud het op zichzelf heeft toegepast (*verzen 16,19*), past hij het nu toe op de vijand van Gods volk. Hij doet dat radicaal, diepgaand. Hij gaat niet zoetsappig en oppervlakkig met zijn vijand om. Hij neemt ook geen genoegen met een gedeeltelijke of tijdelijke overwinning maar hij wil een definitieve overwinning. Hij laat het zwaard zitten, hij trekt het er niet uit. Bovendien sluit hij de kamer af waarin hij Eglon heeft gedood.

Wat hem betreft, heeft hij alles gedaan om deze vijand van Gods volk volledig uit te schakelen zodat hij niet weer tevoorschijn kan komen. De toepassing is duidelijk. Als we een bepaalde werking van het vlees bij onszelf of bij anderen door het Woord hebben geoordeeld waardoor deze verdwenen is, dan moeten we niet toestaan dat deze zich weer zal laten gelden.

De dienaren van Eglon | *verzen 24-25*

24 Toen hij naar buiten gegaan was, kwamen zijn dienaren kijken, maar zie, de deuren van het bovenvertrek zaten op slot. Toen zeiden zij: Hij doet zeker zijn behoefte in het koele vertrek. 25 En zij bleven tot schamens toe wachten, maar zie, hij opende de deuren van het bovenvertrek niet. Toen namen zij de sleutel en deden open. En zie, hun heer lag dood op de grond.

Dat de koning van Moab is uitgeschakeld, betekent niet dat het volk van Moab van zijn kracht is beroofd. Eglon heeft dienaren en strijders (*vers 29*). De dienaren hebben een goede verklaring voor de vergrendelde deur. Ze

denken dat hij naar het toilet is gegaan. Als je veel eet, moet je ook vaak je behoefte doen.

Op een gegeven moment gaat het hun toch te lang duren. Ze vermoeden dat er iets is gebeurd. Ze halen een sleutel en ontdekken dat hun heer dood is. We lezen niet hoe ze daarop reageren. De handelingen en overleggingen van de dienaren passen helemaal bij het gedrag van hun heer. Zij behoren hem toe en bezitten zijn geest. Zo kent ook het vlees vele uitingen, maar al die verschillende uitingen ademen eenzelfde geest. Het gaat altijd om de bevrediging van het vlees.

De overwinning van het volk | *verzen 26-30*

26 Maar Ehud ontkwam, terwijl zij wachtten. Hij kwam langs de [afgods]beelden en ontkwam naar Sehira. 27 En het gebeurde, toen hij [daar] aankwam, dat hij op de bazuin blies in het bergland van Efraïm. En de Israëlieten daalden met hem af uit het bergland, en hijzelf [ging] vóór hen uit. 28 En hij zei tegen hen: Volg mij, want de HEERE heeft uw vijanden, de Moabieten, in uw hand gegeven. En zij daalden af, achter hem aan, namen de doorwaadbare plaatsen van de Jordaan naar Moab in en lieten niemand oversteken. 29 En in die tijd versloegen zij de Moabieten, ongeveer tienduizend man, allemaal welgedane en strijdbare mannen, zodat niet één man ontkwam. 30 Zo werd Moab op die dag onder de hand van Israël vernederd. En het land had tachtig jaar rust.

Nadat Ehud zijn overwinning heeft behaald, roept hij anderen op in zijn overwinning te delen. Hij rust niet voordat het hele volk er deel aan heeft. Dit is de ware geest van broederliefde. Hij zet zich in voor anderen. Hij onttrekt zich niet aan de strijd als hij zijn aandeel heeft geleverd, maar voert het leger aan om het werk af te maken.

Hoe belangrijk is het om anderen een goed voorbeeld te geven. Dat geldt met name voor een oudste of opziener van wie we in de richter een beeld kunnen zien. Als er door Gods Woord op radicale wijze met het vlees is afgerekend, kan een oudste of opziener zeggen “*volg mij*”, om vervolgens de gelovigen de weg naar de overwinning te wijzen.

Elke verbinding tussen Ehud en de vijand is verbroken. Zo moet er ook in ons leven openlijk en beslist met de wereld en het vlees worden af gerekend. Pas dan is er sprake van een duurzame overwinning. De enige

oversteekplaats in de Jordaan wordt bezet. De Israëlieten zijn destijds de Jordaan overgestoken om het beloofde land binnen te gaan. Zij hebben de rivier alleen kunnen oversteken op de plaats waar de ark de weg voor het volk heeft vrijgemaakt. Voor ons spreekt de ark in de Jordaan van de dood en de opstanding van Christus waardoor wij een plaats hebben gekregen in de hemelse gewesten. Dit strategische punt moeten de gelovigen ten koste van alles behouden.

Eglon is vet en dat geldt ook voor velen in zijn leger. Zij lijken op hem, want zij staan in zijn dienst en strijden voor dezelfde zaak. Maar ook zij moeten worden omgebracht. Alle restanten van de wereld en het vlees, de tienduizend *“welgedane en strijdbare mannen”*, komen om aan de oever van de Jordaan, de plaats die spreekt van de dood en opstanding van Christus.

Moab wordt vernederd, niet vernietigd. Het vlees blijft een vijand zolang wij leven, maar we moeten hem in de dood houden. Door de overwinning van Ehud heeft het land tachtig jaar rust. Zolang het zwaard, dat is het Woord van God, werkzaam is, is er rust. Hoewel de periode van rust twee keer zolang is als de vorige periode van rust, komt er toch ook aan deze periode een einde, zoals we in het volgende hoofdstuk zullen zien.

Samgar | vers 31

31 Na hem nu kwam Samgar, zoon van Anath. Hij doodde de Filistijnen, zeshonderd man, met een prikstok voor ossen. Zo verlostte ook hij Israël.

Aan een overwinning op de Filistijnen door een zekere Samgar wordt slechts één vers gewijd. Zijn naam betekent ‘vreemdeling’ of ‘bijwoner’. De naam is niet Joods. Dat lijkt erop te wijzen dat Samgar uit de heidenen komt. Hij is de zoon van Anath, dat ‘antwoord’ betekent. Zijn wapen, *“een prikstok voor ossen”* of ossenstok, spreekt ook van het Woord, maar dan zoals de wereld er tegenaan kijkt. Voor de wereld is het Woord zonder enige zichtbare waarde.

Samgar is blijkbaar een boer, een eenvoudige persoon, iemand die misschien bepaalde woorden niet eens goed kan uitspreken (vgl. 1Ko 1:26-29). Mogelijk is hij ongeletterd (Hd 4:13). Hij heeft, om het in de taal van vandaag te zeggen, geen kennis van de grondtekst en hij heeft geen hoge opleiding genoten.

Het Filistijnse volk is een vijand die zich in het land bevindt. Ze bevolken een kleine strook grond aan de rand van de Middellandse Zee. Zij eisen het land voor zichzelf op en drukken er zelfs hun stempel op door hun naam eraan te verbinden. In het woord 'Palestina' klinkt de naam 'Filistijnen' door. Maar Samgar is door God onderwezen. Daardoor kent hij het onderscheid tussen een lid van Gods volk en een vijand ervan, al spreekt die vijand ook dezelfde taal als Gods volk.

Hij kent 'zijn Bijbel' en weet hoe hij die moet gebruiken. De prikstok van Samgar faalt nooit als hij die gebruikt voor zijn ossen. Hij kan op de werking ervan vertrouwen. Hij houdt zijn ossen ermee op de weg die hij wil dat ze gaan. Uit ervaring weten wij dat we op Gods Woord kunnen vertrouwen. Het heeft ons nooit in de steek gelaten.

Tegen zo'n getuigenis kan de vijand niet op. Zoals de ongelovige die spottend tegen een prediker zei dat hij niet kon geloven dat de Heer Jezus water in wijn had veranderd. Die prediker nodigde hem uit mee naar zijn huis te gaan. Hij zou hem daar een nog groter wonder laten zien: hoe bier was veranderd in huisraad. Vroeger was hij een dronkaard, maar Gods Woord had hem genezen. Hij was zijn geld toen anders gaan besteden.

We kunnen uit dit ene vers een aantal dingen leren en toepassingen maken:

1. Pas in *Richteren 4* lezen we dat Ehud, de vorige richter, is gestorven (*Ri 4:1*). Het lijkt erop dat Samgar een tijdgenoot van Ehud is geweest. Na de overwinning van Ehud, dus niet na zijn dood, is Samgar dezelfde weg van het geloof gegaan. Hij is een medebevrijder. Zo kunnen wij samen, ieder op ons terrein, overwinningen behalen die het hele volk ten goede komen.
2. Zoals gezegd, betekent zijn naam 'vreemdeling'. Het bewustzijn dat ons eigenlijke thuis de hemel is en dat er pas daar rust is voor de christen, maakt ons geschikt de vijand te overwinnen.
3. Anath, dat 'antwoord' of 'verhoring' betekent, roept de gedachte op dat het optreden van Samgar een antwoord is op het 'roepen' van Israël.
4. Deze vijand bevindt zich in het land, in tegenstelling tot Moab, de vorige vijand, die van buiten het land komt. Filistijn betekent 'zwer-

ver'. Dit lijkt op vreemdeling. Het verschil is dat een zwerver geen eigen woonplaats heeft, terwijl een vreemdeling die wel heeft.

5. Het getal zeshonderd heeft ons ook iets te zeggen. Behalve namen hebben ook getallen in de Bijbel hun betekenis. Het getal zes spreekt van (het werk van) de mens, die op de zesde dag is geschapen. Voorbeelden hebben we bij het beeld van Nebukadnezar (*Dn 3:1*) en het getal van het beest (*Op 13:18*). Zes komt tekort om zeven te zijn; dat laatste stelt volmaaktheid voor. De overwinning van Samgar is geen definitieve overwinning.
6. De prikstok dient ervoor om de ossen in het juiste spoor te houden. Het is een stok met scherpe punten. Als een os afwijkt, wordt hij met die stok gecorrigeerd. Dit is een mooi beeld van wat Gods Woord in ons leven doet. We leren vaak het Woord in ons leven toe te passen doordat anderen ons daaruit iets voorhouden.
"De woorden van wijzen zijn als prikkels en als spijkers, diep ingeslagen door meesters in het verzamelen. Zij zijn gegeven door één Herder" (Pr 12:11). Zulke woorden laten de pelgrim in de juiste richting lopen in plaats van "hard tegen [de] prikkels achteruit te slaan" (Hd 26:14).*
7. *"Zo verlost ook hij Israël."* We kunnen het woord *"ook"* benadrukken. Het geeft aan dat hij, evenals zijn voorgangers Othniël en Ehud, Israël uit een benarde positie heeft verlost. Daardoor hebben ze hun vrijheid teruggekregen.

Othniël is soldaat, Ehud een diplomaat en Samgar een ossenhoeder. God heeft hen allen kunnen gebruiken omdat ze zich voor Hem beschikbaar hebben gesteld en zij liefde hebben gehad voor Zijn volk.

* In de TELOS-vertaling staat in de noot: IJzeren punten aan de ploeg of aan de ossenstok van de drijver, die het trekdier moesten afschrikken achteruit te schoppen.

Richteren 4

Inleiding

In dit hoofdstuk gebruikt God twee vrouwen voor de verlossing van Zijn volk. Het zijn Debora en Jaël. Hij laat daar-
door zien dat Zijn kracht in zwakheid wordt volbracht (2Ko 12:9a). Vrouwen stellen zwak-
heid voor (1Pt 3:7). Dit feit geeft ook aan dat er op dat moment geen geschikte man in Israël is die God kan gebruiken. Als God vrouwen voor zulke diensten moet gebruiken, is dat tot beschaming van de man.

...; en Hij zei tot mij: Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht. (2Ko 12:9a)

Tegelijk is deze geschiedenis een grote bemoediging voor alle vrouwen die God vrezen en door Hem gebruikt willen worden. Zij worden hier onderwezen over de wijze waarop God hen wil gebruiken tot zegen voor Zijn volk.

Na de dood van Ehud | vers 1

1 Toen Ehud gestorven was, deden de Israëlieten opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE.

Opnieuw wordt de waarheid bewezen van wat in *Richteren 2* is gezegd (Ri 2:19). De man die leiding heeft gegeven bij de bevrijding van het volk, is gestorven. Daarmee is de goede invloed verdwenen die hij op het volk heeft gehad. Als goede leiders ontbreken, wordt het volk stuurloos en geeft het zich over aan allerlei vormen van kwaad. De tachtig jaar rust (Ri 3:30) hebben de situatie niet beter, maar slechter gemaakt. Voor de vierde keer lezen we de uitdrukking dat de Israëlieten doen “*wat slecht was in de ogen van de HEERE*”.

Jabin en Sisera | vers 2

2 Daarom leverde de HEERE hen over in de hand van Jabin, koning van Kanaän, die te Hazor regeerde. En zijn legerbevelhebber was Sisera. Deze nu woonde in Haroseth-Haggojim.

De vijand die nu door God wordt gebruikt, bevindt zich in het noorden van Israël. Twintig jaar lang, van 1257-1237 v.Chr., wordt het volk door deze vijand onderdrukt. Ongeveer honderddertig jaar daarvoor heeft Jozua met dezelfde vijand te maken gehad (*Jz 11:10-11*). Ogenschijnlijk is hij toen volledig vernietigd. Hier blijkt hij weer springlevend te zijn. Een oude vijand herleeft.

Daarin zit een belangrijke les. De satan weet precies hoe hij oude dwalingen en boosheid moet laten herleven en hij weet ze ook te gebruiken om het volk van God opnieuw in slavernij te voeren. Dat is ook in ons leven zo. We hebben te maken met een overwonnen vijand, maar hij is nog in leven en probeert het volk van God aan zich te onderwerpen. Hij zal pas in de toekomst definitief worden uitgeschakeld. Zó zal het met de duivel gaan.

In de namen die ons in dit vers worden gegeven, kunnen we weer het nodige over deze vijand te weten komen. Het gaat bij de betekenis van de namen steeds om zijn karakter, zijn manier van werken. De vijand kan veel gedaanten aannemen. Elke keer past hij zich bij de situatie aan. Gelukkig heeft God steeds een afdoend antwoord op al die methoden. Jabin betekent 'inzicht', 'verstand', 'wijsheid'. Het gaat om een wijsheid die tegengesteld is aan die van God, een wijsheid die niet van boven is, maar die "aards, ongeestelijk, demonisch" is (*Jk 3:15*). Het is de wijsheid van de wereld, die door God tot dwaasheid is gemaakt (*1Ko 1:20*).

Het lijkt er trouwens op dat de naam Jabin een soort titel is die een positie aangeeft, zoals 'farao' in Egypte en 'Herodes' in Israël en 'Abimelech' bij de Filistijnen. Het gaat dan ook niet om dezelfde man als in *Jozua 11*, maar om een andere persoon met dezelfde naam. Hazor betekent 'ingesloten', 'omsloten gebied'. Sisera betekent 'slagorde'.

In verband met de namen kunnen we deze vijand zien als de wijsheid van de wereld, het menselijk verstand, die regeert op zijn eigen afgesloten gebied en die verwerpt en buitensluit wat van God is. Zodra de rede van het menselijk verstand wordt losgelaten op de dingen van God, wordt God buiten de deur gezet. Nuttigheidsredeneringen laten zich gelden, terwijl er niet meer wordt gevraagd wat God over een bepaalde zaak zegt in de Bijbel. Een voorbeeld daarvan hebben we in het samenkomen van de gelo-

vigen, waaraan door verschillende mensen verschillende invullingen worden gegeven. Daar zijn veel zaken door mensen geregeld die in de Schrift niet terug te vinden zijn.

Wie wel naar Gods normen vraagt, vindt 'Sisera' tegenover zich. Het zijn mensen die zich in 'slagorde' opstellen om de 'dwarssluggers' de mond te snoeren. In grote delen van de christenheid is dit een herkenbare situatie.

We kunnen in 2 Korinthiërs 10 lezen hoe Paulus, dat wil zeggen de Heilige Geest, met vijanden als 'Jabin' en 'Sisera' omgaat en door ons kan worden nagevolgd (2Ko 10:5).

...; daar wij [de] overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangen nemen tot de gehoorzaamheid van Christus, ... (2Ko 10:5)

Roepen tot de HEERE | vers 3

3 Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE, want hij had negenhonderd ijzeren strijdwagens en hij had de Israëlieten met geweld onderdrukt, twintig jaar [lang].

Na twintig jaar onderdrukking erkent het volk de nood waarin het zich bevindt. De vijand heeft met ijzeren hand (wagens) geregeerd. In Richteren 1 hebben we het al over die ijzeren strijdwagens gehad (Ri 1:19). We hebben gezien dat, als er geloof was geweest, deze wagens geen probleem hadden opgeleverd. Nu moet het twintig jaar duren voordat de Israëliëten tot de HEERE gaan roepen om van de vijand, van de 'insluiting', te worden bevrijd. Gelukkig komt dit moment wel. God heeft Zijn instrument al klaar.

Debora, de profetes | vers 4

4 En Debora, een vrouw die een profetes was, de vrouw van Lappidoth, die gaf in die tijd als richter leiding aan Israël.

Debora is een profetes. Haar naam betekent 'activiteit' of 'bij'. Een andere betekenis vloeit voort uit het verband dat bestaat tussen de namen Debir en Debora. Beide namen hebben de betekenis 'het woord' in zich. Voor de toepassing van de naam Debora maak ik gebruik van deze betekenis. Dat zij een profetes is, past daarbij. Een profeet of profetes is iemand die Gods gedachten meedeelt, iemand die "uitspraken van God" (1Pt 4:11) doet.

De Bijbel kent een aantal profetessen: Mirjam (Ex 15:20), Hulda (2Kn 22:14), Anna (Lk 2:36) en de dochters van Filippus (Hd 21:9). Deze voorbeelden zijn

even zoveel aansporingen voor vrouwen om zich door God te laten gebruiken.

Er zijn slechts twee beperkingen die God verbindt aan de dienst van vrouwen:

1. *“Een vrouw moet zich stil, in alle onderdanigheid laten leren; maar ik sta aan een vrouw niet toe dat zij leert of over een man heerst, maar zij moet stil zijn” (1Tm 2:11-12).*
2. *“Laten de vrouwen zwijgen in de gemeenten; want het is hun niet geoorloofd te spreken, maar laten zij onderdanig zijn, zoals ook de wet zegt” (1Ko 14:34).*

In de eerste tekst staat dat zij niet mag leren en niet over een man mag heersen. Zij bezit niet de gave van leraar en mag geen gezag uitoefenen. De tweede tekstplaats spreekt over haar houding in de samenkomst van gemeente. Daar moet zij daar stil zijn, wat betekent dat zij niet haar stem mag verheffen om de gemeente iets te laten doen of iets tegen de gemeente te zeggen.

We zullen zien dat de houding en de dienst van Debora, zoals die in dit hoofdstuk naar voren komen, een mooie illustratie zijn van het onderwijs dat over de dienst en de houding van de vrouw in het Nieuwe Testament te vinden is.

Zij is getrouwd met Lappidoth. Zijn naam betekent ‘brandende fakkels’. Dat herinnert aan *Handelingen 2*, waar de Heilige Geest wordt uitgestort. We lezen daar over *“tongen als van vuur” (Hd 2:3)*.

Zo zien we in het echtpaar Debora en Lappidoth de prachtige combinatie van het Woord van God dat in de kracht van de Heilige Geest wordt toegepast.

Debora, de richter | vers 5

5 Zij woonde onder de palmboom van Debora, tussen Rama en Bethel, in het bergland van Efraïm, en de Israëlieten gingen voor de rechtspraak naar haar toe.

De woon- en werkplek van Debora worden nauwkeurig beschreven. Ze woont onder een palmboom die haar naam draagt. Daardoor wordt zij als

het ware met die boom vereenzelvigd. De palmboom is een symbool van vruchtbaarheid. Sommige van die bomen dragen overvloedige vrucht en soms over een periode van wel zeventig jaar. De rechtvaardige wordt met zo'n palmboom vergeleken als van hem wordt gezegd dat hij vrucht draagt in het huis van de HEERE en dat tot in de ouderdom (Ps 92:13-15).

De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal opgroeien als een ceder op de Libanon. Wie in het huis van de HEERE geplant zijn, die mogen groeien in de voorhoven van onze God. In de ouderdom zullen zij nog vruchten dragen, zij zullen fris en groen zijn. (Ps 92:13-15)

De gedachte aan het huis van de HEERE komt ook tot uiting in de plaats waar Debora woont. Zij woont tussen Rama en Bethel. Rama betekent 'verhoging' of 'hoogte' en Bethel betekent 'huis van God'. De combinatie van de palmboom en de namen van de plaatsen vertellen ons dat Debora een rechtvaardige is, die vrucht draagt en leeft op de hoogte van de gedachten van God. Ook is zij verbonden met Gods huis op aarde. Daardoor is zij in staat om recht te spreken in de situatie waarin Israël verkeert. Deze voorwaarden gelden ook voor ons om door God gebruikt te kunnen worden tot welzijn van Zijn volk.

Debora is een vrouw van geloof die de haar door God gegeven plaats als vrouw niet verlaat. Zij reist niet het land door, maar de Israëlieten gaan naar haar toe. Dit laat zien dat zij haar taak en gave uitoefent op het terrein dat God haar heeft gegeven.

Bij andere profetessen zien we hetzelfde. Josia stuurt boodschappers naar de profetes Hulda om door haar Gods wil te horen (2Kr 34:21-28). De profetes Anna is iemand "die niet uit de tempel week" (Lk 2:37). In Handelingen 21 lezen we over de vier dochters van Filippus die profeteren (Hd 21:8-9). Toch laat God daar de profeet Agabus uit Judéa komen om een boodschap aan Paulus te brengen en gebruikt Hij niet de dochters van Filippus omdat die boodschap meegedeeld moet worden in een openbare samenkomst (Hd 21:10-12).

Als we denken aan de gaven en de taak van de vrouw, is het belangrijk om ons af te vragen wat God daarover zegt in Zijn Woord. In de wereld van vandaag worden vrouwen steeds meer gestimuleerd zich te laten gelden en dezelfde plaats op te eisen als de man. Zij is toch niet zijn mindere? Ze hoeft zich toch niet te laten wegdrukken?

De achtergrond van deze vragen is de minachtende behandeling die de man de vrouw vaak heeft gegeven. Die behandeling moet veroordeeld worden. Toch doet al het misbruik dat zo'n opstelling in de hand heeft gewerkt, niets af van wat God zegt over de positie waarin Hij zowel de man als de vrouw heeft geplaatst. Dit misbruik wordt niet weggenomen door het emancipatiestreven van de vrouw of de inzet van allerlei feministische bewegingen. Dit misbruik verdwijnt alleen wanneer zowel de man als de vrouw zich gaat houden aan wat de Bijbel ieder van hen over hun gedrag voorhoudt. Dit geeft niet alleen goede verhoudingen, het wordt ook een bron van zegen. Debora houdt zich eraan en gezegend is iedere vrouw die dat ook doet. Zij brengt daarmee zegen voor het hele volk van God.

De opdracht van de HEERE aan Barak | *verzen 6-7*

6 Zij stuurde [een bode] en liet Barak, de zoon van Abinoam, uit Kedes-Naftali, roepen en zei tegen hem: Heeft de HEERE, de God van Israël, niet geboden: Ga, trek op naar de berg Tabor en neem tienduizend man met u mee, van de nakomelingen van Naftali en van de nakomelingen van Zebulon? 7 Dan zal Ik bij de beek Kison Sisera, de legerbevelhebber van Jabin, naar u toe trekken met zijn strijdswagens en zijn troepenmacht, en Ik zal hem in uw hand geven.

In overeenstemming met wat we zojuist hebben gezien, laat Debora Barak naar zich toe komen; zij gaat niet naar hem. Als zij een woord van de HEERE, de God van Israël, tot hem moet spreken, doet zij dat op de plaats waar zij woont. Zij laat zich leiden door de Geest van God en handelt met Zijn inzicht. Dit handelen van God door Debora is niet Zijn gebruikelijke handelen en is tot beschaming van de man.

Barak betekent 'lichtend'. "*God is licht*" (1Jh 1:5). Wie het licht van God laat schijnen, zal de vijand de nederlaag bezorgen. Barak moet daartoe worden opgeroepen en aangespoord. Hij is de betekenis van zijn naam blijkbaar vergeten, misschien door de lange overheersing door de vijand.

De naam van zijn vader, Abinoam, betekent 'vader van de lieflijkheid'. Barak lijkt te zijn opgegroeid in een gezin waarin veel liefde en vriendelijkheid worden gevonden. Zó wil God Zijn kinderen opvoeden. In zo'n sfeer worden mensen gevormd die Hij kan gebruiken.

De streek waar hij vandaan komt, is Kedes in Naftali. Kedes betekent ‘heiligdom’ en Naftali betekent ‘worstelaar’ of ‘strijder’. Dat geeft aan dat Barak het heiligdom kent en weet wat het is om te strijden. Hij lijkt op Epafras van wie we lezen dat hij altijd voor de Kolossenzen strijdt in de gebeden (Ko 4:12). Als we bidden, gaan we Gods heiligdom binnen. Bidden is geen gemakkelijk werk, het is een inspannende bezigheid. Barak is in zo’n omgeving tot ontwikkeling gekomen.

Het lijkt erop dat alles aanwezig is om een bevrijder te worden, maar dat het hem aan geestelijke moed ontbreekt. Wat is het dan prachtig om te zien hoe Debora hem tot activiteit – een eerder genoemde betekenis van haar naam – brengt. Zij maakt hem deelgenoot van haar overtuiging dat God de vijand aan hem zal uitleveren. Zij heeft deze boodschap van Hem ontvangen.

Barak moet daarvoor naar de berg Tabor gaan, dat betekent ‘berg van het voornemen’. Is dat geen grote bemoediging? We moeten naar de berg gaan, dus omhoog, waar we kunnen zien hoe God denkt en doet, wat Hij Zich heeft voorgenomen. Als we blijven kijken naar de toestand om ons heen, blijft het wellicht bij klagen. Maar als we ons gaan bezighouden met het voornemen van God, wat er in Zijn hart is, zullen we worden bemoedigd. Gods plannen en raadsbesluiten kunnen door geen vijand worden aangetast. Laten we ons vooral daarmee bezighouden, dan zullen we zien welke kracht dat geeft om te strijden.

Staan op de hoogte van het voornemen en de gedachten van God is de beste basis voor de strijd om te overwinnen. Wat is het goed elkaar daarmee te bemoedigen. Debora zegt als het ware tegen Barak wat Paulus tegen Archippus laat zeggen: *“Let erop dat u de bediening die u in [de] Heer hebt ontvangen, ook vervult”* (Ko 4:17). Op die manier kunnen zusters broeders bemoedigen. Er is een groot gebrek aan zulke zusters.

Debora moet mee | verzen 8-10

8 Toen zei Barak tegen haar: *Als u met mij mee zult gaan, dan ga ik. Maar als u niet met mij mee zult gaan, dan ga ik niet.* 9 En zij zei: *Ik zal wel met u meegaan. Maar er zal op de weg die u gaat voor u geen eer [te behalen] zijn, want de HEERE zal Sisera overleveren in de hand van een vrouw.* Toen stond

Debora op en ging met Barak naar Kedes. 10 Barak riep vervolgens Zebulon en Naftali te Kedes bijeen en hij trok te voet op [met] tienduizend man. Ook Debora trok met hem op.

Ondanks de mooie betekenis van de namen die met Barak in verbinding staan, durft hij niet alleen op de vijand af te gaan. Hij wil wel gaan, maar heeft iemand nodig van wie hij weet dat die op God vertrouwt. Zo'n persoon vindt hij in Debora. Hierin lijkt hij een klein beetje op Lot die ook op het geloof van een ander blijkt te vertrouwen, namelijk dat van zijn oom Abraham. Debora stemt toe, maar ze zegt erbij dat daardoor de eer van de onderneming niet voor hem, maar voor een vrouw zal zijn. God belooft vertrouwen op Hem; als dat ontbreekt, kan Hij zijn beloning niet geven.

Dit mag een aansporing voor ons zijn om de taak die Hij ons te doen geeft uit te voeren, zonder daarbij afhankelijk te willen zijn van de steun van anderen. Dit wil niet zeggen dat we steun niet op prijs stellen, maar het mag niet de voorwaarde zijn om te doen wat ons is opgedragen. Toch is Barak een man van geloof. Niet voor niets wordt hij in *Hebreeën 11* als een geloofsheld vermeld (*Hb 11:32*). Hij gelooft de profetie van Debora en met een klein leger trekt hij tegen een machtige vijand ten strijde.

De Kenieten | *vers 11*

11 Heber nu, de Keniet, had zich afgezonderd van Kaïn, van de zonen van Hobab, de schoonvader van Mozes. Hij had zijn tenten opgezet tot aan de eik in Zaänaim, die bij Kedes staat.

Ineens wordt de Keniet Heber genoemd, naar het schijnt zonder aanleiding. In *Richteren 1* hebben we al even naar de Kenieten gekeken (*Ri 1:16*). Daar lezen we dat ze zich onder het volk van God bevinden, zonder er deel van uit te maken. In hun houding vormen zij een contrast met mensen als Kaleb en Achsa. We hebben hier te maken met een man die wel tot de Kenieten behoort, maar zich van dit volk heeft afgescheiden. Hij is zijn eigen weg gegaan, evenwel zonder zich met het volk van God te verbinden. Wat dat betreft, verloochent hij zijn afkomst niet.

Waarom hij hier genoemd wordt, is wellicht om het contrast met Barak te laten uitkomen die wel handelt uit geloof en ten gunste van het volk van God. Heber houdt zich afzijdig, hij is zelfs een vriend van de vijand van

het volk (*vers 17*). Heber wordt hier ook genoemd omdat zijn vrouw Jaël degene is die Debora in *vers 9* bedoelt.

De vijand wordt actief | *verzen 12-13*

12 Toen vertelde men Sisera dat Barak, de zoon van Abinoam, de berg Tabor was opgetrokken. 13 Daarop riep Sisera al zijn strijdwagens bijeen, negenhonderd ijzeren strijdwagens, en al het volk dat bij hem was, vanuit Haroseth-Haggojim, bij de beek Kison.

Het is een telkens terugkerend verschijnsel dat de vijand actief wordt zodra het volk van God in geloof gaat handelen. De vijand komt niet in actie zolang het volk van God passief is en ook geen aanstalten maakt om iets aan de situatie te doen.

In het leven van een gelovige werkt dat niet anders. Als een gelovige helemaal opgaat in de dingen van de wereld, zal de duivel zich niet druk om hem maken. Zodra een gelovige echter tot het besef komt dat hij verkeerd bezig is en zijn verbinding met de wereld wil verbreken, wordt de duivel razend actief. Hij zal alles proberen om de gelovige in zijn macht te houden.

De vijand verslagen | *verzen 14-16*

14 En Debora zei tegen Barak: Sta op, want dit is de dag waarop de HEERE Sisera in uw hand gegeven heeft. Is de HEERE niet uitgetrokken voor u uit? Toen daalde Barak van de berg Tabor af met tienduizend man achter zich. 15 En de HEERE bracht Sisera met al [zijn] strijdwagens en heel [zijn] leger door de scherpte van het zwaard in verwarring vóór Barak, zodat Sisera van [zijn] wagen afklom en te voet vluchtte. 16 Barak joeg de strijdwagens en het leger na tot Haroseth-Haggojim. En heel het leger van Sisera viel door de scherpte van het zwaard; zelfs niet één bleef er over.

Nu de strijd voor de deur staat, is het opnieuw Debora die Barak inspireert. Door haar omgang met God kent ze Zijn wil. Met die kennis bemoeit ze, zet ze aan tot de strijd en wijst ze op de uiteindelijke overwinning. Wie voor God strijdt, in vertrouwen op Hem, mag rekenen op 'winst'. Net als in *vers 7* richt zij hier het geloof van Barak op de HEERE. Niet de tienduizend mannen die Barak volgen, zijn de garantie voor de overwinning. Zij wijst erop dat de HEERE Zelf vooropgaat; Barak hoeft slechts te volgen.

We zien hoe Debora zichzelf niet openlijk in de strijd mengt. Dat past bij haar plaats als vrouw. Tevens zien we hoe zij door haar vaste vertrouwen, haar geloof in de HEERE, de basis legt voor het verslaan van de vijand. Zó groot is de invloed van een Godvrezende vrouw. Laat niemand zeggen dat een vrouw monddood gemaakt wordt als zij zich houdt aan de grenzen die het Woord van God aan haar openbare optreden stelt.

Dan gaat Barak over tot daadwerkelijk handelen. De HEERE laat zien dat Hij Zich aan de zijde van Barak bevindt en zaait verwarring onder het leger van Sisera. Dat doet God altijd. Als wij geloven, mag dat geloof erop rekenen dat God onze zaak tot de Zijne maakt. Opnieuw, evenals bij Ehud, wordt de vijand door “*de scherpte van het zwaard*” verslagen. God geeft ons in de strijd tegen de vijand geen ander wapen in de hand dan Zijn Woord, waarvan het zwaard een beeld is (*Ef 6:17*).

Jaël | verzen 17-22

17 En Sisera vluchtte te voet naar de tent van Jaël, de vrouw van Heber, de Keniet. Er was namelijk vrede tussen Jabin, de koning van Hazor, en het huis van Heber, de Keniet. 18 Jaël kwam naar buiten, Sisera tegemoet, en zei tegen hem: *Wijk af [van uw weg], mijn heer! Wijk af [van uw weg en kom] bij mij, wees niet bevreesd!* En hij week naar haar af in de tent en zij dekte hem toe met een deken. 19 Daarna zei hij tegen haar: *Geef mij toch een beetje water te drinken, want ik heb dorst.* Toen opende zij een leren melkzak en gaf hem te drinken en dekte hem [tweer] toe. 20 Ook zei hij tegen haar: *Ga bij de ingang van de tent staan, en als er iemand komt en u vraagt en zegt: Is hier iemand, dan moet u zeggen: Niemand.* 21 Vervolgens nam Jaël, de vrouw van Heber, een tentpin, nam een hamer in haar hand, ging stilletjes naar hem toe en dreef de pin in zijn slaap, zodat hij aan de grond vastzat. Hij was namelijk in een diepe slaap gevallen, en uitgeput. En hij stierf. 22 En zie, Barak achtervolgde Sisera. Jaël kwam naar buiten, hem tegemoet, en zei tegen hem: *Kom, en ik zal u de man laten zien die u zoekt. Zo ging hij bij haar naar binnen, en zie, [daar] lag Sisera dood, met de pin in zijn slaap.*

Vrouwen spelen in het verslaan van deze vijand een hoofdrol. De tweede vrouw die genoemd wordt, komt de eer toe de aanvoerder van het vijandelijke leger te doden. Debora heeft al, zonder haar naam te noemen, over deze vrouw gesproken in *vers 9*, tot beschaming van Barak bij wie

geloofsmoed ontbrak. Nu lezen we haar naam en zijn we getuigen van haar optreden. Ook hier valt veel te leren van de wijze waarop God vrouwen inschakelt. Van deze vrouwen zijn er helaas maar weinig te vinden, net zo weinig trouwens als de echte mannen van het geloof die in volle toewijding zich overgeven aan de Heer om door Hem gebruikt te worden.

De vrouw die op dit belangrijke moment in de strijd betrokken wordt, heet Jaël. Zij is de echtgenote van Heber over wie we het al even hebben gehad bij *vers 11*. Het lijkt erop dat zij een totaal ander karakter heeft dan haar man. Hij leeft in vrede met de vijand van Gods volk. Jaël doet daar niet aan mee. Net als vroeger Rachab (*Jz 2:4,6,15-16*) maakt zij zich een met het volk van God. Net als later Abigaïl (*1Sm 25:3*) is zij verbonden aan een man die geen belangstelling heeft voor de dingen van God.

In haar hart is geloof. Zij nodigt Sisera uit zich in haar tent te verbergen. Zij verzorgt hem zo goed, dat hij zich op zijn gemak voelt. Nadat hij haar op het hart heeft gedrukt hem niet te verraden, valt hij in een diepe slaap. Dan ziet Jaël haar kans. Met hamer en tentpin maakt zij een einde aan de activiteiten van deze wrede onderdrukker van Gods volk.

Wat kunnen wij nu van haar leren? Haar naam betekent 'klimmer'. Zij stelt iemand voor die zoekt naar *"de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand"* (*Ko 3:1-2*). Om inzetbaar te zijn in de strijd moeten we ons bezighouden met Christus zoals Hij nu in de hemel is. Daarvoor moeten we ons inspannen, we moeten er moeite voor doen. Klimmen gaat niet vanzelf.

Haar leven op aarde is daarmee in overeenstemming. Zij woont in een tent. Een tent is het symbool van vreemdelingschap, van het op reis zijn en geen thuis hier op aarde hebben. De tentpin, het middel waarmee zij de vijand velt, toont aan dat het voor het verslaan van de vijand noodzakelijk is dat wij ons gedragen als echte *"bijwoners en vreemdelingen"* (*1Pt 2:11*). We zullen nooit overwinnen als wij ons een maken met de wereld en vergeten te zoeken naar de dingen die boven zijn.

De tentpin wordt gebruikt in combinatie met de hamer. De hamer wordt vergeleken met het Woord van God (*Jr 23:29*). De plaats waar Sisera getroffen wordt, is de

Is niet Mijn woord zó, als het vuur, spreekt de HEERE, of als een hamer [die] een rots verplettert? (Jr 23:29)

slaap, de zijkant van zijn hoofd. De tentpin wordt er zo hard ingeslagen, dat hij in de grond blijft vastzitten. We kunnen zeggen dat de slaap de plaats is waar de gedachten van de mens worden gevormd.

Aan het begin van dit hoofdstuk hebben we gezien dat deze vijand spreekt van het verstand, de wijsheid van de wereld die haar invloed uitoefent op het volk van God. Met deze vijand kan alleen radicaal worden afgerekend door een consequent leven als vreemdeling. Dat wil zeggen dat we ons niet moeten inlaten met de politiek die de wereld nastreeft. Er kunnen allerlei 'verstandige' redenen aangevoerd worden om dit toch te doen. Daarom moeten we steeds het Woord lezen en bestuderen waardoor we de dingen die boven zijn, dat is Christus, zullen gaan ontdekken. Ook zullen we merken dat het Woord dan als een hamer al deze 'verstandige' redeneringen tenietdoet.

We kunnen nog opmerken dat Jaël geen openlijke overwinning behaalt, maar zegeviert in haar huis, met de middelen die zij heeft. Dit geldt voor iedere Godvrezende vrouw. Debora en Jaël nemen de plaats in die God hun gegeven heeft, nederig, maar met beslistheid en trouw. Jaël weet door haar dagelijkse ervaring hoe zij de pin en de hamer moet gebruiken. Zo vergaat de wijsheid van de wijzen en wordt het inzicht van de verstandigen tenietgedaan (1Ko 1:19).

Barak weet nog niet dat Sisera dood is en is nog in de achtervolging. Dan komt Jaël "naar buiten, hem tegemoet". Precies hetzelfde heeft ze gedaan toen Sisera bij haar kwam (vers 18). Toen was het om de vijand van Gods volk te kunnen doden en zo mee te helpen aan de bevrijding van Gods volk. Nu is het om de dood van de vijand van Gods volk bekend te maken en anderen te laten delen in de vreugde van de bevrijding. Debora prijst Jaël in het volin haar lofzang op de bevrijding om wat zij heeft gedaan (Ri 5:24-27).

Barak krijgt opnieuw een bevel van een vrouw. Eerder heeft Debora tegen hem gezegd: "Ga" (vers 6) en: "Sta op" (vers 14). Nu zegt Jaël: "Kom" (vers 22). Ze nodigt Barak uit naar binnen te komen en te kijken naar de man die hij zoekt. Barak ziet Sisera, de overwonnen vijand en daarmee de vervulling van wat Debora heeft gezegd (vers 9). De pin is nog in zijn slaap, het bewijs dat hij werkelijk dood is en zich niet voor dood houdt. Zo mogen wij kijken naar de zonde als een volledig verslagen vijand.

De vijand omgebracht | verzen 23-24

23 Zo vernederde God op die dag Jabin, de koning van Kanaän, vóór de Israëlieten. 24 De hand van de Israëlieten drukte gaandeweg harder op Jabin, de koning van Kanaän, totdat zij Jabin, de koning van Kanaän, hadden uitgeroeid.

Uiteindelijk is het God Zelf Die de vijand ombrengt. Hem komt alle eer toe. Maar Hij wil voor het verslaan van de vijand de Zijnen inschakelen. Het is voor de Israëlieten – en dat geldt ook voor ons – niet voldoende te stellen dat God alles moet doen. Dat is wel zo, maar zij, en wij, moeten ons beschikbaar stellen. Het land is Gods land. Hij wil het in bezit nemen door middel van Zijn volk.

Dat geeft, naast een grote verantwoordelijkheid, ook een grote zegen, want God wil Zijn volk laten delen in wat Zijn hart bezighoudt, waar Zijn verlangen naar uitgaat. God wil ons omhoogtrekken naar Zijn eigen niveau, opdat we kunnen zien hoe Hij alles ziet en beoordeelt.

Op dat niveau gaan leven en ons daarvoor inzetten betekent het grootste geluk voor ons hart. Hoe meer wij definitief afrekenen met de vijand, des te meer zullen we in staat zijn te genieten van de dingen waarvan God geniet. In de geschiedenis die we voor ons hebben, heeft Israël dat gedaan. Laten ook wij korte metten maken met de vijand die ons in dit hoofdstuk wordt voorgesteld en samen met God van de zegen van Zijn hemelse land gaan genieten.

Richteren 5

Inleiding

Het lied dat Barak en Debora na de overwinning zingen, is een bijzonder en indrukwekkend lied. Het is ook een lang lied in vergelijking met de korte beschrijving van de strijd. Het is het enige lied in dit boek, er wordt verder niet gezongen. De inhoud van het lied past bij de toestand van die dagen. De doorgemaakte emoties komen erin tot uiting en de herinnering aan Gods daden blijft bewaard.

Maar het gaat niet alleen om het kijken naar het verleden, naar wat God heeft gedaan en hoe de verschillende personen en stammen zich hebben gedragen. Het is ook een lied waarin het geloof de toekomstige eindoverwinning ziet. Het put deze zekerheid uit wat God zojuist voor Zijn volk heeft bewerkt. In het leven van de gelovige is elke overwinning die hij behaalt een voorschot op de eindoverwinning. Hij mag in het geloof rekenen op de belofte: *“De God nu van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren”* (Rm 16:20). De eindzege staat vast. Elke geloofszege verwijst naar dat ogenblik en bemoedigt de gelovige in zijn vertrouwen op God.

In het eerste lied dat we in de Bijbel tegenkomen, het lied van Mozes (Ex 15:1), zien we iets dergelijks. We lezen daarin hoe het geloof van Mozes over de hele woestijnreis, die toen nog voor hen lag, heen ziet naar het beloofde land (Ex 15:13,17). Dat bezingt hij en het hele volk stemt ermee in. Dit laatste is niet zo in het lied van Debora. We horen slechts twee stemmen. Het is mooi om te zien, hoe dit lied begint en eindigt met de HEERE (verzen 1-5; vers 31).

Een indeling van dit lied kan helpen om de inhoud beter te begrijpen.

1. De HEERE wordt geprezen om Zijn tussenkomst (verzen 1-5).
2. Hoe het er in Israël uitzag tijdens de bezetting (verzen 6-8).
3. Oproep om te getuigen van de overwinning van de HEERE (verzen 9-11).
4. De rol van de afzonderlijke stammen (verzen 12-18).
5. Een beschrijving van de strijd (verzen 19-23).

6. Jaël wordt geroemd om haar daad (*verzen 24-27*).
7. De moeder van Sisera wacht tevergeefs (*verzen 28-30*).
8. Omkomen en opgaan (*vers 31*).

1. De HEERE wordt geprezen | *verzen 1-5*

- 1 *Toen zong Debora met Barak, de zoon van Abinoam, op die dag:*
- 2 *Nu de leiders in Israël de leiding hebben genomen,
nu het volk zich vrijwillig gegeven heeft,
loof de HEERE!*
- 3 *Luister, koningen, hoor [mij] aan, vorsten!
Ik wil, ja, ik wil voor de HEERE zingen.
Ik wil psalmen zingen voor de HEERE,
de God van Israël.*
- 4 *HEERE, toen U uittrok uit Seïr,
toen U voortschreed uit het veld van Edom,
beefde de aarde, ook droop de hemel,
ook dropen de wolken van water.*
- 5 *De bergen vloeiden weg van voor het aangezicht van de HEERE,
zelfs de Sinäi, van voor het aangezicht van de HEERE,
de God van Israël.*

Vers 1 Zoals gezegd, wordt dit lied door slechts twee mensen gezongen, een vrouw van geloof en een man van geloof, terwijl toch het hele volk in de overwinning deelt. Toch is het een lied naar het hart van God. Het gaat in tijden van verval niet om het bijeenbrengen van een massa mensen om lofliederen te zingen. We mogen ons vandaag best afvragen of het organiseren van zogenaamde ‘praise-bijeenkomsten’, waarbij iedereen wordt uitgenodigd, voortkomt uit de werking van Gods Geest. Zingen kan ook een doel op zichzelf worden. Er is niets op tegen samen te zingen als daartoe aanleiding is. Als zulke bijeenkomsten echter worden gehouden om eenheid onder christenen te bewerken, dan wordt het zingen gebruikt voor een zaak die niet door de Bijbel wordt ondersteund.

Hoe ontstaat een loflied? Het wordt geboren in een hart dat een ervaring met God heeft opgedaan. God heeft Zich in zo’n leven op een speciale manier geopenbaard. Het gevolg daarvan is een loflied. Wie weet dat zijn

zonden vergeven zijn, kan daarvan zingen. Dat kan samen met allen die ook de zekerheid van de vergeving van hun zonden hebben. Dat brengt bij elkaar; er is een gemeenschappelijke aanleiding om samen te zingen. Hoe zou je samen met ongelovigen tot eer van God kunnen zingen? Zij hebben immers geen ervaringen met God opgedaan?

De aanleiding voor het lied van Debora en Barak is wat God heeft gedaan met Jabin. In het vorige hoofdstuk staat: *“Zo vernederde God op die dag Jabin”* (Ri 4:23). In *vers 1* van ons hoofdstuk staat: *“Toen zong Debora met Barak ... op die dag.”* Op dezelfde dag dat God Jabin vernederde, wordt er gezongen. Er wordt niet gewacht op een officiële gelegenheid. Het handelen van God ten gunste van Zijn volk wekt blijkbaar een spontane reactie in de vorm van een lied bij Debora en Barak op. Zo is elke vorm van bevrijding ook voor ons een directe aanleiding tot het zingen van een loflied. Ons wordt zelfs gezegd dat wij door de Heer Jezus *“voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippen die Zijn Naam belijden”* (Hb 13:15). Doen wij dat ook?

Vers 2 De vertaling van het eerste deel van dit vers schijnt niet eenvoudig te zijn. In een toelichting op dit vers schrijft iemand die Hebreeuws kent: ‘De openingszin is een van de duisterste zinnen van het lied. Er kan ook worden vertaald: *“Toen de haarlokken lang groeiden in Israël”*. Dat zou een verwijzing zijn naar een praktijk waarin men zijn haar niet liet knippen om een gelofte te vervullen (Nm 6:5,18). Dit zou een toewijding aan de HEERE betekenen om deel te nemen aan een heilige oorlog. *Deuteronomium 32:42* kan een verwijzing naar langharige soldaten betekenen, hoewel ‘leiders’ daar ook mogelijk is.’ Tot zover het citaat uit de toelichting.

Het lange haar ziet op toewijding en onderworpenheid. Van de vrouw staat dat het lange haar *“een eer voor haar is, omdat <haar> het lange haar tot een sluier gegeven is”* (1Ko 11:15). Het gaat in dat gedeelte over haar verhouding tot de man en hoe God die ziet. De vrouw kan in haar uiterlijk laten zien dat ze innerlijk een gezindheid van toewijding en onderdanigheid aan de man heeft. De vrouw kan in het dragen van lang haar laten zien dat ze instemt met wat God van haar vraagt in haar relatie tot de man. Zij geeft haar eigen wil prijs en neemt een positie van onderdanigheid in. Deze algemene gedachte over het lange haar is ook van toepassing op teksten in het Oude Testament waar het lange haar wordt genoemd.

Als we kijken naar de andere vertaling, waarin over leiders wordt gesproken, dan lijkt dat een totaal ander aspect te belichten. Toch is dat niet zo. Als leiders weer gaan functioneren zoals van hen mag worden verwacht en zij opnieuw hun verantwoordelijkheden op zich nemen, dan kunnen ze pas goed als echte leiders functioneren, als zij zich toewijden aan God en zich bewust zijn van hun onderworpenheid aan Hem. Het resultaat daarvan is dat het volk zich vrijwillig aanbiedt. Er wordt geen bevel uitgevaardigd, maar er wordt een voorbeeld gesteld. Goed voorbeeld doet goed volgen. Als de verhoudingen in het volk van God weer zo gaan werken, is dat een reden om de HEERE te prijzen.

Doet het niet weldadig aan als in een geloofsgemeenschap op een bijbelse manier leiding wordt gegeven door leiders die niet door mensen, maar door God zijn aangesteld? Over zulke personen gaat het tegen Paulus zegt: *"Past op uzelf en op de hele kudde, waarin de Heilige Geest u als opzieners heeft gesteld"* (Hd 20:28). Is het resultaat van hun optreden niet dat anderen zich vrijwillig aanbieden om iets voor de Heer te doen? Hebben wij daar oog voor en wat is onze reactie?

Vers 3 De trouw van de leiders en de gewilligheid van het volk brengen bij Debora een lied tot eer van de HEERE tot uiting. Tegelijk is dit lied een getuigenis voor andere hoogwaardigheidsbekleders. Koningen en andere machthebbers worden opgeroepen te luisteren naar wat zij gaat zingen. Ze kunnen daarvan veel leren. Machthebbers die rekening willen houden met de wil van God, worden door Debora in haar lied bemoedigd. Wie echter geen rekening met Gods wil houdt, krijgt in ditzelfde lied duidelijke waarschuwingen te horen.

Als we bedenken dat wij, dat wil zeggen de gelovigen van de gemeente, ook koningen worden genoemd (1Pt 2:9; Op 5:10a), dan heeft haar lied ook ons het nodige te zeggen. Laten wij onze oren goed openzetten en de inhoud van dit lied goed in ons opnemen.

U echter bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilige natie, een volk tot een eigendom, opdat u de deugden verkondigt van Hem Die u uit [de] duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht, ... (1Pt 2:9)

..., en hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters; ... (Op 5:10a)

Verzen 4-5 In deze verzen gaat alle aandacht naar de HEERE Zelf en wat Hij heeft gedaan in het verleden. Hij wordt hier beschreven als een zicht-

bare verschijning. Zo wordt God ook beschreven in *Psalm 68*, waar Hij ook wordt bezongen als de Verlosser van Zijn volk (*Ps 68:8-9*). Debora vergelijkt het optreden van God ten gunste van Zijn volk in het vorige hoofdstuk met Zijn optreden aan het begin van Israëls geschiedenis.

Ze ziet Hem uittrekken met een majesteit die de tegenstanders verlamt. Groot en indrukwekkend is de majesteit van deze Held. Ook Habakuk geeft een levendige beschrijving van Gods optreden voor Zijn volk in het verleden (*Hk 3:3-15*). Veel van Gods handelen in het heden wordt verklaard als we eens kijken naar Zijn optreden in vroeger tijden.

Seïr is een naam voor de bergen waar de nakomelingen van Ezaü, de Edomieten, wonen. Zij hebben de Israëlieten vijandig behandeld toen die vroegen door hun land te mogen trekken (*Nm 20:14-21; Dt 2:1-8*). De Israëlieten mochten met Edom geen oorlog voeren en moesten om hun land heen trekken.

In het lied van Debora horen wij hoe God Zelf in verhevenheid voor Zijn volk is uitgetrokken. Bergen zijn in de Bijbel vaak een beeld van grote aardse machten, maar zij wankelen tegenover de grootheid van God. Ze houden voor Hem geen stand. Sinaï, de berg waar God aan Zijn volk de wet heeft gegeven, ondergaat eenzelfde indruk (*Hb 12:18-21*). Het feit dat God Israël heeft uitgekozen om Zijn volk te zijn, neemt niet weg dat Hij ook voor hen een indrukwekkende verschijning blijft.

Hoewel wij als gelovigen die tot de gemeente behoren niet in een verbondsbetrekking tot God staan en Hem onze Vader mogen noemen, staat ook voor ons geschreven: *“Onze God is een verterend vuur”* (*Hb 12:29*). Dit hoeft ons geen angst aan te jagen, maar het zal onze eerbied en ontzag voor Hem doen toenemen. Tegelijk is het een bemoediging te mogen weten dat deze God *onze God* is. Hij trekt voor ons uit in de strijd tegen de vijand. Welke vijand zal dan kunnen standhouden?

2. Israël tijdens de bezetting | verzen 6-8

6 In de dagen van Samgar, de zoon van Anath,
in de dagen van Jaël, lagen de wegen verlaten,
en zij die de paden bewandelden,
gingen kronkelwegen.

- 7 De dorpen lagen verlaten
 in Israël, ze lagen verlaten,
 totdat ik, Debora, opstond,
 [tot] ik opstond,
 een moeder in Israël.
- 8 Koos men nieuwe goden,
 dan was er strijd in de poorten.
 Werd er ook een schild of speer gezien
 onder veertigduizend in Israël?

Vers 6 We hebben al een enkel vers over Samgar gelezen (*Ri 3:31*). Nu lezen we nog iets van hem en wel over de tijd waarin hij leefde. We worden hier gewaar dat de tijd waarin Samgar leefde, lijkt op die van Jaël. Het waren tijden waarin de vijand het volk Israël belaagde. Niemand durfde meer op weg te gaan. De straten waren leeg. Wie toch ergens naar toe moest, zocht zijpaden en kronkelwegen.

God heeft voorzeggd dat de wegen 'woest' zouden worden als het volk ontrouw zou worden (*Lv 26:22*). Wanneer de Messias regeert, zal dat anders zijn, dan zijn de wegen weer bevolkt:

*“Daar zal zijn een effen baan, een weg;
 de heilige weg zal hij genoemd worden.
 Een onreine zal er niet over gaan,
 want hij zal [alleen] voor hen zijn. Wie [deze] weg ook gaat,
 zelfs dwazen zullen niet dwalen.
 Daar zal geen leeuw zijn,
 geen verscheurend dier zal erop komen;
 ze zullen daar niet aangetroffen worden,
 maar de verlost en zullen [die] bewandelen.
 Want wie door de HEERE zijn vrijgekocht, zullen terugkeren;
 zij zullen Sion binnenkomen met gejuich.
 Eeuwige blijdschap zal op hun hoofd zijn,
 vreugde en blijdschap zullen zij verkrijgen,
 verdriet en gezucht zullen wegvluchten”* (*Js 35:8-10*).

Dan is het volk tot God teruggekeerd en ontvangt het de beloofde, uitgestelde zegen.

Onze tijd lijkt op de dagen van Samgar en Jaël. Met het Woord van God wordt weinig rekening meer gehouden. Het lukt de vijand helaas om veel christenen van de rechte weg af te brengen en er vanaf te houden.

Samgar en Jaël hebben in geloof gehandeld en de vijand een gevoelige slag toegebracht. Zij hebben zich niet neergelegd bij de algemene opvatting dat het toch niets hielp om je te verzetten. In alle tijden, ook in de onze, is steeds duidelijk geworden wie zich voegt bij de algemene opinie en wie openlijk aan Gods kant gaat staan. De kromme wegen zijn een beeld van het handelen naar eigen inzichten, terwijl men niet naar de wil van God vraagt. Vaak gebeurt dit uit angst voor de strijd die zeker komt als men tegen de mening van de massa ingaat.

Vers 7 Het volk van God ging eigen wegen. Ze bepaalden zelf hoe ze hun leven zouden inrichten en vroegen niet naar Gods wil. Er waren geen leiders, geen mensen die het volk bekendmaakten met die wil. Gebrek aan kennis van het Woord van God, het niet vragen aan God hoe Hij over de dingen denkt, leidt onvermijdelijk tot de ondergang van het volk van God (*Hs 4:1,6*). Dan staat Debora op. Debora is niet hoogmoedig als ze zichzelf *“een moeder in Israël”* noemt. Verderop komt nog een moeder aan het woord, die van Sisera, maar die is anders dan Debora.

Dat Debora zich *“een moeder”* noemt en niet ‘een leider’ zegt iets over de manier waarop leiding gegeven moet worden. Een moeder is iemand die zich met liefde en zorg aan haar kinderen wijdt. Ze zet alles op alles om haar kinderen te geven wat ze nodig hebben voor hun groei naar volwassenheid en zelfstandigheid. Aan zulke leiders is grote behoefte in de gemeente van God. Paulus is een leider die zich in de gemeente in Thessalonika, een heel jonge gemeente, als een moeder, en ook als een vader, gedraagt (*1Th 2:7,11*). De echte leider is niet iemand die geïdentificeerd wordt, maar die zelf dient. Een prachtig voorbeeld daarvan is de Heer Jezus (*Lk 22:24-27*).

...; maar wij waren vriendelijk in uw midden, zoals een voedende moeder haar eigen kinderen koestert. (1Th 2:7)

U weet immers hoe wij, als een vader zijn eigen kinderen, ieder van u vermaanden en vertroostten, ... (1Th 2:11)

Vers 8 Het woord *“goden”* wordt in het Oude Testament enkele keren gebruikt om daarmee richters of bestuurders aan te duiden, mensen die lei-

ding geven aan het volk (*Ps 82:1*). De poort is in Israël vaak de plaats waar bestuur wordt uitgeoefend (*Ru 4:1-11*).

*God staat in de vergadering van God,
Hij oordeelt te midden van de goden.
(Ps 82:1)*

We kunnen ons bij het eerste deel van dit vers een verkiezingsstrijd voorstellen. Het resultaat van zo'n verkiezing is opnieuw strijd en dat niet tegen een vijand van buiten, maar onderling. De oorzaak is dat naar de wil van God niet wordt gevraagd. De nieuwe leiders zijn niet beter dan de vorige. Ze zijn uit op eigen winst. Van rust en vrede is geen sprake.

Is het vandaag anders in de wereld? En wat zien we onder het volk van God? Veel leiders denken alleen aan hun eigen positie, eer en inkomen en hebben geen echte zorg voor de kudde van God. Daardoor worden er geen wapens bij het volk gevonden waarmee ze zich tegen de vijand kunnen verdedigen ("*schild*") of hem kunnen verjagen ("*speer*"). Dit lijkt op de tijd van Saul, als er geen smid in Israël is, waardoor er geen zwaarden gemaakt kunnen worden (*1Sm 13:19*).

*Nu was er in heel het land Israël geen smid te vinden, want de Filistijnen hadden gezegd: Anders gaan de Hebreëen zwaarden of speren maken.
(1Sm 13:19)*

De wapens die wij, gelovigen van de gemeente, gebruiken, zijn niet vleeselijk, maar geestelijk. Het is een triest gegeven dat strijd onder de leiders van Gods volk het hele volk krachteloos maakt. De mensen die verantwoordelijk zijn voor de toerusting van Gods volk, onthouden het de noodzakelijke handreiking om een overwinningsleven te leiden. Naar het Woord van God, dat een schild en een speer is, wordt niet meer verwezen, of er wordt een eigen, eigentijdse en inhoudsloze uitleg aan gegeven. In de christenheid worden "*schild of speer*" nauwelijks meer gevonden. Weten wij hoe we Gods Woord op de juiste manier moeten hanteren? Als dat onze wens is, zullen wij ons daarvoor door de Geest van God laten onderwijzen.

3. Oproep om te getuigen | *verzen 9-11*

Vers 9 gaat door met het bemoedigende thema van *vers 2*. Verdrukking en strijd hebben plaatsgemaakt voor overwinning. Debora maakt zich een met de mensen die zich beschikbaar hebben gesteld om Gods volk weer vrij te maken. Haar hart gaat naar hen uit. Sluiten wij ons ook aan bij gelovigen die een leven van toewijding aan de Heer leiden? Voelen we ons met

hen verbonden, zijn wij blij met zulke gelovigen? Debora prijst de HEERE er opnieuw voor, want Hij heeft dit bewerkt. Laten we doorgaan met Hem groot te maken voor alles waarin we Zijn daden opmerken.

Vers 10 Reizigers kunnen weer zonder vrees voor gevaar op weg gaan. De dagelijkse bezigheden kunnen worden opgepakt. Dit zijn de mooie resultaten van de bevrijding uit de macht van de vijand. Maar Debora nodigt niet alleen hen uit die gestreden hebben. Nee, allen mogen de vruchten van de strijd plukken. Iedereen wordt opgeroepen te getuigen van wat God heeft gedaan ten gunste van Zijn volk en daarover na te denken.

Vers 11 Ze roept op om de rechtvaardige daden die ons in *Richteren 4* worden meegedeeld met elkaar te delen. Ze noemt deze daden “*de rechtvaardige daden van de HEERE, de rechtvaardige daden van Zijn leiders*” (‘voor Zijn dorpen’ kan ook vertaald worden met ‘van Zijn leiders’). Heel mooi wordt hier het handelen van de HEERE gezien door het handelen van de leiders heen. Ze worden *Zijn* leiders genoemd. Met zulke mensen wil Hij zich graag een maken. Hun daden zijn *Zijn* daden.

Deze rechtvaardige daden vormen een onderwerp van gesprek bij de waterplaatsen. Daar komen de vrouwen water putten om allen die dorst hebben iets te drinken te kunnen geven. Water is hier opnieuw een beeld van het Woord van God (*Ef 5:26*). Waterplaatsen stellen gelegenheden voor waar men bij elkaar komt om uit het Woord te putten. Dat zijn geen plaatsen waar gestreden wordt, maar waar ieder zijn geestelijke dorst kan lessen.

Die gelegenheden kunnen we vaak zelf maken. Een koffievisite of een verjaardag kan soms zo’n gelegenheid worden. Het gaat niet om diepgaande discussies, maar om onder de indruk te komen van de rechtvaardige daden die de Heer Zelf of door middel van Zijn dienaren heeft gedaan. Het samen delen in wat de Heer heeft gedaan, maakt blij en bemoedigt (*Hd 15:3-4,12*).

Het gevolg ervan is dat het volk naar de poorten kan gaan omdat daar weer op een goede manier wordt rechtgesproken, in tegenstelling tot wat in *vers 8* staat vermeld. Samen spreken over het Woord van God is een van de belangrijkste voorwaarden voor een goed bestuur (de poort) in de plaatselijke gemeente.

Er staat dat “het volk van de HEERE” afdaalde naar zijn poorten. Dat lijkt erop te wijzen dat de relatie tussen de HEERE en Zijn volk weer is hersteld. Ze zijn wel steeds Zijn volk geweest, maar hebben zich niet zo gedragen. Nu zijn ze die naam weer waard. Het volk laat zien dat ze opnieuw met de HEERE zijn verbonden, doordat ze bereid zijn te luisteren naar de mensen die Hij in ‘de poorten’ heeft gegeven om Zijn wil bekend te maken. Een echte relatie met de Heer blijkt uit onze liefde tot Hem en die liefde komt altijd tot uiting in het verlangen Zijn Woord te raadplegen en te doen wat Hij daarin zegt.

4. De rol van de afzonderlijke stammen | verzen 12-18

- 12 *Ontwaak, ontwaak, Debora!*
Ontwaak, ontwaak [en] spreek een lied!
Sta op, Barak,
en neem uw gevangenen gevangen, zoon van Abinoam!
- 13 *Toen daalden de overgeblevenen af naar de machtigen.*
Het volk van de HEERE daalde naar mij af met de helden.
- 14 *Uit Efraïm [kwamen zij], hun wortel [ligt] in Amalek.*
Achter u [kwam] Benjamin, onder uw volksgenoten.
Uit Machir daalden wetgevers af
en uit Zebulon werwers [van krijgsvolk]
met [hun] schrijversstaf.
- 15 *Ook de vorsten in Issaschar waren met Debora*
en [zoals] Issaschar, zo was Barak.
Te voet werd hij het dal in gestuurd.
In de gelederen van Ruben
waren de overleggingen van het hart groot.
- 16 *Waarom bleef u zitten tussen de schaapskooien,*
om naar het geblaat van de kudden te luisteren?
Voor de gelederen van Ruben
waren de overleggingen van het hart groot.
- 17 *Gilead bleef aan de overzijde van de Jordaan.*
En Dan, waarom verbleef hij bij de schepen?
Aser bleef zitten aan de kust van de zee
en bleef bij zijn havens.

18 *Zebulon is een volk dat zijn leven heeft versmaad tot de dood toe,
Naftali evenzo, op de hooggelegen velden.*

Vers 12 Het is mogelijk dat er in het leven van Debora ook een periode van lauwheid is geweest, dat ze zich de toestand waarin Gods volk verkeerde niet zo heeft aangetrokken. Ze is tot het bewustzijn gekomen dat het anders moet in haar leven. Ze heeft zichzelf opgeroepen een lied te zingen. Het kan zijn dat hier een oorlogslied bedoeld wordt, om aan te geven dat ze weer strijdvaardig is. Pas nadat ze tot zichzelf heeft gesproken en heeft erkend dat ze eerst zelf wakker moest worden, richt ze zich tot Barak.

Soms moeten wij onszelf wakker schudden en eens goed aanpakken om ons te kunnen realiseren dat we niet goed bezig zijn. Het is mogelijk dat we zijn ingedut door alle aangename dingen van het leven. Er is dan geen geestelijke activiteit meer, we zijn druk met onze maatschappelijke en materiële belangen. We zitten wel in de samenkomsten, maar we zijn er niet echt bij betrokken. We lezen wel in de Bijbel, maar het raakt ons niet echt. Dan moeten we niet blijven dutten, maar wordt het tijd dat we wakker worden en onze ogen opengaan voor de dingen die echt belangrijk zijn.

Mocht iemand in zo'n fase zitten, laat hij dan tot zichzelf spreken en het anders gaan doen, gemotiveerd door Gods liefde voor hem en Zijn volk. Weer strijdvaardig gemaakt, kan hij vervolgens anderen opwekken om actief te worden en de strijd aan te gaan, zoals Debora dat doet bij Barak. Ze spoort hem aan op te staan en zijn krijgsgevangenen weg te voeren. Wat hier aan Barak wordt toegezongen, wordt ook toegeschreven aan de HEERE (*Ps 68:19*) en aan Christus (*Ef 4:8*). Barak is hier een beeld van Christus.

Vers 13 De uitdrukking *"de overgeblevenen"* geeft aan dat de periode van onderdrukking zijn tol heeft geëist. Velen zijn in de strijd gevallen. Wat is overgebleven, is geen talrijk volk. Maar de HEERE heeft voor hen een bijzondere beloning: zij mogen heersen over hun vijanden, *"de machtigen"*. *"De overgeblevenen"* vormen tevens *"het volk van de HEERE"*. Het hele volk van de HEERE bestaat uit mensen die aan de vijand zijn ontkomen. Het hele volk dat er nog is, een overblijfsel, is in zijn bestaan een getuigenis van Gods genade. Allen hebben immers gezondigd en zijn van Hem afgeweken? Dat er nog mensen zijn overgebleven, is alleen te danken aan Zijn genade.

Zo zal het ook in de toekomst met Israël gaan. Om hun zonden zullen zij in een grote verdrukking komen. De Heer Jezus zegt daarvan: *“Als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden”* (Mt 24:22). Maar ook dan zal een rest, een overblijfsel, behouden worden en dat zal dan *“heel Israël”* zijn, dat *“behouden zal worden”* (Rm 11:26).

Vers 14 Efraïm en Benjamin, de twee stammen die in het zuiden wonen, worden het eerst genoemd. Machir behoort tot de halve stam Manasse die in het land woont (Jz 13:30-31). Zebulon wordt ook nog in *vers 18* genoemd en geprezen voor zijn moed. Samen met Naftali heeft Zebulon gereageerd op de oproep van Barak in *Richteren 4* (Ri 4:10), misschien vanwege hun verbinding met Debora.

Efraïm heeft het goede voorbeeld gegeven. Hij komt uit het gebied van de Amalekieten die een beeld zijn van het vlees. In Efraïm zien we hier mensen die niet toegeven aan de begeerten van het vlees, maar zich willen inzetten voor de belangen van God en Zijn volk. Het goede voorbeeld doet goed volgen: Benjamin is Efraïm achterna gegaan om met hem te strijden.

Uit Machir, Manasse, hebben de wetgevers zich bij de strijders aangesloten. Zij voelden hun verantwoordelijkheid. Van Zebulon worden de *“werwers [van krijgsvolk] met [hun] schrijversstaf”* speciaal vermeld. Dit zijn de officieren die de namen van vrijwilligers noteren. Zij zijn werwers. Deze mensen doen hun best anderen bij de strijd te betrekken. Zij denken niet dat ze het wel alleen af kunnen. We kunnen hieruit leren dat we elkaar nodig hebben in de strijd.

Vers 15a Issaschar is ook een stam die zich vol overgave in de strijd heeft gestort. Zowel de naam van Debora als die van Barak wordt in dit vers aan deze stam gekoppeld. De vorsten van Issaschar deelden de overtuiging van Debora. Zij waren *“met Debora”*. Naar Barak toe ging er een stimulerende werking van deze stam uit: *“Als Issaschar, zo ook Barak.”* Wij mogen achter mensen gaan staan die een goed zicht hebben op wat Gods Woord zegt en zullen dan zelf ook weer voor anderen tot een stimulans zijn.

Verzen 15b-16 Na het prijzen van enkele stammen die zich hebben ingezet voor de belangen van Gods volk, spreekt Debora over enkele andere stammen die het hebben laten afweten. Wat zij daarover zegt, is leerrijk voor

ons. Ruben heeft er wel over *nagedacht* om zijn tijd en krachten aan de strijd te geven. Toch is het er niet van gekomen.

Wat was de verhindering? Ruben heeft veel vee. De kudde van Ruben hebben hem ook al verhinderd om zijn deel van het land in bezit te nemen (*Nm 32:1*). Hij heeft genoeg genomen met het Overjordaanse. Nu is er een beroep op hem gedaan om zich bij zijn broeders aan te sluiten en met hen de vijand te bestrijden. Hij heeft gedacht en overlegd – dat wordt twee keer van hem gezegd! – en hij heeft het niet gedaan. Hij is tot de conclusie gekomen dat zijn eigen zaken belangrijker zijn dan die van God.

Wij hebben ook zo onze overleggingen bij het deelnemen aan de strijd voor Gods volk tegen de vijand. Steeds opnieuw doen zulke gelegenheden zich voor. Er wordt gevraagd mee te doen aan traktaatverspreiding, of straat evangelisatie, of andere geestelijke activiteiten. Die kosten tijd en inspanning. Elke keer wanneer zoiets op ons af komt, is dat een beslissend moment waarbij zal blijken hoe wij onze prioriteiten stellen. Zoeken we ons eigen belang of dat van Jezus Christus *..., want allen zoeken hun eigen [belang], niet dat van Jezus Christus. (Fp 2:21)* (*Fp 2:21*)? Er zijn christenen die echt wel willen. Ze zitten vol goede voornemens en hebben zelfs soms goede ideeën, maar op het beslissende moment haken ze af. De dingen van het leven, de eigen belangen, geven de doorslag. Dat is Ruben.

Vers 17 Gilead hield van zijn rust. Stel je voor dat je moe zou worden! Lekker in je luie stoel, je favoriete programma voor je ogen dat je voor geen geredde zondaar of herstelde broeder zou willen missen.

De stam Dan had het te druk met zaken doen. Zij hadden een groot bedrijf met internationale contacten. De zaken en de winst waren belangrijker dan de strijd voor de broeders en het erfdeel van de HEERE.

Aser deed helemaal niets. Hij hing in ledigheid om, lag in de zon te bakken aan het strand en maakte zich nergens druk om. Als hij daar lang genoeg had gelegen, kon je hem aantreffen achter een drankje op het terras om zich te vermaken met het kijken naar de mensen die voorbijliepen.

Vers 18 Wat een tegenstelling vormen Zebulon en Naftali met de zojuist genoemde stammen! Zij zijn de echte overwinnaars die overwinnen door hun leven niet lief te hebben, maar het te versmaden en wel tot de dood toe

(vgl. Op 12:11; Lk 14:26). Zij hebben God meer lief dan zichzelf en dat bewijzen ze door hun leven op het spel te zetten.

En zijzelf hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot [de] dood toe. (Op 12:11)

Als iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader, zijn moeder, zijn vrouw, zijn kinderen, zijn broers en zijn zusters, ja, zelfs ook zijn eigen leven, kan hij Mijn discipel niet zijn. (Lk 14:26)

Ook wij kunnen dat, als wij zien hoe God ons heeft liefgehad. Die liefde is duidelijk te zien in wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis. Als we dat zien, kan er dan iets anders van ons worden verwacht? *“Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij Zijn leven voor ons heeft afgelegd; ook wij behoren het leven voor de broeders af te leggen” (1Jh 3:16).*

Paulus is zo iemand die de liefde van God beantwoordt met een leven waarin hij zichzelf wegcijfert om anderen te dienen. In *Handelingen 20* getuigt hij daarvan: *“Ik reken mijn leven niet als kostbaar voor mijzelf, opdat ik mijn loop volbreng en de bediening die ik van de Heer Jezus heb ontvangen, om het evangelie van de genade van God te betuigen” (Hd 20:24).* Van een andere die naar zegt hij, dat deze *“om het werk van Christus ... [de] dood is nabijgekomen”* is (Fp 2:30). Waar zijn vandaag de dag zulke mannen en vrouwen te vinden? Willen wij er zo een zijn?

5. Beschrijving van de strijd | verzen 19-23

19 *De koningen kwamen, zij streden.*

*Toen streden de koningen van Kanaän
bij Taänach, aan het water van Megiddo,
[maar] buit aan zilver namen zij niet mee.*

20 *Vanuit de hemel streden zij,
vanuit hun banen streden de sterren
tegen Sisera.*

21 *De beek Kison sleurde hen mee,
de aloude beek, de beek Kison!
Vertrap, mijn ziel, de sterken!*

22 *Toen stampten de paardenhoeven
van het in galop, in galop van zijn machtigen.*

23 *Verloek Meroz! zegt de Engel van de HEERE.
Verloek zijn inwoners voortdurend,*

omdat zij de HEERE niet te hulp zijn gekomen,
de HEERE te hulp met de helden.

Vers 19 In dit levendige verslag zien we hoe de koningen van Kanaän in grote zelfverzekerdheid optrokken om met het opstandige volkje Israël af te rekenen. Ze hadden gedacht een grote overwinning te behalen, met veel buit. Maar met ironie in haar stem zegt Debora: “[Maar] buit aan zilver namen zij niet mee.”

De strijd speelde zich af bij Taänach, bij de wateren van Megiddo, dat is in de grensgebieden van Issaschar en Manasse. Veel uitleggers wijzen op het verband dat er bestaat tussen Megiddo in het Oude Testament en “Harmagedon” in *Openbaring 16* (*Op 16:16*). Harmagedon betekent vermoedelijk ‘gebergte of berg van Megiddo’.

De verwantschap tussen de namen is niet het enige wat opvalt. Wat van nog groter belang is, is de overeenkomst tussen de gebeurtenissen uit *Richteren 4* en wat beschreven wordt in het boek *Openbaring*. Bij Megiddo worden de vijandelijke legers verslagen en wordt het volk van de HEERE bevrijd. Bij Harmagedon zal iets dergelijks plaatsvinden (*Op 19:11-21*). De legers van het dan herstelde Romeinse rijk, dat is het verenigde West-Europa dat in de toekomst het afvallige Israël te hulp zal komen in zijn strijd tegen de koning van het noorden, zullen door de komst van Christus worden verdelgd. Het Godvrezende deel van Israël is dan behouden en wordt “heel Israël” genoemd (*Rm 11:26*).

Verzen 20-22 Het vermoeden is geuit dat hier wordt gezinspeeld op een wolkbreuk, waardoor het strijdtoneel veranderde in een modderpoel en de vastgelopen strijdswagens niets meer konden uitrichten. Daardoor konden de Israëlieten de overwinning behalen. Hieruit zou te verklaren zijn dat Sisera niet in zijn wagen vluchtte, maar te voet (*Ri 4:15*). De wielen bleven in de modder steken en de paarden zakten erin weg. Dit verklaart ook dat de beek Kison in een woest stromende watermassa kon veranderen.

Het is echter ook mogelijk dat God iets deed wat Hij eerder bij de plagen over Egypte heeft gedaan. Bij de zevende plaag lezen we: “En de HEERE gaf donder en hagel. Vuur schoot naar de aarde, en de HEERE liet hagel neerkomen op het land Egypte. Er viel hagel en er flitste vuur te midden van de hagel, een zeer zware [bui]” (*Ex 9:23-24*). We kunnen ons voorstellen dat bij zulk

natuurgeweld het erop kan lijken dat de sterren van de hemel vallen en dat de hagel de grond drassig en de beek woest maakt.

Dit schouwspel is voor ieder die aan de strijd deelneemt een bemoediging. Ze zeggen tegen zichzelf: *“Vertrap, mijn ziel, de sterke!”* Als we zien dat God Zich in de strijd mengt, geeft dat kracht en moed. De uitdrukking *“vertrap”* wordt ook vertaald met *“hun hoogten betreden”* (Dt 33:29) als bewijs van de onderwerping van de vijand. In *Richteren 20* is het vertaald met *“liepen ... onder de voet”* (Ri 20:43). Het *“vertrap”* ziet op het verbreken van de vijandelijke macht en het behalen van de overwinning.

Deze taal is ook kenmerkend voor iemand die in de overwinning van Christus staat. Zo'n persoon is niet tevreden met het halve resultaat, maar gaat door, totdat de volle overwinning is behaald in de zekerheid die ook te zullen behalen. Hoe de paardenhoeven van de vijandelijke legers ook in galop stampen en de grond laten dreunen, de vijand zal in de achtervolging verslagen worden door de dappere strijders van Gods volk.

Vers 23 Het is niet bekend waar Meroz ligt of gelegen heeft. Waarschijnlijk is het een stad die midden in het gebied lag waar de strijd zich afspeelde. Dat is af te leiden uit de zware vervloeking die over Meroz wordt uitgesproken. Andere stammen hebben ook verwijten te horen gekregen omdat zij niet aan de strijd hebben deelgenomen, maar die zijn niet zo ernstig. Het kan zijn dat dit onderscheid voortkomt uit de ligging van de gebieden. Wie zich dichterbij een strijdgebied bevindt en met eigen ogen ziet wat er gebeurt, heeft een grotere verantwoordelijkheid dan wie er verder vanaf staat en minder direct bij de gebeurtenissen is betrokken.

Een mogelijke betekenis van de naam Meroz is 'gebouwd van ceders'. Dit geeft wel iets aan van de dingen waarvoor zij leefden. Zij woonden in cederen paleizen en leefden in alle rust, zonder zich zorgen te maken over de toestand van hun broeders. Ze hadden zichzelf lief en niet de HEERE. Paulus zegt van mensen die de Heer niet liefhebben: *“Als iemand de Heer niet liefheeft, die zij vervloekt”* (1Ko 16:22).

Wat Debora van Meroz zegt, doet denken aan wat de HEERE door de mond van Haggai zegt. Hij verwijt Zijn volk dat zij allemaal voor hun eigen huis bezig zijn, terwijl ze zich niets aantrekken van Gods huis (Hg 1:2-4,9). Zij leefden voor hier-en-nu.

Debora is de mond van de Engel van de HEERE als zij de vloek over Meroz uitspreekt. Deze onverschilligheid ten opzichte van hun broeders wordt gezien als het verzaken van hulp aan de HEERE in Zijn strijd tegen de vijand. We zien hier hoe de HEERE Zich vereenzelvigd met Zijn lijdende volk.

6. Jaël wordt geroemd | verzen 24-27

- 24 *Laat gezegend zijn boven de vrouwen
Jaël, de vrouw van Heber, de Keniet,
laat zij boven de vrouwen in de tent gezegend zijn.*
- 25 *Water vroeg hij, melk gaf zij.
In een schaal voor machtigen bracht zij boter.*
- 26 *Haar hand strekte zij uit naar de pin,
en haar rechterhand naar de hamer van de arbeiders.
Zij sloeg Sisera, spleet zijn hoofd,
verbrijzelde en doorboorde zijn slaap.*
- 27 *Tussen haar voeten kromde hij zich, viel hij, lag hij.
Tussen haar voeten kromde hij zich, viel hij.
Waar hij zich kromde,
daar viel hij, geschonden.*

Vers 24 Wat Jaël heeft gedaan, vormt een groot contrast met de houding van Meroz in het vorige vers. Door de zaken tegenover elkaar te stellen komen de daden van iedere betrokkene des te duidelijker naar voren. We hebben in *Richteren 4* al gezien wat het aandeel van Jaël in de strijd is geweest (*Ri 4:17-22*). Hier wordt zij geprezen om wat zij heeft gedaan. Zij torent boven alle vrouwen van Israël uit. Haar verbinding met Heber maakte haar niet neutraal en heeft haar niet weerhouden van het verrichten van haar geloofsdaad.

Zij is een eenvoudige huisvrouw, als zoveel anderen, maar zij heeft zich onderscheiden door de moed die zij heeft getoond. Nog eens: dit is een grote bemoediging voor iedere huisvrouw. Zij kunnen op hun eigen terrein grote en beslissende overwinningen voor de Heer behalen.

Vers 25 Debora beschrijft hoe Jaël heeft gehandeld. Zij is omzichtig te werk gegaan en heeft de middelen gebruikt die haar ter beschikking stonden. Zij stelde de vijand op zijn gemak. Hoewel Sisera uitgeput bij haar arri-

veerde, was dat niet het juiste moment om hem te doden. Zij onderkende dat. Het is belangrijk om het goede moment af te wachten om de vijand de nederlaag te bezorgen. Als ze te vroeg had gehandeld, zou veel meer energie nodig zijn geweest. Daarbij kunnen we ons afvragen of het beoogde resultaat inderdaad bereikt zou zijn. Deze oefening is voor ons allemaal noodzakelijk.

Jaël raakt niet in paniek als de machtige vijand haar tent binnenkomt. Ze komt tegemoet aan zijn verzoek en geeft hem zelfs meer dan hij gevraagd heeft. Ze past zelfs het drinkgerei aan haar voorname gast aan en geeft hem uit een *“schaal voor machtigen”* te drinken. Het hele gedrag van Jaël moet Sisera het gevoel hebben gegeven dat hij zich op veilige bodem bevond. Uitgeput valt hij in slaap. Dit is het moment waarop ze heeft gewacht en zonder te aarzelen rekent ze met deze vijand af.

Verzen 26-27 Op een indrukwekkende manier bezingt Debora de handelingen die Jaël heeft verricht om de gevreesde vijand om te brengen. Je ziet het voor je. Over de betekenis van de middelen die zij gebruikt heeft, is in het vorige hoofdstuk al iets gezegd. Er worden op deze plaats wat details aan toegevoegd. Ze zijn belangrijk omdat de Geest ze vermeldt. Hij wil onze aandacht erop vestigen.

Hier staat dat zij haar *“rechterhand”* gebruikte en dat ze *“de hamer van de arbeiders”* nam. De rechterhand spreekt van kracht. De hamer is een beeld van het Woord van God (*Jr* Is niet Mijn woord zó, als het vuur, spreekt de HEERE, 23:29), maar de toevoeging of als een hamer [die] een rots verplettert? (Jr 23:29) *“van de arbeiders”* laat zien dat

het Woord in praktijk moet worden gebracht. Tevens toont het aan dat je eenvoudig moet zijn om het te gebruiken en dat je niet tot de ‘hooggeschoolden’ hoeft te behoren.

Wat Jaël met de hamer doet, wordt hier in verschillende bewoordingen bezongen. Ze sloeg, spleet, verbrijzelde en doorboorde, verschillende woorden voor dezelfde handeling. Dit wijst op de machtige werking van het Woord.

Het resultaat wordt net zo beeldend aan ons voorgesteld. De macht van deze vijand is compleet gebroken en hij is voorgoed uitgeschakeld. Hij kromde zich, viel en lag daar, overweldigd, aan de voeten van een vrouw.

Van zijn vroegere grootsheid en macht blijft niets over. Het is een beeld van wat uiteindelijk met alle tegenstanders van God zal gebeuren. Wij kunnen aan het geloof van Jaël een voorbeeld nemen.

7. De moeder van Sisera wacht tevergeefs | verzen 28-30

- 28 *Door het venster keek zij uit;
de moeder van Sisera schreeuwde door het traliewerk:
Waarom duurt het zo lang voor zijn wagen komt?
Waarom blijft het geratel van zijn wagens uit?*
- 29 *Haar meest wijze vorstinnen antwoordden –
[en] ook zij beantwoordde haar woorden voor zichzelf:*
- 30 *Zouden zij dan geen buit vinden [en] verdelen,
één meisje [of] twee meisjes voor elke man?
Een buit van gekleurde stoffen voor Sisera,
een buit van gekleurde stoffen,
geborduurde, gekleurde stoffen, aan beide zijden geborduurd,
voor [om] de halzen van de buit.*

Vers 28 Van de eenvoudige tent van Jaël wordt onze blik nu gericht op het luxueuze huis van Sisera. Daar woont ook een vrouw, een moeder, maar een heel ander type dan Jaël en Debora. Haar vertwijfeling komt op treffende wijze tot uiting. Haar zoon kwam maar niet thuis en dat was ze niet gewend. Meestal kwam hij gauw terug van een gevecht en had dan de bewijzen van zijn overwinning bij zich. Dat hij zo lang wegbleef, kon betekenen dat hij was verslagen.

De moeder van Sisera leek vrij, ongebonden, te zijn, maar ze was het niet. Ze zat achter “*traliewerk*” waardoor ze de wereld bekeek. Dat spreekt van de ‘geestelijke’ tralies van haar denken. Ze kende geen echte vrijheid. Zo is dat met alle vijanden van God. Ze menen met niemand iets te maken te hebben, terwijl ze zich aan alle kanten omgeven met veiligheidsmaatregelen. De tralies, die als bescherming moeten dienen, zijn juist het bewijs van haar gevangenschap. Ze durft hem ook niet tegemoet te gaan. Ze blijft in haar fort, want dat is het, hoe luxueus het ook is ingericht. De angst heerst waar vertrouwd wordt op het eigen denken of mensen of zaken in plaats van op God.

Verzen 29-30 De vragen van Sisera's moeder worden beantwoord door pientere dames. Hun antwoorden zijn die welke aansluiten bij haar eigen opvattingen. Het zijn antwoorden die het geweten moeten sussen: 'Je hoeft niet bang te zijn, het komt allemaal wel goed. Het ligt aan de grote buit die ze meevoeren. Dat vertraagt de terugtocht.'

Het was gebruikelijk dat de soldaten mooie meisjes als trofeeën mee naar huis namen. Het woord voor "meisje" betekent eigenlijk 'schoot' of 'baarmoeder', wat aangeeft dat deze meisjes moesten dienen tot bevrediging van de lusten van de soldaten. Tot de oorlogsbuit behoorde ook mooie en dure kleding. De gekleurde gewaden waren voor Sisera, het bonte borduursel voor zijn moeder en de edelvrouwen. Naast de bevrediging van de lusten diende deze kleding ertoe aan iedereen te laten zien hoe groot hun overwinning was. Het streelde de hoogmoed, het aanzien groeide. Het zijn de kenmerken van de vijand: gericht zijn op zichzelf en het zoeken van eigen eer.

Laten wij erop bedacht zijn dat wat de vijand typeert, ook in ons arglistige hart aanwezig is. We moeten voorkomen dat deze kenmerken bij ons in gang vinden. Hoe? Door te kijken naar wat ermee is gebeurd op het kruis van Golgotha en naar wat er mee zal gebeuren bij de komst van de Heer Jezus. Op het kruis is de vijand verslagen. Toch wil hij zich nog graag laten gelden. Daarvoor krijgt hij de kans als wij ons niet voor de zonde dood houden en het vlees toch laten werken.

Bij de komst van de Heer Jezus voor de gemeente zullen we alles achterlaten wat we verworven hebben door de zonde en het vlees. Niets ervan gaat mee naar de hemel. Zijn we niet dom en dwaas als wij toch willen voldoen aan de begeerten van het vlees? Luister naar wat Debora zegt in het laatste vers van haar lied.

8. Omkomen en opgaan | vers 31

31 Zo moeten al Uw vijanden omkomen, HEERE!

Maar laten zij die Hem liefhebben, zijn als het opgaan van de zon in haar kracht.

En het land had veertig jaar rust.

In dit vers stelt Debora de vijanden en de getrouwen naast elkaar. Let op het einde van elke groep. De vijanden komen om, zoals Sisera en zijn leger. Hun heerschappij is gebroken en voorgoed voorbij, ze zijn vernederd en tenietgedaan.

En de getrouwen? Debora noemt hen "*die Hem liefhebben*". Het gaat om de getrouwen die in vorige verzen zijn genoemd (*verzen 13,14,15,18*). Hun liefde tot God en voor Zijn zaak is tot uiting gekomen in de liefde die zij voor de zaak van Zijn volk hadden. Het is gemakkelijk te zeggen dat je God liefhebt. Maar je mag het alleen zeggen, als het je oprechte verlangen is dit in je daden, je hele gedrag en houding te laten zien. Dat hebben de verschillende stammen in dit hoofdstuk duidelijk getoond.

Wie Hem zó liefheeft, wordt vergeleken met "*het opgaan van de zon in haar kracht*". De zon laat zijn licht schijnen en maakt dat het dag wordt. Dit is een prachtige verwijzing naar de Heer Jezus. Hij wordt "*de Zon der gerechtigheid*" genoemd (*Ml 4:2*). Hij verdrijft met Zijn licht de duisternis uit ons leven, van al die terreinen waar onzekerheid of zonde ons leven duister maken. De tijd waarnaar Maleachi verwijst, is de tijd waarin de Heer Jezus als de Zoon des Mensen over de aarde zal regeren. Duizend jaar lang zal Hij ervoor zorgen dat de zonde op aarde geen kans krijgt om de ellende te veroorzaken die er nu nog is.

Maar dat wil Hij *nu* al doen in de levens van hen die Hem liefhebben. Zij mogen zijn "*als*" de zon. Zij mogen op Hem gaan lijken en daarin toeneemen, zoals ook de zon in kracht toeneemt. Daarvan zal zegen uitgaan, naar anderen toe, net zoals er voor iedereen zegen is als de Heer Jezus over de aarde regeert. Wel is er nu nog tegenstand en vijandschap. Die zal er niet meer zijn als Hij regeert.

Een onderwerp voor verdere studie is het volgende. De uitdrukking "*die Hem (of God of Mij) liefhebben*", komt nog enkele keren voor. Steeds wordt er iets anders aan verbonden, zoals hier de opgaande zon (*Ps 145:20; Sp 8:17; Rm 8:28; 1Ko 2:9; Jk 1:12; 2:5*). Naar aanleiding van deze tekstplaatsen kan de lezer zelf nadenken over deze bijzondere uitdrukking.

Richteren 6

Inleiding

Gideon is geen bevrijder aan wie maar één vers wordt gewijd, zoals Samgar. Hij is ook geen bevrijder die in de schaduw van een vrouw staat, zoals Barak. In Gideon krijgen we een bevrijder voor ons die door God Zelf wordt verwekt en opgeleid. Anders dan bij de eerder genoemde richters worden we bij Gideon in staat gesteld zijn persoonlijke oefeningen te zien en hoe hij ertoe wordt gebracht om op één lijn te komen met Gods gedachten.

God gaat met Gideon aan de slag. Met wijsheid en geduld maakt Hij van Gideon een instrument dat Hij kan gebruiken tot zegen voor Zijn volk. Gods handelwijze met Gideon is er een voorbeeld van hoe God ieder die Hem kent en liefheeft en ernaar verlangt Hem te dienen, op een dienst voor Hem voorbereidt. Die dienst bestaat dan niet uit een eenmalige actie, maar uit een heel leven van dienstbaarheid.

In de hand van Midian | *vers 1*

1 Maar de Israëlieten deden wat slecht was in de ogen van de HEERE. Toen gaf de HEERE hen over in de hand van Midian, zeven jaar.

Na veertig jaar rust is het weer zover. Er is een nieuwe generatie opgestaan in Israël. Voor hen zijn Gods bemoeienissen met Zijn volk in het verleden slechts geschiedenis. Dit nieuwe geslacht is niet beter dan hun vaders. Ook zij doen wat slecht is in de ogen van de HEERE. Opnieuw moet God Zijn tucht over het volk laten komen. Hij heeft hen te lief om hen op de verkeerde weg te laten voortgaan.

God wil omgang met Zijn volk. Hij wil hun graag vertellen wat er in Zijn hart voor hen leeft. Hij wil ook graag dat zij Hem vertellen wat er in hun hart is voor Hem. Wat moet het God verdriet doen om Zijn volk zo te zien reageren op al Zijn liefde. Hij wil Zijn volk leren en onderwijzen door hun gemeenschap met Hem, maar als ze dat niet willen, moet Hij hen leren en onderwijzen door de hand van een vijand.

Deze keer gebruikt God Midian. Midian is een familievolk van Israël. Ze zijn met elkaar verbonden via Abraham. Midian is een zoon van Abraham en Ketura (*Gn 25:1-2*). Zeven jaar, dat spreekt van een volkomen periode, zuchten de Israëlieten onder deze overheersing. De naam Midian betekent 'twist'. Is deze vijand niet te herkennen in het leven van veel afgeweken christenen? Is hij ook niet aanwezig in geloofsgemeenschappen waar men met elkaar overhoop ligt? In de volgende verzen zien we de uitwerking daarvan.

In de holen en de grotten | vers 2

2 Toen Midian de overhand kreeg over Israël, maakten de Israëlieten vanwege Midian voor zichzelf de holen gereed die in de bergen zijn, en de grotten en de bergvestingen.

Nog nooit waren de Israëlieten zo diep gezonken. Ze worden gedwongen om zwervers en vluchtelingen te zijn in hun eigen land en ze verliezen hun vrijheid. Dat is het resultaat als Gods volk geen prijs meer stelt op de dingen van God. Het volk wordt verstrooid, ieder graaft zijn eigen schuilplaats, er is geen eenheid meer.

In een gemeenschap van christenen waar men niet meer samen bezig kan zijn met de zegeningen die God heeft gegeven, waar men niet meer samen naar de Bijbel luistert, krijgen gemakkelijk twist en strijd de overhand. In plaats van samen naar de Heer Jezus te kijken, kijkt men naar elkaar. Daarbij probeert men dan niet iets van de Heer Jezus in elkaar te ontdekken, maar ergert men zich aan elkaar. De verhoudingen kunnen dan zo vertroebeld raken, dat er geen vertrouwen meer is in elkaar.

In plaats van vriendschap, openheid, vertrouwen, vrijheid, houdt men zijn mond en ontloopt men elkaar. Er komt achterdocht en fluisteren achter de hand. Men heeft zich ingegraven in zijn eigen stellingen, de holen en de grotten en de bergvestingen. Het wordt een loopgravenoorlog. Het slot van het liedje is dat men elkaar gaat bijten en opeten (*Gl 5:15*). Zo wordt het mooie van de christelijke gemeenschap verdorven en worden langdurige vriendschappen verbroken. Levens verbitteren en geloofsgemeenschappen springen uit elkaar.

Wanneer Israël gezaaid had | vers 3

3 Want het gebeurde, telkens als Israël gezaaid had, dat Midian optrok. Ook Amalek en de mensen van het oosten trokken tegen hen op.

De vijand weet precies wanneer hij moet komen: op het moment dat er is gezaaid. Hij zal alles doen om te voorkomen dat het gezaaide opkomt, zodat er geen voedsel is voor het volk en het krachteloos wordt. Om de gelovige te verzwakken doet de satan zijn uiterste best hem zijn voedsel te ontnemen. Door allerlei dingen weerhoudt hij hem ervan om de Bijbel te lezen of samenkomsten tot opbouwning te bezoeken. Hij weet daarbij uitstekend welk middel hij bij ieder lid van Gods volk kan gebruiken, waarbij hij uit een geweldig arsenaal kan putten.

De Midianieten komen niet alleen. Amalek is er ook bij. Amalek is een beeld van het vlees. Deze twee vijanden gaan altijd hand in hand. In *Galaten 5* wordt als een van de werken van het vlees "twist" genoemd (*Gl 5:19-20*). In het gevolg daarvan gaat een menigte soorten van kwaad, die we voorgesteld zien in "*de mensen van het oosten*". De satan mobiliseert al zijn krachten om te voorkomen dat een gelovige ook maar iets inzamelt van de vruchten van het land.

Geen schaap, rund of ezel | verzen 4-5

4 Dan sloegen zij hun kamp tegen hen op en deden de opbrengst van het land teniet, tot waar men bij Gaza komt. En zij lieten in Israël niets over om van te leven: geen schaap, geen rund en geen ezel. 5 Want zij trokken op met hun vee en hun tenten: zo talrijk als sprinkhanen kwamen zij, zodat men hen en hun kamelen niet kon tellen. En zij kwamen in het land om dat teniet te doen.

Gaza is een Filistijnse plaats. De Filistijnen maken zich hier, evenals elders, een met de vijanden van Israël. Gaza is een grote opslagplaats van gestolen goederen die daar door de Midianieten naartoe zijn gebracht. De opbrengst van het land komt dus uiteindelijk in Filistijnse handen terecht.

We hebben al eerder gezien dat Filistijnen naamchristenen voorstellen, mensen die beweren tot het volk van God te behoren, maar er niet toe behoren omdat ze geen leven uit God hebben. Zij eisen de vrucht van het land, de geestelijke zegen, voor zichzelf op, terwijl ze die ontroven aan hen die werkelijk het volk van God vormen. Dit kan alleen gebeuren door

de ontrouw van Gods volk, de gemeente, omdat het niet leeft in wat God heeft geschonken. De gezamenlijke vijanden zorgen ervoor dat er voor Gods volk niets overblijft om van te leven. Het gevolg daarvan is dat er geen kracht is.

Wat is er van de gemeente overgebleven, als het gaat om haar getuigenis in de wereld? We zien het in het boek *Handelingen*. Hoe krachtig is in het begin haar getuigenis. Maar die kracht is verdwenen. Een van de oorzaken daarvan is, dat in de christenheid de Bijbel niet meer als het ware voedsel aan de christenen wordt voorgehouden. Mensen die de Geest niet bezitten, hebben de Bijbel ‘veroverd’ en leggen die uit naar eigen inzichten. Een andere oorzaak is dat christenen zelf niet openstaan voor het zuivere Woord van God. Paulus waarschuwt Timotheüs dat er een tijd zal komen *“dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen”* (2Tm 4:3).

Zo blijft er *“in Israël niets over om van te leven: geen schaap, geen rund en geen ezel”*. Als de Bijbel geen voedsel meer bevat voor de christen, is het ook gedaan met het offeren, waarvan schaap en rund spreken, en de dienst voor de Heer, waarvan de ezel spreekt.

Zeer verarmd | vers 6

6 Zo verarmde Israël zeer vanwege Midian. Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE.

Het land waarvan God gezegd heeft dat het een land is *“waarin u zonder schaarste brood zult eten”* (Dt 8:9), is in grote armoede geraakt. Als de Bijbel in huis is, hebben we daarmee alle schatten van de hemel binnen handbereik. Maar als we er niet toe komen de Bijbel open te doen en die biddend te gaan lezen, hebben we er niets aan.

We kunnen weten dat we in het land wonen, met andere woorden, dat we *“gezegend zijn met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus”* (Ef 1:3), maar wat hebben we daaraan als ons leven beheerst wordt door bitterheid en twist? We zijn ondanks onze rijkdom armoedzaaiers. Het wordt tijd om, net als de Israëlieten doen, te gaan roepen tot God, opdat Hij uitkomst geeft.

Een profeet en zijn boodschap | verzen 7-10

7 En het gebeurde, toen de Israëlieten vanwege Midian tot de HEERE riepen, 8 dat de HEERE een man naar de Israëlieten zond, een profeet, die tegen hen zei: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Ík heb u uit Egypte doen optrekken en u uit het slavenhuis geleid. 9 En Ik heb u gered uit de hand van de Egyptenaren en uit de hand van ieder die u verdruchte. En Ik heb hen van voor uw [ogen] verdreven en hun land aan u gegeven. 10 En Ik zei tegen u: Ik ben de HEERE, uw God! Vrees de goden van de Amorieten niet, in wier land u woont. Maar u hebt niet naar Mijn stem willen luisteren.

Het geroep van de Israëlieten wordt door God beantwoord, maar niet met een directe uitredding. Het antwoord van God is niet dat, wat ze hebben verwacht. Voordat Hij Zijn volk gaat bevrijden, moet er eerst iets anders gebeuren. Om dat te bewerken bedient God Zich voor het eerst in dit boek van een profeet. Hij wil namelijk dat Zijn volk de zonde gaat voelen in hun geweten.

Hun geroep is blijkbaar alleen het gevolg van hun ellende en is niet veroorzaakt door de oorsprong ervan. Gods heilige wijsheid openbaart als antwoord op hun geroep, door de profeet, de oorzaak van hun ellende. Het doel daarvan is dat het volk tot een grondige veroordeling van die oorzaak komt. Alleen dan kan er sprake zijn van een duurzaam herstel.

De profeet laat ons het werk van de Geest van God zien Die het geweten van het volk wakker schudt en aanwijst waar het is afgeweken. Dat is geen taak die in dank wordt afgenomen. Jeremia heeft aan den lijve ondervonden hoe hij naar het leven wordt gestaan vanwege de woorden die hij namens God spreekt. Ja, zolang profeten dingen zeggen die de mensen graag horen, hebben ze geen kwaad te duchten (*Js 30:10*). Zulke profeten hebben vaak groot succes, maar het resultaat is niet van lange duur.

Als God een profeet stuurt die het volk op zijn falen wijst, is dat, opdat het verkeerde wordt ingezien en beleden, zodat voor God de weg weer open is om het te zegenen. Gods uiteindelijke doel is altijd zegen. Daarom kan een belijdenis geen vluchtige, oppervlakkige zaak zijn. Zo'n belijdenis bewerkt geen echte bekering. Als er in het leven van een gelovige iets fout is gegaan, is het noodzakelijk dat niet alleen de fout wordt beleden, maar ook de oorzaak ervan wordt ingezien. Iemand wordt pas echt hersteld, als

hij tot de oprechte erkenning is gekomen dat zijn zonde is voortgekomen uit zijn zondige natuur.

Een zonde is geen schoonheidsfoutje, maar een uiting van het zondige vlees dat niet is gehouden op de plaats waar het hoort, namelijk de dood. Wie dit oprecht erkent, zoekt geen excuses meer voor zijn handelwijze, hij zoekt ook niet naar verzachtende omstandigheden. Eerlijk zelfoordeel, zonder anderen als schuldig of medeschuldig te verklaren, is het beste bewijs van de waarachtigheid van iemands belijdenis.

De naam van de profeet wordt niet genoemd, die doet er niet toe. Bij een profeet gaat het om zijn boodschap. De profeet houdt geen lange rede. Hij getuigt van Gods daden ten gunste van Zijn volk in het verleden. Aan Gods kant is er geen falen. Hij stelt de trouw van God tegenover de ongehoorzaamheid van het volk. Het goede dat God voor hen heeft gedaan, zou aanleiding genoeg moeten zijn om Hem trouw te blijven. Bovendien heeft Hij hen gewaarschuwd geen andere goden te vereren. Maar helaas, het slotwoord, de conclusie van de profeet moet zijn: *“Maar u hebt niet naar Mijn stem willen luisteren.”* Dit moet diep in het geweten van het volk dringen en daar zijn heilzaam werk doen.

Intussen wordt het instrument voor zijn taak gereedgemaakt. Hem, Gideon, heeft God uitgekozen om Zijn volk te verlossen.

Gideon | vers 11

11 Toen kwam een Engel van de HEERE. Hij nam plaats onder de eik die bij Ofra is, die aan de Abiëzriet Joas toebehoorde. En zijn zoon Gideon klopte tarwe uit in de wijnpers om [die] voor de Midianieten te verbergen.

De Engel van de HEERE – dat is de Heer Jezus, zoals we eerder hebben gezien – komt bij Gideon op bezoek. Deze is druk bezig met de opbrengst van het land. Die wil hij niet in handen van de Midianieten laten vallen, maar er zelf van genieten.

De betekenis van de namen in dit vers geeft ons een indruk van de geestgesteldheid van Gideon. Ofra betekent ‘stof’. Iemand die zich de schande van Gods volk, dat het onderworpen is aan de wereld, echt bewust is, zal zich in het stof bevinden. Daar is geen roemen op een bepaalde positie, maar diepe nederigheid. Joas betekent ‘de HEERE is ondersteuning’. Ie-

mand die de zwakheid en hopeloosheid kent van de situatie waarin Gods volk verkeert, zal zijn steun zoeken en vinden in de Heer.

Bij de naam Abiëzer, dat 'mijn vader is hulp' betekent, kunnen we aan hetzelfde denken, terwijl de gedachte aan een relatie eraan wordt toegevoegd. Wij mogen God kennen als Vader. Gideon betekent 'neerhouwer'. Alles wat zichzelf verhoogt, moet worden neergehouden. Straks zal hij die naam openlijk eer aandoen. Nu doet hij die naam eer aan door zichzelf in het stof (Ofra) neer te werpen.

Bij Ofra staat een eik. Het woord eik betekent letterlijk 'een sterke boom'. Als we nu die twee, eik en Ofra, combineren, zien we een samengaan van kracht en zwakheid naar voren komen. We zullen in de geschiedenis van Gideon zien hoe de kracht van God in de zwakheid van Gideon werkzaam is.

Gideon is bezig met het dorsen van tarwe in de wijnpers, een ongebruikelijke plaats. De wijnpers is leeg, dat wil zeggen dat er geen vreugde is. Wijn is een beeld van de vreugde (Ri 9:13). De wijnpers stelt ook oordeel voor (Js 63:2-3). In dagen van twist en strijd, als Midian de overhand heeft, kunnen we alleen wat voedsel krijgen bij de wijnpers, dat is in de erkenning van het oordeel dat God over ons moest brengen.

*Waarom is dat rood aan Uw gewaad,
en is Uw kleding als [die] van iemand die de wijnpers treedt?
Ik heb de pers alleen getreden;
er was niemand uit de volken met Mij.
Ik heb hen vertreden in Mijn toorn,
hen vertrappt in Mijn grimmigheid.
Hun bloed is op Mijn kleding gespat,
heel Mijn gewaad heb Ik besmet. (Js 63:2-3)*

Wie werkelijk buigt onder dit oordeel, mag kijken naar het kruis. Dat is uiteindelijk de plaats waar het oordeel van God over onze ontrouw is voltrokken aan de Heer Jezus. Voor het geloof is daar altijd voedsel en daar alleen zijn we veilig voor 'Midian', de geest van twist, want die kan bij het kruis niet bestaan.

Gideon stelt een beginsel voor. In hem zien we een geest of gezindheid die het volk kan bevrijden van twist en strijd. Hij is onbewust bezig zichzelf voor te bereiden om de bevrijder van het volk te worden. Wie bezig is met de Heer Jezus en Zijn werk op het kruis zoals dat in het Woord van God wordt verteld, kan op een bepaald moment door God worden gebruikt om een leider, herder, oudste, bevrijder te zijn.

De HEERE is met u | vers 12

12 Toen verscheen de Engel van de HEERE aan hem en zei tegen hem: De HEERE is met u, strijdbare held!

Gideon zal verschrikt hebben opgekeken als hij plotseling een stem hoort die tegen hem zegt: *“De HEERE is met u.”* Toch wordt hij niet bang. Dat wordt hij pas in vers 22 als het tot hem doordringt Wie hij op bezoek heeft. En wat te denken van *“u, strijdbare held”*? Van strijdbaarheid is op het eerste gezicht niets te zien bij deze man die zich verbergt voor de vijand. Maar voor God telt dat Gideon vastbesloten is om zichzelf van voedsel te voorzien. Ondanks de overmacht van de vijand, ondanks de angst bij de Israëlieten, is hier een man die bezig is met de vrucht van het land. De persoonlijke trouw, in een tijd waarin iedereen het erbij laat zitten, staat hier op de voorgrond. Dat noemt God strijdbaarheid. Dan zijn we in Zijn ogen een held.

Als we persoonlijk bezig zijn om voedsel uit Gods Woord op te diepen en niet meedoen aan de ‘twist’ om ons heen en ons er niet bij neerleggen, zullen we de bijzondere nabijheid van de Heer ervaren en horen dat de Heer met ons is. Deze toezegging geldt voor elk moment dat we ons met de Bijbel bezighouden op een manier dat we duidelijk de stem van God kunnen horen. Deze toezegging geldt ook voor alle opdrachten die we van Hem te horen zullen krijgen. Zó begint God Zijn gesprek met Gideon. Is dat niet een bemoedigend begin?

Waar zijn al Gods wonderen? | vers 13

13 Maar Gideon zei tegen Hem: Och, mijn heer, als de HEERE met ons is, waarom is dit alles ons dan overkomen? En waar zijn al Zijn wonderen, waarover onze vaders ons verteld hebben, toen zij zeiden: Heeft de HEERE ons niet uit Egypte doen optrekken? Maar nu heeft de HEERE ons verlaten en ons in de hand van Midian gegeven!

Er ontstaat een gesprek tussen Gideon en de HEERE. Het is schitterend om te zien hoe de HEERE Gideon alle ruimte geeft om te zeggen hoe hij de dingen beleeft. De HEERE gaat telkens op de vragen van Gideon in en antwoordt hem op een manier zoals alleen Hij dat kan. De antwoorden zitten vol bemoediging voor ieder die van de Heer een bepaalde opdracht krijgt.

We zullen zien dat hier veel geleerd kan worden over de vorming van de dienaar – zoals wij er hopelijk ook een willen zijn – die een werk voor de Heer mag gaan doen. Soortgelijke gesprekken komen vaker voor in de Bijbel, bijvoorbeeld tussen Mozes en de HEERE (*Ex 3-4*) en tussen Ananias en de Heer Jezus (*Hd 9:10-19*).

Als we weten dat God ons roept om iets voor Hem te doen, mogen we daarover met Hem praten. We mogen onze eventuele bezwaren indienen. God luistert naar ons en neemt onze tegenwerpingen serieus. Hij antwoordt. Er is één voorwaarde: God gaat met ons in gesprek zolang Hij bij ons de bereidheid ziet om te doen wat Hij van ons vraagt. Als onze bezwaren voortkomen uit ongeloof en onwil, gaat God niet met ons verder.

Er is nog een prachtige karaktertrek bij Gideon te zien. God heeft gezegd: *“De HEERE is met u, strijdbare held.”* Wat zegt Gideon? *“Als de HEERE met ons is.”* Hij maakt zichzelf een met het hele volk. Al is Gideon persoonlijk trouw, hij claimt God niet voor zichzelf alleen. God is de God van het hele volk. Het welzijn van het hele volk gaat hem ter harte en niet alleen zijn eigen welzijn.

Dan komen de vragen. Gideon heeft gehoord van alles wat God ten gunste van Zijn volk heeft gedaan toen Hij hen uit Egypte voerde. Gideon gelooft dat. Hij twijfelt niet aan de geschiedenis van het volk en wat God met en voor hen heeft gedaan. Maar waar blijft God *nu*? Is Hij niet meer Dezelfde? Ja, Hij wel, maar het volk niet. De HEERE heeft hen verstoten, althans zo ervaart Gideon dat.

In *Romeinen 11* komt die vraag ook naar voren: *“Heeft God Zijn volk verstoten?”* (*Rm 11:1a*). In het volgende vers komt het antwoord: *“God heeft Zijn volk niet verstoten dat Hij tevoren heeft gekend”* (*Rm 11:2a*). God heeft vanwege de ontrouw van het volk hen voor een tijd moeten prijsgeven aan hun vijanden, maar met het doel om hen naar Zichzelf terug te brengen. Zo zal God Zich ook in de toekomst over Zijn volk ontfermen, door de grote Bevrijder, de Messias van het volk, de Heer Jezus.

Ook hier, bij Midian, laat God zien dat Hij Zijn volk niet heeft verstoten. Hij maakt een bevrijder gereed voor zijn taak en dat is Gideon. Als we hem in dit vers horen spreken, zien we twee dingen die altijd samengaan bij iemand die door God wordt geroepen tot een taak te midden van Zijn volk.

Die twee dingen zijn dat hij zich vereenzelvigd met Gods volk en dat hij het Woord van God gelooft zoals hem dat is overgeleverd door de vadersen.

De opdracht | vers 14

14 Toen wendde de HEERE Zich tot hem en zei: Ga in deze kracht van u, en u zult Israël uit de hand van Midian verlossen. Heb Ik u niet gezonden?

Gideon heeft God verteld hoe hopeloos de situatie is. Nu krijgt hij de opdracht daarin verandering aan te brengen. Vaak zijn het de dingen die we als nood bij God brengen waarvan Hij ons opdraagt er iets aan te doen. We zijn dan voor God de meest geschikte instrumenten. Als iemand ziet dat er behoefte is aan kinderwerk, gaat hij of zij daarvoor bidden, mogelijk zonder eraan te denken dat het iets voor hem of haar zelf zou zijn. Toch geeft de aanvoeling van de nood al iets aan van de betrokkenheid bij dit werk voor de Heer.

Dit kunnen we betrekken op tal van andere dingen. Het geldt overigens alleen voor mensen die, net als Gideon, leven in gemeenschap met God. Het gaat namelijk om mensen die in hun leven de Heer alle ruimte geven. In het leven van zulke mensen nemen bijbellezen en bidden de centrale plaats in. Daar draait hun leven om, daar putten ze hun kracht uit.

God geeft Gideon voor zijn opdracht geen nieuwe kracht, maar zegt: *“Ga in deze kracht van u.”* Welke kracht is dat? Dat is de kracht waarmee hij zijn eten uit handen van de vijanden heeft gehouden om er zelf van te genieten. Daardoor heeft hij ook voldoende kracht om Israël te bevrijden.

Wat de HEERE vervolgens tegen hem zegt, moet alle twijfel over zijn opdracht wegnemen. Gideon mag gaan in Naam van zijn Zender. Hij hoort Hem zeggen: *“Heb Ik u niet gezonden?”* Dit is alles wat nodig, maar ook noodzakelijk is om een dienstwerk te doen. Zonder dat Hij dit tegen ons zegt, kunnen we niet gaan. Gaan we dan toch, dan maken we brokken.

Een andere belangrijke les in verbinding met de roeping tot een dienstwerk is dat God iemand roept die bezig is. Gideon is aan het werk als hij geroepen wordt. Hetzelfde zien we bij de roeping van de discipelen door de Heer Jezus (Mt 4:18-22). God zoekt geen mensen die niets te doen hebben, maar mensen die ijverig zijn in het doen van de gewone, dagelijkse dingen.

Een nieuwe tegenwerping | vers 15

15 Maar hij zei tegen Hem: *Och, mijn heer! Waarmee zal ik Israël verlossen? Zie, mijn geslacht is het armste in Manasse en ik ben de jongste in mijn familie.*

Gideon voert een nieuw argument aan, waardoor hij meent dat hij niet aan Gods opdracht kan voldoen: hij voelt er zich niet toe in staat. Nu is het altijd goed om niet te hoog van jezelf te denken. Daartoe wordt ieder van ons vermaand in *Romeinen 12*, waar Paulus zegt dat ieder “[van zichzelf] niet hoger moet denken dan het behoort” (*Rm 12:3*). Maar dit mag nooit een excuus zijn om ons te onttrekken aan wat God van ons vraagt.

Gideon wijst op zijn geringe afkomst en de plaats die hij inneemt in het gezin waartoe hij behoort. Manasse is de stam die als enige gedeeld is. De ene helft woont in het land en de andere helft woont erbuiten. Hij weet wat het betekent om in een situatie van verdeeldheid te verkeren. Vaak heb je dan al zoveel ruzie en twist met de bijkomende ellende gezien, dat je geen zin meer hebt in nog meer strijd, al is dat ook de goede.

Zijn plaats in het gezin – hij is de jongste – lijkt erop te wijzen dat hij nooit echt betrokken is in het familiegebeuren. Dat is David ook overkomen (*1Sm 16*). David wordt gewoon vergeten als Samuel het hele gezin heeft samengeroepen. Dat kan een gevoel geven dat je waardeloos bent, onbelangrijk, dat je van geen nut bent. Gideon kan zich zo hebben gevoeld.

Misschien voelen wij ons ook zo. Toch mogen we er zeker van zijn dat God juist dan iets met ons kan beginnen. Onze zwakheid en het niet in tel zijn bij anderen maakt ons geschikt als een werktuig voor God. Wat God door ons heen wil doen, moet alleen aan Hem toegeschreven worden en niet aan ons. Is het niet groot dat God ons in onze geringheid en zwakheid wil gebruiken?

Luister naar wat Paulus zegt in *2 Korinthiërs 12*. Als hij gebeden heeft om bevrijd te worden van iets dat hem zwak en verachtelijk maakt, zegt de Heer tegen hem: *“Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht”* (*2Ko 12:9a*). Het antwoord van Paulus is: *“Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij woont. Daarom heb ik een welgevallen in zwakheden ... voor Christus; want wanneer ik zwak ben, dan ben ik sterk”* (*2Ko 12:9b-10*). Kijk, dat is waartoe wij moeten

komen. Niet ons sterk voelen in eigen kunnen, maar ons zwak voelen; dan kan God met ons Zijn werk doen.

Gideon ziet op zichzelf en dan is er geen kracht. Maar het kleine 'ik' is net zo'n grote verhinderende om door God gebruikt te worden als het grote 'ik'. Als we dat erkennen, mogen we zeggen wat Paulus zegt: *"Ik vermag alles door Hem Die mij kracht geeft"* (Ep 4:13).

Ik ben met u | vers 16

16 Maar de HEERE zei tegen hem: Omdat Ik met u zal zijn, zult u Midian verslaan alsof [het maar] één man [was].

De manier waarop de HEERE op het laatste argument van Gideon ingaat, is bemoedigend. In vers 14 is hij in zijn opdracht gesteund door het bewustzijn dat de HEERE zijn Zender is. Dat geeft de waarde aan de taak die hij moet gaan uitvoeren. In dit vers gaat het nog een stap verder. De HEERE zegt dat Hij Zelf meegaat.

Deze belofte van de Heer geldt ook nu. Na Zijn opstanding geeft Hij Zijn discipelen de opdracht: *"Gaat dan heen, maakt alle volken tot discipelen, hen dopend tot de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest en hen lerend te bewaren alles wat Ik u heb geboden"* (Mt 28:19). Daaraan voegt Hij toe, en daarmee besluit het *evangelie naar Mattheüs*, zodat die woorden als het ware in de oren van de discipelen blijven naklinken: *"En zie, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw"* (Mt 28:20).

In de voorbije eeuwen zijn tallozen door deze woorden bemoedigd en hebben de taak volbracht die hun was opgedragen. Laten wij ons ook maar door deze woorden bemoedigen voor de ons opgedragen taken. Al hebben we een leger van helpers om ons heen, maar we hebben de Heer niet, dan zullen we nog verliezen. Al zijn we helemaal alleen, maar we hebben de Heer aan onze zijde, dan zullen we de grootste vijandelijke legermacht kunnen verslaan *"alsof [het maar] één man [was]"*. Dat dit echt de 'logica' van het geloof is, zal de geschiedenis van Gideon ons verder leren.

De vraag om een teken | vers 17

17 En hij zei tegen Hem: Als ik dan genade gevonden heb in Uw ogen, geef mij dan een teken dat U het bent Die met mij spreekt.

Gideon is nu overtuigd van zijn opdracht en vat moed door de toezeggingen van de HEERE. Hij heeft nog één verzoek. Hij wil absolute zekerheid dat hij te maken heeft met de HEERE Zelf. Deze zekerheid vindt hij van wezenlijk belang voor het volbrengen van zijn missie. Daarom vraagt hij om een teken.

Een mooi voorbeeld, waard om na te volgen, hebben we in de manier waarop Gideon zijn vraag stelt. Hij doet dat niet vanuit een houding die spreekt van het recht dat hij op een teken zou hebben. Zijn houding laat zien dat hij er geen aanspraak op kan maken: *“Als ik dan genade gevonden heb in Uw ogen.”*

De vraag om een teken past niet bij de nieuwtestamentische gelovige. Hij heeft geen teken nodig, omdat hij het hele Woord van God heeft en ook de Heilige Geest Die in hem woont. Wie zekerheid over een bepaalde zaak wil hebben, kan het Woord van God lezen en in gebed aan God vragen of Hij door Zijn Woord en Geest de dingen duidelijk wil maken. God kan daarvoor ook anderen gebruiken, bijvoorbeeld in samenkomsten waar het Woord wordt verkondigd, of door persoonlijke gesprekken met gelovigen die met de Heer leven.

Gideon bezit niet de volle openbaring van God en hij heeft ook de Heilige Geest niet inwonend. Vandaar dat zijn vraag om een teken niet verkeerd is. Hierbij kan nog wel worden opgemerkt dat ook in het Oude Testament God het meest geëerd wordt door onvoorwaardelijk geloof. Ook is het in die tijd niet noodzakelijk een teken te vragen om Gods wil te leren kennen of ter bevestiging van wat Hij heeft gezegd.

Een duidelijk bewijs daarvan vinden we in *Hebreeën 11*. Van de gelovigen die daar worden opgesomd, wordt telkens gezegd dat zij *“door geloof”* iets hebben gedaan, zonder dat zij daarvoor bepaalde zichtbare tekenen hebben ontvangen. Overigens wordt ook Gideon daar vermeld. Hij heeft zich niet in de eerste plaats door tekenen laten leiden, maar door geloof.

Een vers dat door alle eeuwen heen van grote betekenis is geweest bij het zoeken naar de wil van God, is: *“Ik onderwijs u en leer u de weg die u moet gaan; Ik geef raad, Mijn oog is op u”* (Ps 32:8). Bij de bespreking van de verzen 36-40 horen we nog iets meer over het vragen van een teken om de wil van God te leren kennen.

Ik zal blijven | vers 18

18 Ga toch niet vanhier weg, totdat ik [weer] bij U kom en mijn geschenk naar buiten heb gebracht en U heb voorgezet. En Hij zei: Ik zal blijven tot u terugkomt.

Het is treffend: God voldoet aan Gideons verzoek. Het lijkt haast een bevel voor Hem, maar Hij schikt Zich. Wat is Hij genadig in Zijn handelen met Gideon en met ons als Hij het oprechte verlangen ziet om Hem te eren. Hij gaat dan aan veel onkunde voorbij. Gideon wil de HEERE iets aanbieden. Door het gesprek met Hem is er bij Gideon een verlangen ontstaan om een offer te brengen. Dat is wat God in zijn hart ziet en daarop wil Hij graag wachten.

Als wij met de Heer Jezus hebben gesproken, krijgen we dan ook het verlangen om Hem een offer te brengen? We kunnen ons uiten in dankzegging en het uitspreken van onze bewondering voor Hem en wat Hij heeft gedaan.

Het offer | verzen 19-20

19 Gideon ging naar binnen en maakte een geitenbokje klaar, en ongezuurde [broden] van een efa meel. Het vlees legde hij in een mand en het kooknat deed hij in een pot. Vervolgens bracht hij het naar buiten, bij Hem onder de eik, en bood het aan. 20 Maar de Engel van God zei tegen hem: Neem het vlees en de ongezuurde [broden] en leg ze op die rots en giet het kooknat eroverheen. En zo deed hij.

Terwijl Gideon zijn offer klaarmaakt, blijft de HEERE geduldig wachten. Het offer dat hij brengt, is niet gering als we bedenken dat het een tijd van grote schaarste is (*vers 4*).

Een geitenbokje, het dier dat Gideon als offer klaarmaakt, wordt meestal gebruikt voor het brengen van een zondoffer (*Lv 4:23; 16:5*). Door dit offer brengt Gideon in beeld iets tot uitdrukking waarvan wij veel kunnen leren. Het zondoffer is een beeld van de Heer Jezus in Zijn werk op het kruis, waar Hij het oordeel over de zonde heeft ondergaan. Gideon laat zien dat hij zich bewust is dat er voor de zonde van het volk en voor hem persoonlijk alleen redding is door een offer. Wij weten dat het spreekt van wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis.

Het andere offer dat hij brengt, de *“ongezuurde [broden] van een efa meel”*, doet denken aan het graanoffer dat in *Leviticus 2* op verschillende manieren wordt beschreven. Dit is een niet-bloedig offer en spreekt van het leven van de Heer Jezus.

Het is voor God een vreugde als wij Hem vertellen Wie de Heer Jezus is geweest in Zijn leven op aarde en in Zijn werk op het kruis. Wij komen niet met letterlijke, maar met geestelijke offers. De Heer Jezus zegt daarover: *“Er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden”* (Jh 4:23). Als we iets hebben gezien van de schoonheid en heerlijkheid van de Zoon van God, zal God, de Vader, Zich erover verheugen als we dat tegen Hem zeggen.

De Heer Jezus zegt er nog wel iets bij: *“God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid”* (Jh 4:24). God laat het niet aan onze beleefdheid over hoe wij Hem aanbidden. Hij verlangt ernaar dat we komen, maar geeft ook aan hoe we moeten komen. Het moet zijn *“in geest”*, dat wil zeggen geleid door de Heilige Geest, op een geestelijke wijze, en niet volgens menselijke programmering. Het moet ook zijn *“waarheid”*, dus volgens de openbaring die Hij van Zichzelf heeft gegeven in de Bijbel en niet zoals wij menen over God te kunnen denken.

Bij Gideon was dit ook zo. In *vers 20* geeft God aan wat hij met het offer moet doen. Hij moet het brengen op de rots, ook een beeld van Christus (1Ko 10:4b; Mt 16:18). Het vers besluit zo mooi met *“en zo deed hij”*. Het geeft de prachtige gezindheid van Gideon aan. Het is te wensen dat dit ook onze gezindheid is.

God neemt het offer aan | vers 21

21 Toen stak de Engel van de HEERE het uiteinde van de staf uit, die in Zijn hand was, en raakte het vlees en de ongezuurde [broden] aan. Daarop steeg er vuur op uit de rots, dat het vlees en de ongezuurde [broden] verteerde. Toen was de Engel van de HEERE uit zijn ogen verdwenen.

De wijze waarop de HEERE het offer behandelt, is indrukwekkend. Hij raakt het aan met de staf die Hij in Zijn hand heeft. Die staf is een heersers-

staf, een scepter. Zo'n staf wordt gedragen door voorname personen die gezag hebben over anderen. Het is een teken van koninklijke waardigheid (Es 4:11; 5:2). De HEERE in Zijn verhevenheid en majesteit aanvaardt het offer dat Gideon in zwakheid brengt.

Er komt vuur, een beeld van de onderzoekende en beproevende heiligheid van God, uit de rots en verteert het offer. Na het offer van Gideon op deze wijze te hebben aangenomen verdwijnt de HEERE uit het zicht.

Door dit offer neemt Gideon zijn ware plaats in voor God. Alleen op de grondslag van het offer van Christus is iemand aangenaam voor God en kan God hem accepteren. Daarmee is de basis voor Gideons verdere dienst gelegd.

Wee mij | vers 22

22 Toen zag Gideon dat het een Engel van de HEERE was. En Gideon zei: Ach, Heere, HEERE! Daarom, omdat ik een Engel van de HEERE heb gezien, van aangezicht tot aangezicht, [zal ik sterven]!

Dan klinkt het "ach" in de zin van 'wee mij'. Gideon is zich namelijk bewust geworden dat hij oog in oog heeft gestaan met God. Dit bewustzijn verbreekt hem. Elke gedachte aan zichzelf en aan eigen onmacht verdwijnt. Alleen de HEERE blijft over in Zijn grootheid en heerlijkheid, en dat is het juiste uitgangspunt voor de komende strijd. Het maakt klein en tegelijk geeft het vertrouwen.

Bij Jesaja zien we dezelfde reactie als hij door God wordt geroepen. Hij ziet de HEERE zitten op een hoge en verheven troon, terwijl hij de serafs elkaar hoort toeroepen: "Heilig, heilig, heilig is de HEERE van de legermachten ... Toen zei ik: Wee mij, want ik vergal! Ik ben immers een man met onreine lippen en woon te midden van een volk met onreine lippen" (Js 6:1-5). Jesaja komt tot deze persoonlijke uitroep nadat hij in Jesaja 5 tot zes keer toe "wee hun" (Js 5:8-23) heeft uitgesproken over verschillende groepen mensen en de verschillende zonden die zij bedrijven.

Voordat hij tot hen kan worden gezonden, moet hij eerst erkennen dat hij zelf niet beter is. God brengt hem daartoe door hem oog in oog te plaatsen met Zichzelf en Zijn heerlijkheid. Dat doet hem voor de zevende keer een 'wee' uitroepen, maar dan over zichzelf. Dan geeft de HEERE Jesaja het be-

wijs van verzoening en is hij bereid om te gaan waarheen Hij hem zal zenden en te doen wat Hij van hem vraagt: *“Zie, hier ben ik, zend mij”* (Js 6:6-8).

Dit is de beste en grondigste manier om de dienaar op zijn taak voor te bereiden. Het geeft aan de ene kant een diepe indruk van wie de mens is en toont de eigen onwaardigheid en onbekwaamheid. Aan de andere kant wordt die indruk opgedaan in de tegenwoordigheid van God de Almachtige, en dat is een enorme bemoediging om te doen wat Hij van ons vraagt. Hij zendt en is met ieder die op de grondslag van het offer van Zijn Zoon staat (Ri 6:14,16,21).

Vrede | verzen 23-24

23 Maar de HEERE zei tegen hem: Vrede zij met u! Wees niet bevreesd, u zult niet sterven. 24 Toen bouwde Gideon daar een altaar voor de HEERE en hij noemde het: De HEERE is vrede! Het is er nog tot op deze dag, in het Ofra van de Abiëzrieten.

Dan hoort Gideon de woorden *“vrede zij met u”* uit de mond van de HEERE. Hij hoeft niet bang te zijn omdat hij oog in oog met de HEERE heeft gestaan. Hij is door het offer toch door God aangenomen? Hij kan nu in vrede gaan. Velen hebben deze vrede voor hun geweten gekregen, nadat ze in geloof het werk van de Heer Jezus hebben aanvaard: *“Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus”* (Rm 5:1). Dat is de vrede waarover de Heer Jezus spreekt als Hij zegt: *“Vrede laat Ik u”* (Jh 14:27a).

Door de vrede met God die door de Heer Jezus op het kruis is bewerkt, is er voor angst voor God geen plaats meer. Bang zijn voor God betekent in feite tekortdoen aan Zijn waardering van het werk van de Heer Jezus. God heeft het werk van Zijn Zoon aanvaard en daarvan het bewijs gegeven door Hem uit de doden op te wekken en Hem aan Zijn rechterhand in de hemel een plaats te geven.

De vrees bij Gideon is weg en hij bouwt een altaar met de mooie naam: *“De HEERE is vrede.”* Dit laat zien dat Gideon geen last meer heeft van angst. Hij neemt niet langer zijn eigen gevoelens als uitgangspunt, maar de HEERE Zelf. De vrede die hij nu bezit, is niet het gevolg van een goed gevoel, maar van Wie de HEERE is. Hij heeft die vrede gemaakt. Dat maakt Gide-

on tot een aanbidder, waarvan het altaar spreekt dat hij bouwt. Hier zien we de eerste uitwerking die het ontvangen van vrede heeft: God wordt ervoor aanbeden.

Deze vrede krijgt ook een praktische uitwerking in het leven van Gideon. Dat behoort ook in ons leven zo te zijn. De innerlijke vrede die hij nu bezit, heeft hij getoond in het vervullen van de taak die hem is opgedragen. Die vrede is een getuigenis gebleven in de omgeving waar hij woont. Het is geen voorbijgaande vrede. Hij heeft in die vrede geleefd en zó de vijanden bestreden.

Dit is de vrede waarover de Heer Jezus spreekt als Hij zegt: *“Mijn vrede geef Ik u”* (Jh 14:27b). Deze vrede is Zijn eigen vrede die Hij heeft in de weg die Hij is gegaan omdat de Vader Hem had opgedragen die weg te gaan. Deze vrede mag het deel zijn van ieder die in opdracht van God een taak heeft te verrichten. Het is deze vrede die in de aanhef van veel brieven van het Nieuwe Testament door de diverse schrijvers aan hun lezers wordt toegewenst.

De eerste opdracht: afbreken en omhakken | vers 25

25 En het gebeurde in diezelfde nacht dat de HEERE tegen hem zei: Neem een jonge stier van de runderen die van uw vader zijn, en wel de tweede jonge stier, van zeven jaar. Breek vervolgens het altaar van de Baäl af dat van uw vader is, en hak de gewijde paal om die erbij staat.

Gideon ontvangt zijn eerste opdracht nadat hij door God in de juiste verhouding tot Hem is gebracht. Nu kan Hij hem gaan gebruiken. Maar voordat God Gideon in het openbaar laat optreden, moet hij eerst in zijn familie aan de slag. Hij moet thuis beginnen. Ditzelfde maakt de Heer Jezus Zijn discipelen duidelijk als Hij hun opdraagt van Hem te getuigen en daarmee te *“beginnen bij Jeruzalem”* (Lk 24:47), dat wil zeggen in hun directe omgeving, dicht bij huis. Daarna kunnen ze verdergaan naar *“heel Judéa en Samaria en tot aan [het] einde van de aarde”* (Hd 1:8).

De opdracht die Gideon krijgt, is duidelijk. Hij heeft zojuist een altaar voor de HEERE gebouwd en thuis staat nog een altaar voor de Baäl. Deze twee altaren verdragen elkaar niet. Wie een altaar voor de Heer bouwt, zal ertoe moeten komen elk ander altaar af te breken. Pas dan kan er een getuigenis

gegeven worden in de strijd voor de Heer. Eerst moet de Baäl worden weggedaan, anders zou misschien de overwinning aan hem worden toegeschreven. Ook de gewijde paal die erbij staat, moet eraan geloven. De gewijde paal lijkt een soort bescherming van het altaar te zijn. Zowel het altaar als de paal moet worden omgehouden. Hier krijgt de naam Gideon, ‘neerhouwer’, zijn praktische betekenis.

In het altaar van de Baäl kunnen we de eerbied zien die mensen kunnen hebben voor allerlei dingen in hun leven, zonder dat God Zijn plaats daarin heeft. We weten nog wel dat Baäl ‘heer’ betekent. Zo kunnen er dingen in ons leven zijn die gezag over ons hebben, waardoor we ons laten overheersen. We maken onszelf met voor onszelf aannemelijke redenen wijs dat die dingen in ons leven aanwezig behoren te zijn, we ondervinden er nut van.

Een voorbeeld kan een en ander verduidelijken. Een bepaalde sport kan in ons leven zo’n grote plaats innemen, dat we er alles voor over hebben. We maken onszelf wijs dat het nuttig is voor ons lichaam. Om door de Heer gebruikt te kunnen worden zullen we zowel onze houding tegenover die sport als onze nuttigheidsredeneringen moeten veroordelen. Hiermee bedoel ik niet te zeggen dat het verkeerd is aan sport te doen. Ik wil alleen aangeven dat het een ‘altaar’ in ons leven kan zijn dat moet worden omgehouden, samen met de verkeerde ideeën waarmee we dit ‘altaar’ beschermen.

De tweede opdracht: bouwen en offeren | vers 26

26 Bouw daarna voor de HEERE, uw God, een altaar op de top van deze vesting, op een geschikte plaats. Neem dan de tweede jonge stier en breng een brandoffer met het hout van de gewijde paal, die u om zult hakken.

Neerhouwen van het verkeerde is niet de enige opdracht die Gideon krijgt. Hij moet ook een nieuw altaar bouwen. Daarop moet hij de tweede stier van zijn vader offeren met het hout van de gewijde paal. Wat wil dit alles zeggen? Iets nieuws moet de plaats van het oude gaan innemen. Het oude heeft met de Baäl te maken, het nieuwe met de HEERE.

In vers 24 bouwt Gideon spontaan een altaar om uitdrukking te geven aan de aanbidding die er in zijn hart voor de HEERE is. Nu krijgt hij van God de opdracht een nieuw altaar te bouwen. Je zou dit het altaar van zijn ge-

tuigenis voor God kunnen noemen. Hij moet het bouwen op een plek die voor iedereen zichtbaar is. Hiermee komt hij er openlijk voor uit dat hij tegen de Baäl en voor God kiest.

Samen met de tweede stier moet het hout van de gewijde paal worden geofferd. Dat wil zeggen dat alle redeneringen die we tot nu toe hebben gehad om onze dienst aan 'de Baäl' goed te praten, hun einde vinden in de offerdood van Christus. We erkennen dat in de dood van Christus alle gedachten die uit ons vlees voortkomen, zijn geoordeeld.

De tweede stier spreekt van de Heer Jezus. De tweede krijgt de voorkeur boven de eerste. Dit doet denken aan een "eerste mens" en een "tweede Mens" (1Ko 15:47). De eerste mens, Adam, heeft gefaald; de tweede mens, dat is Christus, heeft in alles aan Gods wensen beantwoord. Gideon moet de tweede stier nemen omdat deze een mooie afspiegeling is van de Heer Jezus, Die God altijd volkomen toegewijd heeft gediend, tegenover een steeds weer falend volk.

Gideon doet het in de nacht | vers 27

27 Toen nam Gideon tien mannen van zijn knechten en deed zoals de HEERE tegen hem gezegd had. Maar het was uit vrees voor zijn familie en voor de mannen van de stad om dit overdag te doen, dat hij het 's nachts deed.

In gezelschap van tien knechten gaat Gideon op weg om zijn opdracht uit te voeren. In *Ruth 4* treffen we ook tien mannen aan (*Ru 4:2*). Zij stellen een afdoende getuigenis voor, zoals de wet van de tien geboden dat is. Wat Gideon doet, kan door deze mannen worden bevestigd, zij kunnen getuigen wat er is gebeurd en hoe het is gebeurd. Als het op handelen aankomt, is Gideon geen 'Einzlgänger', iemand die alles alleen doet. Hij zorgt ervoor dat hij geruggensteund wordt door getuigen. Toch heeft hij nog niet de moed om zijn getuigenis op klaarlichte dag te geven. Hij doet het 's nachts.

Wie zal hem dat kwalijk nemen? Ik weet nog goed dat ik voor de eerste keer blaadjes met een evangelieboodschap ging verspreiden in de buurt waar ik toen woonde. Dat deed ik toen ook pas 's avonds, toen het donker was geworden. Nicodémus is ook zo iemand. Ook hij durft er eerst niet openlijk voor uit te komen dat hij belangstelling heeft voor de Heer Jezus (*Jh 3:1-2*). Maar dat is veranderd. Verderop in het *evangelie naar Johannes*

horen we hoe hij het voor de Heer Jezus opneemt tegenover zijn collega-farizeeën (Jh 7:50-51). Nog weer later blijkt zijn liefde voor de Heer Jezus als hij “met een mengsel van mirre en aloë” komt als de Heer begraven wordt (Jh 19:39-42). Zowel in *Johannes 7* als in *Johannes 19* wordt eraan herinnerd dat hij “eerst ‘s nachts tot Hem was gekomen”.

In elk geval handelt Gideon in gehoorzaamheid. En als er gehoorzaamheid is, kunnen de gevolgen aan God worden overgelaten. Als wij doen wat God van ons vraagt, doet God voor ons wat wij niet kunnen. God neemt het voor Gideon op tegen diens vijanden.

De tegenstand bezworen | verzen 28-32

28 Toen de mannen van de stad ‘s morgens vroeg opstonden, zie, het altaar van de Baäl was afgebroken en de gewijde paal die erbij stond, omgehakt. En de tweede jonge stier was op het [nieuw] gebouwde altaar geofferd. 29 Toen zeiden zij tegen elkaar: Wie heeft dit gedaan? En toen zij het onderzocht hadden en navraag hadden gedaan, zei men: Gideon, de zoon van Joas, heeft dit gedaan. 30 Toen zeiden de mannen van de stad tegen Joas: Breng uw zoon naar buiten. Hij moet sterven, omdat hij het altaar van de Baäl heeft afgebroken en de gewijde paal die erbij stond, omgehakt. 31 Joas daarentegen zei tegen allen die bij hem stonden: Wilt ú het voor de Baäl opnemen? Moet ú hem verlossen? Wie het voor hem opneemt, zal nog deze morgen worden gedood! Als hij een god is, laat hij het dan voor zichzelf opnemen, omdat men zijn altaar heeft afgebroken. 32 Daarom noemde hij [zijn zoon] op die dag Jerubbaäl, en zei: Laat de Baäl het tegen hem opnemen, want hij heeft zijn altaar afgebroken.

Als de inwoners van de stad de volgende dag ontdekken wat er is gebeurd, is de ontsteltenis groot. Na onderzoek blijkt dat Gideon de dader is. Daarom wordt zijn leven geëist.

Er is niets dat zoveel vijandschap oproept dan wanneer iemands godsdienst wordt geminacht. Je haalt je de woede van supporters op de hals als je iets negatiefs over hun club durft te zeggen. Sport, in Nederland vooral voetbal, is godsdienst geworden. Er worden bijbelse uitdrukkingen gebruikt om voetbalsterren te verheerlijken. Ze worden ‘godenzonen’ genoemd.

En wat te denken van de macht van de islam? Getuigenissen van bekeerde moslims vermelden dat ze met de dood bedreigd zijn, omdat hun geloof

in de Heer Jezus betekent dat ze de islam hebben afgezworen. Daarmee is voor God aangetoond dat hun vroegere godsdienst waardeloos voor hen is geworden. Voor een bekeerde Jood geldt vaak hetzelfde. Wie in een omgeving waar mensen goden hebben gemaakt naar eigen inbeelding, kiest voor de ware God en daar openlijk voor uitkomt, zal rekening moeten houden met hevige tegenstand.

Dit openlijk voor God uitkomen is het moment waarop Hij een wending in de gebeurtenissen brengt. Achter de schermen neemt Hij het voor Gideon op. Daarvoor gebruikt Hij de vader van Gideon. De vrijmoedigheid van Gideon in de nacht maakt zijn vader vrijmoedig overdag. Gideons vader doet met een nuchter verhaal een beroep op het verstand van de inwoners van de stad. Hij stelt heel eenvoudig dat de Baäl, als hij een god is, zichzelf maar moet wreken voor het oneerbiedige dat hem is aangedaan. Dit doet denken aan de uitdaging die Elia uitspreekt in zijn confrontatie met de priesters van de Baäl over de vraag, wie werkelijk God is (1Kn 18:24-29).

De mannen van de stad hebben geen weerwoord. Ze geven Gideon alleen de naam "*Jerubbaäl*", waarin ze tot uitdrukking brengen dat ze van de Baäl verwachten dat hij zich wel op Gideon zal wreken. Deze naam lijkt een erenaam te zijn geworden als blijkt dat er niets met Gideon gebeurt.

In wat Gideon gedaan heeft, wordt openbaar wat in de harten van de mensen is. Ze komen er duidelijk voor uit dat ze de Baal als hun god erkennen. Als we openlijk voor God en Zijn waarheid uitkomen, maakt dat ook vandaag duidelijk wat er in het hart van de mensen om ons heen leeft.

De mensen die Gideon ter dood willen brengen om wat hij heeft gedaan, zijn mensen van zijn eigen stad. Als wij in woord en daad ervoor uitkomen dat wij voor de Heer Jezus hebben gekozen, zullen we tegenstand ontmoeten. De meeste tegenstand komt misschien wel van hen die het dichtst bij ons staan, maar geen deel hebben aan de Heer Jezus, terwijl ze van zichzelf vinden dat ze zeer godsdienstig zijn. Als wij, als kinderen van God, het verkeerde in ons eigen leven zien en het daaruit verwijderen, doet het pijn als dan niet de wereld daar aanmerkingen op maakt, maar dat juist medegelovigen daar negatief op reageren.

Als we voor God kiezen tegenover het verkeerde, mogen we erop rekenen dat God voor ons opkomt. Hij staat aan onze kant. Op welke manier Hij

dat laat merken, is bij ieder weer anders. Zeker is, dat Hij van onverwachte zijde uitkomst zal geven als wij trouw en gehoorzaam doen wat Hij van ons vraagt, net zoals Hij dat bij Gideon heeft gedaan.

De Geest bekleedt Gideon | *verzen 33-35*

33 Nu hadden heel Midian, alsook Amalek en de mensen van het oosten zich samen verzameld. Zij trokken [de Jordaan] over en sloegen hun kamp op in het dal van Jizreël. 34 Toen bekleedde de Geest van de HEERE Gideon. Hij blies op de bazuin, en Abiëzer werd achter hem bijeengeroepen. 35 Ook stuurde hij boden door heel Manasse en ook dat werd achter hem bijeengeroepen. Eveneens stuurde hij boden naar Aser, Zebulon en Naftali, en zij trokken op, hun tegemoet.

De vijand wordt steeds actief als er bij Gods volk dingen gebeuren die spreken van een hernieuwd besef dat God er is en dat alleen Hij recht heeft op Zijn volk. We hebben deze activiteit bij de vijand ook in *Richteren 4* gezien (*Ri 4:12-13*). De vijand maakt zich klaar om zijn claim op het land te bevestigen en te versterken. Dat is het moment waarop de Geest van de HEERE als een kleed over Gideon komt en hem bekleedt. De Geest is op Gideon en gebruikt hem als Zijn instrument (*vgl. 1Kr 12:18*).

De Geest is natuurlijk al langer werkzaam in dit hoofdstuk, maar nu komt Hij op Gideon om door hem te gaan werken en de vijand te verjagen. Het is één ding te weten dat de Geest werkzaam is in je leven; het is een ander ding je daadwerkelijk door de Geest te laten gebruiken om overwinningen te behalen in je leven.

Wat in de vorige verzen over Gideon is vermeld, is een voorbereiding om hem geschikt te maken tot iemand die de Heilige Geest kan gebruiken. In die voorbereiding heeft Gideon zijn trouw en gehoorzaamheid aan de HEERE getoond. Dit is de vruchtbare bodem waarop de Heilige Geest verder kan bouwen. Tegen ons wordt gezegd: *“Wordt vervuld met [de] Geest”* (*Ef 5:18*). De opdracht – want dat is het – om vervuld te worden met de Geest, volgt op enkele zaken die in een christelijke levenswandel niet of wel aanwezig behoren te zijn (*Ef 5:1-17*). Wie vervuld is met de Geest, kan zich op dat moment niet door het vlees laten leiden.

Na de opdracht om vervuld te zijn met de Geest volgt: *“En spreekt tot elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen”* (*Ef 5:19*). Dit is een prach-

tig resultaat van het vervuld zijn met de Geest. Wat we elkaar te zeggen hebben, gebeurt dan op een welluidende manier, ongeacht of het gaat om bemoediging, vertroosting of vermaning. Het lijkt erop dat we dit kunnen vergelijken met het blazen op de bazuin door Gideon. Het resultaat is dat de Abiëzrieten, dat is zijn familie, bij hem komen.

Als de Geest van God de gelegenheid krijgt om de harten te vervullen, is dat het begin van het einde van de strijd te midden van de gelovigen. Midian betekent immers 'twist'? Door de bazuin – een beeld van het Woord van God waarnaar we luisteren – wordt het volk verzameld en ontstaat er eenheid. Als we ons beijveren “*de eenheid van de Geest te bewaren in de band van de vrede*” (Ef 4:3) zal de strijd ophouden.

Gideon stuurt ook boden naar zijn eigen stam, Manasse, en naar andere, noordelijk gelegen stammen. Ze sluiten zich allemaal bij hem aan. Manasse is de enige stam in Israël die verdeeld is over twee gebieden. Er is één helft in het land, de andere helft bevindt zich erbuiten, aan de andere kant van de Jordaan ofwel in het Overjordaanse. Hierdoor weet Gideon uit eigen ervaring wat verdeeldheid inhoudt. Misschien is dit wel een extra aansporing voor hem geweest er alles aan te doen om de eenheid onder Gods volk te bewerken.

Wie weet wat verdeeldheid is, veroorzaakt door strijd binnen de eigen gederen met zijn rampzalige gevolgen, zal ervoor strijden om Gods volk weer bij elkaar te brengen en te houden. Elke scheuring onder het volk van God veroorzaakt veel leed onder gelovigen en is tot oneer van de Heer. Daarmee is niet gezegd dat ten koste van alles de eenheid moet worden bewaard of bewerkt. De eenheid die bewaard *moet* worden, is die *van de Geest*, niet die van het vlees of welke andere door mensen gemaakte eenheid ook. Dat neemt echter de pijn en schande van zo'n gebeuren niet weg. Het is te wensen dat de Geest gelegenheid krijgt in ons leven te bewerken wat dient tot bevordering van het welzijn van de gemeente en het zichtbaar maken van de eenheid ervan.

De vacht | verzen 36-40

36 En Gideon zei tegen God: Als U Israël door mijn hand zult verlossen, zoals U gesproken hebt, 37 zie, ik ga een wollen vacht op de dorsvloer leggen. Als er

alleen op de vacht dauw zal zijn en droogte op heel het land [eromheen], dan zal ik weten dat U Israël door mijn hand zult verlossen, zoals U gesproken hebt. 38 En zo gebeurde het. De volgende dag stond hij vroeg op, wrong de vacht uit en perste de dauw uit de vacht: een schaal vol water. 39 En Gideon zei tegen God: Laat Uw toorn niet tegen mij ontbranden, als ik alleen deze keer nog spreek. Laat mij toch nog eenmaal een proef met de vacht nemen: laat er alleen op de vacht droogte zijn en op heel het land [eromheen] dauw. 40 En God deed zo in diezelfde nacht, want de droogte was alleen op de vacht en op heel het land [eromheen] was dauw.

Het is opmerkelijk hoezeer God tegemoetkomt aan alle vragen van Gideon met betrekking tot zijn opdracht. God heeft al zonneklaar verteld wat Hij van Gideon wil (*verzen 14-16*). Als Gideon een teken vraagt, geeft Hij dat (*vers 17*). Nu vraagt Gideon nog een bevestiging van zijn opdracht, zelfs twee keer. Hij krijgt geen verwijt te horen, maar God geeft hem waar hij om vraagt, tot twee keer toe.

Het 'uitleggen van een vlies' – of, zoals hier is vertaald: “*vacht*” – is spreekwoordelijk geworden als het erom gaat de wil van God te weten te komen in een bepaalde zaak. Het is het vragen om een teken ter bevestiging van het vervullen van een taak die iemand op zich wil nemen. Op zichzelf genomen is het niet verkeerd dat iemand zekerheid wil hebben over wat hij voor de Heer wil doen.

Over het vragen van een teken is al iets gezegd bij de bespreking van *vers 17*. Daaraan kan in verband met 'het vlies' nog het volgende worden toegevoegd. God kan Zijn wil ook duidelijk maken of bevestigen door middel van de omstandigheden waarin iemand zich bevindt of terecht komt. Een voorbeeld zien we in het leven van Joni. Deze vrouw is volledig invalide geworden als gevolg van een duik in ondiep water waardoor zij haar nek heeft gebroken. Zij wordt door God nog steeds op een bijzondere wijze gebruikt.

Nu hoeven onze omstandigheden niet zo drastisch te veranderen als dat bij haar is gebeurd. Het gaat erom aan te geven dat er dingen in ons leven kunnen gebeuren waardoor wij weten: dit is wat God van mij vraagt. Dat zullen overigens nooit dingen zijn die tegen Zijn Woord ingaan. Als bijvoorbeeld een gelovige bidt voor een huwelijkspartner en de omstandigheden lijken iemand op zijn weg te brengen, maar het blijkt een ongelovige

te zijn, dan kan dit nooit de leiding van God zijn. Hij verbiedt namelijk in Zijn Woord dat een gelovige met ongelovige trouwt (2Ko 6:14).

Nu nog iets over de geestelijke betekenis van de vacht met betrekking tot het land eromheen en de dauw. Een teken *betekent* iets, geeft iets weer, stelt iets voor, verwijst naar iets. Dauw spreekt van verfrissing, verkwikking. Het is de frisheid van een nieuwe dag. De dauw wordt in het Oude Testament meerdere keren als een zegen van de hemel voor het land van God beschreven.

Als Gideon dan ook in het eerste teken vraagt om dauw op de vacht en droogte op de aarde eromheen, lijkt dat een voorstelling van de zegen van God voor Zijn aardse volk Israël, terwijl de volken eromheen er geen deel aan hebben. Israël heeft door de verwerping van zijn Messias de zegen verspeeld, maar deze wordt wel bewaard voor later. Mogelijk kunnen we dat symbolisch voorgesteld zien in het uitwringen van de vacht waardoor een schaal gevuld wordt met water voor later gebruik.

Het tweede teken stelt het omgekeerde voor, want nu blijft de vacht droog en wordt de aarde eromheen nat door de dauw. Dit wil zeggen dat, na de verwerping van de Messias door Israël, God Zijn volk terzijde heeft gesteld en Hij de volken is gaan zegenen.

Beide ‘tekenen’ vinden we terug in de *brief aan de Romeinen*. We lezen daar ten aanzien van Israël over “*hun overtreding*”, “*hun verlies*”, “*hun verwerping*”. Deze uitdrukkingen tonen aan dat zij door God terzijde zijn gesteld. Als gevolg van “*hun overtreding is de behoudenis tot de volken [gekomen]*”, en is er sprake van “*[de] rijkdom van [de] wereld*”, “*[de] rijkdom van [de] volken*” en “*[de] verzoening van [de] wereld*” (Rm 11:11-15).

Maar daarmee is Israël niet voorgoed verstoten. Er komt een tijd die in dat gedeelte “*hun volheid*” (Rm 11:12) en “*hun aanneming*” (Rm 11:15) genoemd wordt. Dan zal Israël alsnog de zegen ontvangen. In beide tekenen is het duidelijk dat God het doet. Gideon draagt er niets aan bij. Alleen God is bij machte de zegen te geven, zowel aan Israël als aan de volken.

De plaats waar Gideon de vacht neerlegt, is ook van belang. Hij kiest daarvoor de dorsvloer. Dat is de plaats waar hij voor het eerst de HEERE heeft ontmoet en waar hij zijn waardering voor Gods zegen heeft getoond. Hij is daar bezig geweest met de vrucht van het land. Vanuit de plaats die

spreekt van het oordeel dat de Heer Jezus op het kruis heeft ondergaan (*vers 11*), komt alle verkwikking en kracht om het ons opgedragen werk te doen.

Zoals gezegd, hoeft Gideon niets te doen. Wat hij wel doet, is vroeg opstaan, waarmee hij zijn verlangen naar het resultaat laat zien. De wijze waarop Gideon zich hier tot de HEERE richt, lijkt op die van Abraham in zijn voorbede voor Sodom ten behoeve van Lot (*Gn 18:23-33*).

Richteren 7

Inleiding

We zien Gideon hier in verbinding met het volk en in zijn openbare optreden. Na Gideon wordt nu het volk voorbereid op zijn dienst. Het leger dat hem zal helpen, bestaat uit zorgvuldig geselecteerde mensen. De selectiecriteria zijn anders dan die wij hanteren. Er wordt hun niets opgelegd. Iedere soldaat krijgt de kans te bewijzen dat hij aan de criteria voldoet. Deze criteria hebben niets te maken met lichamelijke kracht of met militair inzicht. Het belangrijkste beginsel is totale toewijding aan de zaak van de HEERE met afzien van elk ander belang.

Enkele kenmerken van mensen die hieraan voldoen zijn:

1. Ze zijn moedig (*vers 3*).
2. Ze nemen alleen mee wat ze nodig hebben (*vers 6*).
3. Ze letten op hun aanvoerder en zijn hem gehoorzaam (*vers 17*).
4. Ze laten hun licht schijnen (*vers 20*).
5. Ze gebruiken de oorlogskreet (*vers 20*).
6. Ze staan op hun eigen plaats (*vers 21*).

Bij de bespreking van dit hoofdstuk zullen we nader op deze kenmerken ingaan, maar het is goed ze nu al op ons te laten inwerken. Wij willen toch ook bij een 'Gideonsbende' horen om overwinningen voor de Heer en Zijn volk te behalen?

Harod en More | *vers 1*

1 Toen stond Jerubbaäl (dat is Gideon) vroeg op, met al het volk dat bij hem was. Zij sloegen hun kamp op bij de bron Harod, terwijl het kamp van Midian ten noorden van hem lag, achter de heuvel More, in het dal.

Dan begint Gideon aan zijn taak. Hij wordt hier Jerubbaäl genoemd. Telkens als hij met deze naam wordt aangeduid, is dat een herinnering aan zijn overwinning op de Baäl in *Richteren 6*. Nu trekt hij erop uit om nieuwe overwinningen te behalen. In alle vroegte staat hij op.

Ook bij andere belangrijke gebeurtenissen in de Bijbel zien we dat er vroeg wordt opgestaan. Zo staat Abraham vroeg op als hij zijn zoon Izak gaat offeren (*Gn 22:3*). Ook Job staat 's morgens vroeg op om voor zijn kinderen Gods aangezicht te zoeken (*Jb 1:5*). In de geschiedenis van Gods volk op aarde door de eeuwen heen zijn mensen die veel hebben betekend voor het werk van de Heer, vaak mensen geweest die vroeg zijn opgestaan.

We hebben al gezien dat Gideon niet het type held is dat het in deze wereld goed doet. Hij komt tot nu toe steeds wat vreesachtig over. De plaats waar hij en het volk hun kamp opslaan, heet Harod, dat betekent 'bevend'. Ze zijn dan ook dicht bij de vijand, die zich in een overweldigende menigte bij de heuvel More bevindt. More betekent 'vrees'. De indruk die de vijand op het volk maakt, is er een van vrees en beven.

Dat is vandaag niet anders. Het grootste wapen van de vijand, de duivel, is de angst die hij mensen kan inboezemen. Ik heb daar eens een voorbeeld van gekregen, toen ik meemaakte hoe demonen uit een jongeman werden verdreven. In een gesprek dat we na die gebeurtenis hadden, vroeg ik hoe het kwam dat deze boze geesten vat op zijn leven hadden gekregen. Zijn antwoord was: angst. Wie bang is voor de duivel, valt ten prooi aan zijn aanvallen. De christen mag weten dat hij staat in de overwinning die de Heer Jezus aan het kruis heeft behaald. In Hem zijn wij zelfs meer dan overwinnaars. Dit weten en ernaar leven zijn twee dingen.

Wat Gideon meemaakt, maken allen mee die een werk voor de Heer willen doen. De intimidatie van de duivel, die op allerlei manieren zal proberen het werk voor de Heer te verwoesten, komt op iedereen af die zich bereid verklaart om voor de Heer te strijden. Het wonderlijke is dat God het beven gebruikt om een schifting aan te brengen in het leger dat zich bereid heeft verklaard om de vijand te verjagen.

Te veel soldaten | *vers 2*

2 En de HEERE zei tegen Gideon: Het volk dat bij u is, is voor Mij te talrijk om Midian in hun hand te geven. Anders zou Israël zich tegen Mij kunnen beroemen en zeggen: Mijn [eigen] hand heeft mij verlost!

Gideon krijgt een merkwaardig woord te horen: "Het volk dat bij u is, is voor Mij te talrijk." Is zoiets ooit gehoord bij een volk dat oorlog gaat voeren?

Zijn leger bestaat uit tweeëndertigduizend man. Maar wat betekenen die tegenover een leger van minstens honderdvijfendertigduizend man (*Ri 8:10*)? De verhouding is al één tegen vier.

Toch vindt God Gideons leger te groot. De reden die Hij geeft, is dat Israël bij een overwinning zich erop zal beroemen, dat het in eigen kracht heeft overwonnen. God zal vergeten worden. Hij wil voorkomen dat het volk hoogmoedig en trots wordt, waardoor de Israëlieten opnieuw van Hem zullen afwijken. Zij, en wij, moeten weten hoe God werkt: *“Niet door kracht en niet door geweld, maar door Mijn Geest, zegt de HEERE van de legermachten”* (*Zc 4:6*).

Het is leerzaam om wat God hier zegt te vergelijken met de gebeurtenissen in *Jozua 7* en *8*. Bij alle veroveringen in het boek *Jozua* moet het hele volk optrekken. In het geval van het kleine Ai meent Jozua dat het niet nodig is. Maar God kan niets doen met menselijke overwegingen. Het enige wat Hij vraagt, is gehoorzaamheid en dan zorgt Hij voor de rest. Het resultaat is dat Israël wordt verslagen (*Jz 7*). Gelukkig komt er een herkansing (*Jz 8*). Dan wordt de overwinning behaald. Maar daar moet wel veel moeite voor worden gedaan. Ze hadden beter direct naar Gods wil kunnen handelen. Dat zou hun al die extra moeite hebben bespaard.

In het boek *Richteren* is de tijd voorbij dat het hele volk kan optrekken. Het verval heeft zijn stempel gedrukt op de toestand van het volk van God. Zo is het ook nu. We leven in een tijd dat de gemeente niet meer als een eenheid optrekt. Het is echter tegelijk ook een tijd waarin voor ieder die zich volledig aan de Heer wil toewijden, grote uitdagingen gereedliggen.

De eerste selectie | vers 3

3 Welnu, roep toch ten aanhoren van het volk: Laat wie bevreesd is en heeft, terugkeren en zich naar het gebergte van Gilead haasten! Toen keerden er uit het volk tweeëntwintigduizend [man] terug, zodat er tienduizend overbleven.

Het leger moet worden ontdaan van alle elementen die een overwinning in de weg kunnen staan. Het eerste element is angst. Iedere persoon die bij nader inzien er toch wel erg tegen opziet om met een overmachtige vijand de strijd aan te binden, mag naar huis teruggaan. Dit sluit aan bij de oorlogswet die God Zijn volk heeft gegeven: *“Daarna zullen de beambten op-*

nieuw tegen het volk spreken, en zeggen: Wie is de man die bevreesd is, en week van hart? Laat hij weggaan en naar zijn huis terugkeren, opdat het hart van zijn broeders niet smelt, zoals zijn hart" (Dt 20:8). Het werkt ontmoedigend als iemand in het heetst van de strijd het ineens niet meer ziet zitten en er vandoor gaat. Daarom moet ieder van tevoren goed weten wat hij doet. De kosten moeten worden berekend (Lk 14:31,33).

Of welke koning, die tegen een andere koning ten oorlog gaat trekken, gaat niet eerst zitten beraadslagen of hij in staat is met tienduizend hem te ontmoeten die met twintigduizend tegen hem optrekt? (Lk 14:31)

Zo kan dan ieder van u, die niet afscheid neemt van al zijn bezittingen, Mijn discipel niet zijn. (Lk 14:33)

De mensen die het eerst mogen vertrekken, zijn de mensen die meer onder de indruk zijn van de macht van de vijand dan van de macht van God. Ze hebben zich na de oproep van Gideon wel gemeld om mee te strijden, maar nu ze oog in oog met de vijand staan, blijkt dat ze weinig geloof hebben. Ook wij kunnen aangetrokken worden door iemand die enthousiast een plan naar voren brengt om een werk voor de Heer te gaan doen. De persoon die dat doet, is zelf gemotiveerd voor dit plan omdat hij daarover met de Heer heeft gesproken. Het is een opdracht die hij heeft gekregen. Dat hij daar anderen bij wil betrekken, is een goede zaak. Maar die anderen zullen pas goede medewerkers worden als ze dit plan zelf met de Heer hebben doorgenomen en niet meegaan door het enthousiaste verhaal.

Je kunt aangesproken worden door het geloof van een ander in een bepaald werk, maar dat is nog iets anders dan persoonlijk geloof in dat bepaalde werk. Voor mensen die alleen willen meedoen op grond van een emotionele indruk van het moment en niet vanuit een persoonlijke overtuiging, is geen plaats in dit werk. Dat mag en moet ook gezegd worden. Iets dergelijks doet Paulus als hij vraagt om voorbede om "gered te worden van de onbehoorlijke en boze mensen" omdat "de trouw [hetzelfde woord als 'geloof'] niet [het deel] is van allen" (2Th 3:2). Hij heeft geen behoefte aan mensen die niet dezelfde trouw en toewijding voor het werk van de Heer hebben die hem kenmerken.

De tweede selectie | vers 4

4 Daarop zei de HEERE tegen Gideon: Het volk is nog te talrijk. Laat hen afdalen naar het water; daar zal Ik hen voor u uitzuiveren. Zo zal het gebeuren: van wie Ik tegen u zal zeggen: Deze mag met u optrekken – die mag met

u optrekken. Maar al degenen van wie Ik zal zeggen: Deze mag niet met u optrekken – die mag niet [mee] optrekken.

Wat zal er door Gideon zijn heengegaan als hij zijn toch al niet grote leger steeds kleiner ziet worden? Maar liefst tweeëntwintigduizend mannen gaan naar huis. Is de verhouding eerst nog één tegen vier, en dat is al bepaald geen geweldig uitgangspunt, nu is die gereduceerd tot de, in menselijke ogen, onmogelijke verhouding van één tegen dertien à veertien. En wat zal er door Gideon zijn heengegaan als de HEERE tegen hem zegt: *“Het volk is nog te talrijk”*? We horen in elk geval geen tegenwerpingen van Gideon. Zijn houding is hier mooi. Hij sluit zich steeds aan bij wat de HEERE tegen hem zegt.

Wordt het bij de eerste selectie nog aan ieder overgelaten zelf te beslissen, bij deze tweede selectie is dat er niet bij. De tienduizend die zijn overgebleven, worden door de HEERE getest en wel zonder dat ze het zelf in de gaten hebben. Gideon moet hen uitnodigen om naar het water te gaan en, zo zegt de HEERE tegen hem, *“daar zal Ik hen voor u uitzuiveren”*. Op welke manier van het water moet worden gedronken, wordt niet aangegeven. Ieder is daar vrij in. Toch is de manier van water drinken bepalend of iemand bij het keurkorps hoort, of dat hij ongeschikt wordt verklaard voor de strijd.

De drinkhouding | *verzen 5-6*

5 En hij liet het volk afdalen naar het water. Toen zei de HEERE tegen Gideon: Iedereen die het water met zijn tong oplikt zoals een hond likt, die moet u apart zetten, en iedereen die zich op zijn knieën bukt om te drinken [eveneens]. 6 Het aantal van hen die met hun hand het water naar de mond [brachten] om het op te likken, was driehonderd man. Maar heel de rest van het volk had zich op hun knieën gebukt om water te drinken.

God zou de strijders op elke denkbare wijze hebben kunnen selecteren, maar Hij zorgt ervoor dat de echte strijders zichzelf openbaren. De natuurlijke houding om te drinken is neerknielen, zich erop toeleggen om te drinken. Wie niet knielt, maar het water met zijn hand schept, blijft gereed om op elk moment in actie te komen. Deze onnatuurlijke houding om te drinken maakt duidelijk dat het beginsel van geloof overheerst en niet het drinken op zich. Wat bij het water openbaar wordt, is het verschil tussen

hen die op hun gemak van het water drinken en hen die er terloops van drinken omdat zij bezig zijn met de strijd.

Dorst mag gelest worden. Van de Heer Jezus staat geschreven: *“Hij drinkt onderweg uit de beek; daarom heft Hij [Zijn] hoofd omhoog”* (Ps 110:7). Hij heeft hier en daar een verkwikking voor Zijn ziel gevonden, maar zonder ooit het doel van Zijn komst uit het oog te verliezen: de triomf van het kruis en de verheerlijking van God, Zijn Vader.

Dorst mag gelest worden, maar de vraag is welke plaats het lessen van dorst in ons leven inneemt. Het tot ons nemen van water kunnen we vergelijken met de behoeften van het leven, zoals voedsel, kleding en onderdak, en ook de nodige rust na gedane arbeid. Waar het om gaat, is welke plaats deze zaken innemen in ons leven. God ziet hoe we ermee omgaan, zonder dat we er zelf erg in hebben. De manier waarop we bezig zijn met de aardse zaken, maakt duidelijk hoe we tegenover de dingen van God staan.

Het met de hand scheppen van het water wil zeggen dat we alleen die aardse zaken opnemen die we onder controle houden en ons niet overheersen. Het is leven in dit besef: *“Alles is mij geoorloofd, maar ik zal mij door niets laten overheersen”* (1Ko 6:12b). De toegewijde christen is vrij om van alles te genieten. Tegelijk is hij zich bewust dat er dingen zijn die zijn toewijding aan de Heer in gevaar kunnen brengen. Hij neemt alleen wat hij in de hand kan houden, meer niet.

Likken als een hond wil zeggen de plaats van een hond innemen. Die plaats neemt bijvoorbeeld Mefiboseth in tegenover David (2Sm 9:8). Het spreekt van de erkenning dat we in onszelf het niet waard zijn om iets te zijn of te doen voor de Heer. De genade van de Heer wordt groter als we eraan denken wie we zijn en waarvoor Hij ons wil gebruiken, ondanks wat we in onszelf zijn.

Toen boog hij zich en zei: Wat is uw dienaar dat u aandacht schenkt aan een dode hond als ik ben? (2Sm 9:8)

Er worden niet alleen dapperheid en moed gevraagd, maar ook volledige toewijding, en die bewijst zich in de manier waarop we met de aardse zegeningen omgaan. De toegewijde christen is te herkennen aan het doen van maar één ding, waaraan al het andere ondergeschikt gemaakt wordt. Paulus zegt: *“Eén ding [doe ik]”* (Fp 3:14). Hij vergeet wat achter hem ligt en strekt zich uit naar Christus Jezus. Vanwege deze instelling kan hij met

recht tegen Timotheüs, en tegen ons, zeggen: *“Niemand die als soldaat dient, wikkelt zich in de zorgen van het leven, opdat hij hem behaagt die hem in dienst heeft genomen”* (2Tm 2:4).

De Heer Jezus zei tegen Martha, die druk in de weer is met aardse, noodzakelijke dingen: *“Martha, Martha, je maakt je bezorgd en druk over veel dingen, maar één ding is nodig”* (Lk 10:41-42). Dit ene ding is het zitten aan Zijn voeten, zoals Maria dat doet. Die krijgt dan ook te horen dat zij het goede deel heeft gekozen. Wat Martha doet, is op zich niet verkeerd, het is zelfs noodzakelijk. Zij geeft het echter zo'n grote plaats, dat daardoor het luisteren naar de Heer in het gedrang komt en dat wil de Heer haar leren.

De driehonderd man | verzen 7-8

7 Toen zei de HEERE tegen Gideon: Door de driehonderd man die gelikt hebben, zal Ik u verlossen en Midian in uw hand geven. Laat daarom al het [overige] volk weggaan, ieder naar zijn [woon]plaats. 8 Zij namen de proviand van het volk en hun bazuinen met zich mee, maar al de [overige] mannen van Israël liet hij gaan, ieder naar zijn tenten. De driehonderd man hield hij echter [bij zich]. En het kamp van Midian lag beneden hem, in het dal.

Daar gaan ze. Van de tienduizend overgeblevenen moet hij er nog eens negenduizend zevenhonderd wegsturen. Zij hebben, zonder het zelf te willen, bewezen dat ze niet uit het juiste hout zijn gesneden om in de strijd tegen Midian te worden ingezet. Ook hier lezen we niets van verweer van Gideon.

God heeft Zijn doel bereikt. Het overgebleven leger van driehonderd mannen is in zichzelf totaal onmachtig de vijand te verdrijven. De verhouding is één tegen vierhonderdvijftig geworden. Alle hoop voor het welslagen van deze onderneming móet wel op de HEERE gericht zijn. En dat is precies wat Hij wil. We horen wat de HEERE tegen Gideon zegt: *“Door de driehonderd man die gelikt hebben, zal Ik u verlossen en Midian in uw hand geven.”* De HEERE zegt: *“Zal Ik.”* Als Hij dat zegt, kan er geen twijfel bestaan over de uitkomst. Hij staat garant voor de goede afloop van de strijd. Dat is de grote bemoediging die Gideon meekrijgt. Eerst ontvangt hij deze belofte en pas daarna zegt God tegen hem dat de rest van het volk kan vertrekken.

Maar voordat die negenduizend zevenhonderd vertrekken, staan ze hun proviand en trompetten af aan de mannen die de strijd zullen gaan voe-

ren. Dit laat een mooie karaktertrek zien. Hoewel zij geen deel mogen uitmaken van de uitverkoren legereenheid, ondersteunen zij de strijders met hun middelen. Van jaloersheid is niets te bespeuren.

Ook al kunnen wij misschien niet daadwerkelijk deelnemen aan de strijd, misschien omdat we te druk bezig zijn met de aardse dingen, dan kunnen we toch helpen door de strijders te voorzien van wat nodig is. Op die manier dragen we, al is het aan de zijlijn, toch bij aan de overwinning die wordt behaald en delen we in de vreugde ervan.

Dan gaan de negenduizend zeventienhonderd weg. *“De driehonderd man hield hij echter [bij zich]”*. De woorden *“hield hij”* betekenen ‘stevig vasthouden’. Dit kan erop wijzen dat bij de driehonderd mannen een sterk verlangen is ontstaan om het voorbeeld van hun vertrekkende collega’s te volgen en dat Gideon stevig op hen moet inpraten om hen bij zich te houden. Het is dan ook geen kleinigheid om een massale uittocht gade te slaan en te moeten constateren dat je met slechts enkelen overblijft. Dan wordt de neiging groot de massa te volgen op hun terugtocht. De strijd moet immers nog gestreden worden. Om nog eens helder voor ogen te stellen dat er aan de ernst van de crisis niets is veranderd, wijst de Heilige Geest aan het eind van *vers 8* nog een keer op de aanwezigheid van de vijanden.

Gelukkig blijven de driehonderd mannen bij hem. Het doet denken aan wat we lezen in *Johannes 6*. Naar aanleiding van alles wat de Heer Jezus in dat hoofdstuk heeft verteld, staat er in *vers 66*: *“Van toen af trokken velen van Zijn discipelen zich terug en wandelden niet meer met Hem. Jezus zei dan tot de twaalf: Wilt u soms ook weggaan? Simon Petrus antwoordde Hem: Heer, naar wie zullen wij toegaan? U hebt woorden van eeuwig leven.”* Hoewel het om verschillende gebeurtenissen gaat, komt het er toch in beide gevallen op aan waarvoor we kiezen. Als we innerlijk overtuigd zijn dat de Heer Jezus voorziet in alles wat we nodig hebben, zullen we bij Hem willen blijven. Wat er ook gebeurt en hoeveel er ook afhaken omdat de offers te groot worden, het zal ons niet doen twijfelen aan de trouw van de Heer.

De opdracht | *vers 9*

9 En het gebeurde in diezelfde nacht dat de HEERE tegen hem zei: Sta op, daal af naar het kamp, want Ik heb het in uw hand gegeven.

Als de voorbereidingen voorbij zijn, zegt de HEERE tegen Gideon dat hij moet afdalen naar het kamp om de vijand aan te vallen. Gideon krijgt de zekerheid van de overwinning erbij. God heeft hem deze zekerheid al gegeven in *Richteren 6 (Ri 6:16)*. God is ook tegemoetgekomen aan Gideons twijfel, als hij vraagt om het teken met de vacht (*Ri 6:36-40*).

Als God de opdracht geeft om het kamp van de vijand binnen te vallen, bevestigt Hij, om alle twijfel uit te sluiten, Zijn toezegging dat Hij de vijand in Gideons macht geeft. Gideon heeft met een overwonnen vijand te maken. Wat hij alleen nog moet doen, is zich die overwinning toe-eigenen.

Iets dergelijks heeft Jozua te horen gekregen (*Jz 1:1-9*). God heeft de Israëlieten het hele land gegeven. Ze moesten het alleen nog in bezit gaan nemen. Ook daar zegt Hij dat Hij met hen zou zijn.

Een droom ter bemoediging | verzen 10-14

10 Bent u echter [nog te] bevreesd om af te dalen, daalt u [dan] met Pura, uw knecht, af naar het kamp, 11 en [dan] zult u horen, waar zij over spreken. En daarna zult u moed vatten en naar het kamp afdalen. Vervolgens daalde hij met zijn knecht Pura af tot aan de rand van de strijdmacht die zich in het kamp bevond. 12 En Midian en Amalek en al de mensen van het oosten lagen in het dal, zo talrijk als sprinkhanen. En hun kamelen waren ontelbaar, zo talrijk als de zand[korrels] die zich aan de oever van de zee bevinden. 13 Toen Gideon daar aankwam, zie, toen was er een man die zijn metgezel een droom aan het vertellen was. Hij zei: Zie, ik heb een droom gehad, en zie, een geroosterd gerstebrood rolde het kamp van Midian binnen. Het kwam tot bij de tent, sloeg ertegenaan, zodat die omviel, en keerde hem ondersteboven. En [daar] lag de tent. 14 En zijn metgezel antwoordde en zei: Dat is niets anders dan het zwaard van Gideon, de zoon van de Israëlitische man Joas. God heeft Midian en heel dit kamp in zijn hand gegeven.

We mogen wel zeggen dat God het hart van Zijn dienaar kent. Ondanks alle bemoedigingen en toezeggingen is er in Gideons hart toch nog een hapering. Er is nog een restant van twijfel overgebleven. En zie hoe God ook daaraan tegemoetkomt. Welk een God vol geduld is Hij.

De wijze waarop Hij de handen van Gideon sterkt, vraagt wel moed. Samen met zijn knecht Pura moet Gideon het leger van de vijand binnengaan

om daar iets te horen waardoor hij moed zal vatten. Hoe wonderlijk is het, zoals God Gideon moed wil geven. Gideon moet nota bene naar de vijand gaan om daar iets te horen, terwijl God Zelf hem al zo vaak gewezen heeft op de kracht die in Hem aanwezig is.

Wat God hem nog wil leren, is dat de vijand meer van die kracht doordrongen is dan hij. De vijand zelf ziet zich al als verslagen, hoewel hij zich nooit gewonnen geeft en daadwerkelijk moet worden verslagen. Gideon hoort het uit de mond van zijn vijanden: *“God heeft Midian en heel dit kamp in zijn hand gegeven”* (vers 14).

De verspieders die in *Jozua 2* het land zijn gaan verkennen en bij de hoer Rachab terecht zijn gekomen, hebben hetzelfde gehoord. Rachab zegt tegen hen *“dat al de inwoners van dit land weggesmolten zijn [van angst] voor u”* (*Jz 2:9*). Ze hebben gehoord welke grote daden de HEERE voor Zijn volk heeft gedaan (*Jz 2:10-11*). Ondanks deze wetenschap heeft ook Jericho zich niet overgegeven, maar moest worden veroverd.

Gideon neemt bij deze onderneming op bevel van God zijn knecht Pura mee. De naam Pura betekent ‘wijnpers’ of ‘groei’. Als God deze knecht van Gideon bij name noemt, is dat misschien wel om Gideon te herinneren aan Zijn verschijning aan hem, toen hij bij de wijnpers bezig was tarwe uit te kloppen (*Ri 6:11*). Een herinnering aan onze eerdere ontmoetingen met de Heer en wat Hij bij die gelegenheden tegen ons heeft gezegd, geeft vaak moed om door te gaan. Zulke herinneringen geven ook aan dat er door de omgang met Hem geestelijke groei is.

Gideon neemt Gods aanbod aan. Hij gaat en hoort een van de Midianieten een droom vertellen. Hij hoort zelfs de droom door een andere Midianiet uitleggen. Hoe de man de betekenis van de droom kent, weten we niet. We kunnen veronderstellen dat God hem dat heeft laten zien. Als God de dingen zo kan besturen, dat Gideon op het juiste moment bij die tent komt om van dit gesprek getuige te kunnen zijn, is Hij ook in staat om die man dingen te laten zeggen die voor Gideon van belang zijn.

Wat Gideon hoort, is niet zo verheffend voor hem. Hij wordt eraan herinnerd hoe zwak hij in zichzelf is. Hij wordt in de droom voorgesteld als een gerstebrood. Maar de uitleg laat zien dat God er een zwaard van maakt om

daarmee de vijanden te verslaan. Gerstebrood is het brood van de armen. God werkt vaak door armoede en zwakheid.

Het zwaard dat hier de overwinning brengt, bestaat uit voedsel. Als Gods volk gevoed is met Christus, hebben ze daarmee een zwaard in de hand dat de vijand verslaat. God kan onze zwakste waardering voor Christus gebruiken om de vijand te verslaan. Zo rolt Paulus als het ware een gerstebrood het kamp, de gemeente, in Korinthe binnen als hij zegt: *“Is Paulus soms voor u gekruisigd?”* (1Ko 1:13). Hij wil daarmee maar zeggen dat hij en ook anderen niet als partijhoofd willen functioneren. Hij doet niet mee aan partijvorming en verdeeldheid. Hij is slechts een dienaar. Het gaat om Christus. Hij cijfert zichzelf weg.

Daartegenover plaatst hij het kruis van Christus. Wat blijft er van de hoogmoed en eigen wijsheid van de mens over als hij kijkt naar het kruis? Paulus ‘draagt’ het kruis van Christus de gemeente in Korinthe binnen en gooit daarmee de ‘tent’ van strijd, wantrouwen en verdeeldheid omver. De uitwerking van elke eenvoudige waarheid over Christus die in liefde bediend wordt, is dat de ‘tent’ van boosheid, ruzie en twist tegen de vlakke wordt gegooid.

De reactie van Gideon | vers 15

15 En het gebeurde, toen Gideon het verhaal van de droom en zijn uitleg had gehoord, dat hij zich [in aanbidding] neerboog. Hij keerde terug naar het kamp van Israël en zei: Sta op, want de HEERE heeft het kamp van Midian in uw hand gegeven.

De bemoediging bewerkt allereerst aanbidding. Daarmee geeft Gideon ons een mooi voorbeeld. Als de Heer ons iets duidelijk heeft gemaakt, wil Hij graag dat we Hem daarvoor eerst danken. Pas daarna kunnen we onze eigen ervaring doorgeven aan anderen. Dit geldt in het bijzonder voor het bestuderen van de Bijbel. Wat we daarin aan waarheden en andere mooie dingen ontdekken, zal ons hart opwekken om eerst Hem daarvoor te danken en groot te maken.

Als dat niet gebeurt, is het gevaar aanwezig dat, wat Hij geeft en laat zien, groter wordt dan Hijzelf, Die de Gever is. De Gever is immers altijd groter dan de gave. Behalve natuurlijk bij de Heer Jezus, dé Gave van God. Daar

zijn Gever en Gave gelijk. Maar alles wat we hebben ontvangen op grond van het werk van de Heer Jezus, hebben we te danken aan God. Alles wat we daarvan ontdekken, mogen we met dank Hem vertellen en daarna aan anderen doorgeven.

Iemand heeft eens gezegd: ‘Je kunt pas iets je eigendom noemen als je het eerst in dank aan God hebt teruggegeven.’ Bij Daniël treffen we dezelfde houding aan als hier bij Gideon. Daniël smeekt of God een zaak aan hem wil bekendmaken (*Dn 2:17-18*). God doet dat en het eerste wat Daniël doet, is God loven (*Dn 2:19*).

Nadat Gideon zelf is bemoedigd en heeft aanbeden, zegt hij tegen het volk dat de HEERE de overwinning al heeft gegeven. Het valt opnieuw op dat hij tegen het volk zegt dat de HEERE de vijand in *hun* macht heeft gegeven, terwijl God hem heeft gezegd dat Hij de vijand in *zijn* hand zal geven. Wat hem persoonlijk door God is toegezegd, maakt hij tot een zaak voor het hele volk. Hetzelfde zien we in *Richteren 6* (*Ri 6:12-13*).

Vreemd wapentuig | vers 16

17 Toen verdeelde hij de driehonderd man in drie groepen en gaf iedereen een bazuin en lege kruiken in de hand, met fakkels binnenin de kruiken.

De wapens die Gideon aan zijn manschappen uitdeelt, zijn niet van het soort dat indruk kan maken op de vijand. Het wordt geen tot de tanden gewapend leger. Ieder krijgt drie ‘wapens’: een bazuin, een lege kruik en een fakkel die in de kruik moet. De bazuin die hier wordt gebruikt, is de ramshoorn. Een hoorn spreekt van kracht en energie en wordt geblazen om een boodschap door te geven. Deze bazuinen of hoorns hebben de inwoners van Jericho dag aan dag gehoord toen het volk zeven dagen achtereen om de stad trok (*Jz 6:4-20*).

Het blazen op de bazuin in de nabijheid van de vijand spreekt van het sterke vertrouwen dat God Zijn Woord tegenover de vijand gaat waarmaken. Het is het geven van een getuigenis dat de overwinning zeker is. Wij kunnen Gods Woord laten horen omdat we overtuigd zijn van de waarheid ervan. We kunnen het daarom met Paulus zeggen: “Zo geloven ook wij, daarom spreken wij ook” (*2Ko 4:13*).

De kruiken komen we ook in 2 Korinthiërs 4 tegen (2Ko 4:7). Daar worden ze “aarden vaten” genoemd en er wordt gesproken over een schat die daarin zit. Met een vat wordt in de Bijbel vaak een persoon of een lichaam bedoeld (Hd 9:15; 1Th 4:4; 1Pt 3:7). In 2 Korinthiërs 4 staat dan nog de toevoeging dat het een aarden vat is (2Ko 4:7). Daardoor komt de nadruk te liggen op de breekbaarheid ervan.

In tegenstelling tot een schat, die iets kostbaars voorstelt, is een aarden vat van geringe waarde. De schat waarover Paulus aan de Korinthiërs schrijft, is “[de] lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in [het] aangezicht van <Jezus> Christus” (2Ko 4:6). Het kan zijn dat Paulus bij het schrijven van 2 Korinthiërs 4 gedacht heeft aan Richteren 7.

De wapens van Gideon en zijn mannen bestaan dus uit:

1. een bazuin, dat is een beeld van het Woord van God,
2. een aarden vat, dat is een beeld van een zwak, breekbaar lichaam, en
3. een fakkel, dat is een beeld van de lichtglans van de heerlijkheid van God.

In de volgende verzen zien we hoe ze gebruikt worden.

Kijk naar mij en doe net zo | verzen 17-18

17 En hij zei tegen hen: Kijk naar mij en doe [net] zo. En zie, als ik aan de rand van het kamp ben gekomen, dan moet het [zó] zijn dat u doet zoals ik doe. 18 Als ik op de bazuin blaas, ik en allen die bij mij zijn, dan moet u ook op de bazuin blazen, rondom heel het kamp, en zeggen: Voor de HEERE en voor Gideon!

De echte leider is iemand die niet alleen zegt wat er gedaan moet worden, maar daarin zelf vooropgaat en laat zien hoe het moet. Dit zien we in volmaaktheid bij de Heer Jezus. Hij wast de voeten van de discipelen. Daarna zegt Hij tegen hen: “Als dan Ik, de Heer en de Meester, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook u elkaars voeten te wassen; want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan” (Jh 13:14-15). Dit ‘voorbeeld zijn’ kunnen we in het hele leven van de Heer Jezus waarnemen. Hij heeft nooit iets van Zijn discipelen gevraagd wat Hij Zelf niet heeft waargemaakt en waarin Hij Zelf niet is voorgegaan.

We kunnen anderen alleen motiveren voor een bepaalde zaak als ze in ons leven de waarde ervan kunnen herkennen. Een ander treffend geval zien we bij Petrus en Johannes. Petrus kan tegen de kreupele, die iets van hem en Johannes verwacht, zeggen: *“Kijk ons aan”* (Hd 3:4). Dat lijkt aanmatigend, maar dat is het niet. Petrus en Johannes bezitten iets wat de man beter kan maken. Daar geloven zij zelf rotsvast in en daar getuigen zij van in hun hele leven.

Als een christen dat niet kan zeggen, is het niet goed met hem gesteld. Dit heeft niets te maken met hoogmoed of zelfverheffing. Wie overtuigd is van de macht van de Heer en dat in zijn leven laat zien, is daarmee een levende illustratie van wat hij belijdt. Zijn belijdenis wordt door zijn leven bekrachtigd. Het is zeker waar dat we kunnen falen, maar dat hoeft niet het dagelijkse patroon te zijn van iemand die met de Heer wil leven.

Ook wij kunnen dit zeggen voor zover we Christus navolgen. Paulus zegt: *“Weest mijn navolgers, zoals ook ik van Christus”* (1Ko 11:1). Dat is in wezen de inhoud van de strijdkreet die Gideon laat roepen: *“Voor de HEERE en voor Gideon!”* Hij heeft de opdracht van de HEERE ontvangen en volgt Hem daarin na. De anderen hebben dat in Gideon gezien en gaan achter hem aan.

Door zijn voorbeeld inspireert Gideon zijn leger om te doen zoals hij. Dat betekent volledige gehoorzaamheid aan zijn voorbeeld. Als iemand iets anders zou roepen, of op eigen houtje en met eigen middelen de vijand te lijf zou gaan, zou dat verwarring en de nederlaag betekenen. Het parool is: goed op de aanvoerder letten en precies doen wat hij doet en roepen wat hij roept.

De strijd brandt los | verzen 19-20

19 Zo kwam Gideon met de honderd mannen die bij hem waren, bij de rand van het kamp. [Het was] aan het begin van de middelste nachtwake, net nadat zij de wacht [weer] hadden opgesteld. Toen bliezen zij op de bazuinen en sloegen de kruiken die in hun hand waren, in stukken. 20 Zo bliezen de drie groepen op de bazuinen en braken de kruiken. Met hun linkerhand hielden zij de fakkels vast en met hun rechterhand de bazuinen om [daarop] te blazen. En zij riepen: Het zwaard van de HEERE en van Gideon!

Kort na middernacht brandt de strijd los. Iedere strijder heeft de plaats ingenomen die Gideon hem heeft aangewezen. Alles is in de grootst moge-

lijke stilte gebeurd. Het tijdstip van de aflossing van de wacht wordt benut om aan de rand van het kamp te komen, dicht bij het leger van de vijand. Alle strijders houden de ogen op Gideon en de honderd mannen die bij hem zijn, gericht.

Dan komt het sein. Driehonderd bazuinen laten hun geluid horen dat in de stilte van de nacht oorverdovend klinkt. Het geluid weerkaatst tegen de bergen en het dal vult zich met een aanzwellend bazuingeschal. Op hetzelfde moment worden de kruiken stukgeslagen en worden rondom het vijandelijke leger driehonderd fakkels zichtbaar. Het lijkt wel alsof er achter elke fakkel een grote legermacht schuilgaat.

Hieruit kunnen we leren hoe we met onze (geestelijke) vijanden kunnen afrekenen. Als eerste zien we dat het blazen van de buis verbonden is met het verbreken van de kruik. Dat kan ook niet anders. Getuigenis geven kan niet zonder afzien van onszelf. Vervolgens zien we dat door het breken van de kruik het licht zichtbaar wordt. Getuigenis en duisternis horen niet bij elkaar. Licht en getuigenis horen bij elkaar. Ook in *Filippenzen 2* worden deze twee samen naar voren gebracht met het oog op ons verblijf te midden van de mensen van de wereld, *“waaronder U schijnt als lichten in de wereld, terwijl u het Woord des levens vertoont”* (Ep 2:15-16a). Dat geeft zo’n grote openbaring van kracht, dat het de vijand overwint.

Er worden in de evangeliën vier dingen genoemd die het schijnen van het licht kunnen verhinderen. In *Lukas 8* worden er twee genoemd. Daar zegt de Heer Jezus: *“Niemand nu die een lamp ontstoken heeft, bedekt haar met een vat of zet haar onder een bed”* (Lk 8:16). Een vat is de eerste verhindering voor het schijnen van het licht. Het vat stelt, zoals al is opgemerkt, een persoon voor. Hier is de verhindering dat iemand zichzelf belangrijk vindt. In de geschiedenis van Gideon hebben we gezien dat het vat of de kruik verbroken moet worden. De eigendunk moet verdwijnen en dan kan het licht onbelemmerd gaan schijnen. De tweede verhindering, het bed, spreekt van luiheid en gemakzucht. Wie zijn gemak ervan neemt en niet van plan is zich voor de Heer in te zetten, zal weinig licht om zich heen verspreiden.

In *Lukas 11* worden nog twee hinderingen genoemd: *“Niemand die een lamp ontsteekt, zet die op een verborgen plaats of <onder de korenmaat>”* (Lk 11:33). Hier wordt eerst een verborgen plaats genoemd. Dat ziet op de verborgen zonden in ons leven, dingen die we stiekem doen en waarmee

we niet voor de dag willen komen. Zolang we die niet belijden en nalaten, zijn die dingen een verhindering om ons licht te laten schijnen. De tweede verhindering is de korenmaat, die een beeld is van de handel, het druk bezig zijn om geld te verdienen. Dat kan zo'n belangrijke plaats in ons leven krijgen, dat het ook een verhindering wordt om ons licht te laten schijnen. Alles wat het licht verhindert om te schijnen, moet worden weggedaan uit ons leven (vgl. Mt 5:15; Mk 4:21).

Het enige wat er met de kruik moet gebeuren, is: breken. Dan wordt het licht door niets meer tegengehouden en kan het voluit schijnen. We beseffen maar al te goed dat wijzelf de grootste blokkade vormen voor het stralen van "[de] lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God" (2Ko 4:6). De fakkels worden in de linkerhand gehouden. De linkerhand spreekt van de zwakheid. Het houden van de fakkel in de linkerhand stelt voor dat we onze zwakheid erkennen waarmee we licht verspreiden. Het verbreken van de kruik staat gelijk aan geen vertrouwen stellen op het vlees. Wie de kruik breekt, kan ook de bazuin blazen die in de rechterhand wordt gehouden. De rechterhand spreekt van kracht.

De roep van vers 18 "voor de HEERE en voor Gideon" wordt in de praktijk "het zwaard van de HEERE en van Gideon" (vers 20). Dat wil zeggen dat kiezen voor de Heer en voor mensen die Hem volgen, neerkomt op handelen in gehoorzaamheid aan het Woord van God. Het zwaard is een beeld van het Woord dat God heeft gegeven en in het leven van mannen en vrouwen Gods zichtbaar is. Als we zeggen dat we de Heer willen volgen, kunnen we dat alleen laten zien door in alles Zijn Woord te gehoorzamen.

Ieder op zijn plaats | verzen 21-22

21 En zij stonden rondom het kamp, ieder op zijn plaats. Toen ging heel het kamp op de loop. Ze schreeuwden [het uit] en vluchtten weg. 22 Toen de driehonderd op de bazuinen bliezen, richtte de HEERE het zwaard van de een tegen de ander, en [dat] in heel het kamp. En het leger vluchtte naar Beth-Sitta in de richting van Zerera, tot aan de oever van Abel-Mehola, boven Tabbath.

Het is in de strijd belangrijk dat ieder de plaats inneemt die hem door de Leider is aangewezen. Om het belang hiervan duidelijk te maken kunnen we kijken naar een beeld dat in de Bijbel gebruikt wordt om de gemeente

mee te typeren. Het gaat om het beeld van het lichaam. Bij een lichaam denken we niet meteen aan strijd, maar we zullen zien hoe het innemen van de ons aangewezen plaats in het lichaam ons bruikbaar maakt in de geestelijke strijd.

Ieder lid van de gemeente is in deze vergelijking een lid van het lichaam en heeft daarin dus een taak te vervullen die samenhangt met de functie van dat lid. Wat ieder lid moet doen, wordt door het hoofd geregeld. Om de gemeente, gezien als een lichaam, als een harmonieuze eenheid te laten functioneren is het van belang dat ieder lid de commando's opvolgt die door het Hoofd, dat is Christus, worden gegeven. Alle leden zijn via het Hoofd met elkaar verbonden.

De problemen beginnen als een lid niet tevreden is met de plaats die God het heeft gegeven, want Hij heeft *"de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild"* (1Ko 12:18). Ontevredenheid omdat we niet een belangrijker plaats hebben, of hoogmoed omdat we menen dat we de andere leden niet nodig hebben en het wel alleen af kunnen, zorgen ervoor dat het lichaam als geheel niet meer als een eenheid functioneert. Dan denken we niet aan het nut dat een ander lid van ons heeft, maar alleen aan onszelf. Zowel ontevredenheid als hoogmoed komt voort uit egoïsme. Dit egoïsme laat zich vandaag vaak vertalen in individualisme. Ieder gaat zijn eigen gang en trekt zich van de ander en van het geheel niet veel aan. Als 'ik' me maar lekker voel.

De christenheid is een hopeloos verdeeld geheel. Door onder andere genoemd individualisme openbaart diezelfde verdeeldheid zich helaas ook steeds meer in geloofsgemeenschappen waar men in overeenstemming met Gods Woord wil samenkomen en leven. Hierdoor ontstaat wanorde in de gelederen. Het resultaat is krachteloosheid in de strijd tegen de vijand. De gemeente heeft veel terrein moeten prijsgeven, omdat de leden niet ieder de eigen plaats blijven innemen onder aanwijzing van het Hoofd.

De oplossing is niet om alles te gaan structureren en zelf een orde aan te brengen. Er is maar één oplossing en dat is terug te keren naar de afhankelijkheid van het Hoofd en gehoorzaamheid aan de opdrachten die Hij geeft door middel van Zijn Woord. Dan neemt Hij de strijd over en zaait Hij verwarring onder de vijand.

Het blazen op de bazuinen, het stukbreken van de kruiken en het zichtbaar worden van de fakkels hebben een enorm effect. Het geweldige leger van Midian gaat op de loop, al schreeuwend, waardoor het lawaai alleen maar toeneemt. De verrassing is compleet. In de grote verwarring die is ontstaan, weten de Midianieten niet meer hoe ze het hebben. Iedere Midianiet ziet in zijn metgezel een vijand. Ze denken dat ze overrompeld zijn door een overmacht en vechten zich een weg uit het strijdgewoel, zonder te zien dat ze met hun eigen mensen te doen hebben. Op deze manier rekent de HEERE met de vijand af, want het is Zijn hand die dit hele gebeuren bestuurt.

Anderen in de strijd betrokken | verzen 23-24

23 Toen werden de mannen van Israël bijeengeroepen: uit Naftali, uit Aser en uit heel Manasse. En zij joegen Midian achterna. 24 Ook stuurde Gideon boden door heel het bergland van Efraïm om te zeggen: Daal af, Midian tegemoet, en ontnem hun de doorwaadbare plaatsen tot aan Beth-Bara en de Jordaan. Zo werden alle mannen van Efraïm bijeengeroepen en zij ontnamen [hun] de doorwaadbare plaatsen tot aan Beth-Bara en de Jordaan.

Het is goed denkbaar dat veel van de mannen die nu worden opgeroepen en zich in de strijd gaan mengen, behoren tot de tweeëndertigduizend die zich al eerder voor de strijd hebben gemeld. Hoewel ze zelf eerder niet de vereiste moed en de toewijding hebben gehad voor het inzetten van de aanval, kunnen ze nu toch hun diensten gaan bewijzen in het afmaken van het werk dat anderen zijn begonnen.

Gideon is niet zo eigenwijs om te denken dat hij het verder ook wel alleen afkan. Op de juiste tijd weet hij anderen te motiveren. Zijn handelwijze en die van zijn driehonderd mannen zullen daarbij een grote aansporing voor de anderen zijn geweest.

Oreb en Zeëb | vers 25

25 Vervolgens namen zij twee vorsten van Midian gevangen: Oreb en Zeëb. Zij doodden Oreb op de rots Oreb, en Zeëb doodden zij in de Perskuip van Zeëb. En zij achtervolgden Midian en brachten de hoofden van Oreb en Zeëb over de Jordaan bij Gideon.

De vorsten en koningen van de vijandige volken nemen in de strijd om het land altijd een bijzondere plaats in. Zij zijn in het bijzonder een beeld van de demonische machten die erop uit zijn het volk van God naar de ondergang te leiden. Zij zijn de aanvoerders en bedenkers van de strategie waarmee zij hun heerschappij uitoefenen. Zij leggen die strategie aan hun onderdanen op en bevelen hun daaraan uitvoering te geven. Het rijk van de satan is een goed georganiseerd rijk. Maar *“zijn gedachten zijn ons niet onbekend”* (2Ko 2:11). We hoeven ons daarom niet door zijn sluwe aanvallen te laten verrassen.

Hoe hij te werk gaat, wordt door de namen van de twee vorsten duidelijk. Oreb betekent ‘raaf’ en Zeëb betekent ‘wolf’. Hierin zien we de twee hoofdvormen van het kwaad dat in de wereld voorkomt. De raaf stelt het beginsel van verderf en onreinheid voor. De raaf is een onreine vogel (*Lv 11:13,15*). De wolf stelt het beginsel van geweld, roven en verslinden voor (*Jh 10:10,12*). Door deze twee beginselen, die van verderf en geweld, heeft de satan sinds de zondeval de wereld beheerst (*Gn 6:11*).

De eerste zonde die begaan is, is die van verderf. Door de leugen van de satan die door Eva wordt geloofd (*Gn 3:1-7*), zijn het beeld van God en de reine verhouding tussen de mens en God verdorven. De tweede zonde is die van geweld: Kaïn slaat zijn broer Abel dood (*Gn 4:1-8*). We kunnen elke vorm van kwaad onder een van deze twee categorieën onderbrengen.

Deze vormen van kwaad moeten een halt worden toegeeroepen in het leven van de gemeente. Dat wil zeggen, ze moeten worden geoordeeld als zij door ontrouw in de gemeente toegang hebben gekregen en daar hun gezag uitoefenen. Leugen en geweld komen aan hun einde bij een rots en een perskuip. In beide zien we een beeld van het kruis van de Heer Jezus, waar de vijand is verslagen.

Richteren 8

Inleiding

Ook dit hoofdstuk gaat over strijd. De strijd in het vorige hoofdstuk gaat tegen een vijand van buiten die vaste voet in het beloofde land heeft gekregen. De hoofdmacht is verslagen. De overwinning is behaald, maar kan nog niet worden gevierd. Er komen in dit hoofdstuk nog andere soorten strijd aan de orde. Ze zijn het gevolg van jaloezheid (verzen 1-3), van het weigeren van medewerking (verzen 4-17) en van vleierij (verzen 18-31). Hoe Gideon hiermee omgaat, bevat weer belangrijk lesmateriaal voor onze geestelijke strijd. Het hoofdstuk eindigt met Gideons dood.

Jaloezheid | vers 1

1 Toen zeiden de mannen van Efraïm tegen hem: Wat is dit wat u ons hebt aangedaan, dat u ons niet hebt geroepen toen u tegen Midian ging strijden? En zij kregen grote onenigheid met hem.

Efraïm is een jaloezse stam. In *Jesaja 11* wordt afgunst, jaloezheid als een speciaal kenmerk van deze stam gegeven (*Js 11:13*).

*Dan zal de afgunst van Efraïm verdwijnen,
en wie Juda in het nauw drijven, zullen uitgeroeid worden.
Efraïm zal niet [langer] jaloez zijn op Juda,
en Juda zal Efraïm niet [meer] in het nauw drijven.
(Js 11:13)*

Hun eigen 'ik' is geprikkeld omdat zij niet gekend zijn in de strijd. Hun eigen-

dunk is aangetast. In *Jozua 17* zien we al wat er mis is met de Efraïmieten: ze zijn niet tevreden met het hun toegewezen stuk land (*Jz 17:14*). Ze zijn immers een grote stam en hebben dus recht op een groter stuk, vinden zij. Ze voelen zich de voornaamste stam.

Als God aan het werk is om de gelovigen bij elkaar te houden, kan er zomaar iemand zijn die nieuwe moeilijkheden veroorzaakt. Voor jaloezheid is het onverdraaglijk dat God anderen gebruikt en ons passeert. Als iemand iets doet wat de Heer zegent, zal er in plaats van een 'prijs de Heer!' vrij snel iets komen van 'waarom heb je er mij niet bij geroepen?' Het komt neer op: 'Het kan niet goed zijn, want het is zonder mij gegaan.' De 'Efraïmieten' zijn nog steeds niet uitgestorven.

De geest van jaloersheid die de Efraïmieten kenmerkt, vinden we zeker niet bij Paulus. Hij verheugt zich erin als Christus wordt gepredikt, ook al gaat dat ten koste van hem (*Fp 1:15-18*).

Het zachte antwoord van Gideon | verzen 2-3

2 Hij daarentegen zei tegen hen: *Wat heb ik nu gedaan vergeleken met u? Is de nalezing van Efraïm niet beter dan de wijnoogst van Abiëzer?* 3 God heeft de vorsten van Midian, Oreb en Zeëb, in uw hand gegeven. *Wat heb ik dan kunnen doen vergeleken met u? Toen hij dit gezegd had, bedaarde hun woede tegen hem.*

De gezindheid van de Efraïmieten wordt juist door de overwinning van Gideon openbaar. Door de reactie van de Efraïmieten wordt ook de gezindheid van Gideon openbaar. Er is een wisselwerking. Als wij een overwinning hebben behaald voor en door de Heer, worden anderen op de proef gesteld, maar wijzelf net zo goed. Zijn wij belangrijk geworden door die overwinning? Gideon doet wat in *Filippenzen 2* staat: *“Laat elk in nederigheid de ander uitnemender achten dan zichzelf”* (*Fp 2:3*). Dat is hét middel om tweedracht te voorkomen en de eenheid onder het volk te bewaren.

Hij bedaarde hun toorn door hen te prijzen. Hij gaat er niet hard tegenin, maar met zachtheid, want *“een zacht antwoord keert woede af”* (*Sp 15:1a*). Hoewel de Efraïmieten niet betrokken zijn geweest bij het echte gevecht, geeft Gideon hun meer eer dan zichzelf. Zij hebben meer vijanden gedood dan hij. Dat brengt hij naar voren. Er worden meer vijanden gedood als de vijand op de vlucht slaat, dan wanneer de strijd in alle hevigheid woedt. Gideon maakt hun aandeel groot en belangrijk en stelt zijn eigen aandeel als geringer voor.

Met deze houding en gezindheid wint hij zijn verongelijkte broeders en bewijst daarmee dat hij sterker is dan een sterke stad. *“Een broeder wie onrecht is aangedaan, is erger dan een sterke stad”* (*Sp 18:19*). Wij doen nog wel eens geringschattend over de dienst van een ander. Jeftha pakt een dergelijke zaak heel anders aan en het gevolg is een burgeroorlog. We krijgen die geschiedenis nog in *Richteren 12*.

De Efraïmieten gaan weg met het idee dat door hun inzet de oorlog is gewonnen. Het kan een middel zijn om de vrede in de plaatselijke gemeente te bewaren door van een ‘lastige’ broeder in de gemeenschap bepaalde goede eigenschappen of werkzaamheden te benadrukken.

Het vraagt van ons de gezindheid van nederigheid die volmaakt in de Heer Jezus aanwezig is. Hij is ons voorbeeld (Fp 2:1-9). Zijn vernedering was vrijwillig en totaal. Hij zocht altijd het belang van de ander. Zijn voorbeeld is het meest verregaand van wat iemand ooit voor een ander heeft gedaan. Hij kwam van de hemel op de aarde, werd Mens, werd slaaf en stierf de dood aan het kruis. Een grotere vernedering is niet denkbaar. En wij hebben vaak de grootste moeite met de geringste toegeeflijkheid aan een ander. Het gaat hierbij niet om het goedpraten van een zonde. Het gaat om onze gezindheid tegenover iemand die lastig is waardoor onze gezindheid wordt getest, of wij vinden dat wijzelf belangrijk zijn.

Vermoeid en toch doorgaan | vers 4

4 Toen Gideon bij de Jordaan gekomen was, stak hij over, [samen] met de driehonderd mannen die bij hem waren. En hoewel moe, bleven zij achtervolgen.

De driehonderd mannen die zich nauwelijks de tijd hebben gegund om water te drinken (Ri 7:6-7), begrijpen dat de tijd om uit te rusten nog niet is gekomen. De toewijding aan de zaak van de HEERE blijft hen bezielen. Zij ondervinden wat geschreven staat: *“Hij geeft de vermoeide kracht en Hij vermeerdert de sterkte van wie geen krachten heeft”* (Js 40:29). Vaak behaalt de vijand toch nog een gedeeltelijke overwinning omdat wij door vermoeidheid de strijd voortijdig staken. Natuurlijk zijn onze krachten begrensd, maar het komt erop aan dat we oog hebben voor het einddoel van een bepaalde strijd. We mogen niet eerder rusten dan dat dit doel is bereikt.

In 2 Korinthiërs 11 geeft Paulus een opsomming van wat hij allemaal heeft doorgemaakt in zijn dienst voor de Heer (2Ko 11:16-33). Van iemand anders zegt hij: *“Want om het werk van Christus is hij [de] dood nabij gekomen, doordat hij zijn leven heeft gewaagd”* (Fp 2:30). Dat zijn mensen die *“hun leven niet hebben liefgehad tot [de] dood toe”* (Op 12:11). Mensen met zo'n instelling gaan door, ondanks hun vermoeidheid. Helaas zijn ze schaars.

Weigering mee te werken | verzen 5-9

5 En hij zei tegen de mensen van Sukkoth: Geef toch [enkele] ronde broden aan het volk dat mijn voetstappen volgt, want zij zijn moe, en ik achtervolg Zebah en Zalmuna, de koningen van Midian. 6 Maar de vorsten van Sukkoth

zeiden: Hebt u Zebah en Zalmuna [dan] al in handen, dat wij uw leger brood zouden geven? 7 Toen zei Gideon: Daarom zal ik, wanneer de HEERE Zebah en Zalmuna in mijn hand geeft, uw lichamen dorsen met woestijndorens en met distels. 8 En vandaar trok hij op naar Pnuël en sprak tot hen op dezelfde manier. Maar de mensen van Pnuël antwoordden hem, zoals de mensen van Sukkoth geantwoord hadden. 9 Daarom zei hij ook tegen de mensen van Pnuël: Als ik in vrede terugkom, zal ik deze toren afbreken.

Nadat het geschil met Efraïm is bijgelegd door het zachtmoedige optreden van Gideon, krijgt hij met een nieuw geschil te maken. Het geschil met Efraïm ging nog over het aandeel in de strijd. Het geschil dat nu ontstaat, betreft hen die niet willen deelnemen aan de strijd. Het gaat nog niet eens om een actieve deelname, maar slechts om het ondersteunen van hen die actief zijn in de bevrijding van het volk. Gideon heeft recht op hun sympathie en ondersteuning.

De inwoners van Sukkoth, dat op het grondgebied van de stam Gad ligt, rekenen uit dat driehonderd vermoeide mannen het nooit zullen kunnen winnen van vijftienduizend ervaren strijders. Deze zullen zich natuurlijk hergroeperen na de eerste verrassingsaanval van Israël. Gideon moet eerst maar eens bewijzen dat hij echt de koningen van de vijand te pakken kan nemen. In die halfslachtige, weifelende en uiteindelijk afwijzende houding stellen zij zich op. Zij willen eerst wel eens de resultaten zien.

Wat ze over het hoofd zien, is het enige waarop het aankomt: is de HEERE met de driehonderd vermoeide mannen of niet? Zij typeren de mensen die eerst moeten zien en dan pas geloven. Ze willen eerst een tastbaar resultaat en zijn dan pas van plan te delen. Het gaat hun om de dingen die men ziet. Dit is de geest van de wereld en ongelof. Hier is een hele stad die elke gemeenschap met de strijders voor God weigert. Zoiets kan een zeer ontmoedigende uitwerking hebben op ieder die zich voor de Heer wil inzetten. Deze mensen denken nog te groot van de macht van de vijand en leggen voor hen die zich aan de zaak van God toewijden allerlei hindernissen in de weg.

Paulus heeft ook de ervaring gehad dat allen hem verlaten, maar hij reageert anders dan Gideon. Hij zegt: *“Moge het hun niet toegerekend worden”* (2Tm 4:16). Dat wil niet zeggen dat Gideon verkeerd reageert. Brood hebben en het niet geven, terwijl het nodig is vanwege de voortgang van het

getuigenis, vraagt om vergelding. Zij die zich tegen het werk van God opstellen, zullen hun rechtvaardige straf niet ontgaan, al is het daar nu nog niet de tijd voor, omdat de strijd alle aandacht opeist.

Pnuël stelt zich net zo op als Sukkoth en zal daarom in hetzelfde lot delen. Pnuël betekent ‘aangezicht van God’. Deze stad herinnert aan de worsteling van Jakob met God die daar zo’n vijfhonderd jaar eerder heeft plaatsgevonden – in *Genesis* 32 wordt deze plaats Pniël genoemd, met dezelfde betekenis (*Gn* 32:22-32). Daar werd Jakob aan de heup geslagen, waardoor hij zich voortdurend bewust was dat zijn zwakheid God gelegenheid gaf Zijn kracht te tonen. Die les zijn de inwoners vergeten. Evenals Sukkoth kijken zij naar wat voor ogen is en rekenen met menselijke factoren. De straffen die Gideon aankondigt, komen in de *verzen* 16-17 voor onze aandacht.

Het restant verslagen | *verzen* 10-12

10 Nu waren Zebah en Zalmuna in Karkor, en hun legers met hen: ongeveer vijftienduizend [man. Dit waren] allen die overgebleven waren van heel het leger van de mensen van het oosten. De gevallen waren honderdtwintigduizend mannen die het zwaard konden hanteren. 11 Gideon trok verder langs de weg van hen die in tenten wonen, ten oosten van Nobah en Jogbeha. En hij versloeg het legerkamp, terwijl het legerkamp [dacht dat het] veilig was. 12 En Zebah en Zalmuna vluchtten. Hij achtervolgde hen echter, nam de beide koningen van Midian, Zebah en Zalmuna, gevangen en joeg heel het leger schrik aan.

Het hoofddoel dat Gideon door de achtervolging van het restant van de Midianieten wil bereiken, is het gevangennemen en uitschakelen van de beide koningen. Zonder het gezag en de strategie van deze koningen is het leger van de Midianieten stuurloos. Deze koningen hebben zich niet zelf in de strijd gemengd, maar bevonden zich op de achtergrond. Vanuit die positie hebben zij hun bevelen aan de strijders doorgegeven. Deze koningen stellen demonische machten in de hemelse gewesten voor, die ook op de achtergrond opereren en hun bevelen doorgeven aan de zichtbare wereld en daarop hun invloed uitoefenen. De vorsten die we in *Richteren* 7 zijn tegengekomen (*Ri* 7:25), stellen personen voor door wie de demonen hun gezag uitoefenen.

In de betekenis van de namen van deze koningen komt hun karakter duidelijk naar voren. Zebah betekent ‘een godsdienstig offer’ of ‘een slachtoffer

om te offeren'. Zalmuna betekent 'een verboden schaduw' of 'een geestelijke doodsschaduw'. Dat er twee koningen zijn, zegt iets van de verscheidenheid van de geestelijke machten van het kwaad binnen het gezagsgebied van de satan die "de overste van de macht der lucht" (Ef 2:2) wordt genoemd. Zebah stelt niet een offer aan God voor, maar de slachting die de satan zonder erbarmen onder Gods volk wil aanrichten. Zalmuna tekent de sfeer waarin dit plaatsvindt.

Als we vrij ofwel ongebonden willen zijn, moeten we deze vijanden niet toestaan invloed uit te oefenen in ons leven. Twist – zoals we hebben gezien is dat de betekenis van de naam Midian – is een vijand die ook vandaag talloze slachtoffers maakt onder Gods volk. Het terrein waarop en de sfeer waarin twist zich afspeelt, is de doodsschaduw. Twist brengt geen leven, maar zaait dood en verderf. Deze twee koningen bevinden zich niet voor niets in de stad Karkor, dat zoveel betekent als 'stad van verwoesting'. Is dat geen passende naam?

Er is nog een aspect aan deze overwinning dat belangrijk is om op te wijzen. De overwinning op Midian is namelijk een voorafschaduw van de uiteindelijke overwinning die Israël in de toekomst op zijn vijanden zal behalen (Ps 83:4-12; Js 9:3-4).

De vergelding | verzen 13-17

13 Toen Gideon, de zoon van Joas, terugkwam van de strijd via de pas bij Heres, 14 nam hij een jongen van de mensen van Sukkoth gevangen en ondervroeg hem. Die schreef de vorsten van Sukkoth voor hem op, alsook hun oudsten: zevenenzeventig mannen. 15 Toen kwam hij bij de mensen van Sukkoth en zei: Zie, Zebah en Zalmuna, om wie u mij gehoond hebt door te zeggen: Hebt u Zebah en Zalmuna [dan] al in handen, dat wij uw vermoeide mannen brood zouden geven? 16 En hij nam de oudsten van die stad en [ook] woestijndorens en distels, en daarmee liet hij het de mensen van Sukkoth weten. 17 En de toren van Pnuël brak hij af en hij doodde de mensen van de stad.

Voordat hij afrekent met de gevangengenomen koningen, gaat Gideon eerst zijn beloften ten aanzien van Sukkoth en Pnuël inlossen. Deze twee steden hebben zich niet alleen neutraal opgesteld in de strijd, ze hebben ook geweigerd zich een te maken met de strijders voor God en hebben hun de noodzakelijke ondersteuning onthouden. Dit betekent dat ze in

praktische zin de kant van de vijand hebben gekozen. Wie aan Gods volk de middelen onthoudt waardoor het kracht voor de strijd zou ontvangen, terwijl die middelen er wel zijn, speelt daarmee de vijand in de kaart. Deze heeft dan met een verzwakte tegenstander te maken.

Gideons verontwaardiging is dan ook terecht. Om daaraan op een goede manier uiting te kunnen geven gebruikt hij een jongeman uit Sukkoth die hij in handen heeft gekregen. Hij laat hem de namen opschrijven van de mensen die hij verantwoordelijk acht voor de houding van de stad. Als hij bij de stad arriveert, herinnert hij hen aan hun houding en smalende opmerkingen, terwijl hij wijst op de gevangengenomen koningen. Ze zullen beschaamd hebben gestaan. Nu moeten ze zich buigen onder de aangekondigde tucht.

Gideon kastijdt hen omdat zij zich tegenover de vijand vriendelijk hebben gedragen op een ogenblik dat de dienaren van God vermoeid zijn en toch de achtervolging blijven voortzetten. Dorens en distels zullen hun scherpe prikkels laten voelen en hen nog lang eraan herinneren hoe halfslachtig ze zich op de dag van de beslissing hebben gedragen. Het is een gevoelige les. De dorens en distels als middelen van tucht stellen benauwdheden, teleurstellingen en lijden voor die nodig zijn om hen die halfslachtig zijn geweest in hun belijdenis voor de Heer Jezus tot inkeer te brengen en te laten inzien dat ze hebben gedwaald in verband met de zaak van God.

In Pnuël, de stad met de toren die aan de stad waarschijnlijk een belangrijk aanzien geeft, breekt hij de toren af en doodt hij de mannen. Evenals bij Sukkoth wordt hier het oordeel voltrokken over hen die aan de strijd tegen de vijand hadden kunnen meedoen door op z'n minst de mannen van Gideon op hun achtervolging te bemoedigen. Hun opstelling is het gevolg van puur menselijke berekening. Zulke gedachten zijn bolwerken die zich verheffen tegen de kennis van God en die moeten worden afgebroken.

De toren van Pnuël lijkt een symbool van menselijk denken en beoordelen, vertrouwen hebben in zichzelf. Daarvoor mag geen plaats zijn (2Ko 10:4-5). De eerste toren waarvan in de Bijbel sprake is, wordt genoemd in *Genesis 11*. Die geschiedenis staat bekend als 'de torenbouw van Babel'. Waarom die toren wordt gebouwd, staat erbij: "*Laten we voor ons een naam maken*" (Gn 11:4). De toren dient tot verheerlijking van de mens. Wie zo'n toren bezit en

in ere houdt, zal zich altijd afzijdig houden van de strijd waarin het geloof is verwickeld. Maar wie voor het geloof strijdt (*Jd 1:3*), breekt die toren af.

Zebah en Zalmuna gedood | verzen 18-21

18 Daarna zei hij tegen Zebah en Zalmuna: Wat waren het voor mannen die u op de Tabor doodde? En zij zeiden: Zij waren zoals u, één in gestalte, als koningszonen. 19 Toen zei hij: Het waren mijn broers, zonen van mijn moeder. [Zo waar] de HEERE leeft, als u hen had laten leven, zou ik u niet doden! 20 En hij zei tegen Jether, zijn eerstgeborene: Sta op, dood hen! Maar de jongen trok zijn zwaard niet, omdat hij bang was. Hij was immers nog [maar] een jongen. 21 Toen zeiden Zebah en Zalmuna: Staat u [zelf] op en steek ons dood, want zoals de man is, zo is zijn kracht. Daarom stond Gideon op, doodde Zebah en Zalmuna, en nam de maantjes die om de halzen van hun kamelen hingen.

De overwinning is behaald, maar er moet nog worden afgerond. De gevaren zijn nog niet definitief verdwenen. Het gevaar schuilt in de staart. Na de overwinning treedt er een subtiel gevaar aan het licht. Dat gevaar is het gebruik van vleitaal. De eerste keer komt het uit de mond van de vijand. Na het *zwaard* van de vijand krijgt Gideon nu te maken met zijn *mond*. Mogelijk heeft de overwinning Gideon toch een ietsje zelfverzekerd gemaakt. Hij lijkt althans zijn afhankelijkheid van de HEERE enigszins te verliezen.

Waarom begint hij met zijn vijanden te praten? Het is immers duidelijk dat ze moeten worden omgebracht? Hij wil hen ter verantwoording roepen voor de moord op zijn broers. Maar door met hen in gesprek te gaan, stelt hij zich open voor hun invloed. Het is precies zoals bij Eva, die ook in gesprek gaat met de slang, de duivel, waardoor zij onder zijn invloed komt. Het is haar en het hele menselijk geslacht fataal geworden.

Nu hun macht gebroken is, proberen de twee koningen Gideon met vleitaal in te palmen. Hoewel hij niet van hun vleierij onder de indruk is, lijkt hij zich toch niet helemaal aan de invloed ervan te kunnen onttrekken. Hij verliest het echte begrip van de macht van de vijand en zegt tegen zijn zoon dat hij hen moet doden. Dat is anders dan we in *Jozua 10* lezen, waar Jozua vijf koningen gevangen heeft genomen. De opdracht om hun voet op de nek van die koningen te zetten geeft Jozua niet aan jongelingen, maar aan *“de aanvoerders van de strijdbare mannen die met hem meegegaan waren”*. Daarna doodt Jozua hen zelf (*Jz 10:22-27*).

Het is niet waarschijnlijk dat de jongen bij de driehonderd mannen hoorde. De jongen is bang, en allen die angst hadden getoond, waren al weggegaan voordat de strijd begon. Gideon overschat de kracht van zijn zoon. Dat is een les voor alle ouders – en leiders – die met een zekere voldoening opmerken, dat hun natuurlijke of geestelijke kinderen meedoen in de geestelijke strijd. Zij mogen zich niet laten verleiden om van hen dingen te vragen die hun geestelijke kracht te boven gaan. Vaak zijn dat de situaties waarin de macht van de vijand wordt onderschat.

Na deze ‘nederlaag’ van Gideon laat de vijand opnieuw vleitaal horen, dit keer met uitdagende woorden. Hun uiting heeft te maken met de eer die zij aan zichzelf willen houden. Zij willen liever sterven door de hand van de aanvoerder dan door de hand van een jongen. Gideon neemt dit keer wel de volle verantwoordelijkheid op zich en doodt de beide koningen.

Hij neemt echter iets van hen mee als een soort oorlogsbuit, een trofee, als een aandenken aan de overwinning. Het is mogelijk dat de maantjes die hij van de kamelen van de koningen haalt, erop wijzen dat deze Midianieten aanbidders van de maangod zijn geweest. Wat Gideon doet, is een symptoom dat aangeeft dat hij niet alle eer aan God geeft. Hij wil een herinnering bewaren aan de overwinning die hij behaald heeft.

Van geen van de andere door God gegeven richters lezen we dat zij iets dergelijks hebben gedaan. Alleen Simson gaat nog een stap verder. Bij hem zien we niet dat hij *iets* van de vijand neemt, maar *iemand*. Die persoon zorgt ervoor dat hij in zijn dienst faalt en uiteindelijk ten val komt. Bij Gideon gaat het niet zover, maar het lijkt erop dat de kiem voor zijn komende falen hier gelegd is.

Een valstrik ontlopen | verzen 22-23

22 Toen zeiden de mannen van Israël tegen Gideon: Heers over ons, u zowel als uw zoon en uw kleinzoon, want u hebt ons uit de hand van Midian verlost.

23 Maar Gideon zei tegen hen: *Ik zal niet over u heersen [en] ook mijn zoon zal niet over u heersen: de HEERE zal over u heersen.*

De volgende vleierij waarmee Gideon te maken krijgt, komt niet van de kant van de wereld, maar van de kant van Gods volk. Het volk wil een zichtbare leider, evenals de volken. Waarvoor God in *Richteren 7* waar-

schuwt (*Ri 7:2*), gaat hier gebeuren. Ze schrijven de overwinning toe aan een mens. Zij geven Gideon de eer die alleen God toekomt. Ze willen ook door middel van opvolging het koningschap zeker stellen. Je weet immers maar nooit wie en hoe een volgende richter zal zijn. Opvolgend koningschap biedt zekerheid. Het lijkt allemaal zo aannemelijk, maar het geeft aan dat het volk zijn echte afhankelijkheid van God kwijt is.

Er wordt in de christenheid heel wat gepraat over leiderschap. Het belang ervan wordt telkens benadrukt. Zonder duidelijk leiderschap gaat het met Gods volk niet goed, beweert men. Veel van zulk gepraat geeft in werkelijkheid aan dat men geen weg weet met het leiderschap van de Heer Jezus dat Hij uitoefent door de Heilige Geest. Dat wil niet zeggen dat er geen broeders zijn met de gave van regering of die als voorgangers, of opziers, of oudsten functioneren. Maar er is bij Gods volk vaak niet meer de geestelijke gesteldheid om zulke mensen te herkennen en ook te erkennen aan de hand van de geestelijke kenmerken die in de Schrift worden aangegeven. Wat er dan gebeurt, is dat zulke mensen worden benoemd of openlijk aangewezen, of hoe men het ook noemen wil. In elk geval wil men duidelijk horen en kunnen zien wie de leiders zijn.

Daarmee is veel gevallen de kiem gelegd voor het verschil tussen geestelijken en leken. Wat Israël vraagt, is te vergelijken met de invoering van een geestelijkheid. De dienaar wordt groot gemaakt en God wordt vergeten. Later zal Israël deze vraag herhalen en dan krijgt het wel een koning in Saul (*1Sm 8*), waarna God komt met de man naar Zijn hart: David (*1Sm 16*).

Gelukkig doorziet Gideon het gevaar van het verzoek. Hij weigert koning te worden en wijst het volk op God als hun Koning. Dat moet ook ons antwoord zijn als er opmerkingen komen om iemand of enkelen in de positie van leider te bevestigen. Een leider naar Gods gedachten zal elke bevestiging door mensen van de hand wijzen.

Paulus geeft een goede beschrijving van zijn apostelschap. Als apostel is hij een leider bij uitstek, maar zijn hele apostelschap staat los van de mens, zodat hij kan zeggen dat hij apostel is "*niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus*" (*Gl 1:1*). Dat wil zeggen dat de oorsprong, de bron van zijn apostelschap, niet in een mens gelegen is en dat hij ook niet door een mens in dit apostelschap is bevestigd.

De efod | verzen 24-27

24 Verder zei Gideon tegen hen: Ik wil u een verzoek doen: laat ieder mij een ring uit zijn buit geven. (Zij hadden namelijk gouden ringen, want zij waren Ismaëlieten.) 25 En zij zeiden: Wij zullen ze graag geven. En zij spreidden een kleed uit en ieder wierp daarop een ring uit zijn buit. 26 Het gewicht van de gouden ringen, waar hij om gevraagd had, was zeventienhonderd [sikkel] goud, naast de maantjes, oorhangers en purperen kleding die de koningen van Midian gedragen hadden, en naast de kettingen om de halzen van hun kamelelen. 27 Gideon maakte daar een efod van en stelde die op in zijn stad, in Ofra. En heel Israël ging er als in hoereriej achteraan, zodat het voor Gideon en zijn huis tot een valstrik werd.

Wat Gideon nu vraagt komt niet van anderen, maar deze begeerte ontspringt in zijn eigen hart. Nauwelijks heeft hij de woorden uitgesproken waarmee hij het *koningschap* heeft geweigerd of hij strekt zijn hand uit naar het *priesterschap*. Hij vraagt het hele volk om een bijdrage voor de vervaardiging van een efod. De efod is een kledingstuk dat alleen door de hogepriester of priesters wordt gedragen. Daarom komt het Gideon niet toe om deze efod te maken.

Hij zou zijn verzoek hebben kunnen verdedigen door te verwijzen naar het offer dat hij heeft gebracht en het altaar dat hij heeft opgericht in Ofra (*Ri 6:19,24*). Daar heeft hij toch zoiets als een priesterlijke dienst verricht? Maar het altaar dat hij daar heeft gebouwd, heeft geen bemiddelend karakter gehad. Het heeft niet gediend om daardoor namens het volk tot God te naderen.

De efod die hij wil maken, moet een gedenkteken worden van de behaalde overwinning. Vandaar dat hij het hele volk vraagt daarvoor iets te geven. Doen we dat niet allemaal wel eens: een aandenken maken of ophangen van de overwinning die de Heer ons heeft gegeven? Het kan zijn dat we graag vertellen van onze overwinningen, de zegen die de Heer heeft willen geven door onze dienst, natuurlijk alles onder de dekmantel dat het tot eer van de Heer is. Maar is het soms niet zo, dat het in wezen trofeeën zijn die we 'ophangen' voor onszelf? Zijn niet wij de gevierde instrumenten? Zoiets wordt tot een valstrik.

Het volk is direct bereid deze bijdrage te leveren. Als een mens iets mag bijdragen om een gedenkteken te maken voor een behaalde overwinning,

doet hij daar graag aan mee. Zo wordt op de plaats waar eerst een beeld voor de Baäl heeft gestaan dat door Gideon omver is geworpen, nu door Gideon een beeld voor God geplaatst.

Maar de uitwerking is dezelfde: afgoderij ofwel hoerij. Het wordt beschouwd als een middel om daardoor tot God te naderen. Omdat de efod niet in verbinding staat met de hogepriester die deze dragen moet, en het daarom alleen maar een vorm is, wordt hij een middel tot afgoderij. Afgoderij is tegelijk hoerij, omdat de verbinding met God wordt geloochend en de verbinding met de afgoden, dat wil zeggen de demonen, wordt aangegaan.

Alles wat in de christenheid van Christus wordt losgemaakt, wordt een middel tot afgoderij. De vorm komt in de plaats van het wezen. Zo wordt er gezegd dat iemand door de doop nieuw leven ontvangt. Hetzelfde zegt men van het avondmaal. Ook wordt er geknield voor een crucifix. Dergelijke resultaten zijn in de godsdienst te verwachten als men handelt op grond van godsdienstige gevoelens in plaats van zich te laten leiden door wat God in Zijn Woord heeft gezegd over het dienen en aanbidden van Hem "*door [de] Geest van God*" (Ep 3:3).

Het wordt niet alleen Gideon tot een valstrik, maar ook zijn huis. Hij sleept zijn hele huis mee in deze afgoderij. Dat toont de ernst van de woorden die eens gesproken zijn: De weg van God af ga je nooit alleen.

Gideons verdere leven | *verzen 28-31*

28 Zo werd Midian vernederd voor de Israëlieten, en zij hieven hun hoofd niet meer op. En het land had rust in de dagen van Gideon, veertig jaar [lang]. 29 En Jerubbaäl, de zoon van Joas, ging weg en woonde [weer] in zijn huis. 30 Nu had Gideon zeventig zonen, die van hem afstamden, want hij had veel vrouwen. 31 En zijn bijvrouw, die in Sichem woonde, baarde hem ook een zoon. En hij gaf hem de naam Abimelech.

Nadat we alles hebben gehoord over de strijd en de gebeurtenissen die daar direct uit zijn voortgevloeid, komt in *vers 28* de slotconclusie. Midian is verslagen en het land heeft veertig jaar rust onder het leiderschap van Gideon.

Maar daarmee is de geschiedenis van Gideon niet afgelopen. Het lijkt erop dat hij, als de dagen van zijn strijden voor God voorbij zijn, het zich gemak-

kelijk heeft gemaakt en is gaan toegeven aan de begeerten van het vlees. Niet voor niets klinkt voor de christen de waarschuwing dat hij na een behaalde overwinning niet op zijn lauweren moet gaan rusten. Hij moet de hele wapenrusting van God opnemen, niet alleen tijdens de dag van de strijd, maar ook “om, na alles volbracht te hebben, stand te houden” (Ef 6:13).

Gideons verdere leven is er helaas een sprekend voorbeeld van dat hij hiermee geen rekening heeft gehouden. Hij trekt zich in alle rust terug in zijn huis, neemt veel vrouwen en krijgt daardoor een talrijk nageslacht. Aan de ene kant is dit een bewijs van voorspoed. Naarmate in die tijd iemands welvaart en invloed toenam, in diezelfde mate nam ook iemands harem toe. Koning Achab had zeventig zonen (2Kn 10:1) en sommige van Gideons opvolgers hadden ook veel zonen (Ri 10:4; 12:9,14). Aan de andere kant zijn de haat en moord die Gideons gezin binnenkomen juist karakteristiek voor deze oudtestamentische situaties van polygamie. Het hebben van meer dan één vrouw gaat tegen Gods scheppingsorde in en geeft een hoop ellende.

In die periode krijgt Gideon ook een zoon bij zijn bijvrouw uit Sichem die hij de naam Abimelech geeft. Van al Gideons zonen is dit de enige van wie hier de naam wordt vermeld. Dat is niet voor niets. Het volgende hoofdstuk, een lang hoofdstuk, zal het karakter van deze man tonen en wat voor een bron van ellende hij is. We zullen in *zijn* geschiedenis zien dat de gemak- en genotzucht in het leven van Gideon het leven geeft aan een vruchtbare bron voor het kwaad.

Het is al veelzeggend dat de moeder van Abimelech niet in Ofra woont, maar ergens anders. Gideon wil, zogezegd, wel de lusten, maar niet de lasten. Nog veelzeggender is de betekenis van de naam die hij aan dit kind geeft. Abimelech betekent namelijk ‘mijn vader is koning’. Dit is een naam die ook Filistijnse vorsten dragen (Gn 20; 21; 26). Dat Gideon deze naam aan zijn zoon geeft, laat iets zien van wat er mogelijk in zijn hart heeft gespeeld. Het is niet ondenkbaar dat de vleierij van *vers 18* en *vers 22* toch invloed heeft gehad.

Wie iets van zijn eigen hart kent, weet hoe gemakkelijk bepaalde vleierij post kan vatten in zijn denken. Het kan je bijblijven en ‘ondergronds’ kan de gedachte dat je iemand van betekenis bent, iemand tegen wie anderen opzien, toch een rol blijven spelen. Bij bepaalde gelegenheden kan die gedachte dan

niet meer onderdrukt worden en komt ze naar voren. Dan zal de eigen belangrijkheid zich laten gelden en is de Heer niet meer nummer Eén.

Alleen door een radicaal veroordelen van zulke gedachten en ze in 'de dood' houden is het mogelijk ervoor bewaard te blijven dat ze weer een actieve rol gaan spelen. Wie zulke gedachten radicaal veroordeelt, brengt in praktijk waartoe *Kolossenzen 3* oproept: *"Doodt dan uw leden die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die afgodendienst is"* (Ko 3:5). Is de begeerte naar eigen belangrijkheid geen slechte begeerte? Is het geen vorm van hebzucht een positie te willen innemen die alleen God toekomt? Het is niets anders dan afgodendienst. Daarom moet met zulke dingen afgerekend worden. Daarvoor in de plaats kunnen dan kenmerken als *"innige ontferming, goedertierenheid, nederigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid"* (Ko 3:12) komen.

De gedachte aan eigen belangrijkheid moet in de dood worden gehouden. Dat kan door in praktijk te brengen wat *Romeinen 6* staat: *"Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus"* (Rm 6:11) Hier hebben we de sleutel in handen om hoogmoedige gedachten, want dat zijn het, de nek om te draaien en niet toe te laten dat ze weer de kop op steken.

De basis voor zo'n houding tegenover de hoogmoed ligt in wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis. Daarover gaat het in de verzen die aan *Romeinen 6:11* voorafgaan. Daarom is het zo belangrijk om vooral van de *brief aan de Romeinen* een grondige studie te maken. We krijgen dan inzicht in wie we zelf van nature zijn, in wat God in Christus met ons heeft gedaan en hoe we als gevolg daarvan onszelf mogen zien tegenover God. Dat geeft ons de juiste wapens in handen om aan de zonde elke aanspraak op gezag over ons te ontnemen.

Gideons einde en daarna | verzen 32-35

32 Gideon, de zoon van Joas, stierf in goede ouderdom en werd begraven in het graf van zijn vader Joas, de Abiëzriet, in Ofra. 33 Maar het gebeurde, toen Gideon gestorven was, dat de Israëlieten zich afkeerden en als in hoererij achter de Baäls aan gingen. En zij maakten voor zich Baäl-Berith tot een god. 34 En de Israëlieten dachten niet [meer] aan de HEERE, hun God, Die hen gered had uit de hand van al hun vijanden van rondom. 35 En zij bewezen het huis van

Jerubbaäl – [dat is] Gideon – geen goedertierenheid voor al het goede dat hij voor Israël had gedaan.

Het einde van Gideon is een getuigenis van de Geest over wie hij voor God is geweest. Van hem, en verder alleen nog van Simson, wordt in dit boek gezegd dat hij “werd begraven in het graf van zijn vader”. Verder wordt van hem vermeld dat hij “in goede ouderdom” stierf. Dit wordt in het Oude Testament ook nog gezegd van Abraham (*Gn 15:15; 25:8*) en van David (*1Kr 29:28*).

Helaas volgen de Israëlieten niet het goede dat in Gideons leven te zien is geweest, maar het verkeerde dat ook in zijn leven aanwezig is geweest. Door het maken van de efod heeft hij het volk teruggebracht op het pad van de afgoderij. Hierdoor heeft hij zijn eigen werk (*Ri 6:25-27*) te gronde gericht en heeft hij de kiem gelegd voor een hernieuwd afwijken van het volk van de HEERE.

De Israëlieten gaan “als in hoererij achter de Baäls aan”. Ruim veertig jaar nadat Gideon het altaar van de Baäl heeft afgebroken, kiezen de Israëlieten Baäl-Berith als hun god. Baäl-Berith betekent ‘heer van het verbond’. De aanbidding van de Baäl is een teken van een verbond met de Kanaänieten, iets wat God zo uitdrukkelijk heeft verboden. God wordt vergeten en ook wordt niet gedacht aan het goede dat Gideon voor het volk heeft gedaan.

Ondanks het feit dat Gideon heeft meegewerkt aan deze ontwikkeling, stelt God de Israëlieten zelf verantwoordelijk voor hun gedrag. Hij verwijt hen dat ze ondankbaar zijn voor wat Gideon heeft gedaan.

Ondankbaarheid is ook een kenmerk van onze dagen. Hoe gaan wij om met broeders die ons hebben gediend en die door het prediken van Gods Woord de Heer Jezus groter voor ons hebben gemaakt, zodat wij Hem meer zijn gaan aanbidden? Bovendien is door hun dienst ons verlangen toegenomen om Gods Woord te gehoorzamen, zodat wij Hem met meer toewijding zijn gaan dienen. We moeten dankbaar zijn voor mensen die door hun prediking en leven Christus dichter bij ons hebben gebracht en ons dichter bij Christus hebben gebracht. Over zulke mensen lezen we bijvoorbeeld in *Romeinen 16* en in *Hebreeën 13* (*Rm 16:3-4; Hb 13:7,17*).

Richteren 9

Inleiding

Dit hoofdstuk is een vervolg op de laatste verzen van het vorige hoofdstuk. Daar wordt melding gemaakt van een hernieuwd afwijken van de HEERE. Hier lezen we over een verdergaand verlaten van Hem. Het gevolg is slavernij en vernedering. Hier is de slavernij echter niet het gevolg van een vijandige macht van buiten, maar van binnen. De voorgaande lessen gaan over de houding van het volk tegenover hun vijanden. De les die we in de geschiedenis van Abimelech te zien krijgen, heeft te maken met de relaties binnen het volk van God.

In Abimelech ontmoeten we iemand die in plaats van tegen de vijanden te strijden over Gods volk heerst. Aan hem en zijn gedrag wordt het langste hoofdstuk van dit boek gewijd, een hoofdstuk van maar liefst zevenenvijftig verzen. Abimelech is geen bevrijder van Israël, maar iemand die een beginsel voorstelt dat we ook bij een zekere Diótrephes zien. Diótrephes wordt in de *derde brief van Johannes* genoemd. Hij is iemand “die graag onder hen [dat is in de gemeente] *de eerste is*” (3Jh 1:9). Hij is iemand die zich gezag aanmatigt, met uitsluiting van anderen, zoals Johannes verder van hem zegt: hij “*neemt ons niet aan*”. Hij duldt geen concurrentie.

Deze handelwijze zien we geïllustreerd in Abimelech. Wat opvalt, is dat hij niet één keer de naam van God noemt. Ook is hij een van die duistere figuren die in het Oude Testament een voorafschaduwing zijn van de mens van de zonde, de antichrist. Daar mogen we ook aan denken als we ons met zijn geschiedenis bezighouden.

Het belangrijkste is echter dat hij iets laat zien van wat in het hart van ieder van ons aanwezig is. De eerste, de voornaamste, willen zijn, zit ons allemaal in het bloed. Wat we nodig hebben, is te kijken naar de Heer Jezus Die Zichzelf heeft weggecijferd en de Dienaar van allen is geworden. Hij Die “*niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven tot een losprijs voor velen*” (Mt 20:28).

Hij heeft het niet alleen gezegd, maar ook gedaan. Daarom kan Hij tegen Zijn discipelen zeggen als zij er ruzie over maken wie van hen wel de

grootste mocht zijn (het zat dus ook in hen): *“Laat de grootste onder u als de jongste zijn, en de voorganger als een die dient. Want wie is groter, hij die aanligt of hij die dient? Niet hij die aanligt? Ik echter ben in uw midden als Degene Die dient”* (Lk 22:26-27). Laten we bij het overdenken van het optreden van Abimelech steeds letten op het contrast met het optreden van onze Heiland.

De greep naar de macht | verzen 1-6

1 En Abimelech, de zoon van Jerubbaäl, ging naar Sichem, naar de broers van zijn moeder, en hij sprak tot hen en tot heel het geslacht van de familie van zijn moeder: 2 Spreek toch ten aanhoren van alle burgers van Sichem: Wat is beter voor u? Dat zeventig mannen, allemaal zonen van Jerubbaäl, over u heersen, of dat één man over u heerst? Bedenk daarbij dat ik uw beenderen en uw vlees ben. 3 Toen spraken de broers van zijn moeder ten aanhoren van alle burgers van Sichem al deze woorden over hem. En hun hart neigde zich naar Abimelech, want zij zeiden: Hij is onze broeder. 4 Zij gaven hem zeventig zilverstukken uit het huis van Baäl-Berith, en daarmee huurde Abimelech lichtzinnige leeglopers in, die hem volgden. 5 Toen kwam hij in het huis van zijn vader in Ofra en doodde zijn broers, de zonen van Jerubbaäl, op één [en dezelfde] steen: zeventig mannen. Maar Jotham, de jongste zoon van Jerubbaäl, bleef over, omdat hij zich had verborgen. 6 Daarop verzamelden zich alle burgers van Sichem en heel Beth-Millo. Zij gingen [op weg] en maakten Abimelech koning bij de hoge eik die bij Sichem staat.

Van Abimelech lezen we niet dat hij richter wordt genoemd. Hij is ook niet door God verwekt om Israël te bevrijden. Misschien is hij wel door de betekenis van zijn naam – zijn naam betekent ‘mijn vader is koning’ – op het idee gekomen om op basis van opvolging de heerschappij op te eisen. Zijn vader was leider van het volk, hij zou dat ook zijn. Hoe het ook zij, hij komt ertoe op te eisen wat zijn vader heeft geweigerd (Ri 8:23-24) en wordt op die manier een ‘heerser over de erfgoederen’ (1Pt 5:3). Hij is iemand over wie Paulus het heeft als hij tot de oudsten van de gemeente in Efeze zegt: *“Uit uzelf zullen mannen opstaan, die verdraaide dingen spreken om de discipelen achter zich af te trekken”* (Hd 20:30).

Hij is een Diótréfes. Abimelech is van het type mensen dat de gemeente runt zoals managers hun bedrijf runnen. Zo’n persoon zal altijd proberen mensen om zich heen te verzamelen om zo zijn ideeën over gemeente zijn

te verwezenlijken en veranderingen door te voeren. Hij zal dat doen door het verlenen van gunsten, waardoor men zich aan hem verplicht gaat voelen. Zijn wervingscampagne loopt goed en zijn taal slaat aan.

Abimelech doet alsof hij zich sterk wil maken voor de belangen van zijn familie en speelt handig in op de gevoelens, terwijl hij zijn zeventig halfbroers aan de kant schuift. Hij presenteert zich niet als de zoon van Gideon, maar hij neemt het karakter van zijn moeder aan. Gideon heeft zijn zeventig zonen ongetwijfeld opgevoed in zijn eigen huis, terwijl Abimelech is opgegroeid in Sichem.

Er is bij Abimelech geen enkel respect voor zijn halfbroers. Als hij eenmaal gekozen is, laat hij hen ombrengen. Daarvoor betaalt hij per persoon een zilverstuk aan nietswaardige lieden die de hele club van zeventig man gevangennemen en hen in bedwang houden, terwijl Abimelech hen een voor een doot op één steen. Misschien is dat wel de steen geweest die Jozua in Sichem heeft opgericht als een getuige tegen het volk (*Jz 24:25-27*). Dat het geld uit de afdogstempel komt, deert hem allerm minst.

Abimelech wil zichzelf verhogen en lijkt daarin op de persoon die in *Daniel 11* wordt beschreven (*Dn 11:36*). Er is al gewezen op de overeenkomst tussen Abimelech en de antichrist. De kenmerken van de antichrist worden onder andere in *1 Johannes 2*, *1 Johannes 4* en *2 Thessalonicenzen 2* beschreven (*1Jh 2:22; 4:3; 2Th 2:3-4*). De antichrist gaat net zo te werk als Abimelech. Ook hij zal met fraaie woorden de gunst van het volk weten te winnen (*Ps 55:22; Dn 11:32*). In Absalom, een zoon van David, treffen we dit kenmerk, het gebruik van vleitaal, ook aan. We lezen van hem: “*Zo stal Absalom het hart van de mannen van Israël*” (*2Sm 15:6*). Dat is wat Abimelech hier doet.

Er ontkomt één man aan de moordpartij (*vgl. 2Kr 22:10-12*). Dat is Jotham. Zijn naam betekent ‘de HEERE is volmaakt’. Hij is een waar getuige van zijn naam. God zal nooit zonder een getuige zijn. Jotham geeft zijn getuigenis in de volgende verzen. Hij is een ware Antipas (*Op 2:13*), dat betekent ‘één tegen allen’. Hij vertegenwoordigt het getrouwe overblijfsel dat God in alle tijden naar de verkiezing van Zijn genade in stand houdt (*Rm 11:5*).

Zo is er dan ook in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar [de] verkiezing van [de] genade. (Rm 11:5)

Abimelech is de eerste persoon die zich in Israël tot koning laat uitroepen. Hij gaat volledig voorbij aan de eisen van God die Hij voor dit ambt heeft

laten opschrijven in de wet (*Dt 17:14-20*). Ironisch genoeg vindt de hulding plaats vlak bij de boom in Sichem waar Jozua de woorden van het verbond in het wetboek van God heeft geschreven (*Jz 24:26*).

Inleiding op de gelijkenis van Jotham | verzen 7-21

Wat Jotham met zijn gelijkenis duidelijk wil maken, is laten zien dat heersen over anderen het bederf betekent van de zegen die God wil geven. Waar mensen de kans krijgen te gaan heersen, worden het gebruik en de zegen van de Heilige Geest (voorgesteld in de olijfboom), de gerechtigheid (voorgesteld in de vijgenboom) en de blijdschap (voorgesteld in de wijnstok), die allemaal gaven van God zijn, verdorven. Het uiteindelijke resultaat van heersen is te zien in de doornstruik – waarmee de inwoners van Sukkoth een gevoelige les hebben gekregen (*Ri 8:16*) –, die niets anders dan pijn zal veroorzaken. Hier wordt aangetoond waar menselijke regering in het huis van God op uitloopt.

De boom is hier een beeld van een regerende macht. We kunnen dat bijvoorbeeld ook zien bij Nebukadnezar (*Dn 4:20-22*). Bij de bomen gaat het steeds om vrucht dragen en het prijsgeven daarvan als er geheerst gaat worden. Van nature willen mensen graag geregeerd worden door iemand in wiens leven vrucht gezien wordt. De ware geest van regeren is de geest van dienen (*Lk 22:27*). Gezag uitoefenen in heersende zin is van veel minder waarde dan vruchtbaar dienen.

In het verhaal van de bomen legt Jotham het karakter van Abimelech bloot en ook het oneerlijke en onoprechte handelen van de burgers van Sichem tegenover de herinnering aan zijn vader Gideon. We zullen zien dat we Jothams verhaal kunnen toepassen op het leiderschap van personen, maar ook op de overaccentuering van een bepaalde leer. Het doel van de gelijkenis is, dat wij de leiding van God erkennen en ervoor waken onszelf in zo'n positie te willen bevestigen of te laten bevestigen door anderen die ons een ereplaats willen geven.

Waar en waarom Jotham gaat spreken | vers 7

7 Toen zij dit Jotham verteld hadden, ging hij op de top van de berg Gerizim staan, en hij verhief zijn stem en riep en zei tegen hen: *Luister naar mij, burgers van Sichem! Dan zal God naar u luisteren.*

Als Jotham bericht krijgt dat Abimelech tot koning is uitgeroepen, legt hij zijn handen niet in de schoot. Hij gaat naar de berg Gerizim, de berg van de zegen (*Dt 27:12*). Daarmee geeft hij aan dat hij zegen voor het volk zoekt. Daarvoor wil hij zich door God laten gebruiken en zo de taak vervullen die God hem heeft gegeven. Wie door de genade van God ontkomen is aan het oordeel, zoals Jotham, is een geschikt instrument om te worden gebruikt tot zegen voor hen die zich van God hebben afgewend.

Jotham kondigt niet zonder meer het oordeel aan. Wat hij te vertellen heeft, is van grote betekenis. Hij spreekt niet in raadselen. Iedereen begrijpt goed waarover hij het heeft. Hij stelt de weg van zegen voor en laat zien wat de gevolgen zijn als men die weg niet wil gaan. Ieder die naar hem luistert, dus de waarheid van zijn woorden erkent en ernaar gaat handelen, vindt een open weg tot God en zal tevens een open oor bij Hem opmerken. Zo staat daar de eenling die tot zegen wil zijn voor het hele volk. De gelijkenis van Jotham bevat het geheim om door God te worden gehoord.

De olijfboom | *verzen 8-9*

8 Eens gingen de bomen [op weg] om een koning over zich te zalven. Ze zeiden tegen de olijfboom: Wees koning over ons! 9 Maar de olijfboom zei tegen hen: Zou ik mijn olie opgeven, die God en de mensen in mij prijzen, en zou ik weggaan om boven de [andere] bomen te zweven?

De olijfboom is de eerste boom die aan het woord komt. Hij is een beeld van de energie en verlichting, kracht en vrucht van de Heilige Geest. Olijfolie zorgde ervoor dat de kandelaar in de tabernakel bleef branden, zodat daar licht was (*Ex 27:20*). We lezen ook dat in het Oude Testament priesters, koningen en profeten met olie worden gezalfd. In het Nieuwe Testament worden de gelovigen gezien als priesters en koningen (*Op 1:6*) en wordt gesproken over de gelovigen als mensen die gezalfd zijn, niet

..., en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor Zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in <alle> eeuwigheid! Amen. (Op 1:6)

met letterlijke olie, maar met de Heilige Geest (*1Jh 2:20,27*). Olie is een beeld van de Heilige Geest.

En u hebt [de] zalving vanwege de Heilige en u weet alles. (1Jh 2:20)

En wat u betreft, de zalving die u van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet nodig dat iemand u leert; maar zoals Zijn zalving u over alles leert, en waar is en geen leugen, en zoals zij u geleerd heeft, blijft u in Hem. (1Jh 2:27)

Als nu in iemands leven het werk van de Heilige Geest duidelijk zichtbaar wordt, is de kans groot dat men hem zal vragen de leiding te nemen. Het kan in een geloofsgemeenschap ook voorkomen dat men de werking en uiting van de Heilige Geest zo benadrukt, dat daarmee Zijn ware plaats verloren gaat. Dan worden de geestesgaven de maatstaf voor de beoordeling van iemands geestelijk leven. Iemand die een bepaalde geestesgave heeft, geniet dan een hoger aanzien dan iemand die de betreffende gave niet heeft.

Wie in dit opzicht de Bijbel onderzoekt, zal ontdekken dat de Heilige Geest niet is gekomen om Zichzelf te presenteren, maar dat Hij is gekomen om de Heer Jezus te verheerlijken. De Heer Jezus zegt van de Heilige Geest: *“Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het Mijne nemen en het u verkondigen”* (Jh 16:13-14).

Dit doet niets af van de heerlijkheid en Godheid van de Heilige Geest. Het gaat erom vast te stellen welke plaats de Heilige Geest in de Godheid inneemt en wat Hij op aarde doet. Even terzijde: daarom is ook het aanspreken en aanbidden van de Heilige Geest in woord en lied en het bidden tot Hem misplaatst. Dit vindt nergens grond in de Bijbel.

Wat wel in iemands leven zichtbaar kan worden, is de vrucht van de Geest (Gl 5:22). Als aan zo iemand, bij wie dit gevonden wordt, gevraagd wordt de leiding te nemen, zal het antwoord zijn: ‘Ik ben te zeer bezig in de dingen van God dan om leiding te gaan geven.’

De olijfboom heeft ook te maken met de beloften die God aan Zijn volk heeft gegeven (Rm 11:16-24). Ook stelt het de gelovigen voor als degenen die alles aan God ontlelen (Ps 52:10).

Samenvattend kunnen we zeggen dat een ‘olijfboombroeder’ iemand is die zich laat leiden door de Heilige Geest en bij wie de vrucht van de Geest zichtbaar wordt. Hij is iemand die rekening houdt met de beloften van God en in alles op Hem vertrouwt. Als er een ‘olijfboombroeder’ in de plaatselijke gemeente is, zou tegen hem gezegd kunnen worden: ‘Wij willen jou als leider aanstellen, zoals in de kerken om ons heen gebeurt.’ Het is te hopen dat zijn antwoord is zoals dat van de olijfboom, zodat hij vrucht kan blijven dragen tot eer van God.

De vijgenboom | verzen 10-11

10 Toen zeiden de bomen tegen de vijgenboom: Komt u, wees koning over ons!
11 Maar de vijgenboom zei tegen hen: Zou ik mijn zoetheid en mijn goede vrucht opgeven, en zou ik weggaan om boven de [andere] bomen te zweven?

De eerste keer dat we iets over de vijgenboom lezen, is als Adam en Eva gezondigd hebben (Gn 3:7). Nadat ze gezondigd hebben en zien dat ze naakt zijn, willen ze hun naaktheid bedekken met bladeren van de vijgenboom. Hierin ligt een aanwijzing dat de vijgenboom in beeld iets zegt over gerechtigheid. Adam en Eva maken een eigen bedekking om voor God te kunnen verschijnen. Maar die bedekking werkt niet.

Het is ermee als met alle werken van eigen gerechtigheid, waardoor een mens meent aangenaam te kunnen zijn voor God. Het is een gerechtigheid zonder vrucht voor God. Het zijn alleen bladeren, het is een uiterlijke zaak. Dat is ook het geval in *Markus 11* (Mk 11:13-14). De Heer Jezus heeft honger en wil van een vijgenboom eten. Er zitten echter alleen bladeren aan en geen vrucht. De Heer vervloekt daarop die vijgenboom.

De vijgenboom is een beeld van Israël (Hs 9:10a; Jl 1:7). God kwam in Christus tot Zijn volk om vrucht bij hen te zoeken. Hij verlangde daarnaar. Maar wat trof Hij aan? Een volk dat volledig beheerst werd door een zelf opgebouwde gerechtigheid. Maar nooit zal iets van eigen inspanning de mens aangenaam maken voor God. Toen de Heer Jezus door dit volk vol eigen gerechtigheid naar het kruis werd gebracht en gedood, is ten volle gebleken dat het doen en laten van de mens door en door zondig is.

Het gaat God om de *vrucht* van de gerechtigheid, niet om een *schijn* van gerechtigheid. Deze vrucht wordt zeker zichtbaar, maar alleen als ze het gevolg is van een liefde die overvloedig in kennis en alle inzicht en die uitgewerkt wordt in het praktisch geloofsleven met het oog gericht op de komst van Christus (Fp 1:9-10). Iemand bij wie dat gevonden wordt, is *“vervuld met de vrucht van de gerechtigheid die door Jezus Christus is, tot heerlijkheid en lof van God”* (Fp 1:11).

De vijgenboom spreekt van voedsel, en ook van genezing. In *Jesaja 38* is sprake van een vijgenkoek die gelegd moet worden op de zweer van Hizkia (Js 38:21). Daardoor zal hij beter worden.

We kunnen van dit alles het volgende leren. In de gemeente hebben vooral de herder en de leraar een dienst van voeding en verkwikking, heling en ondersteuning voor de leden van het volk van God. Hun dienst zal erop gericht zijn de vrucht van gerechtigheid in de gelovigen tot groei en bloei te laten komen, zodat God daarvan zal kunnen genieten.

Waarvoor deze ‘vijgenboomboeders’ moeten oppassen, is dat zij die dienst niet inwisselen voor een plaats van heerschappij over Gods volk. Het houdt ook een waarschuwing in dat de praktische geloofsbeleving niet een te grote nadruk moet krijgen. Dat gebeurt daar, waar vooral gehamerd wordt op het praktisch christen-zijn, terwijl men voorbijgaat aan wat de Bijbel daarover zegt. Dan gaat de vijgenboom ook zweven boven de andere bomen.

De wijnstok | verzen 12-13

12 Toen zeiden de bomen tegen de wijnstok: Komt u, wees koning over ons!
 13 Maar de wijnstok zei tegen hen: Zou ik mijn nieuwe wijn opgeven, die God en mensen vrolijk maakt, en zou ik weggaan om boven de [andere] bomen te zweven?

De volgende is de wijnstok. Als de wijnstok, of de wijn, in de Bijbel genoemd wordt, stelt dat vaak vreugde, blijdschap voor. We lezen dit in *vers 13*, waar van de wijn wordt gezegd dat “die God en mensen vrolijk maakt”. Die gedachte wordt in *Psalm 104* bevestigd: “Wijn, die het hart van de sterfeling verblijdt” (*Ps 104:15a*). Israël wordt vergeleken met een wijngaard (*Js 5:1-7*). God wilde een volk waaraan Hij blijdschap, vreugde kon beleven: “Want de wijngaard van de HEERE van de legermachten is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn Zijn lievelingsplant” (*Js 5:7a*). Helaas moet daarop volgen: “Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, [het werd] bloedbestuur, gerechtigheid, maar zie, [het werd] geschreeuw” (*Js 5:7b*). Israël heeft Hem niet de blijdschap gebracht waarop Hij heeft gerekend en waarvoor Hij alles heeft gedaan.

De Heer Jezus vertelt in *Johannes 15*, waar Hij gezien wordt als de ware wijnstok (*Jh 15:1*), hoe wij vrucht kunnen dragen tot verheerlijking en blijdschap van de Vader. In één woord gezegd, komt wat Hij zegt neer op gehoorzaamheid. De *verzen 10-11* van dat hoofdstuk geven dat mooi aan: “Als u Mijn geboden bewaart, zult u in Mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van

Mijn Vader heb bewaard en in Zijn liefde blijf. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt."

In het leven van een 'wijnstokbroeder' wordt gehoorzaamheid zichtbaar met als gevolg blijdschap voor de Vader en voor hemzelf. Hij wil het gehoorzaam zijn aan God en de vreugde die Hem dat geeft, niet inruilen voor een positie van heersen over het volk van God. In de samenkomsten van de gemeente kan ook de blijdschap te veel nadruk krijgen. Dit kan gebeuren als een reactie op de somberheid die soms in de samenkomsten heerst. Die somberheid is niet goed. Er mag blijdschap zijn over alles wat God ons heeft gegeven.

Het gaat om een evenwicht tussen aan de ene kant het besef wie wij van nature zijn en dat de Heer Jezus daarvoor heeft moeten lijden en aan de andere kant de grote dankbaarheid en blijdschap om wat de Heer Jezus heeft gedaan en de resultaten waarin wij mogen delen. Het te veel benadrukken van blijdschap vervaagt in de praktijk de echte blijdschap tot het hebben van een 'lekker' gevoel en komt steeds verder af te staan van wat het hart van God echt blij maakt.

Om dat laatste gaat het. Het hart van God wordt blij gemaakt door alles wat we Hem vertellen over de Heer Jezus, over Zijn werk aan het kruis en hoe Hij in alles God heeft verheerlijkt. Het hart van God wordt blij door alles wat Hij in ons leven ziet van de Heer Jezus, van het gehoorzame en toegewijde leven van Zijn Zoon.

De doornstruik | *verzen 14-15*

14 Ten slotte zeiden al de bomen tegen de doornstruik: Kom, weest u koning over ons! 15 En de doornstruik zei tegen de bomen: Als u mij naar waarheid tot koning over u zalft, kom dan [en] neem de toevlucht in mijn schaduw. Maar zo niet, laat er [dan] vuur uitgaan van de doornstruik, dat de ceders van de Libanon zal verteren.

Dan komt de 'echte' heerser naar voren. De bomen die op weg zijn om een koning over zich te zalven (*vers 8*), hebben tevergeefs een beroep gedaan op de olijfboom, de vijgenboom en de wijnstok. En, heel merkwaardig, het resultaat is niet dat ze zich afvragen of ze wel goed bezig zijn, maar ze gaan door met hun zoektocht. Ze gaan niet terug naar hun eigen plek om daar

hun eigen vrucht te dragen. Ze zijn ontevreden met hun plaats in het bos en dat blijven ze. Als niemand van de echte kandidaten bereid is koning te worden, dan gaan ze maar iemand vragen aan wie ze in eerste instantie niet hebben gedacht, maar die het zeker wel zal willen.

In *vers 14* lezen we iets wat er de andere keren niet bij staat, namelijk dat het verzoek uitgaat van *“al de bomen”*. Het lijkt alsof door alle afwijzingen de hunkering naar een leider alleen nog maar sterker is geworden. Ze moeten en zullen iemand hebben die over hen heerst. Dat is een ideaal uitgangspunt voor de doornstruik.

Een doornstruik spreekt tot de verbeelding van ieder die er wel eens mee in aanraking is gekomen. Van een doornstruik kun je alleen pijn verwachten. De doornstruik praat niet over vrucht, maar over schaduw – alsof een doornstruik bescherming tegen de brandende zon kan bieden – en vuur. Wie onder een doornstruik gaat liggen, kan alleen maar schrammen en pijn oplopen.

Dorens zijn een direct gevolg van de zonde (*Gn 3:18*). Wie zijn toevlucht neemt tot zondige middelen om de eigen verlangens te bevredigen, kan niet anders dan de ondergang verwachten. De doornstruik stelt de vloek voor als gevolg van de zonde die gestalte krijgt in een man die zichzelf zoekt. Een compromis is niet mogelijk. Het is buigen of omkomen. Dat wordt in de rest van dit hoofdstuk bewezen. Wie zelf iets wil zijn onder de broeders, bewijst alleen maar dat hij een doornstruik is.

De uitleg van de gelijkenis | verzen 16-20

16 Welnu, als u naar waarheid en in oprechtheid gehandeld hebt, toen u Abimelech koning maakte, en als u goed gehandeld hebt met Jerubbaäl en zijn huis, en als u met hem hebt gedaan overeenkomstig de verdienste van zijn handen
17 – mijn vader heeft immers voor u gestreden, zijn leven gewaagd en u uit de hand van Midian gered; 18 maar ú bent deze dag in opstand gekomen tegen het huis van mijn vader en hebt zijn zonen, zeventig mannen, op één [en dezelfde] steen gedood, en u hebt Abimelech, de zoon van zijn slavijn, koning gemaakt over de burgers van Sichem, omdat hij uw broer is – 19 als u dan op deze dag naar waarheid en in oprechtheid gehandeld hebt met Jerubbaäl en zijn huis, verblijd u dan over Abimelech, en laat ook hij zich verblijden over u. 20 Maar zo niet, laat er dan vuur uitgaan uit Abimelech, dat de burgers van Sichem

en Beth-Millo verteert, en laat er vuur uitgaan van de burgers van Sichem en Beth-Millo dat Abimelech verteert.

Vanaf de veilige hoogte van de berg Gerizim gaat Jotham vervolgens de gelijkenis aan zijn gehoor uitleggen. Door de weerkaatsing tussen de bergen is hij voor iedereen duidelijk verstaanbaar. Wat hij zegt, moet een krachtige indruk maken op de gewetens van de hoorders (*vers 16*) die zich in het dal beneden hem bevinden. Hij herinnert hen aan de gunsten die hun in het verleden door zijn vader Gideon zijn bewezen (*vers 17*) en noemt hun grote ondankbaarheid (*vers 18*). Dan beklemtoont hij het resultaat van hun opstand (*vers 20*).

In zijn uitleg tekent Jotham het contrast tussen Gideon en Abimelech. Hij beschrijft de waardeloosheid van Abimelech, die de mannen van Sichem gewillig als koning over zich hebben aanvaard. Hij beschuldigt hen ook van een schaamteloze behandeling van het huis van zijn vader aan wie zij zoveel verschuldigd zijn. Zoveel onrecht kan niet ongestraft blijven. Zij zullen de vrucht van hun eigen handelingen eten. Het verbond tussen Abimelech en de burgers van Sichem zal uitlopen op een strijd waarbij ze elkaar zullen uitroeien. In *vers 20* zegt Jotham wie er met de doornstruik wordt bedoeld: Abimelech.

Het contrast met zijn vader Gideon komt ook hierin tot uiting, dat Gideon het koningschap heeft geweigerd, net als de goede bomen. Het koningschap van Abimelech zal het verderf betekenen van het volk en van zichzelf. Ook hier zien we een contrast met Gideon van wie Jotham zegt: *“Mijn vader heeft immers voor u gestreden, zijn leven gewaagd en u uit de hand van Midian gered”* (*vers 17*). Gideon heeft zijn leven geriskeerd, letterlijk staat er ‘zijn leven weggegooid’. Dat laat de volle inzet van Gideon zien om het volk van God te bevrijden. Hij lijkt hierin op de Heer Jezus, Die Zijn leven niet alleen gewaagd heeft, maar het heeft overgegeven om ons te redden.

Abimelech lijkt op de duivel, die komt om te stelen, te slachten en te verderven, zoals de Heer Jezus zegt: *“De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verdoen; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overloedig hebben. Ik ben de goede Herder; de goede Herder legt Zijn leven af voor de schapen”* (*Jh 10:10-11*). In de eerste (de dief) herkennen we Abimelech, in de tweede (de goede herder) Gideon.

Jotham vlucht | vers 21

21 Toen ging Jotham haastig op de vlucht. Hij ging naar Beër en woonde daar vanwege zijn broer Abimelech.

Na deze korte, maar veelzeggende toespraak vlucht Jotham, misschien omdat mensen van Sichem de berg willen beklimmen om hem te grijpen. Hij komt terecht in Beër, dat 'bron' betekent. Een bron is een goede schuilplaats. Bij een bron is levend water, je kunt je daar voortdurend verkwikken. Tegelijk vormt de bron een bescherming tegen de vijand. Jotham gaat daar uit vrees voor zijn broer wonen.

Ook voor ons is er zo'n bron van verkwikking en bescherming. Die bron is het Woord van God. Als we, net als Jotham, hebben gewezen op verkeerde dingen bij het volk van God en we ontmoeten vijandschap, dan is onze enige verkwikking en veiligheid te vinden in het Woord van God.

In *Numeri 21* wordt ook de naam Beër genoemd (*Nm 21:16-18*). Daar treffen we niet een enkeling aan, wat een kenmerk is van een tijd van verval en algemene ontrouw, maar daar zien we het hele volk. Wat doet dat volk daar? Zingen. Daar hebben we een prachtig resultaat van het zijn bij de bron. De trouwe getuigen trekken zich terug naar de bron waar levend water is en zingen er liederen en lofzangen tot eer van God en de Heer Jezus.

God gaat vergelden | verzen 22-25

22 Toen Abimelech drie jaar over Israël geheerst had, 23 zond God een boze geest tussen Abimelech en de burgers van Sichem. De burgers van Sichem handelden trouweloos tegen Abimelech, 24 opdat het geweld tegen de zeventig zonen van Jerubbaäl en hun bloed zouden neerkomen op hun broer Abimelech, die hen gedood had; en op de burgers van Sichem, die hem aangemoedigd hadden om zijn broers te doden. 25 De burgers van Sichem plaatsten [mannen] in hinderlaag tegen hem op de toppen van de bergen, en die beroofden iedereen die over de weg langs hen heen kwam. En het werd aan Abimelech verteld.

Er is een gezegde dat luidt: Gods molens malen langzaam, maar zeker. Soms lijkt het erop dat God niets doet met wat Hij heeft gezegd. Ook in *2 Petrus 3* hebben we zo'n situatie (*2Pt 3:3-10*). En heeft de Heer Jezus niet gezegd dat Hij spoedig zal komen? Hij is nog steeds niet gekomen. Maar wat is voor de eeuwige God duizend jaar? Welnu, in het geval van Abimelech

zijn er drie jaren verstreken. Maar wat is drie jaar voor de eeuwige God? Hij is echt niet vergeten wat Hij door Jotham heeft gezegd.

Het kan best lang duren, maar er komt een tijd dat Gods Woord in vervulling gaat. De zonde wordt door Hem achterhaald. Nadat Abimelech drie jaar over Sichem heeft geregeerd, zendt God een boze geest. Deze drijft een wig van ontrouw tussen Abimelech en de burgers van Sichem. God bedient Zich wel vaker van een boze geest om een door Hem gewenst doel te bereiken (1Sm 16:14; 1Kn 22:19-23). Het woord dat in *vers* 22 met 'geheerst' is vertaald, komt in *Richteren* alleen hier voor en is waarschijnlijk gekozen om de slechte, eigenmachtige regering van Abimelech te onderscheiden van die van de trouwe richters.

Gods oordeel komt zowel over Abimelech als over de burgers van Sichem. We zien hoe God de zaak beoordeelt. Hij laat het oordeel komen over Abimelech omdat hij de moordenaar van zijn broers is en over de burgers van Sichem omdat zij daaraan medeplichtig zijn. God acht de burgers van Sichem niet minder schuldig. Zij hebben Abimelech gesteund. Dat laat zien hoe kwalijk het voor God is om iemand te steunen die met verkeerde dingen bezig is, ook al doet de steunverlener daar zelf niet actief aan mee.

Het lijkt erop dat Abimelech niet meer in Sichem woont, omdat hij daar een stadhouder of bevelhebber, Zebul, heeft (*verzen* 28,30) die zijn zaken behartigt. Hij heeft zijn doel bereikt en heeft de burgers van Sichem niet meer nodig. Zijn persoonlijke betrokkenheid, waarmee hij hun gunst heeft gewonnen in het begin van dit hoofdstuk, is verdwenen. Op hun beurt worden de Sichemieten hem ontrouw. Dat bedrieglijke handelen van Sichem wordt door een ontrouwe Sichemiet aan Abimelech overgebracht. Het is een aaneenschakeling van verraad, leugen en bedrog.

Gaäl | *verzen* 26-29

26 Gaäl, de zoon van Ebed, kwam ook met zijn broeders, en zij kwamen over naar Sichem. En de burgers van Sichem vertrouwden op hem. 27 Zij gingen [de stad] uit, het veld in, en zij plukten hun wijngaarden leeg, traden [de druiven] en zongen feestliederen. Daarna gingen zij het huis van hun god binnen, aten, dronken en verolochten Abimelech. 28 Toen zei Gaäl, de zoon van Ebed: Wie is Abimelech, en wat is Sichem, dat wij hem zouden dienen? Is hij niet de zoon van Jerubbaäl en is Zebul niet zijn bevelhebber? Dien [liever] de mannen

van Hemor, de vader van Sichem, want waarom zouden wij hem dienen? 29 Och, had ik dit volk maar in mijn hand! Dan zou ik Abimelech wel verdrijven. Ook zei hij tegen Abimelech: Vergroot uw leger en trek uit!

Er verschijnt een nieuwe speler op het toneel. Zijn naam is Gaäl, dat betekent ‘walging’, ‘afkeer’. Hij is de zoon van Ebed en dat betekent ‘slavernij’, ‘dienstbaarheid’. Hij maakt handig gebruik van het machtsvacuüm dat is ontstaan en speelt in op de negatieve gevoelens die de burgers van Sichem voor Abimelech hebben. Hij maakt de kloof tussen beide partijen nog groter.

De gelegenheid die hij daarvoor gebruikt, is een oogstfeest, als iedereen in een opperbste stemming is en daardoor gemakkelijk te beïnvloeden. Daarbij doet hij een beroep op hun nationale gevoelens. Abimelech heeft een beroep gedaan op hun familieverband met hem, maar Gaäl gaat terug naar het verre voorgeslacht. Hij laat hun de gemeenschappelijke wortels zien. Dat spreekt de burgers van Sichem wel aan. Zo zaait hij het zaad van ontevredenheid over hun huidige koning en merkt daarbij hoe gemakkelijk zijn woorden een ommezwaai bij het volk bewerken. Zijn tactiek lijkt geslaagd.

Na deze voorbereidende acties doet hij een greep naar de macht en werpt zichzelf als de betere leider op. Hij maakt Abimelech belachelijk en zij, die het eerst met Abimelech eens zijn, keren zich nu tegen hem. Zo eenvoudig is de volksgunst te veranderen. De ene vleeselijke leider wordt ingewisseld voor de andere. Maar Gaäl heeft slechts praatjes. Dat zien we in het vervolg van de geschiedenis.

Zebul | verzen 30-33

30 Toen Zebul, de overste van de stad, de woorden van Gaäl, de zoon van Ebed, hoorde, ontstak hij in woede. 31 Heimelijk stuurde hij boden naar Abimelech om te zeggen: Zie, Gaäl, de zoon van Ebed, en zijn broers zijn in Sichem gekomen, en zie, zij zetten de stad tegen u op. 32 Welnu dan, sta vannacht op, u en het volk dat bij u is, en leg een hinderlaag in het veld. 33 En laat het 's morgens, als de zon opgaat, [zo] gebeuren: u moet vroeg opstaan en deze stad overvallen; en zie, als hij met het volk dat bij hem is, tegen u uittrekt, doe dan met hem zoals uw hand vindt [om te doen].

Zoals bij alle slim opgezette plannen die dienen om zichzelf te promoten, vinden we ook hier elementen waarmee geen rekening is gehouden. Gaäl

heeft zich misrekend waar het Zebul betreft. Die blijft trouw aan Abimelech en laat een boodschap naar Abimelech sturen met daarin tegelijk een plan van aanpak om de indringer te verjagen.

Zebul is een man met militair inzicht. Als Abimelech snel komt, kan hij Gaäl verrassen. Die zal dan geen tijd hebben om uit de Sichemieten een geordend leger samen te stellen. Hij doet ook nog de aanbeveling om hinderlagen te leggen. Verder laat hij het aan Abimelech over om te handelen naar dat de situatie het vereist.

Het verzet gebroken | verzen 34-39

34 Toen stond Abimelech, met al het volk dat bij hem was, 's nachts op, en zij legden zich in een hinderlaag tegen Sichem, in vier groepen. 35 En Gaäl, de zoon van Ebed, kwam naar buiten en ging bij de ingang van de stadspoort staan. Daarop stond Abimelech op uit de hinderlaag, met het volk dat bij hem was. 36 Toen Gaäl het volk zag, zei hij tegen Zebul: Zie, er komt volk van de bergtoppen naar beneden. Zebul zei echter tegen hem: U ziet de schaduw van de bergen voor mensen aan. 37 Maar Gaäl sprak opnieuw en zei: Zie, daar komt volk naar beneden vanuit het midden van het land, en één groep komt uit de richting van de Waarzeggerseik. 38 Toen zei Zebul tegen hem: Waar is nu die [grote] mond van u waarmee u zei: Wie is Abimelech, dat wij hem zouden dienen? Is dit niet het volk dat u veracht hebt? Trek nu toch [de stad] uit en strijd tegen hem! 39 En Gaäl trok voor de ogen van de burgers van Sichem [de stad] uit en streed tegen Abimelech. 40 Maar Abimelech jaagde hem na, want hij vluchtte voor hem weg. En velen vielen er dodelijk gewond neer tot bij de ingang van de [stads]poort. 41 En Abimelech bleef in Aruma, en Zebul verdreef Gaäl en zijn broeders, zodat zij niet meer in Sichem konden wonen. 42 En het gebeurde de volgende dag dat het volk [de stad] uittrok, het veld in, en men vertelde het aan Abimelech. 43 Toen nam hij [zijn] manschappen, verdeelde hen in drie groepen en legde een hinderlaag in het veld. Daarna zag hij, en zie, het volk trok de stad uit. Daarop viel hij hen aan en versloeg hen. 44 Terwijl Abimelech en de groepen die bij hem waren, hen overvielen en bij de ingang van de stadspoort bleven staan, overvielen de twee [andere] groepen allen die in het veld waren, en versloegen hen. 45 Die hele dag streed Abimelech tegen de stad. Hij nam de stad in, en het volk dat daarin was, doodde hij. Hij brak de stad af en bestrooide die met zout. 46 Toen alle burgers van Migdal-Sichem dit

hoorden, gingen zij de schuilplaats van het huis van El-Berith in. 47 En Abimelech werd verteld dat alle burgers van Migdal-Sichem zich [daar] verzameld hadden. 48 Vervolgens ging Abimelech de berg Zalmon op, hij en al het volk dat bij hem was. Abimelech nam een bijl ter hand, hakte een tak van de bomen, pakte hem op en legde hem op zijn schouder. En tegen het volk dat bij hem was, zei hij: Wat u mij hebt zien doen, haast u [dat ook] te doen, [net] als ik. 49 Daarop hakte ook eenieder van het volk zijn tak af en zij gingen Abimelech achterna. Zij legden [de takken] tegen de schuilplaats en staken daarmee de schuilplaats in brand. Zo stierven ook alle mensen van Migdal-Sichem, ongeveer duizend mannen en vrouwen.

Abimelech volgt de raad van Zebul op. Hij gebruikt de tactiek van zijn vader Gideon. Hij handelt 's nachts en verdeelt zijn leger in groepen (Ri 7:16-19). Als Gaäl de poort uitgaat, ziet hij het leger van Abimelech de bergen afkomen. Maar Zebul oppert dat het een zinsbegoocheling is. Als Gaäl zich niet om de tuin laat leiden, daagt Zebul hem uit om te laten zien dat hij niet alleen een praatjesmaker is, maar ook iemand die de moed heeft te vechten.

De burgers van Sichem zijn de toeschouwers bij deze strijd. Ze hebben nog niet echt partij gekozen voor Gaäl. Gaäl wordt verslagen en Zebul ziet zijn kans om zich van Gaäl te ontdoen, zodat hij het gezag over Sichem blijft houden. Dat wil niet zeggen dat hij Sichem weer onder het bestuur van Abimelech brengt. De vriendschap tussen Abimelech en Sichem is volledig verbroken.

Nadat Gaäl is verslagen, wil Abimelech de afvallige stad weer aan zich onderwerpen. Hij wil wraak nemen voor hun gebrek aan trouw tegenover hem. In zijn persoonlijke trots gekrenkt, trekt hij op tegen de inwoners van de stad als zij aan het werk gaan op het veld. Gekrenkte trots van mensen met een hoge dunk van zichzelf is in alle tijden en ook in de christelijke gemeente de oorzaak geweest van veel strijd met veel slachtoffers.

Abimelech laat er geen gras over groeien. Terwijl de burgers van Sichem op het land aan het werk zijn, bezet hij met een groep de stad en overvallen twee andere groepen de mensen op het platteland. Wie in zijn handen valt, ontkomt niet aan zijn woede. De stad breekt hij af en bestrooit die met zout om een volledige verwoesting en altijddurende onvruchtbaarheid te

symboliseren (*Dt 29:23; Ps 107:34*). Pas twee eeuwen later wordt Sichem herbouwd (*1Kn 12:25*).

De wraakzucht en bloeddorst van de meedogenloze Abimelech richten zich op de ongeveer duizend overgebleven mannen en vrouwen van Sichem die hun toevlucht hebben genomen in de toren van de tempel van El-Berith in de hoop dat hun afgod hun bescherming biedt. Ze komen bedrogen uit.

Abimelech geeft zijn manschappen de opdracht te doen wat hij doet (*vers 48*). Zoiets heeft zijn vader ook gezegd (*Ri 7:17*). Alleen is het voorbeeld van Gideon goed en dat van Abimelech is slecht. Goed voorbeeld doet goed volgen, maar slecht voorbeeld doet slecht volgen. Abimelech gaat zijn leger voor in een strijd die zuiver gaat om het eigen belang en het halen van zijn gram.

Dit gaat ten koste van zijn volksgenoten, zijn 'beenderen en vlees' zoals hij hen in *vers 2* heeft genoemd. Maar dat alles doet er niet meer toe. Met de waas van wraakzucht voor zijn ogen verbrandt hij de menigte in de toren. Het eerste deel van Jothams profetie is vervuld (*vers 20a*).

Het einde van Abimelech | *verzen 50-57*

50 Daarna ging Abimelech naar Tebez. Hij sloeg zijn kamp op bij Tebez en nam het in. 51 Maar er stond een sterke toren in het midden van de stad, en alle mannen en vrouwen, ja, alle burgers van de stad vluchtten daarheen. Zij sloten [de deur] achter zich en klommen op het dak van de toren. 52 Toen kwam Abimelech bij de toren en bestormde die. Maar toen hij de ingang van de toren naderde om die in brand te steken, 53 wierp een vrouw een stuk van een molensteen op Abimelechs hoofd, en zij verbrijzelde zijn schedel. 54 Toen riep hij snel de knecht die zijn wapens droeg en zei tegen hem: Trek uw zwaard en dood mij, want anders zullen zij over mij zeggen: Een vrouw heeft hem gedood. Daarop doorstak zijn knecht hem, zodat hij stierf. 55 En toen de mannen van Israël zagen dat Abimelech dood was, gingen zij [terug], iedereen naar zijn [woon] plaats. 56 Zo liet God het kwaad van Abimelech, dat hij zijn vader aangedaan had door zijn zeventig broers te doden, [op zijn hoofd] terugkeren. 57 Evenzo liet God al het kwaad van de mensen van Sichem op hun hoofd terugkeren. En de vloek van Jotham, de zoon van Jerubbaäl, kwam over hen.

De vervulling van het tweede deel van Jothams profetie (*vers 20b*) laat niet lang op zich wachten. In zijn onverzadigbare honger naar macht trekt Abimelech verder naar Tebez, een stad die blijkbaar ook onder zijn bestuur stond, maar ook afvallig is geworden. Evenals Sichem heeft Tebez een toren die dient als vluchtplaats voor de inwoners.

Omdat het in brand steken van de toren in Sichem afdoende is gebleken, wil Abimelech dit middel hier ook maar gebruiken om de inwoners voor hun ontrouw tegenover hem te straffen. Maar dan is Gods tijd aangebroken om Abimelech het kwaad te vergelden dat hij heeft aangericht. God gebruikt een vrouw om Zijn oordeel uit te voeren. We hebben dat eerder gezien, in *Richteren 4*, waar Jaël de vijand verslaat.

Tot in zijn dood denkt Abimelech aan eigen eer. Er is geen gedachte aan berouw over zijn leven en het kwaad dat hij heeft bedreven. Hij wil niet de geschiedenis ingaan als iemand die door een vrouw is gedood. Het heeft niet mogen baten. God schrijft de geschiedenis, niet de mens. In *2 Samuel 11* herinnert Joab David aan deze geschiedenis en vermeldt de dood van Abimelech door een vrouw (*2Sm 11:21a*).

Wie doodde Abimelech, de zoon van Jerubbeseth? Wierp niet een vrouw een stuk van een molensteen op hem vanaf de muur, zodat hij in Tebez stierf? (2Sm 11:21a)

Na de dood van Abimelech gaat iedereen naar zijn eigen woonplaats terug. Het strenge regime van de op macht beluste Abimelech heeft geen invloed meer op hen.

De laatste verzen bewijzen dat God niet met Zich laat spotten. *“Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten. Want wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten. Want wie voor zijn eigen vlees zaait zal uit het vlees verderf oogsten” (Gl 6:7-8a)*. Abimelech en de burgers van Sichem hebben de waarheid van dat woord ondervonden. Het is een waarschuwing die ook tot ieder van ons spreekt.

Richteren 10

Inleiding

De korte regering van Abimelech heeft voor veel geschiedenis gezorgd. Nu komen er twee richters over wie weinig wordt vermeld, maar die lang hebben gericht. Samen zijn ze goed voor maar liefst vijfenveertig jaar richterschap. Zij vormen een contrast met Abimelech en zijn een correctie op zijn regering of een remedie ervoor. Er is wel gezegd: gelukkig het volk dat geen geschiedenis heeft, want geschiedenis is vaak niet meer dan een verhaal van zonde, droefheid en lijden. Het lange hoofdstuk over Abimelech is daarvan een illustratie.

Abimelech had het land in chaos gestort en zo achtergelaten. Zo kan ook een plaatselijke gemeente worden verwoest door ‘wanbeheer’ van opzieners. Er is behoefte aan ‘Tola-broeders’ en ‘Jair-broeders’. We zullen hieronder zien wat zij voorstellen. We lezen niets over grote daden van beide richters. Het enige wat zij deden, was de vrede onder het volk van God bewaren. Na het machtsmisbruik van Abimelech moet dat een verademing voor het volk zijn geweest.

Tola | verzen 1-2

1 Na Abimelech stond Tola op om Israël te verlossen. [Hij was] de zoon van Pua, de zoon van Dodo, een man uit Issaschar, en hij woonde in Samir, in het bergland van Efraïm. 2 Hij gaf drieëntwintig jaar leiding aan Israël. Toen stierf hij en werd begraven in Samir.

We weten niet veel van deze richter, maar we kunnen misschien iets leren van de betekenis van zijn naam. Tola betekent ‘een worm’. Hierin ligt al een enorm contrast met Abimelech. De worm spreekt van nederigheid en staat tegenover de man die zichzelf verhoogde. Tola is “de zoon van Pua, de zoon van Dodo”. Pua betekent ‘uiting’, ‘spreken’ en Dodo betekent ‘zijn geliefde’, ‘behorend aan liefde’. Hierbij kunnen we opmerken dat alles zijn oorsprong vindt in de liefde.

Het bewustzijn van Goddelijke liefde is de bron van waaruit alles voortkomt. Het gevolg daarvan is, dat wie zich ervan bewust is het voorwerp

van deze liefde te zijn, daarover zal spreken (Pua) en een nederige gezindheid zal hebben (Tola). Dat is het antwoord op wat mensen als Abimelech zijn en hebben gedaan en het resultaat is de verlossing van Israël.

Tola spreekt van Hem, Die in volmaaktheid de gezindheid van nederigheid openbaarde en Zijn volk verlost. De Heer Jezus zegt profetisch: *"Ik ben een worm en geen man"* (Ps 22:7). Dat was Zijn houding tegenover alle hoogmoed en het zoeken van eigen eer van de godsdienstige leiders in Israël.

Tola woont in Samir dat onder andere 'diamant' betekent. Die naam spreekt aan de ene kant van glans en schittering en aan de andere kant van hardheid, kracht, onveranderlijkheid. Zo is het ook met een echte gezindheid van nederigheid. Ze is vol glans en aantrekkelijkheid voor wie er oog voor heeft en geen enkele belediging of miskenning zal verandering in die gezindheid kunnen brengen.

Tola wordt begraven waar hij heeft geleefd. Misschien mogen we dat toepassen dat zijn leven een consequent leven is geweest, zonder af te wijken van de beginselen die erin tot uiting zijn gekomen. Zijn dood bewerkte geen verandering in de beginselen waarvoor hij pal had gestaan.

Jair | verzen 3-5

3 Na hem stond Jair op, de Gileadiet. Hij gaf tweeëntwintig jaar leiding aan Israël. 4 Hij had dertig zonen, die op dertig ezelshengsten reden en dertig steden hadden. Men noemt ze tot op deze dag de dorpen van Jair, die in het land Gilead liggen. 5 Jair stierf en werd begraven in Kamon.

De opvolger van Tola is Jair. Zijn naam betekent 'verlichter'. Hij lijkt iemand te zijn die licht om zich heen verspreidt, Goddelijk licht. Als we zijn naam verbinden met die van Tola, dan kunnen we zeggen dat de gezindheid van 'worm' leidt tot inzicht dat doorgegeven kan worden. Van dit doorgeven spreekt de naam Gilead, die 'getuige' betekent.

In het leven van Jair wordt uitbreiding zichtbaar. Hij heeft eerst drieëntwintig steden (1Kr 2:22). Dat worden er dertig in de verzen die we nu voor ons hebben. Ook zien we dat door het leven van zijn dertig zonen het licht van hun vader verder verspreid wordt. Dat komt tot uitdrukking in de betekenis van de naam *"dorpen van Jair"*. Wat is vertaald met 'de dorpen van Jair', betekent letterlijk 'de levens van Jair'. Daar waar de zonen van Jair

wonen, openbaren zij het licht dat uit het leven van Jaïr straalt. Zo breidt het licht zich uit.

De ezelshegsten waarop zij rijden, zijn een zinnebeeld van voorspoed en een regering in vrede. De Heer Jezus reed op een ezelsveulen Jeruzalem binnen.

Jaïrs zonen zijn regeerders, maar zonder het leiderschap op te eisen. Ze zijn het in de praktijk. Ze hebben ieder hun eigen kleine kring (dorp) waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Op dezelfde wijze heeft iedere gelovige zijn eigen kleine kring waar hij verantwoordelijkheden heeft. Dat is zijn plaats in het gezin, in de gemeente en in de wereld, de maatschappij.

Zoals de steden waar de zonen leven reproducties zijn van de stad van hun vader, zo mogen de gelovigen het licht van God in hun leven laten schijnen. De gelovigen zijn nu *“het licht van de wereld”* (Mt 5:14). Zij mogen in hun leven ‘reproducties’ van Christus zijn Die *“het licht van de wereld”* is (Jh 8:12).

Er is sprake van dertig zonen. Het getal dertig is te splitsen in tien keer drie. Tien is het getal dat verantwoordelijkheid voorstelt (denk aan de tien geboden); drie is het getal dat volle openbaring voorstelt (denk aan de drie-enige God geopenbaard in Christus).

We kunnen in dit alles ook een verwijzing zien naar het duizendjarig vreedrijk. Dan zal Christus regeren en mogen alle gelovigen delen in Zijn regering en zal iedereen gezag krijgen over een aantal steden in overeenstemming met de trouw die is betoond tijdens de afwezigheid van Christus (Lk 19:11-27). In die tijd zal Christus als *“de Zon der gerechtigheid opgaan”* (Ml 4:2) en schijnen als de ware Jaïr, de ‘Verlichter’. Dan zal Hij in heerlijkheid gezien worden. Die heerlijkheid zal God Hem geven, omdat Hij Zich eerst zo heeft vernederd en een ‘worm’ is geworden, die ons in Tola werd voorgesteld.

De ‘worm’ en de ‘zon’ vinden we terug in de verwerping en de verheerlijking van Christus. De verwerping en de verheerlijking worden prachtig beschreven in *Filippenzen 2* (Fp 2:5-11).

Jaïr wordt begraven te Kamon, dat ‘opstanding’, ‘leven uit de dood’ betekent.

Een nieuwe afwijking | verzen 6-9

6 Maar de Israëlieten deden opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE, en dienden de Baäls en de Astartes en de goden van Syrië, de goden van Sidon, de goden van Moab, de goden van de Ammonieten en de goden van de Filistijnen. Zij verlieten de HEERE en dienden Hem niet. 7 Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen Israël en Hij leverde hen over in de hand van de Filistijnen en in de hand van de Ammonieten. 8 En in datzelfde jaar begonnen dezen de Israëlieten te verdrukken en te vertrappen. Achttien jaar [onderdrukten zij] al de Israëlieten die aan de overzijde van de Jordaan woonden, in het land van de Amoriëten, dat in Gilead lag. 9 Bovendien staken de Ammonieten de Jordaan over om ook tegen Juda te strijden en tegen Benjamin en het huis van Efraïm, zodat Israël zeer in het nauw zat.

Nadat Jaïr is gestorven, zetten de Israëlieten opnieuw de eerste stappen in de tredmolen van 'doen wat slecht is – slavernij – roepen tot de HEERE', waardoor eerder al zoveel onheil over hen is gekomen. Ze hebben er niets van geleerd. Brengen wij, die samen de christenheid vormen, het er beter af? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Voor de zesde keer wordt gezegd dat Israël doet wat "slecht is in de ogen van de HEERE". Nog niet eerder hebben we zoveel afgoden in Israël verenigd gezien. Er worden er zeven genoemd om de volledigheid aan te geven waarmee de Israëlieten zich eraan overgeven. Het land is er helemaal vol van. Er is plaats voor alle soorten valse goden, waardoor de ware God is verdreven. De levende God wordt ingeruild voor dode afgoden. De afgoden worden er niet bij genomen, maar ze komen in Gods plaats.

God laat hen nu aan zichzelf over, opdat ze het juk zullen voelen dat zij vrijwillig op zich hebben genomen door het dienen van de afgoden. Als het gevoel van Gods gezag over het leven verloren gaat en dat gezag aan andere dingen, afgoden, wordt gegeven, is God genoodzaakt het gezag van die andere dingen te laten voelen. Om de Israëlieten tot het besef te brengen waarmee ze bezig zijn en aan wie ze zich hebben toevertrouwd, geeft Hij hen over in de macht van de Filistijnen en Ammonieten.

De Ammonieten

We hebben al enige aandacht geschonken aan de betekenis van de Filistijnen. In de geschiedenis van Simson zullen we nog meer van hen horen.

In de nu volgende geschiedenis zullen de Ammonieten het meest op de voorgrond komen. Zij bevinden zich aan de overzijde van de Jordaan en slaan vandaaruit toe. Zij steken de Jordaan over om ook in het land oorlog te voeren.

Ammon is een halfbroer van Moab. Ze zijn beiden verwekt door hun vader Lot bij zijn twee dochters (*Gn 19:36-38*). Via de lijn van Lot zijn zij familie van het volk Israël (*Gn 12:5*). Moab zijn we al tegengekomen in *Richteren 3*; daar is ook Ammon even genoemd. Hier komen de nakomelingen van Ammon naar voren als de vijanden die God gebruikt om Zijn volk te tuchtigen.

Zoals in *Richteren 3* al is opgemerkt, betekent de naam Ammon 'zelfstandig'. Ammon zal zich in het volgende hoofdstuk bewijzen als iemand die op geheel eigen wijze omgaat met de dingen van God en Zijn volk. Hij geeft zijn eigen, zelfstandige, op het eerste gezicht logische verklaring om zijn recht te laten gelden op het land dat Israël in bezit heeft genomen.

We kunnen in de Ammonieten dan ook een beeld zien van het verstand van de naamchristen die de dingen van God beredeneert en daarbij tot andere conclusies komt dan God in Zijn Woord zegt. In Ammon wordt het gevaar van het rationalisme getekend, de godsdienst die het verstand als uitgangspunt heeft. Als deze vijand de overhand krijgt over het volk van God (*vers 9*), is het resultaat dat het volk beroofd wordt van lofprijzing (Juda), kracht (Benjamin) en vruchtbaarheid (Efraïm).

De echtheid van de belijdenis getoetst | verzen 10-16

10 Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE en zeiden: Wij hebben tegen U gezondigd, zowel omdat wij onze God hebben verlaten, alsook omdat wij de Baïls hebben gediend. 11 Maar de HEERE zei tegen de Israëlieten: Heb Ik u niet van de Egyptenaars [verlost], en van de Amorieten, de Ammonieten en de Filistijnen, 12 en van de Sidoniërs, de Amalekieten en de Maonieten, toen zij u onderdrukten en u tot Mij riep en Ik u uit hun hand verlost? 13 En toch hebt u Mij verlaten en andere goden gediend. Daarom zal Ik u niet meer verlossen. 14 Ga weg en roep tot de goden die u verkozen hebt. Laten die u verlossen ten tijde dat u in nood verkeert! 15 Maar de Israëlieten zeiden tegen de HEERE: Wij hebben gezondigd. Doet u [maar] met ons naar alles wat goed is in Uw ogen; alleen, red ons toch op deze dag! 16 En zij deden de vreemde goden uit

hun midden weg en dienden de HEERE. Toen kon Zijn ziel de moeite van Israël niet langer verdragen.

De druk op Israël wordt zwaar. Dan roepen ze tot de HEERE met erkenning van het verkeerde. Maar kijk eens hoe de HEERE dan reageert. Hij herinnert hen aan de vorige verlossingen die Hij heeft bewerkt en hoe zij daarmee zijn omgegaan. Ze hebben Hem na elke verlossing steeds weer verlaten en zijn opnieuw de afgoden gaan dienen. Nu moeten ze maar aan die goden gaan vragen om hen te verlossen.

Deze handelwijze van God mist zijn uitwerking niet. Het volk begrijpt dat belijdenis alleen niet genoeg is. De afgoden moeten worden weggedaan. We zien dat ook bij Jakob. In *Genesis 35* lezen we dat hij zijn huisgenoten de opdracht geeft de afgoden te verwijderen (*Gn 35:1-5*). Jakob is met zijn huis op weg naar Bethel. Daar zal hij God ontmoeten. Hij beseft dat het leven met God en het houden van afgoden niet kunnen samengaan. Zowel Jakob toen als het volk nu komen tot het inzicht dat het verwijderen van het verkeerde de ware toetssteen is voor echt berouw.

Met welke afgoden hebben wij te maken? Wat zijn de dingen die ons van God doen wegdwalen? Dat kan voor ieder iets anders zijn. Maar wat gebeurt er als ze worden weggedaan? *“En zij ... dienden de HEERE. Toen kon Zijn ziel de moeite van Israël niet langer verdragen”* (vers 16). Wat een schitterend woord! Het geeft Gods bijzondere verlangen aan om met al de bewogenheid van Zijn hart Zijn volk te helpen.

De roep om een bevrijder | verzen 17-18

17 En de Ammonieten werden bijeengeroepen en zij sloegen hun kamp op in Gilead, terwijl de Israëlieten zich verzamelden en in Mizpa hun kamp opsloegen. 18 Toen zeiden het volk en de vorsten van Gilead tegen elkaar: Wie is de man die zal beginnen te strijden met de Ammonieten? Die zal het hoofd worden van alle inwoners van Gilead.

Het lijkt erop dat de vijand actief wordt nu Israël belijdenis van het verkeerde heeft gedaan en de echtheid ervan heeft getoond door de afgoden weg te doen. Als het volk van God ernst maakt met het dienen van God, zal de vijand niet lijdelijk toezien. Hij maakt zich op om te gaan strijden. De Israëlieten doen dan twee dingen. Ten eerste gaan ze naar Mizpa en

verzamelen zich daar. Mizpa betekent ‘wachttoren’. Ze zijn wakker geworden en letten nu goed op wat de vijand van plan is. Dat brengt hen, ten tweede, tot de vraag wie de leider van Gilead zal zijn.

Helaas blijkt uit deze vraag dat de voorgaande afwijkingen het gevoel van saamhorigheid onder het volk hebben verminderd. Ze vragen naar iemand die alleen hoofd zal zijn over Gilead. Het bewustzijn van de eenheid van Gods volk is blijkbaar verdwenen. Een ander ding dat kenmerkend is voor deze neerwaartse spiraal, is dat er niet aan God wordt gevraagd wie Hij als bevrijder wil geven. Deze geestelijke neergang vindt zijn dieptepunt in de geschiedenis van Simson, waar het volk helemaal niet meer vraagt om een bevrijder, maar er zelfs toe komt, om de door God gegeven bevrijder aan de vijand uit te leveren.

Aan de vraag om een leider zijn twee belangrijke gedachten te koppelen. De ene is dat deze vraag betekent dat wij mensen willen die ons voorgaan in de strijd. Het is ook mogelijk bij deze vraag aan iets anders te denken, namelijk de vraag om een beginsel, een opvatting, een zienswijze, gegrond op een waarheid van de Schrift, waarvan wij overtuigd zijn dat we daardoor de overwinning zullen behalen. We zullen in Jefta een man zien die ons zo’n beginsel voorstelt, namelijk een bepaalde manier van denken en omgaan met de Schrift, met de vijand en met elkaar.

Richteren 11

Inleiding

Abimelech was de zoon van een bijvrouw, Jefta is de zoon van een hoer. De geestelijke toestand in Israël is zo laag geworden, dat zo'n man het instrument wordt van Gods bevrijding. Daarmee zet God het stempel van Zijn beoordeling op hun geestelijke toestand. Hij kan vanwege hun toestand geen mensen van een hogere afkomst gebruiken. Bij Jefta zien we geen verschijning van de HEERE, zoals bij Gideon. Het is de nood die Jefta ten tonele voert, in opdracht van de oudsten van Gilead, die geen andere keus hebben.

Jefta laat ons iets zien van de reformatie, toen het God behaagde geloof en kracht te geven aan mensen die niet altijd geestelijk waren, maar die voor Hem toch geschikte instrumenten bleken te zijn om Zijn volk te bevrijden. De strijd vindt plaats aan de woestijnzijde van de Jordaan, niet in het land zelf. Deze soort strijd kenmerkte ook de reformatie. Er werd veel strijd geleverd om de waarheid van de Schrift bekend te maken aan de gelovigen, terwijl men er ook voor ijverde deze waarheden zijn beslag te laten krijgen in de maatschappij: Gods eer op alle levensterreinen.

Wat werd vergeten, is dat de gemeente een hemels volk is. Dat volk is niet door God op aarde is gelaten om mee te doen in het regeren, maar om een getuigenis te zijn van een verheerlijkte Heer in de hemel, Die spoedig zal terugkomen om Zijn rijk van gerechtigheid en vrede te vestigen.

In het leven van Jefta zijn twee kanten te zien. We zien een man die een wrok meedraagt vanwege de behandeling door zijn broers, en we zien een man die het Woord kent, met de Geest bekleed wordt en de vijand verslaat. Zijn negatieve karaktertrekken komen af en toe naar voren, zoals bij ieder van ons. Hoe en wat iemand geweest is voor zijn bekering, bezorgt hem daarna vaak de nodige moeite om er niet aan toe te geven. Ondanks alle dingen waarin Jefta een verkeerd voorbeeld geeft, moeten we blijven bedenken dat God hem noteert onder de geloofshelden (*Hb 11:32*).

Jefta | verzen 1-3

1 De Gileadiet Jefta nu was een strijdbare held, maar hij was het kind van een hoer. Gilead had Jefta echter verwekt. 2 Ook de vrouw van Gilead baarde hem zonen. En toen de zonen van deze vrouw groot geworden waren, joegen zij Jefta weg en zeiden tegen hem: Jij zult in het huis van onze vader geen erfbezit hebben, want je bent een zoon van een andere vrouw. 3 Toen vluchtte Jefta voor zijn broers en ging in het land Tob wonen. En leeglopers verzamelden zich bij Jefta en trokken er met hem op uit.

De naam Jefta betekent 'hij die opent'. Dat wijst ons op God, Die geestelijke waarheden opent, openbaart, en Die ook het hart opent waarin die geestelijke waarheden hun plaats krijgen. Jefta is het instrument dat God daarvoor gebruikt. Waar Gods Woord door de Ammonieten, die zoals we hebben gezien de verstandsgodsdiensdienst of het rationalisme voorstellen, is gesloten, moet er iemand komen die het Woord weer opent.

Jefta komt uit Gilead, dat is uit Manasse. Hij is een uit ontucht geboren kind, maar is het door God uitverkoren instrument om te strijden tegen een vijand die eveneens uit ontucht is geboren. Eerst wordt zijn kwaliteit genoemd, hij is een strijdbare held. Zo wordt Gideon ook genoemd in de eerste woorden die God tot hem spreekt (*Ri 6:12*). Vervolgens wordt zijn afkomst genoemd, hij is de zoon van een hoer. Jefta kan het niet helpen dat hij de zoon van een hoer is. Dat komt door de zonde van zijn vader. Dat heeft hem een ongelukkige jeugd bezorgd, wat hem tegelijk vormt voor de dienst waarvoor God hem later kan gebruiken.

God maakt vaak gebruik van mensen die bij anderen niet in tel zijn. Afwijzing is misschien wel de smartelijkste ervaring die een mens in zijn leven kan opdoen. Maar wie daarmee in gemeenschap met God leert omgaan, gaat steeds meer lijken op de Heer Jezus en wordt daardoor een instrument dat God kan gebruiken.

De Heer Jezus is de grote Afgewezene geweest toen Hij op aarde was en Hij is het voor de wereld nog steeds. Jefta wordt door zijn broers verstoten, zoals ook de Heer Jezus door Zijn broers is verstoten. Ook is Hij veracht vanwege Zijn nederige geboorte. De mensen hebben van Hem gezegd: *"Is Deze niet de timmerman, de Zoon van Maria?"* (*Mk 6:3*). Er is zelfs op gezinspeeld dat Hij uit hoererij geboren zou zijn (*Jh 8:41*).

De ware reden dat Jefta wordt verstoten, is de hebzucht van zijn broers. Als hij zou delen in de erfenis, zouden zij een kleiner deel ervan krijgen. De hebzucht, ook naar roem en eer, is ook vandaag nog een reden waarom iemand verworpen wordt. Godsdienstige leiders hebben de Heer Jezus verworpen en godsdienstige leiders verwerpen nog steeds ieder die door het prediken van de waarheid hun positie van aanzien in gevaar brengt. Wat voor godsdienstige leiders geldt, geldt in feite voor iedereen. Wij willen af van iemand die ons de waarheid van God voorhoudt, waardoor we iets moeten opgeven, terwijl we daartoe niet bereid zijn.

Jefta komt niet in opstand. Hij had zijn kracht kunnen gebruiken om van zich af te slaan. Hij was immers een strijdbare held. Maar hij vlucht en zoekt zijn toevlucht in Tob, dat 'goedheid' betekent, waarbij we zouden kunnen denken aan de goedheid van de HEERE. Daar wordt hij verder voorbereid op de dienst waartoe God hem zal roepen. Zo'n voorbereiding als gevolg van verwerping vinden we ook bij Mozes en David. In Tob komen allerlei mannen bij Jefta die ook geen thuis hebben. Hetzelfde lezen we in de geschiedenis van David (1Sm 22:1-2). Door hun verbinding met Jefta worden deze mannen ook strijdbare helden.

Toen ging David daarvandaan en hij ontkwam naar de grot van Adullam. Zijn broers en het hele huis van zijn vader hoorden dit en zij kwamen daar bij hem. Ook voegde ieder zich bij hem die in nood verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd van gemoed was, en hij werd hun leider, zodat er ongeveer vierhonderd mannen bij hem waren. (1Sm 22:1-2)

Jefta als aanvoerder gevraagd | verzen 4-7

4 En het gebeurde na [enkele] dagen dat de Ammonieten tegen Israël streden. 5 En het gebeurde, terwijl de Ammonieten tegen Israël streden, dat de oudsten van Gilead [op weg] gingen om Jefta uit het land Tob te halen. 6 Zij zeiden tegen Jefta: Kom en wees onze aanvoerder, en laten wij tegen de Ammonieten strijden. 7 Jefta zei echter tegen de oudsten van Gilead: Hebt ú mij niet gehaat en mij uit het huis van mijn vader weggejaagd? Waarom bent u dan nu naar mij toe gekomen, nu u in het nauw zit?

De beginverzen van dit hoofdstuk vormen een soort tussenzin. Ze vertellen ons iets over Jefta. Vers 4 sluit aan op de verzen 17-18 van het vorige hoofdstuk. Na de voorbereidende handelingen brandt de strijd los. De Ammonieten gaan oorlog voeren tegen Israël. De oudsten van Gilead zien zich voor een groot probleem geplaatst en dat is dat er nog steeds niemand

is die hen in de strijd tegen de Ammonieten kan aanvoeren. Ze zien nog slechts één mogelijkheid en dat is Jefta te vragen.

Gedwongen door de omstandigheden zijn ze bereid de man die zij hebben gehaat en verworpen vanwege zijn geringe afkomst, nu als hun leider te erkennen vanwege zijn kwaliteiten. Zo is het ook met het geloof in de Heer Jezus als de enige Redder. Pas als een mens geen enkel uitzicht in zijn nood meer heeft, neemt hij zijn toevlucht tot Hem. De nood brengt iemand ertoe een beroep op Hem te doen.

Voordat Jefta ingaat op hun verzoek, herinnert hij hen eraan hoe onrechtvaardig hij door hen behandeld is. Het lijkt een beetje op wat Jozef doet met zijn broers. De broers hebben hem verkocht naar Egypte. God bestuurt alles zo dat Jozef daar onderkoning wordt. Wanneer de broers, genoodzaakt door de honger, later bij Jozef komen, handelt Jozef hard met hen. Hij wil de broers tot het inzicht brengen dat ze verkeerd hebben gehandeld, zodat ze dit zullen belijden en hij hen kan vergeven (*Gn 42-45*).

Toch is er een verschil tussen Jefta en Jozef. Jozef heeft alles uit de hand van God aangenomen, maar bij Jefta lijkt dat niet zozeer het geval te zijn. Hij beschuldigt hen van een kwalijke behandeling. Hij is al die jaren niet vergeten wat ze hem hebben aangedaan en werpt hun dat voor de voeten.

Ook wij kunnen soms moeilijk een slechte behandeling die wij hebben ondervonden, vergeven en vergeten. Het komt, soms jaren later, onder bepaalde omstandigheden weer naar voren. Een voorbeeld. Tegen iemand wordt gezegd dat hij voor bepaalde diensten niet meer nodig is. Het kan van alles zijn, maar laten we aannemen dat het om een kosterdienst in de gemeente gaat. Een ander meldt zich om het over te nemen. De koster kan zich aan de kant gezet voelen. Als er later weer een beroep op hem wordt gedaan, is het moeilijk om niet meer terug te denken aan wat er vroeger is gebeurd.

Een ander voorbeeld is, dat we voor een bepaalde dienst worden gepasseerd, terwijl we vinden dat we daar toch best capaciteiten voor hebben. Een ander krijgt echter de voorkeur. Als die ander bijvoorbeeld verhuist en wij worden uitgenodigd om de eerste keus te vervangen, kan gemakkelijk de gedachte opkomen dat we niet met ons laten spelen en dat ze nu ook maar een ander moeten zoeken. Tweede keus zijn is vaak moeilijk te verteren.

Jefta tot aanvoerder benoemd | verzen 8-11

8 En de oudsten van Gilead zeiden tegen Jefta: [Juist] daarom zijn wij nu naar u teruggekomen, opdat u met ons meegaat en tegen de Ammonieten strijdt. U zult voor ons het hoofd zijn over alle inwoners van Gilead. 9 Toen zei Jefta tegen de oudsten van Gilead: Als u mij terughaaft om te strijden tegen de Ammonieten, en de HEERE hen aan mij zal overleveren, zal ik dan uw hoofd zijn? 10 Daarop zeiden de oudsten van Gilead tegen Jefta: Moge de HEERE toehoorder tussen ons zijn als wij niet zo, overeenkomstig uw woorden, zullen handelen. 11 Zo ging Jefta met de oudsten van Gilead mee, en het volk stelde hem als hoofd en aanvoerder over zich aan. En Jefta sprak al zijn woorden voor het aangezicht van de HEERE in Mizpa.

De onderhandelingen over de positie van Jefta zijn nog niet afgelopen als hij zijn grieven over het verleden heeft geuit. De oudsten van Gilead gaan door met hun pogingen Jefta te overreden om hun leider te worden. In de inleiding op dit boek is opgemerkt dat we in de richters een beeld kunnen zien van de opzieners of oudsten van wie in het Nieuwe Testament sprake is. We zien nergens dat zij moeten worden overgehaald om opzieners te worden. Het is een zaak van vrijwilligheid. *“Hoedt de kudde van God die bij u is <en houdt toezicht>, niet gedwongen maar vrijwillig, in overeenstemming met God, ook niet om schandelijke winst, maar bereidwillig; ook niet als heersers over de erfgoederen, maar als zij die voorbeelden voor de kudde worden”* (1Pt 5:2-3).

We vinden hier enkele aspecten waarmee Jefta meer rekening had mogen houden. Maar laten we bedenken dat dit gegeven ook voor ons geldt. We kunnen van Jefta veel leren, ook hoe het niet moet. Het gaat er dan ook niet om ‘even’ aan te geven wat Jefta allemaal fout doet. Zoals gezegd, moeten we bij wat we van Jefta willen leren er steeds aan denken dat God hem in *Hebreeën 11* een plaats te midden van de geloofshelden heeft gegeven.

Bij Jefta zien we dat hij alleen wil helpen als zij hem als hun leider accepteren. Dat is niet het kenmerk van een leider naar Gods gedachten. Een echte leider is paraat zodra er gevaar dreigt voor het volk, ongeacht of hij gevraagd wordt of niet. En of hij nu geaccepteerd wordt of niet, hij zal zich direct inzetten.

Het gaat Jefta ook niet eens zozeer om aanvoerder in de strijd te zijn, maar hij wil ook leider zijn nadat hij de overwinning heeft behaald. Het lijkt

erop dat Jefta tegenover de oudsten van Gilead spreekt vanuit een persoonlijke gekwetstheid. Toch is het mooi om te zien dat hij voor zijn overwinning op de Ammonieten niet rekent op zijn eigen kracht. Hij laat zijn afhankelijkheid van God duidelijk blijken als hij zegt: *“En de HEERE hen aan mij zal overleveren.”*

De oudsten van Gilead stemmen in met zijn voorstel en antwoorden met een eedzwering dat zij zich aan hun afspraken zullen houden. Op zijn beurt verklaart Jefta dat hij zich aan de afspraak zal houden door de HEERE tot Getuige te maken van alles wat hij heeft gezegd. Dat lijkt de betekenis te zijn van de woorden: *“Jefta sprak al zijn woorden voor het aangezicht van de HEERE”*, wat niet hoeft te betekenen dat God het met al Jefta's afspraken eens is.

Het eerste contact met de vijand | verzen 12-13

12 Vervolgens stuurde Jefta boden naar de koning van de Ammonieten om te zeggen: Wat hebben ik en u met elkaar te maken, dat u naar mij toe gekomen bent om tegen mijn land te strijden? 13 En de koning van de Ammonieten zei tegen de boden van Jefta: [Het is] omdat Israël, toen het uit Egypte trok, mijn land afgenomen heeft, van de Arnon af tot aan de Jabbok en tot aan de Jordaan. Geef mij het dan nu in vrede terug.

Jefta begint zijn ontmoeting met de koning van Ammon met het trekken van een duidelijke scheidslijn tussen Israël en zijn vijanden. Dat kan onverdraagzaam lijken, maar het is de enig juiste manier om met de vijand om te gaan. Ammon betekent in geestelijke zin: dwaling over wat God heeft gezegd. Enige vorm van compromis is hier volledig misplaatst.

Daarom kan er nooit op vriendschappelijke basis worden omgegaan met moderne theologen die het menselijk verstand als basis nemen om het gezag van de Bijbel te beoordelen. Zulke mensen moet worden duidelijk gemaakt dat zij geen deel hebben aan de relatie die er bestaat tussen God en Zijn volk. Hoe vriendelijk zulke mensen ook kunnen overkomen, in wezen zijn zij vijanden van het volk van God. Onwetendheid kunnen we verdragen, vijandschap niet.

De reactie laat niet lang op zich wachten. De koning van Ammon bekrachtigt zijn aanspraak op het land door te wijzen op de geschiedenis. Hij

maakt er nog een aardig gebaar bij: ze kunnen het land goedschiks teruggeven, dan hoeft Israël niet bang te zijn dat hij geweld zal gebruiken. Het klinkt zo aannemelijk.

Als Jefta de geschiedenis van Gods volk niet had gekend, zou hij waarschijnlijk voor de argumenten bezweken zijn. Zo vergaat het velen vandaag. Ze vallen ten prooi aan het fraaie gepraat van moderne theologen omdat zij zelf niet in de Bijbel lezen. Ze kennen het Woord van God niet en worden *“heen en weer bewogen en rondgedreven door elke wind van leer, door de bedriegerij van mensen, door [hun] sluwheid om door listen te doen dwalen”* (Ef 4:14).

Het tweede gesprek | verzen 14-26

14 Maar Jefta stuurde opnieuw boden naar de koning van de Ammonieten. 15 Hij zei tegen hem: Zo zegt Jefta: Israël heeft het land van Moab en het land van de Ammonieten niet afgenomen. 16 Toen zij immers uit Egypte weggetrokken waren, trok Israël door de woestijn tot aan de Schelfzee, en kwam bij Kades. 17 Vervolgens stuurde Israël boden naar de koning van Edom om te zeggen: Laat mij toch door uw land trekken. Maar de koning van Edom gaf geen gehoor. Het stuurde ook [boden] naar de koning van Moab, die ook niet wilde. Dus bleef Israël in Kades. 18 Vervolgens trok het verder door de woestijn en trok om het land van Edom en het land van Moab heen. Het bereikte [de zijde] van het land van Moab waar de zon opgaat, en sloeg zijn kamp op aan de overzijde van de Arnon. Zij kwamen echter niet binnen de grens van Moab, want de Arnon vormde de grens van Moab. 19 Maar Israël stuurde boden naar Sihon, de koning van de Amorieten, koning van Hesbon, en Israël zei tegen hem: Laat ons toch door uw land trekken tot aan de plaats [van] mijn [bestemming]. 20 Sihon geloofde echter niet dat Israël [alleen maar] door zijn gebied zou trekken, en Sihon verzamelde heel zijn volk en zij sloegen hun kamp op in Jahza. En hij streed tegen Israël. 21 Maar de HEERE, de God van Israël, leverde Sihon met heel zijn volk over in de hand van Israël, zodat zij hen versloegen. Zo nam Israël heel het land van de Amorieten, die in dat land woonden, in bezit. 22 Ze namen heel het gebied van de Amorieten in bezit, vanaf de Arnon tot aan de Jabbok en van de woestijn tot aan de Jordaen. 23 En nu de HEERE, de God van Israël, de Amorieten van voor [de ogen] van Zijn volk Israël uit hun bezit verdreven heeft, zou ú hun [land] dan in bezit nemen? 24 Zou u niet [het land]

in bezit nemen van hen die uw god Kamos voor u uit hun bezit verdreef? Zo zullen wij al [het land] in bezit nemen van hen die de HEERE, onze God, van voor onze [ogen] uit hun bezit verdreven heeft. 25 Welnu, bent u zoveel beter dan Balak, de zoon van Zippor, de koning van Moab? Heeft hij het ooit tegen Israël opgenomen? Heeft hij ooit tegen hen gestreden? 26 [En dat] terwijl Israël driehonderd jaar in Hesbon en de bijbehorende [plaatsen] heeft gewoond, en in Aroër en de bijbehorende [plaatsen], en in al de steden die aan de oevers van de Arnon liggen. Waarom hebt u die dan [al] die tijd niet bevrijd?

Jefta kent de geschiedenis van Gods volk uitstekend. Hij is goed op de hoogte van Gods handelen met hen in het verleden. Hij gaat terug naar de oorsprong, naar, zoals de apostel Johannes het zegt, “*wat van het begin af*” is (1Jh 1:1; 2:13,14,24). Johannes schrijft met het oog op bepaalde dwaalleringen die de waarheid over Christus – dat Hij waarachtig God en waarachtig mens in één Persoon is – ondermijnden. Dan kun je niet beter doen, dan teruggaan naar wat in het begin door God is meegedeeld. Wat ons vanaf het begin door God is toevertrouwd, moeten we bewaren en verdedigen, maar dan moeten we die woorden wel kennen. De beste manier om een conflict met ‘Ammon’ op te lossen is een hoofdstuk uit de Bijbel voor te lezen.

Bij alles wat Jefta van Israëls geschiedenis naar voren brengt, zien we onderworpenheid aan wat God heeft gezegd. Hij verhaalt de geschiedenis zoals die in werkelijkheid heeft plaatsgevonden en zoals God die heeft laten neerschrijven. Hij kent zijn ‘Bijbel’ goed en weet wat er in *Numeri 21* en *Deuteronomium 2* staat, waar beschreven wordt dat Israël dit gebied heeft veroverd op de Amorieten en niet op de Ammonieten. De Amorieten en de Ammonieten zijn twee verschillende volken al lijken de namen nog zoveel op elkaar. God heeft Israël verboden door het gebied van de Ammonieten te trekken en daaraan hebben de Israëlieten zich gehouden (*Dt 2:37*).

Alleen in de nabijheid van het land van de Ammonieten, heel het gebied langs de beek Jabbok, [in] de steden van het bergland en [in] alles wat de HEERE, onze God, ons verboden had, kwam u niet. (Dt 2:37)

De conclusie van Jefta is helder. De HEERE, de God van Israël, heeft Zijn volk het land gegeven en zij hebben het in bezit genomen (*vers 23*). Hetzelfde geldt voor ons. Ook wij mogen en moeten in bezit nemen wat God ons aan geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten gegeven heeft en ons die niet laten ontroven. Jefta daagt de koning van Ammon uit in bezit te

gaan nemen wat hun god hun geeft en maakt het geschil zo tot een strijd tussen God en de afgoden.

Het laatste argument dat hij gebruikt, is gebaseerd op het aantal jaren dat Israël in het betwiste gebied heeft gewoond. Balak, de koning van Moab, heeft geprobeerd zich van Israël te ontdoen door Bileam te huren en door middel van hem het volk van God te vervloeken (*Nm 22-24*). Die poging is mislukt en in de driehonderd jaar die daarna zijn verstreken, is er nooit enige poging gedaan om de door Israël op de Amoriëten veroverde steden te bevrijden. Het recht van Israël op die steden is al die tijd onbetwist gebleven. En zouden ze dit gebied dan nu moeten opgeven? Geen sprake van!

Slotsom van het betoog | verzen 27-29

27 Niet ik heb tegen u gezondigd, maar ú handelt verkeerd ten aanzien van mij door tegen mij te strijden. Laat de HEERE, Die Rechter is, deze dag oordelen tussen de Israëliëten en de Ammonieten. 28 Maar de koning van de Ammonieten luisterde niet naar de woorden van Jeftha, die hij hem gestuurd had. 29 Toen kwam de Geest van de HEERE op Jeftha, en hij trok door Gilead en Manasse. Vervolgens trok hij door Mizpe in Gilead, en vanuit Mizpe in Gilead trok hij op naar de Ammonieten.

Jeftha komt ondubbelzinnig tot deze slotsom: *“Niet ik heb tegen u gezondigd, maar ú handelt verkeerd ten aanzien van mij door tegen mij te strijden.”* Het gesprek met de koning van Ammon is ten einde. Jeftha geeft de zaak over in de hand van HEERE, opdat Hij als Rechter tussen de beide volken kan optreden. Hij wacht niet op antwoord, verder praten heeft geen zin. Hij geeft de HEERE het laatste woord: *“Laat de HEERE, Die Rechter is, deze dag oordelen tussen de Israëliëten en de Ammonieten.”*

Jeftha heeft het overtuigende bewijs van Israël's recht op het land geleverd op grond van het Woord van God. Maar de koning van Ammon wil niet luisteren. Dan komt *“de Geest van de HEERE op Jeftha”* en hij trekt ten strijde. Er bestaat geen twijfel over dat hij voor een rechtvaardige zaak de strijd aanbindt. Ieder die zijn betoog heeft gehoord, is daarmee een hart onder de riem gestoken. Het gaat om een strijd die volkomen in overeenstemming met Gods Woord is. Daardoor is de toespraak van Jeftha tot de koning

van Ammon een ware 'peptalk', een grote bemoediging voor allen die met hem ten strijde trekken.

De gelofte van Jefta | verzen 30-36

30 En Jefta deed de HEERE een gelofte en zei: Als U de Ammonieten geheel in mijn hand zult geven, 31 dan zal dat wat naar buiten komt en mij vanuit de deur van mijn huis tegemoetkomt, als ik in vrede terugkeer van de Ammonieten, voor de HEERE zijn, en ik zal het als brandoffer offeren. 32 Zo trok Jefta op naar de Ammonieten om tegen hen te strijden, en de HEERE gaf hen in zijn hand. 33 En hij versloeg hen vanaf Aroër tot waar u bij Minnith komt: twintig steden; en tot bij Abel-Keramim, met een zeer grote slag. Zo werden de Ammonieten vernederd van voor [de ogen van] de Israëlieten. 34 Maar toen Jefta in Mizpa bij zijn huis aankwam, zie, toen kwam zijn dochter naar buiten, hem tegemoet, met tamboerijnen en in reidans. Nu was zij zijn enige [kind]; hij had [verder] geen zoon of dochter. 35 En het gebeurde, toen hij haar zag, dat hij zijn kleren scheurde, en zei: Ach, mijn dochter! Je laat mij diep neerbukken en je hoort [nu] bij hen die mij in het ongeluk storten. Ik heb namelijk mijn mond naar de HEERE opengedaan en ik kan [er] niet [op] terugkomen. 36 Maar zij antwoordde hem: Mijn vader, als u uw mond naar de HEERE hebt geopend, doe [dan] met mij overeenkomstig datgene wat u hebt gesproken, aangezien de HEERE u immers volledig gewroken heeft op uw vijanden, de Ammonieten.

Voordat Jefta de strijd daadwerkelijk aanbindt, doet hij iets wat niet nodig is. Hij sluit een soort overeenkomst met God en verplicht zich daardoor iets te doen waarvan hij de gevolgen niet overziet. Daarmee geeft hij aan dat hij zowel God als zichzelf niet goed kent. Van Jakob lezen we iets dergelijks (Gn 28:20-22). Jefta, die blijkt heeft gegeven de geschiedenis van Gods volk uitstekend te kennen, trekt geen lering uit wat Jakob heeft gedaan.

Door een gelofte te doen onderhandelt hij, net als Jakob, in feite met God en geeft daarmee aan dat hij niet onvoorwaardelijk op God vertrouwt. Door een gelofte te doen acht hij, net als Jakob, zichzelf in staat tot het doen wat hij heeft beloofd zonder zich rekenschap te geven van de werkelijke inhoud van zijn gelofte. Hij is te snel geweest in het sluiten van deze overeenkomst met God. Als hij even zou hebben nagedacht, had hij nauwelijks kunnen verwachten dat een os of een schaap hem vanuit zijn huis tegemoet

zou komen wandelen. Hij is schuldig aan een te snel uitgesproken gelofte. Daarvoor wordt verschillende keren gewaarschuwd (Sp 20:25; Pr 5:1).

Het is een valstrik voor een mens ondoordacht een heilige [gelofte] te doen, en [pas] daarna de [gedane] geloften te overwegen. (Sp 20:25)

Wees niet te snel met uw mond, en laat uw hart zich niet haasten een woord te uiten voor het aangezicht van God.

Want God is in de hemel en u bent op de aarde.

Laat daarom uw woorden weinig [in aantal] zijn. (Pr 5:1)

Er zijn in de Bijbel ook goede geloften gedaan, zoals de gelofte van Hanna (1Sm 1:11). Dat is een gelofte die voortkomt uit een goede geestelijke gezindheid en wordt gedaan met het oog op de eer die God te midden van Zijn volk toekomt. Hanna verlangt daarnaar en wenst dat haar kind het instrument daartoe zal zijn.

God geeft Jefta een overwinning van grote omvang en heeft Zijn deel van de overeenkomst op overtuigende wijze vervuld. Het bericht van de overwinning wordt vlug verspreid en als Jefta thuis arriveert, komt zijn dochter hem tegemoet. Ze is zijn enig kind. Dit doet denken aan wat God tegen Abraham zegt over diens zoon Izak: “Uw zoon, uw enige, die u liefhebt” (Gn 22:2).

De reactie van Jefta is hartverscheurend. Hij is zijn gelofte niet vergeten. Hij realiseert zich plotseling de rampzalige gevolgen van zijn ondoordachte spreken. Het lijkt erop, dat hij in eerste instantie zijn dochter de schuld geeft dat hij zijn gelofte op die manier moet inlossen. Hij neemt het haar kwalijk dat zij hem als eerste uit zijn huis tegemoetkomt en verwijt haar dat zij hem in het ongeluk stort.

De gelofte die hij heeft gedaan, is voor hem onherroepelijk. Hij kan er niet op terugkomen, dat is voor hem althans niet mogelijk. In *Leviticus 5* wordt een mogelijkheid genoemd om op zijn onbezonnen woorden terug te komen en die als zonde te belijden (*Lv 5:4-5*). Wel moet hij dan een schuldoffer brengen (*Lv 5:6*). Dat hij dat niet doet, laat iets zien van het karakter van

Of als een persoon zweert om iets goeds te doen of iets kwaads, terwijl de woorden ondoordacht over zijn lippen komen – naar alles wat de mens ondoordacht in een eed kan uitspreken – hoewel het voor hem verborgen is, en hij het [later] te weten komt, dan is hij [toch] aan een van die [woorden] schuldig. Het zal gebeuren, als [iemand] aan een van deze dingen schuldig is, dat hij dan moet belijden waarin hij gezondigd heeft. (Lv 5:4-5)

Jefta. Enerzijds toont het aan dat hij een man van karakter is. Hij staat voor zijn woorden. Anderzijds laat het zien dat hij een man van onbuigzame principes is. We zien dan in Jefta iemand die niet bereid is zijn gezicht te verliezen, om 'af te gaan'.

Dit kenmerkt veel wettische mensen. De consequente houding van deze mensen kan respect afdwingen zolang zij deze houding op zichzelf toepassen. Zodra ze hun principes echter aan anderen gaan opleggen, richten zij veel schade bij de ander aan. Zij offeren soms vrouw en kinderen op om hun gedane uitspraken maar gestand te kunnen doen. Ze berokkenen hun verwanten geestelijk veel schade omdat ze niet op te snel gedane geloften willen terugkomen vanwege hun angst voor gezichtsverlies. Het volgende hoofdstuk zal deze karaktertrek van Jefta bevestigen.

Het is overigens opmerkelijk dat de Bijbel zelf geen uitspraak doet over de handelwijze van Jefta. Wat ik hierover naar voren heb gebracht is een toepassing die voor mijn rekening komt. Daarbij komt dat het onduidelijk is of Jefta zijn dochter letterlijk heeft geofferd, of dat het betekent dat zij ongetrouwd is gebleven. Ik ga daar in het volgende gedeelte op in.

In de dochter van Jefta komt een prachtige gezindheid aan het licht. Zij onderwerpt zich volledig aan haar vader en doet geen poging hem tot andere gedachten te brengen. Zij spoort hem aan de gedane gelofte in te lossen, al gaat dat ten koste van haarzelf. Daarin is zij een prachtig type van Christus Die Zich ook volkomen onderwierp aan de weg die Hij van Zijn Vader moest gaan. In de geschiedenis in *Genesis 22* zien we bij Izak dezelfde verwijzing naar de Heer Jezus.

Hoe heeft Jefta zijn gelofte voltrokken? | verzen 37-40

37 Verder zei zij tegen haar vader: Laat de volgende zaak ten aanzien van mij gebeuren: laat mij twee maanden begaan, om af te dalen naar de bergen en te huilen omdat ik maagd zal blijven, ik [samen] met mijn vriendinnen. 38 En hij zei: Ga [maar]. En hij liet haar voor twee maanden gaan. Toen ging zij met haar vriendinnen [op weg] en zij huilde op de bergen, omdat zij maagd zou blijven. 39 En het gebeurde na verloop van twee maanden dat zij naar haar vader terugkeerde. En hij voltrok aan haar zijn gelofte, die hij had gedaan. Zij heeft geen gemeenschap gehad met een man. En het werd een gewoonte in Israël 40

[dat] de dochters van Israël van jaar tot jaar [op weg] gingen om met de dochter van Jefta, de Gileadiet, te praten, vier dagen per jaar.

Over de vraag of Jefta zijn dochter letterlijk heeft geofferd, hebben vele bijbeluitleggers zich het hoofd gebroken. De Herziene Statenvertaling die we hier voor ons hebben, geeft in *vers 40* aan dat zij is blijven leven, want er kan jaarlijks met haar gepraat worden. Er zijn echter ook andere vertalingen die in dit vers spreken over het ‘bezingen van de dochter van Jefta’. Dan is de gedachte meer een jaarlijkse herinnering aan haar vroegtijdige dood.

Een kleine bloemlezing van wat gewaardeerde bijbeluitleggers hierover naar voren hebben gebracht, laat zien dat het moeilijk is een eenduidig antwoord op deze vraag te geven. U mag uw eigen indruk eraan ontleen of eraan toetsen.

Henri Rossier: Zij zou haar hele leven als een afgezonderde moeten doorbrengen en geen man zou met haar gemeenschap hebben, zodat zij altijd kinderloos zou blijven. In die zin zou zij als een dode voortleven.

William Kelly: Hij offerde zijn dochter, naar zijn vastbesloten onbuigzame geest. De heilige wijsheid van de Schrift vermijdt de details over een feit, dat zó in contrast staat met de gedachten van God.

Frederick William Grant: Met betrekking tot Jefta’s gelofte: er schijnt overhaasting en falen mee verbonden te zijn, maar zeker niet het mensenoffer dat velen hebben verondersteld. De meeste jongste commentatoren stemmen erin overeen en geloven dat zijn dochter eenvoudig aan God werd gewijd om een ongehuwd leven te leiden zoals de *verzen 37-39* duidelijk tonen.

Martin Luther: Sommigen houden vol dat zij niet geofferd werd, maar de tekst is te duidelijk om die uitleg toe te staan.

Kurtz, in Sacred History: Bewijzen voor een letterlijk offeren worden gevonden in de wanhoop van de vader, de grootmoedige berusting van de dochter, het jaarlijks gedenken en treuren van de dochters van Israël en in het verhaal van de schrijver zelf, die niet in staat is

om duidelijk en helder het vreselijke toneel te beschrijven dat hij beziet met tegelijkertijd zowel bewondering als afschuw.

Edersheim: De grote Joodse commentatoren van de Middeleeuwen hebben, in tegenstelling tot de Talmoed, erop gewezen dat de twee uitdrukkingen in *vers 31* ('de HEERE toebehoren' en 'ten brandoffer brengen') niet identiek zijn. Nooit wordt van een dierlijk brandoffer gezegd dat het 'voor de HEERE zal zijn', om de eenvoudige reden dat een brandoffer dat als zodanig al is.

Maar als het om mensen gaat die aan de HEERE geofferd worden, dan wordt deze uitdrukking wel gebruikt, zoals in geval van de eerstgeborenen van Israël en van Levi (*Nm 3:12-13*). Maar in deze gevallen is nooit verondersteld dat het om een letterlijk mensenoffer gaat. Als de liefhebbende dochter zichzelf ten dode had gewijd, dan is het haast onbegrijpelijk dat zij wenst om de twee maanden die haar van haar leven restten, niet met haar van hart gebroken vader door te brengen, maar in de bergen met haar vriendinnen.

Samuel Ridout: Ik ben nooit in staat geweest mijn gedachten te veranderen over het feit, dat Jeftha met zijn dochter heeft gedaan wat iedere eenvoudige lezer die dit gedeelte leest, gelooft dat hij heeft gedaan. Hij doet zich kennen als een gestreng, eigengerechtigde man die later met een goed geweten tweeënveertigduizend van zijn mede-Israëlieten doodt. Zo'n man is ook in staat zijn eigen dochter letterlijk op te offeren. Hij had het zwaard getrokken om de Ammonieten te verslaan, hij doodde zijn dochter omdat hij het had beloofd en doodde zijn broeders. Vriend en vijand kregen dezelfde behandeling.

Persoonlijk neig ik ertoe te denken, dat Jeftha inderdaad zijn dochter heeft geofferd. Dat is de indruk die ik krijg, als ik de tekst lees zoals die er staat. Er staat dat hij zijn gelofte, die hij had gedaan, aan haar "voltrok". Dat wijst er m.i. op dat hij een concrete handeling verrichtte.

Na deze bloemlezing rest mij nog een opmerking over het laatste vers van dit hoofdstuk. Als de dochter Jeftha jaarlijks herdacht werd, hoeveel te meer is de Heer Jezus het dan waard om elke dag en speciaal elke eerste dag van de week herdacht te worden.

Richteren 12

Inleiding

Het slot van de geschiedenis van Jefta is niet erg verheven en ook niet navolgenswaardig. Jefta stelt zich hier niet in zachtmoedigheid op, maar hard. Velen komen daardoor om het leven. Hij laat zich niet leiden door de liefde, maar zoekt zijn eigen eer.

De aanleiding tot het conflict | *vers 1*

1 Toen werden de mannen van Efraïm bijengeroepen en zij staken [de Jordaan] over naar het noorden. En zij zeiden tegen Jefta: *Waarom bent u opgetrokken om tegen de Ammonieten te strijden, zonder ons te roepen om met u mee te gaan? Wij zullen uw huis met u [erin] met vuur verbranden.*

De Efraïmieten zijn na de gebeurtenissen in het begin van *Richteren 8* niet veranderd. Gideon is daar de Efraïmieten nederig tegemoetgekomen. Helaas is het niet tot hen doorgedrongen hoe zelfzuchtig ze bezig waren. Daaruit blijkt dat een goede behandeling niet tot een betere zelfkennis hoeft te leiden. Hun trotse houding, voortkomend uit hun positie, waardoor zij recht menen te hebben op een plaats van waardigheid, is er nog steeds.

Zij beklagen zich hier opnieuw omdat ze menen niet met behoorlijke achting behandeld te zijn. Een zonde die niet oprecht wordt beleden, duikt vroeger of later weer op. Ze blijken hier zelfs dieper gezakt te zijn. In *Richteren 8* hebben ze tenminste nog iets gedaan, hier niets. In hun gekwetste trots dreigen ze Jefta te verbranden. Zij kunnen het nog steeds niet verkroppen dat anderen wel worden gebruikt en zij niet. Dit staat in enorm contrast met de gezindheid van Paulus (*Fp 1:15-18*).

De reactie van Jefta | *verzen 2-3*

2 Maar Jefta zei tegen hen: *Ik en mijn volk hadden grote onenigheid met de Ammonieten. Toen heb ik u geroepen, maar u hebt mij niet uit hun hand verlost.* 3 En toen ik zag dat u ons niet verlost, stelde ik mijn leven in de waag-

schaal en trok ik tegen de Ammonieten op; en de HEERE gaf hen in mijn hand.

Waarom bent u dan op deze dag naar mij toe gekomen om tegen mij te strijden?

Jefta reageert niet zoals Gideon, maar maakt hen verwijten. Op hem is het tweede deel van *Spreuken 15:1* van toepassing, zoals het eerste deel van dat vers op Gideon van toepassing is: *“Een zacht antwoord keert woede af, maar een krenkend woord wekt toorn op” (Sp 15:1)*. Het is opvallend hoe vaak Jefta het woord ‘ik’ gebruikt in wat hij tegen de Efraïmieten zegt. Het ‘ik en mijn volk’, dat is Gilead, duidt op partijdig, sektarisch handelen. Hij heeft geen oog meer voor het hele volk van God. Jefta uit zich zo, omdat hij zich persoonlijk beledigd voelt.

Als het eigen ‘ik’ op de voorgrond komt te staan, wordt het een zoeken van eigen belang en opkomen voor eigen eer. Dat zijn de zaken die gevonden worden bij mensen die zich door de wet laten leiden. Wie een ijveraar voor de wet wil zijn, ontkomt er niet aan zichzelf belangrijk te vinden en zijn eigen eer te zoeken.

De wet is aan de mens gegeven opdat hij door het houden van de wet toont dat hij naar de norm van God leeft. Maar er is niemand die de wet heeft gehouden of kan houden. Dat ligt niet aan de wet, maar aan de mens. Wie oprecht de wet wil houden, komt tot de ontdekking dat hij die niet *kan* houden. Zo iemand bevestigt het doel van de wet, die is gegeven om de mens te laten zien wie hij van nature is. Daarom staat er ook: *“Maar wij weten dat de wet goed is als iemand haar wettig gebruikt, doordat hij dit weet dat [de] wet niet bestemd is voor een rechtvaardige, maar voor wettelozen en weerspannigen”* enzovoort (*1Tm 1:8-10*). Door de wet leert de mens zijn zondigheid kennen. Dat zal hem tot Christus doen gaan bij Wie verlossing te vinden is door Zijn werk op het kruis.

Wie tot Christus zijn toevlucht heeft genomen, is vrij van de vloek van de wet. Er staat geschreven: *“Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden (want er staat geschreven: ‘Vervloekt is ieder die aan een hout hangt’)”* (*Gl 3:13*). Er staat zelfs dat ieder die gelooft helemaal niets meer met de wet te maken heeft: *“Want Christus is [het] einde van [de] wet tot gerechtigheid voor een ieder die gelooft”* (*Rm 10:4*).

Wie als christen toch nog de wet wil houden, al is het alleen maar om die te doen uit dankbaarheid, stelt zich opnieuw onder de vloek ervan. De wet

kan niets anders teweegbrengen. De wet kan niet anders dan veroordelen en de dood brengen omdat hij bestemd is voor de natuurlijke mens.

Als een gelovige (weer) de wet gaat houden, doet hij iets wat Paulus in zijn *brief aan de Galaten* scherp aan de kaak stelt. De gevolgen daarvan in de onderlinge omgang beschrijft hij zo: *“Als u echter elkaar bijt en opeet, kijkt u dan uit dat u niet door elkaar verslonden wordt”* (Gl 5:15), en: *“Laten wij niet streven naar ijdele eer, terwijl wij elkaar tergen en afgunstig zijn op elkaar”* (Gl 5:26).

Dit vinden we terug in het leven van Jefta en dat zullen we ook terugvinden in het leven van christenen die de wet als leefregel nemen. Als de eigen eer gekrenkt wordt en de leefregel is de wet, dan is de reactie er een van vergelding, van opkomen voor eigen eer. Het resultaat is, dat er geen vrucht voor God meer is. Efraïm betekent immers ‘vruchtbaar’.

Het voorgaande betekent niet dat de Efraïmieten te verontschuldigen zijn. Zij gedragen zich allerminst hun naam waardig. Zij zijn de aanstichters van de houding die Jefta aanneemt. Wat zou er echter veel bloedvergieten zijn voorkomen als Jefta anders had gereageerd. Wat zou er in plaatselijke gemeenten veel twist en tweedracht en geestelijke doodslag zijn voorkomen, als de eigen eer en het eigen belang opzij waren gezet en de broederliefde in praktijk was gebracht.

De aanleiding van de broederstrijd | vers 4

4 Daarop riep Jefta alle mannen van Gilead bijeen en streed tegen Efraïm. En de mannen van Gilead versloegen Efraïm, want [omdat] Gilead tussen Efraïm en Manasse ligt, zeiden zij: U bent vluchtelingen uit Efraïm!

De directe aanleiding tot de broederstrijd is een ordinaire scheldpartij die door de ander niet wordt geslikt. De mannen van Gilead zijn door de Efraïmieten beledigd, ze zijn diep gegriefd. Ze zijn nota bene uitgescholden voor weggelopen Efraïmieten. Wat een belediging! Dit kunnen ze niet over hun kant laten gaan. Zo komt het tot een treffen tussen de twee partijen.

Het is een goede zaak wanneer we geen duimbreed wijken als de Heer Jezus of het Woord van God onrecht wordt aangedaan of wordt aangevallen. Maar als we zelf worden aangevallen, ligt het anders. In het laatste geval kunnen we het kwade overwinnen door het goede en niet door kwaad met kwaad te vergelden (*Rm 12:21,17*). Dan zijn er geen Goddelijke

beginselen in het geding. We zullen zien dat in *Richteren 20* wel een situatie aanwezig is die een broederstrijd rechtvaardigt omdat het daar wel om Goddelijke beginselen gaat.

Jefta besteedt wel veel tijd aan en heeft ook veel geduld met de vijand, maar tegenover Gods volk is hij kort aangebonden.

Bij de doorwaadbare plaatsen | verzen 5-6

5 Gilead ontnam de Efraïmieten namelijk de doorwaadbare plaatsen van de Jordaan. En het gebeurde, wanneer vluchtelingen van Efraïm zeiden: Laat mij oversteken, dat de mannen van Gilead tegen hem zeiden: Bent u een Efraïmiet? [En wanneer] hij zei: Nee, 6 zeiden zij tegen hem: Zeg eens: Sjabboleth. Wanneer hij dan zei: Sibboleth, en [het woord dus] niet goed uit kon spreken, grepen zij hem en doodden hem bij de doorwaadbare plaatsen van de Jordaan. In die tijd vielen er van Efraïm tweeënveertigduizend [man].

De stammen die door de Jordaan van elkaar gescheiden zijn, kunnen elkaar alleen bereiken via de doorwaadbare plaatsen. En juist daar vindt de slachting plaats. De Jordaan spreekt van de dood en opstanding van Christus en dat wij met Hem gestorven en opgestaan zijn. Het is in feite een plaats waar de eenheid van het volk van God en zijn verbinding met Hem het meest zichtbaar moeten worden.

We kunnen dit toepassen op de plaats waar de eenheid van de gemeente het meest zichtbaar moet worden, namelijk aan de tafel van de Heer. Daar wordt Zijn dood verkondigd: *“Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt”* (1Ko 11:26). De drinkbeker spreekt van het bloed van Christus en het brood spreekt van het lichaam van Christus. De gemeente heeft daaraan al haar zegeningen te danken, ook de zegen van het één gemeente zijn. In de viering van het avondmaal aan de tafel van de Heer mag zij die eenheid laten zien: *“Want wij, de velen, zijn één brood, één lichaam, want wij allen nemen deel aan het ene brood”* (1Ko 10:17).

Maar wat is daar in de praktijk van gemaakt? Van die eenheid is niet veel meer te zien omdat elke groep zo zijn eigen gedachten en ideeën heeft over dat ‘één zijn’. Dat kunnen te ruime gedachten zijn, waardoor iedereen die maar zegt een gelovige te zijn, zonder enig onderzoek en alleen op

grond van de eigen belijdenis, aan het avondmaal kan deelnemen. Deze onbijbelse eenheid is te vinden in het oecumenische streven, zowel in de gevestigde kerken als in de brede stroom van de evangelische beweging. Omdat dit aspect in deze geschiedenis niet naar voren komt, laten we dit verder rusten.

Bij de houding die Jefta hier aanneemt, kunnen we denken aan het andere gevaar, het tegenovergestelde van te ruim zijn, namelijk te eng zijn. Dat gebeurt als gelovigen van het avondmaal worden geweerd die daar op grond van de Schrift wel deel aan kunnen nemen. De Schrift geeft aan, dat iemand die een gelovige is, aan het avondmaal kan deelnemen als hij

1. niet in de zonde leeft (*1Ko 5:13*);
2. geen verkeerde leer heeft over de Heer Jezus en de Schrift (*Gl 5:1-10*);
3. geen belijdend lid is van een kerk of groep waarvan hij weet dat deze dingen daar aanwezig zijn, maar niet worden geoordeeld en weggedaan (*2Tm 2:16-21; 2Jh 1:9-11; 1Ko 10:18; Op 18:1-5; 2Ko 6:14-17; Hb 13:9-13*).

Uit al deze Schriftplaatsen blijkt, wat we ook goed kunnen begrijpen, dat God en de zonde niet kunnen samengaan. Kort gezegd komt het hierop neer dat iemand persoonlijk rein moet zijn in leer en leven en geen gemeenschap moet hebben met gelovigen die dat niet zijn.

Andere voorwaarden voor deelname aan het avondmaal geeft de Schrift niet en mogen wij daarom ook niet stellen. Als wij bijvoorbeeld van iemand eisen dat hij precies hetzelfde denkt over de toekomst van Israël als wij voordat hij toegelaten wordt aan het avondmaal, maken wij van 'de toekomst van Israël' een 'sjibboleth' (zie bij vers 6). Wij maken dan inzicht in de profetie tot een voorwaarde voor toelating. Het kan best zijn dat iemand daarin, onzes inziens, niet het juiste inzicht heeft. Hij kan erin onderwezen worden. Maar zoiets maken tot een voorwaarde tot toelating aan het avondmaal is een onbijbelse inperking of verenging van de gemeenschap.

Het is belangrijk naar de doorwaadbare plaatsen te zoeken, dat wil zeggen, te kijken naar wat er aan gemeenschappelijk geloofsgoed aanwezig is, om dat met elkaar te delen. Vandaaruit kan dan een opbouw van het "allerheiligst geloof" (*Jd 1:20*) plaatsvinden. Het gaat niet om wat scheiding maakt, maar om wat verenigt, wat bindt.

Sjibboleth of sibboleth (vers 6)

Het woord 'sjibboleth' betekent 'korenaar' of 'vloed'. Wie dit woord niet uitsprak op de manier die de Gileadieten voor juist hielden, ging eraan. Dit woord diende om een duidelijke schifting aan te brengen tussen de mannen van Gilead en de Efraïmieten. Dit woord herinnert aan scheiding maken.

Het is een gevaar dat we ook vandaag kunnen herkennen, misschien in ons eigen hart, misschien om ons heen. We denken, of horen zeggen, dat het toch wel belangrijk is te weten wat de eigen geloofsgemeenschap onderscheidt van andere geloofsgemeenschappen. Wat er bij anderen allemaal niet deugt, wordt breed uitgemeten, terwijl de eigen inzichten voor juist worden gehouden.

Ik wil hiermee niet zeggen dat we niet voor onszelf overtuigd kunnen zijn van de juiste plaats die we innemen te midden van een verwarde christenheid. Als het goed is, willen we deel uitmaken van en verantwoording dragen in een plaatselijke gemeente die samenkomt naar bijbelse normen. Het kan zijn dat we die plaats gevonden hebben na eerdere kennismaking met andere kerken en/of geloofsgemeenschappen. We zullen dan inderdaad kunnen aangeven, waarom we op een bepaalde plaats niet konden blijven. Het zal meestal te maken hebben met wat Gods Woord zegt over de gemeente van God, hoe het daar moet toegaan, wat er wel en wat er niet mag worden toegelaten.

We mogen niet weggaan uit een gemeenschap, omdat men daar een keer of zelfs vaker onvriendelijk tegen ons is geweest. Onze persoonlijke beleving is belangrijk, maar een reden om weg te gaan kan alleen zijn, als er dingen aanwezig zijn of gebeuren die aanwijsbaar in strijd zijn met de Bijbel en men niet van plan is daar in gehoorzaamheid aan Gods Woord verandering in aan te brengen. Belangrijk is of men Gods Woord de absolute autoriteit toekent en daar ook naar handelt. Als persoonlijke gekwetstheid of een verschil in opvatting over niet fundamentele dingen tot een scheiding in Gods volk voert, is een nieuw 'sjibboleth' ontstaan.

Het einde van Jefta | vers 7

| *7 Jefta gaf zes jaar leiding aan Israël. En de Gileadiet Jefta stierf en werd begraven in een van de steden van Gilead.*

Gods Woord vermeldt dat Jefta zes jaar leiding aan Israël heeft gegeven. Daarmee krijgt hij het stempel van God dat hij iemand is die door Hem is aangesteld, ondanks zijn falen tegenover Efraïm. Uit *1 Samuel 12* wordt duidelijk dat Jefta evenzeer door God gezonden is als Gideon, Barak en Samuel (*1Sm 12:11*), evenals dat blijkt, zoals al gezegd, uit zijn vermelding in de lijst van geloofshelden (*Hb 11:32*). Hij wist wat God met Zijn volk had gedaan. Hij kende om zo te zeggen de Bijbel. Daarvan ging hij uit bij het vervullen van de opdrachten die God hem gaf.

Toen zond de HEERE Jerubbaäl, Bedan, Jefta en Samuel; en Hij redde u uit de hand van uw vijanden rondom [u], zodat u veilig woonde. (1Sm 12:11)

Het leven werd hem moeilijk gemaakt. In onze ogen kan hij verkeerde beslissingen hebben genomen. We hebben geprobeerd daaruit enkele lessen te leren. Toch is het uiteindelijk God die de maatstaf volstrekt rechtvaardig over het leven van Jefta zal aanleggen. Jefta hoort bij die rechtvaardigen die nog niet hebben ontvangen wat is beloofd (*Hb 11:39*). Dat moment zal komen. Dan zal God ook Jefta belonen voor de trouw die hij op aarde heeft getoond in de dienst voor Zijn volk. Met het oog daarop wordt hij begraven.

Ebzan | *verzen 8-10*

8 Na hem gaf Ebzan uit Bethlehem leiding aan Israël. 9 Hij had dertig zonen en huwelijkte dertig dochters uit, terwijl hij voor zijn zonen dertig dochters van elders bracht. Hij gaf zeven jaar leiding aan Israël. 10 Toen stierf Ebzan en werd begraven in Bethlehem.

Na Jefta verschijnen opnieuw enkele richters van wie niet veel wordt gezegd, net als na de regering van Abimelech (*Ri 10:1-5*). Samen zijn de drie volgende richters goed voor vijftig jaar rust. Als we een tijd van rust mogen kennen, is dat een geschenk van God. Hij geeft ons die als een gelegenheid ons geestelijk te versterken en niet om in te slapen.

De richters die genoemd worden, staan in contrast met het falen van Jefta. De eerste heet Ebzan, dat 'reinheid' betekent. Over reinheid in ons persoonlijk leven en in de gemeenschap van gelovigen waarvan we deel uitmaken is al het een en ander gezegd. Jakobus spreekt in zijn brief over de wijsheid als de oorsprong van reinheid en de plaats die deze in de wijsheid inneemt: *"De wijsheid die van boven is, is in de eerste plaats rein"* (*Jk 3:17*).

Hier zien we dat reinheid voortvloeit uit een wijsheid die haar bron in de hemel, in God, heeft en dat die wijsheid op aarde allereerst 'reinheid' bewerkt. Dat komt omdat de wijsheid oog heeft voor het verderf dat in de wereld is en waardoor ze is omgeven.

Wie in reinheid leeft, dat wil zeggen in gemeenschap met God, zal vrede in zijn hart ervaren en er zal vrede van hem uitstralen. Daarom zegt Jakobus dat de wijsheid van boven "*vervolgens vreedzaam*" is. Wat daarop volgt, sluit allemaal aan bij wat nodig is om te leven in een volledig onreine wereld. De wijsheid die van boven is, mag te midden daarvan laten zien wat in God gevonden wordt. Maar, zoals gezegd, het begint met reinheid, de betekenis van de naam Ebzan.

Ebzan komt uit Bethlehem, dat 'broodhuis' betekent. Dat behoort iedere geloofsgemeenschap te zijn. Een plaatselijke gemeente zal een 'broodhuis' zijn voor de hongerige ziel als vooral de opziens rekening houden met de reinheid en heiligheid die noodzakelijk zijn om te kunnen rekenen op de tegenwoordigheid van God.

Het contrast met Jefta blijkt uit wat Ebzan doet. In plaats van zijn eigen dochter op te offeren en zijn broeders te doden is er bij hem groei en vermenigvuldiging. Al zijn dertig dochters laat hij trouwen. Zij nemen de reinheid die zij bij hun vader hebben gezien mee naar hun nieuwe omgeving. Zo geeft hij het beginsel van reinheid, dat hij zelf huldigt, door.

Voor zijn zonen geldt hetzelfde, zij het dat deze zijn persoonlijke positie ondersteunen. Dat kunnen we opmaken uit het feit dat zij bij hem in de buurt blijven. Zo kan iedere opziener die trouw handelt, dat wil zeggen naar de beginselen van Gods Woord, rekenen op uitbreiding en ondersteuning van die beginselen door anderen.

Al zijn zonen en al zijn dochters trouwen. Ebzan moet een gezin hebben gehad waarin iedere jonge man en iedere jonge vrouw graag werd opgenomen door met een van zijn kinderen te trouwen. Het doet ouders goed om te zien dat hun kinderen verliefd worden op en trouwen met gelovigen uit andere plaatselijke gemeenten om met hem of haar de weg van de Heer te gaan en Hem in hun leven te dienen. Ebzan is niet thuis blijven zitten, maar is erop uitgetrokken voor zijn kinderen. Hij laat zijn kinderen ook rustig vertrekken als hij een goede plaats voor hen heeft gevonden.

Zijn goede invloed op Israël heeft zeven jaar geduurd. Het getal zeven wijst op volkomenheid, we hebben dat al eerder gezien. De periode dat hij richt, moet een weldaad voor het volk zijn geweest. De plaats vanwaar hij komt, wordt ook de plaats van zijn begrafenis.

Elon | verzen 11-12

11 Na hem gaf de Zebuloniet Elon leiding aan Israël. Hij gaf tien jaar leiding aan Israël. 12 En de Zebuloniet Elon stierf en werd begraven te Ajalon, in het land van Zebulon.

Elon betekent 'sterk'. Hij is een nakomeling van Zebulon dat 'woning' betekent. Zebulon krijgt zijn naam van zijn moeder Lea, die bij zijn geboorte zegt: "Ditmaal zal mijn man bij mij komen wonen" (Gn 30:20). Zij denkt dat zij door de zesde zoon die zij Jakob baart, zijn genegenheid heeft gewonnen. Hieruit komt de gedachte aan een verzoening tussen Jakob en Lea naar voren.

Waarom kunnen we nu denken als we lezen over Elon, de Zebuloniet? Dat iemand een sterke man wordt genoemd, als hij verzoening tot stand brengt waar ruzie is. Het is iemand die zijn handen legt op de schouders van twee ruziemakende broeders of zusters. In *Filippenzen 4* is Paulus zo'n sterke man (Fp 4:2-3). Wij kunnen ook onze kracht laten zien door het bij elkaar brengen van ruziemakende broeders of zusters.

Elon wordt begraven in Ajalon. Een van de betekenissen van die naam is 'plaats van eiken'. De eik is een toonbeeld van kracht en duurzaamheid. Met zijn dood is zijn leven niet voorbij en vergeten. Dezelfde kracht die hij bij zijn leven toont, is verbonden met zijn dood. Elon laat iets zien van de soort voorganger over wie we lezen in *Hebreeën 13*. Het gaat daar om voorgangers die al gestorven zijn: "Houdt uw voorgangers in herinnering die het Woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na" (Hb 13:7).

Abdon | verzen 13-15

13 En na hem gaf Abdon, een zoon van Hillel, uit Pirhathon, leiding aan Israël. 14 Hij had veertig zonen en dertig kleinzonen, die op zeventig ezelshengsten reden. Hij gaf acht jaar leiding aan Israël. 15 Toen stierf Abdon, de zoon van

Hillel, uit Pirhathon. En hij werd begraven in Pirhathon in het land van Efraïm, in het gebergte van de Amalekiet.

Ook hier kunnen we weer het een en ander leren uit de betekenis van de namen. Abdon betekent 'dienst', Hillel 'lofzang' en Pirathon 'vrijheid', 'vorstelijk', 'toppunt' of 'vergelding'. Als de *dienst* van een opziener voortkomt uit een hart vol *lofprijzing* en kan worden uitgeoefend in *vrijheid*, is dat een weldaad voor de gemeente. Zo'n opziener of voorganger zal zijn werk met vreugde doen.

Veel hangt daarbij af van de gelovigen te midden van wie hij zijn dienst uitoefent. Het mag hem niet moeilijk worden gemaakt. Hier is de vermaning van toepassing: *"Weest aan uw voorgangers gehoorzaam en weest hun onderdanig, want zij waken over uw zielen als degenen die rekenschap zullen afleggen, opdat zij dit met vreugde en niet zuchtend doen, want dat is voor u niet nuttig"* (Hb 13:17). Zo is er in elke plaatselijke gemeente een wisselwerking tussen de opzieners of voorgangers en hen aan wie leiding wordt gegeven.

Als een opziener zijn werk goed kan doen, zullen zijn (geestelijke) zonen en kleinzonen de dienst en de lofprijzing van hun (geestelijke) vader en grootvader voortzetten. Ouderen en jongeren volgen hem na. Dat geldt ook voor het derde geslacht, dat meestal het geslacht is dat weggaat.

Het geheim van zijn succes wordt zichtbaar door zijn overwinning op de Amalekieten. Hij heeft tijdens zijn leven een stuk grond op hen veroverd. Amalek is een beeld van het vlees. Abdon toont ons in beeld een persoon die in praktijk het volgende heeft gedaan: *"Maar zij die van Christus <Jezus> zijn, hebben het vlees met de hartstochten en de begeerten gekruisigd"* (Gl 5:24).

Het graf van Abdon wordt daarvan een monument. Abdon heeft zich een weg omhoog, in het gebergte, gebaad, door zijn overwinning op het vlees, waarvan de Amalekieten een beeld zijn. Op zijn graf zou kunnen staan: 'Hij heeft het vlees overwonnen'.

Richteren 13

Inleiding op de geschiedenis van Simson

De geschiedenis van Simson spreekt altijd tot de verbeelding. De man geweldig van kracht, die toch ook zo zwak is. In tegenstelling tot voorgaande richters die bij het bestrijden van de vijand volksgenoten met zich mee kregen, doet Simson alles alleen. Hij voert geen leger aan zoals Gideon en Jefta. In dit optreden als eenling, waarbij er geen verbinding is met het volk van God, schijnt Simson ook in sterke mate op zichzelf gericht te zijn. Aan de andere kant past het optreden als eenling bij een volk van God dat als geheel ver is afgeweken van het Woord van God.

Wat de christenheid betreft, is deze situatie terug te vinden in Paulus' *tweede brief aan Timotheüs*. Als het verval in de christenheid zulke vormen heeft aangenomen dat er voor het geheel geen herstel meer mogelijk is, komt het aan op persoonlijke trouw aan de Heer en Zijn Woord. Deze trouw wordt gevonden in de afzondering van zonde en de toewijding aan de Heer. Dan kan er sprake zijn van "*de mens Gods*" (2Tm 3:17). Dat is die mens die in zijn eigen leven de kenmerken van God vertoont, terwijl alles om hem heen in een toestand van verval verkeert. Het is iemand die staat voor God en Zijn rechten te midden van een christenheid die daarmee geen rekening houdt. Het hele beginsel van kracht is gelegen in de afzondering voor God.

Het is goed om in gedachten te houden dat de mensen van toen niet zozeer *mensen* van nu voorstellen, maar dat zij *geestelijke krachten* uitbeelden die vandaag een heel volk of de enkeling leiden. Als we dit toepassen op Simson, zien we dat hij het beginsel van het nazireeërschap voorstelt. Dat wil zeggen dat God door hem wil laten zien dat geestelijke kracht in een tijd van verval alleen te vinden is in iemand die wandelt in afzondering van het kwaad en in gemeenschap met Hem. Gehele afzondering voor God is de bron van kracht in de strijd tegen onze geestelijke vijanden. Op een volmaakte manier is dit te zien in Jezus Christus. Hij is de ware Nazireeër.

De geschiedenis van Simson is er een van merkwaardige contrasten. We zien bij hem aan de ene kant de genade en het voornemen van God, het plan dat God met hem heeft. Aan de andere kant zien we hoe weinig daar-

van in zijn leven terechtkomt. Wat God met Simson bedoelt en wie Simson in de praktijk is, zijn twee verschillende dingen. Simson is telkens een gevangene van de vijand waarvan hij zich ook steeds weer bevrijdt. Hij sterft zelfs in de handen van zijn vijanden, de Filistijnen. Hij is ook een type van Israël dat God voor Zichzelf als volk heeft afgezonderd, maar dat zich niet als Zijn volk heeft gedragen.

Zo is het ook met de gemeente gegaan, die God Zich als een hemels volk heeft uitverkoren. De gemeente is ontrouw geworden aan haar roeping om zich als een hemels volk op aarde te gedragen. Ze is aards gericht geworden. Filistijnse beginselen zijn binnengeslopen en bepalen grotendeels het gezicht van de gemeente, of beter gezegd de christenheid. Op haar is van toepassing: *“Ogenschijnlijk bezitten zij Godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij”* (2Tm 3:5). Dat is wat de Filistijnen voorstellen. We zullen dit verschijnsel van ‘ogenschijnlijke Godsvrucht’ keer op keer tegenkomen in de geschiedenis die we voor ons hebben.

Voor de gemeente is er geen compleet herstel te verwachten, hoewel er tijden van opwekking zijn. Haar aardse geschiedenis eindigt, zoals in dit boek, in een nog steeds ongebroken overheersing door de Filistijnen. Het leven van Simson laat ons iets zien van het christelijk getuigenis op aarde, zowel in gemeenschappelijk als in persoonlijk opzicht. Als het getuigenis een individuele zaak wordt in plaats van iets gemeenschappelijks, betekent dit dat het geheel in verval verkeert.

In *Richteren 13*, het eerste hoofdstuk van de geschiedenis van Simson, wordt alles gezien van Gods kant. We zien hoe Hij aan het werk is en ervoor zorgt dat alles wordt klaargemaakt voor de geboorte en opvoeding van de nazireeër. God wil dat Simson zijn hele leven een nazireeër zal zijn.

In *Numeri 6* staat de wet op het nazireeërschap. Daarin lezen we dat iemand zich voor een bepaalde periode als nazireeër kan wijden op basis van vrijwilligheid. Simson wordt niet voor die keus gesteld. God heeft hem voor het nazireeërschap bestemd, zijn hele leven lang, en Hij regelt alles zo, dat het voor hem ook mogelijk is daaraan te voldoen. De hele voorbereiding getuigt daarvan, zoals in dit hoofdstuk duidelijk wordt.

Dat God zo handelt, getuigt nog eens van Zijn onophoudelijke zorg en liefde voor Zijn volk. Dat spreekt te meer als we eraan denken hoe dat volk

Hem opnieuw zo ontrouw is geworden, voor de zoveelste keer en nu in de ergste mate. God gaat vrijmachtig handelen.

De Filistijnen | vers 1

1 Maar de Israëlieten deden opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE. Daarom gaf de HEERE hen over in de hand van de Filistijnen, veertig jaar [lang].

Voor de zevende keer lezen we het: *“De Israëlieten deden opnieuw wat slecht was in de ogen van de HEERE.”* De tuchtroede die God nu gebruikt, zijn de Filistijnen. De Filistijnen worden niet genoemd onder de zeven boze naties van Kanaän. Ze zijn al eerder betrokken geweest bij een tuchting (*Ri 10:7*). Daar zijn ze echter niet de hoofdvijand en dat is nu wel zo. Zij leggen beslag op het land.

Over wat of wie de Filistijnen voorstellen, is al iets gezegd bij *Richteren 3:3*. Vanwege het belang van de herkenbaarheid van deze vijand is het goed enkele dingen kort te herhalen en daaraan enkele nieuwe kenmerken toe te voegen. De Filistijnen stellen mensen voor die uiterlijk een positie innemen die overeenkomt met wat God aan Zijn volk heeft gegeven, zonder dat er een levende relatie met God is. Zij bezitten een uiterlijke vorm van Godsvrucht (*2Tm 3:5*). In onze tijd zijn ze te vergelijken met naamchristenen, mensen die voorgeven christen te zijn, maar niet wedergeboren zijn. Het zijn nabootsers.

Filistijnen stellen een godsdienst voor die aanvaardbaar is voor niet-wedergeboren mensen. Hun werk is bijvoorbeeld het dichtstoppen van bronnen (*Gn 26*). De betekenis daarvan is, dat zij de Heilige Geest verhinderen te werken, want bronnen zijn een beeld van het Woord van God dat door de Heilige Geest wordt levend gemaakt. De Heer Jezus spreekt daarover in *Johannes 4* en *7* (*Jh 4:14; 7:37-39*).

Filistijnen gebruiken de dingen van God tot hun eigen voordeel. Dat is het verwijt dat God door de profeet Joël onder andere de Filistijnen maakt (*Jl 3:4-5*). Een voorbeeld is dat de naamchristen aan bepaalde belangrijke bijbelse begrippen een totaal andere inhoud geeft. Denk maar eens aan de zegen van het kindschap en het zoonschap van de gelovige. Gelovigen worden kinderen van God en ook zonen van God genoemd. Wat maakt de

naamchristen daarvan? Hij zegt dat alle mensen kinderen van God zijn. Zo wordt deze zegen omlaag gehaald tot het niveau van de natuurlijke, niet-wedergeboren mens.

En wat te denken van hun zienswijze op de lichamelijke opstanding van Christus, een van de fundamenteën van het christelijk geloof? De naamchristen spreekt ook over de opstanding van Christus, maar hij bedoelt ermee dat Christus voortleeft in de ideeën die door Zijn aanhangers worden verspreid.

Waar het bij de Filistijnen om gaat, is dat wij de tactiek gaan herkennen die ze gebruiken om de waarheid van God uit te hollen en inhoudsloos te maken. Om het met het eerder uit 2 *Timotheüs* 3 aangehaalde vers te zeggen: *“Maar de kracht daarvan verloochenen zij”* (2Tm 3:5). Zij beroepen zich op de Bijbel, maar in werkelijkheid doet de hele Bijbel hun niets. Toch willen zij niets liever dan hun ideeën introduceren op het christelijk terrein. De Filistijnen zijn immers geen vijanden van buiten het land, maar ze wonen er in.

Hoewel zij geen recht op het land hebben, want God heeft dat aan Zijn volk toebedeeld (*Dt* 32:8-9), verbinden zij toch hun naam eraan. De naam Palestina is afgeleid van de naam Filistijn. Van al Israëls vijanden staat in het Oude Testament het meest over de Filistijnen vermeld. Zij hebben Israël langer in slavernij gehouden dan welk ander volk ook. David heeft hen pas definitief verslagen.

Als we door genade en wedergeboorte kinderen van God zijn en geen naamchristenen, moeten we toch enorm oppassen dat we niet in de ban raken van het aangename leven dat de naamchristen lijkt te leiden. Het is echter een leven uit en voor het vlees en niet voor God. Het enige wat ons daarvoor kan bewaren, is ons bezig te houden met de Heer Jezus van wie David een beeld is.

We zien bij Simson dat hij in de ban raakt van de aantrekkelijke kant van de Filistijnen, voorgesteld in enkele vrouwen. Hij is geen baas over zijn lusten. Dat betekent zijn ondergang als nazireeër en daardoor faalt hij in zijn opdracht. Zo zal het ons ook vergaan als wij niet afgezonderd blijven van wat de christenheid aan de vleselijke mens te bieden heeft. Wij kunnen dan niet langer een getuige voor God zijn; ons getuigenis zal ten onder gaan.

God gaat werken | vers 2

2 En er was een man uit Zora, uit het geslacht van de Daniëten, en zijn naam was Manoach. Zijn vrouw was onvruchtbaar en had geen [kinderen] gebaard.

De tuchtiging door middel van de Filistijnen heeft niet het gewenste resultaat. Het brengt Israël dit keer niet tot een roepen tot God. God wacht tevergeefs. Het volk is gewend geraakt aan hun ellende en slavernij, zo diep zijn zij gezonken. Als er geen roepen is, kan er ook geen terugkeer zijn. Dat betekent echter niet dat de bronnen van Gods genade uitgeput zijn. Hij ziet onder het volk wie Hem vrezen. Hij gaat voor het vervullen van Zijn plannen gebruikmaken van een Godvrezend echtpaar, dat tevens alle kenmerken van zwakheid vertegenwoordigt.

Manoach en zijn vrouw behoren tot de zwakste stam van Israël, de stam die het minst aan de opdracht van God heeft beantwoord (*Ri 1:34*). Zij vormen een overblijfsel, zoals Jozef en Maria, Zacharia en Elizabeth, de herders, Anna en Simeon dat zijn ten tijde van de geboorte van de Heer Jezus (*Lk 1-2*). Ook dat zijn donkere dagen in Israëls geschiedenis. Daar komt nog bij dat de vrouw onvruchtbaar is.

Ook de betekenis van de namen maakt de zaak niet rooskleuriger. Zora betekent 'nest van horzels' of 'wespennest', terwijl de betekenis van de naam Manoach 'rust' is. Wespen of horzels steken of bijten gemeen. Ze zijn een beeld van satanische aanvallen, verleidende geesten, waarmee we in de latere tijden waarin wij leven te maken hebben (*1Tm 4:1-2*). Ze 'steken' waar ze kunnen, vooral om ons te ontmoedigen iets voor God te doen.

De stam Dan is een verraderlijke stam (*Gn 49:17*). Hij ligt van alle stammen het verst van Jeruzalem verwijderd. Zich op zo'n plaats op z'n gemak voelen, er rust hebben, is geen gunstig teken. Hoe kan er rust zijn als alles zo in strijd is met Gods wil? In *Zacharia 1* is de rust ook niet gezond. Het verwijt daar is, hoe de aarde in rust kan zijn, terwijl de stad Jeruzalem in puin ligt (*Zc 1:11*). De volgende verzen laten zien dat deze zaak God niet met rust laat en dat Hij Zich voor Jeruzalem gaat inzetten. Dat is ook hier het geval.

Als we kijken naar de achtergrond van Simsons geboorte, lijkt alles hopeeloos. Maar God start Zijn werk waar van de mens niets meer te verwachten valt. Zo werkt Hij meestal.

Onvruchtbaar | vers 3

3 Toen verscheen er een Engel van de HEERE aan deze vrouw, en zei tegen haar: Zie toch, u bent onvruchtbaar en hebt geen [kinderen] gebaard. U zult echter zwanger worden en een zoon baren.

De eerste die iets te horen krijgt van het voornemen van God, is niet Manoach, maar zijn vrouw. God richt Zich tot haar om aan te geven hoe zwak de toestand van het volk is. De vrouw is in de Bijbel in het algemeen een beeld van zwakheid. Deze zwakheid wordt nog benadrukt door de uitspraak dat zij een onvruchtbare vrouw is. Daarop wordt een extra accent gelegd door eraan toe te voegen dat ze niet gebaard heeft.

Zo richt God Zich ook tot ons als Hij vaten van zegen van ons wil maken. Het moet goed tot ons doordringen: als God gebruik van ons wil maken, doet Hij dat niet op grond van wie wij van nature zijn. Van nature zijn wij niet in staat vrucht te dragen. Hij zegt dat tegen de vrouw van Manoach niet als verwijt, maar met liefde.

Het lijkt erop dat haar onvruchtbaarheid haar op de HEERE heeft geworpen. Zij zal Hem haar nood en verlangen vaak hebben bekendgemaakt. Als rechtgeaarde Israëlitische vrouw wenst zij nageslacht. Misschien heeft ze zelfs, zoals Hanna (*1Sm 1:11*), gebeden om een zoon die door God gebruikt zou kunnen worden. In het leven van Sara, Rebekka en Hanna, eveneens Godvrezende, onvruchtbare vrouwen, heeft hun onvruchtbaarheid ook oefeningen in de ziel veroorzaakt.

Voor de vrouw van Manoach is Gods tijd gekomen. Hij belooft haar een zoon en geeft daarbij nog enkele aanwijzingen, zowel voor haar als voor haar zoon.

Aanwijzingen voor de vrouw | vers 4

4 Welnu dan, wees toch op uw hoede dat u geen wijn of sterkedrank drinkt, en eet niets onreins.

Voordat over de voorwaarden wordt gesproken waaraan de zoon moet voldoen om een nazireeër te kunnen zijn, wordt eerst tegen de moeder gezegd waarop zij moet letten. Hieruit kunnen we leren dat alles wat de vorming van een nazireeër in de weg kan staan, moet worden weggedaan. Het is belangrijk dat ouders deze aanwijzingen ter harte nemen.

Ouders moeten ervoor zorgen dat zij geen invloeden toelaten waardoor hun kinderen verkeerd gevormd kunnen worden. Ouders die de belangen van God en Zijn volk na aan het hart liggen, zullen in hun verlangen naar kinderen bidden om kinderen die voor de gemeente van nut zullen zijn. Ze wensen dat zij echte dienaren van God worden. Met minder zullen ze niet tevreden zijn. Het gaat om *Gods* gemeente.

Het gezin is niet het enige terrein waar de vormende invloed bepaald wordt. Ook de plaatselijke gemeente is een sfeer waar kinderen gevormd worden. Allen die deel uitmaken van een plaatselijke gemeente, doen er goed aan rekening te houden met het feit dat hun gedrag van invloed is op de geestelijke ontwikkeling van de kinderen die de samenkomsten bezoeken. Dit geldt tevens als de kinderen met de ouders meegaan in de huizen van de medegelovigen.

De opvoeding van onze kinderen is erop gericht dat ze voor de Heer afgezonderd zullen leven. Dat vraagt van de ouders het voorbeeld te geven. Deze levenshouding behoort al bij de ouders aanwezig te zijn nog voordat de kinderen geboren worden. Wijn of sterkedrank ziet op de aangename dingen van het leven die op zichzelf niet verkeerd hoeven te zijn. We hebben al eerder gezien dat wijn het hart van God en mensen verheugt. Wijn is een beeld van aardse, geoorloofde vreugde. Maar als het verlangen aanwezig is om geheel voor God te leven als een nazireeër, moet het gevaar worden onderkend dat in aardse vreugde schuilt.

Van de dingen van de aarde kan een bedwelmende invloed uitgaan. Aardse dingen kunnen het zicht op de ware roeping, om helemaal voor God te leven, benevelen. Ze kunnen zo'n grote plaats krijgen, dat ze het hart en de tijd van iemand die ertoe geroepen is voor God te leven, in beslag gaan nemen. De belangen worden geleidelijk verlegd van een gericht zijn op God en de dingen van de hemel, naar een gericht zijn op zichzelf en de dingen van de aarde. Het gaat steeds meer om *ons* welbevinden dan om wat *God* bezighoudt met het oog op Zijn volk.

Het is ook veel prettiger om met volle teugen te genieten van de goede dingen van dit leven, dan om afstand van die dingen te doen en in plaats daarvan ontbering, smaad en eenzaamheid te lijden vanwege de ontrouw van Gods volk. We moeten dan inderdaad wel goed in de gaten hebben, waarvoor we leven, of beter, voor Wie we leven.

Naast deze op zichzelf niet verkeerde dingen mag de moeder van Simson ook niets onreins eten. Wat onrein is, staat in verbinding met de zonde. Zij mag in haar leven niets toelaten wat zondig is. Zo kan zij in verbinding blijven met God, Die niet verbonden kan zijn met iets wat onrein is. Ouders kunnen niets van hun kinderen verlangen waaraan zij zelf mank gaan. Als ouders zelf slechte lectuur lezen, kunnen ze niet verwachten dat hun kinderen daarvan zullen afblijven. Het geestelijk leven zal dan niet gaan bloeien, maar dood gaan. Als onreinheid geen kans krijgt, zal de kracht van het geestelijk leven zich kunnen ontwikkelen.

Het zal duidelijk zijn dat het afstand doen van schadelijke zaken op zichzelf nog geen gezonde groei waarborgt. Daarvoor moet goed voedsel worden gegeten. Toch stelt de Heilige Geest in deze geschiedenis vooral op de voorgrond hoe noodzakelijk het is om afstand te doen van elke vermindering die een juiste vervulling van het nazireeërschap in de weg staat. Hoe belangrijk zijn deze aanwijzingen voor ouders die hun kinderen willen opvoeden tot bruikbare instrumenten in de hand van de Heer.

Een nazireeër is iemand die schuwt wat de natuur prikkelt (geen wijn of sterkedrank), die de plaats van de vrouw in zwakheid inneemt (zijn haar laten groeien) en die alleen de kracht van het leven werkzaam wil laten zijn (niet met de dood in aanraking komen). Dit zijn de noodzakelijke voorwaarden om te komen tot de vorming van die nazireeër met wie God Zijn plan kan uitvoeren. Dat plan is de godsdienst van het vlees terzijde stellen – waarvan de Filistijnen een beeld zijn – om daarmee de weg voor te bereiden voor de Man naar Zijn hart, de Heer Jezus.

De nazireeër | vers 5

5 Want zie, u zult zwanger worden en een zoon baren. En er mag geen scheermes op zijn hoofd komen. Want het jongetje zal van de [moeder]schoot af als nazireeër aan God [gewijd] zijn, en hij zal beginnen Israël te verlossen uit de hand van de Filistijnen.

Het woord nazireeër betekent ‘afgezonderd’ of ‘gewijd’. Beide betekenissen zijn van belang om Gods bedoeling met het nazireeërschap te leren kennen en hopelijk ook in praktijk te brengen. Die bedoeling is een leven te leven dat is afgezonderd van de zonde en toegewijd aan God. God wil dat deze dingen inwerken op ons hart en geweten en in ons leven worden uitgewerkt.

Er worden meer nazireeërs genoemd in de Bijbel. Van Jozef staat dat hij “de gewijde [dat is een nazireeër] onder zijn broers” is (Gn 49:26). Ook Samuel en Johannes de doper zijn nazireeërs (1Sm 1:11; Lk 1:15). De Heer Jezus is de Nazireeër bij uitstek. Dat zit bij Hem niet in het houden van de voorschriften van *Numeri 6* of *Richteren 13*. Zo heeft Hij wel wijn gedronken en ook onreine mensen (melaatsen) en zelfs doden aangeraakt. Nergens is er een aanwijzing dat Hij lang haar heeft gehad. Toch is Hij de ware Nazireeër, omdat Hij volkomen heeft beantwoord aan de geestelijke betekenis van de voorschriften die voor de nazireeër gelden. Ook wij hebben te maken met de geestelijke betekenis van deze voorschriften en we worden opgeroepen de Heer daarin te volgen.

Zoals gezegd, is het nazireeërschap van Simson geen vrijwillige zaak, maar een roeping van God. Het wordt zijn oefening om aan die roeping te beantwoorden. Het is opmerkelijk dat de voorschriften waaraan de nazireeër in *Numeri 6* moet voldoen, hier worden verdeeld over de moeder van Simson en Simson zelf. De moeder mag geen wijn of sterkedrank drinken, hoewel dit natuurlijk ook voor Simson geldt, terwijl van Simson hier alleen gezegd wordt dat hij zijn haar niet mag afknippen. Het lange haar is een uiterlijk kenmerk, zichtbaar voor anderen, terwijl de overige kenmerken niet voor anderen zichtbaar zijn. De kenmerken die niet zichtbaar zijn, staan meer in verbinding met de gezindheid van het hart. Zijn lange haar, dat wel zichtbaar is, staat meer in verbinding met het tonen van die gezindheid.

Bij de bespreking van *Richteren 5:1* is al iets gezegd over de algemene betekenis die het lange haar in de Schrift heeft. Met betrekking tot Simson kan daaraan het volgende worden toegevoegd. De vrouw draagt lang haar, dat is normaal. Het is haar eer (1Ko 11:15). Het is een voortdurend symbool van haar afhankelijkheid en het is tevens haar heerlijkheid. Als een man lang haar draagt, is “het een oneer voor hem” (1Ko 11:14). God legt de nazireeër deze schande op. De nazireeër toont daarmee dat hij zijn plaats als man, als hoofd van de schepping, opgeeft en dat hij een plaats van afhankelijkheid, die van een vrouw, inneemt. Hij geeft daarmee aan dat hij zwak wil zijn, opdat de kracht van Christus op hem kan wonen (2Ko 12:9b).

Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat <haar> het lange haar tot een sluier gegeven is. (1Ko 11:15)

Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij woont. (2Ko 12:9b)

Een negatief voorbeeld van wat het lange haar voorstelt, staat in *Openbaring* 9. Daar zijn de monsters schijnbaar sterk, maar in werkelijkheid ontlenen zij hun kracht aan iemand anders, namelijk aan de demonische Apollyon, wat wordt afgebeeld door hun *“haar als vrouwenhaar”* (*Op* 9:7-8). Ze volgen niet hun eigen wil, maar zijn afhankelijk van deze engel van de afgrond die macht over hen heeft en hen bestuurt. Voor de nazireeër wil het lange haar zeggen dat zijn hele kracht ligt in zijn afhankelijkheid van God.

Over Simson staat nog in ons vers geschreven: *“Hij zal beginnen Israël te verlossen uit de hand van de Filistijnen.”* Daarin wordt uitgedrukt dat hij niet een definitieve verlossing tot stand zal brengen.

Het verslag van de vrouw | verzen 6-7

6 Toen ging deze vrouw naar binnen en zei tegen haar man: Een Man Gods kwam bij mij en Zijn uiterlijk was als het uiterlijk van een Engel van God, heel ontzagwekkend. Ik vroeg Hem niet waar Hij vandaan kwam, en Hij heeft mij Zijn Naam niet verteld. 7 Maar Hij zei tegen mij: Zie, u zult zwanger worden en een zoon baren. Welnu, drink geen wijn of sterkedrank en eet niets onreins, want het jongetje zal van de [moeder]schoot af tot op de dag van zijn dood als nazireeër aan God [gewijd] zijn.

Als de vrouw van Manoach de voorzegging heeft aangehoord, snelt ze naar haar man. Ze vertelt hem eerst over de verschijning van de Engel van de HEERE, voordat ze vertelt wat Hij haar heeft gezegd. De Persoon Die de boodschap heeft gebracht, heeft een grotere indruk op haar gemaakt dan wat ze van Hem te horen heeft gekregen. Ze noemt Hem *“een Man Gods”* met *“het uiterlijk van een Engel van God”*. In het Oude Testament worden profeten soms ‘man Gods’ genoemd. Door Hem zo te noemen erkent ze de Goddelijke bron van de boodschap.

Hij zag er ook uit als een *“Engel van God”*. Het lijkt erop dat ze aanvoelt dat deze Persoon meer is dan een mens. Wie Hij precies is, kan ze niet zeggen. Wel maakt Zijn verschijning haar bevreesd. Als Gideon tot de ontdekking komt dat hij met de HEERE Zelf te maken heeft, wordt hij ook bevreesd (*Ri* 6:22). Jesaja geeft uiting aan dezelfde gevoelens (*Js* 6:5), evenals Mozes (*Ex* 3:6).

Vanwege deze schrikwekkende aanblik heeft de vrouw van Manoach niet durven vragen naar Zijn Naam. Ook heeft de Bezoeker haar Zijn Naam

niet bekendgemaakt. Wel heeft Hij haar enkele dingen verteld. Hij heeft haar de belofte gedaan dat zij zwanger zal worden. Hij heeft haar ook voorgeschreven wat ze niet mag drinken en eten. Ten slotte heeft Hij haar meegedeeld dat God wil dat dit kind een nazireeër Gods zal zijn. Maar ze zegt niets over de opdracht van hun kind, dat hij tegen de Filistijnen zou strijden.

Manoachs gebed | vers 8

8 Daarop bad Manoach de HEERE vurig en zei: Ach, Heere, laat de Man Gods Die U gezonden hebt, toch opnieuw naar ons toe komen om ons te leren wat wij met het jongetje dat geboren zal worden, moeten doen.

Het is prachtig om te zien hoe Manoach reageert op alles wat zijn vrouw hem vertelt. Hij vertrouwt haar volledig. Hij kent de omgang van zijn vrouw met God en weet dat zij zich niets inbeeldt. Het is voor dit echtpaar niet vreemd om met elkaar dingen te delen die ze van de HEERE hebben gehoord of gezien. Manoach en zijn vrouw kunnen samen goed praten over de dingen van de HEERE. Het is hun gemeenschappelijke verlangen om naar Gods wil te leven.

Ook vandaag is de wijze waarop man en vrouw de dingen van de Heer met elkaar kunnen delen de basis van een goed huwelijk. Beiden moeten zij hun eigen omgang met de Heer hebben door persoonlijk bijbellezen en door een persoonlijk gebedsleven. Dat kan de een niet voor de ander doen. Maar ze mogen daarin niet langs elkaar heen gaan leven. Het met de ander delen van wat ieder van de Heer heeft gezien en gekregen en elkaar ook corrigeren in bepaalde zaken, heeft een harmonieus huwelijk tot gevolg.

Manoach gelooft dat wat zijn vrouw heeft verteld een boodschap van God is. Dat is het uitgangspunt voor zijn gebed. Hij twijfelt er niet aan dat wat God gezegd heeft, zal gebeuren. Hij heeft alleen nog een vraag. Die vraag gaat over de opvoeding van het kind dat geboren zal worden. Aanstaande ouders krijgen hier een mooi voorbeeld te zien.

Antwoord op het gebed | verzen 9-14

9 En God verhoorde de stem van Manoach, en de Engel van God kwam opnieuw naar de vrouw toe, terwijl zij in het veld zat, en haar man Manoach

niet bij haar was. 10 Toen haastte de vrouw zich en snelde [weg] en vertelde het haar man. En zij zei tegen hem: Zie, de Man Die op die dag naar mij toe kwam, is mij verschenen. 11 Toen stond Manoach op en ging zijn vrouw achterna. En hij kwam bij die Man en zei tegen Hem: Bent U de Man Die tot deze vrouw gesproken heeft? En Hij zei: Ik ben het. 12 Toen zei Manoach: Welnu, laten Uw woorden uitkomen. Wat zal de [leef]wijze van het jongetje zijn, en [wat] zijn werk? 13 En de Engel van de HEERE zei tegen Manoach: Voor alles wat Ik de vrouw gezegd heb, moet zij op haar hoede zijn. 14 Zij mag niets eten wat van de wijnstok afkomstig is. Wijn en sterkedrank mag zij niet drinken en evenmin mag zij ook maar iets onreins eten. Alles wat Ik haar geboden heb, moet zij in acht nemen.

“En God verhoorde de stem van Manoach.” Wat een bemoediging voor ieder die ernaar verlangt kinderen op te voeden naar het plan van God. De wijze waarop het gebed wordt verhoord, sluit aan bij het eerdere bezoek van de Engel van God. Weer gaat God voorbij aan de man om duidelijk te maken dat niets van de kracht van de man in de verlossing een plaats kan hebben. Hij zoekt opnieuw de vrouw op als zij alleen is. Ze herkent Hem direct en gaat vlug haar man halen. Bij haar is geen enkele twijfel te zien, terwijl Manoach zo zijn vragen heeft.

Hij moet eerst zekerheid hebben dat hij inderdaad met de Persoon van het eerste bezoek te maken heeft. Hij ontvangt de bevestiging. Dan herhaalt hij de vraag die hij in zijn gebed in *vers 8* heeft gesteld. Toch is er een verschil tussen *vers 8* en *vers 12*. In *vers 8* vraagt hij hoe zij als ouders met het kind moeten omgaan. In *vers 12* heeft de vraag meer betrekking op het kind zelf. Hij vraagt naar de leefwijze en het werk van de jongen.

Zulke vragen stellen is belangrijk. Ouders die dit doen, zijn zich bewust dat zij geen kinderen voor zichzelf krijgen, maar dat zij die voor God mogen opvoeden, opdat Hij in het leven van die kinderen zal worden verheerlijkt. Het gaat in feite om de vraag waarvoor we onze kinderen opvoeden: voor een hoge positie in deze wereld of een hoge positie in het koninkrijk van God? Een hoge positie in het koninkrijk van God vraagt het innemen van een nederige plaats.

Om in het koninkrijk van God te kunnen komen moet een kind eerst *“opnieuw geboren worden”* (Jh 3:3,5). Vervolgens moet de ontwikkeling van het

christelijk karakter plaatsvinden. Dat gebeurt door het groeien in de dingen van God. Een kind dat zo gevormd wordt, zal later van groot nut blijken te zijn voor de gemeente en in de dienst van God.

Het is belangrijk goed op de leefwijze van het kind te letten. Ouders moeten erop toezien dat kinderen tijd vrijmaken voor de dingen van de Heer, ook als ze het druk hebben met huiswerk en dergelijke. Het is van belang dat hun kinderen leren een persoonlijke omgang met de Heer te hebben en Hem te betrekken bij alles wat ze doen. Kinderen mogen in de Heer Iemand leren kennen met Wie ze een vertrouwelijke omgang mogen hebben.

Het is ook goed te letten op de aard van het werk dat zij voor de Heer mogelijk kunnen gaan doen. Ieder kind heeft andere capaciteiten, is anders door de Heer toegerust. Goede ouders zullen hun kinderen stimuleren om hun natuurlijke capaciteiten voor de Heer te gebruiken. Ze mogen hun kinderen ook leren dat God het fijn vindt als ze doen wat ze kunnen. Ze hoeven niet meer te zijn, dan ze zijn.

Dit bewustzijn van het door God geaccepteerd zijn hangt voor een groot deel af van het gevoel dat ouders hun kind geven dat het door hen wordt geaccepteerd zoals het is. Het accepteren van dingen die verkeerd zijn, is daarvan natuurlijk uitgesloten.

Het antwoord dat Manoach krijgt, is hetzelfde als het antwoord dat zijn vrouw al eerder te horen heeft gekregen. Dat antwoord slaat niet op de jongen maar op de moeder. Het is opmerkelijk dat de Engel deze dingen niet aan de vader voorhoudt. Ik denk dat we hieruit kunnen leren dat de sfeer in huis het meest bepaald wordt door de moeder en dat vooral haar invloed op de vorming van het kind groot is. De titel van een oud boek over opvoeding geeft dat mooi weer: 'Aan moeders hand tot Jezus'.

Als de Engel Zijn antwoord herhaalt dat Hij eerder aan de vrouw heeft gegeven, geeft Hij een kleine uitbreiding van de zaken waarvan ze zich moet onthouden: *"Ze mag niets eten wat van de wijnstok afkomstig is."* Dit geeft aan dat de opvoeding van een kind veel van de ouders vraagt.

Het opgeven van eigen belangen en afstand doen van allerlei pleziertjes is fundamenteel voor het bereiken van het gestelde doel. Dat betekent bevestigd niet dat er geen plezier meer te beleven valt of dat ouders altijd bang moeten zijn iets verkeerd te doen. Het gaat erom wat ouders ervoor over

hebben om echt plezier te beleven van hun kinderen. Zulke ouders zullen van harte instemmen met het woord van de apostel Johannes: *“Ik heb geen grotere blijdschap dan deze, dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen”* (3Jh 1:4).

In de wereld, en helaas komt het ook onder christenen voor, wil men (een tijd lang) geen kinderen omdat zij als een verhinderende worden gezien voor het beleven van ‘de leuke dingen van het leven’. Kinderen leggen te veel verplichtingen op. Wie het werkelijke doel van de kinderzeggen ziet, zal zich willen inzetten om die echte vreugde te gaan kennen.

Het offer van Manoach | verzen 15-21

15 Toen zei Manoach tegen de Engel van de HEERE: Laat ons U toch [hier] doen blijven en een geitenbokje voor U bereiden. 16 Maar de Engel van de HEERE zei tegen Manoach: Ook al doet u Mij [hier] blijven, Ik zal van uw brood niet eten. En als u een brandoffer wilt brengen, moet u dat aan de HEERE offeren. Manoach wist namelijk niet dat het een Engel van de HEERE was. 17 En Manoach zei tegen de Engel van de HEERE: Wat is Uw Naam? Dan kunnen wij U eren, wanneer Uw woord uitkomt. 18 Maar de Engel van de HEERE zei tegen hem: Waarom vraagt u zo naar Mijn Naam? Die is immers wonderlijk! 19 Daarop nam Manoach een geitenbokje en het graanoffer, en offerde [dit] op de rots aan de HEERE. En terwijl Manoach en zijn vrouw toekeken, deed [de Engel] iets uitzonderlijks. 20 Het gebeurde namelijk, toen de vlam vanaf het altaar naar de hemel opsteeg, dat de Engel van de HEERE opsteeg in de vlam van het altaar. Toen Manoach en zijn vrouw [dat] zagen, wierpen zij zich met hun gezicht ter aarde. 21 En de Engel van de HEERE verscheen niet meer aan Manoach en aan zijn vrouw. Toen begreep Manoach dat het een Engel van de HEERE was geweest.

Uit alles wat Manoach heeft gehoord en meegemaakt, is hem duidelijk geworden dat er een bijzondere Gast bij hem op bezoek is. Hij moet de indruk hebben gekregen dat hij met een Goddelijk Persoon te maken heeft. Dit blijkt uit het feit dat hij zijn Gast een offer wil brengen, iets dat alleen aan God gedaan kan worden. Het offer dat hij wil brengen, is hetzelfde als het offer dat Gideon aan zijn hemelse Gast heeft gebracht (*Ri 6:19*). Toch weet Manoach niet Wie hij in werkelijkheid voor zich heeft. Pas in *vers 21*

komt hij tot de erkenning dat hij oog in oog heeft gestaan met de Engel van de HEERE.

Dat Manoach nog niet weet Wie hij voor zich heeft, blijkt ook uit wat de Engel van de HEERE in *vers 16* tegen hem zegt, dat hij zijn offer aan de HEERE moet brengen en niet aan iemand Die voor hem onbekend is. Dit laat ons zien dat God geëerd wil worden door mensen die Hem kennen en door het geloof een relatie met Hem hebben. Hij kan geen offer aanvaarden dat voortkomt uit vage gevoelens over Hem. Het is ermee als met de rijke jongeling, die de Heer Jezus "*goede Meester*" noemt, ook zonder te beseffen tot Wie hij zich richt (*Mk 10:17-18*).

Alleen als Manoach Hem erkent als de HEERE, als God, wil Hij het offer, of de hoffelijkheid, aannemen, maar dan moet het brengen ervan wel gebeuren naar de aanwijzingen die Hij geeft. Dat brengt Manoach tot de vraag die zijn vrouw niet heeft gesteld. Hij vraagt naar Zijn Naam. Hij wil graag meer over Hem weten. De naam, dat hebben we al eerder gezien, geeft vaak aan met wat voor persoon we te maken hebben. De Naam van God geeft uitdrukking aan Zijn Wezen.

De naam waarmee Hij zich aan Manoach bekendmaakt, is "*Wonderlijk*". Deze naam komen we ook tegen in *Jesaja 9*. Daar gaat het duidelijk over de Heer Jezus. Er staat van Hem: "*Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven. ... En men noemt Zijn Naam Wonderlijk*" (*Js 9:5*). De naam "*Wonderlijk*" geeft het Wezen van de Heer Jezus aan. Hij is waarachtig God en waarachtig Mens en toch één Persoon. Dat wonder is te groot voor het bevatingsvermogen van het mensenverstand. Vandaar de naam "*Wonderlijk*".

Als Manoach vervolgens zijn offer brengt, gebeurt er iets wonderlijks. Zijn Bezoeker gaat in de vlam die van het altaar opstijgt naar de hemel. Dit is een beeld van wat er met de Heer Jezus is gebeurd op het kruis. Toen Hij daar leed en stierf onder het vuur van Gods oordeel over de zonde, steeg er tegelijk een aangename geur van het kruis omhoog naar God. God werd door het werk van Zijn Zoon verheerlijkt. Op grond daarvan heeft God Hem in de hemel de plaats van heerlijkheid aan Zijn rechterhand gegeven.

Wij mogen nu weten dat er een verheerlijkte Mens in de hemel is. Met die verheerlijkte Mens in de hemel is de gemeente onlosmakelijk verbonden.

God laat dit 'wonderlijke handelen' juist zien in een tijd waarin het verval toeneemt om hen die Hem in getrouwheid als nazireeërs willen dienen te bemoedigen. Hierdoor wordt de blik omhoog gericht. Naar boven kijken "*waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand*" (Ko 3:1) is de noodzakelijke houding om als nazireeër stand te houden.

Nadat is aangegeven wat niet thuishoort in het huis waar de nazireeër wordt geboren en opgevoed (wijn en onreinheid), komt nu het positieve naar voren. Het huis wordt als het ware vervuld met de geur van het offer, waarin de heerlijkheid van Christus wordt voorgesteld. Het *evangelie naar Markus*, dat de Heer Jezus voorstelt als de ware Dienaar van God, eindigt met een blik in de hemel: "*De Heer <Jezus> dan, ... werd opgenomen in de hemel en ging zitten aan [de] rechterhand van God*" (Mk 16:19). Deze blik in de hemel is een bemoediging voor iedereen die een dienst als nazireeër voor de Heer wil doen.

Reactie van Manoach en zijn vrouw | verzen 22-23

22 En Manoach zei tegen zijn vrouw: Wij zullen zeker sterven, want wij hebben God gezien. 23 Maar zijn vrouw zei tegen hem: Als het de HEERE behaagd had ons te doden, had Hij het brandoffer en graanoffer van onze hand niet aangenomen en ons evenmin dit alles laten zien en ons nu ook niet [iets] als dit laten horen.

Als het tot Manoach is doorgedrongen met Wie hij te maken heeft gehad, wordt hij bang en vreest dat hij en zijn vrouw zullen sterven. Daarvoor is echter geen reden, omdat het offer is aangenomen. Dat begrijpt zijn vrouw goed. Manoach redeneert vanuit zichzelf naar God. Zijn vrouw redeneert vanuit het offer. Haar houding toont geloofszekerheid, zoals we die voor de christen vinden: "*Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn? Hoe zal Hij Die zelfs Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?*" (Rm 8:31-32).

Ook hier zien we weer hoe de verhoudingen bij dit echtpaar liggen. Manoach is in geestelijk opzicht de mindere van zijn vrouw. Als een echte hulp naast hem wijst zij hem op de waarde van het offer en op het handelen van God. Het is mooi als een man en vrouw zo met elkaar omgaan en elkaar op zulke dingen kunnen wijzen.

Simsons geboorte en eerste optreden | verzen 24-25

24 Daarna baarde deze vrouw een zoon en zij gaf hem de naam Simson. Het jongetje werd groot en de HEERE zegende hem. 25 En de Geest van de HEERE begon hem aan te vuren in Mahane-Dan, tussen Zora en Esthaol.

Gods belofte wordt vervuld. De beloofde zoon wordt geboren en zijn moeder geeft hem de naam Simson. Zijn naam is gevormd uit het woord voor 'zon'. Misschien wordt daardoor aangegeven dat God in deze donkere tijd voor Israël nieuw licht wil laten schijnen, het licht van hoop op bevrijding. Wat hij in zijn jeugd heeft gedaan, wordt niet vermeld. Wat wel wordt vermeld, is de plaats waar hij in het begin van zijn dienst bezig is, in Mahane-Dan, dat is in zijn directe omgeving.

De dienst van ieder die iets voor de Heer wil doen, begint altijd in de directe omgeving: thuis, in de buurt, op het werk, op school. Het begint thuis. Daarna wordt de kring van de dienst groter. Zondagsschoolwerk doen en thuis ongezeglijk zijn horen niet bij elkaar. Het is onbestaanbaar om 'de zending in te gaan' zonder eerst thuis, in de omgeving te hebben getuigd. Ook kan een broeder geen andere plaatselijke gemeenten gaan dienen als hij zich in de eigen plaatselijke gemeente nooit laat horen. De invloed van de Geest en de uitwerking daarvan worden het eerst in de huiselijke sfeer waargenomen.

Simson groeit op in de meest ideale omstandigheden, heel anders dan bijvoorbeeld Jeftha. Hij heeft Godvrezende ouders, de HEERE zegent hem, heeft hem voor Zich apart genomen en de Geest van de HEERE leidt hem al in zijn jonge jaren. Ondanks al deze grote voorrechten heeft het leven van Simson een tragisch verloop. Dat laten de volgende hoofdstukken ons zien.

Richteren 14

Inleiding

In dit hoofdstuk begint de geschiedenis van Simson. Die geschiedenis valt in twee delen uiteen. Beide delen worden afgesloten met de opmerking dat hij twintig jaar aan Israël leiding heeft gegeven (*Ri 15:20; 16:31*). In zijn geschiedenis leren we dat Gods bedoelingen, die in *Richteren 13* naar voren zijn gebracht, en de praktijk, twee verschillende dingen zijn. Ook zien we, in een levende illustratie, hoe dicht kracht en zwakheid bij elkaar liggen. Het gaat er niet om een leven zonder moeilijkheden te hebben, maar om het bezit van kracht om die te overwinnen.

Niemand is zonder strijd. Iemand kan door strijd worden gesterkt, maar ook de nederlaag lijden. Die strijd kan veroorzaakt worden door conflicten met ouders, broers of zussen, medegelovigen. Strijd kan ook het gevolg zijn van innerlijke conflicten als resultaat van falen. De vraag is hoe we erop reageren. We zullen nooit volledig ideale leef- en werkomstandigheden vinden. We kunnen denken dat we, als de dingen om ons heen maar anders waren, wel konden bewijzen wat we waard zijn. Bij Simson zien we hoe hij telkens weer krachteloos wordt omdat hij niet in staat is 'nee' te zeggen tegen de verleidingen om zich heen. Soms zoekt hij deze verleidingen zelf nog op ook. Daarmee begint zelfs zijn geschiedenis.

Eerste contact van Simson met de vijand | *verzen 1-2*

1 Simson ging naar Timna. En toen hij in Timna een vrouw uit de dochters van de Filistijnen had gezien, 2 ging hij weer terug om het zijn vader en zijn moeder te vertellen. Hij zei: Ik heb in Timna een vrouw gezien uit de dochters van de Filistijnen. Welnu, neem haar voor mij tot vrouw.

De eerste stap die iemand zet op de weg in de dienst van God is kenmerkend voor het vervolg. Als het een verkeerde stap is, zullen de kwalijke gevolgen niet uitblijven, zeker als iemand op die verkeerde weg voortgaat. De eerste stap is de weg naar alle andere stappen. Daarom moet die in de goede richting worden gezet. Jona is hiervan een sprekend voorbeeld. Hij krijgt van God de opdracht om naar Ninevé te gaan om daar te prediken,

maar hij gaat precies in tegenovergestelde richting. Het gevolg is dat hij in grote moeilijkheden komt en die moeilijkheden ook over anderen brengt (Jn 1:1-15). De weg van God af ga je nooit alleen. Je neemt altijd anderen mee. Dat zien we ook hier, bij Simson. Hij trekt zijn ouders mee op zijn eigenwillige, verkeerde weg.

De eerste stap die Simson zet, is misschien uiterlijk wel in de goede richting. Het zou een goede stap zijn geweest als hij naar Timna was gegaan om de Filistijnen vandaar te verdrijven. Zijn handelen maakt echter duidelijk dat hij niet naar Timna gaat om een opdracht van God te vervullen, maar dat hij wordt gedreven door eigen verlangens. Hij wordt daar verliefd op iemand die nota bene behoort tot de vijanden van God. Hij speelt het klaar om zich met de vijanden van Gods volk te *verbinden*.

Hieruit kunnen we leren hoeveel aantrekkelijks er kan uitgaan van iets waarvan of iemand van wie Gods Woord toch duidelijk zegt dat we ons daarmee niet moeten verbinden. Wij zijn niet beter dan Simson. De Filistijnen stellen, zoals al gezegd, een systeem van zogenaamd christelijk denken voor dat door de natuurlijke, niet-wedergeboren mens kan worden begrepen. Het zijn ideeën die in de christenheid veel aanhangers opleveren. Ze strelen het vlees, het is aangenaam om naar te luisteren of te kijken.

Een eenvoudig voorbeeld zien we in de prachtige gebouwen die zijn opgetrokken en die 'huis van God' worden genoemd, waarin mooie muziek, waarmee de dienst wordt opgeluisterd, het gehoor moet strelen. Dit alles kan grote indruk maken en aantrekkelijk lijken, het kan het aanzien van de godsdienst vergroten. Wat de Filistijnen voorstellen, is toe te passen op alles wat door mensen is uitgedacht om het dienen van God te verfraaien.

Zulke, puur menselijke, bedenkzels bewerken dat het christelijk geloof zo aantrekkelijk wordt gemaakt, dat ook niet-wedergeboren mensen zo'n geloof wel willen. Daar kunnen ze zich tenminste prettig bij voelen. Wie liefde opvat voor zulke dingen, valt in de strik waarin ook Simson is gevallen. Dit is een geestelijke les die we hieruit kunnen leren.

Er is ook nog een praktische les te leren. Als een jongeman de Heer wil gaan dienen, is het belangrijk dat hij geen verbindingen aangaat die hem zullen hinderen in die dienst. Daarom moet elke stap gedaan worden in gebed om leiding. Dit geldt vooral bij de keuze van de vrouw met wie hij

samen de Heer wil dienen. Ze moet tot Gods volk behoren en hetzelfde geloof en dezelfde gehoorzaamheid bezitten. Zij zal ook dezelfde gezindheid moeten hebben.

Simson kan door zijn verbinding met de vijand onmogelijk daartegen getuigen. Vrouwen spelen een fatale rol in zijn leven. Hij heeft er drie gehad. Zij stellen de strikken van de duivel voor. De duivel weet precies waarin de krachtigste gelovige zwak is, want iedereen heeft een zwakke plek. Daarom moet ook een krachtige gelovige zich voortdurend bewust zijn van die zwakheid. Dan pas is hij echt sterk (2Ko 12:10).

Timna betekent 'toegewezen deel'. Simson verlaat zijn eigen erfdeel om er een bij de Filistijnen te zoeken.

De ouders van Simson | vers 3

3 Maar zijn vader zei tegen hem, evenals zijn moeder: Is er onder de dochters van je broeders en onder heel mijn volk geen vrouw, dat je weggaat om een vrouw te nemen van die onbesneden Filistijnen? Maar Simson zei tegen zijn vader: Neem háár voor mij, want zij is in mijn ogen de juiste.

Simson sleept zijn vader en moeder mee op zijn weg van ongehoorzaamheid. Zij zijn nadrukkelijk bij deze geschiedenis betrokken. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor hun meegaandheid, want zij hebben persoonlijke instructies van de HEERE ontvangen. Zij hadden 'nee' moeten zeggen. Ze protesteren wel, maar gaan toch mee.

Helaas is dit nogal eens de houding van ouders van wie de kinderen een eigenwillige weg gaan. De duivel weet dat als hij de kinderen op een verkeerde weg kan brengen, er een grote kans is dat de ouders zullen volgen. Toen Mozes met een dergelijke list te maken kreeg, heeft hij die list doorzien. Hij ging niet in op het voorstel van de farao dat de ouders mochten gaan, als de kinderen maar in Egypte zouden blijven (Ex 10:9). Hij wist dat als de kinderen niet meegingen uit Egypte, de ouders dan terug zouden willen keren naar Egypte als ze eenmaal in de woestijn zouden zijn.

En Mozes zei: Wij zullen met onze jongeren en ouderen gaan. Met onze zonen en dochters, met ons kleinvee en onze runderen zullen wij gaan, want wij hebben een feest voor de HEERE. (Ex 10:9)

Het is niet zo, dat de ouders van Simson hem zonder slag of stoot in deze weg volgen. Zij opperen hun bezwaren. In bedekte termen wijzen zij op

het voorschrift van God in *Deuteronomium 7* (Dt 7:3). Daar staat dat een Israëliet niet mag trouwen met iemand van de volken die nog in het land wonen.

U mag geen huwelijksbanden met hen aangaan: uw dochters mag u niet geven aan hun zonen, en hun dochters niet nemen voor uw zonen. (Dt 7:3)

Ondanks de tegenwerpingen van zijn ouders blijft Simson bij zijn voornemen. In zijn antwoord komt het volgen van zijn eigen verlangens naar voren. Zijn uitspraak “*zij is in mijn ogen de juiste*”, is geen taal voor een nazi-reeër die afstand heeft gedaan van eigen genot. Zelfverloochening behoort kenmerkend te zijn voor iemand die door en voor de Heer is afgezonderd. Hij vraagt niet of zij in de ogen van de HEERE de juiste is.

Dit was van de HEERE | vers 4

4 Nu wisten zijn vader en zijn moeder niet dat dit van de HEERE was, dat hij een aanleiding zocht tegen de Filistijnen. Want de Filistijnen heersten in die tijd over Israël.

Dit vers lijkt een tegenstrijdigheid te bevatten. Hoe kan God iets beschikken wat verkeerd is? Maar we moeten goed lezen. Er staat niet dat God iets verkeerd *bewerkt*. Hij veroorzaakt de zonde niet. Wat Hij wel doet, is de verkeerde daad van Simson gebruiken voor Zijn doel. Zo staat God boven al onze dwaasheden; Hij kan ze gebruiken voor Zijn doel.

Dat God onze dwaasheden kan gebruiken voor Zijn doel, mag en kan nooit een excuus zijn voor het begaan ervan, want Hij is niet de bewerkker van onze dwaasheden. Een voorbeeld hiervan lezen we in de toespraak van Petrus op de Pinksterdag in Jeruzalem. Hij zegt tegen het volk: “*Hem [dat is de Heer Jezus], door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven, hebt u door [de] hand van wettelozen aan [het kruis] gehecht en gedood*” (Hd 2:23).

Hier zien we aan de ene kant de raad en voorkennis van God en aan de andere kant het slechte handelen van de mens. Het wonderlijke is dat het slechte handelen van de mens, datgene wat hij met de Heer Jezus heeft gedaan, paste in de plannen van God. God heeft de misdaad die de mens tegen de Heer Jezus heeft begaan, gebruikt voor het uitvoeren van Zijn plannen.

Het pleit de mens niet vrij. Hij staat schuldig aan de dood van de Heer Jezus. Dat God dit gebruikt, maakt Hem groot. Hij gebruikt het schuldige

handelen van de mens om Zichzelf erdoor te verheerlijken. Dit alles laat zien, hoe ver God verheven is boven wat wij, mensen, doen.

Iets dergelijks komen we tegen in wat God zegt van de scheuring van Israel in twee en tien stammen, die het gevolg is van de ontrouw van Salomo en Rehabeam. Daarvan zegt Hij: *“Deze zaak is bij Mij vandaan gekomen”* (2Kr 11:4). Wil dat zeggen dat God die scheuring heeft bewerkt? Volstrekt niet! God is niet de bewerker van het kwaad. Het wil alleen zeggen dat God de ontrouw van de mens gebruikt om Zijn raad te vervullen. Nog eens: dat pleit de mens niet vrij, hij ontvangt de vrucht van zijn handelen. Het laat zien dat God boven de daden van de mens staat, Hij wordt er niet door in verlegenheid gebracht, maar weet ze te gebruiken tot voltooiing van Zijn voornemen.

Nog een voorbeeld, uit de praktijk van het leven. Het sluit nauw aan bij wat hier over Simson wordt gezegd en kan een en ander nog verduidelijken. Als een gelovige jongen met een ongelovig meisje of een gelovig meisje met een ongelovige jongen een relatie aangaat, is dat een verhouding die de Bijbel duidelijk verbiedt: *“Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk”* (2Ko 6:14). Dat God die relatie kan gebruiken om de ongelovige te redden, staat totaal los van de handelwijze van de gelovige. De redding van de ongelovige is uitsluitend pure genade van God. Het is op geen enkele wijze een verdienste van de gelovige. Die moet zijn zonde belijden, anders zal er voor de aarde geen blijvend geluk uit die relatie voortvloeien.

Simson doodt een leeuw | verzen 5-7

5 Zo ging Simson met zijn vader en zijn moeder naar Timna. En toen zij bij de wijngaarden van Timna kwamen, zie, een jonge leeuw [kwam] hem brullend tegemoet. 6 Toen werd de Geest van de HEERE vaardig over hem, zodat hij hem uiteenscheurde, zoals men een bokje uiteenscheurt, zonder dat hij iets in zijn hand had. Maar hij vertelde zijn vader en moeder niet wat hij gedaan had. 7 Hij ging verder en sprak met de vrouw. En zij was in Simsons ogen de juiste.

De ouders van Simson volgen hem op zijn verkeerde weg. Denken we ons eens in dat hij, de nazireeër, van wie God heeft gezegd dat *“hij zal beginnen Israël te verlossen uit de hand van de Filistijnen”* (Ri 13:5), met een Filistijnse gaat trouwen! Op weg naar Timna, dicht bij de wijngaarden, komt er een

leeuw op hem af. Het lijkt erop dat hij even een andere weg heeft genomen dan zijn ouders, want die weten later niet wat er is gebeurd, zie ook *vers 9*. Hieruit zijn weer enkele lessen te leren.

Kijk maar eens naar de wijngaarden. Dat is een uiterst gevaarlijke omgeving voor een nazireeër, die niets van de wijnstok mag eten (*Nm 6:3*). Simson zoekt het gevaar op. Hij loopt op de grens. Wie een echte nazireeër wil zijn, zal zo ver mogelijk bij gevaarlijke plaatsen vandaan blijven.

Simson doet wat ook in het leven van jonge christenen kan gebeuren. Ze gaan uit nieuwsgierigheid naar plaatsen waarvan ze weten dat het beter is om er niet te komen. De kroeg, de bioscoop, de kermis, de tippelzone van de grote stad, het zijn plaatsen waar een christen niet zonder opdracht van God heen moet gaan.

Als wij eigenwillig zo'n 'zijweg' inslaan, is de kans groot dat er 'een leeuw' op ons afkomt. De leeuw is hier een beeld van de duivel. "*Weest nuchter [dat wil zeggen: laat je niet beïnvloeden], waakt; uw tegenpartij, [de] duivel, gaat rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen verslinden*" (*1Pt 5:8*). Als wij het pad van de gehoorzaamheid verlaten, komt de duivel op ons af. In *1 Koningen 13* is ook sprake van iemand die op zijn weg een leeuw ontmoet (*1Kn 13:23-24*). Die leeuw wordt door God gebruikt om de man Gods uit Juda, die is afgeweken van de weg die God hem heeft aangewezen, te doden.

Zover komt het bij Simson niet, zoals het gelukkig ook niet bij jonge gelovigen altijd zover komt, als zij uit nieuwsgierigheid verkeerde plaatsen opzoeken. Als het brute geweld of de zuigkracht van de verleiding ineens tot hen doordringt, lopen ze hard weg. Hard weglopen van een verkeerde plaats waar iemand door eigen schuld is terechtgekomen, is een nederlaag die moet worden beleden. Zo iemand laat op die plaats geen getuigenis voor de Heer achter.

Simson gebruikt zijn kracht om zichzelf te bevrijden en niet om de vijand te verslaan. Kenmerkend voor Simson is zijn grote kracht. God heeft hem die enorme lichamelijke kracht gegeven om de Filistijnen te overwinnen. Voor ons betekent dit, dat wij kracht nodig hebben om te overwinnen wat de Filistijnen voorstellen. God heeft ons die kracht ook gegeven: "*Want God heeft ons niet gegeven een geest van bangheid, maar van kracht, liefde en be-*

zonnenheid" (2Tm 1:7). Door afhankelijk te zijn van de kracht van de Heilige Geest zullen wij de dingen die mensen hebben bedacht om het christelijk geloof aantrekkelijk te maken, kunnen overwinnen. Dat wil zeggen dat we zulke dingen zullen onderkennen en verwerpen.

Maar de kracht van de Geest wordt niet ervaren als wij ons vlees laten werken. We raken dan gemakkelijk in de ban van wat in het geloof de beleving van de mens centraal stelt en niet wat God ervan zegt. De beleving van het geloof moet in hun ogen een vrolijke boel worden. Dat de Geest toch vaardig over Simson wordt, bewijst dat God boven de eigenwilligheid van Simson staat. Zonder de kracht van de Geest was Simson verloren geweest, want hij was niet in de weg van gehoorzaamheid. Soms kan God daar, waar het vlees zich openbaart, toch daarbovenuit door Zijn Geest iets doen wat tot bescherming van de Zijnen is hoewel zij zich vleeselijk gedragen.

Simson heeft in de kracht van de Geest de brullende leeuw overwonnen. Hij realiseert zich dit echter niet, want hij volgt zijn eigen weg. Daardoor valt hij voor de verleiding van een vrouw. De dochters van de Filistijnen stellen beginselen voor die godsdienst aangenaam, aantrekkelijk voor het vlees maken. Daarvoor worden allerlei regelingen in het leven geroepen die het dienen van God 'smakelijker' moeten maken, zoals muziek, indrukwekkende sprekers, vlaggen, dansen, uiterlijke franje. De mensen moeten gelokt worden met wat hen aanspreekt. Al die dingen zijn voor de nazireeër geen hulp, maar een hindernis.

Honing uit de dode leeuw | verzen 8-9

8 Toen hij na enkele dagen terugkeerde om haar [tot vrouw] te nemen, week hij van de weg af om het kadaver van de leeuw te zien. En zie, er zat een bijenzwerm in het lichaam van de leeuw, met honing. 9 Hij nam die [honing] in zijn handen en liep al etend verder. Hij liep naar zijn vader en zijn moeder en gaf hun [er] wat van, en zij aten [ook]. Hij vertelde hun echter niet dat hij de honing uit het lichaam van de leeuw genomen had.

Als Simson op weg gaat om met de Filistijnse te trouwen, bezoekt hij nog even de plaats waar hij de leeuw heeft gedood. Daar ziet hij een bijenzwerm die in het lichaam van de leeuw honing heeft gemaakt. Uit de dood

komt een overvloedige en geordende activiteit voort, wat wordt voorgesteld in die bijenzwerm. Het product van de bijen, het resultaat van hun activiteit, is de honing. Samen met de melk vormt de honing de zegen van het land. Israël is een land dat overvloeit van melk en honing (*Ex 3:8*).

Hier zien we in beeld dat er uit de dood leven voortkomt. Dit beeld spreekt, ondanks dat het verbonden is met een afgeweken Simson, van de dood van Christus *“Die de dood tenietgedaan en leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht heeft”* (*2Tm 1:10*). De gelovige ontleent alles aan de dood van Christus.

Honing is hier het product van ijverig samenwerkende bijen die zich in het lichaam van een dode leeuw bevinden. Honing stelt het zoete, het liefelijke in de schepping voor, iets wat God heeft gegeven in de natuurlijke verhoudingen tussen de mensen onderling. Een van de kenmerken van de *“laatste dagen”* (*2Tm 3:1*) is dat de mensen *“liefdeloos”*, dat is ‘zonder natuurlijke liefde’ zijn (*2Tm 3:3*).

Om het zoete van de onderlinge liefde in huwelijk en gezin te kunnen genieten zal die liefde de dood van Christus als basis moeten hebben. Als dat het uitgangspunt van ons leven is, zullen we gaan samenwerken in het bereiden van honing. Dat vereist een actieve samenwerking, die gevoed wordt door liefde. Er is geen ‘Filistijn’ die dit kent. In de dagen die *2 Timotheüs 3* beschrijft, is het hebben van een actief geestelijk leven noodzakelijk en de kracht van God komt ons daarbij te hulp.

Na Zijn opstanding verschijnt de Heer Jezus aan de discipelen bij de zee van Tibérias. Ze zijn daar bij elkaar en de Heer vraagt hun iets te eten. Dan wordt Hem, behalve een stuk gebakken vis, ook een stuk van een honingraat gegeven. De vrucht van Zijn dood is dat de discipelen in liefde bij elkaar zijn, en van die ‘vrucht’ geven zij hun Heer te eten. Hij komt daar om vrucht te ontvangen van Zijn werk.

Simson neemt van de honing in zijn handen en eet ervan. De hand die de leeuw heeft gedood, is ook de hand die de zegen ervan vasthoudt. Elke overwinning die een gelovige in zijn leven op de duivel behaalt, door bijvoorbeeld een bepaalde verleiding te weerstaan, geeft hem voedsel. Het is immers door Gods kracht dat hij die overwinning heeft behaald. Dat besef maakt dankbaar en voorkomt eigendunk.

Het is overigens jammer dat Simson zijn ouders niets vertelt van zijn ervaringen. Het is een goede zaak om ervaringen die je als jongere met de Heer opdoet, met je ouders te delen. Als ouders de Heer niet kennen, ligt dat moeilijk, maar het is niet onmogelijk. De Heer wil daar de wijsheid voor geven. Er zijn ook ouders die de Heer wel kennen, maar weinig belangstelling tonen. In dat geval kan jouw ervaring misschien een stimulans voor hen zijn om zich meer met de Heer en Zijn Woord te gaan bezighouden. Dan kun je het omgekeerde meemaken van wat we eerder bij Simson hebben gezien, dat hij zijn ouders heeft meegetrokken op een verkeerde weg.

Het is een veronderstelling, maar het kan zijn dat Simson het zijn ouders niet wilde vertellen omdat hij diep in zijn hart wist dat hij bezig was met de uitvoering van een verkeerd plan. Zijn lichamelijke kracht was groot, maar hij had niet voldoende geestelijke kracht om zich uit deze strik te bevrijden. Deze conclusie kunnen we wel trekken uit wat we van hem lezen.

Het feest begint | verzen 10-11

10 Toen ook zijn vader bij de vrouw aangekomen was, richtte Simson daar een maaltijd aan, want zo deden de jongemannen. 11 En het gebeurde, zodra zij hem zagen, dat zij dertig metgezellen uitkozen, die bij hem zouden blijven.

Als eenmaal de weg naar beneden is ingeslagen, gaat het van kwaad tot erger. Simson gaat hier, om het met de woorden van *Psalm 1* te zeggen, zitten “op de zetel van de spotters” (*Ps 1:1*). Dit is mede het gevolg van het krachteloze optreden van zijn vader. Deze heeft wel een protest laten horen, maar zich verder geschikt naar de wensen van zijn zoon. Een krachtig protest zonder een consequente houding blijft zonder resultaat. Een spreuk in *Spreuken 29* waarschuwt voor zo’n houding: “Een slaaf zal zich door woorden geen gehoorzaamheid bij laten brengen, ook al begrijpt hij u, toch komt er geen antwoord” (*Sp 29:19*).

Simson staat al zo ver onder Filistijnse invloed, dat hij een feestmaal organiseert naar de gebruiken die onder Filistijnse jongeren gangbaar zijn. Het is een feest waaraan de wereld kan meedoen. Het wordt gehouden in overeenstemming met de inzichten en normen van een nieuwe generatie. Voor jonge gelovigen bestaat altijd het gevaar om feest te gaan vieren op een manier die in de wereld gebruikelijk is. De uitdrukking ‘ze doen het allemaal zo’, hoor je nogal eens bij jongeren.

Zo wordt de massa gevolgd in de mode, in het feestvieren en ook in het houden van de samenkomsten van de gemeente. Naar wat het Woord van God over al die dingen te zeggen heeft, wordt nauwelijks meer gevraagd. Wie deze dingen in het licht van de Bijbel wil plaatsen, krijgt te maken met opmerkingen als ‘achterhaald’ of ‘niet van deze tijd’.

Simson vraagt zich ook niet af, hoe God wil dat hij te werk zal gaan. Dat kan hij ook niet, want hij is met een verkeerde zaak bezig. We kunnen nu niet anders verwachten, dan dat hem de verkeerde middelen worden aangereikt. Maar dat niet alleen. Hij is gekomen om één vrouw te trouwen, maar hij krijgt er dertig metgezellen bij.

Dit houdt de les in, dat wie op één punt een compromis sluit, vervolgens op veel meer punten die houding gaat aannemen. Wie één Filistijns beginsel toelaat, neemt er steeds meer over. Steeds meer nuttigheidsredeneringen komen naar buiten. Zulke redeneringen worden dan ‘geestelijke vrienden’.

Het raadsel | verzen 12-14

12 En Simson zei tegen hen: Laat mij u toch een raadsel opgeven. Als u mij dat binnen de zeven dagen van deze bruiloft goed kunt uitleggen en kunt ontdekken [wat het betekent], zal ik u dertig [stel] onderkieren geven, en dertig stel [boven]kieren. 13 Maar als u het mij niet kunt uitleggen, dan moet u mij dertig [stel] onderkieren en dertig stel [boven]kieren geven. Daarop zeiden zij tegen hem: Geef uw raadsel op en laat het ons horen. 14 Hij zei tegen hen: Eten kwam uit de eter, en zoetigheid kwam uit de sterke. En drie dagen [lang] konden zij het raadsel niet uitleggen.

Dan gaat Simson een ervaring die hij door de Geest van God heeft opgedaan, tot vermaak van de Filistijnen gebruiken. Filistijnen zijn mensen die zo’n raadsel nooit zelf kunnen oplossen. Zij kunnen onmogelijk begrijpen dat leven kan voortkomen uit de dood. Ze kunnen misschien wel de goede antwoorden geven. Dat kan echter alleen door die antwoorden van anderen te lenen, of te stelen, maar dat is ook ‘op z’n Filistijns’ handelen.

Wij moeten het raadsel kunnen oplossen. Wie het raadsel oplost, krijgt andere kieren. Dat is de beloning die in het vooruitzicht wordt gesteld. Het verwisselen van kieren ziet op het veranderen van levensgewoonten. Kle-

ren kunnen we zien; ze horen bij het deel van de mens dat zichtbaar is. Het gezegde 'kleren maken de man' is bekend.

We kunnen het raadsel bekijken van de kant van God. Dan betekent het dat ons leven zal veranderen als we een echt begrip gaan krijgen van het feit dat uit de dood van de Heer Jezus voor ons leven tevoorschijn is gekomen. Dat zal invloed hebben op onze houding en ons gedrag, op alles wat de mensen van ons zien. We zullen een nieuwe stijl van leven gaan vertonen.

Het oplossen van het raadsel moet dan wel het gevolg zijn van innerlijke, geestelijke oefening. Als we zover gekomen zijn, leren we inzien dat er niets is wat enige waarde heeft als we het niet hebben ontvangen door de dood van Christus. Het resultaat daarvan wordt zichtbaar in de manier waarop we binnen het gezin of de plaatselijke gemeente met elkaar omgaan: in liefde waaruit voedsel en zoetheid voortkomen.

Als we echter het raadsel bekijken van de kant van Simson, dan zien we dat hij iemand voorstelt die een 'geestelijke' ervaring als een soort amusement meedeelt aan de godsdienstige wereld. Als het raadsel niet geraden wordt, krijgt Simson dertig stel onder- en bovenkleren. Van wie? Van de Filistijnen. Het zal hem geen winst, maar verlies opleveren.

Iemand die te koop loopt met zijn ervaringen, loopt de kans de gewoonten en het gedrag van de christelijke wereld te gaan overnemen. Ook als het raadsel wordt opgelost op een Filistijnse manier, is het resultaat niet dat degene die het raadsel oplost erdoor verandert. We zien wat er gebeurt bij Simson. Wat hij uiteindelijk doet, is de Filistijnen van een aantal extra Filistijnse kleren voorzien (*vers 19*). De verandering is geen wezenlijke verandering.

Maar nu de betekenis van het raadsel. Wat stelt het voor? De duivel is de eter, de leeuw. Een overwonnen leeuw zorgt voor 'voedsel', geestelijk voedsel. Op het kruis is de leeuw verslagen. De Heer Jezus heeft op het kruis door de dood tenietgedaan "*hem die de macht over de dood had, dat is de duivel*" (*Hb 2:14*). Daardoor zijn de schatkamers van God opengegaan en kunnen wij ons voeden met alle geestelijke kostelijkheden die het gevolg zijn van de overwinning van de Heer Jezus. Toegepast op onze eigen ervaring geeft een overwinning op de duivel kracht en verkwikking.

Hoe het raadsel is opgelost | verzen 15-18

15 Toen gebeurde het op de zevende dag dat zij tegen de vrouw van Simson zeiden: Haal uw man over om ons het raadsel uit te leggen. Anders zullen wij u en het huis van uw vader met vuur verbranden. Hebt u ons uitgenodigd om ons ons bezit te ontnemen of zo? 16 Toen ging de vrouw van Simson bij hem [zitten] huilen en zei: Je haat mij alleen maar en houdt niet van mij. Je hebt mijn volksgenoten een raadsel opgegeven en het mij niet uitgelegd. En hij zei tegen haar: Zie, ik heb het mijn vader en mijn moeder niet [eens] uitgelegd, zou ik het jou dan [wel] uitleggen? 17 En zij huilde bij hem op de zevende dag dat zij deze maaltijd hadden. Zo gebeurde het op de zevende dag dat hij het haar uitlegde, want zij bleef bij hem aandringen. Vervolgens legde zij het raadsel uit aan haar volksgenoten. 18 Toen zeiden de mannen van de stad tegen hem, op de zevende dag, voordat de zon onderging: Wat is zoeter dan honing? En wat is sterker dan een leeuw? En hij zei tegen hen: Als u niet met mijn kalf had geploegd, zou u [de betekenis van] mijn raadsel niet hebben ontdekt.

Uit de manier waarop de Filistijnen te werk gaan om achter de oplossing van het raadsel te komen blijkt hun onbarmhartige karakter. Ze dreigen de vrouw van Simson met verbranding als zij hem de oplossing niet ont-futselt en aan hen doorgeeft. De vrouw laat blijken dat zij, ondanks een verbinding met Simson, in wezen een Filistijnse is gebleven. Haar omgang met hem heeft geen invloed gehad op haar hart. Ze voelt zich nog steeds een met de Filistijnen en spreekt in *vers 16* over “mijn volksgenoten”.

Zij chanteert hem met een van de sterkste wapens die een vrouw bezit: haar emoties. Daartegen blijkt de sterke Simson niet bestand. Hij wordt een arme, zwakke Simson die geen geheimen kan bewaren. Dit zal later nog eens gebeuren en dan wordt het hem fataal. Van beide gevallen kunnen we leren dat iets, wat wij als een ongeoorloofde ‘partner’ – in de zin van ongeoorloofde ideeën, gedragingen, verbindingen – in ons leven toelaten, de verrader wordt van ons geheim.

Verraad staat voor heulen met de vijand. Het verraad bestaat in de toepassing hierin, dat we wel als een gelovige de betekenis van het raadsel weten, maar dat we ermee omgaan zoals de vijanden ermee omgaan. Het bewerkt dus geen echte verandering in ons leven.

Simson heeft aan het hele feest niet veel vreugde beleefd. Er is niets feestelijks aan als je vrouw probeert je met tranen een geheim te ontfutselen dat je voor jezelf wilt houden. De hele verhouding maakt duidelijk dat ze allebei voor zichzelf leven. Toch is de meest gedupeerde in dit verhaal de vrouw. Zij heeft Simson niet opgezocht, hij heeft haar willen hebben. Door zijn optreden zorgt hij ervoor dat ook voor haar het feest geen onverdeeld genoeg is.

Zo is het in de praktijk vandaag nog steeds. Bij een huwelijk tussen een gelovige en een ongelovige is de ongelovige de dupe, het slachtoffer. De ongelovige denkt iemand te trouwen met wie hij/zij plezier in het leven kan beleven. Zo iemand trouwt in zijn/haar gedachten niet met een christen maar met een vrouw/man. Al gauw blijkt dat de gelovige, als die nog enige waarde toekent aan het geloof, toch niet mee wil naar allerlei gelegenheden of vrienden waar de ongelovige wel naar toe wil gaan. Natuurlijk is daar wel over gepraat in de tijd voor het huwelijk, maar de realiteit dient zich toch pas echt aan als men wat langer getrouwd is.

De beloning | *verzen 19-20*

19 Toen werd de Geest van de HEERE vaardig over hem: hij ging naar de Askelonieten en sloeg dertig man van hen dood. Hij nam hun kleren en gaf een stel [daarvan] aan [elk van] hen die het raadsel hadden uitgelegd. Hij was echter in woede ontstoken en keerde weer terug naar het huis van zijn vader.
20 En de vrouw van Simson werd [de vrouw] van zijn metgezel, die hem vergezeld had.

Simson is de verliezer. Hij verliest eerst de uitdaging met betrekking tot het raadsel. Hij moet de afspraak nakomen en voor dertig kledingstukken zorgen. Daarvoor gaat hij naar Askelon, een van de vijf Filistijnse steden. Daar doodt hij dertig mannen en geeft hun kleren aan hen die de oplossing van het raadsel hebben gegeven. De toepassing is dat 'het raadsel' van het kruis van de Heer Jezus wel door het ongeloof kan worden 'beantwoord', maar dat dit de levens niet werkelijk, innerlijk verandert. De kleding blijft Filistijns.

Het is opmerkelijk dat we hier opnieuw lezen dat de Geest van de HEERE vaardig over hem wordt, terwijl hij toch bezig is om een afspraak na te ko-

men die hij nooit had mogen maken. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat hij hier wel de vijanden van Gods volk bestrijdt en dus bezig is met het uitvoeren van zijn eigenlijke opdracht.

Hij verliest ook zijn vrouw. Zij wordt aan een ander gegeven. Zijn schoonvader heeft er geen idee van of Simson ooit nog zal terugkomen. De man heeft er, als hij zijn dochter aan een ander geeft, geen vermoeden van wat de gevolgen daarvan voor hem en zijn dochter zijn.

Richteren 15

Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft – in praktische zin – het einde van Simsons dienst voor God. Het laatste vers maakt dat duidelijk. In het volgende hoofdstuk wordt Simson door God niet langer als Zijn dienaar erkend, hoewel Hij hem nog één keer gebruikt.

De verbinding verbroken | verzen 1-2

1 En het gebeurde na [enkele] dagen, in de dagen van de tarweoogst, dat Simson zijn vrouw bezocht met een geitenbokje. En hij zei: Laat mij bij mijn vrouw de kamer binnengaan. Haar vader stond hem echter niet toe om naar binnen te gaan. 2 Want haar vader zei: Ik dacht werkelijk dat je haar zeer haatte. Daarom heb ik haar aan je metgezel gegeven. Is haar jongste zus niet knapper dan zij? Laat zij toch in haar plaats voor jou zijn.

Als zijn woede wat bedaard is, gaat Simson terug naar zijn vrouw om de huwelijksluiting te voltooien door gemeenschap met haar te hebben. Hij neemt een geitenbokje mee, waarschijnlijk om daarmee feest te vieren. Het zijn de dagen van de tarweoogst, die eind mei, begin juni plaatsvindt en gepaard gaat met allerlei festiviteiten. Het kan ook zijn dat hij dit bokje meeneemt omdat hij zich schuldig voelt dat hij zich zo heeft laten gaan. Een geitenbokje wordt bij de offers vaak gebruikt als een zondoffer.

In de geestelijke betekenis vertelt de tarweoogst iets over de Heer Jezus en de vruchten van Zijn werk aan het kruis. In *Johannes 12* zegt Hij: *“Als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft draagt zij veel vrucht”* (Jh 12:24). In de dagen dat de tarwe rijp is om geoogst te worden, gaat Simson zijn Filistijnse vrouw bezoeken om zijn verbinding met haar te bekrachtigen! Geestelijk houdt dit wellicht het volgende in. Iemand die een nazireeër is, moet door het zien van de vruchten van het werk van de Heer Jezus beseffen, dat het ondenkbaar is om een verbinding aan te gaan met ‘iets’ wat niet gegrond is op dat werk.

Het is in elk geval ondenkbaar dat God in deze verbinding toestemt. Het is toch onvoorstelbaar dat een nazireeër getrouwd is met een Filistijnse! God

voorkomt dat dit huwelijk definitief wordt gesloten. Maar Filistijnen zijn altijd bereid tot een nieuwe verbinding. De vader biedt hem een andere dochter aan, nog aantrekkelijker dan de eerste. Hierop gaat Simson niet in. Hij voelt zich bedrogen en gaat zich wreken.

De wraak van Simson | verzen 3-5

3 Toen zei Simson tegen hen: Ik ben deze keer onschuldig tegenover de Filistijnen, als ik hun kwaad doe. 4 En Simson ging [op weg] en ving driehonderd vossen. Hij nam fakkels, keerde staart aan staart en maakte in het midden tussen [elke] twee staarten een fakkel vast. 5 Hij stak de fakkels aan en liet ze door het staande koren van de Filistijnen lopen. Zo stak hij zowel de korenhopen als het staande koren in brand, alsook de wijngaarden [en] olijfbomen.

De verbinding met de Filistijnen heeft Simson slechts ellende gebracht. Hij is persoonlijk gekwetst en handelt in vleselijke toorn. Hier is geen sprake van de Geest van de HEERE Die over Simson komt. Hij gebruikt zijn bijzondere kracht om vossen, of eigenlijk jakhalzen, te vangen. Dat zijn onreine dieren die een Jood, en zeker een nazireeër niet aanraakt. Vossen houden in de Bijbel verband met zwakheid (*Ne 4:3*) en zonden (*Hl 2:15*). Hij maakt de onreine vos tot een dienaar van zijn wraak. Onreine, zondige middelen worden vaker gebruikt om uiting te geven aan verontwaardiging.

De betekenis van een fakkel hangt af van wie hem aansteekt. Als God het doet, heeft het een positieve betekenis, bijvoorbeeld in *Genesis 15:17*. Hier steekt Simson die aan en spreekt het van vleselijke toorn. In *Jakobus 3* wordt een vergelijking gemaakt tussen vuur en de menselijke tong: “Zie, hoe zo’n klein vuur zo’n groot bos aansteekt. Ook de tong is een vuur, de wereld van de ongerechtigheid” (*Jk 3:5-6*). Het vuur kan zijn werk alleen goed doen als het in bedwang wordt gehouden, net als de tong. Er moet zelfbeheersing zijn. Wie zich laat gaan, zoals Simson, en zijn tong niet in bedwang houdt, kan de grootste rampen veroorzaken, zowel een wereldoorlog als een broedertwist.

Het vuur wordt hier verbonden met de staart. In de Bijbel wordt met de staart soms een dwaalleer aangegeven: “De leugen onderwijzende profeet: hij is de staart” (*Js 9:14; vgl. Op 9:10-19*). Simson is hier wel ver beneden zijn waar-

digheid als nazireeër afgedaald. Wat een contrast tussen Simson en zijn driehonderd en Gideon en zijn driehonderd.

Laten we nog eens samenvatten wat in dit handelen van Simson wordt voorgesteld. Vossen of jakhalzen zijn dieren die in de aarde wroeten en zich met verderf voeden. Zij stellen de onreine, zondige middelen voor die een gelovige kan gebruiken om wraak te nemen voor geleden onrecht. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren met het vuur van de tong, door daarmee leugens en kwaad gerucht te verspreiden.

Het resultaat van het handelen van Simson is dat de opbrengst van het land wordt verwoest. Zowel het staande koren als wat al gemaaid is en zelfs de wijngaarden en olijfbomen worden als gevolg van Simsons toorn in vlam gezet en kunnen niet meer dienen als voedsel. Simson had beter de Filistijnen kunnen verjagen en het genot van de opbrengst van het land aan zijn volksgenoten kunnen geven.

Hoe vaak is persoonlijke strijd al niet de oorzaak geweest van een verteren van de zegen die genoten had kunnen worden. In veel plaatselijke gemeenten is grote onrust omdat de gelovigen onderling in een woordenstrijd verwickeld zijn. De vrucht van het land stelt de zegeningen voor waarmee de christen gezegend is in de hemelse gewesten in Christus (Ef 1:3). Die vrucht is rijkelijk aanwezig. We leven als het ware 'in de dagen van de tarweoogst' (vers 1).

In plaats van het bestrijden van de vijand om zo de opbrengst van het land uit zijn hand te redden wordt er een woordenstrijd gevoerd, "die tot niets dient dan tot ondergang van de hoorders" (2Tm 2:14). Het gevolg is dat er niets te genieten overblijft. De oorzaak van dit alles is 'slechts' een gekwetst gevoel, dat niet in staat is de zaak voor de Heer te brengen. In plaats van samen met Hem naar een oplossing te zoeken, gaat hij zelf op een vleselijke manier aan de slag.

Wraak beantwoord met wraak | verzen 6-8

6 Toen zeiden de Filistijnen: Wie heeft dit gedaan? En men zei: Simson, de schoonzoon van de [man] uit Timna, omdat die zijn vrouw genomen en haar aan zijn metgezel gegeven heeft. Toen trokken de Filistijnen [daarheen] en verbrandden haar en haar vader met vuur. 7 Daarop zei Simson tegen hen: Als u

zo doet, zeker, dan zal ik me op u wreken, en [pas] daarna ophouden. 8 En hij sloeg hun [met] een grote slag de botten stuk. Daarna vertrok hij en ging in een kloof van de rots Etam wonen.

Als de Filistijnen eenmaal weten wat de aanleiding voor Simsons wraak is geweest, treft zijn vrouw, en ook haar vader, alsnog het lot dat haar in *Richteren 14* is voorgehouden (*Ri 14:15*). Simson handelt opnieuw uit wraakgevoelens, maar die zijn nu ook meer gerechtvaardigd. Het gaat nu niet om het persoonlijk gekwetst zijn, maar om de vergelding van een brute daad. Simson gaat een directe en openlijke strijd met de vijand aan. In enkele woorden wordt meegedeeld dat hij een enorme overwinning behaalt.

Daarna gaat hij in de rotsspleet van Etam wonen. Een rots is een geschikte woonplaats voor een machteloos volk, zoals de klipdassen (*Sp 30:26*), en ook voor alle mensen met 'lang haar'. Ook Mozes kende die plaats (*Ex 33:21-22*). De rots is een beeld van Christus (*1Ko 10:4*). Die hier wordt voorgesteld als de verblijfplaats van het geloof, de ware woonplaats van de nazireeër.

Simson keert niet terug naar het huis van zijn vader zoals hij eerder wel heeft gedaan (*Ri 14:19*), maar gaat zelfstandig in deze plaats wonen. Hij woont er afgezonderd van de Filistijnen, en ook afgezonderd van Gods ontrouwe volk.

De Filistijnen en de mannen van Juda | verzen 9-13

9 Toen trokken de Filistijnen op, sloegen hun kamp op tegen Juda en verspreidden zich in Lechi. 10 En de mannen van Juda zeiden: Waarom bent u tegen ons opgetrokken? En zij antwoordden: Wij zijn opgetrokken om Simson te binden, om met hem te doen, zoals hij met ons heeft gedaan. 11 Daarop kwamen drieduizend man uit Juda naar de kloof van de rots Etam en zij zeiden tegen Simson: Wist u niet dat de Filistijnen over ons heersen? Waarom hebt u ons dit dan aangedaan? Maar hij zei tegen hen: Zoals zij bij mij gedaan hebben, zo heb ik bij hen gedaan. 12 En zij zeiden tegen hem: Wij zijn gekomen om u te binden [en] over te leveren in de hand van de Filistijnen. En Simson zei tegen hen: Zweer mij dat ú mij niet zult doodsteken. 13 Daarop zeiden zij tegen hem: Nee, wij zullen u namelijk alleen binden en u in hun hand overleveren. Doden zullen wij u echter zeker niet. En zij bonden hem vast met twee nieuwe touwen en voerden hem mee van de rots.

Na de grote slag die Simson de Filistijnen heeft toegebracht, is het nu weer hun beurt om wraak te nemen. Het is Juda dat moet boeten als vergelding voor wat Simson hun heeft aangedaan. Naast de directe aanleiding voor het optrekken van de Filistijnen kan ook deze actie geestelijk worden toegepast. Als Simson zijn plaats van afzondering heeft ingenomen op de rots Etam, worden de vijanden actief. Een trouwe christen is veel meer een mikpunt van de aanvallen van de vijand dan iemand die het met zijn leven als christen niet zo nauw neemt.

De mannen van Juda informeren naar de plannen van de Filistijnen. Ze krijgen te horen dat zij zijn gekomen om Simson te binden. De Filistijnen zijn er altijd op uit om de nazireeër te binden. In zijn geestelijke toepassing is dit altijd een van de belangrijkste doelstellingen van de vijand. In de christenheid is het zelfs gebeurd met de Heilige Geest: Die is aan banden gelegd.

Nog erger dan wat de Filistijnen van plan zijn, is de opstelling van Juda. Ze lijden blijkbaar niet meer onder de heerschappij van de Filistijnen. Het juk drukt niet meer omdat ze zich ermee hebben verzoend en het hebben aanvaard. Ze nemen het Simson kwalijk dat hij hen in zo'n conflict met de vijand brengt, die juist zo vriendelijk voor hen is. Ze komen bij hem met de woorden: *"Wist u niet dat de Filistijnen over ons heersen?"* (vers 11). Zo laag is Juda gezonken. Juda betekent 'lofprijzing', 'Godlover'. Is het niet tenhemelschreiend dat juist de stam met zo'n naam zich zó uitlaat?

Dit spreekt van een volledige acceptatie van het klerikalisme en traditionalisme. De godsdienst waarin het vlees in meerdere of mindere mate zeggenschap heeft, is algemeen geworden. Dat is in de christenheid overal het geval waar het onderscheid tussen geestelijken en leken een vaststaand feit is geworden, waar de dienst door één man of een select groepje wordt bepaald, waar op democratische wijze voorstellen worden behandeld, waar de eredienst, de dienst van lofprijzing, langs van tevoren uitgezette lijnen verloopt.

Wie goed leest, ziet dat het niet alleen bepaalde kerkelijke richtingen betreft, maar net zo goed op allerlei andere geloofsgemeenschappen van toepassing is. Het zit hem niet alleen in de officiële structuur, hoewel de kenmerken daar het meest herkenbaar zijn. Het geldt ook voor plaatsen waar weliswaar officieel geen structuren bestaan, maar waar bepaalde structuren als gevolg van ingesleten gewoonten wel degelijk aanwezig zijn.

Voor alle duidelijkheid: ik heb het hier over de *kenmerken* van een systeem, officieel of niet-officieel, en *niet* over de *mensen* die daarvan deel uitmaken. Er zijn gelukkig heel wat oprechte christenen die God toegewijd dienen, maar zich niet bewust zijn van het kwaad dat aan zulke systemen kleeft.

Het is Gods genade wanneer Hij een bevrijder stuurt, zoals hier Simson. Maar Simson wordt ervaren als een rustverstoorder. Iemand die allerlei vleselijke dingen aan de kaak stelt die een plaats hebben gekregen in de persoonlijke of gemeenschappelijke dienst aan God, zal te horen krijgen dat hij tegen de heersende regels en vormen ingaat. Hem wordt bijvoorbeeld voorgehouden, dat hij niet te extreem moet zijn. De lauwheid wordt gerechtvaardigd.

In plaats van zich met hun held een te maken en zich te ontdoen van hun gemeenschappelijke vijand stellen de mannen van Juda zich op één lijn met de Filistijnen en verenigen zich met *hun* doel. Ze hebben geen enkele waardering voor de hun door God gegeven richter. Juda toont hier niet de waardigheid van de zegen die Jakob over hem uitspreekt (*Gn 49:8-12*). In de geschiedenis van Juda zijn meer van zulke laagtepunten, zoals het verkopen van Jozef en zijn hoererij met zijn schoondochter Tamar (*Gn 37:23-28; Gn 38:1-26*).

Simson wil geen strijd met zijn broeders, hoe diep zij ook gezonken zijn en hoezeer zij zich in wezen aan de kant van hun vijand scharen. Zo moeten ook wij niet strijden tegen onze broeders, maar tegen de beginselen die hen gevangen houden en waarmee ze zich zelfs hebben verzoend.

Simson vraagt om de verzekering dat ze hem niet zullen aanvallen, omdat hij anders genoodzaakt zal zijn zich te verdedigen met alle gevolgen van dien voor de Judeeërs. Hij krijgt de garantie dat dit niet zal gebeuren. Het enige wat ze willen doen, is hem binden met nieuwe touwen en in de hand van de Filistijnen overleveren. Het is werkelijk verbijsterend wat hier gebeurt. De mannen van Juda kiezen de kant van de Filistijnen en zijn bezig om de plannen van de vijand uit te voeren!

Simson moet, koste wat kost, van zijn roeping worden afgehouden. Nieuwe touwen zijn daarvoor, volgens hen, het geschikte middel. Als toepassing kunnen we zeggen dat toegewijde christenen vooral door nieuwe, populaire, menselijke middelen ertoe worden bewogen hun nazireeërschap

prijs te geven. Het woord voor touwen komt van ‘vlechten’ en geeft de gedachte weer dat het een menselijk product is.

Simson laat zich binden en geeft toe aan hun wensen, omdat hij zijn kracht niet wil gebruiken, of misbruiken, door tegen zijn volk te strijden.

Bevrijd van de nieuwe touwen | vers 14

14 Toen hij bij Lechi kwam, kwamen de Filistijnen hem juichend tegemoet. Maar de Geest van de HEERE werd vaardig over hem, en de touwen die om zijn armen zaten, werden als vlas dat door het vuur verbrand is. En zijn boeien vielen zomaar van zijn handen.

Als de mannen van Juda Simson bij de Filistijnen brengen, juichen zij. Ze menen hun gehate vijand in hun macht te hebben. De vreugde is echter van korte duur, want *“de Geest van de HEERE werd vaardig over hem”*. Als menselijke middelen waarmee een nazireeër gebonden kan zijn, met de Geest van God en het Woord van God in aanraking komen, worden ze *“als vlas dat door het vuur verbrand is”*. Het in praktijk brengen van de oproep in *1 Petrus 4* doet alle Filistijnse touwen, in figuurlijke zin, tot as verteren. We worden daar aangemoedigd met de woorden: *“Als iemand spreekt, laat het zijn als uitspraken van God; als iemand dient, laat het zijn als uit sterkte die God verleent”* (1Pt 4:11).

Dit maakt iedereen vrij, zodat ieder zijn gave kan uitoefenen als alleen verantwoordelijk aan de Gever, los van elke menselijke aanstelling of tussenkoms. Dat is wat Paulus bedoelt als hij over zijn apostelschap schrijft: *“Paulus, apostel, niet vanwege mensen, ook niet door een mens, maar door Jezus Christus en God [de] Vader, Die Hem uit [de] doden heeft opgewekt”* (Gl 1:1). Hij geeft hiermee aan dat hij in de uitoefening van zijn apostelschap vrij is van alle ‘Filistijnse banden’.

Dat betekent zeker niet dat wij niets te maken zouden hebben met anderen en hun opmerkingen over onze dienst. In de samenkomst van de gemeente geldt bijvoorbeeld dat *“twee of drie profeten spreken en laten de anderen het beoordelen”* (1Ko 14:29). Maar dat is wel wat anders dan het van tevoren bepalen wie iets moet zeggen en wat er gezegd moet worden in de samenkomst van de gemeente. Dat mogen anderen niet bepalen, want daarover mag alleen de Heilige Geest zeggenschap hebben.

Een verse ezelskaak | verzen 15-17

15 En hij vond een verse ezelskaak. Hij stak zijn hand uit, nam die en sloeg er duizend man mee dood. 16 Toen zei Simson:

*Met een ezelskaak [heb ik] één hoop, twee hopen,
met een ezelskaak heb ik duizend man doodgeslagen.*

17 En het gebeurde, zodra hij uitgesproken was, dat hij de kaak uit zijn hand wierp; en hij noemde die plaats Ramath-Lechi.

Simson bevrijdt zich van de nieuwe touwen door de kracht van de Geest. Voor het verslaan van zijn vijanden gebruikt hij een verse ezelskaak. Dat ziet op de zwakheid van het instrument in contrast met het resultaat. Niemand kan zeggen dat Simsons overwinning het gevolg is van een geweldig wapen. Het is een 'vers' wapen, niet een 'dor' (vgl. Ez 37:1-2).

De ezel is dood, maar de kracht van het leven is als het ware nog in het been aanwezig. Dit spreekt van het leven dat wij door de dood en de opstanding van de Heer Jezus hebben gekregen en waardoor wij in staat zijn overwinningen te behalen. Dat betekent dat wij het oordeel over onszelf hebben erkend. De mens van nature wordt treffend vergeleken met een ezel (Ex 13:13).

Maar alles wat [de baarmoeder] van een ezelin opent, moet u vrijkopen met een lam. Als u het niet vrijkoopt, moet u het de nek breken. Maar wat de mensen betreft, moet u alle eerstgeborenen onder uw zonen vrijkopen. (Ex 13:13)

Als Simson de overwinning heeft behaald, werpt hij zijn wapen weg. Hij wil het niet bewaren, het moet geen valstrik voor hem worden, zoals de efod voor Gideon (Ri 8:27). Het wapen heeft het doel gediend en dat is voldoende. Dit beginsel is belangrijk, zowel voor degene die gebruikt wordt tot dienst als voor hen die gediend worden. Vaak wordt het 'armzalige' instrument dat God in Zijn genade heeft willen gebruiken, vereerd. We horen dan uitdrukkingen als 'wat een spreker' en 'wat een uitstraling'.

Een voorbeeld van hoe het behoort te zijn, hebben we in *Handelingen 8*. Nadat Filippus aan de kamerling het evangelie heeft verkondigd en hem heeft gedoopt, "rukte [de] Geest van [de] Heer Filippus weg en de kamerling zag hem niet meer, want hij ging zijn weg met blijdschap" (Hd 8:39). Filippus heeft zijn dienst gedaan. Hij hoeft geen eerbetoon en krijgt een ander arbeidsterrein. En de kamerling? Hij heeft geen oog meer voor Filippus, hij mist hem

zelfs niet, want hij heeft de Heer Jezus in zijn hart gekregen en dat is meer dan voldoende.

Bron van de roepende | *verzen 18-19*

18 Maar toen hij hevig dorst kreeg, riep hij tot de HEERE en zei: 'Ú hebt door de hand van Uw dienaar deze grote verlossing gegeven. Zou ik dan nu van dorst sterven en in de hand van deze onbesnedenen vallen?' 19 Toen kloofde God de holte die er in Lechi is, en er kwam water uit. Hij dronk en daarop kwam zijn geest [weer] terug en leefde hij op. Daarom gaf hij hem de naam Bron van de roepende, die tot op deze dag in Lechi is.

Na deze indrukwekkende overwinning krijgt Simson hevig dorst, zo erg, dat hij bang is dat hij zal sterven. In zijn nood roept hij tot God. Zijn gebed, het eerste dat van hem wordt vermeld(!), is kort en krachtig. Eerst zien we dat hij God de eer van de overwinning geeft: "Ú hebt." Dat is mooi. Helaas schiet dan zijn geloof tekort en klaagt hij dat hij alsnog zal sterven, maar nu van dorst, en dat hij dus toch nog in handen van de vijand zal vallen.

We kunnen hieruit enkele dingen leren. In de eerste plaats dat strijd geen 'dorst' lest. We mogen misschien overwinningen voor de Heer behalen, maar de echte verkwikking ligt niet in de overwinning, maar in de Heer Zelf. Vervolgens zien we dat het hebben van dorst een uitdaging is om God om uitkomst te vragen. Hij verhoort graag. God heeft al eerder uitkomst gegeven toen een heel volk dorst had (*Ex 17:1-7*).

Simson roept in totaal twee keer tot God, hier in *vers 18* en in *Richteren 16 (Ri 16:20)*. Beide keren wordt hij verhoord. Als we bedenken dat de tijd waarin Simson leeft te vergelijken is met de laatste dagen en zware tijden die in 2 *Timotheüs 3* worden genoemd (*2Tm 3:1-5*), dan hebben we hier een grote bemoediging. We zien dat het aanroepen van de Naam van de Heer een speciale bron is voor de laatste dagen. God opent die bron voor ieder die roept. Wie ervan drinkt, zal de kracht ervaren die Simson ervaart. Er komen weer levenskracht en opleving. De enige mogelijkheid om persoonlijk of gemeenschappelijk een opleving te ervaren ligt

1. in het besef dat we dorst hebben;
2. in het roepen tot God in onze nood;
3. in het drinken uit de bron die God opent.

Het is alsof de schrijver van dit boek daarop onze speciale aandacht wil richten als hij zegt dat de “Bron van de roepende” in Lechi is “tot op deze dag”. Letterlijk betekent het, dat die bron er nog is op het moment dat dit boek is geschreven. De geestelijke betekenis van deze uitdrukking en de geestelijke kracht die ervan uitgaat, is toch wel deze, dat de bron die God ontsloten heeft, altijd beschikbaar is voor ieder die roept, ook vandaag.

Er is al eerder gewezen op *Johannes 4*, waar de Heer Jezus in Zijn gesprek met de Samaritaanse vrouw wijst op de bron van levend water “dat springt tot in [het] eeuwige leven” (*Jh 4:14*). Drinken van de bron die Hij ontsloten heeft, brengt de ‘roepende’ in verbinding met het eeuwige leven. Het eeuwige leven is leven in de sfeer van de Vader en de Zoon waarin de gelovige gebracht is door het kennen van de Vader en de Zoon (*Jh 17:3*).

Het eeuwige leven is ook de Heer Jezus Zelf (*1Jh 5:20*). Dat is waar de Heilige Geest de roepende wil brengen en wat zijn dorst zal lessen. Het eeuwige leven is door geen verval of afval aan te tasten. Juist de brief die spreekt over laatste dagen en zware tijden, begint met te wijzen op “[de] belofte van [het] leven dat in Jezus Christus is” (*2Tm 1:1,9*).

Ons oog wordt hierdoor gericht op de Heer Jezus en alles wat in Hem gevonden wordt. Dat geeft een innerlijke bevrediging die groter is dan de meest klinkende overwinning.

Duur van Simsons richterschap | *vers 20*

20 En hij gaf leiding aan Israël in de dagen van de Filistijnen, twintig jaar [lang].

Simson is een ander soort bevrijder dan zijn voorgangers. Hij geeft leiding aan Israël terwijl de Filistijnen regeren. Het is mogelijk dat Simson is teruggegaan naar de rots Etam (*vers 8*) om van daaruit zijn functie als richter uit te oefenen. De periode waarin hij aan Israël leiding geeft, heeft vermoedelijk gelegen tussen 1075-1055 v.Chr., een tijd waarin ook Samuel (geboren omstreeks 1080 v.Chr.) actief begint te worden.

Voor God houdt hier de geschiedenis van Simson op. De mededeling in dit vers volgt op de rots als woonplaats (*vers 8*), een openlijke strijd met de Filistijnen (*vers 15*) en de rots waaruit water vloeit (*vers 19*). Dat zijn situaties

waarin hij losgekomen is van de vijand en waardoor hij leiding aan Israël kan geven. Wat volgt, is zijn totale val.

In *Richteren 14-15* staan in totaal zes daden van Simson vermeld:

1. uiteenscheuren van een jonge leeuw (*Ri 14:6*);
2. doden van dertig Filistijnen (*Ri 14:19*);
3. zijn actie met de driehonderd vossen (*Ri 15:4-5*);
4. zijn wraak op de Filistijnen (*Ri 15:8*);
5. het bevrijden van zijn touwen (*Ri 15:14*);
6. het doden van duizend Filistijnen (*Ri 15:15*).

Simson komt er één tekort voor het getal zeven, het getal van de volmaaktheid.

Richteren 16

Inleiding

Het geheim van kracht kan nooit worden meegedeeld aan mensen die deze kracht zelf niet bezitten. Niemand heeft ooit de bron van kracht en gezag van de Heer Jezus begrepen. Maria van Bethanië is het enige voorbeeld van een hart dat Hem heeft begrepen. Zijn hart was vol medegevoel voor elke smart, maar er is niemand die Zijn smart ooit gevoeld, laat staan begrepen heeft.

Simson is totaal anders dan de Heer. Hij is alleen uit geweest op eigen genoegens en heeft daarvoor het geheim van zijn kracht prijsgegeven en daarmee de kracht om nog langer nazireeër te zijn. Tussen de Heer Jezus en Simson zijn meer contrasten dan overeenkomsten, zoals vooral dit laatste hoofdstuk over Simson ons laat zien. De laatste gebeurtenissen in het leven van Simson bevestigen zijn grote lichamelijke kracht én zijn grote zwakheid voor vrouwen.

Simson in Gaza | *verzen 1-3*

1 Simson ging naar Gaza en zag daar een vrouw die een hoer was, en ging bij haar binnen. 2 En de inwoners van Gaza werd gezegd: Simson is hier gekomen. Zij omsingelden [hem] en loerden heel de nacht op hem in de stadspoort. Zij hielden zich echter heel de nacht stil, [want] zij zeiden: Tot aan het morgenlicht, dan zullen wij hem doden. 3 Maar Simson bleef tot middernacht liggen. Toen, te middernacht, stond hij op, greep de deuren van de stadspoort met de beide posten en trok ze los, met grendel [en al]. En hij legde ze op zijn schouders en droeg ze omhoog naar de top van de berg die tegenover Hebron ligt.

Uit het verhaal wordt niet duidelijk waarom Simson naar Gaza gaat. Gaza is een bolwerk van de Filistijnen. Iedereen moet hem daar herkennen als hij met zijn lange haar door de straten loopt. Ontzag voor zijn grote kracht zorgt ervoor dat niemand hem, de gevreesde vijand, iets durft te doen. Zijn bezoek aan deze stad gebeurt niet in opdracht van God. Uit niets blijkt dat hij in Gaza is om dit broeinest van Filistijnse activiteit uit te roeien.

Het lijkt erop dat hij een uitje heeft en aan het 'stappen' is. Mogelijk ligt daarin de reden van zijn bezoek aan een hoer. Ook David is tot overspel gekomen omdat hij zijn tijd in ledigheid doorbracht, terwijl hij aan het hoofd van het leger had moeten staan om dat in de oorlog aan te voeren (2Sm 11:1-5). Simson heeft nog steeds niet geleerd zijn hartstocht te beheersen; hij laat die de vrije teugel. Gaat hij in *Richteren 14* nog 'netjes' te werk door de normale omgangsvormen in acht te nemen, hier volgt hij puur zijn lusten, waarvan hij zelf slachtoffer wordt.

De hoer is een Filistijnse hoer en daarmee een beeld van het grote Babylon ofwel de rooms-katholieke kerk, die "*de grote hoer*" wordt genoemd (*Op 17:1*). Dat de belijdende kerk als een hoer wordt voorgesteld, toont wel aan hoe ver ze is afgeweken van haar oorspronkelijke staat. Paulus wijst op het begin van die afwijking als hij de gemeente vergelijkt met een reine maagd die aan Christus is verbonden, maar die door de verleiding van de duivel aan Hem ontrouw is geworden (*2Ko 11:2-3*). Het uiteindelijke resultaat van die ontrouw zien we in *Openbaring 17-18*.

Iedere gelovige die vergeet dat hij een nazireeër is en denkt dat hij zich straffeloos, zonder een opdracht van God, kan begeven binnen het systeem dat God gaat oordelen, loopt het gevaar met dit systeem om te komen. Dat is uiteindelijk met Simson gebeurd. Hij komt om met het systeem waartegen hij moest strijden door zich met dat systeem een te maken. Hoewel hij hier nog de kracht heeft om zichzelf te bevrijden, heeft hij, door zich te verenigen met deze Filistijnse hoer, de kiem van zijn ondergang gelegd.

Het blijkt mogelijk te zijn dat iemand nog enige kracht kan hebben als hij zijn geweten zo heeft opgeofferd. Hij is zijn kracht nog niet verloren omdat hij het geheim daarvan nog niet heeft prijsgegeven. Alleen God en hijzelf weten ervan. Het is inderdaad mogelijk dat iemand die in zonde leeft, nog enige tijd succes heeft in zijn dienst voor God. Helaas worden die successen gebruikt als een dekmantel voor de zonde en niet om zelf tot een grondige en totale belijdenis van die zonde te komen.

Simson gebruikt zijn kracht hier alleen om zichzelf te bevrijden en hij vergeet het doel waarvoor God hem die kracht heeft gegeven. Er wordt geen vijand verslagen en zijn volk heeft er geen voordeel van. Simson gedraagt zich hier als een ordinaire krachtpatser. Hij gebruikt zijn kracht omdat hij gedwongen wordt zelf te vluchten en niet om de Filistijnen op de vlucht te jagen.

Hij zal later terugkomen in Gaza, niet om zijn kracht te tonen, maar als een blinde gevangene (*vers 21*). Dat komt omdat hij Hebron niet bereikt. Hij loopt wel met de deuren op zijn schouders in de richting van Hebron, maar hij komt daar niet aan. Hebron betekent ‘gemeenschap’. Simson faalt, om zo te zeggen, in zijn terugkeer naar de gemeenschap met God. Hij komt niet tot een volledige schuldbelijdenis, want hij geeft zijn verkeerde verbindingen niet op. Zijn uiterlijke bevrijding is geen gevolg van een innerlijk zelfoordeel voor God. Zijn gemeenschap met God is niet hersteld en er is geen zelfoordeel vanwege de begane zonden.

Terugkeer naar God betekent een veroordeling van dat wat hem tot de zonde heeft gebracht, de wortel ervan. In zijn hart heeft hij de begane zonde niet geoordeeld, maar is die blijven koesteren. Dat kan niet anders dan ten koste van de gemeenschap met God gaan. Tot iedereen die deel uitmaakt van het grote Babylon, de in naam christelijke kerk, komt de oproep: *“Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt”* (Op 18:4). Afzondering van het kwaad moet zowel uiterlijk als innerlijk zijn. Bij Simson is het in dit geval alleen uiterlijk. Innerlijk blijft hij ermee verbonden.

Simsons nieuwe liefde | vers 4

4 Daarna gebeurde het dat hij een vrouw in het Sorekdal lief kreeg, en haar naam was Delila.

Omdat hij niet hersteld is in de gemeenschap met God, ligt een volgende en diepere val voor de hand. De zwakke armen van een vrouw blijken voor Simson sterker te zijn dan de poorten van Gaza. Sorek betekent ‘uitgelezen wijnstok’. De naam Delila betekent ‘de met verlangens smachtende’. Samen stellen zij de godsdienstige wereld voor, die zich een maakt met de goddeloze wereld en haar genoegens. Het zijn de mensen die Paulus zo typeert: *“Meer liefhebbers van genot dan liefhebbers van God. Ogenschijnlijk bezitten zij Godsvrucht, maar de kracht daarvan verloochenen zij”* (2Tm 3:4-5). Het zijn mensen van wie de Filistijnen een voorbeeld zijn.

Op iemand die dit beginsel voorstelt, wordt Simson verliefd. Hier wordt reëel het gevaar zichtbaar dat er liefde kan ontstaan voor een vijand die we volgens de Bijbel, dat is in Gods opdracht, moeten bestrijden. Zoiets gebeurt als wij onszelf niet bewaren in de liefde van God (*Jd 1:20*). Wat

Simson hier doet, gaat verder dan zijn verbinding met de hoer uit de *verzen* 1-3. Dat was een verbinding van korte duur.

Simson heeft zich begeven op het hellende pad, waardoor hij steeds verder verward raakt in de valstrikken die de vijand voor hem opzet. In het boek *Spreuken* waarschuwt Salomo zijn zoon op keer voor de vreemde vrouw en laat hij de gevolgen zien voor ieder die zich met haar inlaat. Het is onveranderlijk een afdalen “naar de binnenkamers van de dood” (*Sp* 7:25-27; 2:16-19; 5:5).

De vijand ziet zijn kans | *vers* 5

5 En de stadsvorsten van de Filistijnen kwamen naar haar toe en zeiden tegen haar: Verleid hem en zie waarin zijn grote kracht ligt en waarmee wij hem aankunnen. Dan binden we hem vast om hem te bedwingen. Wij zullen u dan elk elfhonderd zilverstukken geven.

De Filistijnen zijn vastbesloten om erachter te komen waar Simsons grote kracht in schuilt. Ze willen de oorsprong van het geheim te weten komen en zijn bereid daarvoor een hoge prijs te betalen. De duivel is altijd bereid een hoge prijs te betalen om een nazireeër van zijn toewijding, en daarmee van zijn kracht, te beroven. Hij stelt alles in het werk om ieder die werkelijk nazireeër wil zijn, te ontdoen van zijn afzondering voor God, de ware kracht van het christelijke leven.

Delila laat zich alleen door het geld leiden. Daarmee toont zij zich in hart en nieren een Filistijnse, al wordt zij nergens zo genoemd. In haar karakter is niets aantrekkelijks. En toch heeft Simson haar lief. Als het op lichamelijke kracht aankomt, heeft Simson elke krachtmeting met de Filistijnen gewonnen. Maar Simson heeft elke confrontatie met de Filistijnen verloren als er een beroep op zijn hartstocht wordt gedaan. De drie Filistijnse vrouwen leveren het bewijs (*Ri* 14:1-2; 16:1; 16:4). Telkens bezwijkt hij voor het middel van de verleiding. De duivel is voor ons meer te vrezen als hij zich voordoet als “een engel van het licht” (*2Ko* 11:14), dan wanneer hij tekeergaat als “een brullende leeuw” (*1Pt* 5:8).

Eerste fase in het prijsgeven van het geheim | *verzen* 6-9

6 Toen zei Delila tegen Simson: Vertel mij toch waarin je grote kracht ligt en waarmee je vastgebonden zou kunnen worden om je te bedwingen. 7 Simson

zei tegen haar: *Als ze mij zouden vastbinden met zeven verse pezen, die niet verdroogd zijn, dan zou ik zwak worden en als [ieder] ander mens zijn.* 8 *Daarop brachten de stadsvorsten van de Filistijnen haar zeven verse pezen, die niet verdroogd waren, en zij bond hem daarmee vast.* 9 *Men lag bij haar in een kamer in een hinderlaag. Toen zei zij tegen hem: De Filistijnen over je, Simson! Maar hij brak de pezen, zoals een vlasdraad gebroken wordt als hij vuur ruikt. Zo werd [het geheim van] zijn kracht niet bekend.*

Het kan bijna niet anders, of Simson voelt aan waarop Delila uit is. Hij heeft al een ervaring met een Filistijnse vrouw gehad die het heeft klaargespeeld hem de oplossing van zijn raadsel te ontfutselen. Mocht hij dat vergeten zijn, dan moet hem, door de handelwijze van Delila, duidelijk zijn wat haar uiteindelijke doel is. Hij moet hebben geweten dat zij uit is op zijn vernietiging.

Keer op keer misleidt zij hem. Elke keer geeft hij een stukje meer van zijn geheim prijs. Steeds dichterbij komt hij tot de kern, totdat hij alles kwijt is. Het gaat zoals met een sluis die onder water een luik heeft dat kan worden opgedraaid. Onzichtbaar komt het water in de sluis, totdat het niveau gelijk is aan de zee. Dan kan de sluis met gemak worden opgedraaid. Wij kunnen in het geheim dingen toelaten in ons hart zonder die te veroordelen. Als dat gebeurt, worden we uiteindelijk helemaal gelijk aan de wereld.

In plaats van zich veilig en beschermd te voelen bij de grote kracht van Simson vraagt Delila wat er nodig is om hem zó te binden, dat hij er met zijn kracht niet tegenop kan. Voordat hij zijn geheim prijsgeeft, draait hij eerst om de waarheid heen en vertelt leugens. Hij zegt haar dat zeven verse pezen, die nog niet verdroogd zijn, hem machteloos zullen maken. Misschien heeft Simson daarbij gedacht aan de touwen waarmee de mannen van Juda hem hadden gebonden. Hij steunt dan op een eerdere overwinning en niet op God.

Als hij zo gebonden is en Delila de Filistijnen roept om hem gevangen te nemen, verbreekt hij de pezen en bevrijdt zichzelf. Maar om zijn ziel is een strik gelegd die langzaam wordt aangehaald. Hij heeft een eerste stukje van zijn geheim prijsgegeven door het getal zeven te noemen, naar het aantal lokken van zijn haar (*verzen 13,19*).

Tweede fase in het prijsgeven van het geheim | verzen 10-12

10 Toen zei Delila tegen Simson: *Zie, je hebt mij bedrogen en leugens tegen mij gesproken! Vertel mij toch nu waarmee je vastgebonden zou kunnen worden.* 11 En hij zei tegen haar: *Als ze mij stevig vast zouden binden met nieuwe touwen, waarmee geen werk is gedaan, dan zou ik zwak worden en zijn als [ieder] ander mens.* 12 Toen nam Delila nieuwe touwen, bond hem daarmee vast en zei tegen hem: *De Filistijnen over je, Simson! terwijl men in een kamer in een hinderlaag lag. Hij brak [de touwen] echter van zijn armen als een draad.*

Delila beschuldigt hem van leugen en bedrog en niet geheel ten onrechte. Simson is in een positie waarbij hij niet vrij kan spreken over het geheim van zijn kracht. Hij beseft dat er misbruik van gemaakt zal worden. Maar in plaats van weg te vluchten van een plek waar hij niet thuishoort, neemt hij zijn toevlucht tot uitvluchten om er toch te kunnen blijven.

Hoe vaak is het met ons al zo gegaan? We bevonden ons op een plaats waarvan we wisten dat we daar niet hoorden te zijn. Toen werd ons een vraag gesteld over het geloof. We draaiden eromheen en gaven een ontwijkend antwoord. Door het echte antwoord te geven zouden we aan onszelf zijn ontdekt en het zou ons hebben laten zien dat we daar niet hoorden.

Er kan in zo'n situatie ook een moment komen dat we niet langer om de waarheid heen draaien en dat we openlijk vertellen wat we geloven. Maar helaas, omdat we eerder niet 'gevlucht' zijn, wordt dit door anderen aangegrepen om ons belachelijk te maken. Ons getuigenis heeft geen enkele waarde meer en wordt tot bespotting en vermaak. Zo is het met Simson ook gegaan.

De tweede poging van Delila kan plaatsvinden omdat Simson daar is blijven rondhangen. De strik die om zijn ziel is gespannen, wordt daardoor steviger aangehaald. In zijn antwoord aan Delila geeft hij weer een stukje van zijn geheim prijs. Hij heeft het over "*nieuwe touwen, waarmee geen werk is gedaan*".

In *Richteren 15* is ook geprobeerd hem met nieuwe touwen te binden (*Ri 15:13*). Dat is mislukt. Hier voegt Simson eraan toe dat deze touwen nooit eerder gebruikt mogen zijn, dat wil zeggen dat deze touwen speciaal gemaakt zijn om alleen voor dit doel te worden gebruikt. Hierin kunnen we

een verwijzing zien naar zijn eigen wijding als nazireeër vanaf het prilste begin van zijn leven.

Dit is de tweede stap op weg naar het prijsgeven van zijn geheim, maar opnieuw niet de volle werkelijkheid over het geheim van zijn kracht. Toch heeft hij nu al twee dingen aangeroerd in verbinding ermee:

1. dat hij volledig voor de Heer is (het getal zeven);
2. dat hij vanaf zijn geboorte alleen voor de Heer is (niet voor iets of iemand anders).

Derde fase in het prijsgeven van het geheim | verzen 13-14

13 En Delila zei tegen Simson: Tot nu toe heb je mij bedrogen en leugens tegen mij gesproken. Vertel mij [nu toch] waarmee je vastgebonden zou kunnen worden! En hij zei tegen haar: Als je de zeven haarlokken van mijn hoofd zou verweven met de schering [van een weefgetouw]. 14 En zij maakte ze vast met een pin en zei tegen hem: De Filistijnen over je, Simson! Toen ontwaakte hij uit zijn slaap en trok de pin los van het weefgetouw en de schering.

Delila is onvermoeibaar in haar pogingen achter het geheim van zijn kracht te komen. Zij geeft het niet op. Dat hoeft ook niet omdat Simson zich niet uit de voeten maakt. Hij is in het net verstrikt geraakt dat zij voor zijn voeten heeft uitgespannen, omdat hij niet doet wat David wel deed: *“Mijn ogen zijn voortdurend gericht op de HEERE, want Hij bevrijdt mijn voeten uit het net”* (Ps 25:15). Omdat zijn ogen op Delila gericht zijn, kan zij doorgaan.

En dat doet ze, want het geld lacht haar toe. Weer verwijt zij hem leugen en bedrog en vraagt opnieuw hoe hij gebonden zou kunnen worden. Het antwoord dat hij nu geeft, komt dicht in de buurt van het prijsgeven van zijn geheim. Hij wijst op de lokken van zijn haar. Het is zo lang, dat het geweven kan worden. Hij staat haar toe dat zijn haar met haar weefgetouw wordt bewerkt, waardoor zijn haar met haar werk tot een geheel gevlochten wordt.

De geestelijke les die hierin schuilt, is veelzeggend. Wat Simson doet, is toe te passen op de christen die in zijn roeping als nazireeër belangstelling toont voor de aantrekkelijkheid die er van een opgesmukte en uitgedoste godsdienstige wereld uitgaat. Hij laat zich daarmee in en neemt de methoden ervan over. Op die manier verenigt de nazireeër zich dan met het

werk van de godsdienstige wereld. Hij staat samen met mensen die zich door Filistijnse beginselen laten leiden op hetzelfde spreekgestoelte; hij zet zich in voor hetzelfde doel. Deze mensen bezitten wel in naam, maar niet in werkelijkheid het leven van Christus.

Er worden veel Filistijnse 'weefgetouwen' ingezet, opdat de heiligen aan dit weven zullen deelnemen om daardoor ten slotte van hun kracht te worden beroofd. Neem de politiek. Iemand kan daar met de beste motieven aan deelnemen, maar hij verbindt zich met mensen van de wereld. Ze willen zich inzetten voor een voortreffelijk werk. Ze willen de wereld reinigen van allerlei ongerechtigheid en een rechtvaardige samenleving scheppen. Telkens opnieuw schrikken zulke gelovigen 'wakker' als er voorstellen worden gedaan die tegen de Bijbel ingaan. Steeds blijkt dat ze te maken hebben met de vijanden van het kruis. Ze horen het roepen van hun geweten: *"De Filistijnen over je!"*

Maar hoe Simson ook probeert zich te bevrijden, dit keer blijft het weefgetouw aan hem hangen als bewijs dat hij met haar werk verbonden is. Hij komt niet meer echt vrij.

Vierde fase: het geheim prijsgegeven | verzen 15-17

15 Daarop zei zij tegen hem: Hoe kun je zeggen: Ik heb je lief, terwijl je hart niet met mij is? Je hebt mij nu drie keer bedrogen en mij niet verteld waarin je grote kracht ligt. 16 En het gebeurde, toen zij alle dagen [zo] met haar woorden bij hem aandrong en hem lastigviel, dat zijn ziel het niet langer verdragen kon, tot stervens toe. 17 Toen vertelde hij haar alles en zei tegen haar: Er is nooit een scheermes op mijn hoofd gekomen, want ik ben als nazireeër aan God [gewijd], van mijn moeders buik af. Als ik geschoren zou worden, dan zou mijn kracht van mij wijken en zou ik zwak worden, en als alle mensen zijn.

Drie keer heeft hij zichzelf kunnen bevrijden, de derde keer maar half. Omdat hij de verbinding niet verbreekt, komt nu de definitieve val. De vorige keren heeft Delila steeds gevraagd hoe ze hem zou moeten binden. Deze keer gebruikt zij al de overredingskracht die zij als vrouw in zich heeft. Ze praat nu niet meer, zoals de andere keren, over een methode om hem te binden, maar treft hem in zijn hart door zijn liefde voor haar in twijfel te trekken. Hij heeft haar het geheim van zijn kracht immers nog steeds niet verteld? Dit houdt ze dagenlang vol.

Simson beleeft weinig plezier meer aan zijn omgang met Delila. Dat is met de vrouw uit Timna ook al gebeurd. Ook daarvan heeft hij niet geleerd. Wat uit Delila naar voren komt, is geen openlijke vijandschap, maar iets wat er aantrekkelijk uitziet en verleidelijk kan praten. Uiteindelijk bezwijkt hij voor de psychische druk. Hij geeft het geheim prijs dat zij anders nooit te weten zou zijn gekomen. Want wie zou kunnen bedenken dat zijn kracht zit in zijn lange haar, een duidelijk bewijs van zwakheid, de zwakheid van een vrouw?

Dat is nog steeds zo. Sterke jonge mensen die in grote toewijding God dienden, zijn door de wereld misleid en op het pad van ongehoorzaamheid terechtgekomen. Daardoor zijn zij hun kracht, hun vrijheid om te dienen en hun geestelijk onderscheidingsvermogen kwijtgeraakt. Het licht dat in hen was, is geworden tot duisternis.

Simson geeft zijn geheim prijs omdat hij zijn gemeenschap met God is kwijtgeraakt. Daardoor komt hij tot deze grote dwaasheid, terwijl hij al zo vaak door Delila gewekt is. Het moet hem toch duidelijk zijn wat haar bedoelingen zijn?

Wie zich echter door de wereld laat meeslepen, verliest alle begrip van het normale en ook het gezonde verstand. Zijn kracht zit in zijn lange haar, waarachter zijn persoonlijkheid als het ware schuilgaat. De enige kracht ligt in 'het verborgen' zijn. Afhankelijkheid van en toewijding aan Christus vormen de verborgen kracht van de gelovige om als nazireeër te leven. Dit geldt zowel voor het persoonlijke als voor het gemeenschappelijke leven.

Simson overmeesterd | *verzen 18-21*

18 Toen Delila nu zag dat hij haar alles verteld had, stuurde zij [een bode] en liet zij de Filistijnse stadsvorsten roepen, en zei: Kom ditmaal hierheen, want hij heeft mij alles verteld. En de Filistijnse stadsvorsten kwamen naar haar toe en brachten het geld mee. 19 Daarna liet zij hem op haar knieën slapen, riep een man en liet hem de zeven haarlokken van zijn hoofd afscheren. En zij begon hem te vernederen en zijn kracht week van hem. 20 En zij zei: De Filistijnen over je, Simson! Hij ontwaakte uit zijn slaap en zei: Ik zal net als de andere keren vrijkomen en [hen] van mij afschudden. Hij wist namelijk niet dat de HEERE van hem geweken was. 21 Toen grepen de Filistijnen hem en staken

hem de ogen uit. En zij voerden hem af naar Gaza en bonden hem met twee bronzen kettingen. En hij maalde [meel] in de gevangenis.

Delila voelt feilloos aan dat hij dit keer de waarheid spreekt. De vorige suggestie van Simson was al anders geweest dan de eerste twee. De eerste twee keer heeft hij zich laten binden. De derde keer heeft hij niet over binden gesproken, maar over het weven van zijn haar. In aansluiting daarop is het voor haar niet moeilijk te beseffen dat hij nu zijn hele hart heeft blootgelegd.

Ze waarschuwt opnieuw de Filistijnse vorsten, dit keer blijkbaar met de mededeling dat ze nu ook wel het geld mee kunnen nemen, want voor haar staat de uitslag vast. Dan bindt zij hem vast, niet met touwen, ook niet met het weefgetouw, maar met de warmte van haar schoot, waarop hij in slaap valt. Daar voelt hij haar warmte en dat wordt zijn definitieve ondergang. Met al zijn kracht is hij niet opgewassen tegen de listen van een vrouw, onder wier bekoring en betovering hij is gekomen.

Terwijl Simson slaapt, laat Delila zijn haar afknippen. Zij heeft hem nu in haar macht. Haar liefkozingen veranderen in slagen en kwellingen. Voor de vierde keer klinkt haar roep: *“De Filistijnen over je, Simson!”* Hierna voltrekt zich het diep tragische drama van een nu machteloze Simson, die, als hij wakker is geworden, in de veronderstelling verkeert dat hij nog net zo sterk is als altijd. Het lijkt erop dat hij zich verzoend heeft met de gedachte dat hij telkens zou worden aangevallen, maar ook dat hij gezien de vorige keren is gaan rekenen op een altijddurende overmacht aan kracht.

Zoals voor Simson de omgang met de Filistijnse Delila rampzalig wordt, zo wordt ook het flirten met de onheilige beginselen van de wereld rampzalig voor ieder kind van God. Evenzo vergaat het de gemeente. Ontdaan van haar kracht doet ze net alsof alle kracht nog aanwezig is. Een krachteloze kerk doet pogingen van zich te laten spreken en ze weet niet dat er helemaal geen kracht is omdat de Geest eerst is bedroefd en vervolgens is uitgeblust.

We zien dit terug in de droevige situatie van de gemeente in Laodicéa waarvan staat *“en u weet niet”* (Op 3:17), zoals er van Simson staat *“hij wist namelijk niet”* (vers 20). De gemeente in Laodicéa is blind voor hun eigen situatie. Ze matigen zich aan geestelijk hoog te staan, maar de Heer walgt van hen.

Van Efraïm, daarmee worden de tien stammen bedoeld, staat: *“Efraïm, met de volken vermengt het zich. Efraïm is een koek die niet omgekeerd is. 9 Vreemden verteren zijn kracht, maar zelf merkt hij dat niet. Ook heeft hij grijze haren gekregen, maar [ook] dat merkt hij niet”* (Hs 7:8-9). Zien we de parallel tussen Efraïm en Simson? Van beiden is door verkeerde omgang de kracht verdwenen en beiden hadden het niet in de gaten.

Behalve een waarschuwing voor de plaatselijke gemeente bevat deze geschiedenis ook een waarschuwing voor trouwe, toegewijde broeders die nuttig zijn in de dienst. Deze waarschuwing is dat zij niet moeten vergeten, dat zij afhankelijk zijn van God. Zij lopen het gevaar te denken dat ze door hun kennis van de Schrift onaantastbaar zijn voor de invloed van de vleitaal van de christelijke wereld als ze zich zonder opdracht van God op dat terrein begeven. Ze denken dat hun kennis van de Schrift hen wel zal bewaren voor die vleitaal en zal bevrijden van mogelijk verkeerde verbindingen.

Misschien hebben ze wel eens ‘nee’ gezegd op voorstellen om ergens aan mee te werken, waarvan ze zagen dat het niet kon. Maar als ze de omgeving waar ze telkens ‘nee’ moeten zeggen, niet verlaten, komt het moment dat ze ‘ja’ zeggen. Dan worden de afzondering voor God en de gehoorzaamheid aan Zijn Woord prijsgegeven en verdwijnt tevens de kracht. Mogelijk denken ze nog dat de Heer met hen is, maar het resultaat is dat ze worden gevangengenomen, net als Simson, en dat ze hun inzicht in de Schrift verliezen, zoals Simson zijn gezichtsvermogen verloor.

Hij die de deuren van de stadspoort van Gaza heeft weggedragen, wordt door diezelfde poort als gevangene naar binnen gebracht. In de Bijbel is voor het eerst sprake van een gevangenis bij Jozef, die er zelf in terechtgekomen is. Maar hij is erin gekomen vanwege zijn trouw. Simson wordt gedwongen om wat er van zijn kracht is overgebleven in de gevangenis te gebruiken in dienst van de Filistijnen om hen van voedsel en daardoor van kracht te voorzien. Wat een triest einde van een persoon die door God tot precies de tegenovergestelde taak was gesteld en opgeleid.

In aansluiting hierop nog iets over *Openbaring 3*. We lezen daar: *“Ik kom spoedig, houd wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt”* (Op 3:11). De uitdrukking *“opdat niemand uw kroon neemt”* heeft niet alleen te maken met de toekomst, maar ook met vandaag. De kroon kunnen we verbinden met onze toewijding aan de Heer, zoals die ook in een gemeente zichtbaar kan worden.

De gemeente als geheel is die kroon allang kwijt. Haar geheim is niet langer bij haar verborgen gebleven; zij is niet afgezonderd gebleven van de wereld. Ze heeft de wereld toegelaten in haar midden, wat tot uiting komt in het hebben van regels, middelen en voorwaarden die allemaal hun oorsprong vinden in het denken van de natuurlijke mens. Daardoor is de godsdienst, het dienen van God, aangepast aan de normen en waarden die de mens-zonder-God eropna houdt.

Elke plaatselijke gemeente die zich voor dit proces openstelt, zoals Simson zich daarvoor openstelde, zal wegglijden naar een gemeente die de kenmerken van Laodicéa vertoont. Zij ziet eruit zoals Simson, die al zijn kracht kwijt is en in handen van de Filistijnen is gevallen: een kaalgeknipte nazireeër (naakt), die arm en blind is (*Op 3:17*).

Begin van het herstel tot eer van God | verzen 22-24

22 Maar het haar van zijn hoofd begon [weer] te groeien, zoals toen hij geschoren werd. 23 En de Filistijnse stadsvorsten verzamelden zich om een groot offer te brengen aan hun god Dagon en om vrolijk te zijn. En zij zeiden: Onze god heeft onze vijand Simson in onze hand gegeven. 24 En toen het volk hem zag, prezen zij hun god, want zij zeiden: Onze god heeft onze vijand in onze hand gegeven: [de man] die ons land verwoest heeft, en die onze gesneuvelden talrijk heeft gemaakt.

Ongetwijfeld hebben verdriet, wroeging en berouw een omkeer bij Simson bewerkt, niet zozeer in de uiterlijke kenmerken, maar in zijn hart. Nu zijn ogen, die hem tot zijn diepe val gebracht hebben (*Ri 14:1-2; 16:1*), eruit zijn, is hij bevrijd van wat hem op het verkeerde pad had gebracht.

Te midden van de droevige gevangeniservaringen, gebonden en blind, komt het kenmerkende van zijn nazireeërschap weer langzaam tevoorschijn: zijn haar begint weer te groeien. De boodschap die daarin schuilgaat, is de grote bemoediging dat er na alle menselijk falen God altijd de mogelijkheid tot herstel geeft.

Zo eindigt, God zij dank, de geschiedenis van Simson niet met het eendeloos ronddraaien van de molensteen in de gevangenis. God kan Zijn zo diep gezonken dienaar toch nog een keer gebruiken. Hij doet dat op het moment dat de overwinning op Simson wordt toegeschreven aan de Filis-

tijnse afgod, hoewel ze daarbij erkennen dat Simson grote verwoestingen heeft aangericht.

Het wordt nu een zaak tussen God en de afgoden. Simson is hun namelijk niet vanwege hun god Dagon in handen gevallen, maar omdat de God van Israël hem aan hen heeft overgeleverd. God gaat Simson gebruiken voor de handhaving van Zijn eer, om duidelijk te maken dat er maar één God is en dat is Hij, de God van Simson en van Israël.

Simson, een schouwspel | vers 25

25 En het gebeurde, toen hun hart vrolijk was, dat zij zeiden: Roep Simson en laat hem ons vermaken. En zij riepen Simson uit de gevangenis en hij vermaakte hen. En zij lieten hem tussen de pilaren staan.

Voordat hij zijn laatste heldendaad zal verrichten, laten de vorsten Simson halen om zich met hem te vermaken en hem te bespotten. Hij moet ervoor zorgen dat zij plezier hebben. God gebruikt deze gelegenheid om de Filistijnen de grootste slag aller tijden toe te brengen. Dat neemt echter niet weg dat nog eens schrijnend duidelijk wordt in wat voor positie Simson door zijn ontrouw is terechtgekomen.

Paulus zegt van zichzelf en de andere apostelen: *“Want wij zijn een schouwspel geworden voor de wereld en voor engelen en voor mensen”* (1Ko 4:9). De reden daarvan is echter wel totaal anders dan bij Simson. In het volgende vers zegt hij dat hij en de anderen dwazen zijn *“om Christus’ wil”*. Hij geeft er niet om uitgelachen te worden als hij over Christus spreekt.

Iedere christen is een schouwspel. De trouwe christen wordt door de mensen bespot en uitgelachen vanwege zijn trouw aan Christus; de ontrouwe christen wordt ook uitgelachen en bespot door de mensen, maar dan vanwege zijn ontrouw aan Christus. Petrus spreekt over hetzelfde: *“Als u in [de] Naam van Christus smaadt lijdt, bent u gelukkig, want de Geest van de heerlijkheid en <kracht en> Die van God rust op u. Maar laat niemand van u lijden als moordenaar, dief, boosdoener of als bemoeial. Als hij echter als christen lijdt, laat hij zich niet schamen, maar God verheerlijken in deze naam”* (1Pt 4:14-16). Helaas is Simson niet in een positie waarin hij God kan verheerlijken en heeft hij zijn lijden te wijten aan zijn eigen ontrouw, terwijl hij als schouw- en blijspel voor de vijand dient.

Nog eenmaal gesterkt | verzen 26-30

26 Toen zei Simson tegen de jongen die hem bij de hand hield: Laat mij gaan en laat mij de pilaren betasten, waarop het huis gevestigd is, zodat ik daartegen kan leunen. 27 Nu was het huis vol mannen en vrouwen. Ook waren alle Filistijnse stadsvorsten daar. En op het dak waren ongeveer drieduizend mannen en vrouwen, die toekeken terwijl Simson [hen] vermaakte. 28 Toen riep Simson tot de HEERE en zei: Heere, HEERE! Denk toch aan mij en maak mij toch alleen nog deze keer sterk, o God, zodat ik me met één slag op de Filistijnen kan wreken voor mijn twee ogen. 29 En Simson greep de twee middelste pilaren, waarop het huis gevestigd was en waarop dat steunde: de ene met zijn rechterhand en de andere met zijn linkerhand. 30 Vervolgens zei Simson: Moge mijn ziel sterven mét de Filistijnen! Hij boog zich met kracht en het huis viel op de stadsvorsten en op al het volk dat daarin was. En de doden die hij in zijn sterven heeft gedood, waren talrijker dan die hij in zijn leven gedood had.

Dat God ons falen kan gebruiken tot Zijn eer, is een groot wonder. Dat dit niets van onze verantwoordelijkheid wegneemt, hoeft geen betoog. Het laat ook zien hoezeer God boven ons falen verheven is en hoe Zijn heerlijkheid er zelfs nog groter door wordt.

Hoewel blind, begint Simson meer 'te zien' dan hij ooit gezien heeft. De Filistijnen denken dat ze met een verslagen vijand te doen hebben en menen dat ze niets meer van Simson hebben te vrezen. Als toonbeeld van zijn machteloosheid en krachteloosheid wordt hij door een jongen aan de hand naar binnen geleid. Maar met zijn afhankelijkheid van God, waarvan zijn groeiende haar een uiterlijk kenmerk is, komt zijn kracht terug en dat ziet de vijand niet. In zijn vernedering hebben de gedachten van God meer vat op het hart van Simson dan vroeger, in de dagen van zijn kracht.

Het plan komt bij hem op om zich door de jongen te laten brengen naar de pilaren waar het gebouw op rust. Het gebouw is boordevol mensen die feest vieren ter ere van hun god Dagon die hun onoverwinnelijke vijand voor hen onschadelijk heeft gemaakt.

Als Simson bij de pilaren staat, bidt hij zijn tweede gebed dat in de Bijbel van hem wordt vermeld. Het is niet een gebed waarmee hij Gods eer op het oog heeft. Hij vraagt God aan hem te denken bij het zoeken naar wraak voor zijn ogen. Dat laat zien dat, ondanks het herstel van zijn kracht, zijn

geestelijk leven nog niet hersteld is. Dit geeft aan dat we hersteld kunnen zijn na een afwijking, maar daarmee niet alles terugkrijgen wat we door die afwijking hebben verloren. Toch verhoort God hem.

Op een tot onze verbeelding sprekende manier wordt beschreven hoe Simson de pilaren waarop het dak rust uit elkaar drukt en het hele gebouw in een dodemansruïne verandert. Simson, blind en gebonden, komt mee om in het oordeel dat hij over zijn vijanden brengt. Hij heeft zich met de wereld verbonden door ernaar te luisteren en moet nu delen in het oordeel dat de wereld treft. Iets dergelijks overkomt Jonathan, die met de ene hand Saul en met de andere hand David vasthoudt (*1Sm 18:1; 20:43; 31:2*).

Simson heeft achtereenvolgens zijn kracht, zijn vrijheid, zijn gezichtsvermogen en zijn leven verloren. Als iemands dood belangrijker is dan zijn leven zegt dat veel, zowel van het een als van het ander. Van zijn leven is niet veel terechtgekomen, er is weinig dat echt tot heerlijkheid van God was. In zijn dood heeft hij nog iets goedgeemaakt van wat hij in zijn leven heeft nagelaten te doen. Hij heeft moeten leren dat zijn eigen dood het geheim van zijn kracht was.

Zoals gezegd, heeft Simson twee keer tot God geroepen en beide keren is zijn gebed verbonden met het geheim van zijn kracht. In *Richteren 15* gaat het om de kracht van het leven, hier om de kracht van de dood. Dat heeft Paulus geleerd: *“Wij die leven worden altijd aan [de] dood overgegeven om Jezus’ wil”* (*2Ko 4:11*). Dat moeten wij ook leren. Op het moment dat ik mijn dood accepteer, gaat Gods geheime kracht in mij werken en word ik een nuttig instrument dat God kan gebruiken.

Simsons begrafenis en slotmededeling | vers 31

31 Toen kwamen zijn broeders en heel zijn familie en zij namen hem op, voerden [hem] mee en begroeven hem tussen Zora en Esthaol, in het graf van zijn vader Manoach. En hij had twintig jaar als richter leiding gegeven aan Israël.

Zijn geschiedenis is begonnen met ouders die opzagen; daarna is het al snel bergafwaarts gegaan. Nu komt zijn hele familie en voert hem omhoog, naar het graf van zijn vader Manoach. Dat zal ook het einde van ons leven zijn: ondanks veel ontrouw van onze kant zullen we door de trouw van God opgenomen worden in het Vaderhuis.

Met de mededeling dat hij twintig jaar als richter leiding aan Israël heeft gegeven, eindigt de geschiedenis van Simson. We nemen afscheid van hem met een herinnering aan de dienst die hij voor God te midden van Zijn volk heeft gedaan. Want God gediend heeft hij. Hij heeft Filistijnen verslagen en gedurende twintig jaar voor orde en rust in Israël gezorgd. Israëls geschiedenis gaat verder, maar God vergeet niet wat Simson heeft gedaan.

We komen hem nog een keer in de Bijbel tegen: in *Hebreeën 11*. Misschien verbaast dat ons. God denkt niet zoals wij. Simson mag schitteren tussen andere geloofshelden te midden van wie hij van God een plaats heeft gekregen. Daar roept hij, samen met die anderen die vóór ons de weg van het geloof zijn gegaan en het einddoel al hebben bereikt, ons door zijn voorbeeld toe dat de weg van geloof de weg van zegen is die tot de uiteindelijke zegen voert.

Binnenkort zullen we Simson echt zien, als we bij de Heer Jezus zijn. Samen met hem zullen wij de Heer Jezus groot maken en verheerlijken. Hij heeft Simson (en ook ons) niet gedaan naar zijn (en onze) ontrouw, maar dwars daar doorheen Zijn eigen plannen van genade en zegen uitgevoerd.

Samen met hem zullen we het zingen: *“Het Lam Dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof” (Op 5:12)*.

Richteren 17

Inleiding

De laatste vijf hoofdstukken van het boek, *Richteren 17-21*, vormen een apart deel. Ze zijn geen historisch vervolg op de voorgaande hoofdstukken, maar laten iets zien van het geestelijke en sociale klimaat binnen het volk in het land tijdens de hele periode waarin het boek *Richteren* speelt. In die hoofdstukken worden nog twee geschiedenissen beschreven, de eerste in *Richteren 17-18*, de tweede in *Richteren 19-21*.

In deze gedeelten lezen we niet over richters. Ook is er geen sprake van onderdrukkers en een tijdsperiode wordt niet gegeven. Zeer waarschijnlijk hebben de gebeurtenissen die beschreven worden, aan het begin van de richterentijd plaatsgevonden. Dit kan worden opgemaakt uit *Richteren 18* waar sprake is van een kleinzoon van Mozes (*Ri 18:30*) [aangenomen wordt dat *Manasse Mozes* moet zijn; zie bij *Richteren 18:30*], terwijl in *Richteren 20* de naam van de hogepriester Pinehas genoemd wordt (*Ri 20:28*), een kleinzoon van Aäron, die al tijdens de woestijnreis de volwassen leeftijd heeft bereikt. Dit lijkt te bevestigen dat zowel de gebeurtenissen van *Richteren 17-18* als die van *Richteren 19-21* in het begin van de richterentijd moeten worden geplaatst.

Dat ze pas hier beschreven worden, is een bewijs dat niet alleen de manier van weergeven van de gebeurtenissen Goddelijk geïnspireerd is, maar dat ook de indeling ervan, de volgorde, even Goddelijk geïnspireerd is. Wat op het eerste gezicht op wanorde lijkt, blijkt bij nader onderzoek de volmaaktheid van het Woord van God te bevestigen. Dat pas hier deze gebeurtenissen naar voren worden gebracht, heeft de bedoeling ons een illustratie te geven van het morele en godsdienstige verval waarin het volk van God verkeert tijdens de hele periode die het boek *Richteren* beslaat.

Het is zelfs mogelijk dat in tijdsvolgorde *Richteren 17-18* geplaatst moeten worden na *Richteren 19-21*. Dat toch eerst de geschiedenis van Micha en de stam Dan wordt beschreven, is daarvan een bevestiging. God wil ons laten zien dat Hem verlaten of vervangen (*Richteren 17-18*), ook een dramatische uitwerking heeft op de verhoudingen onder Zijn volk (*Richteren 19-21*).

Het volk wordt gedurende de hele periode van dit boek door een geest van eigenwilligheid beheerst. Omdat er geen remmende invloed is, “in die dagen was er geen koning in Israël” (Ri 17:6; 18:1; 19:1; 21:25), geeft die geest aan allerlei buitensporigheden de vrije teugel. Is het dan een wonder dat het volk telkens opnieuw van God afwijkt en zondigt? Deze laatste vijf hoofdstukken vormen zodoende het donkere decor waartegen alles wat zich in dit boek afspeelt, moet worden gezien.

In de geschiedenis van *Richteren 17-18* krijgen we een schildering van het godsdienstige verval van het volk. In *Richteren 17* zien we hoe een godsdienstig systeem wordt opgezet door een persoon ten bate van zijn familie, terwijl *Richteren 18* beschrijft hoe dit systeem ingang vindt bij een hele stam.

God deelt ons alles mee, zonder te bestraffen of zelfs maar Zijn ongenoege te laten blijken. De beoordeling wordt aan ons geestelijk onderscheidingsvermogen overgelaten. Wat we hier aantreffen, is

1. een door mensen gemaakte god,
2. een door mensen georganiseerde aanbidding en
3. een door mensen ingesteld priesterschap.

Het is een treffende beschrijving van wat we vandaag om ons heen zien in het ritualistische christendom.

Micha | vers 1

| 1 Er was een man uit het bergland van Efraïm, die Micha heette.

Als we in een vreemd land op vakantie zijn en we willen een goed beeld krijgen van het alledaagse leven van het volk, dan kunnen we het beste een kijkje nemen in een gewoon gezin. De Geest van God neemt ons mee naar een gezin dat waarschijnlijk niet is opgevallen door bijzondere verrichtingen. Het staat model voor het merendeel van de gezinnen in Israël. Wat we daar waarnemen, is, als we Gods gedachten over het familieleven buiten beschouwing laten, niet iets waarvan we ondersteboven raken.

We zien een zoon, die weliswaar geld van zijn moeder ontvreemdt, maar die dat gelukkig ook weer teruggeeft. En zie eens hoe moeder daarop reageert. Ze zegent haar zoon en heiligt zelfs een deel voor de HEERE. Dit alles lijkt door de HEERE gezegend te worden, want ze krijgen in hun

huisgodsdienst nog versterking van een echte Leviet. Zo kunnen we tegen dit gezin aankijken.

Als we echter deze familie tegen het licht van de Bijbel houden, komen de zaken heel anders te liggen. Voordat we dat gaan doen, moeten we ons goed realiseren, dat wij dan zelf ook tegen het licht worden gehouden. Anders missen we de les die God ons door deze geschiedenis wil leren. Want ook *“deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons ... en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons”* (1Ko 10:6,11). In Micha en zijn moeder wordt het verderf openbaar dat in een huis of familie aanwezig kan zijn. Daar ontstaat de zonde die later een hele stam zal aantasten. Zonde verspreidt zich als melaatsheid.

Het begint allemaal ergens in het gebergte van Efraïm. Daar zijn we in dit boek al eerder geweest. Dit gebied heeft een belangrijke rol gespeeld in de successen van Ehud, Debora en Gideon (*Ri 3:27; 4:5; 7:24*). De man die daar woont, luistert naar de fraaie naam Micha, dat betekent ‘wie is aan de HEERE gelijk’. Helaas handelt hij niet naar de betekenis van zijn naam.

Het hele volk Israëel zou een ‘Micha’ moeten zijn voor de volken om hen heen, maar het is een volk geworden met een huis vol afgoden, zoals het huis van Micha. In de christenheid is het niet anders. Hoeveel mensen tooien zich niet met de naam ‘christen’, waarmee ze zeggen dat ze bij Christus horen, terwijl ze hun leven inrichten naar eigen goeddunken?

Micha en zijn moeder | vers 2

2 Deze zei tegen zijn moeder: De elfhonderd zilverstukken die u ontnomen zijn en waarover ú een vervloeking hebt geuit en [die] ook ten aanhoren van mij hebt uitgesproken, zie, dat geld is bij mij: ik had het weggenomen. Daarop zei zijn moeder: Gezegend zij mijn zoon door de HEERE!

Het lijkt erop dat hier sprake is van een eenoudergezin, zoals we er vandaag zoveel hebben. Van de vader wordt in elk geval geen melding gemaakt. Als een eenoudergezin het gevolg is van de zonde, bijvoorbeeld bij een ‘bom’-vrouw (‘bewust ongetrouwde moeder’) of van echtscheiding, vindt dat, als er geen berouw en bekering plaatsvinden, onherroepelijk zijn weerslag op de verhouding tussen ouder en kind.

Zo is het ook in het huis van Micha. De verhouding tussen moeder en zoon is niet bepaald gezond. De zoon heeft geen respect voor zijn moeder en haar bezit: hij steelt elfhonderd zilverstukken van haar. Dat is een vermogen, gezien wat we in *vers 10* lezen, waar Micha de Leviet een jaarsalaris van tien zilverstukken aanbiedt. Hij geeft haar echter dit geld terug. Hij doet dat niet omdat zijn geweten is gaan spreken en hij wroeging en berouw heeft gekregen van zijn daad. De enige reden is zijn angst voor de vervloeking die zijn moeder over de dief heeft uitgesproken. Bijgeloof wordt altijd sterker als de vrees voor God zwak is.

Als hij het geld teruggeeft, laat moeder geen enkel verwijt horen. Integendeel, ze zegt haar stelende zoon die geen enkel berouw toont. Ze zegt, niet omdat de zoon berouw heeft, maar omdat zij haar geld terug heeft. *“Uit dezelfde mond komt zegen en vloek voort. Dit moet niet zo zijn”* (Jk 3:10-11). Ze haalt bij haar zegen zelfs de naam van de HEERE aan. Dat geeft het geheel de schijn dat God dit alles welgevallig is. Het is een typisch voorbeeld van het ijdel gebruiken van de naam van de HEERE.

We zien in dit ene vers meerdere afwijkingen van God. Met zulke verhoudingen in de gezinnen gaat het met het volk als geheel van kwaad tot erger. Dat kan ook niet anders. Als zulke dingen in de gezinnen gevonden worden, waarbij ieder alleen op eigen voordeel uit is, betekent dat de ondergang van het hele volk.

Gegoten en gesneden beelden | *verzen 3-4*

3 Zo gaf hij de elfhonderd zilverstukken aan zijn moeder terug. Maar zijn moeder zei: Ik heb dat geld geheel aan de HEERE geheiligd [en het] uit handen [gegeven] aan mijn zoon, om een gesneden en gegoten beeld te maken. Dus geef ik het nu aan jou terug. 4 Hij gaf het geld echter aan zijn moeder terug. En zijn moeder nam tweehonderd zilverstukken en gaf ze aan de edelsmid, die daarvan een gesneden en een gegoten beeld maakte. En het stond in het huis van Micha.

De moeder is zo blij dat ze het geld terug heeft, dat ze direct het hele bedrag aan de HEERE afstaat. Ze wil er beelden van laten maken. Hierdoor verbindt zij de afgodendienst met de dienst van de HEERE. Zij lijkt hier niet de minste problemen mee te hebben. Wat hiermee tot uitdrukking wordt gebracht, is dat zij zich een godsdienst maakt naar eigen gedachten.

Ze betreft ook haar zoon erin die er helemaal in mee gaat. Er is geen enkele gedachte aan wat God heeft gezegd: *“U zult voor uzelf geen beeld maken”* (Ex 20:4). Hun geweten lijkt op geen enkele wijze te spreken.

Het geweten is ook geen maatstaf om te weten of je in de weg van God bent of niet. Misschien zou haar geweten haar juist hebben aangeklaagd als zij geen beeld had gemaakt. Iemands geweten kan alleen goed werken als het door het Woord van God wordt gevormd. Zo zijn er velen binnen de rooms-katholieke kerk die de mis bezoeken en biechten omdat ze anders last krijgen van hun geweten. Het is hun ingeprent dat je alleen op die manier door God wordt geaccepteerd. Het is de satan in veel gevallen gelukt het geweten van de godsdienstige mens aan zijn kant te krijgen.

Er is sprake van een gegoten beeld en van een gesneden beeld. Beide stellen iets voor. Een gegoten beeld kan gemakkelijk vermenigvuldigd worden. Het is godsdienst die in een bepaalde vorm wordt gegoten en overal wordt geïntroduceerd. Het zijn de vaste vormen in onze gebeden en aanbidding en die staan tegenover wat levend en passend is in het licht van de openbaring die God van Zichzelf heeft gegeven in Zijn Woord.

Het is de dode orthodoxie, de godsdienst die alleen uit vormen bestaat, waarbij van iedereen wordt verwacht eraan te voldoen en waaraan ook gemakkelijk kan worden voldaan. Ze kunnen op schrift worden gesteld en iedereen kan zich eraan houden. Wie zich aan die geboden houdt, kan zijn geweten geruststellen en menen dat ook God daarmee tevreden is. Men kan zichzelf en elkaar erop controleren en afmeten hoe het met ieders godsdienst gesteld is.

Een gesneden beeld is meer het product van de activiteit van de menselijke geest. Wat hij van God weet, werkt hij op zijn eigen manier uit zonder rekening te houden met enige openbaring van God. Het is het invullen van het dienen van God naar eigen idee, op een manier waarbij men zich persoonlijk lekker voelt.

In beide gevallen is het een godsdienst die iemand niet alles kost. De moeder geeft niet alles. Hoewel ze wel alles voor de HEERE heeft afgezonderd – dat is de betekenis van het woord ‘heiligen’ –, geeft ze slechts een deel ervan. Dat is altijd het kenmerk van afgoderij, iets wat een maaksel is van eigen hand: het kost niet alles. De man die braaf naar de mis gaat, of de sa-

menkomsten van de gelovigen bezoekt, of aan andere godsdienstige verplichtingen voldoet – waarbij het niet uitmaakt of anderen die hem hebben opgelegd, of dat hij die zichzelf heeft opgelegd –, mag in zo'n systeem voor de rest van de dag doen en laten wat hij zelf wil.

Micha's godshuis | vers 5

5 En de man Micha had een godshuis. Ook maakte hij een efod en afgodsbeeldjes, en wijdde een van zijn zonen om voor hem tot priester te zijn.

Bij het maken van een afgod, dat is een eigen voorstelling van God zonder rekening te houden met wat God over Zichzelf zegt in de Bijbel, hoort ook een bepaalde vorm van eredienst. Dit komt tot uitdrukking in de efod die Micha maakt. Een efod is eigenlijk een kledingstuk van de priester. Samen met de efod maakt hij afgodsbeeldjes om die als een soort huisgoden te hebben. Het maakt helemaal niet uit waardoor God wordt vervangen, *als* Hij maar wordt vervangen. Ook wijdt hij een van zijn zonen tot priester.

In het hele handelen van Micha blijkt zijn eigenwillige verering van zijn eigengemaakte goden. Het is één grote vermenging van de ware godsdienst met de schijngodsdienst, waardoor het geheel een verdorven godsdienst wordt. Het aanstellen van zijn zoon als priester toont aan hoe ver hij is afgeweken van de voorschriften van God, die zeggen dat alleen zonen van het geslacht van Aäron priester kunnen zijn.

Net als Micha heeft ook de roomse kerk haar eigen 'zonen' als priesters aangesteld, zonder enige vraag naar leven uit God. In het christendom zijn alleen gelovigen priesters en alle gelovigen vormen samen een heilig priesterdom (1Pt 2:5). Ze zijn het omdat God het in Zijn Woord zegt. Daar komt geen menselijke aanstelling aan te pas.

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Eenieder doet wat juist is in zijn ogen | vers 6

6 In die dagen was er geen koning in Israël: eenieder deed wat juist was in zijn ogen.

Als het volk vergeet dat God hun Koning is, komt er gebrek aan gezond gezag. Daarnaast heerst er een verkeerd gezag, dat van het geweten. Naar

het Woord van God, om te weten wat Hij ervan vindt, wordt niet gevraagd. Ieder doet wat hijzelf vindt dat juist is.

Een koning, iemand met een superieur gezag, zou allen tot hetzelfde denken hebben gebracht. Ze zijn God als zodanig vergeten, ze hebben Hem zelfs verworpen. Als onze harten op de Heer Jezus worden gericht, worden we bewaard voor het doen van wat juist is in onze eigen ogen.

De Leviet uit Bethlehem | verzen 7-13

7 Nu was er een jongeman uit Bethlehem in Juda, uit het geslacht van Juda. Hij was een Leviet en verbleef daar als vreemdeling. 8 Toen ging deze man uit die stad, uit Bethlehem in Juda, weg om [daar] te verblijven waar hij [onderdak] zou vinden. En toen hij tijdens zijn tocht in het bergland van Efraïm kwam, tot bij het huis van Micha, 9 zei Micha tegen hem: Waar komt u vandaan? En hij zei tegen hem: Ik ben een Leviet uit Bethlehem in Juda en ik ben op weg om [daar] te verblijven waar ik [onderdak] zal vinden. 10 Daarop zei Micha tegen hem: Blijf bij mij en wees voor mij tot een vader en tot een priester. Ik zal u elk jaar tien zilverstukken geven, een stel kleren en [wat nodig is voor] uw levensonderhoud. En de Leviet ging [met hem] mee. 11 De Leviet stemde erin toe bij die man te blijven. En de jongeman was als een van zijn zonen voor hem. 12 En Micha wijdde de Leviet en de jongeman werd voor hem tot priester. Zo was hij in het huis van Micha. 13 Toen zei Micha: Nu weet ik dat de HEERE mij wel zal doen, omdat ik deze Leviet als priester heb.

De algemeen heersende geest van anarchie bezielt ook een Leviet uit Bethlehem. Zijn naam is Jonathan. Hij is een kleinzoon van Mozes (*Ri 18:30*). Bethlehem is niet een van de achtenveertig Levietensteden. Toch verblijft die man daar. Maar gedreven door rusteloosheid trekt hij verder. Bethlehem, dat 'broodhuis' betekent, levert hem blijkbaar niet op, wat hij ervan verwacht heeft.

Hij vertrekt, niet om de plaats van de HEERE te zoeken, maar een plaats voor zichzelf. Op hem lijkt een spreuk uit *Spreuken 27* van toepassing: "Als een vogel die uit zijn nest wegvliegt, zo is een man die uit zijn [woon]plaats wegvlucht" (*Sp 27:8*). Hij geeft zijn eigenlijke, hem door God gegeven woonplaats en veiligheid op om een zwerver te worden. Er is geen spoor van afhankelijkheid van de HEERE in zijn leven te zien.

Dat ook de Leviet doet 'wat juist is in zijn ogen' blijkt vooral uit het feit dat hij zich tot priester laat aanstellen. De taak van een Leviet is het helpen van de priester bij het brengen van de offers. Een Leviet kan geen priester zijn en mag niet offeren.

Maar daar stoort onze Leviet zich niet aan. Als hij dan ook op zijn zwerftocht bij Micha terechtkomt en deze hem een contract aanbiedt voor een baan die prachtig bij hem past, met goede arbeidsvoorwaarden, aarzelt hij geen moment. Misschien heeft hij wel gedacht dat de HEERE zijn weg voorspoedig heeft gemaakt. Het enige wat hij moet doen, is het goed vervullen van de godsdienstplichten van Micha.

Micha is dan van die zorg af, terwijl hij zich bovendien gelukkig prijst dat hij nu een heuse Leviet als privépriester heeft. Hij meent dat hij zich hierdoor van de zegen van de HEERE heeft verzekerd. Micha neemt hem in dienst, stelt hem zelf aan en betaalt hem. Zo wordt de Leviet een geestelijke.

Hierdoor geeft Micha aan zijn afgodendienst een zeer godsdienstig aanzien en karakter. De Leviet neemt de zorg voor de godsdienstige zaken op zich, zodat Micha daarvan vrij is. Hij geeft hem een jaarsalaris, waarmee hij de Leviet voor een lange tijd inhuurt en zichzelf daardoor voor die tijd over geestelijke zaken niet druk hoeft te maken. Een echte Leviet wordt een valse priester.

In het protestantisme heeft men ook een Leviet tot priester gemaakt, iemand die tegen betaling godsdienstige handelingen ten behoeve van anderen verricht. De Leviet wordt een huurling en zo ontstaat er een geestelijkheid, het klerikalisme. De dienst van en voor God wordt hier teruggedbracht tot iets waarvoor een commerciële basis is.

Zonder iets te zeggen over de oprechte en edele motieven waarmee iemand meent een officiële geestelijke positie te moeten bekleden, is het duidelijk dat de Bijbel niet over een dergelijke positie spreekt. De Bijbel spreekt nergens over het tegen betaling (laten) verrichten van godsdienstige handelingen, met als neveneffect dat de betaler kan menen dat hij daarmee van zijn eigen verplichtingen tegenover God af is. Geen mens kan de plaats tussen God en Zijn kinderen innemen. Er is maar *"één Middelaar tussen God en mensen, [de] Mens Christus Jezus, Die Zichzelf gegeven heeft tot een losprijs voor allen"* (1Tm 2:5). De Heer Jezus is het, door Wie wij *"tot God naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden"* (Hb 7:25).

Richteren 18

Inleiding

Wat in het vorige hoofdstuk bij de Leviet wordt gevonden, zullen we in dit hoofdstuk bij een hele stam waarnemen. De Leviet is op goed geluk op zoek gegaan naar een plek waar hij terecht kan, zonder zich af te vragen wat de HEERE wil. Evenals de andere stammen heeft de stam Dan een erfdeel toegewezen gekregen, maar dit door ontrouw niet in bezit genomen. Nu zijn ook zij op goed geluk op zoek naar een plek waar ze zich kunnen vestigen. In dit hoofdstuk treffen ze elkaar. De zonde van de enkeling wordt de zonde van een hele stam.

Op zoek naar een erfdeel | *verzen 1-2*

1 In die dagen was er geen koning in Israël. En in die dagen zocht de stam van de Daniëten voor zich een erfelijk bezit om er te wonen, want tot op die dag was hun onder de stammen van Israël niet [voldoende] erfelijk bezit toegefallen. 2 Daarom stuurden de Daniëten uit hun hele geslacht vijf mannen, strijdbare mannen uit Zora en uit Esthaol, om het land te verkennen en om het te doorzoeken. En zij zeiden tegen hen: Ga [op weg], doorzoek het land. En zij kwamen in het bergland van Efraïm bij het huis van Micha en overnachtten daar.

De stam Dan heeft bij het veroveren van het land bewezen de zwakste stam te zijn. We hebben dit gezien in *Richteren 1* (Ri 1:34). Het heeft hun aan kracht ontbroken om het hun toegewezen erfdeel in bezit te nemen. In de dagen dat er geen koning in Israël is, dolen ze rond op zoek naar een erfdeel. Als er geen opzien is naar God en geen opmerkzaam oor voor Zijn aanwijzingen, is het gevolg ongehoorzaamheid en het doen van de eigen wil. Dit is tekenend voor het ontbreken van kracht.

God heeft in *Jozua 19* een duidelijke beschrijving gegeven van het gebied dat Hij voor de Daniëten heeft gereserveerd (Jz 19:40-46). Ze ontlopen echter de vijand, die ze op het hun toegewezen erfdeel laten wonen en gaan nu op zoek naar een gemakkelijker prooi. De verkenners die worden uitgezonden komen uit hetzelfde gebied als waar Simson is opgegroeid (Ri 13:25).

Het uitzenden van verkenners doet denken aan wat Mozes heeft gedaan (*Nm 13:2*). Dat is gebeurd op verzoek van het volk (*Dt 1:22*). Het is geen bewijs van eenvoudig vertrouwen op wat de HEERE heeft gezegd. Waarom moeten er verkenners worden uitgezonden als God toezeggingen heeft gedaan?

Bij de stam Dan gebeurt alles vanuit eigen beredenering. Geloof is nergens te ontdekken. Maar hoe is het met ons? God heeft ook ons een eigen erfdeel gegeven. Wat doen we daarmee? Als we dat niet in bezit nemen, zullen we ons ergens anders op gaan richten. De stam Dan is hier een beeld van Gods volk dat een plaats op aarde zoekt omdat het in bezit nemen van het hemelse erfdeel te veel van hen vraagt.

Als we Gods keus voor ons weigeren, gaan we zelf op zoek, maar dan zijn we niet in Gods weg. We komen uiteindelijk uit bij het huis en de godsdienst van Micha. Het vervolg laat zien dat de godsdienst van Micha naadloos aansluit bij de instelling van de Daniëten.

Vraag en antwoord | *verzen 3-4*

3 En toen zij bij het huis van Micha waren, herkenden zij de stem van de jonge man, de Leviet. Zij weken [van hun weg af] en zeiden tegen hem: Wie heeft u hier gebracht, wat doet u hier en wat hebt u hier te maken? 4 Daarop zei hij tegen hen: Zo en zo heeft Micha met mij gedaan. Hij heeft mij ingehuurd en ik ben voor hem tot een priester.

Als de Daniëten bij het huis van Micha komen, valt de Leviet op door zijn manier van praten. Hij hoort hier blijkbaar niet thuis. Om hun nieuwsgierigheid te bevredigen stellen zij hem enkele vragen. Deze vragen hadden de Leviet de ogen kunnen openen voor het verkeerde dat hij heeft gedaan en de valse positie waarin hij zich bevindt.

Op vraag één had het eerlijke antwoord moeten luiden, dat zijn eigen wil hem hier had gebracht. Maar die vraag wordt niet beantwoord. De twee andere vragen worden zonder meer juist beantwoord. Hij oefent het priesterschap uit voor Micha, die hem daarvoor geld geeft en hem ook van andere voordelen laat genieten (*Ri 17:10*). De Leviet is een door mensen in dienst genomen priester en moet dan ook doen wat Micha van hem verwacht.

Dit verschijnsel kennen wij vandaag de dag ook. In 2 *Timotheüs* 4 staat dat er een tijd zal zijn dat de mensen “naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen” (2Tm 4:3). In die tijd leven wij. Mensen zoeken voor de beoefening van hun godsdienst naar mensen die het mooi en goed kunnen zeggen, als ze het geweten maar buiten schot laten. Ze moeten over de aangename dingen van het leven praten. Ze mogen daarbij de Bijbel wel aanhalen, als ze die maar uitleggen op de manier die zij prettig vinden. Wat gezegd wordt, mag hen niet veroordelen, want dan kiezen ze een andere prediker. De normen en waarden zoals die door God in de Bijbel gegeven zijn, mogen niet te duidelijk naar voren komen.

Hierdoor laat de christenheid vandaag geen ander beeld zien dan de tijd die we in het boek *Richteren* voor ons hebben. De invoering van een geestelijke klasse in de christenheid is al heel vroeg begonnen. Daarbij is uit het oog verloren dat niet mensen iemand tot een bepaalde dienst kunnen aanstellen, maar dat de Heer Jezus Zelf gaven heeft gegeven aan Zijn ‘lichaam’, dat is de gemeente. We lezen “en Hij heeft sommigen gegeven” (Ef 4:11), en “maar nu heeft God de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild” (1Ko 12:18). Daarbij is geen sprake van onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden, zoals dat bij de geestelijkheid van nu wel gebeurt.

De gaven zijn voor de hele gemeente, niet voor een afzonderlijk groepje. Geen groep kan een gave voor zichzelf claimen. Door het eigenmachtige handelen van de mens wordt dit gelochend en aan de kant geschoven. Iedere groep heeft zo zijn eigen prominente leiders. Ook wat dit betreft, is er niets nieuws onder de zon. In de gemeente in Korinthe wordt dit kwaad al gevonden. De apostel Paulus pakt deze zaak in zijn eerste brief aan hen al direct in het eerste hoofdstuk aan (1Ko 1:10-13).

Nog eens vraag en antwoord | verzen 5-6

5 En zij zeiden tegen hem: Raadpleeg God toch. Dan weten wij of onze weg, die wij gaan, voorspoedig zal zijn. 6 En de priester zei tegen hen: Ga in vrede. Uw weg, waarlangs u zult gaan, is de HEERE welgevallig.

Kennelijk overtuigd door de antwoorden die de Leviet op hun vragen heeft gegeven, zien de Daniëten in hem iemand door wie ze naar de wil

van God kunnen vragen. God wordt er wel bij betrokken, maar alleen om te dienen als een soort stempel van goedkeuring op hun handelwijze. Ze vragen de weg aan iemand die zelf van God is afgeweken. Door aan zo'n man de wil van God te vragen verraden de Daniëten hun eigen geestelijke toestand. Ze vragen zich niet af, of de positie die de Leviet inneemt ook enig recht van bestaan voor God heeft. Hij geeft zich uit voor een geestelijke, bekleedt die positie bij Micha en dus is hij voor de Daniëten acceptabel. Ze krijgen het antwoord dat ze graag willen horen. Zij vleien hem door hem in zijn positie te erkennen. Hij vleit hen door hun het antwoord te geven dat ze graag willen horen. Hij hoeft over dit antwoord geen seconde na te denken. Er is geen enkele aanwijzing dat hij God werkelijk erbij inschakelt. Hij zegt hun dat ze in vrede kunnen gaan, waarmee hij aangeeft dat ze over hun vijanden zullen zegevieren.

Een voorspoedige tocht | vers 7

7 Vervolgens gingen de vijf mannen [op weg] en kwamen in Laïs. En zij zagen het volk dat er onbezorgd woonde, volgens de wijze van de Sidoniërs: rustig en onbezorgd. En er was geen machthebber in het land die [iemand] om enige zaak lastigviel. Ook waren zij ver verwijderd van de Sidoniërs en hadden zij niets met [andere] mensen van doen.

Wat de Leviet heeft voorspeld, komt uit. De Daniëten komen aan in een gebied dat aan al hun verlangens van gemakzucht en egoïsme beantwoordt. Het volk dat daar woont, leeft teruggetrokken, maakt zich nergens druk om en heeft met niemand iets te maken. Het is een volk dat wetteloos leeft: "Er was geen machthebber." Ze zijn aan niemand verantwoording schuldig.

Bij wetteloosheid hoeven we niet noodzakelijk alleen aan allerlei gruweldaden te denken. Wetteloosheid is leven zonder rekening te houden met het gezag dat boven ons gesteld is. Voor ieder mens is dat in elk geval het gezag van God. We kunnen zeggen, dat we in 1 Johannes 3 de definitie van zonde hebben: "De zonde is de wetteloosheid" (1Jh 3:4b).

Het volk dat de Daniëten daar hebben ontdekt, is geen volk van, wat wij zouden noemen, grote zondaars. Ze leven netjes en vreedzaam. Toch zijn ze daar niet minder zondaars door. Dat blijkt ook uit het feit dat ze leven "volgens de wijze van de Sidoniërs". Wat de Sidoniërs voorstellen, hebben we

bij de bespreking van *Richteren 3* gezien (*Ri 3:3*). Daar hebben we gezien dat de Sidoniërs mensen zijn die gekenmerkt worden door geldzucht. Ze hebben een onverzadigbare honger naar geld. Op deze wijze leeft het volk dat de Daniëten op die plaats aantreffen.

We kunnen hen vergelijken met mensen die hard werken en sober leven, maar dat alleen doen om te potten. Ze tellen, bij wijze van spreken, elke dag hun geld en constateren met genoegen dat het weer iets meer is dan de vorige dag. Het bezit van geld is hun alles. Iets ervan weggeven is de ergste gedachte die bij hen zou kunnen opkomen. Ze leven voor zichzelf en willen met niemand iets te maken hebben; dat zou alleen maar lastig zijn omdat het geld kan kosten. Deze plaats en positie willen de Daniëten overnemen. Het gebied lijkt hun wel wat. De ontdekking van dit gebied lijkt een bevestigend antwoord op hun vraag aan God door middel van de Leviet.

Hierin zit voor ons de les dat een antwoord dat wij krijgen en dat naar onze zin is, niet altijd betekent dat we in de weg van de Heer zijn. Belangrijk is in welke gezindheid wij hebben gebeden. Soms laat God toe dat we krijgen waar we om vragen omdat Hij ziet dat we vastbesloten zijn in onze eigen wil. Zoiets veroorzaakt altijd geestelijke schade: *“Toen gaf Hij hun wat zij begeerden, maar henzelf deed Hij uitteren”* (*Ps 106:15*).

Het vragen naar de wil van God veronderstelt oprechtheid ten opzichte van Hem en het bewustzijn dat Hij echt weet wat het beste is. Paulus moedigt ons aan: *“Laat in alles, door gebed en smeking met dankzegging, uw verlangens bekend worden bij God”* (*Fp 4:6*). Vervolgens zegt hij dan niet dat we ook zullen krijgen waar we om gevraagd hebben, maar: *“En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaren in Christus Jezus”* (*Fp 4:7*). Door alles bij de Heer te brengen en ons aan Hem toe te vertrouwen houden we rust en vrede in ons hart. Van het lijden van geestelijke armoede is dan geen sprake.

Het verslag van de verspieders | verzen 8-10

8 Daarna kwamen zij [terug] bij hun broeders in Zora en Esthaol, en hun broeders zeiden tegen hen: Wat [hebt] u [te zeggen]? 9 En zij zeiden: Sta op, en laten wij tegen hen optrekken. Wij hebben het land namelijk gezien en zie, het

is zeer goed. Zou u dan niets doen? Aarzel niet om te gaan, het land binnen te trekken [en het] in bezit te nemen. 10 Als u daar komt, treft u een onbezorgd volk aan en het land is naar beide kanten ruim [genoeg]. Ja, God heeft het in uw hand gegeven: een plaats waar geen gebrek is aan iets wat er op de aarde is.

De stamgenoten zijn zeer benieuwd naar de bevindingen van de verken- ners. Die brengen een enthousiast verslag uit en dringen aan op onmiddel- lijk handelen. Wat ze hebben gezien, overtreft de stoutste verwachtingen. In hun geestdriftige verhaal is zelfs nog plaats voor God. Ook hier wordt God 'erbij gehaald' om het stempel van goedkeuring op hun verslag te zetten.

Niemand vraagt zich af of dit het land is dat God hun heeft toegedacht. Alle omstandigheden maken immers duidelijk dat God dit land in hun hand heeft gegeven. Met dezelfde ogen en instelling heeft Lot vroeger naar gekeken naar de streek van Sodom en Gomorra. Die zag eruit "als de hof van de HEERE" (Gn 13:10), een juweel van een plek om te wonen. Lot vroeg zich niet af wat de HEERE wilde. Hij volgde met zijn hart wat zijn ogen zagen. Over de rampspoed die dat voor hem en zijn gezin heeft gebracht, lezen we in *Genesis 19*. De Daniëten bezitten precies zo'n geest als Lot.

De promotie van Micha's priester | *verzen 11-21*

11 Toen braken ze vandaar op, vanuit het geslacht van de Daniëten, vanuit Zora en Esthaol: zeshonderd man, met [hun] wapenrusting aan. 12 En zij trokken op en sloegen hun kamp op bij Kirjath-Jearim in Juda. Daarom noemden zij deze plaats Machane-Dan, tot op deze dag. Zie, het ligt achter Kirjath-Jearim. 13 Vervolgens trokken zij vandaar verder naar het bergland van Efraïm en kwamen zij bij het huis van Micha. 14 Toen namen de vijf mannen die [eropuit] gegaan waren om het land van Laïs te verkennen, het woord en zeiden tegen hun broeders: Weet u ook dat er in die huizen een efod is, en afgodsbeeldjes en een gesneden en een gegoten beeld? Welnu, weet wat u te doen staat. 15 Toen weken zij af [van hun weg] en kwamen bij het huis van de jongeman, de Leviet, het huis van Micha, en zij vroegen hem naar [zijn] welstand. 16 En de zeshonderd mannen van de Daniëten bleven, met hun wapenrusting aan, bij de ingang van de poort staan. 17 De vijf mannen die [op weg] waren om het land te verkennen, liepen echter door. Zij gingen daar naar binnen en namen het gesneden beeld, de efod, de afgodsbeeldjes en het gegoten beeld weg.

Nu stond de priester bij de ingang van de poort, bij de zeshonderd mannen met [hun] wapenrusting aan. 18 Toen zij die het huis van Micha waren binnengegaan, het gesneden beeld, de efod en de afgodsbeeldjes en het gegoten beeld wegnamen, zei de priester tegen hen: Wat doet u? 19 Daarop zeiden zij tegen hem: Zwijs, leg uw hand op uw mond en ga met ons mee. Wees voor ons tot een vader en een priester. Is het beter dat u een priester bent voor het huis van één man of dat u een priester bent voor een stam en een geslacht in Israël? 20 Toen werd het hart van de priester vrolijk en hij nam de efod, de afgodsbeeldjes en het gesneden beeld en voegde zich bij het volk. 21 Vervolgens keerden zij om en trokken zij verder. En zij lieten de kleine kinderen, het vee en de bagage voor zich uit gaan.

Aan de oproep van de verkenners wordt gehoor gegeven. Een leger van zeshonderd man gaat op weg om 'het beloofde land' in bezit te nemen. Via Kirjath-Jearim komen zij bij het huis van Micha. Dan volgt er een opvallend gedetailleerde en levendige beschrijving van de wijze waarop de Leviet van Micha door de stam Dan wordt ingepalmd.

De vijf mannen van de eerste missie geven leiding aan de zeshonderd. Vijf is het getal van de verantwoordelijkheid. Zoals zij verantwoordelijk zijn voor hun aanbeveling van het nieuwe woongebied van de stam, zo zijn ze het ook voor de manier waarop deze expeditie verloopt. Zij nemen het woord en het initiatief. Klaarblijkelijk hebben ze, voordat ze het betreffende gebied in bezit gaan nemen, het plan opgevat om de Leviet als stampriester te werven. Die heeft hun per slot van rekening een zeer gunstige uitspraak van God laten horen, die nog is uitgekomen ook. Zo'n man kunnen ze in hun stam best gebruiken.

Zij vertellen hun stamgenoten ook van de andere ontdekking die ze hebben gedaan, van de afgodsbeelden in de huizen van Micha. Ze hoeven niet uit te leggen wat ze bedoelen. Hun stamgenoten hebben dezelfde geestelijke instelling als zij.

Als ze bij het huis zijn aangekomen, gaan de vijf mannen eerst het huis binnen, terwijl de anderen bij de poort wachten. De vijf nemen de afgoden weg. Als de priester dit ziet, maakt hij bezwaar. Dat maakt echter op geen enkele manier indruk. Een eigenmachtig priesterschap stelt niets voor. Het dient alleen tot bevrediging van godsdienstige gevoelens. De stam Dan is

hier op uit. Daarom wordt de Leviet zonder pardon het zwijgen opgelegd en doen ze hem een aanlokkelijk voorstel.

De stemming van de priester verandert direct als hij hoort wat hem in het vooruitzicht wordt gesteld. Dit voorstel betekent een belangrijke positieverbetering en een grotere kring waarbinnen hij zijn invloed kan laten gelden. Het geheel is zo aantrekkelijk, dat hij niet eens meer nadenkt over de verplichtingen die hij tegenover Micha heeft. Hij pakt zijn spullen en gaat mee. De gedachte om te vragen naar Gods wil komt totaal niet in hem op.

Dit soort dingen is ons niet vreemd. Al wordt het ons misschien niet gevraagd, we zijn allemaal gevoelig voor een promotie in geestelijke dingen. Stellen we ons voor, dat we mogen kiezen uit twee gelegenheden waar we iets mogen vertellen over de Heer Jezus. Bij de ene gelegenheid kunnen we een paar honderd mensen verwachten, terwijl we bij de andere gelegenheid blij mogen zijn als er twintig komen opdagen. Naar welke gelegenheid zouden wij gaan? Het liefst toch naar die plaats waar we honderden mensen iets over de Heer Jezus kunnen vertellen? Het is te wensen dat we er eerst met de Heer over spreken. Dan zal Hij wel duidelijk maken waar we heen moeten gaan.

Het gaat erom, dat we van nature geneigd zijn te kijken naar wat voor ogen is, of niet soms? Laten we maar eerlijk zijn. Wat de Leviet doet, zit ons allemaal in het bloed. Het enige dat ons voor zulke menselijke en vleselijke motieven kan bewaren, is een oprecht vragen naar de wil van God. Laten we ook het gevaar van het financiële aspect niet uit het oog verliezen. De verleiding dat we ons daardoor laten leiden, is minstens zo groot als de omvang van het gehoor. Plaatsen waar ze een geestelijke dienst goed belonen, zijn meer in trek dan die, waar ze niet zo met de geldbuidel rammelen.

Iedereen die een dienst voor de Heer mag doen, moet rekening houden met dergelijke gevaren. Dit kunnen we leren van de onderhandelingen tussen de Daniëten en de Leviet. De enige opdrachtgever moet de Heer zijn. Ons enige motief moet zijn Hem te dienen. Al het andere kunnen we aan Hem overlaten.

Micha's protest | *verzen 22-26*

22 Toen zij ver bij het huis van Micha vandaan waren, werden de mannen die in de huizen bij het huis van Micha woonden, bijeengeroepen. Zij haalden de

Danieten in 23 en riepen de Danieten toe, waarop die zich omkeerden en tegen Micha zeiden: Wat is er met u, dat u [al die mensen] bijeengeroepen hebt? 24 Daarop zei hij: U hebt mijn goden, die ik gemaakt heb, meegenomen, evenals de priester, en bent weggegaan. Wat heb ik nu nog? Waarom zegt u dan tegen mij: Wat is er met u? 25 Maar de Danieten zeiden tegen hem: Laat uw stem niet horen bij ons, want anders zullen mannen, verbitterd van gemoed, u aanvallen, en [dan] zult u uw leven verliezen en het leven van uw gezin. 26 Daarop gingen de Danieten huns weegs, en Micha, die zag dat zij sterker waren dan hij, keerde om en ging terug naar zijn huis.

Dan komt Micha tot de ontdekking dat zijn huisgoden en zijn priester zijn verdwenen. Hij trommelt zijn mannen op en zet de achtervolging in. Nadat zij de Danieten hebben ingehaald, volgt het diep trieste getuigenis van Micha. Nu zijn afgod en zijn priester weg zijn, heeft hij niets meer. Hij voelt zich van alle geestelijke steun beroofd. Omdat een eenvoudige rekenom hem leert dat hij het met zijn kleine leger nooit tegen de Danieten kan opnemen, gaat hij als een geslagen hond terug naar huis. Het komt blijkbaar niet in hem op naar de ware God te vragen. Zo groot is het geestelijke verval in het volk Israël.

De Danieten zijn echter niet beter. Zonder een greintje medelijden snauwen ze de arme Micha af, ondanks het feit dat hij een volksgenoot van hen is. Als de ware God niet meer Zijn samenbindende plaats heeft te midden van Zijn volk, is het met de eenheid van dat volk gedaan. Er is dan ook geen respect meer voor elkaar. De volgende hoofdstukken zullen dat overvloedig bewijzen.

Micha is geen man van geloof. Hij steunt op uiterlijke dingen. Het houvast van zijn leven ligt verankerd in wat tastbaar is. Als hem dat wordt afgenomen, is hij stuurloos. Hoeveel christenen zijn er niet onbewust gaan vertrouwen op de zekerheden waarmee ze zichzelf hebben omringd? Voor ons is een afgod iets wat ons losmaakt van God, wat ons onafhankelijk van Hem doet zijn in ons optreden. Wie in het verkeer alleen op zijn rijcapaciteiten vertrouwt en niet op de bewaring van God, heeft die capaciteiten tot een afgod gemaakt. Dát is wat hij bewondert, zonder God erin te betrekken die hem die capaciteiten heeft gegeven. Wie bij tegenslagen alleen rekent op zijn afgesloten verzekeringen en God buiten die tegenslagen houdt, heeft aan zijn verzekeringen de status van afgod gegeven.

Een man van geloof kan best bepaalde uiterlijke dingen bezitten, maar zijn geloof steunt daar niet op. Bepalend is hoe het met zijn hart is gesteld naar God toe en in die gezindheid bekijkt hij ook allerlei uiterlijke dingen. Dit ontbreekt bij Micha.

Wat Micha hier doet en zegt, herinnert aan wat zijn voorvader Abraham eens deed, maar dan wel in alle opzichten in het grootst mogelijke contrast met Micha. Abraham gaat ook met een klein leger van driehonderdachtien man een groot leger achterna (*Gn 14:10-16*). Hij doet dat niet om afgoden terug te halen, maar om zijn afgeweken broeder Lot te bevrijden. Hij onderhandelt niet, maar verslaat de verenigde legers van maar liefst vijf koningen en bevrijdt zijn broeder en neef Lot.

Abraham heet niet voor niets 'de vader van de gelovigen'. In hem zien we een schitterend voorbeeld van hoe geloof in God werkt. Van hem kunnen we leren hoe het moet en van Micha hoe het niet moet.

De verovering van Laïs | verzen 27-31

27 Zij hadden dus meegenomen wat Micha had gemaakt, alsook de priester die hij had gehad, en kwamen in Laïs, bij een rustig en onbezorgd volk, en zij sloegen hen met de scherpte van het zwaard. En de stad verbrandden zij met vuur. 28 En er was niemand die [hen] redde, want het lag ver van Sidon vandaan en zij hadden niets met [andere] mensen van doen. Het lag in het dal dat bij Beth-Rechob ligt. Daarna herbouwden zij de stad en gingen er wonen. 29 Zij gaven de stad de naam Dan, naar de naam van hun vader Dan, die een zoon van Israël was. Vroeger was de naam van de stad echter Laïs. 30 En de Daniëten richtten het gesneden beeld voor zich op. En Jonathan, de zoon van Gersom, de zoon van Manasse, hij en zijn zonen, waren priesters voor de stam van de Daniëten, tot op de dag dat het land in ballingschap werd gevoerd. 31 Zo richtten zij het gesneden beeld voor zich op dat Micha gemaakt had, al de dagen dat het huis van God in Silo was.

De afgoden en de priester van Micha worden door de Daniëten als een soort mascotte meegenomen. Het zal vast en zeker voor succes zorgen bij de opdracht waarvoor ze onderweg zijn. En zo gebeurt het ook. Laïs biedt geen tegenstand. Door hun afgezonderde positie is er ook niemand in de buurt om een eventueel noodsignaal op te vangen en hen te hulp te komen.

God gebruikt de stam Dan om hen te oordelen voor hun egoïstische, geldzuchtige leefwijze. Dat de stam Dan zelf ook te veroordelen is, verhindert niet dat God hen kan gebruiken om anderen te straffen. Meerdere geschiedenissen in dit boek zijn daarvan een bewijs. Alle volken die door God worden gebruikt om Zijn volk te oordelen voor hun ontrouw, zijn volken die zelf geoordeeld moeten worden. Dat is ook gebeurd, of zal nog gebeuren.

De stad die in plaats van Laïs wordt gebouwd, wordt Dan genoemd. Deze stad Dan wordt het spreekwoordelijke noorden van Israël, dat alles omvatte tussen “*Dan en Berseba*” (Ri 20:1; 1Sm 3:20; 2Sm 3:10).

De Leviet Jonathan is een kleinzoon van Mozes (Ex 2:21-22). Er wordt aangenomen dat hier in *vers 30* voor Manasse Mozes moet worden gelezen. Er is in het Hebreeuws tussen de woorden Manasse en Mozes slechts één letter verschil. Het is schokkend te moeten constateren dat iemand uit zijn nageslacht, en dat al zo spoedig, de afgoderij binnen een stam van Israël op officiële wijze een bestaansrecht geeft. Dit is opnieuw een bewijs dat Godsvrucht en genade geen erfgoederen zijn. Zowel de geschiedenis van Israël als die van de christenheid levert daarvan schrijnende voorbeelden. We zien het ook in gezinnen van trouwe gelovigen.

De geschiedenis van Micha, de Leviet en de stam Dan eindigt met het noemen van de twee godsdienstige systemen die naast elkaar bestaan: de door mensen uitgedachte godsdienst en de plaats waar God in die tijd Zijn huis heeft, Silo. In de ogen van de mensen kunnen die twee misschien wel samengaan, maar in de ogen van God is dat onmogelijk.

Er zal een einde komen aan de dienst in Silo. Dat gebeurt als Hofni en Pinehas, twee goddeloze priesters, de ark als een mascotte meenemen en deze wordt buitgemaakt door de Filistijnen (1Sm 4:10-11). Maar zolang de tabernakel er nog staat, is er voor mensen als de Godvrezende Hanna in Silo een ontmoeting met de HEERE mogelijk (1Sm 1:9-11).

Richteren 19

Inleiding

Zoals al is opgemerkt, vormen ook *Richteren 19-21* een geheel. Deze hoofdstukken handelen over een bepaalde gebeurtenis en de resultaten daarvan, en leggen de morele toestand van het volk bloot.

God verbloemt nooit de toestand van de Zijnen, niet bij de enkeling en niet bij het volk als geheel. Pijnlijk gedetailleerd wordt een gebeurtenis beschreven die zijn weerga onder het volk van God niet kent. Het kan schokkend zijn zoiets te lezen, maar het moet wel. God heeft dit niet voor niets in Zijn Woord opgenomen. Ieder van ons moet zich bewust worden dat dit handelingen zijn waartoe ieder van ons kan komen. Wie meent dat hij niet tot zoiets in staat is, kent zichzelf slecht. Verder is het goed en heilzaam te weten dat God ook het allerslechtste van ons kent.

De Heer Jezus heeft ook dát alles willen dragen voor al de Zijnen. Hij kent als geen ander de verborgen diepten van het menselijk hart en wat zich kan opbaren als de gelegenheid zich voordoet, of de omstandigheden zich daartoe lenen. Hij weet wat het betekent hiermee in Gods tegenwoordigheid te moeten komen. Daarom is in Gethsémané Zijn zweet als grote bloeddruppels geworden. Daar heeft Hij het lijden op het kruis voorvoeld, waar Hij tot zonde is gemaakt en Gods toorn Hem heeft getroffen vanwege de zonde.

Als de verbinding met God wordt losgelaten – we hebben dat gezien in de *Richteren 17-18* –, wordt ook de eenheid van het volk verbroken en is er geen sprake meer van gezamenlijk optrekken in liefde en vrede. Na de eerste tafel van de wet, die de verbinding tussen het volk en God regelt, te hebben gebroken, wordt nu de tweede tafel gebroken, die de verbindingen tussen het volk onderling regelt. De breuk met God zorgt ervoor dat ook elke andere verbinding wordt verbroken.

We kunnen de volgende onderverdeling maken:

1. *Richteren 19* de beschrijving van de zonde;
2. *Richteren 20* de behandeling ervan, hoe het volk ermee omgaat;
3. *Richteren 21* het resultaat van die behandeling.

Geen gezag meer in Israël | vers 1

1 En het gebeurde in die dagen, toen er in Israël geen koning was, dat er een Levitische man was, die als vreemdeling in [een van] de uithoeken van het bergland van Efraïm verbleef, die voor zich een vrouw uit Bethlehem in Juda [als] bijvrouw nam.

Het eerste vers zegt al direct in wat voor tijd de geschiedenis, die zich voor onze ogen voltrekt, zich afspeelt. Het geeft weer hoe het mogelijk is dat deze gruweldaad, met zijn hele ellendige nasleep, die Gods Geest zo uitvoerig beschrijft, kan plaatsvinden. Er is geen erkend gezag waaraan men zich dient te onderwerpen. Ieder is zijn eigen wet. Dat schept een vruchtbare bodem voor de gruwelijkste uitpattingen van het verdorven hart van de mens, die God de rug heeft toegekeerd. Als het dan ook nog iemand betreft die wel uiterlijk met God in verbinding staat, maar in zijn leven met het gezag van God geen rekening houdt, iemand die Hem zelfs aan de kant heeft geschoven, dan is de diepste val dichtbij.

Is er bij de Leviet uit de vorige hoofdstukken nog enige erkenning van God, bij de Leviet over wie we hier lezen, is niets meer van God te vinden. God schijnt voor hem niet te bestaan. Hier wordt het gezegde bevestigd dat het verderf van het beste, het ergste verderf is. We krijgen te maken met zaken onder het volk van God, waarover men zelfs in de wereld schande spreekt (vgl. 1Ko 5:1).

Men hoort algemeen van hoerij onder u, en zo'n hoerij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

De ontrouw van de bijvrouw | vers 2

2 Maar zijn bijvrouw bedreef hoerij tegen hem en ging bij hem weg, naar het huis van haar vader in Bethlehem in Juda. En zij bleef daar enige dagen, [te weten] vier maanden.

Als we in het verloop van de geschiedenis zien hoe de Leviet met zijn bijvrouw omgaat, zal zij zich bij hem niet erg op haar gemak hebben gevoeld. Er is niets te ontdekken van enige genegenheid. Dat blijkt ook uit het feit dat hij pas na vier volle maanden ertoe komt haar eens te gaan zoeken. Dit spreekt de vrouw niet vrij. Zij doet ook waar zij zelf zin in heeft. Dat zij het met haar man niet kan vinden, is voor haar geen vrijbrief om met een andere man naar bed te gaan. Het gedrag van de vrouw beeldt tevens uit wat de Leviet zelf is, namelijk ontrouw aan zijn verhouding met God.

De hereniging en het vertrek | verzen 3-10

3 En haar man stond op en ging haar achterna om naar haar hart te spreken en haar weer terug te halen. En zijn knecht was bij hem, en een span ezels. En zij liet hem binnen in het huis van haar vader. En toen de vader van de jonge vrouw hem zag, was hij blij hem te ontmoeten. 4 En zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw, drong zo bij hem aan dat hij drie dagen bij hem bleef. En zij aten en dronken en overnachtten daar. 5 Op de vierde dag nu gebeurde het dat zij 's morgens vroeg op waren en dat hij opstond om weg te gaan. Maar de vader van de jonge vrouw zei tegen zijn schoonzoon: Kom [eerst] op krachten met een stuk brood en daarna kun je weggaan. 6 Zij gingen dus zitten en zij beiden aten en dronken samen. Toen zei de vader van de jonge vrouw tegen de man: Overnacht toch [hier] en laat je hart vrolijk zijn. 7 De man stond echter op om weg te gaan. Daarop drong zijn schoonvader er bij hem op aan daar opnieuw te overnachten. 8 Toen hij op de vijfde dag 's morgens vroeg op was om weg te gaan, zei de vader van de jonge vrouw: Kom toch [eerst] op krachten. En zij bleven wachten tot de dag ten einde was. Zo aten zij beiden. 9 Toen stond de man op om weg te gaan, hij en zijn bijvrouw en zijn knecht. Zijn schoonvader, de vader van de jonge vrouw zei echter: Zie toch, de dag is voorbij en het wordt avond. Blijf toch overnachten! Zie, de dag legt zich te ruste, overnacht hier en laat uw hart vrolijk zijn. Dan kun je morgen vroeg opstaan om je weg te gaan naar je tent. 10 De man wilde echter niet blijven overnachten, maar stond op en ging weg. En hij kwam tot bij Jebus (dat is Jeruzalem) met het span gezadeld-ezels. Zijn bijvrouw was ook bij hem.

Het duurt vier maanden voordat de man besluit zijn vrouw te gaan zoeken, want hij wil haar toch terug hebben. Het is mogelijk dat hij haar alleen terug wil vanwege de smaad die hij ervaart als er aan hem gevraagd wordt waar zij is. Hij moet dan steeds vertellen dat zijn vrouw is weggelopen. Hij zal proberen zijn vrouw te overreden met hem mee te gaan door op haar gemoed te werken of zoals hier staat "om naar haar hart te spreken".

Uit niets blijkt dat hij wil proberen zijn vrouw van haar ontrouw te overtuigen en haar tot belijdenis te brengen. Ook blijkt uit het hele verhaal nergens dat zijn vrouw ermee instemt met hem mee te gaan. Nergens lezen we dat zij iets zegt. Haar daad van overspel en haar gruwelijke einde getuigen ervan hoe haar leven is geweest. In het onderhoud van de man met haar vader heeft zij geen plaats. Dat kunnen we opmaken uit vers 6

en *vers 8* waar sprake is van “*zij beiden*” en “*samen*”, waarmee in beide gevallen de man en de vader worden bedoeld.

In dit onderhoud doet de man zich kennen als een levensgenieter die uit is op vleeselijk gemak. Hij is gemakkelijk over te halen. Het is een man zonder ruggengraat, van wie het leven gevuld is met eten en drinken (*vers 4*) en vrolijk zijn (*vers 6*). Hij blijft drie dagen. Als hij bij het aanbreken van de vierde dag wil vertrekken, weet zijn schoonvader hem zo met eten en drinken aan het lijntje te houden, dat hij nog de hele dag blijft. Hij haalt hem zelfs over om te blijven overnachten en vrolijk te zijn. Dit ‘vrolijk zijn’ ziet weer op eten en drinken. Zijn vrolijke leven gaat dus dag en nacht door. Het leven wordt zo één groot feest.

De schoonvader weet de Leviet nog een vijfde dag vast te houden met eten en drinken. Zo zijn er vijf dagen voorbijgegaan. Pas op de avond van de vijfde dag gaat hij op weg. Deze keer laat hij zich niet meer overhalen. Maar het tijdstip van zijn vertrek waarborgt niet bepaald een voorspoedige reis. De vertraging die hij heeft opgelopen, zal hem rampzalig worden.

Als algemene les kunnen we hieruit leren dat het niet alleen goed is te weten dat we ergens naar toe moeten, maar ook dat we weten wanneer we moeten gaan. Bij de Leviet is er uitsluitend een handelen naar de situatie van het ogenblik en naar de ingeving van zijn eigen hart. Het is immers de tijd dat “*ieder deed wat juist was in zijn ogen*”. Deze mensen worden erdoor gekenmerkt dat “*geen vrees voor God ... hun voor ogen*” staat (*Rm 3:18*). De Leviet vindt dat nu de tijd gekomen is om te gaan, dus gaat hij, zonder zich af te vragen of het tijdstip wel goed gekozen is.

De overnachting: Jebus of Gibeā | *verzen 11-14*

11 Toen zij bij Jebus waren, was de dag [al] ver gevorderd. En de knecht zei tegen zijn heer: Trek toch verder, en laten wij naar deze stad van de Jebusieten uitwijken en daar overnachten. 12 Maar zijn heer zei tegen hem: Wij zullen daarheen niet uitwijken, naar een vreemde stad die niet van de Israëlieten is, maar wij zullen verder trekken tot aan Gibeā. 13 Verder zei hij tegen zijn knecht: Kom, laten wij een van deze plaatsen [proberen] te bereiken en in Gibeā of in Rama overnachten. 14 Zo trokken zij verder en gingen [hun] weg. En de zon ging voor hun [ogen] onder bij Gibeā, dat tot Benjamin behoort.

Na een klein stukje te hebben gereisd, wordt het tijd om een plaats te zoeken om te kunnen overnachten. Het was immers al tegen de avond toen ze vertrokken. Jebus komt in zicht. De knecht doet het voorstel om daarheen te gaan. Maar dat zint de Leviet niet. Wat is zijn bezwaar tegen Jebus? Hij noemt het *“een vreemde stad die niet van de Israëlieten is”*. Dat is wat men noemt een staaltje van farizeïsme. Farizeeën zijn lieden tegen wie de Heer Jezus zegt: *“Huichelaars, want u reinigt de buitenkant van de drinkbeker en de schotel, maar van binnen zijn zij vol roof en onmatigheid”* (Mt 23:25). De Leviet wil blijkbaar uiterlijk geen verbinding met het verkeerde hebben, maar zelf is hij vanbinnen vol onreinheid.

Dit houdt de waarschuwing in dat we moeten oppassen voor een ongelijke verhouding tussen onze persoonlijke heiliging en ons openlijke optreden, anders gezegd, tussen leer en leven. Daartussen mag geen verschil zijn. Wat de mensen van ons zien, hoort het gevolg te zijn van onze innerlijke gemeenschap met God en wat Hij ons heeft duidelijk gemaakt door Zijn Woord. Als ons optreden voor de mensen nauwgezet is, terwijl we het met onze persoonlijke, innerlijke heiliging voor God niet zo nauw nemen, is er geen besef van wat werkelijk zonde is. Het vervolg van dit hoofdstuk laat dat duidelijk zien. De Leviet houdt met God geen rekening, alleen met wat de mensen zouden kunnen zeggen. Hij handelt alsof Israël nog dicht bij God leeft, terwijl het volk al ver van God is afgeweken.

In het licht van de geestelijke toestand in Israël is wat in *vers 14* staat – *“en de zon ging voor hun [ogen] onder bij Gibeā”* – meer dan de beschrijving van een natuurverschijnsel. De zon gaat letterlijk onder, dat wel, het wordt nacht, maar het is tevens de verwijzing naar het verval in Israël en met name hier in Gibeā. Het is een plaats waar spoedig op een vreselijke wijze zal blijken hoe groot de geestelijke duisternis in de harten van de inwoners is.

Het ligt voor de hand dat het de Leviet niet bekend is wat voor een immorele plaats hij binnenkomt. Ook daaruit blijkt dat hij geen enkele interesse heeft voor de eer van God te midden van Zijn volk. Een Leviet is toch iemand die door God is aangesteld om Zijn wet onder het volk te onderwijzen? Zo heeft Mozes het in zijn zegen van Levi gezegd (*Dt 33:10a*). Daar heeft deze Leviet blijkbaar lak aan. Wat kan hem de toestand onder Gods volk schelen? Hij denkt alleen aan zijn eigen belang en niet aan dat van God en Zijn volk (*vgl. Fp 2:4*).

Onderdak in Gibe | verzen 15-21

15 Vervolgens weken zij daarheen [van hun weg] af en gingen zij Gibea binnen om [daar] te overnachten. Toen hij naar binnen gegaan was, ging hij op een plein in de stad zitten, want er was niemand die hen in huis nam om te overnachten. 16 En zie, een oude man kwam 's avonds [terug] van zijn werk, van het veld. Die man kwam ook uit het bergland van Efraïm, maar verbleef als vreemdeling in Gibe

De mannen van deze plaats waren echter Benjaminieten. 17 Toen hij zijn ogen opsloeg, zag hij de reiziger op het plein van de stad. En de oude man vroeg: Waarheen bent u op weg en waar komt u vandaan? 18 Daarop zei hij tegen hem: Wij zijn op doorreis van Bethlehem in Juda naar de uithoeken van het bergland van Efraïm, waar ik vandaan kom. Ik ben naar Bethlehem in Juda geweest, maar ik ben [nu] op weg naar het huis van de HEE-RE. Er is echter niemand die mij in huis neemt, 19 hoewel onze ezels zowel stro als voer hebben en er ook brood en wijn is voor mij en voor uw dienares, alsook voor de knecht, die uw dienaren bij zich hebben. Er is aan geen ding gebrek. 20 Toen zei de oude man: Vrede zij u! Alles wat u ook maar ontbreekt, is bij mij. Overnacht alleen niet op het plein. 21 En hij bracht hem zijn huis binnen en gaf de ezels voer. En nadat zij hun voeten gewassen hadden, aten en dronken zij.

De keus is gemaakt, Gibe

Daar aangekomen, wacht hun een zeer koele ontvangst. De eerste kennismaking met deze stad moet koud hebben aangedaan, na de overvloedige gastvrijheid in het huis van zijn schoonvader. Hieruit blijkt al het lage morele peil van de inwoners van Gibe

De gebruikelijke gastvrijheid wordt niet in acht genomen. Waar men gericht is op bevrediging van eigen behoeften, verliest men de zorg voor de leden van Gods volk uit het oog en komt men niet toe aan het verlenen van gastvrijheid. Dat was toen zo, dat is nu nog zo.

Gelukkig worden ze opgemerkt door een oude man die van zijn werk komt en op weg is naar huis. De oude man leeft daar als vreemdeling, net als Lot destijds in Sodom. Hij stelt eerst enkele vragen. Dat hebben de Daniëten ook gedaan (*Ri 18:3*). Daarbij hebben we opgemerkt dat de ogen van de Leviet geopend zouden zijn voor de dingen waarmee hij bezig was als hij goed over die vragen had nagedacht. Dat kunnen we ook hier toepassen.

Hij vertelt dat hij vanuit *“Bethlehem in Juda naar de uithoeken van het gebergte van Efraïm”* wil trekken om uit te komen bij *“het huis van de HEERE”*.

De omgeving waarheen hij wil, is die welke hij in *vers 1* heeft verlaten. Hij voegt eraan toe dat hij op weg is naar het huis van de HEERE, dat in zijn dagen in Bethel of in Silo staat. Of hij daar wil blijven of er slechts een bezoek wil brengen, wordt niet duidelijk. In elk geval gaat bij het noemen van die plaatsen zijn geweten niet spreken. Hij wordt er niet door herinnerd aan zijn eigen ontrouw aan God en aan wat er met zijn vrouw is gebeurd. Iemand die met zijn geweten ver van God verwijderd is, ziet nergens meer de hand van God in. Als hij te kennen geeft op weg te zijn naar het huis van de HEERE, kan dat best te maken hebben met het voldoen aan een godsdienstige behoefte die voortkomt uit zijn gevoel en niet uit een verlangen naar een ontmoeting met de HEERE.

Hij doet zijn beklag over het gebrek aan gastvrijheid. Hij hoeft alleen maar onderdak. Verder heeft hij niets nodig, want wat de rest betreft, is hij van alles voorzien. Toch zal zijn nood groter blijken te zijn dan hij denkt. Omdat de oude man weet hoe het in de stad eraan toe gaat, laat hij de bezoekers niet op het plein overnachten, maar verleent hij hen onderdak voor de nacht.

Het lijkt erop dat de Leviet een goed plekje voor de nacht gevonden heeft, waar hij kan toegeven aan zijn verlangens naar eten en drinken. Maar al snel wordt duidelijk dat deze gastvrijheid geen bescherming betekent tegen de immorele praktijken van de burgers van de stad.

De schanddaad te Gibea | *verzen 22-26*

22 Terwijl zij hun hart vrolijk maakten, zie, toen omsingelden de mannen van de stad, verdorven lieden, het huis en bonsden op de deur. En zij spraken de oude man, de heer des huizes, aan en zeiden: Breng de man die in uw huis gekomen is, naar buiten, zodat wij gemeenschap met hem kunnen hebben. 23 Maar de man, de heer des huizes, ging naar buiten, naar hen toe, en zei tegen hen: Nee, mijn broeders, doe toch geen kwaad, nu deze man in mijn huis gekomen is. Bega zo'n dwaasheid niet. 24 Zie, mijn dochter, een maagd, en zijn bijrouw, die zal ik wel naar buiten brengen. Verkracht die dan [maar] en doe met hen wat goed is in uw ogen. Maar doe deze man die dwaasheid niet aan. 25 De mannen wilden echter niet naar hem luisteren. Toen greep de man

zijn bijrouw en bracht [haar] naar buiten, naar hen toe. Vervolgens hadden zij gemeenschap met haar en deden zij de hele nacht met haar wat zij wilden, tot 's morgens toe. En bij het aanbreken van de dageraad lieten zij haar gaan. 26 Toen het ochtend werd, kwam de vrouw [terug] en viel neer voor de ingang van het huis van de man, waar haar heer verbleef, [en lag daar] totdat het licht werd.

Terwijl de Leviet zich te goed doet aan eten en drinken, alsof het leven alleen daaruit bestaat, krijgt hij te maken met de harde realiteit van de "losbandigheid van de zedelozen" (2Pt 2:7), zoals in vroeger tijd Lot daarmee in aanraking is gekomen toen hij in Sodom woonde (Gn 19:4-5). Er is echter een groot verschil. Wat vroeger in het heidense Sodom plaatsvond, vindt nu plaats in Israël, onder het volk van God, door mensen die Gods Naam dragen. Hier komen dan ook geen engelen om in te grijpen, zoals zij hebben ingegrepen in Genesis 19 (Gn 19:10-11). Later zal God van Zijn volk zeggen: "Zij allen zijn voor Mij als Sodom, en zijn inwoners als Gomorra" (Jr 23:14).

In het Nieuwe Testament stuiten we op een dergelijke vergelijking als we het gedeelte uit Romeinen 1:29-32 naast het gedeelte uit 2 Timotheüs 3:1-5 leggen (Rm 1:29-32; 2Tm 3:1-5). We ontdekken dan dat van de zonden die in Romeinen 1 worden genoemd en daar betrekking hebben op de heidenen, er veel terug te vinden zijn in 2 Timotheüs 3. Van 2 Timotheüs 3 weten we intussen dat het daar gaat over mensen die zich christen noemen. Israël is hier afgezakt tot het niveau van Sodom en Gomorra. De christenheid is afgezakt naar het niveau van de wereld. Is dat niet bedroevend voor God?

De zonde die in Gibea bedreven wordt, is die van homoseksueel gedrag. De mannen van Gibea willen seksueel verkeer met de man die zojuist in hun stad is gekomen. Deze lieden geven zich af met een praktijk die in de Schrift duidelijk wordt verboden (Lv 18:22; 20:13).

U mag niet slapen met een mannelijk [persoon], zoals u met een vrouw slaapt. Dat is een gruwel. (Lv 18:22)

In Romeinen 1:26-27 wordt deze zonde genoemd als een oordeel dat God brengt als men van Hem afwijkt en het schepsel eert en dient boven de Schepper, zoals staat in het vers ervoor (Rm 1:25).

Daarom heeft God hen overgegeven aan ontterende hartstochten; want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke; en evenzo hebben ook de mannen de natuurlijke omgang met de vrouw opgegeven en zijn in hun lust tegen elkaar ontbrand, zodat mannen met mannen schandelijkheid bedrijven en het verdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvaangen. (Rm 1:26-27)

De Bijbel veroordeelt de praktijk, niet de persoon. Als de persoon echter niet wil luisteren naar wat de Bijbel zegt, wordt de persoon met de zonde vereenzelvd en ontvangt de straf op de zonde. Dat geldt overigens voor elke zonde die een mens bedrijft. God heeft de deur naar vergeving nog steeds wijd openstaan. Zijn voorwaarde is dat er oprechte belijdenis van de zonde plaatsvindt: *“Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid”* (1Jh 1:9).

Een enkel woord over homoseksuele gevoelens is hier op z'n plaats. Soms komt het voor dat iemand een sterkere aantrekkingskracht ervaart naar personen van hetzelfde geslacht dan naar personen van het andere geslacht. Wie het daar moeilijk mee heeft en, omdat hij of zij christen is, er niet aan toe wil geven, heeft de steun van medechristenen hard nodig. De oproep aan ons als medechristenen is, zo iemand van harte terzijde te staan en hem/haar te steunen in de strijd.

De reactie op de houding van de mannen van Gibeon is net zo schokkend als wat die mannen willen. De oude man doet het onwaarschijnlijke voorstel om zijn eigen dochter en de bijvrouw van zijn gast in te zetten tot bevrediging van hun perverse lusten. Het kan best waar zijn dat, naar oosterse wijze, een gastheer volledig garant wil staan voor de veiligheid van zijn gast. Toch is het onbegrijpelijk dat hij dit aanbod doet. Het zal voor zijn idee zo zijn dat hij toestemming en gelegenheid geeft tot het begaan van een 'kleine' zonde om een grotere te voorkomen. Lot heeft hetzelfde gedaan met het aanbieden van zijn dochters (*Gn 19:8*). Hoe dan ook blijft het een walgelijke, afstotelijke zaak.

Zo kan iedere gelovige handelen die zijn verbinding met God kwijt is, maar op een bepaald terrein toch nog een bepaalde 'eer' wil hooghouden. Door te leven in een goddeloze omgeving bestaat het gevaar van afstomping van gevoelens. Paulus waarschuwt de gelovigen in Efeze hiervoor en over hun hoofden heen ook ons. Laten we nooit denken dat wij niet tot zoiets in staat zouden zijn. God kent ons beter dan wij onszelf kennen.

Realistisch en krachtig zegt Paulus, geleid door de Heilige Geest: *“Dit nu zeg en betuig ik in [de] Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in [de] vruchteloosheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de*

verharding van hun hart. Afgestompt in hun gevoelens hebben zij zich overgegeven aan de losbandigheid om alle onreinheid gretig te bedrijven" (Ef 4:17-19).

Hoe kan ik dan voorkomen dat ik mij *"niet mee stort in dezelfde uitspatting van liederlijkheid" (1Pt 4:4)*? De volgende verzen van Efeziërs 4 geven het antwoord. Het is zien op Christus en in het geloof aanvaarden dat ook tegen mij wordt gezegd: *"Maar zo hebt u Christus niet geleerd, waar u Hem immers hebt gehoord en in Hem bent onderwezen, zoals [de] waarheid in Jezus is: ... en vernieuwd bent in de geest van uw denken, en de nieuwe mens hebt aangedaan, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid" (Ef 4:20-24).* Dat is de schitterende verzekering die nodig is om tot eer van God te kunnen leven, te midden van zoveel uitspattingen en zedeloosheid om mij heen.

Bij de oude man en de Leviet is van een roepen tot God om uitredding geen sprake. Uit het koelbloedig opofferen door de Leviet van zijn bijvrouw blijkt waarom de vrouw bij hem is weggelopen. Hij bezit geen enkele genegenheid voor haar. Hij bezit haar voor zichzelf. Nu kan hij haar gebruiken om zijn huid te redden.

In sobere bewoordingen, waarop we onze verbeeldingskracht niet moeten loslaten, vertelt de bijbelschrijver dat ze de hele nacht met haar bezig zijn. Het zijn inderdaad de werken van de duisternis, waarvan we lezen: *"En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken van de duisternis, maar stelt ze veeleer aan de kaak. Want wat in het geheim door hen gedaan wordt, is zelfs schandelijk om te zeggen" (Ef 5:11-12).* Dit is de mens die handelt naar de lusten van zijn eigen hart, wat altijd ten koste van de ander gaat.

De vrouw overleeft deze beestachtige behandeling niet. Omdat ze nergens anders heen kan gaan, gaat ze naar het huis *"waar haar heer verbleef"*. Hij is haar 'heer', dat typeert de relatie. Ze staat met hem blijkbaar in dezelfde relatie als de knecht (*vers 11*). Ze is dan ook niet meer dan een stuk gereedschap, iets waarover hij naar willekeur kan beschikken. Bij het huis aangekomen zijn haar krachten uitgeput en sterft zij.

De reactie van de man | *verzen 27-29*

27 Toen haar heer 's morgens opstond en de deuren van het huis opendeed en naar buiten ging om zijns weegs te gaan, zie, [daar] lag de vrouw, zijn bijvrouw, bij de ingang van het huis, met haar handen op de drempel. 28 En hij

zei tegen haar: Sta op, en laten wij gaan. Maar er kwam geen antwoord. Toen legde hij haar op de ezel. En de man stond op en ging naar zijn [woon]plaats. 29 Zodra hij in zijn huis kwam, nam hij een mes, greep zijn bijvrouw en deelde haar met haar beenderen [en al] in twaalf stukken. Vervolgens stuurde hij die naar elk gebied van Israël.

De vrouw is gestorven aan de zonde waarin zij vroeger heeft geleefd en waarvan zij zonder berouw afstand had gedaan. God laat de maat van de zonde vol worden. Bij het aanbreken van de dag wordt de uitwerking van het kwaad zichtbaar, zowel bij de vrouw als bij de man. Hier blijkt hoe volkomen onverschillig de man is, hoe harteloos, hoe totaal ongevoelig. Je kunt je niet voorstellen dat hij gewoon heeft kunnen slapen. Toch lijkt het erop dat hij rustig naar bed is gegaan. Als hij de volgende dag opstaat en even later wil vertrekken, ziet hij zijn vrouw liggen. Zonder enig gevoel van medeleven, zonder enig informeren naar haar toestand, beveelt hij haar op te staan.

Haar handen op de drempel spreken misschien van het beroep op bescherming dat ze heeft gedaan en dat ieder huis in Israël haar had moeten verschaffen. Ze moet afschuwelijk hebben geleden, zowel lichamelijk als geestelijk, door het kwaad van de mannen van Gibeon. Ze moet afschuwelijk hebben geleden, vooral geestelijk, omdat er niemand was die haar in bescherming nam. Ze moet afschuwelijk hebben geleden toen ze, na zo'n afschuwelijke behandeling, geen gehoor vond in het huis waar haar man zich bevond.

Als de man ziet wat er is gebeurd, laadt hij zijn vrouw op zijn ezel en gaat naar huis. Thuisgekomen snijdt hij haar in twaalf stukken en zendt naar elke stam van Israël een stuk van haar lichaam. De man handelt in het kille besef dat, wat er met zijn vrouw is gebeurd, het hele volk aangaat. Hoewel de daad in één bepaalde stad heeft plaatsgevonden, rust de smet van wat er is gebeurd op het hele volk. Iedereen moet weten wat er is gebeurd. De zonde van enkelen is de zonde van het geheel.

De reactie in Israël | vers 30

30 En het gebeurde dat iedereen die het zag, zei: Zoiets is niet gebeurd of gezien, vanaf de dag dat de Israëlieten uit het land Egypte zijn weggetrokken tot op deze dag. Neem het [ter harte], beraadslaag en spreek!

De schok is heftig, de verontwaardiging groot. Nooit is de toestand van Israël zo geweest, dat een dergelijke zonde heeft kunnen plaatsvinden. Het is ook een zonde die zijn weerga niet kent in het volksbestaan van Israël. Eeuwen later herinnert de profeet Hosea aan deze geschiedenis om het volk duidelijk te maken hoe diep ze, opnieuw, gezonken zijn: *“Zij hebben zich zeer diep verdorven, als in de dagen van Gibeon. ... Sinds de dagen van Gibeon hebt u gezondigd, Israël!”* (Hs 9:9a; 10:9a).

Het volk is in beroering. Wat moet er gebeuren? Er wordt opgeroepen tot overleg en beraad en het doen van een uitspraak. Wat er is gebeurd, krenkt hun nationale trots. Wat moeten de buurvolken er wel niet van denken als ze dit horen.

De smaad die God hiermee is aangedaan en een zich schamen voor God dat dit onder hen, Zijn volk, is gebeurd, daarover lezen we niets. Als ze zich echt hadden bekommerd om de eer van God, zouden ze al eerder, in de vorige hoofdstukken, hun verontwaardiging hebben laten blijken. Maar de afgoderij van Micha en de stam Dan hebben hun koud gelaten. De oneer die God daarmee is aangedaan, kan hun geen zier schelen en heeft hen niet in beroering gebracht. Nu echter hún ‘goede’ naam wordt beklad, nu moet er opgetreden worden.

Richteren 20

Inleiding

In dit hoofdstuk komen belangrijke zaken naar voren die ook van toepassing zijn op het uitoefenen van tucht in de gemeente. Daarnaast komt naar voren dat deze uitoefening van tucht iets is waarmee de hele gemeente te maken heeft. Het hele volk is erbij betrokken. De weg die de Israëlieten gaan om de zonde uit hun midden weg te doen en wat God hun op die weg leert, geven een heldere illustratie voor het handelen van plaatselijke gemeenten als er uit hun midden zonde moet worden weggedaan. Het laat ook de gezindheid zien waarin dat moet gebeuren,

Elke zonde die in een plaatselijke gemeente openbaar wordt en waarover tucht moet worden uitgeoefend, is tegelijk een zaak die de gemeente tot bezinning moet brengen over de oorzaak ervan. Ze zal haar eigen toestand in Gods licht moeten onderzoeken en het verlangen moeten hebben om van Hem te horen hoe het komt dat deze zonde heeft kunnen plaatsvinden.

Het volk van God als één man | *verzen 1-2*

*1 Toen trokken alle Israëlieten uit en de gemeenschap verzamelde zich als één man, vanaf Dan tot Berseba, ook het land van Gilead, bij de HEERE in Mizpa.
2 En de leiders van heel het volk, [van] al de stammen van Israël, stelden zich op aan [het hoofd van] het verzamelde volk van God: vierhonderdduizend man voetvolk dat het zwaard kon hanteren.*

Het eerste wat het bericht van de gruweldaad uitwerkt, is dat het hele volk als één man samenkomt bij de HEERE. Al moet er verderop nog heel wat worden geleerd, dan is dit feit op zich een reactie die te prijzen is. Het is de tijd waarin ieder doet wat juist is in zijn ogen. Kenmerkend voor zo'n tijd is, dat men langs elkaar heen leeft. Elk gevoel van saamhorigheid is verdwenen. In die tijd van individualisme gebruikt de HEERE de begane zonde om weer eenheid onder Zijn volk te brengen.

Het tweede is dat ze de juiste positie innemen en dat is bij de HEERE te Mizpa. Een juiste positie is echter nog geen garantie voor een juiste ge-

zindheid. Er kan voldaan zijn aan enkele belangrijke voorwaarden, zoals eenstemmigheid en een juiste positie, maar daar moet nog iets bij komen en dat is een juiste gezindheid.

Het is een goede zaak dat het volk als één man samenkomt – zie ook *vers 8* en *vers 11* – om het kwaad te bestraffen. Het is ook een goede zaak dat het ijver toont om zich van het kwaad te reinigen, zoals het ook een goede zaak is dat het de juiste positie inneemt. Maar het volk is nog lang niet in de goede gezindheid om tucht uit te oefenen. Het handelt alleen nog maar vanuit een vleeselijke verontwaardiging en op eigen initiatief. Pas in *vers 18* vragen ze God, maar dan hebben ze hun eigen plannen allang gemaakt. Het is het kwaad dat hen samenbrengt.

Maar nooit zal iets wat kwaad is, kunnen dienen als een band waarmee Gods volk bij elkaar kan worden houden. En als het innemen van een juiste positie niet leidt tot een daarbij passende houding en gedrag, is dat ook geen garantie voor juist handelen in tuchtzaken. Die dingen moeten samengaan.

Het kan zo zijn dat gelovigen in de christenheid een juiste plaats of positie innemen. Daarbij denk ik aan het samenkomen van de gemeente rondom de Heer Jezus, met Hem als Middelpunt, los van allerlei menselijke instellingen of groepsdenken. Als dat niet gebeurt uit liefde voor Christus en met besef van genade en in een houding van nederigheid, geeft de belijdenis van die positie geen enkele garantie voor zegen en de tegenwoordigheid van de Heer Jezus.

Als er eenheid is, komen ook de leiders naar voren. Een belangrijk aspect in het functioneren van de gemeente als een eenheid is dat er weer op een bijbelse wijze leiding wordt gegeven. We hebben in *Richteren 5* Debora horen zingen over leiders die de leiding weer op zich namen (*Ri 5:2*). Als er geen koning is in Israël en er dus geen leiding is, gaat dat ook ten koste van het gevoel van saamhorigheid.

Het verslag van de Leviet | *verzen 3-7*

3 De Benjaminiten hoorden dat de Israëlieten opgetrokken waren naar Mizpa. En de Israëlieten zeiden: Spreek, hoe is dit kwaad gebeurd? 4 Daarop antwoordde de Levitische man, de man van de vrouw die gedood was, en zei: Ik

kwam met mijn bijvrouw in Gibeä, dat tot Benjamin behoort, om [er] te overnachten. 5 Maar de burgers van Gibeä stonden tegen mij op. Zij omsingelden 's nachts het huis omwille van mij. Zij dachten mij te doden en hebben mijn bijvrouw [zo] verkracht dat zij gestorven is. 6 Toen greep ik mijn bijvrouw en deelde haar in stukken en stuurde haar heel het land door dat erfelijk bezit is van Israëel, omdat zij een schandelijke daad en een dwaasheid in Israëel hadden verricht. 7 Zie, u bent allen Israëlieten. Geef hier uw mening en raad!

Desgevraagd doet de Leviet in korte trekken verslag van de gebeurtenissen in Gibeä. Hij laat niets horen van zijn eigen ontrouw en de verkeerde weg die hij is gegaan. Ook verzwijgt hij dat hijzelf zijn vrouw in handen van die wellustelingen heeft gegeven. Tevens doet hij het voorkomen of hij in levensgevaar is geweest. Hij vertelt zijn verhaal op zo'n manier, dat hij er zelf zo goed mogelijk uit tevoorschijn komt.

Het in stukken delen van het lichaam van zijn vrouw en het rondsturen daarvan in Israëel motiveert hij met het wijzen op de schandelijke daad en de dwaasheid die hiermee in Israëel is begaan. Hij besluit met erop te wijzen dat zij als Israëlieten behoren te weten wat hun te doen staat. Over zijn eigen verantwoordelijkheid als Leviet die de wet moet onderwijzen, rept hij met geen woord.

De reactie | verzen 8-10

8 Toen stond heel het volk als één man op en zei: Niemand van ons zal naar zijn tent gaan en niemand van ons zal van [hier] weggaan naar zijn huis. 9 Welnu dan, dit is wat wij met Gibeä zullen doen: ertegen [optrekken], volgens het lot. 10 Wij zullen uit alle stammen van Israëel tien man op de honderd nemen, honderd op de duizend en duizend op de tienduizend, om proviand mee te nemen voor het volk, zodat het, wanneer het in Gebä in Benjamin komt, [met hen] kan doen overeenkomstig al de dwaasheid die zij in Israëel gedaan hebben.

De man heeft met zijn verhaal nog eens dik onderstreept waarvan het volk al overtuigd is: er moet worden opgetreden tegen de mannen die deze gruweldaad hebben begaan. Ze verplichten zichzelf om niet eerder naar huis te gaan dan nadat ze met Gibeä hebben afgerekend. Het enige wat ze nog even moeten doen, is het lot werpen om te weten te komen in welke volgorde ze ten strijde moeten trekken. Tien procent van de mannen wordt apart gehouden om tijdens de veldtocht voor proviand te zorgen.

Bij alles wat wordt ondernomen, gaat het nog steeds om de oneer die Israël is aangedaan en niet om de oneer die God is aangedaan.

Eis aan Gibeon en de reactie daarop | verzen 11-14

11 Zo verzamelden alle mannen van Israël zich tegen deze stad, verbonden als één man. 12 De stammen van Israël stuurden mannen door heel de stam van Benjamin om te zeggen: Wat is dit voor een kwaad dat onder u gebeurd is? 13 Lever ons nu die mannen uit, die verderfelijke lieden die in Gibeon zijn, zodat wij hen doden en het kwaad uit Israël weg kunnen doen. De Benjaminiten wilden echter niet naar de stem van hun broeders, de Israëlieten, luisteren. 14 De Benjaminiten verzamelden zich daarentegen vanuit [hun] steden in Gibeon om tegen de Israëlieten ten strijde te trekken.

Voor de derde keer lezen we dat Israël “als één man” – zie vers 1 en vers 8 – verbonden is. De boodschap die ze door het hele gebied van de stam Benjamin, waarin Gibeon ligt, laten rondsturen, is kort en bondig. De tekst ervan geeft aan dat ze nog niet in de juiste gezindheid zijn om tegen het kwaad op te treden. In de vorige verzen hebben we gezien dat de bereidheid tot handelen voortkomt uit menselijke verontwaardiging. Daardoor denken ze er nu niet aan om eerst de HEERE te vragen om te weten hoe ze tegen de zonde moeten optreden. Ze spreken tot Benjamin over het kwaad dat “onder u” gebeurd is en niet over ‘onder ons’.

Het is ons misschien ook wel eens opgevallen, dat we de zonde in de ander eerder zien dan bij onszelf. Om iemand anders op zijn zonde te kunnen wijzen moet er eerst zelfoordeel zijn. Dat betekent dat iemand zelf vrij van zonden moet zijn, dat er in zijn eigen leven geen niet-geoordeelde zonde aanwezig mag zijn. Als iemand meent zich met de zonden van anderen te moeten bezighouden, terwijl hij in zijn eigen leven zonden laat bestaan, is hij een huichelaar. Op zo iemand zijn de woorden van de Heer Jezus van toepassing als Hij zegt: “Huichelaar, doe eerst de balk uit uw oog weg, en dan zult u helder zien om de splinter uit het oog van uw broeder weg te doen” (Mt 7:5).

Persoonlijk vrij zijn van zonden is een eerste voorwaarde waaraan door zelfoordeel moet worden voldaan. Aan dat zelfoordeel is nog een tweede voorwaarde verbonden. We kunnen iemand pas op zijn zonde wijzen als we ons realiseren dat, wat hij heeft misdaan, ook ons, ook mij, kan over-

komen. We zijn niets beter dan de ander. In *Galaten 6* staat hoe wij aan deze tweede voorwaarde kunnen voldoen: *“Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt” (Gl 6:1).*

Wat Israël moet leren, is zich vereenzelvigen met de zonde die is begaan en dat het niet slechts de zonde van een stad of een stam is. Bij de zonde door Achan komt ditzelfde beginsel naar voren: *“Maar de Israëlieten pleegden trouwbreuk met wat door de ban gewijd was, want Achan, ... nam van wat door de ban gewijd was” (Jz 7:1).* Er is één man die zondigt, maar het hele volk wordt door God schuldig verklaard.

Als Israël zich met de zonde van Gibeon zou hebben gemaakt, zou Benjamin anders hebben gereageerd. Benjamin zou dan een volk hebben gezien dat rouwde en de zonde beleed alsof ze die zelf hadden begaan. Maar bij het volk zijn geen broederlijke gevoelens te bespeuren. Het is gemakkelijker om dingen te zien die verkeerd zijn en die geoordeeld moeten worden, dan zelf met die dingen naar God te gaan en ze te zien en te voelen zoals God ze ziet en voelt. Door hun optreden geven ze alleen de Benjaminiten de schuld en stellen ze hen verantwoordelijk voor wat er is gebeurd, zonder te beseffen dat het een kwaad betreft dat in hun midden, dat is het midden van *Israël*, heeft plaatsgevonden.

In het Nieuwe Testament gaat Paulus in op een zonde binnen de gemeente die zo erg is, dat deze zelfs onder de heidenen niet werd gevonden (*1Ko 5:1*). Wat hij de Korinthiërs vooral kwalijk neemt, is dat zij geen leed hebben gedragen over het verschrikkelijke kwaad dat onder hen plaatsvindt (*1Ko 5:2*). Ze gaan rustig door met samenkomen alsof er niets aan de hand is. Dat is ook een manier om je niet met het aanwezige kwaad een te maken.

Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

En u bent opgeblazen, en hebt niet veeleer getreurd, opdat hij die deze daad begaan heeft, uit uw midden werd weggedaan? (1Ko 5:2)

Zowel in Korinthe als hier in *Richteren* reageert men op het kwaad op een eigenzinnige wijze. De zaak wordt niet aan God voorgelegd met schaamte over wat er is gebeurd, dus kan Hij ook niet Zijn wil bekendmaken hoe er gehandeld moet worden.

Israël pakt de zaak verkeerd aan, maar dat pleit Benjamin in zijn reactie daarop niet vrij. Wat de Benjaminiten doen, toont aan dat zij zich niet bewust zijn van de afschuwelijke zonde die in hun gebied is begaan. De hele stam maakt zich op die manier een met de zonde. De zonde is erg, maar nog erger is de weigering de zonde te veroordelen. Ze verdedigen de zonde zelfs, hoewel ze de zonde niet zelf hebben begaan, maar een aantal boze lieden.

Wat is begonnen als een strafexpeditie tegen een stad, ontardt door de houding van Benjamin in een complete burgeroorlog. Omdat ze het kwaad in hun midden hebben geduld, gaan ze het nu verdedigen en gaan een broederoorlog aan. Benjamin maakt er een stammenzaak van. Over de boosdoeners zelf horen we verder niets meer.

Zoals uit *1 Korinthiërs 5* kan worden opgemaakt, kan in elke plaatselijke gemeente de ergste zonde voorkomen. Hoe erg en beschamend dat ook is, het aanwezig zijn van de ergste zonde kan geen aanleiding voor iemand zijn om een gemeenschap van christenen te verlaten. Wat wel een aanleiding is om ons af te zonderen van een plaatselijke gemeente, is de weigering om zelfs het geringste kwaad te veroordelen. Dan is het zelfs *noodzakelijk* dat we ons afzonderen, als we tenminste niet door God met het geheel geoordeeld willen worden.

Het eerste treffen | verzen 15-21

15 En de Benjaminiten uit de steden werden op die dag geteld: zesentwintigduizend man die het zwaard konden hanteren. Daarnaast werden de inwoners van Gibeon geteld: zevenhonderd van de beste mannen. 16 Onder al dit volk waren zevenhonderd van de beste mannen linkshandig. Ieder van hen kon haarfijn met een steen slingeren zonder te missen. 17 Ook de mannen van Israël werden geteld, Benjamin niet meegerekend: vierhonderdduizend man die het zwaard konden hanteren. Dit waren allemaal strijdbare mannen. 18 Zo stonden de Israëlieten op en trokken naar het huis van God, raadpleegden God en zeiden: Wie van ons moet als eerste ten strijde trekken tegen de Benjaminiten? En de HEERE zei: Juda als eerste. 19 Vervolgens stonden de Israëlieten in de morgen op en sloegen hun kamp op [om te strijden] tegen Gibeon. 20 En de mannen van Israël trokken ten strijde tegen Benjamin. Vervolgens stelden de mannen van Israël zich tegen hen op voor de strijd tegen Gibeon. 21 Toen trokken de

Benjaminieten Gibea uit en richtten die dag verderf aan in Israël: tweeëntwintigduizend man [viel] ter aarde.

De standpunten zijn over en weer duidelijk gemaakt. Het lijkt geen twijfel meer, er is geen hoop op herstel. Numeriek zijn de Benjaminieten ver in de minderheid, maar hun capaciteiten compenseren dat voor een groot deel. Er is sprake van “zevenhonderd van de beste mannen linkshandig. Ieder van hen kon haarfijn met een steen slingeren zonder te missen” (vers 16)

Het kunnen uitgelezen mannen zijn, die bekend staan om hun accuratesse, hun trefzekerheid, maar als ze zich voor een kwade zaak inzetten, gebruiken ze hun capaciteiten verkeerd. We kunnen hen vergelijken met mensen die we ook in de christenheid tegenkomen. Mensen die in alles zeer nauwkeurig zijn en soms toch het kwade goed noemen. Vanwege hun precieze benadering van de zaak lijkt het erop dat ze het recht nog aan hun kant hebben ook.

Benjamin behaalt een en andermaal de overwinning, maar we zien dadelijk hoe dat komt. Bij de opgetrokken stammen is ook niet alles zoals het moet zijn. Zeker, ze vragen God om raad, maar ze doen dat pas nadat ze hebben besloten hoe ze zullen optreden. Het enige wat ze nog willen weten, is welke stam het eerst moet optrekken. Deze vraag hebben ze al een keer eerder gesteld, in *Richteren 1 (Ri 1:1)*. Maar wat een verschil tussen *Richteren 1* en hier. Daar stellen ze hun vraag met het oog op het bestrijden van de *vijand*, terwijl ze hier willen optrekken tegen een *broeder* en ook alles al in kannen en kruiken hebben.

Zo kunnen zich situaties voordoen waarvan ook wij zeggen dat het onnodig is om God te raadplegen. We zien dat er zonde is en we staan direct klaar om daarmee te handelen, zonder dat het in ons opkomt met die zonde naar God te gaan en ons er eerst een mee te maken. Dat hoeft in onze ogen niet. Er zijn nog wel wat details, zoals wie met de in zonde gevallen broeder of zuster moet gaan spreken. Daarvoor zoeken we nog wel eerst Gods aangezicht.

Er is meer nodig om door God gebruikt te kunnen worden om op gepaste wijze met het kwaad te kunnen handelen, dan alleen een snelle bereidheid om als Zijn instrument op te treden. Hun wraak is te direct, te ongepast, te meedogenloos. Er is te weinig het besef dat ze het oordeel van *God* moeten

uitvoeren. Ze brengen geen zondoffer, wat een bewijs zou zijn geweest dat zij zich een maken met het kwaad. Ze rekenen op hun overmacht.

Het gevolg is een nederlaag. Door deze nederlaag wil God hun leren dat getallen voor Hem niet tellen en dat hun vertrouwen om daardoor de overwinning te behalen verkeerd is. Dat de Israëlieten worden verslagen, kan het gevolg zijn van het feit dat zij zelf ook niet vrij zijn van de invloeden van de verderfelijke praktijken van de Kanaänieten. Dan kan er ook geen kracht zijn om op te treden. Wat ze nodig hebben, is dezelfde reiniging als Benjamin.

Het tweede treffen | verzen 22-25

22 Maar het volk, de mannen van Israël, vatte moed, en zij stelden zich opnieuw op voor de strijd, op de plaats waar zij zich de vorige dag voor de strijd hadden opgesteld. 23 En de Israëlieten trokken op en huilden voor het aangezicht van de HEERE tot 's avonds toe. Zij raadpleegden de HEERE en zeiden: Zal ik opnieuw de strijd aanbinden met mijn broeder, de Benjaminieten? En de HEERE zei: Trek tegen hem op. 24 Maar toen de Israëlieten de volgende dag de Benjaminieten naderden, 25 trok Benjamin hun op de tweede dag vanuit Gibeon tegemoet en zij richtten verderf aan onder de Israëlieten: nog achttienduizend man [viel] ter aarde. Al dezen konden het zwaard hanteren.

De nederlaag komt hard aan. Dit hadden ze niet verwacht. Ze zijn toch bezig met een rechtvaardige zaak? Hun grote aantal is daarvan toch ook een bewijs? Hoe komt het dan dat zij verslagen zijn in plaats van dat de boosdoeners gestraft zijn? Staat God dan aan de kant van de zondigende stam?

Al deze vragen kunnen ze zichzelf hebben gesteld. Toch is de eerste reactie op hun nederlaag niet, dat ze met deze vragen naar God gaan. Het eerste wat ze doen, is zichzelf nieuwe moed inspreken: *“Maar het volk, de mannen van Israël, vatte moed, en zij stelden zich opnieuw op voor de strijd, op de plaats waar zij zich de vorige dag voor de strijd hadden opgesteld.”* David deed het anders. Van hem lezen we, nadat hij door eigen schuld alles is kwijtgeraakt en het volk zich tegen hem keert: *“David echter sterkte zich in de HEERE, zijn God”* (1Sm 30:6).

De Israëlieten verzamelen eerst moed en dan pas vragen ze de HEERE. Ze zijn nog steeds niet op de goede plaats voor God, hoewel ze aanmerkelijk

voorzichtiger zijn in hun vragen aan Hem. Ze moeten de les nog leren dat ze in zichzelf niets beter zijn dan hun broeder. Ze moeten de les van de balk en de splinter uit *Mattheüs 7* nog leren (*Mt 7:3-5*).

Het is ook een vooruitgang dat ze nu spreken over “*mijn broeder*”. Ze beginnen gevoel te krijgen voor het feit dat ze met iemand van dezelfde afkomst te maken hebben. Bij het uitoefenen van tucht is het altijd van belang dat we ons goed realiseren dat het niet mag gebeuren vanuit een houding dat we beter zijn. Elihu, die Job moest vermanen over zijn uitspraken over God, heeft dat begrepen. Hij zegt treffend tegen Job: “*Zie, ik ben voor God net als jij; ook ik ben [maar] uit leem gevormd. Zie, laat mijn bedreiging je geen angst aanjagen, en mijn hand zal niet zwaar op je drukken*” (*Jb 33:6-7*).

Als dit de gezindheid van Israël was geweest, had deze strijd niet zoveel slachtoffers gekost. Als dit de gezindheid was geweest in veel tuchtzaken in de gemeente, dan hadden veel uitsluitingen niet plaats hoeven te vinden, of had al na korte tijd herstel kunnen plaatsvinden. Niet dat alle tuchtzaken voorkomen hadden kunnen worden. De gemeente is tot uitoefening van tucht verplicht omdat ze dit verschuldigd is aan de heiligheid van God. God kan nooit iets van zonde onder Zijn volk laten bestaan. Maar tucht behoort altijd toegepast te worden met het oog op het herstel van degene die heeft gezondigd. Het mag niet gebeuren vanuit persoonlijke irritatie of uit angst voor gezichtsverlies ten opzichte van de omgeving.

Voordat ze optrekken, stellen ze aan de HEERE eerst de vraag of ze wel zullen optrekken. Ook dat is een vooruitgang vergeleken met de eerste keer. Toch laat God ook dit tweede treffen uitlopen op een nederlaag voor Israël. Hij is nog niet klaar met hen.

De voorbereiding tot het derde treffen | *verzen 26-28*

26 Toen trokken alle Israëlieten, ja heel het volk, op en kwamen bij het huis van God en huilden. En zij bleven daar voor het aangezicht van de HEERE en vasten die dag tot 's avonds toe. Ook brachten zij brandoffers en dankoffers voor het aangezicht van de HEERE. 27 En de Israëlieten raadpleegden de HEERE, want in die dagen bevond zich daar de ark van het verbond van God. 28 En Pinehas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, stond in die dagen voor Zijn aangezicht en zei: Zal ik nog eens ten strijde trekken tegen mijn broeder,

de Benjaminieten, of zal ik [ervan] afzien? En de HEERE zei: Trek op, want morgen zal Ik hem in uw hand geven.

Voordat de Israëlieten aan de strijd tegen de boosdoeners begonnen, hadden ze verwacht een gemakkelijke overwinning te zullen behalen. Ze zouden die klus wel even klaren. Ze waren immers met een overweldigende meerderheid. Het resultaat van deze houding is echter dat ze nu al tweemaal zijn verslagen. Ze begrijpen er niets meer van.

In hun radeloosheid wenden ze zich nederig en in tranen opnieuw tot de HEERE bij het huis van God en vragen Hem of ze opnieuw moeten optrekken. Ze gaan zelfs over tot vasten. Er is nu geen sprake meer van een zich vermannen en zich weer in slagorde opstellen. Ze beseffen dat ze hebben gefaald. Het begint tot hen door te dringen dat God eerst hun nog iets heeft te zeggen.

Voordat ze God gaan vragen, offeren ze “brandoffers en dankoffers voor het aangezicht van de HEERE”. Dat is prachtig. Door het brengen van deze offers zeggen ze als het ware dat ze voor God alleen kunnen bestaan op de grondslag van de waarde van deze offers. Beide offers spreken van het werk van de Heer Jezus aan het kruis.

Het brandoffer laat dit werk zien als een werk waardoor de Heer Jezus op het kruis God volkomen heeft verheerlijkt. Het is een offer dat geheel voor God bestemd is (*Lv 1*). Op grond van dat offer kan God Zijn volk zegenen en hen aannemen. Het is de enige grond waarop dit kan. Voor ons komt dit mooi tot uitdrukking in *Efeziërs 1*, waar staat dat God ons “aangenaam gemaakt heeft in de Geliefde” (*Ef 1:6*). Een brandoffer brengen betekent, dat we ons bewust zijn dat God ons aanziet in de waarde van het werk van de Heer Jezus en niet op grond van iets in onszelf.

Het dank- of vredeoffer is een gemeenschapsoffer. Daarin komt tot uitdrukking dat door het werk van de Heer Jezus er gemeenschap mogelijk is met God, met de Heer Jezus en met alle leden van Gods volk. Een beschrijving van dit offer vinden we in *Leviticus 3* en *7*. Het brengen van dit offer wil zeggen, dat het bewustzijn aanwezig is van de gemeenschap die er onder het volk van God bestaat.

Daarin is ook Benjamin besloten. Maar omdat in die gemeenschap geen plaats mag zijn voor de zonde – die is immers door het werk, waarvan

dit offer spreekt, geoordeeld en weggedaan –, moet de zonde geoordeeld worden. Als er dan met openbaar geworden zonde onder Gods volk moet worden gehandeld, is dat vanuit de betekenis van dit offer en niet vanuit een persoonlijke grief of een zich als groep gekwetst voelen. Het is Gods bedoeling dat Israël toen (en wij nu) op de grondslag van deze offers gaan staan. We zijn nooit in de positie om met een ander te handelen, voordat God heeft kunnen handelen met wat in onze eigen ziel in strijd is met Zijn Naam.

Nog een belangrijk aspect is, dat het hele volk erbij betrokken is. Als er oefeningen zijn om in een bepaald geval tucht te moeten uitoefenen, mogen deze oefeningen niet beperkt blijven tot enkele broeders. Het gaat de hele plaatselijke gemeente aan. Het gaat daarbij niet om een geheime zonde, waarvan slechts een enkeling weet, maar om iets dat algemeen bekend is.

Er is vaak weinig kracht in de uitoefening van tucht omdat de oefening vaak beperkt blijft tot enkelen die een geestelijke gezindheid tonen. Als we met een tuchtzaak werkelijk in Gods tegenwoordigheid komen, kunnen we niet meer alleen verontwaardigd zijn. Dan is er ook echt verdriet over wat er onder ons is gebeurd en waartoe we ook zelf in staat zijn.

Verder is er nog sprake van *“de ark van het verbond van God”*. Het is de enige keer dat in het boek *Richteren* de ark wordt genoemd. De ark is een prachtig beeld van Christus. Hij is de basis van alle handelen van God met ons en van ons handelen voor God. Door steeds dat voor ogen te houden worden we ervoor bewaard te handelen in de geest van beter zijn dan de ander. Een juist oordeel over het kwaad en de afzondering ervan is geen basis voor gemeenschap. Onze gemeenschap als heiligen is alleen gegrond op Christus en Zijn dood. Alleen vanuit die positie kan het kwaad geoordeeld worden. Daar moet, in beeld, God Zijn volk brengen door de tuchtiging die Hij moet toelaten.

Het gaat hierbij niet om een vergelijking tussen Benjamin en Israël, maar om wat kwaad is in de ogen van God en dat dit moet worden weggedaan op de manier die Hij aangeeft. Hij kan het kwaad te midden van Zijn volk niet dulden omdat Hij te midden van Zijn volk woont. Dat geldt op precies dezelfde wijze vandaag voor de plaatselijke gemeente die samenkomt tot de Naam van de Heer Jezus. Hij heeft daarvan gezegd: *“Want waar twee of*

drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in hun midden" (Mt 18:20). Daarom moet de zonde uit een plaatselijke gemeente worden verwijderd.

Bij het proces waaraan God Zijn volk onderwerpt om hen in de juiste gezindheid te brengen, wordt ook nog de naam van Pinehas genoemd. Zoals al eerder is opgemerkt, geeft dit aan dat de periode waarin deze gebeurtenis plaatsvindt, moet zijn vlak nadat het volk in het beloofde land is aangekomen. Pinehas is een man die in de woestijn voor de eer van God heeft geijverd. Als het kwaad het kamp is binnengedrongen, oordeelt hij het door de boosdoeners te doden (Nm 25:6-15).

We moeten na-ijverig zijn met de na-ijver van God en niet met onze natuurlijke gevoelens. Bij Pinehas was een heilige, priesterlijke en geestelijke verontwaardiging. Bij hem kunnen we inzicht in Gods gedachten waarnemen. Dat het volk bij hem komt om door hem de HEERE te raadplegen, laat ons ook zien dat het volk is waar het moet zijn.

We kunnen wel zeggen dat Paulus de Pinehas van het Nieuwe Testament is. Hij heeft zich enorm ingezet om in alle gemeenten de wil van God bekend te maken. Hij heeft steeds gestreden als de gelovigen door verkeerde leer of verkeerde praktijken van Christus dreigden af te wijken. Het is te hopen dat ook ieder van ons een Pinehas wil zijn.

Het derde treffen | *verzen 29-48*

29 Toen legde Israël hinderlagen rondom tegen Gibeā. 30 En op de derde dag trokken de Israëlieten op tegen de Benjaminieten en zij stelden zich op tegen Gibeā, zoals de andere keren. 31 Vervolgens trokken de Benjaminieten [de stad] uit, het volk tegemoet. Ze werden van de stad weggelokt en begonnen zoals de andere keren slachtoffers te maken onder het volk, op de hoofdwegen door het [open] veld, waarvan de ene omhoog voert naar het huis van God en de andere naar Gibeā: ongeveer dertig man van Israël. 32 Toen zeiden de Benjaminieten: Zij zijn voor onze [ogen] verslagen zoals eerst. Maar de Israëlieten zeiden: Laten wij vluchten en hen van de stad weglokken, naar de hoofdwegen. 33 Daarop stonden alle mannen van Israël op van hun plaats en stelden zich op bij Bāäl-Tamar. Ook kwam [het deel van] Israël dat in hinderlaag lag, uit zijn plaats tevoorschijn, uit de open plek bij Geba. 34 En tienduizend van de beste mannen van heel Israël kwamen van tegenover Gibeā. De strijd werd

zwaard. Zij wisten echter niet dat het onheil hen treffen zou. 35 Toen versloeg de HEERE Benjamin, voor [de ogen van] Israël, zodat de Israëlieten op die dag van Benjamin vijftienduizend en honderd man neersloegen. Al dezen konden het zwaard hanteren. 36 En de Benjaminieten zagen dat zij verslagen waren. Want de mannen van Israël gaven de Benjaminieten ruimte, omdat zij vertrouwden op de hinderlaag die zij tegen Gibeon gelegd hadden. 37 Zij die in hinderlaag lagen, haastten zich en overvielen Gibeon. Ja, zij die in hinderlaag hadden gelegen, trokken op en sloegen heel de stad met de scherpte van het zwaard. 38 De mannen van Israël hadden met [de mannen] die in hinderlaag hadden gelegen, de afspraak [gemaakt] dat dezen een grote rookwolk uit de stad zouden laten opstijgen, 39 [en] dat de mannen van Israël zich [vervolgens] om zouden keren in de strijd. Nu was Benjamin begonnen met slachtoffers te maken onder de mannen van Israël: ongeveer dertig man. Zij zeiden namelijk: Zij zijn ongetwijfeld geheel en al voor onze [ogen] verslagen, net als in de eerdere strijd. 40 Toen begon de [rook]wolk op te stijgen uit de stad, een pilaar van rook. Toen Benjamin vervolgens achteromkeek, zie, de hele stad was opgegaan [in vlammen die] naar de hemel [stegen]. 41 Toen keerden de mannen van Israël zich om, en de mannen van Benjamin werden door schrik overmand, want zij zagen dat het onheil hen getroffen had. 42 Daarom keerden zij voor [de ogen] van de mannen van Israël in de richting van de woestijn. De strijd achtervolgde hen echter, en [de mannen] uit de steden sloegen hen in hun midden neer. 43 Zij omsingelden Benjamin, zij achtervolgden hem, zij liepen hem met gemak onder de voet, tot tegenover Gibeon, aan de kant waar de zon opgaat. 44 Er vielen van Benjamin achttienduizend man. Dit waren allemaal strijdbare mannen. 45 Daarop keerden zij zich om en vluchtten naar de woestijn, naar de rots van Rimmon. Zij hielden echter [nog] een nalezing onder hen op de hoofdwegen: vijfduizend man. Verder achtervolgden zij hen tot aan Gideon toe en doodden [nog eens] tweeduizend man van hen. 46 Zo was [het aantal van] allen die op die dag van Benjamin vielen, vijftienduizend man, die het zwaard konden hanteren. Dit waren allemaal strijdbare mannen. 47 Zeshonderd man echter keerde zich om en vluchtte naar de woestijn, naar de rots van Rimmon, en zij bleven vier maanden bij de rots van Rimmon. 48 En de mannen van Israël keerden naar de Benjaminieten terug en sloegen hen met de scherpte van het zwaard, van de hele stad tot de dieren, ja, tot alles toe wat aangetroffen werd. Ook staken zij alle steden die aangetroffen werden, in brand.

Hoe dit derde en laatste treffen tussen Israël en Benjamin verloopt, wordt uitvoerig beschreven. Het begint met het leggen van hinderlagen. Hier spreken hinderlagen, evenals bij de strijd tegen Ai in *Jozua 8*, van het erkennen van eigen zwakheid en het rekenen op de verborgen kracht van God. De overwinning wordt behaald door gebruik te maken van hulpbronnen die voor de vijand verborgen zijn. Door te vluchten erkent Israël openlijk dat het zwak is. Het lijkt inderdaad zwakheid om te vluchten, maar het geeft aan de verborgen hulpbronnen, de hinderlagen, gelegenheid hun werk te doen.

Dit is een prachtige illustratie van het gebed. Op de knieën liggen lijkt op zwakheid, maar er ligt juist kracht in. Persoonlijke vernedering voor God is het grote geheim om te overwinnen. Daarin wordt kracht gevonden voor elke uitoefening van tucht, zowel voor ouders ten opzichte van hun kinderen als voor de gemeente ten opzichte van de boosdoeners.

Het is dan ook niet Israël dat Benjamin verslaat, maar *“toen versloeg de HEERE Benjamin, voor [de ogen van] Israël”* (vers 35). Eerst denken de Benjaminiten dat ze ook de derde keer succes zullen boeken. De vorige overwinningen hebben hen vol zelfvertrouwen en zelfs overmoedig gemaakt (verzen 32,39). Maar deze keer verbindt God Zijn zegen aan de strategie die Israël heeft gekozen.

Zodra Benjamin de stad uitkomt, komen de in hinderlaag liggende strijders tevoorschijn, nemen de onbeschermd stad in bezit en steken haar in brand. In *Deuteronomium 13* lezen we ook over een stad die in brand moet worden gestoken. Dat moet gebeuren als daar mannen zijn die hebben opgeroepen tot afgoderij. Er staat dat die stad moet worden verbrand *“als een offer dat geheel verteerd wordt voor de HEERE”* (Dt 13:16), dat is als een brandoffer. We kunnen zeggen, dat de zonde van Gibeon net zo zwaar wordt gestraft als de afgoderij waarvan in *Deuteronomium 13* sprake is.

Als de Benjaminiten de stad zien branden, slaat de overwinningsroes om in angst. Ze kunnen hun ogen niet geloven, de schok is groot. Hun lust om te vechten verdwijnt en ze slaan op de vlucht. Israël gunt zichzelf geen rust en jaagt de vluchtelingen na. In een welhaast ‘Jehu’s ijver’ doden ze bijna alle Benjaminiten.

Wat de gevolgen van hun verstrekkende ijver zijn, zullen we in het volgende en tevens laatste hoofdstuk zien. Voor dit moment kan de balans worden opgemaakt. De overwinning is behaald, het kwaad geoordeeld. Maar er is ook verlies. Israël heeft ongeveer veertigduizend en dertig man verloren (*verzen 21,25,31*). Bij Benjamin zijn meer dan vijftwintigduizend mannen gesneuveld, waardoor de stam zo goed als uitgeroeid is. Slechts zeshonderd mannen zijn overgebleven.

Als iemand niet in zelfoordeel leeft, zodat de zonde kans krijgt zich te laten gelden en anderen zich ermee moeten gaan bezighouden, heeft dat altijd verlies tot gevolg. Als die anderen zich dan ook nog op een niet-geestelijke wijze met het verwijderen van die zonde bezighouden, is de schade niet te overzien. De enige mogelijkheid om te voorkomen dat we een bron van ellende worden, zowel voor onszelf als voor anderen, is te leven in nauwe gemeenschap met de Heer en in gehoorzaamheid aan Zijn Woord.

Richteren 21

Inleiding

In het laatste hoofdstuk van het boek worden de gevolgen van het optreden van Israël getoond. De oplossingen die worden bedacht, spreken niet bepaald van een onverdeelde terugkeer naar de HEERE en een vragen naar Zijn wil. De resultaten zijn verwoestend zowel voor gezinnen als andere onschuldige personen. En alles dient ertoe, om het eigen falen niet te hoeven erkennen.

Zorg om het voortbestaan van Benjamin | verzen 1-4

1 Nu hadden de mannen van Israël in Mizpa gezworen en gezegd: Niemand van ons zal zijn dochter aan de Benjaminiten tot vrouw geven. 2 Toen kwam het volk naar het huis van God en het bleef daar tot de avond, voor het aangezicht van God. En zij begonnen heel hard te huilen. 3 En zij zeiden: O HEERE, God van Israël, waarom is dit in Israël gebeurd, dat er heden een stam van Israël gemist wordt? 4 En het gebeurde de volgende dag dat het volk vroeg opstond en daar een altaar bouwde. En zij brachten brandoffers en dankoffers.

Het is normaal dat er bij het behalen van een overwinning feest wordt gevierd. Dat is hier niet het geval. De overwinning wordt 'gevierd' met tranen, er wordt heel hard gehuild. Er zijn meer dan vijfenzestigduizend Israëlieten gedood. De echte vijanden kunnen wel juichen. Die hebben zoveel tegenstanders minder. De vijand lacht in zijn vuistje als broeders elkaar bestrijden. Van broeders die met elkaar overhoop liggen, heeft hij niets te vrezen.

Als Israël na de afstraffing van Benjamin de gevolgen overziet, komen er twee dingen aan het licht. In de eerste plaats is er een eed gezworen: niemand zal zijn dochter aan de Benjaminiten geven. In de tweede plaats is, op slechts zeshonderd man na, de hele stam uitgeroeid. Als er voor Benjamin nog een sprankje hoop op overleven zou zijn, dan hebben Israëlieten dat door hun eed onmogelijk gemaakt.

Dit brengt hen tot een roepen tot God. Wat ze in hun verzoek aan God naar voren brengen, laat zien dat ze niet echt tot de wortel van het probleem zijn doorgedrongen. Met al hun gehuil is er slechts een oppervlakkig be-

grip van wat er is gebeurd. Ze kunnen immers zelf hun vraag wel beantwoorden? Ze hebben het er zelf naar gemaakt.

Ook de Korinthiërs konden zich afvragen hoe het kwam dat er veel zieken waren en niet weinigen waren ontslapen (1Ko 11:29-32). Dat lag heus niet in de eerste plaats aan de zieken en de ontslapenen, maar aan de toestand waarin het geheel verkeerde. De kastijding is niet alleen voor hen die deze treft, maar moet door het geheel worden gevoeld. Tucht over medegelovigen moet ons:

1. niet onverschillig laten alsof het alleen de anderen betreft en
2. ook niet kwaad op God laten worden, alsof Hij willekeurig zou handelen.

God heeft met Zijn tucht altijd een doel. We kunnen ons afvragen in hoeverre God door onze eigen dwaasheid en vleselijke handelwijze tucht over *anderen* heeft laten komen om *ons* te bereiken.

De Israëlieten missen Benjamin toch. Voelen wij het ook als een gemis als iemand moest worden weggedaan? Realiseren de Israëlieten zich plotse-ling dat de straf verder gegaan is dan de bedoeling was? Daardoor krijgt hun eed een bedreigend karakter. Ze kunnen er niet onderuit en toch willen ze Benjamin van vrouwen voorzien.

Voordat ze met een oplossing komen, bouwen ze eerst een altaar en brengen daarop brandoffers en dank- of vredeoffers. Ze doen hiermee wat ze ook in *Richteren 20* hebben gedaan (*Ri 20:26*). Het lijkt erop dat ze dit doen vanwege de goede uitwerking die het offeren heeft gehad en niet met een hart dat in gemeenschap met God is. Het lijkt dan ook een min of meer bijgelovige handeling. Ze hebben wellicht gedacht: Als het toen werkte, zal het nu ook wel werken. Wat ze daarbij vergeten, is dat het toen vanuit een juiste gezindheid is gebeurd. Uit het vervolg hier blijkt dat hun hart niet echt bij God is.

Benjamin van vrouwen voorzien | *verzen 5-14*

5 *Daarna zeiden de Israëlieten: Wie van al de stammen van Israël is er die niet in de gemeente is opgekomen naar de HEERE? Er was namelijk een belangrijke eed afgelegd met het oog op hem die niet in Mizpa op zou komen naar de HEERE, met de woorden: Hij zal zeker gedood worden.* 6 *En de Israëlieten*

hadden berouw over Benjamin, hun broeder, en zeiden: Vandaag is er een stam van Israël afgesneden. 7 Wat zullen wij, als het om vrouwen gaat, doen voor hen die overgebleven zijn? Wij hebben immers bij de HEERE gezworen dat wij hun geen van onze dochters tot vrouw zullen geven. 8 Toen zeiden zij: Is er iemand van de stammen van Israël die niet in Mizpa naar de HEERE is opgekomen? En zie, uit Jabes in Gilead was er niemand naar het kamp, naar de gemeente, gekomen. 9 Daarop werd het volk geteld, en zie, er was niemand van de inwoners van Jabes in Gilead. 10 Toen stuurde de gemeenschap daar twaalfduizend van de strijdbaarste mannen heen. En men gebood hun: Trek op en sla de inwoners van Jabes in Gilead met de scherpte van het zwaard, met de vrouwen en de kleine kinderen. 11 Dit is het echter wat u moet doen: al wie mannelijk is, en alle vrouwen die gemeenschap hebben gehad met een man, moet u met de ban slaan. 12 En onder de inwoners van Jabes in Gilead troffen zij vierhonderd meisjes aan die maagd waren, die geen gemeenschap met een man hadden gehad. Zij brachten hen naar het kamp in Silo, dat in het land Kanaän ligt. 13 Toen stuurde heel de gemeenschap [boden]. Dezen spraken met de Benjaminiten, die bij de rots van Rimmon verbleven en riepen hun vrede toe. 14 Zo kwamen de Benjaminiten in die tijd terug. En zij gaven hun de vrouwen, die zij van de vrouwen uit Jabes in Gilead in leven hadden gelaten. Er waren er zo echter nog niet genoeg voor hen.

In hun ijver om het kwaad te bestrijden heeft Israël een onbezonnen eed uitgesproken. Die eed hadden ze nooit moeten zweren. Maar in plaats van dat te erkennen gaan ze op zoek naar een oplossing. Die eed moet nu via een omweg ongedaan worden gemaakt. Dat gebeurt altijd als er eden worden gezworen zonder dat God erbij betrokken is. Het gevolg is een nieuwe broederstrijd.

Ze hebben ook nog een andere eed gezworen: wie niet meegaat om de zonde van Gibeā te bestraffen, wordt gedood. Na onderzoek blijkt dat Jabes is thuisgebleven. Besloten wordt dat Jabes, die onverschilligheid tegenover het kwaad aan de dag heeft gelegd, hetzelfde lot moet ondergaan als het kwaad. Jabes heeft geredeneerd dat het hun niets aanging en stelde zich daarmee onafhankelijk op.

Voor onze tijd kunnen we hieruit leren dat openbare zonde die in de ene plaatselijke gemeente wordt gevonden een andere plaatselijke gemeente

niet onverschillig mag laten. Alle plaatselijke gemeenten hebben dezelfde verplichting om de boze uit hun midden weg te doen (1Ko 5:13).

Als een plaatselijke gemeente weigert dat te doen, zullen anderen zich daarmee moeten bezighouden. Als alle pogingen om zo'n gemeente tot veroordeling van het kwaad te brengen falen, kan zo'n gemeente niet langer worden erkend als een gemeente waaraan de Heer Zijn Naam verbindt. Zo'n gemeente wordt met het kwaad vereenzelvigd en de Heer kan daar niet langer in het midden zijn.

Ondanks het feit dat de conclusie van de Israëlieten juist is, blijken ze hier opnieuw te handelen vanuit een nuttigheidsredenering. Zij kunnen dit beginsel goed gebruiken voor de oplossing van een probleem dat door hun eigen schuld is ontstaan. Ze kunnen voor het in leven laten van de meisjes zelfs een beroep doen op *Numeri 31 (Nm 31:17-18)*. Zo menen ze in het voortbestaan van Benjamin te kunnen voorzien. Helaas is het aantal meisjes ontoereikend.

Nu dan, dood al wie mannelijk is onder de kleine kinderen, en dood elke vrouw die gemeenschap met een man heeft gehad door met een man te slapen. Maar laat alle kinderen van het vrouwelijk geslacht die [nog] geen gemeenschap gehad hebben door met een man te slapen, voor u in leven. (Nm 31:17-18)

Nog meer vrouwen voor Benjamin | verzen 15-23

15 Toen had het volk berouw over Benjamin, omdat de HEERE een bres geslagen had in de stammen van Israël. 16 En de oudsten van de gemeenschap zeiden: Wat zullen wij als het om vrouwen gaat doen voor hen die overgebleven zijn? Want de vrouwen zijn uit Benjamin weggevaagd. 17 Verder zeiden zij: Het bezit van hen die ontkomen zijn, is van Benjamin, en er mag geen stam uit Israël verdelgd worden. 18 Wij kunnen hun echter geen vrouwen uit onze dochters geven, want de Israëlieten hebben gezworen en gezegd: Verloekt zij hij die aan de Benjaminiten een vrouw geeft! 19 Toen zeiden zij: Zie, er is in Silo een feest voor de HEERE, dat van jaar tot jaar [gehouden wordt] ten noorden van het huis van God, aan [de zijde] waar de zon opgaat van de hoofdweg, die omhoog voert van het huis van God naar Sichem, en ten zuiden van Lebona. 20 En zij geboden de Benjaminiten: Ga in de wijngaarden op de loer liggen. 21 Let dan op, en zie, als de dochters van Silo [de stad] uitgaan om in reien te dansen, kom dan uit de wijngaarden tevoorschijn en laat eenieder van u een vrouw voor zich schaken uit de dochters van Silo en [terug]gaan naar het land van Benjamin. 22 En wanneer het zal gebeuren dat hun vaders of hun

broers naar ons toe zullen komen om [u] aan te klagen, dan zullen wij tegen hen zeggen: Wees hen omwille van ons genadig, want wij hebben in de strijd niet voor iedere man een vrouw kunnen nemen. Voorzeker, ú hebt ze hun niet gegeven, zodat u nu schuldig zou zijn. 23 En de Benjaminieten deden zo en voerden overeenkomstig hun aantal vrouwen weg van de dansende meisjes die zij roofden. Daarna trokken zij weg en keerden terug naar hun erfelijk bezit. Zij herbouwden de steden en gingen er wonen.

Alle overleggingen en handelingen in dit hoofdstuk dragen het kenmerk van de laatste verzen. Iedere Israëliet is zijn eigen wet. Naar God en Zijn wil wordt niet gevraagd. De eed die ze gezworen hebben, moet hoe dan ook worden gehouden. Om hun eed te kunnen houden, verscheuren ze de nauwste familiebanden. Hun geweten is er rustig onder, maar dat is dan ook allang afgestompt.

Alles wordt gedaan naar wat goed is in hun ogen. Micha is goed in zijn vrome afgoderij. Zijn moeder is goed in haar relatie met haar zoon. De Daniëten zijn goed in hun verkeerde wegen. De stammen doen goed door het kwaad te oordelen en eden te zweren. Iedereen doet wat goed is, maar niet wat goed is in Gods ogen.

Nu moeten er ook nog tweehonderd vrouwen komen voor de resterende Benjaminieten, zonder dat de eed hoeft te worden gebroken. Er wordt een nieuw idee naar voren gebracht. Nauwgezette 'eedhouders' als zij zijn, kunnen zij hun dochters natuurlijk niet geven, maar ze komen op het idee om meisjes te laten stelen. Een feest van de HEERE is daarvoor een uitstekende gelegenheid, oordelen zij. Zij hoeven dan hun handen niet vuil te maken, dat kunnen de Benjaminieten zelf wel doen. Hier zetten de Israëlieten nota bene hun broeder aan tot een bij de wet ten strengste verboden mensenroof, alleen om hun eed te kunnen houden.

Dit doet denken aan de afschuwelijkste misdaad aller tijden, de dood van de Heer Jezus. Zijn tegenstanders zijn ook mensen met een zeer nauwgezet, maar misvormd, geweten. Om niet verontreinigd te worden en het Pascha toch te kunnen eten gaan de leidlieden van het volk het pretorium niet binnen, terwijl ze niets anders wensen dan de dood van Hem van Wie het Pascha spreekt (*Jh 18:28*). Ze le-

Zij dan leidden Jezus van Kajafas naar het pretorium; en het was 's morgens vroeg. En zij gingen niet in het pretorium, opdat zij niet zouden worden verontreinigd maar het Pascha zouden eten. (Jh 18:28)

veren Hem over aan Pilatus, opdat die Hem zal kruisigen (Jh 18:31). Dan hoeven zij zich niet aan Zijn dood te bezondigen. Zo kan een mens zeer nauwgezet zijn als het erom gaat zich niet te bezoedelen aan wat hij als verkeerd ziet, terwijl hij met het grootste gemak anderen aanzet tot de grofste misdaden.

Pilatus dan zei tot hen: Neemt u Hem en oordeelt Hem naar uw wet. De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd iemand ter dood te brengen; ... (Jh 18:31)

Benjamin krijgt de raad de meisjes te stelen. Dan blijft de eed, waarbij zij gezworen hebben hun geen meisjes te geven, overeind staan en hoeven ze die niet te breken. Benjamin volgt hun raad op, waaruit we kunnen opmaken dat ook zij door alle gebeurtenissen niet dichter bij God zijn gekomen. De immoraliteit die onder hen gevonden wordt, mag dan gestraft zijn, ze is nog niet uit de harten verdreven.

Eenieder doet wat juist is in zijn ogen | verzen 24-25

24 Ook de Israëlieten trokken in die tijd daarvandaan, ieder naar zijn stam en naar zijn geslacht. Zo trokken zij vandaar weg, ieder naar zijn erfelijk bezit.
25 In die dagen was er geen koning in Israël: eenieder deed wat juist was in zijn ogen.

Het leger wordt ontbonden. Allen keren terug naar hun eigen woonplaats. Of ze allen de les hebben geleerd, zal uit het vervolg van hun geschiedenis blijken. Hebben wij hem geleerd? Het laatste vers herhaalt de sombere woorden waarmee dit slotgedeelte van het boek in *Richteren 17:6* is begonnen. Voorwaar geen 'happy end' in dit boek.

Om te kunnen zien dat God, ondanks het verval van Zijn volk, toch in genade Zijn plannen uitvoert en naar Zijn doel toe werkt, moeten we het boek *Ruth* lezen. Net zoals *Richteren 17-21* vormt dat boek ook een soort aanhangsel bij het boek *Richteren*, maar dan in tegengesteld opzicht. Het boek *Ruth* begint met de woorden: "In de dagen dat de richters leiding gaven [aan het volk], gebeurde het" (*Ru 1:1*). Wat we daarna lezen is een schitterend tafereel van de genade van God. Het boek eindigt met de naam 'David' (*Ru 4:22*), de man die God uitverkoren heeft om koning te zijn over Zijn volk. David is een type van de Heer Jezus.

Wat de Heilige Geest bij ons wil bewerken, als we zo het boek *Richteren* tot ons hebben laten spreken, is dat we ernaar gaan verlangen om de heer-

schappij over ons leven in handen van de Heer Jezus te geven. Tevens wil Hij bewerken dat we gaan uitzien naar de tijd dat alles in de hemel en op de aarde aan de voeten van de Heer Jezus onderworpen zal zijn.

Wat de Heilige Geest ons ook door dit boek wil leren, is dat we juist in tijden van verval geloofsoverwinningen kunnen behalen. De schrijver van de *brief aan de Hebreëen* haalt een aantal mensen aan die vanuit het geloof hebben geleefd. Daaronder noemt hij namen van mensen die we in de loop van onze bestudering van het boek *Richteren* hebben ontmoet: “*Gideon, Barak, Simson, Jesta*” (Hb 11:32). Zij maken deel uit van de “*grote wolk van getuigen*”, waarover hij schrijft in *Hebreëen 12* (Hb 12:1). Vervolgens vergelijkt hij in datzelfde vers het leven van de christen die leeft door geloof met dat van iemand die in het stadion meedoet aan een hardloopwedstrijd.

We kunnen het boek *Richteren* hebben gelezen als een toeschouwer die vanaf de tribune kijkt naar een schouwspel in meerdere bedrijven. We zijn er dan niet echt bij betrokken geweest. Wat de Heilige Geest wil, is dat we de gebeurtenissen gaan meebelevan. Dan worden de rollen omgekeerd. De tribunes worden dan bevolkt door die talloze gelovigen van wie de schrijver er in *Hebreëen 11* een aantal heeft genoemd en waartussen ook de richters zich bevinden. En wij zijn degenen naar wie ze kijken. Nu is het onze beurt om te lopen.

Maar de ‘gelovigen van de oude dag’ zitten daar om ons aan te moedigen. Zien we hun stralende gezichten? Kijk naar hen en laat je door hen stimuleren. Zij weten hoe moeilijk de wedstrijd soms kan zijn en wat een volharding ervoor nodig is. Zij hebben volgehouden en hebben de finish al bereikt.

Daarom roepen ze als het ware ons toe: ‘Ga door, houd vol, geef niet op, het is de moeite waard!’ Dat zij het einddoel hebben bereikt, is de grote aansporing voor ons om te volharden. Daardoor wordt onze inzet in de wedloop van het geloof nog groter. Daarbij moeten we niet letten op de zaken om ons heen. We moeten ook niet achterom kijken.

Waar het alleen om gaat, is ons oog uitsluitend gericht te houden “*op Jezus, de overste Leidsman en Voleinder van het geloof, Die om de vreugde die vóór Hem lag, [het] kruis heeft verdragen, terwijl Hij [de] schande heeft veracht, en Die is gaan zitten aan [de] rechterzijde van de troon van God. Want let op Hem Die zo’n tegenspraak tegen de zondaars tegen Zich heeft verdragen, opdat u niet moe wordt en in uw zielen bezwijkt*” (Hb 12:2-3).

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelien en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.

